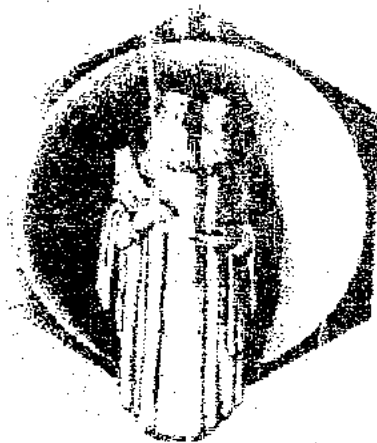

**РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
УНИВЕРЗИТЕТ “СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ”
ВО СКОПЈЕ**

Б И Л Т Е Н

**НА
УНИВЕРЗИТЕТОТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ”
ВО СКОПЈЕ**

**Билтен број 1005
Скопје, 1 април 2011 година**

**Издание на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во
Скопје**

ПРВИОТ БРОЈ НА БИЛТЕНОТ Е ОБЈАВЕН ВО МАЈ 1957 ГОДИНА

**Главен и одговорен уредник: м-р Илија ПИПЕРКОСКИ,
генерален секретар**

Уредник: Томислав БАШЕВСКИ

Лектор: Весна Илиевска-Цветановска

**Умножено на Универзитетот во Скопје
Тираж: 70 примероци**

Содржина на Билтен број 1005 од 1 април 2011 година

ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија на ракописот под наслов **Геохемиски атлас на Кичево и неговата околина**, од авторите **д-р Трајче Стафилов, Флорије Сулејмани, д-р Роберт Шајн и д-р Катерина Бачева**, пријавен на Природно-математичкиот факултет во Скопје.....1-7

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија на докторската дисертација **Социолошките и политичко-правните аспекти на милетскиот систем во доцноосманлиската империја: со посебен осврт на работата на црковно-училишните општини во Македонија**, изработена од **м-р Страшко Стојановски**, пријавена на Филозофскиот факултет во Скопје.....8-14

ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на насловен вонреден професор на Институтот за хемија при Природно-математичкиот факултет во Скопје (**д-р Рубин Гулабоски**).....15-25

АРХИТЕКТОНСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на соработник-асистент од областа нацртна геометрија и графички комуникации, за предметите: нацртна геометрија, компјутерски помогнато проектирање (CAD/CAAD) и 3D-моделирање на Институтот за графички комуникации при Архитектонскиот факултет во Скопје (**м-р Бојан Каранаков**)...26-30

МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија на учебникот **Основи на механичката вентилација**, од проф. **д-р Зорка Николова Тодорова**, ас. **д-р Биљана Кузмановска**, **д-р спец. Алберт Леша**, пријавен на Медицинскиот факултет во Скопје.....31-38
2. Рецензија на учебник и практикум по предметот **патолошка физиологија** за студентите по стоматологија од група автори, пријавен на Медицинскиот факултет во Скопје.....39-49
3. Рецензија на учебникот-учебно помагало **Морфоструктурни промени на лумбарниот сегмент на грботниот столб во тек на процесот на стареење**, од проф. **д-р Зорка Николова Тодорова**, ас. **д-р Биљана Кузмановска**, **д-р спец. Алберт Леша**, пријавен на Медицинскиот факултет во Скопје.....50-54
4. Рецензија на учебникот **Структурни карактеристики на еукариотските клетки**, од проф. **д-р Лилјана Миленкова**, проф. **д-р Невена Костовска**, пријавен на Медицинскиот факултет во Скопје.....55-57
2. Рецензија на ракописот **Физикална дијагноза во педијатријата** од проф. **д-р Дафина Кузмановска** и проф. **д-р Стефанка Грујовска**, пријавен на Медицинскиот факултет во Скопје.....58-63
3. Рецензија на учебникот **Физиологија на одделни органски системи**, од проф. **д-р Бети Дејанова** и соработниците, пријавен на Медицинскиот факултет во Скопје.....64-71

ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на наставник по предметот **деловно планирање** на Економскиот факултет во Скопје (**д-р Стојан Дебарлиев**).....72-85

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија на докторската дисертација **Верските заедници и принципот на религиска толеранција во Република Македонија**, од **м-р Татјана Стојаноска**, пријавена на Филозофскиот факултет во Скопје.....86-90
2. Рецензија на докторската дисертација **Односот на глобалното и локалното во културата: случајот на Република Македонија**, од **м-р Марија Дракуловска Чукалевска**, пријавена на Филозофскиот факултет во Скопје.....91-98

ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ "ЈУСТИНИЈАН ПРВИ"

1. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања на научната област казнино право на Правниот факултет "Јустинијан Први" во Скопје (д-р **Александра Деапоска-Трендафилова**).....99-113

ЕКОНОМСКИ ИНСТИТУТ

1. Реферат за избор на научен советник-редовен професор по претприемништво на Економскиот институт во Скопје (д-р **Дејан Пендев**).....114-124
2. Реферат за избор на еден наставник во научното поле економски науки/научна област меѓународна економија на Економскиот институт во Скопје (д-р **Силвана Мојсовска**).....125-142

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

1. **Приговор** на рефератот за избор на помлад асистент за научната област системи на социјална заштита на Филозофскиот факултет во Скопје, поднесен од м-р **Ана Стојанов**, објавен во Билтен бр. 1003 од 1.3.2011 година.....143-145
2. **Одговор** на рецензентската комисија на приговорот на рефератот за избор на помлад асистент за научната област системи на социјална заштита на Филозофскиот факултет во Скопје, објавен во Билтен бр. 1003 од 1.3.2011 година.....146-147

ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ "ЈУСТИНИЈАН ПРВИ"

1. Реферат за избор на асистент на научната област применети политички науки на Правниот факултет "Јустинијан Први" во Скопје (м-р **Иван Дамјановски**).....148-158

ПЕДАГОШКИ ФАКУЛТЕТ "СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"

1. Реферат за избор во наставно-научно звање-вонреден професор по предметите: социологија на образованието, религиски системи и мултикултурно образование, за групите одделенска настава и предучилишно воспитание на албански наставен јазик на Педагошкиот факултет "Св. Климент Охридски" во Скопје (д-р **Емиљ Сулејмани**).....159-175

ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ "БЛАЖЕ КОНЕСКИ"

1. Рецензија на докторската дисертација под наслов **Парадигматските односи кај описните придавки во македонскиот јазик**, изработена од м-р **Елизабета Бандиловска-Ралповска**, пријавен на Филолошкиот факултет "Блаже Конески" во Скопје.....176-179

ЗЕМЈОДЕЛСКИ ИНСТИТУТ

1. Реферат за избор на доцент по предметот хербологија во Одделението за заштита на растенијата при Земјоделскиот институт во Скопје (д-р **Гордана Глаткова**).....180-189

ИНСТИТУТ ЗА ЗЕМЈОТРЕСНО ИНЖЕНЕРСТВО И ИНЖЕНЕРСКА СЕИЗМОЛОГИЈА

1. Реферат за подобност на темата за докторска дисертација со работен наслов **Влијанието врз животната средина од јаловиштето на олово и цинк "Кижница" и предлози за заштита на средината, обезбедување на геотехничка стабилност и рекултивација на јаловиштето, и оспособеност на кандидатот м-р Кемал Зекири**, за научна работа на Институтот за земјотресно инженерство и инженерска сеизмологија во Скопје.....190-197

ФАКУЛТЕТ ЗА МУЗИЧКА УМЕТНОСТ

1. Преглед на прифатени магистерски програми и наслови на теми за изработка на магистерски труд на Факултетот за музичка уметност во Скопје (Лазар Соколов, Дардана Налбани, Мирослав Гобелиќ, Наташа Трбојевиќ, Иван Еминовиќ, Илија Настовски, Невен Силјановски, Ватра Јусуфи, Јелена Радосављевиќ, Горан Кавраков, Софија Никоска, Симона Марочковска, Ангелина Катмарова, Ули Бехлули, Марија Тренчевска, Кирил Златановски, Фестим Фанај, Адем Хасани, Александар Ицов, Анита Накова, Наташа Диденко, Атанас Бабалески, Душко Спасовски, Љубомир Рогожаров, Жарко Стојкоски, Јосиф Христов, Маја Таневска, Маја Шаљкиќ, Марија Наумовска, Горан Трајковски, Ана Полова Трајановска, Томе Катавеновски, Бојан Петковски, Кире Костов, Горан Зафировиќ, Тримор Доми, Ана Ѓорѓевиќ).....198-205

ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ "ЈУСТИНИЈАН ПРВИ"

1. Рецензија на ракописот **Меѓународно приватно право**, од авторите проф. д-р Поликсена Гавроска, проф. д-р Тони Дескоски, пријавен на Правниот факултет "Јустинијан Први" во Скопје.....206-207

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија на ракописот **Аутизам и первазивни развојни нарушувања**, од проф. д-р Владимир Трајковски, пријавен на Филозофскиот факултет во Скопје.....208-213

УНИВЕРЗИТЕТ "СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ" ВО СКОПЈЕ

1. Реферат за избор на проф. Џејмс Трефил од Универзитетот Џорџ Мејси во Ферфакс, Вирџинија, за professor honoris causa на Универзитетот "Св. Кирил и Методиј" во Скопје.....214-229
2. Реферат за доделување на титулата почесен доктор на науки во областа на меѓународните односи на Универзитетот "Св. Кирил и Методиј" во Скопје, на проф. д-р Ахмет Давутоглу.....230-232

ФАКУЛТЕТ ЗА МУЗИЧКА УМЕТНОСТ

1. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања по наставниот предмет виолина на Факултетот за музичка уметност во Скопје, (м-р Олег Кондратенко).....233-240
2. Реферат за избор на еден наставник во сите звања по наставниот предмет виола на Факултетот за музичка уметност во Скопје, без засновање на работен однос (м-р Фросина Балова).....241-245
3. Реферат за избор на еден наставник во сите звања по наставниот предмет виолончело на Факултетот за музичка уметност во Скопје, (м-р Живко Фирфов).....246-252
4. Реферат за избор на еден наставник во сите наставно-научни звања по група наставни предмети од областа на теоријата на музиката на Факултетот за музичка уметност во Скопје, (д-р Бојан Ортаков).....253-259
5. Рецензија на докторската дисертација **Ефектите на музичките активности кај предучилишната популација во Шабац, Србија во учебната 2008/09 година**, изработена од м-р Милена Ѓурковиќ-Пантелиќ, пријавена на Факултетот за музичка уметност во Скопје.....260-267

МАШИНСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на еден асистент во научната област што ја покрива Институтот за машински конструкции, механизациони машини и возила на Машинскиот факултет во Скопје (м-р Ташко Ризов).....268-271

ФАКУЛТЕТ ЗА ДИЗАЈН И ТЕХНОЛОГИИ НА МЕБЕЛ И ЕНТЕРИЕР

1. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Факултетот за дизајн и технологии на мебел и ентериер во Скопје (Георгиос Георгиу).....272

ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Економскиот факултет во Скопје (Јулија Стојковска, Катерина Петреска, Елена Божиноска, Билјана Димитриеска, Илија Илоски, Ѓорѓи Палевски, Горан Давидовски, Биљана Пешевска, Иван Донеv, Мери Трајковска, Фуад Зекири, Кристина Колоска, Артун Усеин, Катерина Ѓорѓевска).....273-274

ЕКОНОМСКИ ИНСТИТУТ

1. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Економскиот институт во Скопје (Димитрија Каланоски, Тодор Јованчев, Билјана Блажевска, Владимир Бахчовановски, Соња Филиповска).....275

ФАКУЛТЕТ ЗА МУЗИЧКА УМЕТНОСТ

1. Реферат за избор на еден наставник по наставниот предмет труба на Факултетот за музичка уметност во Скопје, (м-р Васо Ристов).....276-280

ИНСТИТУТ ЗА СОЦИОЛОШКИ И ПОЛИТИЧКО-ПРАВНИ ИСТРАЖУВАЊА

1. Рецензија на докторската дисертација Спор на законитост и спор на полна јурисдикција, изработена од м-р Аце Бакиевски, пријавена на Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања во Скопје.....281-286
2. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања во Скопје (Павел Станоевски, Соња Заковска, Катерина Момева, Александар Авукатов, Викторија Пауновска, Никола Пановски, Смиљка Шошковска, Биљана Жеревска, Маја Грнчаровска Адамовиќ).....287-288

ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ "БЛАЖЕ КОНЕСКИ"

1. Рецензија на докторската дисертација Универзалното, локалното и индивидуалното во хуморот во македонскиот и американскиот расказ во втората половина на 20 и почетокот на 21 век, изработена од м-р Румена Бужаровска, пријавен на Филолошкиот факултет "Блаже Конески" во Скопје.....289-296
2. Реферат за избор во звањето редовен професор по предметот италијанска книжевност на Филолошкиот факултет "Блаже Конески" во Скопје (д-р Анастасија Ѓурчинова).....297-325

БОГОСЛОВСКИ ФАКУЛТЕТ "СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"

1. Рецензија на учебникот Пастирско богословие со парохиска администрација, од проф. д-р Александар Гиревски, пријавен на Богословскиот факултет "Св. Климент Охридски" во Скопје.....326-327

ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ "ЈУСТИНИЈАН ПРВИ"

1. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Правниот факултет "Јустинијан Први" во Скопје (Иван Атапасовски, Спежана Камиловска, Коста Михајловски, Тимчо Муцунски, Анета Здравковска, Игор Зафировски, Димитар Живановски, Александар Живковиќ, Лидија Ѓурчиновска, Горан Гроздановски, Магдалена Цветковска, Емилија Ордевска, Лазар Петров, Ирена Петрова, Анита Тапанџиоска, Мимоза Ангелеска, Никола Мартиновски, Розсана Тасева, Бојан Данчев, Сандра Маневска, Ивана Крстова, Александар Кузмановиќ, Климчо Симоновски, Емилија Митева, Моника Коваевска, Гоце Нестороски, Кристина Митрова, Александра Митевска, Андреј Димовски, Менча Емшова, Ана Малцева, Антица Панева, Тања Јовановска, Јасмина Цветаноска, Антонио Саздов, Златко Симоновски).....328-342

ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ "ЈУСТИНИЈАН ПРВИ"

1. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања на научната област воведни и теоретски правни науки на Правниот факултет "Јустинијан Први" во Скопје (д-р **Каролина Ристова-Астеруд**).....343-354
2. Реферат за избор на наставник во наставно-научно звање доцент на научната област теоретски политички науки (цивилно општество) на Правниот факултет "Јустинијан Први" во Скопје (д-р **Ненад Марковиќ**).....355-368

ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на наставник во научната област организациони науки и уптавување (менаџмент) по предметите теорија на организацијата и економика на претпријатието на Економскиот факултет во Скопје (д-р **Кирил Постолов**)....369-380

РЕЦЕНЗИЈА
НА РАКОПИСОТ ПОД НАСЛОВ: „ГЕОХЕМИСКИ АТЛАС НА КИЧЕВО И
НЕГОВАТА ОКОЛИНА” ОД АВТОРИТЕ Д-Р ТРАЈЧЕ СТАФИЛОВ, ФЛОРИЈЕ
СУЛЕЈМАНИ, Д-Р РОБЕРТ ШАЈН И М-Р КАТЕРИНА БАЧЕВА

Со одлука на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет бр. 07-101/2 од 1.3.2011 година, определена сум за рецензент на ракописот под наслов: ГЕОХЕМИСКИ АТЛАС НА КИЧЕВО И НЕГОВАТА ОКОЛИНА, поднесен од авторите д-р Трајче Стафилов, Флорије Сулејмани, д-р Роберт Шајн и м-р Катерина Бачева. По прегледот на работата, чест ми е на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет да му го поднесеме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Ракописот под наслов ГЕОХЕМИСКИ АТЛАС НА КИЧЕВО И НЕГОВАТА ОКОЛИНА, од авторите д-р Трајче Стафилов, Флорије Сулејмани, д-р Роберт Шајн и м-р Катерина Бачева, напишан е двојазично (македонски и англиски) и содржи вкупно 72 страници од А4-формат. Во работата се презентирани 22 слики, 28 карти и 8 табели. Цитирани се 64 библиографски единици. Содржината на ракописот е поделена на 7 поглавја.

Поглавјето **ВОВЕД** започнува со краток осврт на застапеноста на некои тешки метали во почвите и нејзиното антропогено загадување кое драматично се зголемена со засилена експлоатација на минералите и фосилните горива. Активностите на рудниците и металуршките фабрики се наведени како најчести извори на загадување на почвите во некои региони во Република Македонија. Помеѓу загадувачите на почвите и воздухот се и термоцентралите на јаглен. Целта на оваа монографија е да се прикажат резултатите од првото систематско испитување на просторната распределба на различни елементи во површинскиот слој на почвите во Кичево и во неговата околина, област позната по рудникот за јаглен и термоцентралата „Осломеј”. Во рамките на оваа студија е извршено определување на содржината на 19 макро- и микроелементи и елементи во траги во почвите од Кичево и од неговата околина, за да се процени големината на подрачјето во кое евентуално е присутно влијанието од работата на термоцентралата на јаглен.

Во второто поглавје (**ГЕОГРАФСКИ ОПИС**) дадени се основните географски податоци за Кичево и местото каде што е сместен рудникот за јаглен и термоелектричната централа „Осломеј”, кои ја даваат главната карактеристика на стопанството во регионот. Рудникот и термоелектричната централа „Осломеј” е првиот објект од ваков вид изграден во земјата. РЕК „Осломеј” е со инсталиран капацитет од 125 MW, со годишно производство од околу 700 GWh. РЕК Осломеј започнал со своето производството во 1980 г. Со ова производство обезбедува околу 9% од вкупно производство на електрична енергија во Македонија. Испитуваното подрачје зафаќа површина од 12 km (W–E) × 16 km (S–N), со вкупно 148 km², ограничено со следните координати: N: 41°29'57"–41°38'43" and E: 20°54'35"–21°03'22". Надморската височина на подрачјето се движи од 570 до 1260 m. Според употребата на земјиштето, површините на испитуваното подрачје изнесуваат: обработливи површини 64 km² (43 %), необработливи (главно шуми) 680 km² (46 %), населби 9,9 km² (6,7 %), и областа на површинскиот коп на рудникот и термоелектричната централа 6,1 km² (4,3 %).

Третото поглавје е **ГЕОЛОШКИ ОПИС** на истражуваната област. Испитуваната област опфаќа површина од 148 km². Кватернерните депозити се утврдени на површина од 41,4 km² (28 % од целото испитувано подрачје),

плиоценските лапорци, глини, песок и чакал на 28,9 km² (20 %), Јура дијабазите на 1,1 km² (<1 %), Девонските мермери на 8.3 km² (5,6 %), Девонските кварцити на 1,3 km² (<1 %), Девонските филитоиди на 15.7 km² (11 %), Девонските песочници и конгломерати на 16,4 km² (11 %) и шкрилци на Долниот палеозоик на 34,9 km² (23 %).

Петтото поглавје МАТЕРИЈАЛИ И МЕТОДИ е поделено на пет потпоглавја: Земање примероци, Систем за глобално позиционирање, Подготовка на примероците, Инструментација и Веродостојност на добиените резултати. Во потпоглавието *Земање примероци* опишан е начинот на земање примероци природни површински почви во градот Кичево и неговата околина според Европското упатство за истражувања на загадување на почвите, како и според претходно искуство на авторите. За целта на оваа студија собрани се вкупно 52 примероци од површинскиот слој (0 до 5 cm). Во потпоглавието *Систем за глобално позиционирање*, детално е објаснет методот за одредувањето на локациите за земање на примероци почви за хемиска анализа со глобално GPS-позиционирање базирано на сателитска навигација. Со цел да се обезбедат информации за местоположбата на земањето на примероците, користен е систем за глобално позиционирање модел Geo Explorer 3.

Во потпоглавието *Подготовка на примероците* опишана е подготовката на примероците за анализа (чистење, сушење, ситнење и нивно хемиско разложување), додека во *Инструментација* дадени се спецификациите на инструментите со кои се определени вкупно 19 елементи (Al, As, B, Ba, Ca, Cd, Co, Cr, Cu, Fe, K, Li, Mg, Mn, Na, Ni, Pb, Sr и Zn) во растворите на примероците почва. Определувањето е извршено со три техники: електротермичка (ETAAS), пламена атомската апсорпциона спектрометрија (FAAS) и атомската емисиона спектрометрија со индуктивно спрегната плазма (ICP-AES). *Веродостојноста на добиените резултати* е извршена со примена на методот на стандардни додатоци. При тоа се добиени задоволителни вредности за аналитичкиот принос за анализираните елементи (за FAAS од 97,2 % до 102,5 %, за ETAAS од 96,9 % до 103,2 % и за ICP-AES од 98,2 % до 100,8 %).

Поглавјето ОБРАБОТКА НА ПОДАТОЦИТЕ И ИЗРАБОТКА НА КАРТИТЕ се состои од пет потпоглавја: *Матрица на податоци*, *Основна статистика и нормализација на податоците*, *Биваријатна статистика (корелации помеѓу хемиските елементи)*, *Метод на мултиваријатна анализа* и *Карта на дистрибуција на елементите во испитуваното подрачје*. Сите податоци за содржината на испитуваните елементи се статистички обработени. За определување на степенот на поврзаност на вредностите на содржина на хемиските елементи во сите видови примероци применета е биваријатна статистика. Со примената на факторната анализа обработени се одредени податоци или се користи матрицата на коваријанци или корелационата матрица. За конструирање на картите на дистрибуцијата на секој од 19 елементи во испитуваното подрачје и за пресметување на вредностите на факторите (F1–F3) во површинскиот (0–5 cm) слој од почвата е применет универзалниот метод kriging со линеарната variogram-интерполација. Големината на основната мрежна ќелија за интерполација е 20×20 m. За граници на подрачјата се земени перцентилни вредности на дистрибуција на интерполираните вредности. Избрани се следните седум подрачја на перцентилни вредности: 0–10, 10–25, 25–40, 40–60, 60–75, 75–90 и 90–100.

Шестото поглавје ЗАСТАПЕНОСТ НА ХЕМИСКИТЕ ЕЛЕМЕНТИ ВО ПОЧВИТЕ ОД КИЧЕВО И НЕГОВАТА ОКОЛИНА се однесува на спроведеното испитување на застапеноста на тешките метали во почвата на испитуваното подрачје. Според резултатите од факторната анализа и трендовите прикажани на геохемиските карти, утврдени се три геохемиски асоцијации. Првата

геохемиска асоцијација или факторот 1 (As, Co, Cr, Fe, Li и Ni) во почвата се строго поврзани со литологијата на испитуваната област. Нивните највисоки вредности се наоѓаат во севонските песочници и кватернерните депозити на реката Треска, а најниските вредности во Долните палеозојски шкрилци, плиоценските седименти и кватернерните депозити во реките Зајаска и Темница. Овие хемиски елементи се поврзани најмногу со песочните фракции во почвата. Просторната дистрибуција на вредностите на факторот 1 и просторната дистрибуција на одделните елементи во почвата е прикажана на посебно подготвени карти. Слично како и кај распределбата на вредностите на факторот 1, просторната дистрибуција на факторот 2 (Al, Ca, Mg и Sr) во почвата многу зависи од литологијата. Нивните највисоки вредности се најдени во областа на девонските мермери и кватернерните депозити на реката Треска, а нивните најмали вредности во шкрилците на Долниот палеозоик, плиоценските седименти и кватернерните депозити на реките Зајаска и Темница. Елементите од фактор 2 се поврзани со карбонатните минерали во почвата и претставуваат продукти на ерозијата на мермерите. Третата природна геохемиска асоцијација ги содржи Ba, Cu и K, хемиски елементи кои се исто така многу малку под влијание на антропогени активности и зависи од литологијата. Факторот 3 содржи високи вредности на овие елементи објаснувајќи 20 % од вкупната варијабилност на податоците.

Ракописот ГЕОХЕМИСКИ АТЛАС НА КИЧЕВО И НЕГОВАТА ОКОЛИНА, од авторите д-р Трајче Стафилов, Флорије Сулејмани, д-р Роберт Шајн и м-р Катерина Бачева завршува со седмото поглавје ЛИТЕРАТУРА во кое се цитирани 64 литературни единици од понов датум.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на анализата на ракописот со наслов ГЕОХЕМИСКИ АТЛАС НА КИЧЕВО И НЕГОВАТА ОКОЛИНА, од авторите д-р Трајче Стафилов, Флорије Сулејмани, д-р Роберт Шајн и м-р Катерина Бачева може да се заклучи дека авторите извршиле многу значајно истражување на содржината на тешки метали во почвата во околината на рудникот „Осломеј“ и градот Кичево. Ракописот претставува оригинален научен труд со вреден придонес кон повеќе научни дисциплини: хемијата на околината, аналитичката хемија и геохемијата. Во ракописот темелно и на завидно високо ниво систематично се применети најсовремени методи за земање примероци почва за анализа, нивно подготвување, мерење на аналитичките сигнали, обработка и валидација на резултатите. Овој ракопис во целост ги исполнил задачата и целите кои авторите си ги поставиле при започнувањето на истражувањето - добивање база на податоци која ќе послужи како основа за преземање позитивни активности за зачувување на животната средина и обезбедување поздрав живот на денешните и идните генерации од регионот околу рудникот „Осломеј“. Затоа, како член на Рецензентската комисија ми претставува задоволство да му предложам на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје, да започне постапка за издавање на ракописот под наслов ГЕОХЕМИСКИ АТЛАС НА КИЧЕВО И НЕГОВАТА ОКОЛИНА, поднесена од авторите д-р Трајче Стафилов, Флорије Сулејмани, д-р Роберт Шајн и м-р Катерина Бачева, во вид на монографија.

Член на Рецензентската комисија

1. Д-р Катарина Чундева, редовен професор на ПМФ, Скопје, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА
НА РАКОПИСОТ ПОД НАСЛОВ: „ГЕОХЕМИСКИ АТЛАС НА КИЧЕВО И
НЕГОВАТА ОКОЛИНА” ОД АВТОРИТЕ Д-Р ТРАЈЧЕ СТАФИЛОВ, Д-Р РОБЕРТ
ШАЈН, ФЛОРИЈЕ СУЛЕЈМАНИ И М-Р КАТЕРИНА БАЧЕВА

Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет бр. 07-101/2 од 1.3. 2011 година донесе одлука со која сум определен за рецензент на ракописот под наслов: „ГЕОХЕМИСКИ АТЛАС НА КИЧЕВО И НЕГОВАТА ОКОЛИНА”, поднесен од авторите д-р Трајче Стафилов, д-р Роберт Шајн, Флорије Сулејмани и м-р Катерина Бачева. По прегледот на работата, чест ми е на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет да му го поднесам следниов

ИЗВЕШТАЈ

Ракописот под наслов „ГЕОХЕМИСКИ АТЛАС НА КИЧЕВО И НЕГОВАТА ОКОЛИНА”, од авторите д-р Трајче Стафилов, д-р Роберт Шајн, Флорије Сулејмани и м-р Катерина Бачева, напишан е на македонски и англиски јазик на 77 страници од А4-формат. Во трудот податоците се презентирани на 8 табели, 28 карти и 22 слики. Ракописот е поделен во 6 тематски поглавја, список на литература во кој се цитирани 64 библиографски единици и 1 прилог во кој се прикажани 19 карти на просторна распределба на елементите.

ПОГЛАВЈЕ I: ВОВЕД

Во ова поглавје авторите даваат опис за факторите кои влијаат врз образувањето на почвите, а пред сè влијанието на геолошкиот материјал. Исто така тие укажуваат на улогата на почвата во обезбедувањето на неопхоните услови за пораст на растенијата и останатиот жив свет. Авторите го потенцираат штетното влијание на одредени штетни материи, во прв ред тешките метали, кои можат да имаат негативно токсично влијание врз екосистемите, како и опасноста од нив врз здравјето на луѓето доколку бидат изложени на нивно влијание преку дишењето или водата за пиење, и нивното присуство во почвата, која од своја страна игра важна улога со тоа што влијае на мобилноста и биолошките текови на овие токсини. Присуството на овие елементи се најчесто од литогено и антропогено потекло. Тешките метали од антропогено потекло се депонираат во почвата директно или индиректно како резултат на човековите активности и нивната застапеност во почвите поради зголеменото користење на минералите и фосилните горива, како и со воведувањето на високотехнолошки индустриски процеси, драматично е зголемена.

Авторите потенцираат дека урбаното и регионалното загадување на почвите се јавува главно во индустриски области и во центри со големи населени места, каде што фабриките, сообраќајот и комуналниот отпад се главни извори на загадувањето со метали.

Во оваа студија, авторите изнесуваат податоци од испитувањето на просторната распределба на различни елементи во површинскиот слој на почвите во Кичево и во неговата околина, област позната по рудникот за јаглен и термоцентралата “Осломеј”. Авторите наведуваат дека најголеми загадувачи на воздухот се топилниците и термоцентралите. Во рамките на оваа студија се извршени испитувања за содржината на 19 макроеlementи и елементи во траги со цел да се процени големината на подрачјето каде што се присутно влијанието на термоцентралата.

Испитувањата се извршени на подрачје со површина од 148 km² на кое е воспоставена мрежа на земање примероци од 2x2 km². Во урбаната зона на испитуваното подрачје и во најблиската околина на термоцентралата мрежата е погуста и пробите се земени на густина од 1x1 km². На тој начин, од испитуваното подрачје се земени 52 примероци од почва. Пробите се земени на длабочина 0-5 cm, и на нив е анализирана вкупната содржина на 19 елементи (Al, As, B, Ba, Ca, Cd, Co, Cr, Cu, Fe, K, Li, Mg, Mn, Na, Ni, Pb, Sr и Zn) со примена на методите на атомска емисиона спектрометрија со индуктивно спрегната плазма (AES-ICP) и атомска апсорпциона спектрометрија (AAC).

ПОГЛАВЈЕ II: ГЕОГРАФСКИ ОПИС

Во ова поглавје авторите даваат детален опис за местоположбата на Кичевската Котлина и нејзината поврзаност со останатите поважни економски центри. Покрај краткиот историјат за подрачјето, авторите даваат и детален опис за индустрискиот и економскиот развој на подрачјето со посебен осврт на рударските активности. Авторите даваат и детален опис за климатските услови на подрачјето кое е под влијание на топлата континентална и планинска клима, со средната годишна температура од 10,7 °C, со апсолутна месечна максимална температура од 40,5 °C и апсолутен месечен минимум од -23 °C. Средната годишна максимална температура изнесува 17,1 °C и просечната годишна минимална температура изнесува 5 °C.

Во ова поглавје, исто така, даден е опис на испитуваното подрачје во однос на неговата местоположба, надморска височина, вкупна површина и процентуалната застапеност на одделни начини на искористување на површините во однос на вкупната површина на испитуваното подрачје.

ПОГЛАВЈЕ III: ГЕОЛОШКИ ОПИС

Во ова поглавје авторите се осврнуваат на геолошките услови на подрачјето, и потенцираат дека тоа е дел од македонската зона која припаѓа на внатрешните Динариди карактеристични по силните структурни формации како што се набори, синклинала, антиклинала и др. Според авторите, оваа зона била под влијание на Херцинската, Алпска орогенеза со изразен метаморфизам и ерозивни процеси. Последователните радијална тектоника довела до формирање на антиклинални структури и басени, кои биле пополнети од помладите плиоценски и кватернерни седименти.

Испитуваната област главно е распространета врз кватернерни депозити со површина од 41,4 km² (28 %), плиоценски лапорци, глини, песок и чакал на 28,9 km² (20 %), девонски филитоиди, песочници и конгломерати на површина од 22 % од испитуваното подрачје, како и палеозоиски шкрилци на вкупна површина од 34,9 km² или 23 %.

ПОГЛАВЈЕ IV: Материјали и методи

Ова поглавје е поделено во 5 потпоглавја: Земање примероци, Систем за глобално позиционирање, Подготовка на примероците, Инструментација и Веродостојност на добиените резултати.

Во првото потпоглавје, авторите ги опишуваат методите, површината, густината на мрежата и длабочината на земање почвени проби. Наведено е дека почвените проби се собирали според Европското упатство за истражувања на загадување на почвите и нивното претходно искуство.

За потребите на оваа студија основана е мрежа за земање на примероци со густина од $2 \times 2 \text{ km}^2$ за целото подрачје и погуста мрежа во урбаниот дел и околу комплексот на термоцентралата. Собрани се вкупно 52 примероци, од кои 10 локации се наоѓаат во областа на кватернерниот алувиум на реката Треска, 14 на кватернерниот алувиум на реките Зајаска и Темница, 10 на плиоценските палеозојските лапорци, глина, песок и чакал, 3 на девонските песочници и конгломерати, 4 на девонските мермери, 6 на девонските филитоиди и 10 на Долните палеозојски шкрилци.

За одредување на географските координати и надморската висина на локациите од кои се земани примероците за анализа користен е систем за глобално позиционирање модел Geo Explorer 3.

Во потпоглавјето *Подготовка на примероците* опишана е подготовката на примероците за анализа (чистење, сушење, ситнење и нивно хемиско разложување), додека во *Инструментација* дадени се спецификациите на сите инструменти со кои се определени вкупно 19 елементи (Al, As, B, Ba, Ca, Cd, Co, Cr, Cu, Fe, K, Li, Mg, Mn, Na, Ni, Pb, Sr и Zn) во примероците од почва. Анализата на растворените примероци е извршена со примена на атомската апсорпциона спектрометрија (електротермичка – ETAAS, и пламена – FAAS) и атомската емисиона спектрометрија со индуктивно спрегната плазма (ICP-AES).

ПОГЛАВЈЕ V: Обработка на податоците и изработка на картите

Во ова поглавје даден е детален опис на обработка на податоците во пет потпоглавја: *Матрица на податоци*, *Основна статистика и нормализација на податоците*, *Биваријатна статистика (корелации помеѓу хемиските елементи)*, *Метод на мултиваријатна анализа*, *Карта на дистрибуција на елементите во испитуваното подрачје*.

За статистичка обработка на податоците користени се различни софтвери: Paradox (ver. 9), Statistica (ver. 6.1), AutoDesk Map (ver. 2008) и Surfer (ver. 8.09).

Сите податоци од теренот, од анализите и мерењата се внесени во *матрица на податоци*. За секоја почвена проба има 45 променливи. *Основна статистика и нормализација на податоците*: податоците се обработени со користење на методите на параметриска и непараметриска статистика, направени се тестови за нормализација и визуелна проверка на дистрибуционите хистограми. За сите елементи е користен логаритам на содржините за нормална дистрибуција. Степенот на поврзаноста на содржината на хемиските елементи во почвите е проценет со методите на *биваријатна статистика*: линеарна корелација на коефициентот r на содржините на елементите во примероците. *Мултиваријантната факторна анализа* со R-метод е применета за да се прикажат асоцијациите на хемиските елементи.

За изработка на картите на дистрибуција користен е методот *universal kriging* и интерполација со метод на линеарна интерполација. Избрани се следните седум подрачја на перцентилни вредности: 0–10, 10–25, 25–40, 40–60, 60–75, 75–90 и 90–100.

ПОГЛАВЈЕ VI: Застапеност на хемиските елементи во почвите од Кичево и неговата околина

Ова поглавје е поделено во три потпоглавја во кои е даден приказ на елементите со кои со помош на матрицата на корелациони коефициенти е направена факторна анализа. Со факторната анализа се издвоени три факторни групи. Најкарактеристичната асоцијација ги поврзува елементите: As, Co, Cr, Fe,

Li and Ni, кои се вклучени во Факторот 1 (F1), Асоцијацијата илустрирана со факторот 2 ги поврзува хемиските елементи Al, Ca, Mg и Sr (F2) и третата природна геохемиска асоцијација вклучена во факторот 3 (F3), ги содржи: Ba, Cu и K. Во сите три случаи просторната дистрибуција на факторите 1, 2 и 3 во почвата во најголема мера зависи од литологијата на испитуваната област.

ПОГЛАВЈЕ VII: Литература

Во овој ракопис се цитирани податоци од 64 литратурни единици од домашни и странски автори. Најголемиот дел од литературата е од понов датум и релевантна за проблематиката која е тема на истражувањето. Цитираните библиографски извори се референтни од областа која е истражувана.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Ракописот со наслов ГЕОХЕМИСКИ АТЛАС НА КИЧЕВО И НЕГОВАТА ОКОЛИНА, поднесен од д-р Трајче Стафилов, , д-р Роберт Шајн, Флорије Сулејмани и м-р Катерина Бачева, претставува оригинален научен труд со вреден придонес кон истражувањето на содржината на тешки метали во почвата во околината на термоцентралата „Осломеј“ во околината на Кичево и влијанието на работата на термоцентралата врз нивната вкупна содржина и просторната дистрибуција. Овој труд е прв ваков обид за едно сеопфатно и детално проучување на вкупната содржина на поголема група тешки метали во почвите во околината на термоцентралата „Осломеј“, како и анализа на поврзаноста на одредени групи тешки метали и нивната просторна дистрибуција,

Применети се најсовремени методи на земање на почвени примероци, нивно подготвување, како и примена на најсовремени методи за определување на вкупната содржина на тешки метали. Добиените податоци се статистички обработени, а за изработка на картите на просторна дистрибуција применети се стандардни геостатистички анализи и современ ГИС-софтвер и систем за глобално позиционирање. Овој труд претставува одличен пример за тоа како треба да се организира систематско истражување и мониторинг на тешките метали и во други региони каде што се присутни “тешки точки” кои се извор на загадување на природните ресурси со тешки метали.

Затоа ми претставува чест и задоволство да му предложам на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје, да започне постапка за издавање на ракописот под наслов ГЕОХЕМИСКИ АТЛАС НА КИЧЕВО И НЕГОВАТА ОКОЛИНА, поднесен од д-р Трајче Стафилов, д-р Роберт Шајн, Флорије Сулејмани и м-р Катерина Бачева, во вид на монографија.

Рецензент

Д-р Душко Мукаетов, вонреден професор, Земјоделски институт, Скопје, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „СОЦИОЛОШКИТЕ И
ПОЛИТИЧКО-ПРАВНИТЕ АСПЕКТИ НА МИЛЕТСКИОТ СИСТЕМ ВО
ДОЦНООСМАНЛИСКАТА ИМПЕРИЈА: СО ПОСЕБЕН ОСВРТ НА
РАБОТАТА НА ЦРКОВНО-УЧИЛИШНИТЕ ОПШТИНИ ВО
МАКЕДОНИЈА“, ИЗРАБОТЕНА ОД М-Р СТРАШКО СТОЈАНОВСКИ,
ПРИЈАВЕНА НА ФИЛОЗОФСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на член 82 од Правилникот за условите, критериумите и правилата за запишување и студирање на трет циклус студии - докторски студии на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и член 38 од Правилникот за внатрешните односи и работењето на Филозофскиот факултет во Скопје во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, на својата XIV редовна седница одржана на 2. 2. 2011 година, донесе одлука за формирање Рецензентска комисија за оцена на докторската дисертација под наслов „Социолошките и правно-политичките аспекти на милетскиот систем во доцноосманлиската империја: со посебен осврт на црковно-училишните општини во Македонија“, поднесена од м-р Страшко Стојановски, во состав: проф. д-р Марија Ташева, проф. д-р Ѓорѓе Младеновски, проф. д-р Ванчо Ѓорѓиев, проф. д-р Јован Ананиев и проф. д-р Константин Миноски. Со особен респект кон укажаната доверба, Комисијата има чест на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје да му го достави следниов

ИЗВЕШТАЈ

Техничка дескрипција

Дисертацијата зафаќа 358 компјутерски обработени страници А4-формат. Од тоа: 346 страници текст и 12 страници библиографија. Фусните се внесени во текстот и на страниците на кои се назначени, при што е респектирана соодветна техника на научна работа. Библиографијата опфаќа околу 140 референци (книги и статии во печатени и електронски списанија) коректно елаборирани на македонски, англиски, српски и бугарски јазик. На крајот од Глава 1 и Глава 3 се дадени десет прилози - карти, шеми за споредба на одредени теоретски концепти и табели со демографски податоци.

Текстот на докторската дисертација содржи: апстракт на македонски и на англиски јазик, благодарница, предговор, содржина, вовед, четири глави, заклучок и библиографија.

Општи вџечайок

Темата на докторската дисертација е од интердисциплинарен карактер и навлегува во подрачјата на општествените и хуманистичките науки; полињата: социологија (области: социологија на етничките групи, политичка социологија и историска социологија); историја (современа историја, национална историја на XIX век и историја на Македонија); антропологија; правни и политички науки. Кандидатот си поставил за цел синтетички да му пристапи на проблемот на формирањето на нациите на просторот на Османлиската Империја, кој кај нас одделно е истражуван во рамките на споменатите научни полиња и области на истражување. Поттикнат од многубројните дијагнози на балканските национализми како деструктивни и насилни, тој настојува да ги преиспита таквите дијагнози за да се приближи до вистинската природа на овие феномени. Во контекст на овие настојувања доаѓа до заклучокот дека клучот за разрешување на современите дилеми околу денешните случувања на меѓуетнички план на Балканот се наоѓа во откривањето на природата на милетскиот систем во доцноосманлиската империја.

Поврзувајќи ги современите социолошки теории за формирањето на нациите со конкретните историски податоци за текот на настаните на Балканот кои водат кон формирањето на нациите и манифестациите на национализам, кандидатот направил сериозен напор да му пристапи на феноменот на изградбата на балканските нации и национализми од стојалиштето на современите социолошки теории за нацијата, во прв ред од стојалиштето на школата на примордијализмот и школата на модернизмот, со сопствена преференција на последната. Притоа, како што самиот констатира, внимавал на начинот на инкорпорирање на модерните теории во рамките на традиционалните емпириски погледи на минатото, особено настојувајќи да ги избегне замките на субјективните интерпретации на настаните давани од историчари кои ја истражуваат својата родна земја и да опстои на вредносно неутралниот пристап кон податоците на кои ги темели своите заклучоци. Широката теоретска рамка и големиот број податоци поместени во трудот јасно говорат дека е направен сериозен напор да се даде сопствена интерпретација на истражуваната појава, заснована на податоци до кои се дошло по пат на истражување кое ги задоволува сите критериуми на едно фундаментално научно истражување.

Проблемска анализа

Во Воведот е поместена теоретската рамка на истражувањето. Определен е предметот на истражувањето - проучување на процесите на формирањето на нациите на Балканот, со цел да се стекне една поцелосна слика за формирањето на колективниот идентитет, почнувајќи од Османската Империја - од втората половина на деветнаесеттиот век, па до почетоките на дваесеттиот век. Анализата, која е фокусирана на

милетскиот систем согледан од аспект на неговата политичко-правна поставеност во балкански контекст, имено, започнува од зачетоците на националната идеја и продолжува сè до создавањето на националните држави на Балканот. Во однос на Македонија, истражувањето на правната регулатива произлезена од институционалната поставеност на милетскиот систем се однесува на црковно-училишните општини. Како посебен интерес на анализата се наведуваат: 1) релациите на милетскиот систем со: модерната западна идеологија, бирократизацијата, секуларизацијата и националната конструкција; 2) демографските промени произлезени од промената на политичките граници на Балканот кои имаат свое влијание врз промените на планот на општествената интеграција. Овде се даваат и дефинициите на основните поими на истражувањето, резултатите од досегашните истражувања, хипотезите и методолошкиот пристап на истражувањето.

Првата глава, насловена **Милетски систем и национална идеологија: теоретска расправа за основните категории на истражувањето**, ја претставува теоретската рамка на истражувањето. Поделена е во три дела, од кои првиот - со историски пристап, се однесува на милетскиот систем - на неговите основни карактеристики во доцноосманлискиот период; другиот - со социолошки пристап, на теоретските расправи за нацијата - држава и националната идеологија кои се водат во рамките на социолошката наука; и третиот, посветен на теориите кои го објаснуваат процесот на формирањето на нациите на Балканот.

Предмет на анализа на првиот дел на оваа глава е милетскиот систем, како социо-културна и општинско-комунална рамка, првично базирана на религијата, а подоцна на етникумот. Тој се јавува во империја чија основна карактеристика е дистанцата меѓу центарот и периферијата, како инструмент на општествената поделба заснована на конфесионалната припадност. Милетот, според согледувањата на м-р Стојановски, во себе ги вградува: прво муслиманскиот концепт за немуслиманските монотеистички верници како „народи на книгата“ на кои е потребно да им се обезбеди заштита; и второ, опстојувањето на двете основни стратификациски нивоа: горното - предодредено за припадниците на исламската конфесија кои имаат монопол над административната и воената моќ и долното - предодредено за немуслиманите, чии припадници имаат подреден статус. Во текстот се следи етиологијата на терминот милет, различните значења што му се припишуваат во историската наука, како и неговата социо-културна трансформација преку реформите од крајот на осумнаесеттиот и во текот на деветнаесеттиот век. Во оваа трансформација, тој го нагласува поместувањето од религиозната кон световната поставеност, иницирана од: здобивањето на селските водачи со моќ, раѓањето на претприемачко-комерцијалните елити во градовите и раѓањето на световната интелигенција. Преку анализата на последователната промена на милетскиот систем, м-р Стојановски делумно ја потврдува својата хипотеза дека „милетскиот систем, кој има основна улога во општествениот живот на

Империјата, низ процесот на трансформација условен од продорот на западните идеи на модерноста, го менува својот карактер од религиозен во етнијазичен и со тоа се стекнува со способност да послужи како база за формирање на идните балкански национални идентитети“.

Во вториот дел на првата глава, посветен на социолошката теорија за нацијата, се дава преглед на два современи пристапа во толкувањето на нацијата: примордијализмот, кој се темели на претпоставката за органско постоење на нацијата, на убеденоста дека нациите отсекогаш биле или барем дел од нив се присутни на територијата на која денес се наоѓаат и дека минатото игра голема улога во денешното постоење и опстојување на нацијата; и модернизмот, според кој секоја нова генерација гради нова свест и нов поглед на национализмот, односно дека тој не е резултат на проста репродукција на претходните генерации, дека општествените и културните традиции на постарите заедници - регионални, религиозни или лингвистички се само протонационални и тие не се релевантни за последователното модерно политичко движење на национализмот. Анализата во прв ред е фокусирана на теориите на Ернест Гелнер и Антони Смит. Во нивната расправа, која ги одбележа последните декади на 20 век и која сè уште трае, тој открива аспекти на заедништво, а тоа е споделувањето на ставот дека индустриската ера игра значајна улога во конституирањето на нациите и зацврстувањето на национализмот, како и препознавањето на културно-лингвистички разлики и пред формирањето на посебните нации-држави. Во додаток, тој разграничува два основни модела на формирање на нациите: еден, кој се остварува во државите на Западна Европа и Северна Америка (именуван како граѓански, политички, територијален, француски или западен), според кој членството во суверената нација е темелено на политички одредници, односно според кој нацијата претставува тело на луѓе кои живеат заедно под заеднички закон и се претставени со ист правен поредок; и друг, етнички, германски или источноевропски модел, кој се остварува со делењето на наднационалните империи, каде што нациите се објаснуваат како историски втемелени колективитети, составени од органски развиени индивидуалитети кои се поврзуваат преку јазикот, обичаите, правото, културата и државата.

Во третиот дел на првата глава се следи процесот на националната изградба на Балканот, со трасирање на патот сличен за сите нации, кој започнува со припадноста на христијанската црква како основен критериум за градење на националната посебност, и преку панславизмот како опозиција на хегемонијата на грчкиот јазик во богослужбата се движи кон конституирањето на посебни етнички граници, базирани на говорниот дијалект. Поконкретно, се наведува дека протонационалните елити произведени од граѓанството се обидуваат основните падагрими на присутноста на нацијата да ги постават преку ред последователни чекори: конституирање посебни цркви; свртување кон секуларен модерен систем на основно образование; произведување мит за национално единство; градење на култ кон предците и промовирање на историографии кои го

воздигнуваат херојското минато во кое колективитетите биле жртви во колективна национална смисла.

Втората глава - **Промоција на нацијата на Балканот: со посебен осврт на работата на црковно-училишните општини во Македонија**, исто како и претходната, има три дела. Во првиот - „Основни претпоставки за условите за трансформирање на идентитетите на Балканот“, се преиспитуваат западните стереотипи во однос на „истокот“, со едновремен обид да се опише патот на ширењето на национализмот на Балканот, почнувајќи од општиот светски тренд настанат под влијание на либерализмот, преку употребата на инструментите што ги нуди една наднационална империја за негово ширење, какви што се: религијата и религиозните институции и јазикот и образовните институции. Овде се прави разграничување меѓу две страни вклучени во овој процес: христијаните, кои во рамките на своите млади нации-држави ја градат својата национална стратегија на западни принципи и муслиманите, кои подолго му останале верни на милетскиот идентитет, за да започнат да прават обиди за национална конструкција дури во последните години од животот на империјата, преку идеалите на Младотурците. Во контекст на оваа анализа, Стојановски прави разграничување меѓу процесите поврзани со национализмот и со креирањето на младите нации-држави, прифаќајќи го ставот на Андерсон дека првиот се родил „од полуслучајната но експлозивна интеракција меѓу еден систем на производство и производни односи (т.н. капитализам), една технологија на комуникациите (печатарство) и фаталноста на човековите лингвистички разнообразности“; додека другиот - процесот на креирањето на националните држави - бил под директно влијание на големите европски сили и нивните стратегиски национални интереси. Во вториот дел - „Од милет до нација: создавањето на балканските нации-држави и националните идентитети“ - Стојановски се обидува да ги претстави процесите на трансформација на идентитетите на Балканот продуцирани од новите услови на модерноста одделно за грчкиот, бугарскиот, српскиот и македонскиот, заземајќи став дека на Балканот биле присутни и етничкиот и територијалниот модел на градење на нацијата. Во третиот дел од втората глава - „Ерата на образованието: црковно-училишните општини во Македонија“ се укажува на улогата на образованието во дефинирањето на модерните идентитети, со приказ на развојот на образовните институции во секоја од младите нации-држави. Овде посебно се разработува темата на црковно-училишните општини во Македонија, со приказ на нивната улога од седумнаесеттиот до деветнаесеттиот век, со наведување на нивната распространетост, организација, вид на образование, наставни планови, јазик на наставата и сл. Посебно внимание е посветено и на публицистичката дејност на авторите кои започнале своите дела да ги пишуваат на народен јазик, како и на дебатите посветени на именувањето на овој јазик.

Третата глава - **Издигнувањето и судирот на национализмите на Балканот: појавата на македонското прапање**, се занимава со проблематика која е широко разработена и интензивно дебатирана во

нашата и во соседните историографии, но која, со оглед на темата на докторската дисертација, неминовно има најдено свое место и во неа. Овде одделно се разработува темата на експанзијата на балканските национализми и темата на македонското прашање. Македонското прашање се поврзува со судирот меѓу османлискиот традиционализам претставен преку административната поставеност и импортираната идеја на национализмот, која ја произведува идејата за карактерот на населението на Македонија и на самите граници на областа, независно од тоа на каква основа тие се поставени, на: географско-функционална, етничка или историска. Став на Стојановски е дека недостатокот на основна идеја за дефинирање на етницитетот во Отоманска Македонија го поттикнува националистичкиот натпревар на околните млади нации-држави, чии конкретни чекори на овој план се широко елаборирани преку нивните историски четива, географски карти, демографски пописи и импортирање на образовни институции. Во додаток, се прави преглед на основањето и дејствувањето на тајните организации од крајот на деветнаесеттиот и почетокот на дваесеттиот век и нивните односи со владите на околните држави, со османлиските власти и со европските држави, како и процесот на оформувањето и дејствувањето на македонскиот автономизам. Формирањето на македонската нација овде е разграничено во две фази: прва - протонационална, од средината на деветнаесеттиот век, која се развива под закрила на црковите институции преку политичка мобилизација поврзана со работата на црковно-училишните општини и иницијативите за обнова на Охридската архиепископија; и втора, од втората половина на дваесеттиот век, која се остварува преку конституирањето на македонска нација-држава како дел на пошироката југословенска држава, преку процесите на децентрализација на југословенската федерација од седумдесеттите години, и периодот на националното осамостојување на Република Македонија. Во рамките на оваа глава е разработена и дејноста на македонската интелигенција во насоката на градењето на посебен македонски идентитет, со нагласка на дејноста на овој план на Крсте Петков Мисирков.

Во четвртата глава - **Дефинирање на муслиманскиот идентитет во доцноосманлиската империја: формирање на турската нација-држава** - се разгледува процесот на формирањето на турскиот национален идентитет преку анализа на последователните чекори на паносманизам, панисламизам и турски национализам, кои се следат од периодот по Карловачкиот мир од 1669 година, до 20-тите години од минатиот век, кога по Грчко-турската војна и Лозанскиот мир турскиот национализам ја добива својата конечна форма, „втемелена на секуларизираниот ислам, одржуван преку кемализмот и градењето на култ кон Ататурк“. Во оваа глава, свое место добива и проблемот на идентитетот кај муслиманите од словенско потекло.

ЗАКЛУЧОК

Докторската дисертација под наслов „Социолошките и правно-политичките аспекти на милетскиот систем во доцноосманлиската империја: со посебен осврт на црковно-училишните општини во Македонија“, поднесена од м-р Страшко Стојановски, претставува оригинален научен труд темелен на сознанијата на современата социолошка теорија и обемна историска литература. Кандидатот се зафатил со еден проблем кој има значајно место во сите историографии на балканските држави, но кај кој преовладувањето на интерпретации иницирани од посебните интереси на секоја од овие држави бара постојано преиспитување и објаснување темелено на принципите на научната објективност и вредносната неутралност.

Ова истражување во целост ги исполнува условите предвидени со законските акти за стекнување докторат. Поради тоа, Комисијата има особена чест, на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје да му предложи да го усвои овој позитивен извештај, а на кандидатот да му закаже термин за усна одбрана на дисертацијата.

КОМИСИЈА

Проф. д-р Марија Ташева, с.р.
 Проф. д-р Ѓорѓе Младеновски, с.р.
 Проф. д-р Ванчо Ѓорѓиев, с.р.
 Проф. д-р Јован Ананиев, с.р.
 Проф. д-р Константин Миноски, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСЛОВЕН ВОПРЕДЕН ПРОФЕСОР НА ИНСТИТУТОТ ЗА ХЕМИЈА ПРИ ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Со одлука бр. 07-2436/3 од 27.XI 2010 год., донесена на седницата на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет, од 25.XI 2010 год., определени сме за членови на Рецензентската комисија за избор на еден наставник во звањето насловен вонреден професор на Институтот за хемија. Конкурсот за овој избор беше објавен во весникот „Дневник“ на 19.X. 2010 година и во предвидениот рок се пријави само кандидатот Рубин Гулабоски, доктор на хемиски науки и вонреден професор на Земјоделскиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип.

Врз основа на приложената документација и нашето познавање на кандидатот, чест ни е на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет да му го поднесеме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Биографски податоци и образование

Д-р Рубин Гулабоски е роден на 29.11.1972 во Прилеп, каде што завршил основно и средно образование со континуиран одличен успех. Во учебната 1992/93 година се запишал на студии по хемија на Природно-математичкиот факултет (ПМФ) во Скопје. Студиите ги завршил во 1997 година, со просечен успех 8,91. Дипломската работа со наслов *Квадратно-бранова волтаметрија на креатин* ја изработил под менторство на проф. д-р Корнелија Стојанова на Институтот за хемија (ИХ) при ПМФ во Скопје. Во учебната 1997/98 година Рубин Гулабоски се запишал на постдипломски студии на истиот Факултет. Предвидените испити ги завршил со просечен успех 10,00, а во јуни 2001 магистрирал под менторство на проф. д-р Корнелија Стојанова на тема *Теоретска и експериментална студија на редокс процеси комбинирани со адсорпциски феномени во услови на квадратно-бранова волтаметрија*. Во периодот од октомври 1999 до јули 2000 год. бил на отслужување на воениот рок. Во април 2001 год. добил стипендија од реномираната фондација за академска размена DAAD (Deutsche Akademische Austauschdienst) – Република Германија. Во октомври 2001 год. се приклучил кон групата на проф. Фриц Шолц, на Универзитетот во Грајфсвалд, каде што и ја започнал изработката на докторската дисертација. Во јуни 2004 год. ја одбрал докторската дисертација под наслов: *Определување на стандардните Гибсови енергии на пренос на јони низ течно-течна меѓуфазна површина со трифазни електроди* со особен успех (оценка *Magna Cum Laude*). Во 2004 год. добил стипендија од Фондацијата за наука и технологија на Португалија (*Fundacao para a Ciencia e a Tecnologia* FCT-SFRH/BPD/14894/2004), што му овозможило да работи како

истражувач на Одделот за хемија при Факултетот за природно-математички науки на Универзитетот во Порто, во периодот од октомври 2004 до јануари 2008 година. За време на престојот во Португалија добил награда на меѓународниот конгрес *EMLG/JMLG Annual Meeting "Liquid Systems under Extreme Conditions"*, Barcelona, 3–7 септември 2006 и бил прогласен за еден од десетте најдобри млади научници. Во 2008 година ја добил престижната стипендија за истражувачка работа во Германија од Фондацијата *Alexander von Humboldt*. Од март 2008 до септември 2009 година работел како истражувач-постдокторанд во групата на проф. Маркус Хот на Институтот за Биофизика при Медицинскиот факултет во Хомбург, на Универзитетот во Саарланд, Германија. Заради неговите особени постигања, Фондацијата *Alexander von Humboldt* го наградила со специјален вид на стипендија, *Return fellowship*, како и со донација на книги и инструментација во висина од 20 000,00 евра, како поддршка за започнување на самостојна научна работа при враќањето во неговата татковина. Како резултат на неговата особено богата научноистражувачка активност и перманентна соработка со ИХ, д-р Рубин Гулабоски е избран во звањето *насловен доцент* (надворешен член) на ИХ при ПМФ во 2006 год. Од 2009 год. е вработен како вонреден професор по група предмети од областа на хемијата и биохемијата на Земјоделскиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип. Во ноември 2009 год., градот Прилеп го одликувал со *Третоемвриска награда* како признание за неговите особени научни и академски достигнувања.

Наставно-образовна и научноистражувачка дејност

Наставно-образовната и научноистражувачката дејност на д-р Рубин Гулабоски до 2006 година е подробно опишана во рефератот за неговиот избор во звањето *насловен доцент* на ИХ при ПМФ. Досега, д-р Рубин Гулабоски е автор на повеќе од 50 оригинални научни публикации, од кои најголемиот дел се објавени во престижни меѓународни списанија. По изборот за *насловен доцент*, објавил 13 труда во 9 различни меѓународни списанија од областа на електрохемијата, физичката хемија, биоаналитичката хемија, физиката и физиологијата. Сите списанија се со меѓународен карактер и имаат особено висок рејтинг, што се гледа од нивниот фактор на влијание (*impact factor*, IF) даден во продолжение: *Cell Calcium* (1 публикација; IF 4,34), *Journal of Physical Chemistry B* (2 публикации; IF 4,09), *Journal of Physical Chemistry C* (3 публикации; IF 4,09), *Langmuir* (1 публикација; IF 4,09), *Combinatorial Chemistry & High Throughput Screening* (1 публикација; IF 2,53) *Biophysical Chemistry* (2 публикации; IF 2,28), *Molecular Physics* (1 публикација; IF 1,64) *Journal of Solid State Electrochemistry* (1 публикација; IF 1,82) и *Analytical Biochemistry* (1 публикација; IF 3,29). Факторите на влијание се однесуваат на 2009 год. Публикациите на д-р Рубин Гулабоски се цитирани повеќе од 800 пати (според базата на податоци SCOPUS SCI), со што д-р Гулабоски е во самиот врв на листата најцитирани македонски научници.

Покрај авторството на една монографија (Fritz Scholz, Uwe Schroeder, Rubin Gulaboski „*Electrochemistry of Immobilized Particles and Droplets*“, Springer Verlag, New York, 2005), по изборот за насловен доцент д-р Гулабоски се јавува како автор на главата *Electrochemical Methods and Instrumentation in Food Analysis*, во книгата *Handbook of Food Analysis* (Semih Ottles, Ed.) објавена од издавачката куќа Taylor & Francis во 2008 год., како и на голем број прилози во првиот интернационален речник од областа на електрохемијата, *Electrochemical Dictionary* (A.J. Bard, G. Inzelt, and F. Scholz, Eds.) објавен од издавачот Springer Verlag, во 2008 год. Покрај ова, д-р Рубин Гулабоски е автор на еден патент и еден пронајдок, кои се регистрирани во патентниот завод на *Европската унија*. Освен тоа, во извештајниот период д-р Рубин Гулабоски презентирал 7 трудови во облик на усни соопштенија на меѓународни научни конференции. На *XXI конгрес на хемичарите и технолозите на Македонија* (со меѓународно учество) одржан во Охрид, во септември 2010 год., бил поканет предавач каде што одржал презентација на тема „New Aspects into the Chemistry of Coenzyme Q10 Family Members“.

Како истражувач со веќе стекнато меѓународно реноме, д-р Рубин Гулабоски бил рецензент на голем број (повеќе од 100) трудови поднесени за публикување во следниве интернационални списанија: *Angewandte Chemie*, *Journal of Physical Chemistry B*, *Langmuir*, *Physical Chemistry Chemical Physics (PCCP)*, *Chemical Communications*, *Lab on a Chip*, *Biophysical Chemistry*, *Journal of Solid State Electrochemistry*, *Analytica Chimica Acta*, *Organic & Biomolecular Chemistry*, *Bioelectrochemistry*, *Croatica Chimica Acta*, *The Open Electrochemistry Journal*, *Current Analytical Chemistry*, *Energy & Environmental Science*, *Analytical Biochemistry*, *Portugaliae Electrochimica Acta*, *Collection of Czechoslovak Chemical Communications*, *Food Chemistry*, *Macedonian Journal of Chemistry and Chemical Engineering*, *Electroanalysis*.

Покрај тоа, д-р Гулабоски е член на уредувачкиот одбор на интернационалните списанија *The Open Electrochemistry Journal* и *International Journal of Electrochemistry*. Се јавува и како рецензент на 4 научноистражувачки интернационални проекти и тоа евалуатор на 3 проекти по покана на the Ministry of Science and Education of Argentina, и еден проект по покана од Division for Chemical Sciences (CW) of the Netherlands Organisation for Scientific Research (NWO), the Netherlands.

Во извештајниот период, научната работа на д-р Рубин Гулабоски била насочена во неколку правци: (i) развој на теоријата на волтаметриските техники и моделирање на електродни механизми, (ii) проучување на феномените на пренос на јони и електрони низ граничната површина помеѓу две немешливи течности, како модел за реакциите на пренос на полнеж низ клеточните мембрани, (iii) развој на биохемиски сензори базирани на модифицирани електроди со метални наночестички и (iv) молекуларно-динамички симулации.

(i) Студиите од областа на теоријата на волтаметриските техники (трудови под реден бр. 11, 12 и 13 од списокот на трудови) главно се однесуваат на квадратно-брановата волтаметрија (*square-wave voltammetry*, SWV) и електродни механизми што вклучуваат имобилизација на електроактивните компоненти на електродната површина. Овие теориски студии треба да разјаснат некои аспекти од сложените електродни процеси што се одвиваат на површини од електроди модифицирани со редокс активни протеини и ензими. Во трудот со реден број 11 е покажано како температурата влијае врз волтаметриските особини на протеините во услови на квадратно-бранова волтаметрија. Притоа, врз база на теориските резултати предложени се методи за определување на кинетичките и термодинамичките параметри на електродните реакции. Во трудот со реден број 12 предложена е теориска метода за определување на кинетиката на преносот на електрони преку мерење на полуширината на волтаметриските сигнали. Во трудот се дадени семиемпириски равенки за едноставно пресметување на стандардните константи на брзината на пренос на електрони. Трудот со реден број 13 се однесува на сложен електроден механизам што вклучува една хемиска и две електрохемиски реакции (површински ECE-механизам). Во трудот се дадени дијагностички критериуми за негова квалитативна карактеризација, како и насоки за определување на кинетичките и термодинамичките параметри на реакциите.

(ii) Трудовите 2, 5–8, 10 се однесуваат на студија на јонските реакции низ течни мембрани. Во трудот со реден број 2 е направена компаративна студија на кинетиката на пренос на јони низ течната границата вода–нитробензен, со примена на електрохемиска импедансна спектроскопија и квадратно-бранова волтаметрија. Притоа, за прв пат се измерени кинетичките параметри на голем број неоргански анјони и покажана е одлична согласност на резултатите добиени со двете инструментални техники. Во трудот со реден број 5 испитувани се електрохемиските особини на соединението 2-палмитилхидрохинон во вештачки биолошки мембрани. Покажано е дека ова соединение може да комплексира и да транспортира Ca^{2+} и Mg^{2+} јони преку границите на биолошките мембрани, што е од голема важност за разбирање на особините и функциите на соединенијата од сличен хинонски тип. Во трудот со реден број 6 за прв пат електрохемиски е студиран трансферот на јонските форми на голем број опиоиди, метаболити и амфетамински дроги низ границата вода–органски растворувач. Притоа, дискутирани се хемиските својства на одделните дроги и направена е корелација со нивните физички својства. Во трудот со реден број 7 студирани се електрохемиските својства на хелаторот за калциумови јони-Fura 2 во услови на тенкослојна волтаметрија. Покажано е дека редокс промените на овој исклучително важен физиолошки лиганд не влијаат врз неговата способност за комплексирање на калциумови јони. Во трудот со реден број 10 разработен е теориски модел за студирање на јон-трансфер реакциите низ границата на две немешливи течности, во присуство на значителни кинетички феномени заради

одвивање на паралелна хемиска реакција со јон-трансфер реакцијата. Моделите се разработени во услови на циклична волтаметрија и електрохемиска импедансна спектроскопија. Притоа, дадени се критериуми во услови на електрохемиската импедансна спектроскопија за определување на константата на комплексирање при вакви случаи. Резултатите од теориските моделирања се употребени за определување на термодинамичките параметри на комплексирање во конкретни експериментални случаи. Трудот со реден број 8 е прегледен труд за процесите на јон-трансферите низ границата на вештачки биолошки мембрани.

(iii) Д-р Рубин Гулабоски работел и на различни проблеми од областа на електрохемиските сензори (1, 9), како и на синтеза и карактеризација на метални наночестички (1). Во трудот со реден број 1 е разработена едноставна метода за синтеза и испитување на својствата на сребрени наночестички со помош на електроди модифицирани со тенок органски филм. Покажано е дека електродата може да се примени како успешен сензор за важни хемиски и биолошки супстанции. Трудот 9 се однесува на конструирање на биохемиски сензори што се базирани на модифицирани електроди со различни типови на метални наночестички. Во трудот со реден број 9 покажано е дека модифицирањето на графитни електроди со златни наночестички значително ги подобрува особините на графитните електроди. Притоа, модифицираните графитни електроди се употребени за едноставна електрохемиска детекција на голем број биолошки активни супстанции како витамин Е, DNA, и сл.

(iv) Трудите со реден број 3 и 4 се теориски трудови од областа на молекуларно-динамичките симулации, во кои авторите ги студираат својствата на органските растворувачи нитрофенилоктилетер и нитробензен и нивната способност за солватација на одредени јони. Овие трудови се од голема важност за правилно разбирање на процесите на пренос на јони, затоа што нитрофенилоктилетер и нитробензен се едни од најчесто употребуваните органски растворувачи во студиите на пренос на јони низ течни мембрани.

За време на неговиот постдокторски престој на Универзитетот во Порто, покрај со научноистражувачка работа, д-р Рубин Гулабоски бил ангажиран и како предавач на одредени курсеви за последипломски студии по предметите аналитичка хемија и електрохемија. Освен тоа, д-р Гулабоски активно учествувал како коментор во изработката на неколку дипломски работи, 2 магистерски тези и една докторска дисертација, одбранети на Универзитетот во Порто. Во текот на неговиот престој на Медицинскиот факултет при универзитетот во Саарланд, д-р Гулабоски бил активно ангажиран како предавач на одредени поглавја од областа биоелектрохемија во рамките на предметот биофизика, а ги изведувал и вежбите по овој предмет за студиите по медицина и биологија. Треба да се спомне дека д-р Рубин Гулабоски е автор на едно поглавје во скрипта по предметот биофизика за студентите од Факултетот за биологија при Универзитетот во Саарланд. По изборот за вонреден професор на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, д-р Гулабоски изведува настава

по група предмети од областа на хемијата и биохемијата за студиите по општа медицина, стоматологија, земјоделство и фармација. Покрај тоа, тој е активно вклучен и во изведување на наставата на вториот циклус студии на Универзитетот.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Од целокупната активност на д-р Рубин Гулабоски недвосмислено произлегува заклучокот дека се работи за истражувач со исклучително висок интелектуален капацитет и извонредна работоспособност. За квалитетот на постигнатите научни резултати јасно зборуваат големиот број публикации објавени во врвни научни списанија, неколкуте монографски публикации, патентот и иновацијата регистрирани во Европскиот патентен завод, како и наградите и признанијата кои ги добил во земјата и во странство. Д-р Рубин Гулабоски е истражувач со изграден меѓународен углед. Тој е еден од најдобрите македонски истражувачи од неговата возраст. Според базата на податоци SCOPUS, неговите научни публикации се цитирани повеќе од 800 пати, со што д-р Гулабоски се вбројува во десетмината најцитирани македонски научни автори. За квалитетот и реномето на д-р Рубин Гулабоски зборува и фактот што неговата научна работа досега е поддржана од неколку меѓународни научни фондации од Германија и Португалија, вбројувајќи ја и Фондацијата „Alexander von Humboldt“, која е една од најпрестижните фондации за поддршка на научната елита од целиот свет.

Поради сè што досега беше кажано, со особено задоволство му предлагаме на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје да го избере д-р Рубин Гулабоски во звањето насловен вонреден професор (надворешен член) по група предмети од областа на хемијата.

Членови на Рецензентската комисија

Д-р Благоја Јорданоски, редовен професор на Природно-математичкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, с.р.

Д-р Владимир Петрушевски, редовен професор на Природно-математичкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, с.р.

Д-р Валентин Мирчески, вонреден професор на Природно-математичкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, с.р.

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: **Рубин Ристо Гулабоски**

Институција: **Институт за хемија, Природно-математички факултет Скопје**

Научна област: **електрохемија**

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Одржување на настава од прв циклус студии <i>Предмети:</i> хемија-Земјоделски факултет; хемија-општа медицина; општа и неорганска хемија-фармација; хемија-за стоматолози; биохемија-Земјоделски факултет; физичка хемија-фармација	28,2
2	Одржување на настава од втор циклус студии <i>Предмети:</i> биохемија, инструментални методи, хемиска контрола на квалитетот на анималните производи, одбрани поглавја од биохемија, методи во биохемиско-физиолошки истражувања, хидрохемија.	16,2
3	Консултации со студенти	3,3
4	Член на комисија за оцена или одбрана на магистратура	0,3
5	Позитивно рецензирана збирка задачи или практикум (коавтор)	3
6	Интерна скрипта од предавања <i>Скрипти:</i> Хемија за Земјоделски факултет; Хемија за општа медицина; Општа и неорганска хемија за фармација; Биохемија за Земјоделски факултет; Хемиска контрола на квалитет на производите (сите скрипти се достапни во слободна форма на веб – страницата www.rubingulaboski.synthasite.com)	20
7	Интерна скрипта од вежби <i>Практикуми:</i> Хемија за студентите од општа медицина; Општа и неорганска хемија за фармација (сите практикуми се достапни во слободна форма на веб - страницата www.rubingulaboski.synthasite.com)	6

8	Рецензент на универзитетски учебник	1
	Вкупно	78 поени

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЛНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1	Национален координатор на меѓународен научен проект (ДААД проект: Германија-Романија-Македонија-Србија-Косово)	6
2.	Учесник во меѓународен научен проект: 1. Protein-film voltammetry-Breathing electrodes vs. Reactive oxygen species, founded by Alexander von Humboldt Foundation, Germany. 2. Electrified liquid-liquid interfaces, Faculdade de Ciencias, Universidade do Porto, Portugal. 3. Transfer of ionizable drugs across liquid-liquid interface, Faculdade de Farmacias, Universidade do Porto, Portugal. 4. Molecular dynamics study of ion transfer across water and some organic solvents, Faculdade de Ciencias, Universidade do Porto, Portugal. 5. Ion transfer across biomimetic membranes, founded by Alexander von Humboldt, Germany. 6. Ca^{2+} -transferring features of CoQ family members, HOMFOR, Germany.	30
3.	Дел од монографија објавен во странство: 1. Rubin Gulaboski and Carlos M. Pereira, Electrochemical Methods and Instrumentation in Food Analysis, in Handbook of Food Analysis, (Semih Ottles, Ed.) Taylor & Francis, 2008. 2. Rubin Gulaboski in "Electrochemical Dictionary", A J. Bard, G. Inzelt, F. Scholz (editors) Springer, 2008.)	14,4
4.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно научно/стручно списание со impact factor со меѓународен уредувачки одбор: 1. Valentin Mirčeski, Rubin Gulaboski, "Simple Electrochemical Method for Deposition and Voltammetric Inspection of Silver Nanoparticles at the Liquid-Liquid Interface of a Thin-Film Electrode" J. Phys. Chem B 110 (2006) 2812–2820. 2. Rubin Gulaboski, Valentin Mirčeski, Carlos M. Pereira, M. Natalia D. S. Cordeiro, A. Fernando Silva, François Quentel, Maurice L'Her, Milivoj Lovrić, "A Comparative Study of the Anion Transfer Kinetics across Ater Nitrobenzene	98

Interface by Means of Electrochemical Impedance Spectroscopy and Square-Wave Voltammetry at Thin Organic Film-Modified Electrodes" *Langmuir* 22 (2006) 3404–3412.

3. M. Jorge, R. Gulaboski, C. M. Pereira, M. N. D. S. Cordeiro "Molecular Dynamics Simulation of Nitrobenzene and Nitrophenyl Octyl Ether" *J. Phys. Chem B* 110 (2006) 12530–12538.

4. M. Jorge, R. Gulaboski, C. M. Pereira, M. N. D. S. Cordeiro, Molecular Dynamics Study of Nitrobenzene and 2-nitrophenyloctyl Ether Saturated with Water, *Molecular Physics* 104 (2006) 3627–3634.

5. V. Mirčeski, R. Gulaboski, I. Bogeski, M. Hoth, Redox Chemistry of Ca-transporter 2-palmytoilhydroquinone in an Artificial Thin Organic Film Membrane, *J. Phys. Chem C* 111 (2007) 6068–6076.

6. R. Gulaboski, F. Borges, C. M. Pereira, M. N. D. S. Cordeiro, J. Garrido, A. F. Silva, Voltammetric Insights in the Transfer of Ionizable Drugs Across Biomimetic Membranes – Recent Achievements, *Combinatorial Chemistry&High Throughput Screening*, 10 (2007) 514–526.

7. R. Gulaboski, M. Natalia D.S. Cordeiro, Nuno Milhazes, Jorge Garrido, Fernanda Borgese, Miguel Jorge, Carlos M. Pereira, Ivan Bogeski, Aluska Helguera Morales, Blaze Naumoski and A. Fernando Silva, Evaluation of the Lipophilic Properties of Opioids, Amphetamine-like Drugs, and Metabolites through Electrochemical Studies at the Interface between Two Immiscible Solutions, *Anal. Biochem.* 361 (2007) 236–243.

8. R. Gulaboski, C. M. Pereira, M. N. D. S. Cordeiro, M. Hoth, I. Bogeski, Redox Properties of Calcium Chelator Fura-2 in Mimetic Biomembranes, *Cell Calcium* 43 (2008) 615–621.

9. R. Gulaboski, M. Chirea, C. M. Pereira, M. N. D. S. Cordeiro, R. B. Costa, A. F. Silva, Probing of the Voltammetric Features of Graphite Electrodes Modified with Mercaptoundecanoic Acid Stabilized Gold Nanoparticles, *J. Phys. Chem. C* 112 (2008) 2428–2435.

10. R. Gulaboski, E. S. Ferreira, C. M. Pereira, M. N. D. S. Cordeiro, A. Garrau, V. Lippolis, A. F. Silva, Coupling of Cyclic Voltammetry and Electrochemical Impedance Spectroscopy for Probing the Thermodynamics of Facilitated Ion Transfer Reactions Exhibiting Chemical Kinetic Hindrances, *J. Phys. Chem. C* 112

	(2008) 153–161. 11. R. Gulaboski, M. Lovric, V. Mirceski, I. Bogeski, M. Hoth, Protein-film Voltammetry – A Theoretical Study of the Temperature Effect in Square-wave Voltammetry, Biophys. Chem. 137 (2008) 49–55. 12. Rubin Gulaboski, Milivoj Lovrić, Valentin Mirčeski, Ivan Bogeski, Markus Hoth, "A New Rapid and Simple Method to Determine the Kinetics of Electrode Reactions of Biologically Relevant Compounds from the Half-peak Width of the Square-wave Voltammograms", Biophysical Chemistry, 138 (2008), 130–137. 13. Rubin Gulaboski, "Surface ECE Mechanism in Protein Film Voltammetry – A Theoretical Study under Conditions of Square-wave Voltammetry", Journal of Solid State Electrochemistry, 13 (2009) 1015–1024.	
5.	Секциско предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество 1. R. Gulaboski, I. Bogeski, R. Kappl, V. Mirceski, M. Hoth, "New Aspects into the Chemistry of Coenzyme Q10 Family Members", XXI Congress of the Chemists and Technologists of Macedonia (with International Participation), Ohrid, 23–26 September 2010 (Invited lecture). 2. R. Gulaboski, C. M. Pereira, M. N. D. S. Cordeiro, A. F. Silva, "Developing of a New Type of Ionic Glucose Sensor by Using the Thin-film Electrode" Jornadas de Electroquímica e Inovacao, Porto 2006 (oral talk). 3. R. Gulaboski, M. N. D.S. Cordeiro, M. Jorge "A Molecular Dynamics Study of the Water/NPOE Liquid Liquid Interface" EMLG/JMLG Annual Meeting "Liquid Systems under Extreme Conditions", Barcelona 3-7 September 2006.	6
6.	Одржано предавање по покана на референтен странски универзитет -3 предавања на Универзитетот во Саарланд -1 предавање на Универзитетот во Порто	12
7.	Учество на научен/стручен собир со реферат (3 соопштениеја)	3
	Вкупно	169,4

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Р. број	Назив на активноста:	Поени
1.	Експертски активности: евалуација, стручна ревизија, супервизија (38 труда во интернационални списанија со импакт-фактор и 4 интернационални проекти)	42

2.	Патенти/иновации прифатени од Државниот завод за индустриска сопственост 1. Rubin Gulaboski, Ivan Bogeski, Reinhard Kappl, Markus Hoth, Benzoquinones Based Antioxidants, European Patent Office, Munich 2010 (PATENT). 2. Rubin Gulaboski, Ivan Bogeski, Reinhard Kappl, Markus Hoth, A New Rapid and Simple Method to Obtain Water Soluble Coenzyme Q10, Germany 2009 (INVENTION).	8
Дејности од поширок интерес		
1.	Член на уредувачки одбор на научно/стручно списание (2 интернационални списанија)	1
2.	Државна награда за научни постигнувања	
	- самостоен (награда „3 Ноември“ на општина Прилеп)	5
3.	Студиски престој во странство	
	- повеќе од 6 месеци	2
4.	Член на комисија за избор во звање (5 комисии)	1
	Вкупно	59
ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ		Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ		78
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ		169,4
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ		
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ		60
Вкупно		306,4

Членови на Комисијата

Д-р Благоја Јорданоски, редовен професор на Природно-математичкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, с.р.

Д-р Владимир Петрушевски, редовен професор на Природно-математичкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, с.р.

Д-р Валентин Мирчески, вонреден професор на Природно-математичкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА СОРАБОТНИК - АСИСТЕНТ ОД ОБЛАСТА НАЦРТНА ГЕОМЕТРИЈА И ГРАФИЧКИ КОМУНИКАЦИИ, ЗА ПРЕДМЕТИТЕ: НАЦРТНА ГЕОМЕТРИЈА, КОМПЈУТЕРСКИ ПОМОГНАТО ПРОЕКТИРАЊЕ (CAD/CAAD) И 3D-МОДЕЛИРАЊЕ НА ИНСТИТУТОТ ЗА ГРАФИЧКИ КОМУНИКАЦИИ ПРИ АРХИТЕКТОНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Со одлука на Наставно-научниот совет на Архитектонскиот факултет во Скопје донесена на 23 седница одржана на 22.2.2011 година, формирана е Рецензентска комисија во следниов состав:

д-р Бранко Трпковски, редовен професор – претседател;

д-р Косто Мангароски, редовен професор – член;

м-р Гоце Ади-Митревски, вонреден професор – член.

На распишаниот конкурс објавен во „Дневник“ и „Лајме“ на 4.2.2011 година, се пријави кандидатот м-р Бојан Каранаков, д-р, асистент на посочените предмети при Институтот за графички комуникации на Архитектонскиот факултет во Скопје.

Врз основа на поднесените документи и увидот во досегашната работа на кандидатот го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ

1975	Роден е во Скопје
1981-1989	Основно образование завршил во Скопје
1989-1993	Средно образование завршил во ГУЦ „Здравко Цветковски“, на Одделот за високоградба
1993-1999	Се запишал на студии на Архитектонскиот факултет во Скопје. Дипломирал на истиот Факултет со одбрана на дипломска работа на тема: „Внатрешно преуредување и адаптација на музеј на град Скопје со поставка Скопје од праисторија до денес“ под менторство на проф. Александар Никољски.
1999	Добитник е на наградата „26 Јули“ од Фондацијата Franck Hagens Mapping - награда за најдобар студент од завршните години на Факултетот
1999	Вработен е на Архитектонскиот факултет во Скопје како помлад асистент по предметите нацртна геометрија, нацртна геометрија со техничко цртање, перспектива и основи на компјутерска техника во Институтот за графички комуникации и математика.
2008	Магистрирал на Архитектонскиот факултет во Скопје на тема: „Обратната перспектива како графички систем во претставите на архитектонскиот простор во фрескоживописот на зографите Михаил и Евтихиј“, под менторство на проф. Александар Никољски, и со тоа се стекнал со звањето магистер од областа на архитектурата и урбанизмот.
2009>>>	Во моментот работи на својот докторат на тема „Геометриските и перспективните системи - средства за суперпонирана визуелизација на сакралната слика и внатрешната архитектура во средновековна Македонија“ под менторство на проф. д-р Јасмина Хадиева - Алексиевска

НАСТАВНО НАУЧНА ДЕЛНОСТ

За време на неговиот професионален ангажман на Архитектонскиот факултет бил активен во наставата по предметите нацртна геометрија, нацртна геометрија со техничко цртање, перспектива и основи на компјутерска техника и тоа не само на матичниот факултет туку и на Градежниот, Шумарскиот и Природно-математичкиот факултет во рамките на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Во периодот од последниот избор до денес, кандидатот м-р Бојан Каранак-ков активно учествува во изведувањето на наставата по предметите: нацртна геометрија на Архитектонскиот факултет, нацртна геометрија на Градежниот факултет како и во рамките на Студио 3, Студио 4 и продлабочената настава. Ова зборува за големата ангажираност на кандидатот и неговата подготвеност да придонесе во изведувањето на наставата и практичната работа со студентите не само во рамките на Институтот за графички комуникации, туку и надвор од него.

Во периодот на постдипломските студии на Архитектонскиот факултет во Скопје, кандидатот изработил повеќе семинарски трудови произлезени од обврските кон наставата на постдипломските студии:

- 2001 „Заемен однос на моделот на внатрешно уредување и формата во станбените објекти од 50-тите и 60-тите во Скопје од архитект Лудјек Кубеш“, ментор: проф. Александар Никољски
- 2002 „Мермерот и гранитот како градежен камен“, ментор: проф. Владимир Бошковски
- 2002 „Стандардни кујни и нивни недостатоци“ ментор: проф. д-р Тихомир Стојков
- 2003 „Кино Култура“ - Скопје - анализа на стилската припадност на објектот ментор: проф. Александар Никољски
Исто така работел и:
- 2003 „Збирка нерешени задачи од котирана проекција за студенти од градежен факултет“ (коавтор со проф. д-р Бранко Трпковски)
- 2008 „Обратната перспектива како графички систем во претставите на архитектонскиот простор во фрескоживописот на зографите Михаил и Евтихиј“ ментор: проф. Александар Никољски – магистерски труд

ЛЕТНИ ШКОЛИ

- 1998 AEGEE - летна школа - локација: Македонија: Скопје, Охрид; Грција: Солун, Кавала; Турција: Истанбул – каде што одржал предавање на тема „Македонската архитектура од XVIII век до сега“ (предавач).

На Летната школа по архитектура која ја организира Архитектонскиот факултет во Скопје во манастирот „Св. Јоаким Осоговски“ во Крива Паланка, учествувал неколку пати во различни својства:

- 2009 Теристории - Работилница со Klaske Havik; (тутор)
- 2008 Нов простор од најдени материјали - Работилница со David Buege; (секретар, тутор)
- 2006 Процес - Работилница со Хрвоје Њириќ; (секретар, тутор)
- 2002 Мерка во архитектурата (секретар)
- 1997 Архитектура и природа (студент, учесник)

Во рамките на Летната школа по архитектура учествувал во дизајнирањето и подготовката на промотивниот материјал, публикациите и организацијата на изложбите за самата Летна школа.

СТУДИСКИ ПРЕСТОИ И КОНФЕРЕНЦИИ

Во 2007 година е добитник на JFDP-стипендија од Владата на САД и бил на едносеместрален студиски престој во Iowa State University, Ames, USA.

Во 2008 е учесник на Creative Collaboration, организиран од British Council во Букурешт, Романија, на тема „Уметност и јавни простори – кој го обликува градот и за кого?“

Во 2008 година, исто така е учесник на регионална JFDP alumni-конференција одржана во Херцег Нови, Црна Гора, во организација на American Councils for international Education, на тема: Service Learning во рамките на која учествуваше со трудот „Општествено корисно учење од гледна точка на архитект“.

Во 2010 година учествувал на регионалната JFDP alumni-конференција одржана во Скопје и Охрид, Р. Македонија, во организација на MAAA и American Councils for international Education, на тема: „Подобрување на пристапноста на високото образование кон лицата со посебни потреби“, со труд: „Пристап до високо образование од гледна точка на архитект - подобро високо образование за сите“.

Истата година како коавтор со доц. д-р Огнен Марина, доц. д-р Ана Тромбева - Гаврилоска и доц. д-р Тодорка Самарџиоска учествуваа на 34. Интернационален симпозиум за мостови и градежништво одржан во Венеција, Италија, во организација на International Association for Bridge and Structural Engineering (IABSE), на тема: Големи структури и инфраструктури за еколошки ограничени и урбанизирани области со трудот „Нов градски мост како социално одговорен јавен простор“.

Со трудот „Мост - поврзува различни професии“, изработен коавторски со доц. д-р Ана Тромбева - Гаврилоска, доц. д-р Тодорка Самарџиоска и доц. д-р Огнен Марина, учествувал на Меѓународната научна конференција во организација на Техничкиот универзитет во Брно и Mendel-Универзитетот во Брно на тема: „Луѓе, згради и околина“ во Кртини, Чешка.

Член е на Европската соработка во наука и технологија - COST во рамките на акцијата „Семантичко збогатување на 3D-градските модели за одржлив развој“. Во рамките на работата во оваа акција, коавтор е со доц. д-р Огнен Марина на труд под наслов „Семантички определени репрезентации на урбаната форма: нови парадигми“.

ПУБЛИКАЦИИ:

Сите трудови со кои учествувал на научни конференции, симпозиуми, семинари и собири се публикувани во соодветните публикации од организаторите на самите собири.

Член е на уредувачкиот одбор на меѓународното списание ДОМА кое излегува два пати годишно во Македонија и САД.

АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

ИЗВЕДЕНИ ОБЈЕКТИ:

Основен проект за Лабораторија за испитување на дрво, производи од дрво и мебел * - Скопје

Проект за тераса, натстрешница и ограда на ресторан „Бистро“*- Скопје

Проект за доградба, надградба и ентериер на станбена единица во повеќесемеен станбен објект „Пижевски“- Скопје

Проект за доградба и надградба и ентериер на индивидуален станбен објект „Владичевски“ *- Скопје

Проект за индивидуален станбен објект „Атанасовски”- Скопје
 Проект за индивидуален станбен објект „Качар”- Скопје
 Проект за ентериер на стан „Радева”- Скопје
 Проект за дворно уредување, простор за одмор, настрепница и огниште
 „Гошев”- Скопје
 Проект за ентериер на студио за дизајн на кондури „Графити”- Скопје
 Проект за ентериер за студио за графички дизајн „Експресив”- Скопје
 Проект за ентериер на продавница за играчки „Крш” - Скопје
 Како и неколку изведени проекти за парчиња мебел

НЕИЗВЕДЕНИ ПРОЕКТИ И РЕШЕНИЈА:

Идејно решение за индивидуален станбен објект „Дамовски”- Скопје
 Идејно решение за индивидуален станбен објект „Крпач”- Скопје
 Идеен проект за индивидуален станбен објект „Стојменов” *- Скопје
 Идеен проект за доградба, надградба и ентериер на станбена единица во повеќесемеен станбен објект „Стерјов” – Скопје - се гради
 Проект за сообраќајно и паркинг решение на просторот околу „ТЦЦ Плаза”
 *- Скопје
 Идеен проект за винска визба и летен стан „Малиќи” *- Скопје
 Идеен проект за фабрика за обработка на пилешко месо и царинско
 складиште *- Скопје

Учество на конкурси:

Идејно архитектонско и урбанистичко решение за пешачки мост на реката
 Вардар **

ГРАФИЧКИ ДИЗАЈН:

Лого за продавница за играчки „КРШ” – реализирано

Кандидатот Бојан Каранакос одлично го владее англискиот јазик, а има базични познавања од рускиот и италијанскиот јазик и владее со компјутерски софтвер: и AutoCad; ArchiCad, PhotoShop, Google Sketch-Up, CorelDraw, 3DS Max, Microsoft Office.

Проектите означени со* се работени коавторски со доц. д-р Владимир Каранков, диа
 Проектите означени со ** се работени коавторски со доц. д-р Огнен Марина, диа

ЗАКЛУЧОК

Врз основа на приложените референци, како и врз основа на личното познавање на кандидатот м-р Бојан Каранаков и професионалната соработка со него, Комисијата го истакнува следново: Бојан Каранаков активно ги следи случувањата во архитектурата и креативно ги пренесува во сопствената професионална и педагошка работа. Кај него, покрај неспорната стручност и широките познавања, не само од областа на графичките комуникации, туку и од други области во архитектурата, препознатливи се карактерните одлуки: одговорност, темелност и етичност во односите со студентите и со колегите, што го чинат посакуван соработник.

Бојан Каранаков се одликува со способност за изнаоѓање соодветни начини со кои ги мотивира студентите при изучувањето на архитектурата. Тој е спремен секогаш несебично да им го пренесува своето знаење и умеење во структурата.

Од наведените причини, Комисијата со особено задоволство му предлага на Наставно-научниот совет на Архитектонскиот факултет, врз основа на чл. 130 од Законот за високото образование и чл. 24 од Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, да го избере кандидатот м-р Бојан Каранаков, дипл.инж.арх., во звањето асистент од областа нацртна геометрија и графички комуникации за предметите нацртна геометрија, компјутерски помогнато проектирање (CAD/CAAD) и 3D-моделирање на Институтот за графички комуникации при Архитектонскиот факултет на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Рецензентска комисија

1. Д-р Бранко Трпковски, ред.проф., претседател, с.р.
2. Д-р Косто Мангароски, ред.проф., член, с.р.
3. М-р Гоце Ади-Митревски, вонр.проф., член, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

на учебникот „ОСНОВИ НА МЕХАНИЧКАТА ВЕНТИЛАЦИЈА” од
авторите: проф. д-р Зорка Николова Тодорова, ас. д-р Биљана Кузмановска,
д-р спец. Алберт Леши

Наслов: „Основи на механичката вентилација”

Автори: проф. д-р Зорка Николова Тодорова, ас. д-р Биљана Кузмановска и д-р спец. Алберт Леши

Предметна програма: анестезиологија со интензивна медицина.

Област: интензивна медицина, третман на критичен болен.

Намена: учебник за студентите по општа медицина и специјализантите по специјалноста анестезиологија со интензивна медицина.

Семестар: Предметот анестезија со реанимација се слуша во IX семестар и XII за студентите по медицина, а во VI семестар за насоката СМС/Т. Во специјализацијата анестезиологија со интензивна медицина, специјализантите практикуваат интензивна медицина и механичка вентилација по 18 месеци од специјализацијата и неа ја практикуваат 18 месеци.

Фонд на часови: Проблемот на механичката вентилација е застапен со еден час кај студентите од додипломската настава (општа медицина, смерови СМС/Т), во изборниот предмет интензивна медицина со 10 часа и во клинички вештини со 15 часа. Во специјалноста анестезиологија со интензивна медицина, застапен е со 90 (30/60) часа.

Оцена (дали приложениот ракопис е во согласност со наставната програма): Книгата во целост ја задоволува наставната програма за специјализантите и студиите за општа медицина и СМС/Т.

Одлука:

Наставно - научниот совет на Медицинскиот факултет во состав на УКИМ во Скопје, на својата VII редовна седница одржана на ден 18.11.2010 година, врз основа на член 53 од Правилникот за внатрешните односи и работењето на Медицинскиот факултет, донесе одлука за одредување на рецензенти за рецензија за печатење на учебник, учебно помагало.

За рецензенти се одредени: проф. д-р Весела Малевска и проф. д-р Марија Шољакова.

Издание:

Книгата „Основи на механичката вентилација”, од авторите проф. д-р Зорка Николова Тодорова, ас. д-р Биљана Кузмановска и д-р спец. Алберт Леши, е прво издание и прв учебник за овој проблем печатен на македонски јазик на овој Факултет и во Р. Македонија.

Општи податоци за ракописот:

Ракописот е испечатен во формат Б5 (17.59/24.99 см) на 374 страници. Содржината е поделена на четири главни подрачја. Почнува со физиологија на дишењето, кое е организирано во шест поднаслови. Вториот дел е посветен на патофизиологијата на дишењето, организиран во два поднаслови.

Следува третото подрачје или глава која се однесува на механичката вентилација. Оваа глава има десет подглави во кои се опишуваат историјатот, апаратите за механичка вентилација, физиолошките основи на механичката вентилација, изборот на основните вентилаторни параметри, изборот на модели и начин на механичка вентилација, раководење со механичката вентилација, споредните ефекти на МВ како и негата и винингот на болен кој е на механичка вентилација. На крајот од четвртото подрачје се претставени специјалните патолошки состојби кои побаруваат механичка вентилација. Користената литература е приложена на крајот со 106 цитирани автори. Книгата е богато илустрирана со 78 слики и графикони, како и 35 табели. Како посебен прилог на крајот е приложена листа на користени кратенки во текстот.

Краток опис на содржината:

Книгата има за цел да ја претстави механичката вентилација, метод кој придинесува во современиот начин на анестезирање и лекување на сите видови пациенти, а особено важен за третманот на критично болни. Гледајќи го стручниот и научен опус на авторот и соработниците јасно е дека за разрешување на проблемите врзани со третманот на критичните болни, неодминливо е нивното посебно ангажирање во изучувањето и продлабочувањето на знаењето во науката и методите кои се занимаваат со механичката вентилација. Издавањето на оваа книга, учебник, претставува само континуум на нивната долгогодишна работна активност во ова поле. Во првата глава е даден општ приказ на општите принципи на физиологијата на дишењето, вентилацијата и размената на гасови. Оваа глава започнува со вовед, во кој се дадени основите на применетата анатомија на респираторниот тракт, со посебен осврт врз функционалноста и механиката на дишењето. Потоа се прикажани промените кои настануваат во зависност од положбата на телото и промените кои задолжително ги засегаат вентилационо - перфузионите односи. Во овој дел централно место заземаат плевралните механизми при механиката на дишењето. Авторите многу вешто преку илустрации и практично ја претставуваат белодробната механика и дишна работа. Потоа следува потпоглавје во кое се претставени и објаснети белодробните волумени и капацитети, кои илустративно се прикажани низ разни дијаграми. Следува дел за алвеоларната вентилација и размената на гасови кои со помош на освежување на знаењата од физиката на гасови, ги доближува на едноставен начин до читателот. Оваа глава на крајот завршува со контролните механизми на вентилацијата. Следната глава е посветена на респираторната инсуфициенција, патофизиолошките механизми одговорни за неа, како и за клиничките критериуми за нејзина класификација. Потоа следува опис на критериумите и индикациите за интубација и поставување на болен на механичка вентилација. Третиот дел од книгата (трета глава) се однесува на механичката вентилација. Авторите преку историскиот осврт за развојот на механичката вентилација индиректно се осврнуваат кон важноста на оваа клиничка метода за лекување и поткрепа на дишењето.

Во самиот воведен дел се дава дефиницијата за механичката вентилација како метод за поткрепа на дишењето со позитивен притисок и поделбата на вентилаторите според начинот на внесување гасови во дишните патишта. Во продолжение на единствен начин се зборува за вентилаторите како апарати за нивните технички карактеристики, начин на работа и клиничка примена.

Следуваат подглави во кои авторите во детали ги опишуваат физиолошките основи на механичката вентилација, изборот на параметри на вентилацијата како и модели на вентилацијата. Пред да се опише водењето на вештачката вентилација и мониторингот, авторите вешто ги елаборираат видовите на модели на вентилација и нивната клиничка импликација и примена. Во понатамошниот текст се обработени проблемите со механичката вентилација, како и несаканите ефекти на механичката вентилација. Земајќи предвид дека од клиничка гледна точка тоа се најважни поглавја, авторите посветиле нужно внимание и простор во книгата за компликациите и ефектите на механичката вентилација врз разните органски системи. Оваа подглава завршува со поглавја во кои се зборува за негата на болните кои се на механичка вентилација, како и за нутрицијата, исхраната на овие болни. Потоа, пак, следува подглава за ослободување од механичката вентилација на болните кои се на респиратор (одвिकнување).

Последниот четврти дел од книгата е посветен на специјалните состојби. Тоа е глава во која се зборува за зборува за патолошки состојби-болести кои во својата крајна фаза се лекуваат со респираторна поткрепа-механичка вентилација. Станува збор за третирање на респираторен дистрес синдром, хронична опструктивна болест, акутна респираторна слабоста, како и за механичка вентилација на новородени и деца.

Категоризација на книгата: Книгата ги има елементите на базичен учебник за механичката вентилација.

Главен аспект на книгата и педагошка оцена: Книгата „Основи на механичката вентилација“, од авторите проф. д-р Зорка Николова Тодорова, ас. д-р Биљана Кузмановска, д-р спец. Алберт Лепи, е посветена на прво место за специјализантите по специјалноста анестезиологија со интензивна медицина, како и за студентите по општа медицина и сестринските насоки. Согледувајќи ја актуелноста на проблемот (механичка вентилација), како и недостатокот од достапна литература за специјализантите по специјалноста анестезиологија со интензивна медицина, студентите, идните лекари и медицински сестри како и другите професионалци, кои се занимаваат со овој проблем, авторите го подготвија овој учебник. Како резултат на нивниот пристап кон проблемот, книгата излегува од рамките на класичен студентски учебник и претставува неопходна литература за идните анестезиолози во нашата земја. Според тоа, книгата „Основи на механичката вентилација“ има строго стручна намена и нејзини потенцијални читатели ќе бидат студентите по општа медицина, специјализантите-хирурзи, анестезиолози и реаниматори, потоа специјалистите-хирурзи, како и другите специјалисти кои се занимаваат со проблемите на вентилацијата (специјалисти по пулмологија како и по инфективни болести). Таа претставува одлична литература за лекарите кои имаат намера да си ги прошират знаењата од оваа област.

Книгата претставува прв обид да ѝ се претстави на македонската научна јавност четиво од ваков вид. Секако дека овој учебник не можел да ги опфати, ниту, пак, е цел на авторите, сите аспекти на механичката вентилација. Меѓутоа оваа книга претставува придонес во македонската академска литература и ја пополнува празнината која постоеше во неа за оваа тема. Книгата е лесна и достапна за читање. Постапноста во објаснувањето на проблемот, јасниот опис на нештата и клиничката поврзаност го чини учебникот прифатлив за специјализантите и студентите.

Ограничувања: Книгата не е наменета за строго профилирани групи на специјализанти, студенти, научници и специјализирани професионалци кои се занимаваат со природните науки, поконкретно со интензивната медицина. Таа е наменета исто така за лекарите кои имаат желба да ги продлабочат своите знаења во секојдневната практика за примената на овој метод.

Заклучок: Респираторната инсуфициенција и нејзината поткрепа претставува сериозен клинички проблем. Токму затоа пристапот во оваа книга е идеален, специјализантите по специјалноста анестезиологија со интензивна медицина, студентите, идните лекари и медицински сестри како и другите професионалци кои се занимаваат со овој проблем, може да најдат на едно место комплексни информации за апаратот за механичка вентилација, физиологијата и патофизиологијата на дишењето, како и за клиничката примена на разни модуси на вештачко дишење.

Земајќи го предвид сето погоре кажано, предлагам книгата, учебник со наслов: „Основи на механичката вентилација”, од авторите проф. д-р Зорка Николова Тодорова, ас. д-р Биљана Кузмановска и д-р спец. Алберт Леши, да се процедурира до Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј”, и да се печати како учебник за специјализантите по специјалноста анестезија со реанимација и студентите по медицина и сродни насоки.

Рецензент

Проф. д-р Марија Шољакова
Специјалист-анестезиолог, редовен професор на
Медицинскиот факултет во Скопје, с.р

Скопје, 23.12.2010

РЕЦЕНЗИЈА

**НА УЧЕБНИКОТ „ОСНОВИ НА МЕХАНИЧКАТА ВЕНТИЛАЦИЈА“ ОД
АВТОРИТЕ проф. д-р ЗОРКА НИКОЛОВА-ТОДОРОВА, ас. д-р БИЛЈАНА
КУЗМАНОВСКА И д-р АЛБЕРТ ЛЕШИ**

Наслов: ОСНОВИ НА МЕХАНИЧКАТА ВЕНТИЛАЦИЈА

Автори: проф. д-р Зорка Николова Тодорова, ас. д-р Билјана Кузмановска и д-р Алберт Леши

Предметна програма: анестезиологија со интензивна медицина

Област: интензивна медицина, третман на критичен болен

Намена: учебник за студентите по општа медицина и за специјализантите по специјалноста анестезиологија со интензивна медицина

Семестар: IX и XII семестар за студентите по општа медицина и VI семестар за насоката СМС/Т. Во специјализацијата по анестезиологија со интензивна медицина, специјализантите практикуваат интензивна медицина и механичка вентилација во период од 18 месеци.

Фонд на часови: 30 теоретски + 60 практични (вкупно 90)

Оцена: Учебникот во целост ја задоволува наставната програма за специјализантите и за студентите по општа медицина.

Одлука: Наставно - научниот совет на Медицинскиот факултет при УКИМ, на својата VII редовна седница одржана на 18.11.2010 година ја донесе одлуката за одредување на рецензенти за учебникот под наслов: ОСНОВИ НА МЕХАНИЧКАТА ВЕНТИЛАЦИЈА. За рецензенти се одредени проф. д-р Весела Малеска Ивановска и проф. д-р Марија Шољакова.

Издание: Досега не е објавен ваков или сличен учебник од посочената област и се работи за негово прво издание.

Општи податоци за ракописот:

Прегледот на текстот покажува дека ракописот е правилно осмислен и во него систематски и едукативно се разработуваат наставните целини за изучување на механиката на вентилацијата, што се предвидени со наставниот план и програма на Медицинскиот факултет. Ракописот е

испечатен во B5 - формат. Содржината на текстот е прегледно презентирана на 347 страници, со 78 слики и 35 табели инкорпорирани во соодветни поглавја. Покрај деталната содржина и прегледот на поглавјата, на крајот од учебникот е даден и попис на користената актуелна литература со 106 цитирани автори. Како посебен прилог на крајот, приложена е и листа на користени кратенки во текстот.

Краток опис на содржината:

Текстот е напишан концизно со јасен и лесно разбирлив јазик, а класификацијата на материјалот е современа и дидактички функционална, организирана во четири поглавја. Целта на авторите е да го обработат проблемот на механичката вентилација како современ метод кој при интензивната медицина и анестезиологијата особено е важен во третманот на критично болните. Првото поглавје се состои од 6 поднаслови и се однесува на физиологијата на дишењето, вентилацијата и размената на гасовите. Разработена е и функционалната анатомија на белодробната вентилација и на белодробната циркулација; плевралните механизми и механиката на дишењето со посебен осврт на алвеоларната вентилација, гасната размена и контролата на вентилацијата. Во ова поглавје, авторите преку разновидни илустрации и најразлични дијаграми вешто и на едноставен начин успеваат читателите да ги запознаат и да ги потсетат на веќе стекнатите знаења од физиката на гасовите, од анатомијата и физиологијата на вентилацијата. Второто поглавје ја обработува патофизиологијата на дишењето и механизмите кои се одговорни за респираторната инсуфициенција во два подналова: класификација на респираторната инсуфициенција (хиперкапнична и хипоксемична) и индикации за механичка вентилација со опис на критериумите за интубација и вентилација. Третото поглавје кое се состои од 10 поднаслови е посветено на механичката вентилација. По историскиот осврт на развитокот на методот на механичката вентилација, дадена е дефиницијата на механичката вентилација како супортивен метод што се применува при третманот на респираторната инсуфициенција и поделбата на апаратите со кои таа се спроведува и начинот на кои тие работат. Во понатамошните поднаслови обработени се моделите на механичка

вентилација, основни и дополнителни; раководењето и мониторирањето на механичката вентилација; компликациите и несаканите инциденти предизвикани од самата интубација, од ефектите на позитивниот притисок и оние предизвикани од кислородот, како и вентилаторните параметри кои се мониторираат заради превенција на компликациите. На крајот на ова поглавје обработен е проблемот на негата на пациентите поставени на механичка вентилација како основен предуслов да се намали инциденцата на можните компликации и начинот на ослободување, одвикнување од механичката вентилација и екстубацијата на пациентот (идентификација на условите за одвикнување, параметри за одвикнување, модели на одвикнување).

Текстот завршува со последното, четврто поглавје, означено како специјален дел, кој во четири поднаслови ја обработува применетата механичка вентилација во различни состојби: кај акутна белодробна лезија и акутен респираторен дистрес синдром, кај хронична опструктивна белодробна болест и бронхијална астма, кај невролошки болни, при миокарден инфаркт и при состојби на хиповолемичен шок. На крајот е обработена примената на механичката вентилација во педијатријата, кај новородени и деца.

Категоризација и општа педагошка оцена:

Овој ракопис за прв пат кај нас на јасен и едноставен начин го обработува проблемот на механичката вентилација - метод кој се применува во третманот на критичните болни. На ваков начин изнесениот материјал, оваа книга ја карактеризира како базичен учебник за механичка вентилација наменет за специјализанти по специјалноста анестезиологија со интензивна медицина, но и како учебник кој е наменет и може да се користи и од студентите по општа медицина и сестринските насоки и од други професионалци (специјалисти пулмолози, инфектолози и други специјалисти кои се занимаваат со проблемот на вентилацијата) како дополнителна литература.

Заклучок:

Заради сето погоре напишано, предлагам ракописот под наслов **ОСНОВИ НА МЕХАНИЧКАТА ВЕНТИЛАЦИЈА**, од проф. д-р Зорка

Николова- Тодорова, ас. д-р Билјана Кузмановска и д-р Алберт Леши, да се процедурира до Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет при УКИМ и да се испечати како учебник за специјализанти по специјалноста анестезиологија со интензивна медицина.

Рецензент:

Проф. д-р Весела Малеска Ивановска, редовен професор на
Катедрата за физиологија на Медицинскиот факултет во Скопје с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА УЧЕБНИК И ПРАКТИКУМ ПО ПРЕДМЕТОТ ПАТОЛОШКА ФИЗИОЛОГИЈА ЗА СТУДЕНТИТЕ ПО СТОМАТОЛОГИЈА УНИВЕРЗИТЕТ “СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ”, СКОПЈЕ

На седмата редовна седница на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет, одржана на 18 ноември 2010 година, определени се рецензенти за оцена на “Учебникот и практикумот по патолошка физиологија”, наменети за студенти по стоматологија, од авторите: Оливија Васкова, Светлана Мицева-Ристевска, Даниела Поп Горчева, Даниела Миладинова и Сузана Лопарска.

Како еден од определените рецензенти за доставениот ракопис го поднесувам следниов

ИЗВЕШТАЈ

Изминаа многу години од последното издание на општа и специјална патолошка физиологија за стоматолози во издание на Универзитетот “Кирил и Методиј” во 1987 година.

Забележителните достигнувања на медицинската наука и збогатувањата на нашите сознанија од областа на патофизиологијата во изминатиот период, наметнаа потреба и беа основен мотив на авторите да подготват нов учебник и практикум по предметот патофизиологија за студентите по стоматологија, кој се изучува во четвртиот семестар од студиите, а е застапен со вкупно 60 часа од кои 45 за предавања и 15 за вежби.

Во споредба со текстот од старото издание на учебникот од 1987 година, концепцијата за структурата и содржината на учебникот е задржана меѓутоа наставната материја во новиот учебник е целосно преработена, прегруппирана и подобро систематизирана. Направена е значителна ревизија, текстот е ослободен од повеќе неактуелни содржини, а е дополнет со нови, кои ќе ја збогатат, осовременат и ќе го подобрат квалитетот на наставата по патофизиологија.

Учебникот е напишан во согласност со современото ниво на знаењата во одделните области на патофизиологијата.

Основната намена на учебникот е да им помогне на студентите во усвојувањето на потребните знаења и подготвување на испитот. Поради тоа, пожелно е наставната материја да бите прикажана во елементарна, а ставовите во сосема одредена форма, што главно е почитувано од авторите. Одредени делови се изнесени поподробно само кога тоа е неопходно за подобро разбирање на материјата. Исклучително таму каде што е неопходно, изложени се теории, каде што гледиштата се уште не се усогласени.

Изоставени се или скратени на неопходен минимум оние податоци кои се поместени во физиологијата и биохемијата. Задржани се само неопходните кратки објаснувања од нормална физиологија за да се добие потребната целина на методската единица.

Наставната материја е изложена во форма која најдобро обезбедува разбирање на механизмите на патофизиолошките процеси. За тоа посебно придонесува големиот број приложени шеми, цртежи и слики кои нагледно ги прикажуваат најважните сегменти од основните патофизиолошки процеси и битно принесуваат за нивно разбирање.

Авторите вложија посебни напори максимално да го уедначат стилот на пишувањето, а обемот на одделните поглавја да го усогласат со наставната програма.

Учебникот има вкупно 246 страници од кои 107 се посветени на општата, а остатокот на специјалната патолошка физиологија.

Општиот дел има вовед и девет поглавља посветени на дејството на физичкиот, хемискиот, биолошкиот и психички фактор, хипоксијата, патофизиологијата на имуниот систем, нарушувања на енергетскиот метаболизам и метаболизмот на хранливите материи и нарушувања на локалната циркулација.

Специјалниот дел од учебникот има исто така девет поглавља : патофизиологија на хематопоезниот, кардиоваскуларниот, респираторниот, гастроинтестиналниот, хепатобилијарниот и нефроуринарниот систем, нарушувања на ацидо-базната рамнотежа и патофизиологија на болката.

За да можат студентите потемелно и полесно да ги усвојат потребните знаења по патолошка физиологија, покрај предавањата се изведува и практична настава, во која патолошките процеси се дизајнираат како експериментални модели или се анализираат преку биохемиски показатели и наоди од дијагностички процедури. Ваквиот пристап на изучување на патолошкиот процес во текот на вежбите е неопходен за неговото подобро разбирање, а студентот стекнува вештина во толкувањето и препознавањето на нормалното или патолошкото.

Вежбите, поместени во практикумот, се групирани по тематски области од општа патолошка физиологија: методи и објект на истражување во патолошка физиологија, техника на анестезирање на експериментално животно, техники на апликација на препарати на експериментално животно и основи на радиометрија, влијание на етиолошките фактори од надворешната средина (механичките, физичките, хемиските), нарушувања на локалната циркулација, нарушувања на метаболизмот на хранливите материи, а по системи во делот посветен на специјална патолошка физиологија: нарушувања на хематопоезниот систем, односно хемостазата, респираторниот и ендокриниот систем. Текстот на практикумот има 83 страници.

Притоа се направени напори одделните делови на текстот во практикумот за практична настава, по можност максимално да го следат редоследот на тематските единици во теоретската наставна програма за студентите.

По својата структура на содржините, тематските области максимално се усогласени. Во почеток е изложен коментар неопходен за разбирање на вежбата, односно експериментот, потоа задача на вежбата, опис на потребните материјали и опрема за изведување на вежбата, текот на изведување на вежбата, очекуваните резултати и нивно толкување.

Поподробно се изложени експериментите во кои се демонстрират промени на виталните функции под влијание на одделни патофизиолошки агенси со цел да им се овозможи на студентите овие битни содржини потемелно да ги осознаат и правилно да ги толкуваат механизмите на нивното настанување, односно симптомите. Протоколите за изведување на овие вежби се усогласени со објективните можности, односно апаратура и животни со кои институтот располага.

Учебникот и практикумот се исто така во функција на заложбите за осовременување на наставата и примена на таканаречениот кредит-трансфер систем, насочен кон максимално осамостојување и активен однос на студентите во изучување на наставната материја. Практикумот ќе ја има и функцијата на работната тетратка. На крајот на текстот од секоја вежба е оставен простор во кој студентот треба да ги внесе добиените резултати со коментар и датумот на изведување на вежбата, а асистентот бројот на освоените бодови, како и оцената

дали студентот го положил тестот, што овозможува континуирана оцена на знаења на студентот што е еден од основните принципи на новиот систем на студирање установен според Болоњската декларација.

ЗАКЛУЧОК

Учебникот и практикумот по патолошка физиологија, од група споменати автори, наменет за додипломска настава за студентите по стоматологија ги исполнува стандардите за овој тип учебници: наполно е усогласен со новата наставна програма, напишан е на високо стручно ниво и е во функција на осамостојување, континуирана едукација и оценување на студентот.

Учебникот и практикумот е заеднички труд на група автори, наставници и соработници на Институтот за патолошка физиологија и нуклеарна медицина, кои повеќе години успешно ја изведуваат наставата по патофизиологија и кои заслужуваат посебно признание за ентузијазмот и вложениот труд во подготвување на текстот.

Со задоволство му предлагам на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје да го одобри понудениот текст за учебникот и практикумот по патолошка физиологија за студентите по стоматологија и да го препорача за печатење.

Скопје, 15. 12. 2010 год.

Проф. д-р Борислав Каранфилски с.р.

Рецензија на ракописот „ПАТОЛОШКА ФИЗИОЛОГИЈА- учебник и практикум за студентите на стоматологија” од авторите: Оливија Васкова, Светлана Мицева-Ристевска, Даниела Поп Ѓорчева, Даниела Миладинова и Сузана Лопарска

1. Наслов на учебникот:

Насловот на материјалот е: Патолошка физиологија - учебник и практикум за студентите на стоматологија.

2. Имиња на авторите:

Имињата на авторите се: Васкова Оливија, Мицева-Ристевска Светлана, Поп Ѓорчева Даниела, Миладинова Даниела и Лопарска Сузана.

3. Назив на предметната програма за која се однесува:

Општи студии по стоматологија.

4. Назив на студиската програма (за кого е наменет):

Овој учебник е наменет за студентите по стоматологија

5. Семестар на студиите во кој се одвива наставата по предметот:

Наставата по предметот патолошка физиологија се одвива во IV семестар на студиите по стоматологија.

6. Фонд на часови од предметот

Вкупниот број на часови по предметот патолошка физиологија е 60, од кои 45 часа се теоретски, а 15 часа се практични.

7. Оцена - дали приложениот ракопис е во согласност со наставната програма:

Приложениот ракопис е во согласност со наставната програма на предметот патолошка физиологија предвидена за студентите на стоматологија. Содржината на ракописот кој се однесува на теоретската и практичната настава од овој предмет соодветствува со содржината како и со обемот на предметот од оваа наставна програма.

8. Време и акт на назначување на рецензентите:

Рецензентската комисија за овој учебник во состав: проф. д-р Борислав Каранфилски и проф. д-р Бети Дејанова избрана е на VII-та редовна седница на Наставно-научниот совет при Медицинскиот факултет во Скопје, одржана на 18.11.2010 година.

9. Дали се работи за прво издание:

Овој материјал претставува прво издание на учебникот по патолошка физиологија.

10. Дали е објавен ист или сличен учебник на Факултетот (кога, автори):

Слични учебници кои досега се објавени на Медицинскиот факултет во Скопје се следниве:

1. *Општа патолошка физиологија од авторите: Каранфилски Борислав, Серафимов Никола, Долгова-Корубин Вера, Таџер Исак (објавен учебник во 1987 година);*
2. *Специјална патолошка физиологија, од авторите: Долгова Корубин Вера, Каранфилски Борислав, Серафимов Никола, Таџер Исак (објавен учебник во 1987 година).*

11. Општи податоци за ракописот:

Содржина:

Во првиот дел од учебникот/практикум Патолошка физиологија се опфатени следниве содржини од општа и специјална патолошка физиологија:

- Предмет, методи и значење на патолошката физиологија. Болест;
- Дејство на физичките етиолошки фактори;
- Дејство на хемиските етиолошки фактори;
- Дејство на биолошките етиолошки фактори. Треска;
- Дејство на психичките етиолошки фактор;
- Хипоксија;
- Патофизиологија на имуниот систем;
- Нарушувања на енергетскиот метаболизам и метаболизмот на хранливите материи;
- Нарушувања на локалната циркулација;
- Патолошка физиологија на хематопоезниот систем;
- Патолошка физиологија на кардиоваскуларниот систем;
- Патолошка физиологија на респираторниот систем;
- Патолошка физиологија на гастроинтестиналниот систем;
- Патолошка физиологија на хепатобилијарниот систем;
- Патолошка физиологија на нефроуринарниот систем;
- Патолошка физиологија на ацидо-базната рамнотежа;
- Патолошка физиологија на ендокриниот систем;
- Патолошка физиологија на болката.

Во вториот дел од учебникот, кој воедно претставува практикум по патолошка физиологија, опфатени се следниве содржини:

- Воведна вежба во практичната настава по патолошка физиологија: методи и објект на истражување во патолошката физиологија; техники на анестезирање на експериментално животно; техники на апликација на препарати на експериментално животно; основи на радиометрија;
- Етиолошки фактори: фактори на надворешната средина: физички етиолошки фактор; патогено дејство на ниска надворешна температура - општа хипотермија и експериментална имерзиска хипотермија; патогено дејство на механичка сила-траума експериментален модел на хиповолемичен шок, демонстрација на ефектите на нефизиолошки дози на адреналин и експериментална асфиксија;

- Нарушување на локалната циркулација: состојби на локална малокрвност исхемии - клиренс на радиоактивен трасер од поткожно ткиво и исхемична болка; кожни и медикаментозни реакции;
- Нарушување на метаболизмот на хранливи материи: нарушување во метаболизмот на вода и електролити: нарушување на осмоларноста на телесните течности, нарушување на осмотско (дифузиско) време на интрадермално вбриган физиолошки раствор (*McClure Aldrich*) и дехидратациони синдроми со експериментална дехидратација;
- Патолошка физиологија на хематопоезниот систем: нарушување на хемостазата: демонстрација на мегакарицит; нарушување во ретракција на крвниот коагулум; нарушување на агрегацијата на тромбоцитите; нарушување на тестот на капиларна фрагилност по *Rumpel Leede*; нарушување на времето на крварење по *Duke*; Нарушување на протромбинското време по *Quick*; нарушување на рекалцификационото време според *Howell*; нарушување на стабилизација на фибрин; експериментален модел на дисеминирана интраваскуларна коагулација;
- Патолошка физиологија на респираторниот систем: нарушување на статичките и динамичките тестови за проценка на белодробната вентилациска функција: нарушување на експираторскиот витален капацитет; нарушување на обичниот дишен капацитет; нарушување на форсираниот експираторен волумен во првата секунда - тестот на *Tiffeneau*;
- Патолошка физиологија на ендокриниот систем: Нарушување на тиреоидната жлезда: фиксација на радиојод (^{131}I) во тиреоидната жлезда во рок од 24 часа; демонстрација на дејството на компетитивен инхибитор врз фиксација на радиојод во тироидната; скенографска детекција на тиреоидните дисфункции; нарушување на паратиреоидната жлезда и сулкович тест, хипервентилациски тест и експериментална хипокалцемија.

Делови

Учебникот/практикум „Патолошка физиологија“ е составен од 2 дела:

- првиот дел, кој се однесува на теоретскиот дел од наставата на истоимениот предмет, поделен е на 2 целини: Општа патолошка физиологија и Патолошка физиологија на системи;
- вториот дел, кој се однесува на практичниот дел од наставата на истоимениот предмет, е поделен на 2 целини: Општа патолошка физиологија и Патолошка физиологија на системи.

Заглавија

Во првиот дел од учебникот „Патолошка физиологија“ назначени се следниве заглавија, и тоа:

- Во Општа патолошка физиологија: Предмет, методи и значење на патолошката физиологија. Болест; Дејство на физичките етиолошки фактори; Дејство на хемиските етиолошки фактори; Дејство на биолошките етиолошки фактори. Треска; Дејство на

психичките етиолошки фактори; Хипоксија; Патофизиологија на имуниот систем; Нарушувања на енергетскиот метаболизам и метаболизмот на хранливите материи; Нарушувања на локалната циркулација.

- Во Патолошка физиологија на системи: Патофизиологија на хематопоезниот систем; Патофизиологија на кардиоваскуларниот систем; Патофизиологија на респираторниот систем; Патофизиологија на гастроинтестиналниот систем; Патофизиологија на хепатобилијарниот систем; Патофизиологија на нефроуринарниот систем; Патофизиологија на ацидо-базната рамнотежа; Патофизиологија на ендокриниот систем; Патофизиологија на болката.

Во вториот дел од учебникот, т.е. во практикумот „Патолошка физиологија“ назначени се следниве заглавија:

- Во Општа патолошка физиологија: Воведна вежба во практичната настава по патолошка физиологија; Етиолошки фактори: фактори на надворешната средина; Нарушување на локалната циркулација; Нарушување на метаболизмот на хранливи материи.
- Во Патолошка физиологија на системи: Патолошка физиологија на хематопоезниот систем; Патолошка физиологија на респираторниот систем; Патолошка физиологија на ендокриниот систем.

Број на страници

Првиот дел од овој учебник/практикум „Патолошка физиологија“ е напишан на 250 страници, а вториот дел, т.е. практикумот, на 84 страници.

Број на прилози

Во првиот дел од учебникот „Патолошка физиологија“ има вкупно 55 прилози, од кои: 35 слики, 12 табели, 2 графика и 6 формули.

Во вториот дел има вкупно 42 прилози од кои: 10 слики, 25 табели, 2 графици и 5 формули. Литературата е прикажана со 32 референции.

Вид на прилози

Во двата дела на учебникот „Патолошка физиологија“ се содржат слики (т.е. шеми) кои одговараат на содржината на пишаниот материјал, табели и графици во кои се прикажани податоците / параметрите за појаснување на пишаниот материјал и формули за пресметување на параметрите.

Вториот дел од учебникот, табелите и графиците се наменети за впишување на резултатите од практичната настава.

Литературата е правилно цитирана според азбучен ред.

12. Краток опис на содржината

Првиот дел од учебникот/ практикум по патолошка физиологија го сочинуваат 18 поглавја.

Во воведниот дел, т.е. **првото поглавје**, јасно се опишани предметот, методите и значењето на патофизиологијата и притоа се објаснети основните особености на состојбата болест.

Во **второто, третото, четвртото и петото поглавје** прикажана е поделбата на егзогените фактори како причинители за болест, и тоа: физички фактори, хемиски фактори, биолошки фактори и психолошки фактори. Притоа авторите на едноставен начин ги објаснуваат механизмите на патофизиолошките процеси и нивните последици врз афицираните органи и органски системи.

Состојбата на хипооксија е јасно опишана во **шестото поглавје**, каде што поодделно се објаснети сите видови на оваа состојба зависно од причината која ја предизвикала.

Патофизиологијата на имуниот систем со општа реактивност и отпорност како и специфичната реактивност и појава на имуни заболувања темелно се објаснети во **седмото поглавје**. Притоа авторите укажуваат на наследните фактори и генетските нарушувања како и на имуниот систем кои влијаат врз општата реактивност и отпорност на организмот. Во ова поглавје се опишани болестите на имуниот систем, детално осврнувајќи се на: имунолошката хиперсензитивност, имунодефициенцијата и автоимуноста.

Во **осмото поглавје**, на едноставен начин, објаснети се нарушувањата на енергетскиот метаболизам и на хранливите материи, при што се опфатени: состојбите на потхранетост и гојност, нарушувањата на метаболизмот на јаглените хидрати, масти и протеини како и нарушувањата на хомеостазата на телесни течности и електролити.

Деветтото поглавје се однесува на нарушувањата на локалната циркулација, каде што авторите се осврнуваат на состојбите на хиперемиија, исхемија, тромбоза, емболија, ангиопатии како и нарушувањата на лимфната циркулација, јасно опишувајќи ги причините и механизмите на нивното настанување заедно со нивната симптоматологија.

Патофизиологијата на хематопоезниот систем во **десеттото поглавје** е претставена со основните патофизиолошки механизми на најчестите заболувања на крвните клетки: од еритроцитната лоза - анемии и полицитемии; од леукоцитната лоза - квантитативни и квалитативни нарушувања и од хемостазата - нарушувања на васкуларниот фактор, тромбоцитите, коагулацијата и фибринолизата.

Во **единаесеттото поглавје** се јасно прикажани нарушувањата на кардиоваскуларниот систем: нарушувања на минутниот волумен на срцето (намален и зголемен), срцева слабост (слабост на левото и на десното срце), нарушувања на срцевите залистоци (митрална стеноза и инсуфициенција, аортална стеноза и инсуфициенција), нарушувања на срцевит ритам (аритмии), синкопа, миокардна исхемија, нарушувања на крвниот притисок и хипертензија.

Нарушувањата во респираторниот систем темелно се обработени во **дванаесеттото поглавје**: нарушување во алвеоларната вентилација, рестриктивно и опструктивно нарушување, нарушување на односот вентилација / перфузија како и нарушување во дифузијата на гасовите.

Притоа јасно се опишани состојбите белодробен едем, пневмоторакс и ателектаза.

Во **тринаесеттото поглавје** се објаснети важните патофизиолошки состојби на гастроинтестиналниот систем преку нарушената функција на ждрелото, хранопроводот и желудникот, нарушувања на тенкото и дебелото црево, нарушувања на егзокриниот панкреас, нарушувања во екскрецијата на жолчката како и нарушувања на функциите на црниот дроб.

Патофизиологијата на нефроуринарниот систем е јасно објаснета во **петнаесеттото поглавје** преку нарушувањата на дилуционата и концентрационата способност на бубрегот, нарушувања во волуменот на излачената урина (преренална, ренална и постренална полиурија и олигурија), како и нарушувања во составот на урината: протеинурија, цилиндрурија, хематурија итн. Авторите укажуваат на причините за бубрежна дисфункција: преренални, ренални и постренални со посебен осврт на одредени заболувања: ренален дијабет и нефролитијаза. На крајот, на едноставен начин се опишани причините, поделбите, механизмите и симптомите на акутната и хроничната бубежна инсуфициенција.

Во **шеснаесеттото поглавје** опишани се нарушувањата на ацидобазната рамнотежа. Во почетокот дадени се сите физиолошки системи кои учествуваат во регулацијата на оваа рамнотежа, а потоа детално се објаснети состојбите на метаболичка и респираторна ацидоза, како и метаболичка и респираторна алкалоза.

Седумнаесеттото поглавје се однесува на патофизиологијата на ендокриниот систем, каде што прво се прикажани општите аспекти на нарушената функција на ендокриниот систем. Наручувањата на функцијата на аденохипофизата и неврохипофизата се опишани преку намалената или зголемената секреција на хормоните и нивната поврзаност со одредени заболувања. Исто така, се опишува зголемената и намалената функција на тиреоидната и паратиреоидната жлезда и нивното влијание врз хомеостазата. Потоа јасно се објаснети патофизиолошките механизми на нарушувањето во секрецијата на хормони од срцевината и кората на надбубрежната жлезда и половите хормони заедно со нивните ефекти.

Во **осумнаесеттото поглавје** на едноставен начин прикажана е патофизиологијата на болката, нејзината поделба на соматска и висцерална, нејзините рецептори, начинот на создавање на болка, патот на болката со посебен осврт на забната болка.

Вториот дел од учебникот, т.е. практикумот по патолошка физиологија го сочинуваат 7 поглавја - вежби. Сите вежби имаат заеднички особености како што се следниве: задача на вежбата, потребен материјал за изведување на вежбата, изведување на вежбата, резултати и нивно толкување и заверка на вежбата.

Во **првата вежба** се прикажани основните методи и објектите на истражување кои се користат во патолошката физиологија. Во оваа вежба јасно е опишана техниката на анестезирање на експериментално животно со сите стадиуми на анестезијата: аналгезија, екситација, хируршка анестезија, парализа на продолжениот мозок. Одделно е објаснета интраперитонеална

наркоза со *nesdonal* на експериментално животно, стаорец. Исто така, прикажани се различни техники за апликација на препарати врз експериментално животно: со инхалација, перорално, парентерално, интракутано, супкутано, интрамускулно и интравенско инјектирање на препарати. Во оваа вежба објаснети се и основните начела за примената на радиоизотопи во медицината, како и изведување на мерење радиоактивен примерок.

Во втората вежба се испитуваат етиолошките фактори за појава на болест: физички етиолошки фактор на ниска надворешна температура преку експериментален модел на општа хипотермија и на имерзиска хипотермија; механичка сила, т.е. траума преку експериментален модел на хиповолемичен шок, ефекти на високи дози на адреналин и експериментална асфиксија.

Третата вежба се однесува на испитување на нарушувањето на локалната циркулација. За испитување на состојбата на исхемија, се употребува клиренс на радиотрасер од поткожно ткиво со предизвикување на исхемична болка на екстремитетот. За испитување на локалната циркулација во оваа вежба се користат и испитувања на кожни и медикаментозни реакции.

Нарушувањата на метаболизмот на водата и електролитите се испитуваат во четвртата вежба преку нарушувања на осмотското време на реасорпција на интракутано вбриган физиолошки раствор како испитување дехидратациони синдроми преку експериментален модел на дехидратација.

Во петтата вежба прикажани се испитувањата за хемостазата. Притоа јасно се опишани следниве тестови: за проценка на тромбоцитниот фактор, за ретракција на крвниот коагулум, за агрегација на тромбоцити, за тестот на капиларна фрагилност и тестови за коагулационите фактори: протромбинско време по *Quick*, време на рекалцификација по *Howell*, време за стабилизација на фибрин, како и создавање на експериментален модел на дисеминирана интраваскуларна коагулација.

Во шестата вежба се опишани испитувањата за вентилациските способности на респираторниот систем. Притоа се вклучени статички и динамички тестови за проценка на вентилациската функција, и тоа: витален капацитет, дишен капацитет, максимален дишен капацитет, и тестот на *Tiffeneau*.

Седмата вежба се однесува на испитувањето на ендокриниот систем, и тоа: проценка на функцијата на тироидната жлезда преку фиксација на радиојод (^{131}I) во тироидната жлезда во рок од 24 часа, демонстрација на дејството на компетитивен инхибитор врз фиксација на радиојод во тироидната, скенографска детекција на тироидните дифункции, нарушување на паратироидната жлезда и тестот на *Сулкович*, хипервентилациски тест и експериментална хипокалцемија.

13. Предлози за потребни корекции

Во материјалот нема потреба од поголеми корекции во квантитетот и квалитетот на содржината, начинот на уредувањето на текстот како и потреба од дополнување и/или исклучување на одделен текст.

14. Категоризација (учебник или учебно помагало)

Според тоа што целосно го опфаќа наставниот материјал согласно со студиската програма за студентите на стоматологија, овој материјал во ракопис треба да биде категоризиран во учебник и практикум по предметот патолошка физиологија за студентите на стоматологија.

15. Општа педагошка оцена

Прегледот на текстот покажува дека ракописот е правилно осмислен и во него систематски и едукативно се разработуваат наставните целини за изучување на предметот патолошка физиологија, што се предвидени со наставниот план и програма на Стоматолошкиот факултет, за студентите во четвртиот семестар.

Текстот е напишан концизно, со јасен и лесно разбирлив јазик, а класификацијата на материјалот е современа и дидактички функционална. Овој текст е поддржан со солидни графички и шематски прикази, што материјалот го прави полесно разбирлив за студентот.

Според тоа, општата педагошка оцена за овој учебник/практикум е дека наполно соодветствува за едукација на студентите од Стоматолошкиот факултет по предметот патолошка физиологија.

16. Заклучок со предлог за оправданоста за објавување

Без оглед на тоа што во пишувањето учествуваат неколку автори, сите делови се на најдобар можен начин укомпонирани во единствена целина. Текстот содржи материјал што треба да послужи како учебник/практикум за студентите по стоматологија. По обемот и содржината тој во целост одговара на програмата на Стоматолошкиот факултет предвидена за предметот Патолошка физиологија. Стилот на пишувањето е разбирлив и лесен за усвојување од страна на студентите за кои е учебникот наменет. Во учебникот се застапени доволен број илустрации, табели и шеми што придонесуваат за подобар квалитет на учебникот.

Според тоа, задоволство е да се биде рецензент на ваков учебник, кој ќе им овозможи на студентите по стоматологија и на сите оние на кои им претставува поле на интерес, успешно изучување на предметот патолошка физиологија.

Од сето горе наведено, мојот заклучок е дека овој учебник/практикум заслужува да биде позитивно рецензиран и затоа предлагам да биде објавен на Медицинскиот факултет во Скопје, при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ како „Патолошка физиологија - учебник и практикум за студентите на стоматологија“, на кои топло им го препорачувам.

28.1.2011

Рецензент,

Проф. д-р Бети Дејанова, с.р.
Институт за физиологија
Медицински факултет - Скопје

РЕЦЕНЗИЈА

НА УЧЕБНИКОТ - УЧЕБНО ПОМАГАЛО „МОРФОСТРУКТУРНИ ПРОМЕНИ НА ЛУМБАРНИОТ СЕГМЕНТ НА 'РБЕТНИОТ СТОЛБ ВО ТЕК НА ПРОЦЕСОТ НА СТАРЕЕЊЕ“ ОД Н. СОР. Д-Р НИКИ МАТВЕЕВА

Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, на својата VII редовна седница одржана на 18.11.2010 година, донесе одлука за формирање Рецензентска комисија за оцена на текстот на учебникот-учебно помагало „Морфоструктурни промени на лумбарниот сегмент на 'рбетниот столб во тек на процесот на стареење“ изработена од н. сор. д-р Ники Матвеева.

Прегледувајќи го доставениот текст, Рецензентската комисија во состав:

1. проф. д-р Миодраг Врчаковски
2. проф. д-р Добрила Лазарова

го изготви следниов

ИЗВЕШТАЈ

Предмет на рецензијата е содржината на учебникот-учебно помагало под наслов: „Морфоструктурни промени на лумбарниот сегмент на 'рбетниот столб во тек на процесот на стареење“ од н. сор., д-р Ники Матвеева. Учебник-учебно помагало од областа на анатомските и морфоструктурни карактеристики на 'рбетниот столб во различна возраст и неговата функционалната анатомија е прв од овој вид во Р. Македонија. Авторката на текстот има долгогодишно педагошко и стручно искуство од областа на анатомијата како и учество во научноистражувачка работа од оваа област. Болката во крстот во текот на стареењето е доминантен симптом во клиничката практика на матичните лекари и лекарите-специјалисти од различни области (ортопеди, ревматолози, физијатри), но значењето што и се дава на анатомијата на 'рбетниот столб во едукацијата на студентите, матичните лекари и лекарите специјалисти од повеќе области не соодветствува на тежината на овој проблем во клиничката практика. Оттука е и мотивот на авторката, со

овој текст да придонесе во објаснувањето на морфоструктурните карактеристики на 'рбетниот столб во текот на стареењето. Авторката на учебникот-учебното помагало има јасна концепција која му дава предност на објаснувањето на промените кои се дел од природниот биолошки процес на стареење, а не претставуваат патолошки промени на 'рбетниот столб. Во текстот, покрај базичните и современите сознанија за обоботената област се користат и податоци од истражувачката работа на авторката добиени со примена на најсовремените дијагностички методи како MR imaging-методата, поради можноста за правење пресеци во повеќе рамнини и визуелизација на меките ткива. Оваа метода е особено корисна за испитување во одредени популациони возрасни групи, бидејќи овозможува стекнување на сознанија за дегенеративните промени (пр. диск-дегенерацијата) *in vivo*. Добиените податоци за честотата на појавата на одредени специфични дегенеративни наоди кај одредени популациони групи можат да обезбедат сознанија за клиничкото значење на овие наоди меѓу пациентите. Релацијата на одредени наоди со стареењето овозможува разграничување и споредба меѓу наодите кои се доведуваат во врска со процесот на стареење и наодите кои се карактеристични за акцелерирана дегенерација, која може да биде генетски детерминирана, да се должи на одредено однесување на индивидуата или одредени влијанија на животната средина. Во текстот се презентирани податоци кои се однесуваат на асоцијацијата меѓу дегенеративните наоди и сегменталните нивоа на лумбосакралниот 'рбет со што се добиваат одредени сознанија за етиопатогенезата на дегенеративните промени на 'рбетниот столб. Доколку одредени наоди се застапени на ниво на повеќе сегменти, значи дека етиолошките фактори имаат системски ефект на сите нивоа на 'рбетниот столб. Ако одредени наоди имаат изразено одреден сегментален распоред, нивното настанување може да се доведе во врска со дејствувањето на одредени механички фактори кои дејствуваат само на одредени сегменти поради анатомските варијации во трансмисијата на дејствувањето на надворешните сили. Исто така се интерпретираат и податоци кои се однесуваат на корелацијата меѓу одредени дегенеративни наоди со што се овозможува стекнување сознанија за значајно поврзаните дегенеративни наоди кои се најверојатно дел од еден ист патогенетски процес.

Содржината на текстот е презентирана на 132 страници и е поделена во 3 глави. Текстот е збогатен со 39 слики, 29 графикони и 4 табели, кои се во најголем број од документацијата на научноистражувачката работа на авторката. Содржината на трите глави е: Функционална анатомија на лумбарниот сегмент на 'рбетниот столб; Современи imaging - дијагностички методи; и Морфоструктурни дегенеративни промени на 'рбетниот столб.

Во првата глава, на 26 страници, со помош на 3 слики и 2 табели е прикажана функционалната анатомија на 'рбетниот столб, односно градбата на составните компоненти на столбот: прешлените, меѓупрешленските дискови, зглобови и лигаменти. Во оваа глава се прикажани и карактеристиките на лумбарниот 'рбетен канал и неговата содржина, како

и васкуларизацијата и инервацијата на лумбосакралниот 'рбет. Понови сознанија се презентирани посебно при прикажувањето на градбата на меѓупрешленските дискусии, меѓупрешленските зглобови и содржината на 'рбетниот канал во лумбосакралниот сегмент. Посебното поглавје во оваа глава со наслов: Лумбална лордоза и биомеханика на лумбосакралниот 'рбет ги поврзува анатомските структури на 'рбетниот столб со силите кои дејствуваат на столбот, како и со движењата на столбот. На крајот од оваа глава е презентирана литература од оваа област која се состои од 50 различни автори и наслови.

Во втората глава, на 15 страници, со помош на 10 слики од кои повеќето се од документацијата на авторката се дава приказ на современите imaging - техники за визуелизација на човечкото тело, посебно на MR imaging - методата која претставува вистинска револуција во дијагностичката процедура и со помош на која се визуелизираат сите отстапувања од нормалниот анатомски наод на 'рбетниот столб. Во посебно поглавје се опишуваат дегенеративните промени на 'рбетниот столб кои се визуелизираат со магнетна резонанца. Во третото поглавје на оваа глава се прикажуваат системи за анатомска класификација на промените на 'рбетниот столб и 'рбетниот канал при што се користат серии од трансверзални и сагитални пресеци. На крајот од оваа глава има литература од 10 автори и наслови.

Во третата најобемна глава, на 91 страница, со помош на 26 слики, 29 графикони и две табели се прикажани повеќе морфоструктурни дегенеративни промени на 'рбетниот столб во текот на процесот на стареење.

Дегенеративните промени на меѓупрешленските дискусии се анализирани во првото поглавје. Во ова поглавје се изнесени податоци за типовите дегенеративни промени на дискусите и најновите сознанија за етиолошките фактори кои доведуваат до диск-дегенерација. Податоците за честотата на појава на одредени типови дегенеративни промени на дискусите и нивната сегментална дистрибуција кај различни возрасни групи испитаници се презентираат од научноистражувачката работа на авторката и се компарираат со објавени податоци од други автори. На тој начин се сублимираат базични сознанија кои можат да претставуваат основа за понатамошни научни активности. Заклучоците кои можат да се донесат на крајот на изнесените податоци од ова поглавје се презентирани на крајот од поглавјето, како и литература од оваа област од 45 различни автори и наслови.

Дискус херниите се анализирани во следното поглавје на оваа глава. Тие се анализирани од аспект на честотата на појава на различните типови хернии, начинот на миграција на хернираниот дисков материјал и неговиот состав, како и сегменталната дистрибуција на херниите кај испитаници од различна возраст. Во поглавјето се прикажани податоци од истражувачката работа на авторката, како и објавени податоци од други автори. На крајот на поглавието има заклучоци и литература која содржи 26 различни автори и наслови.

Дегенеративните промени на меѓупрешленските зглобови се анализирани во следното поглавје со посебна анализа на појавата на дегенеративна спондилолистеза и приказ на податоци од истражувањето на авторот и на други објавени трудови од различни автори. Заклучоци и литература од 23 различни автори се наоѓаат на крајот на ова поглавје.

Во последното поглавје на оваа глава анализирана е спиналната стеноза, односно дегенеративната спинална стеноза како клинички најзначајна последица на дегенеративниот процес. Честотата на појава на различните типови спинални стенози и нивната анатомска дистрибуција кај испитаници од различна возраст е прикажана од резултатите на истражувачката работа на авторката и од други објавени резултати. На крајот од поглавјето изнесени се заклучоци и современа литература од оваа област од 34 различни автори.

Стилот на кој е напишан текстот е јасен и илустративен и овозможува презентација на резултати од истражувачката работа на авторката во релација со објавени податоци од други современи автори за соодветната област. Текстот е добро компониран, систематизиран и презентира на јасен и разбирлив начин. Стилот и јазикот на пишување се воедначени, јасни, прецизни и терминологски коректни. Обемот на учебникот-учебното помагало е оптимален и доволен да овозможи приказ на податоците од научно-истражувачката работа на авторката поставени, се разбира, во поширок контекст на современите сознанија од овие области.

ЗАКЛУЧОК

Врз основа на изнесеното во извештајот, членовите на Комисијата сметаат дека предложениот текст по својата содржина и тематска организација одговара на учебно помагало од областа на морфоструктурните дегенеративни промени на 'рбетниот столб во текот на процесот на стареење и соодветствува на барањата кои треба да ги задоволи еден учебник-учебно помагало кој обработува тематски содржини од оваа област. Текстот е напишан со јасен, разбирлив и прецизен јазик, со употреба на соодветна стручна терминологија. Насловот на текстот е во согласност со прикажаните содржини во него. Прецизноста на излагањето е задоволителна, со сликовити прикази на податоци од истражувачката работа на авторката претставени во светлина на пошироките современи сознанија за обработената област. Пристапот на авторката е креативен и текстот е изнесен во форма која е прифатлива за секој кој има интерес за дополнителна едукација од презентираниот област. Учебникот-учебното помагало исто така дава придонес во објаснувањето и проширувањето на сознанијата за морфоструктурните дегенеративни

промени на 'рбетниот столб' со што консеквентно се добиваат сознанија и за клиничкото значење на овие наоди меѓу пациентите.

Врз основа на изнесениот извештај, членовите на Комисијата со задоволство му предлагаат на Наставно- научниот совет на Медицинскиот факултет овој пишан материјал да го прифати и да овозможи негово издавање.

Рецензентска комисија

1.Проф. д-р Миодраг Врчаковски, с.р.

2. Проф. д-р Добрила Лазарова, с.р.

промени на 'рбетниот столб со што консеквентно се добиваат сознанија и за клиничкото значење на овие наоди меѓу пациентите.

Врз основа на изнесениот извештај, членовите на Комисијата со задоволство му предлагаат на Наставно- научниот совет на Медицинскиот факултет овој пишан материјал да го прифати и да овозможи негово издавање.

Рецензентска комисија

1. Проф. д-р Миодраг Врчаковски, с.р.

2. Проф. д-р Добрила Лазарова, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА УЧЕБНИКОТ „СТРУКТУРНИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА ЕУКАРИОТСКИТЕ КЛЕТКИ“ ОД АВТОРИТЕ ПРОФ.Д-Р ЛИЛЈАНА МИЛЕНКОВА И ПРОФ.Д-Р НЕВЕНА КОСТОВСКА

Врз основа на член 53 од Правилникот за внатрешните односи и работењето на Медицинскиот факултет во Скопје во состав на УКИМ во Скопје, а во врска со член 15 - 19 од Правилникот за организирање на издавачката дејност на УКИМ во Скопје, Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет, на својата 7. редовна седница одржана на 18.11.2011 год., донесе одлука за одредување на рецензенти за пишување на рецензија за печатење на учебникот СТРУКТУРНИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА ЕУКАРИОТСКИТЕ КЛЕТКИ, изработен од проф.д-р Лилјана Миленкова и проф.д-р Невена Костовска. За рецензенти беа избрани:

1. проф.д-р Гордана Петрушевска
2. доц.д-р Елида Митевска

Прегледувајќи го доставениот текст, рецензентите го изготвија и го доставија следниов

ИЗВЕШТАЈ

Ракописот на учебникот под наслов: СТРУКТУРНИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА ЕУКАРИОТСКИТЕ КЛЕТКИ, од авторите проф.д-р Лилјана Миленкова и проф.д-р Невена Костовска, ја покрива областа МОРФОЛОГИЈА НА ЕУКАРИОТСКИТЕ КЛЕТКИ од предметната програма МОРФОЛОГИЈА И ФИЗИОЛОГИЈА НА КЛЕТКАТА, кој се изведува во ПРВ семестар на студиската програма по ОПШТА МЕДИЦИНА.

Ракописот на учебникот покрива вкупен фонд од 26 часа, од кои 14 се наменети за теоретска настава и 14 за практична настава или вежби.

Прегледот на текстот покажува дека ракописот е правилно осмислен и во него систематски и едукативно се разработуваат наставните целини за изучување на морфологијата на еукариотските клетки, кои се предвидени со наставниот план и програма на Медицинскиот факултет, за студентите од првиот семестар на студиите од областа МОРФОЛОГИЈА НА ЕУКАРИОТСКИТЕ КЛЕТКИ. Текстот е напишан концизно, со јасен и лесно разбирлив јазик, а класификацијата на материјалот е современа и дидактички функционална.

Ракописот на учебникот СТРУКТУРНИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА ЕУКАРИОТСКИТЕ КЛЕТКИ претставува ПРВО издание и досега не е објавен ист или сличен учебник на Медицинскиот факултет.

Содржината на ракописот е прегледно презентирана на 102 страници, со 69 слики инкорпирани во соодветни поглавја. На крајот од ракописот е наведена користената актуелна литература.

Учебникот е составен од пет поглавја, еден анекс и користената литература: 1. Вовед: Клетка; 2. Градба на клетката; 3. Морфолошки карактеристики на клетката во процесот на стареење; 4. Морфолошки карактеристики на клетката

при физиолошко одумирање (апоптоза); 5. Цитолошки карактеристики на различни видови клетки во човечкиот организам; 6. Анекс: Основна структура и физиологија на прокариотски клетки; 7. Литература.

Во првото поглавје, на пет страници текст поддржан со две слики, се прикажани и објаснети основните структурни делови на еукариотските клетки, нивната класификација во човечкиот организам, како и формите и големините на клетките во човечкиот организам. Со краткиот приказ на основните белези на клетката се дава солидна основа за презентирање и разбирање на содржината на ракописот во натамошните поглавја од доставениот ракопис.

Во поглавјето „Градба на клетката“, на 58 страници текст поддржан со 47 слики, опишани се основните структурни карактеристики на еукариотската клетка во три дела: 1. Клеточна мембрана; 2. Цитоплазма; 3. Јадро. Овртувајќи се на основната организација на плазмалемата (клеточната мембрана) и нејзиниот состав, на топографските региони на цитоплазмата и нејзините структурни компоненти (клеточни органели, клеточни инклузии и цитоскелет), како и градбата на јадрото (број, димензии, форма и големина, јадрена мембрана, кариоплазма, скелет на јадрото, хроматин и хромозоми, и јадренце), со нивните функции, поддржани со 47 сликовити прикази, се создаваат услови да се разбере физиологијата и начинот на функционирањето на еукариотските клетки.

Во поглавјето „Морфолошки карактеристики на клетката во процесот на делба“, на 10 страници ракопис поддржан со 4 слики, јасно и концизно се дефинирани и опишани поимите за делбата на клетките со митотски и мејотски процес. При тоа со сликовит приказ се прикажани фазите на митотската и мејотската делба во соматските и половите клетки респективно, следено со приказ на морфолошките карактеристики на клетката во различните стадиуми на делбените процеси, респективно за митотска делба и мејотска делба. Тоа го прави материјалот полесно разбирлив за студентите.

Поглавјата „Морфолошки карактеристики на клетката при стареењето“ и „Морфолошки карактеристики на клетката при физиолошкото одумирање (апоптоза)“ се прикажани на 5 страници ракопис и се поддржани со два сликовити приказа. При тоа посебен осврт е даден на процесот на апоптоза, како еден од значајните процеси на физиолошко одумирање на клетката во феталниот и постнаталниот развиток и созревање и стареење на организмот. Разбирањето на улогата на овој процес во физиолошките процеси на клетката е значајно за понатамошното разбирање на улогата на апоптозата во патолошките процеси кои настануваат во човековото тело.

Во поглавјето „Цитолошки карактеристики на различни видови клетки во човечкиот организам“ на 16 страници поддржани со 12 слики се прикажани основните цитолошки карактеристики на различните видови клетки кои учествуваат во хистоанатомијата на човековото тело. Концизниот и јасен приказ на нивните особености е добра основа за понатамошно надградување на знаењата на студентите од областа на нормалната физиологија, нормалната хистологија и хистопатолошките збиднувања во клетката кај болестите.

Во шестото заглавје е внесен анекс за „Основна структура и физиологија на прокариотските клетки“, кој ги опфаќа основните морфолошки карактеристики на прокариотските клетки (големина и форма, градба која ги вклучува обвивките, цитоплазмата и органелите, и израстоците на прокариотските клетки, и начинот на нивното растење и размножување). Овој дел на ракописот е претставен на 6 страници со приложени 2 слики и

придонесува за целосно разбирање на морфологијата на прокариотските клетки, кои имаат значајна улога во предизвивување на значаен дел од хуманата патологија.

Во седмото заглавје е наведена користената актуелна литература, која се состои од 5 референтни учебни помагала.

ЗАКЛУЧОК

Учебникот СТРУКТУРНИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА ЕУКАРИОТСКИТЕ КЛЕТКИ, од авторите проф.д-р Лилјана Миленкова и проф.д-р Невена Костовска, содржи материјал кој треба да послужи како учебник за студентите од студиската програма општа медицина. По обемот и содржината тој во целост одговара на предметната програма МОРОФОЛОГИЈА И ФИЗИОЛОГИЈА НА КЛЕТКАТА, област: МОРОФОЛОГИЈА НА ЕУКАРИОТСКИТЕ КЛЕТКИ, која се изведува во ПРВ семестар на Медицинскиот факултет.

Авторите на најдобар начин текстот го вклопиле во единствена целина со разбирлив и лесен стил, за усвојување од страна на студентите за кои учебникот е наменет. За квалитетот на учебникот придонесуваат вклопените шематски илустрации и микрофотографии, што значително ќе го олесни совладувањето на наставната материја од предметот за кој е наменет.

Оттука големо е задоволството за нас, како рецензенти, овој ракопис напишан на чист македонски јазик, на Наставно-научниот совет да му го предложиме за печатење, како учебник за студентите на медицина по предметната програма МОРОФОЛОГИЈА И ФИЗИОЛОГИЈА НА КЛЕТКАТА, област: МОРОФОЛОГИЈА НА ЕУКАРИОТСКИТЕ КЛЕТКИ, која се изведува во првиот семестар на студиската програма по општа медицина.

Воедно сесрдно се надеваме дека читателите на овој учебник – студентите по општа медицина, како најмеродавни судии ќе дадат потврда за неговиот квалитет.

16. 1. 2011, Скопје

РЕЦЕНЗЕНТИ

Проф. д-р Гордана Петрушевска с.р.

Доц. д-р Елида Митевска с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА УЧЕБНИКОТ „СТРУКТУРНИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА ЕУКАРИОТСКИТЕ КЛЕТКИ“ ОД АВТОРИТЕ ПРОФ.Д-Р ЛИЛЈАНА МИЛЕНКОВА И ПРОФ.Д-Р НЕВЕНА КОСТОВСКА

Врз основа на член 53 од Правилникот за внатрешните односи и работењето на Медицинскиот факултет во Скопје во состав на УКИМ во Скопје, а во врска со член 15 - 19 од Правилникот за организирање на издавачката дејност на УКИМ во Скопје, Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет, на својата 7. редовна седница одржана на 18.11.2011 год., донесе одлука за одредување на рецензенти за пишување на рецензија за печатење на учебникот СТРУКТУРНИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА ЕУКАРИОТСКИТЕ КЛЕТКИ, изработен од проф.д-р Лилјана Миленкова и проф.д-р Невена Костовска. За рецензенти беа избрани:

1. проф.д-р Гордана Петрушевска
2. доц.д-р Елида Митевска

Прегледувајќи го доставениот текст, рецензентите го изготвија и го доставија следниов

ИЗВЕШТАЈ

Ракописот на учебникот под наслов: СТРУКТУРНИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА ЕУКАРИОТСКИТЕ КЛЕТКИ, од авторите проф.д-р Лилјана Миленкова и проф.д-р Невена Костовска, ја покрива областа МОРФОЛОГИЈА НА ЕУКАРИОТСКИТЕ КЛЕТКИ од предметната програма МОРФОЛОГИЈА И ФИЗИОЛОГИЈА НА КЛЕТКАТА, кој се изведува во ПРВ семестар на студиската програма по ОПШТА МЕДИЦИНА.

Ракописот на учебникот покрива вкупен фонд од 26 часа, од кои 14 се наменети за теоретска настава и 14 за практична настава или вежби.

Прегледот на текстот покажува дека ракописот е правилно осмислен и во него систематски и едукативно се разработуваат наставните целини за изучување на морфологијата на еукариотските клетки, кои се предвидени со наставниот план и програма на Медицинскиот факултет, за студентите од првиот семестар на студиите од областа МОРФОЛОГИЈА НА ЕУКАРИОТСКИТЕ КЛЕТКИ. Текстот е напишан концизно, со јасен и лесно разбирлив јазик, а класификацијата на материјалот е современа и дидактички функционална.

Ракописот на учебникот СТРУКТУРНИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА ЕУКАРИОТСКИТЕ КЛЕТКИ претставува ПРВО издание и досега не е објавен ист или сличен учебник на Медицинскиот факултет.

Содржината на ракописот е прегледно презентирана на 102 страници, со 69 слики инкорпорирани во соодветни поглавја. На крајот од ракописот е наведена користената актуелна литература.

Учебникот е составен од пет поглавја, еден анекс и користената литература: 1. Вовед: Клетка; 2. Градба на клетката; 3. Морфолошки карактеристики на клетката во процесот на стареење; 4. Морфолошки карактеристики на клетката

при физиолошко одумирање (апоптоза); 5. Цитолошки карактеристики на различни видови клетки во човечкиот организам; 6. Анекс: Основна структура и физиологија на прокариотски клетки; 7. Литература.

Во првото поглавје, на пет страници текст поддржан со две слики, се прикажани и објаснети основните структурни делови на еукариотските клетки, нивната класификација во човечкиот организам, како и формите и големините на клетките во човечкиот организам. Со краткиот приказ на основните белези на клетката се дава солидна основа за презентирање и разбирање на содржината на ракописот во натамошните поглавја од доставениот ракопис.

Во поглавјето „Градба на клетката“, на 58 страници текст поддржан со 47 слики, опишани се основните структурни карактеристики на еукариотската клетка во три дела: 1. Клеточна мембрана; 2. Цитоплазма; 3. Јадро. Овртувајќи се на основната организација на плазмалемата (клеточната мембрана) и нејзиниот состав, на топографските региони на цитоплазмата и нејзините структурни компоненти (клеточни органели, клеточни инклузии и цитоскелет), како и градбата на јадрото (број, димензии, форма и големина, јадрена мембрана, кариоплазма, скелет на јадрото, хроматин и хромозоми, и јадренце), со нивните функции, поддржани со 47 сликовити прикази, се создаваат услови да се разбере физиологијата и начинот на функционирањето на еукариотските клетки.

Во поглавјето „Морфолошки карактеристики на клетката во процесот на делба“, на 10 страници ракопис поддржан со 4 слики, јасно и концизно се дефинирани и опишани поимите за делбата на клетките со митотски и мејотски процес. При тоа со сликовит приказ се прикажани фазите на митотската и мејотската делба во соматските и половите клетки респективно, следено со приказ на морфолошките карактеристики на клетката во различните стадиуми на делбените процеси, респективно за митотска делба и мејотска делба. Тоа го прави материјалот полесно разбирлив за студентите.

Поглавјата „Морфолошки карактеристики на клетката при стареењето“ и „Морфолошки карактеристики на клетката при физиолошкото одумирање (апоптоза)“ се прикажани на 5 страници ракопис и се поддржани со два сликовити приказа. При тоа посебен осврт е даден на процесот на апоптоза, како еден од значајните процеси на физиолошко одумирање на клетката во феталниот и постнаталниот развиток и созревање и стареење на организмот. Разбирањето на улогата на овој процес во физиолошките процеси на клетката е значајно за понатамошното разбирање на улогата на апоптозата во патолошките процеси кои настануваат во човековото тело.

Во поглавјето „Цитолошки карактеристики на различни видови клетки во човечкиот организам“ на 16 страници поддржани со 12 слики се прикажани основните цитолошки карактеристики на различните видови клетки кои учествуваат во хистоанатомијата на човековото тело. Концизниот и јасен приказ на нивните особености е добра основа за понатамошно надградување на знаењата на студентите од областа на нормалната физиологија, нормалната хистологија и хистопатолошките збиднувања во клетката кај болестите.

Во шестото заглавје е внесен анекс за „Основна структура и физиологија на прокариотските клетки“, кој ги опфаќа основните морфолошки карактеристики на прокариотските клетки (големина и форма, градба која ги вклучува обвивките, цитоплазмата и органелите, и израстоците на прокариотските клетки, и начинот на нивното растење и размножување). Овој дел на ракописот е претставен на 6 страници со приложени 2 слики и

придонесува за целосно разбирање на морфологијата на прокариотските клетки, кои имаат значајна улога во предизвикување на значаен дел од хуманата патологија.

Во седмото заглавје е наведена користената актуелна литература, која се состои од 5 референтни учебни помагала.

ЗАКЛУЧОК

Учебникот **СТРУКТУРНИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА ЕУКАРИОТСКИТЕ КЛЕТКИ**, од авторите проф.д-р Лилјана Миленкова и проф.д-р Невена Костовска, содржи материјал кој треба да послужи како учебник за студентите од студиската програма општа медицина. По обемот и содржината тој во целост одговара на предметната програма **МОРОФОЛОГИЈА И ФИЗИОЛОГИЈА НА КЛЕТКАТА**, област: **МОРОФОЛОГИЈА НА ЕУКАРИОТСКИТЕ КЛЕТКИ**, која се изведува во **ПРВ семестар** на Медицинскиот факултет.

Авторите на најдобар начин текстот го вклопиле во единствена целина со разбирлив и лесен стил, за усвојување од страна на студентите за кои учебникот е наменет. За квалитетот на учебникот придонесуваат вклопените шематски илустрации и микрофотографии, што значително ќе го олесни совладувањето на наставната материја од предметот за кој е наменет.

Оттука големо е задоволството за нас, како рецензенти, овој ракопис напишан на чист македонски јазик, на Наставно-научниот совет да му го предложиме за печатење, како учебник за студентите на медицина по предметната програма **МОРОФОЛОГИЈА И ФИЗИОЛОГИЈА НА КЛЕТКАТА**, област: **МОРОФОЛОГИЈА НА ЕУКАРИОТСКИТЕ КЛЕТКИ**, која се изведува во првиот семестар на студиската програма по општа медицина.

Воедно сесрдно се надеваме дека читателите на овој учебник – студентите по општа медицина, како најмеродавни судии ќе дадат потврда за неговиот квалитет.

16. 1. 2011, Скопје

РЕЦЕНЗЕНТИ

Проф. д-р Гордана Петрушевска с.р.

Доц. д-р Елида Митевска с.р.

РЕЦЕНЗИЈА
НА РАКОПИСОТ „ФИЗИКАЛНА ДИЈАГНОЗА ВО ПЕДИЈАТРИЈАТА“ ОД
АВТОРИТЕ ПРОФ.Д-Р ДАФИНА КУЗМАНОВСКА И ПРОФ.Д-Р СТЕФАНКА
ГРУЈОВСКА

На VII редовна седница на Наставно-научниот совет одржана на 18.11.2010, по предлог на Одборот за издавачка дејност на Факултетот донесена е одлука за одредување на рецензенти за учебник-учебно помагало под наслов „Физикална дијагноза во педијатријата“ од авторите проф. д-р Дафина Кузмановска и проф. д-р Стефанка Грујовска. За рецензенти беа одредени проф. д-р Никола Софијанов и проф. д-р Мирјана Кочова.

По деталното анализирање на притигнатиот материјал, како рецензенти го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. Наслов: “Физикална дијагноза во педијатријата”
2. Автори: Дафина Кузмановска и Стефанка Грујовска
3. Предметна програма: клиничко испитување и педијатрија
4. Област: клиничко испитување, област: педијатрија
5. Студиска програма : студенти по општа медицина
6. Семестар на студиите: VI, IX и X
7. Фонд на часови: клиничко испитување, област педијатрија: 12 т + 18 п
 Педијатрија: 90 т + 90 п
8. Приложениот ракопис е во согласност со наставната програма
9. На VII редовна седница на Наставно-научниот совет, по предлог на Одборот за издавачка дејност на Факултетот донесена е одлука за одредување на рецензенти за учебник-учебно помагало на 18.11.2010.
10. Се работи за прво издание
11. Не е повторено издание
12. Нема објавено сличен учебник на Факултетот
13. Општи податоци за ракописот: Се состои од 20 поглавја. Секое поглавие има 2-17 заглавја по поглавје (вкупно 102 заглавја), 266 страници и 59 прилози во вид на скици.
14. Видете прилог
15. Забелешки за подобрување на текстот дадени на авторите
16. Се работи за текст кој е од типот на учебник
17. Општа педагошка оцена : во прилог
18. Заклучок со предлог за оправданоста за објавување: Во прилог

Прилог за точка 14

Опис и оцена на содржината

Авторите се зафатиле со многу комплексната содржина на целосниот преглед на детето. Комплексноста се состои во специфичноста на прегледот на детето кое има развојни, метаболички, биохемиски и бројни други специфики како организам од една страна, а има и различни периоди на развојот.

1. Вовед

2, 3. Земање податоци и пристап кон пациентите

Текстот е систематичен и започнува со земање на податоци, односно педијатриска анамнеза. Опишани се сите релевантни делови од педијатриската анамнеза како генерални информации, главни тегоби, сегашна болест, минати болести, пренатална историја, родилна историја, неонатална историја, исхрана во

доенечкиот период и подоцна, развојна историја, социјално однесување, имунизација, минати болести, анамнеза по системи и органи фамилијарна историја, социјална историја и анамнеза на актуелната болест.

За секој од овие делови на анамнезата се дадени посебни упаства, почнувајќи од пристапот на оној што зема анамнеза, постапноста, комуникацијата, бележењето на податоците и сл.

На пристапот кон детето-пациент му е посветено посебно поглавје бидејќи е тоа клучниот дел од прегледот, како и на комуникацијата со родителите. Притоа има засебен осврт кон потребата од соодветен разговор со родителите вклучувајќи и соопштување на лоша вест.

4. Мерења

На мерењата им е посветено второто поглавје, како на мерењата на виталните функции, така и на мерењата на телото (ауксолошки мерења). Мерењата во различна возраст на детството се различни и на секоја возраст и е посветено внимание со опис на начинот, значењата и варијациите во мерењата.

5. Општ изглед, кожа и лимфни јазли

Авторите се искусни педијатри и успешно во ова поглавје ги доловуваат промените во изгледот на детето кои можат да бидат клучни за поставување на дијагнозата. Така, на пример, посебно е опишан општиот изглед на новороденото, а посебно на поголемото доенче и малото дете. Посочени се клучните елементи на изгледот на кожата, општиот мускулен тонус и однесување на детето при различни морбидни состојби.

6. Преглед по органи и системи

Понатаму следува опис на спецификите на преглед на детето почнувајќи од главата, со сетилата (очи, уши, нос) преку преглед на грлото и вратот. При секоја напомена за промена авторите ги даваат состојбите или болестите за кои се тие карактеристични, па читателот добива впечаток зошто е важно прегледот да биде детален и кои податоци може да ги добие од мали измени на изгледот или функцијата на овие структури. Посебно внимание е посветено на најчестит патолошки состојби во детството, тонзилитот, фарингитот и отитот.

9. Граден кош и бели дробови

Белодробната патологија е меѓу најчестите во сите периоди на детството, па е така и третирана во овој учебник. Опширно се опишувани анамнестичките податоци кои се важни, изгледот, аускултаторниот наод, функционалните знаци. Инфекциите на респираторниот систем се поделени на горни и долни и засебно се опишувани за да можат лесно да се препознаат. Опишани се карактеристиките на кашлицата при различни белодробни болести, визингот, шансите клинички да се разликува клинички бактериската од вирусната етиологија и сл.

10. Кардиоваскуларен систем

Прегледот на кардиоваскуларниот систем кај детето на секоја возраст е еден од најважните бидејќи голем број од срцевите вродени аномалии се детектираат токму во детската возраст, а тие не мора да бидат евидентни во општиот статус на детето. Заради тоа, авторите се задржуваат на сите детали од прегледот. Ги опишуваат спецификите на детето по однос на брзината на пулсот,

крвниот притисок во различни возрасти, преглед на срцето и особено аускултаторниот наод.

Посебен осврт е даден на „функционалните“ шумови, но и на специфичните шумови за одредени кардиопатии.

11. Абдомен

Абдоменот, исто така, зазема посебно место во прегледот на детето, бидејќи акутни состојби во абдоменот во детството се чести, а непрепознаени навреме, можат да бидат ризични, дури и животозагрозувачки за детето. Во овој дел авторите го вклучиле и прегледот на ретроперитонеалниот простор и гениталиите.

Прегледот е систематски и детално опишан, почнувајќи од општиот преглед на абдоменот, преку преглед на црн дроб, слезена, палпација на бубрезите, преглед на анусот и ректумот, како и преглед на надворешните гениталии.

Прегледот на гениталиите е засебно опишан кај девојчињата и кај машките со сите особености што би требало да се откријат со инспекција и палпација. Ги опишуваат најчестите патолошки наоди како вагинален исцедок кај девојчиња, крипторхизам кај машки и сл.

Покрај физичките карактеристики на гениталиите, авторите се осврнуваат и на знаци за сексуално злоупотребено дете.

12. Мускулноскелетен систем

Опишани се најчестите ортопедски промени кои треба да се бараат и откријат кај децата според возраста за да можат навреме да се третираат. Во ова поглавие се дадени и термини за различни дисморфични промени на скелетот кои се чести во доенечката и детската возраст, а кои помагаат за откривање на одредени синдроми.

Испитувањето на мускулната сила и функцијата на мускулите е посебно обработена. Даден е постапно специфичен преглед за функцијата на различни групи на мускули преку кои можат да се откријат различни невромускулни болести во детството. Дадена е цела листа на причини кои во скелетно-мускулниот систем можат да го нарушат одот кај детето.

Следува опис на преглед на зглобовите кај децата што е една од поголемите умешности, бидејќи е непријатен, а може да биде и многу болен. Табеларно се претставени можните движења во нормални зглобови кои можат да служат како стандард при прегледот.

Артритот во детската возраст, дури и во најмалата, не е редок и на него е даден посебен осврт вклучувајќи ги и критериумите за ревматоиден артрит.

13. Невролошки преглед

Невролошкиот преглед во детската возраст претставува посебен предизвик заради што ретко кој педијатар, ако не е педијатриски невролог, се обидува добро да го заврши. На овој преглед во учебников му е посветено должното внимание, почнувајќи од спецификите на анамнезата, техниките на испитување, прегледување на тетивните рефлексии (примитивни и регуларни), нивната интерпретација и нивното значење во различни периоди на раната доенечка и детска возраст, индиректна проценка на кранијалните нерви и сл. Конечно, со сите овие генерални прегледи треба да се заклучи дали бебето или детето е нормално, или има причина за супспецијалистичка невролошка

проценка. Во овој дел авторите ги набројуваат сите причини кои можат да го оштетат нервниот систем на детето како перинатална асфиксија, конгенитални аномалии, генетски нарушувања и сл.

Понатаму е дадена проценката на невролошкиот статус кај поголемите деца следејќи го созревањето на невролошките функции низ детството. Евалуирана е церебралната парализа како чест наод во детството, состојбата на свеста и нејзината проценка.

Честа патологија поврзана со нарушување на ЦНС се конвулзиите. Тие се чести во детската возраст и заради тоа им е посветено посебно внимание.

14. Преглед на новороденче

Цело поглавје му е посветено на прегледот на новороденото

Новороденчето како пациент најмногу ја одликува педијатријата од интерната медицина. Се работи за новородено, недоносено, иматурно бебе, а во последно време се зборува и за фетусот како пациент (значи уште интраутеринно). Од друга страна, во педијатријата новороденото е меѓу најчестите пациенти заради тоа што секоја промена може да биде ургентна, а ниту родителите ниту општите лекари со тоа не можат да се справат, па бараат честа консултација.

Ова поглавје е поделено на преглед во родилната сала, кога се добиваат значајни податоци за општото здравје на новороденото, како и за ризиците од породувањето, преглед во одделот за новородени и преглед во шестата недела од животот.

Опфатени се сите карактеристики и прегледи на новороденото како: проценка на гестациската старост, проценка на Апгар-скорот, проценката на сите специфичности на новороденото почнувајќи од мускулниот тонус, преку примитивните рефлекс, изгледот на кожата, плачот и во однесувањето кои можат многу рано да укажат на патолошки состојби. Исто така, селективно се прикажани сите прегледи по органи и системи кои за новороденото се многу карактеристични.

15. Процена на развојот

Во педијатријата, процената на развојот претставува еден од камен-темелниците на солиден педијатриски преглед. Ниеден преглед на дете во која било возраст не би требало да заврши без проценка на развојот. Заради тоа, авторите му посветуваат посебно внимание. Ги цитираат постигнувањата кои се знаци на нормален моторен и психолошки развој на 3 месеци, 4-5 месеци, 6-8 месеци, 9-10 месеци, 12 месеци, 18 месеци, 4 години. За секој од овие периоди се дадени сите моторни активности на детето, моќта за движење, слух, говор, распознавање, целокупниот психомоторен развој воопшто. Иако развојот на детето е индивидуален (некои се развиваат побргу моторно, други емотивно, трети рано го развиваат говорот), авторите сепак даваат предупредувачки знаци за лекарот кои укажуваат дека нешто со детето не е во ред. Овие предупредувања се, исто така, многу важни и за студентите по медицина, бидејќи им го олеснуваат одлучувањето дали пациентот -дете отстапува од нормалата.

16. Процена на растот

Карактеристика на детството е растењето. Секој преглед на дете треба да содржи податоци дали детето ја следи нормалната динамика на растење која е посебна за секое дете. Авторите во детали ги опишуваат начините на

проценување на растот во различни возрасти, користењето на кривите за растење, како и динамиката на растење. Даваат корисни просечни бројки за висината во сантиметри во различни возрасти, како и вредности на мерењата на обемот на главата, која е посебна карактеристика на раното детство.

Авторите опишуваат различни типови на растење, при што круцијно е следењето на 3 месеци во текот на првата година, а еднаш годишно потоа.

Пубертетскиот раст е посебно обработен заедно со сексуалното созревање кое е скицирано преку стадиумот на пубертетот како кај девојчињата, така и кај машките. Дадени се стадиумите на пубертетот и причините за доцниот и предвремениот пубертет.

17. Хидратација и нутриција

Основен аспект на прегледот на доенчето е неговата хидрираност. Дехидратацијата се јавува кај речиси секоја болест придружена со дијареа, повраќање, невнесување храна, температура, што значи дека ги следи голем број од акутните и хроничните болести. Заради тоа на овој проблем е посветено цело поглавје.

Дадени се глобалните вредности на течностите и електролитите во состав на телото на доенчето. Претставени се симптомите на дехидратацијата, како и класификацијата на дехидратацијата и клиничките манифестации на наизотоничната, хипотоничната и хипертоничната дехидратација.

Претставени се и начините за препознавање на степените на дехидратација, како и прехидрирањето.

Дадени се и клиничките параметри за процена на исхранетоста.

18. Генерален совет за студентите за преглед на дете

Ова поглавје е и многу важно бидејќи содржи круцијлни совети за вршење на добар педијатриски преглед.

Препораките се: гледај, слушај, чувствувај, мирисај и вежбај. При тоа се дадени примери за користење на секоја од овие препораки.

19. Преглед на акутно болно дете

Ова поглавје е од посебно значење, бидејќи најголемиот број деца кои се носат на преглед се акутно болни.

Овде се наведени најчестите акутни симптоми на кои треба да се обрне внимание како: пискаво плачење, конвулзии, поспаност или иритираност, одбивање внес на храна, повраќање, отежнато дишење, стенкање, необично побледување или посивување, појава на кожни промени. Сите знаци се детално објаснети. Дадена е и листа на најчестите акутни состојби.

20. Преглед кај најчести хируршки болести кај децата

Наброени се и опишани критични состојби кај децата кај кои е потребна итна хируршка интервенција како: инкарцерирана ингвинална хернија, торзија на тестис, акутен отит.

21. Преглед на екскретите

Конечно авторите укажуваат дека прегледот на детето треба да содржи и преглед на екскрети кои се веднаш достапни, како цравен испразнок и урина бидејќи со нивниот преглед во бројни случаи може да се дојде бргу до дијагнозата.

Прилог кон точка 17

Општа педагошка оцена

Учебникот „Физикална дијагноза во педијатријата” е конципиран систематизирано, ги опфаќа најважните специфики на прегледот на детето. Но, покрај дидактичкиот приод по органи и системи, содржи и бројни клинички искуства на авторите, кои можат да му помогнат на студентот и на лекарот - почетник да го разбере и да му пријде соодветно на детето-пациент и на семејството кое секогаш е присутно. Напишан е јасно и доволно е илустриран. Голем број од прегледите се прикажани со скици што го олеснува следењето на текстот. Неколку табели со вредности типични за детето, исто така, го овозможуваат применувањето на стекнатите знаења.

Во секое поглавје после описот на симптомите и прегледот се наведени почестите причини за одреден симптом или клинички наод. Тоа овозможува целосно сфаќање на проблемот од страна на студентите и лекарите-почетници и упатува кон можната дијагноза.

Заклучок

Учебникот „Физикална дијагноза во педијатријата” е прв учебник во нашата земја кој го обработува физикалниот преглед кај децата. Како таков е вреден придонес кон македонската медицинска литература. Опфаќајќи важни поглавија како од прегледот на детето во различни стадиуми на развојот, така и најчестите причини за патолошки наод кои се дел од задолжителниот курикулум на студиите по општа медицина, тој претставува неопходна литература како за предметот клиничко испитување, така и за предметот педијатрија за студентите по медицина. Вткаеното лично искуство на авторите му дава посебна димензија и го прави корисно помагало и за дипломираните лекари кои прв пат седнуваат во ординација, за лекарите на специјализација по педијатрија, како и за лекарите-педијатри како потсетник.

Врз основа на погоре напишаното, сметаме дека е оправдано, всушност неопходно, објавувањето на учебникот „Физикална дијагноза во педијатријата”.

Рецензенти

Проф.д-р Мирјана Кочова с.р.
Проф.д-р Никола Софијанов с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА УЧЕБНИКОТ „ФИЗИОЛОГИЈА НА ОДДЕЛНИ ОРГАНСКИ СИСТЕМИ“ ОД ПРОФ. Д-Р БЕТИ ДЕЈАНОВА И СОРАБОТНИЦИТЕ

Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, на својата VI редовна седница одржана на 25.5.2010 год., ја донесе одлуката за формирање на Рецензентска комисија за оцена на текстот на учебното помагало **ФИЗИОЛОГИЈА НА ОДДЕЛНИ ОРГАНСКИ СИСТЕМИ**, изработен од проф. д-р Бети Дејанова, проф. д-р Сунчица Петровска и проф. д-р Лидија Тодоровска. Уредник на учебното помагало е проф.д-р Бети Дејанова.

Прегледувајќи го доставениот текст, Рецензентската комисија во состав:

1. проф. д-р Весела Малеска - Ивановска
2. проф. д-р Даниела Поп Ѓорчева
3. проф. д-р Дејан Докиќ,

го изготви следниов

ИЗВЕШТАЈ

Предмет на оваа рецензија е текстот на учебното помагало под наслов: **ФИЗИОЛОГИЈА НА ОДДЕЛНИ ОРГАНСКИ СИСТЕМИ**, наменето за додипломска едукација на студентите од Медицинскиот факултет по предметот физиологија. Прегледот на текстот покажува дека ракописот е правилно осмислен и во него систематски и едукативно се разработуваат наставните целини за изучување на физиологијата на органските системи, што се предвидени со наставниот план и програма на Медицинскиот факултет, за студентите во третиот семестар.

Содржината на текстот е прегледно презентирана на 250 страници, со 112 слики 27 табели и 25 шеми инкорпорирани во соодветни поглавја. Покрај деталната содржина и прегледот на поглавја, на крајот од учебното помагало е даден и попис на користената актуелна литература. Текстот е напишан концизно, со јасен и лесно разбирлив јазик, а класификацијата на материјалот е современа и дидактички функционална.

Учебното помагало е составено од 12 поглавја: 1. Вовед; 2. Физиологија на респираторен систем; 3. Физиологија на телесни течности; 4. Физиологија на уринарен систем; 5. Физиологија на електролити; 6. Физиологија на ацидобазна рамнотежа; 7. Физиологија на дигестивен систем; 8. Физиологија на метаболизам и нутриција; 9. Физиологија на црн дроб; 10. Физиологија на кожа и терморегулација и 11. Физиологија во специјални услови; и 12. Литература.

Во првото поглавје се објаснети основните поими на физиологијата на човек преку нејзината дефиниција, предмет на изучување и нејзиното значење во медицината. Функционалната организација на човечкото тело, како единствен систем, јасно е објаснета преку механизмите за одржување на константноста на внатрешната средина или хомеостазата. Притоа се опишани функционалните и контролните карактеристики на органските системи кои учествуваат во регулацијата на хомеостазата за нормалното функционирање на човечкиот организам што е придружено со одлични шематски прикази.

Материјалот во второто поглавје концизно и јасно ги објаснува физиолошките особености на респираторниот систем кај човекот. Во почетниот дел кој се однесува на белодробната вентилација, детално се опишани деловите за механика на дишењето и функционалните карактеристики на респираторниот систем во кои се објаснети важни физиолошки состојби и механизми: морфолошко-функционалните карактеристики, белодробните притисоци, попустливоста и еластичните својства на белите дробови, работата при дишењето, статичките и

динамичките белодробни волумени и капацитети како и функционалните особености на респираторните патишта. Графичките прикази и другите слики во ова поглавје соодветствуваат на текстот и придонесуваат за подобра разбирливост. Понатаму прецизно се изнесени специфичностите на белодробната циркулација, протокот на крвта во белите дробови и факторите кои го менуваат. Концизно и јасно се објаснети процесите на размената на гасовите на ниво на белите дробови и во ткивата. Транспортот на гасовите е изнесен на соодветен начин преку кривата на дисоцијацијата на оксисхоглоглобинот и нејзиното поместување кон лево и кон десно. На крајот од ова поглавје на едноставен начин е објаснета регулацијата на процесот на дишење, прикажана на неколку јасни слики. Притоа, прецизно е дефинирана улогата на централната и периферната регулација на дишењето. Објаснета е и улогата на Hering-Breuer-овиот рефлекс како заштитен механизам при експанзијата на белите дробови.

Во третото поглавје, авторите укажуваат на карактеристиките на телесните течности преку нивната застапеност во организмот, начинот на нивниот внес и губење од организмот, нивната поделба според телесните простори кои ги исполнуваат. Според тоа, телесните течности се поделени во однос на тоа дали се наоѓаат во интраваскуларниот или во екстраваскуларниот простор, како и дали се наоѓаат во интраклеточниот или во екстраклеточниот простор. Исто така, објаснета е и улогата на трансклеточната течност како специјализиран тип на екстраклеточна течност со посебен осврт на синовијалната, перитонеалната, перикардната, интраокуларната и цереброспиналната течност. Текстот е поддржан со соодветни слики и табели кои го олеснуваат неговото совладување и визуелно паметење. Посебно внимание е посветено на волуменот на крвта, волуменот на плазмата и нејзините физиолошки функции, мерењето на волуменот на течности, размената на течности помеѓу интраклеточната и екстраклеточната течност, осмотската рамнотежа, како и сигурносните фактори кои го спречуваат нарушувањето на рамнотежата на телесните течности.

Четвртото поглавје го опфаќа уринарниот систем, каде што авторите во почетокот ги опишуваат морфофизиолошките карактеристики на бубрезите со детален опис на нефронот како и на останатите делови од овој систем: физиологија на уретери, мочен меур и уретра. Покрај тоа, детално е објаснета бубрежната циркулација вклучувајќи ги и крвните садови на нефронот: аферентната и еферентната артериола, богатата васкуларна мрежа на гломерулите и перитубуларните капилари. Морфофизиолошките особености на нефронот, т.е. на гломерулите и на бубрежните тубули, поодделно за одредени сегменти, објаснети се во функција на создавање урина. Притоа јасно се обработени основните процеси на создавање на урината: гломеруларна филтрација, тубулска реапсорпција и тубулска секреција, и се прикажани со соодветни слики и шематски прикази. Автономната регулација на бубрегот е темелно дадена преку миогениот автоматизам и механизмот на југстагломеруларниот апарат за регулација на гломеруларната филтрација и на крвниот притисок. Особено внимание е посветено на влијанието на одредени хормони и медијатори врз бубрезите за постигнување и одржување на хомеостазата во организмот, за телесни течности, електролити, крвен притисок итн. На крајот, едноставно и концизно е опишан рефлексот на микција објаснувајќи ги поодделно хронолошките фази на реализација на рефлексот.

Во петтото поглавје, авторите ја објаснуваат регулацијата и контролата на осмоларноста на екстраклеточната течност преку механизмот на задршка на вода, механизмот за концентрирање на урината познат како противструен механизам и учеството на одделни сегменти од бубрежните тубули. Исто така се укажува на хормонската контрола врз осмоларноста и соодветните механизми на регулација со посебен осврт на дејството на антидиуретичниот хормон и на алдостеронот. Регулацијата на концентрацијата на останатите електролити во екстраклеточната течност како што се калиум, калциум, магнезиум и фосфатите се концизно објаснети вклучувајќи ги фазите на нивниот внес, нивната реапсорпција и

елиминација. Нивниот метаболизам е прикажан во функција на хормоните.

Материјалот прикажан во **шестото поглавје** се однесува на физиолошкиот пристап за регулацијата на ацидобазната рамнотежа која е прикажана преку функционалноста на органските и неорганските материи на плазмата, регулаторните способности на респираторниот систем и на големиот регулаторен капацитет на бубрезите. Притоа, особено внимание е посветено на специфичностите на одделните бубрежни структури во регулацијата на ацидобазната рамнотежа. Во ова поглавје се опишани физиолошките варијации на рН на средината кај различни телесни течности, согласно со нивните метаболички функции: интраклеточна течност, екстраклеточна течност (артериска, венска и интерстициумска) како и кај урината.

Физиологијата на дигестивниот систем е опфатена во **седмото поглавје**. Во делот за транспорт и мешање на храната во дигестивниот систем опишани се следниве единици: цвакање, голтање, моторните функции на желудникот, на тенкото и дебелото црево како и регулаторните механизми. Секреторната активност и варењето на храната во дигестивниот систем се јасно и коцизно објаснети, користејќи физиолошки пристап за низа биохемиски процеси, карактеристични за овие физиолошки механизми. Тие се јасно одделени според физиолошките функции соодветни на различни сегменти од дигестивниот систем. Исто така, детално е објаснета нервната и хуморалната контрола на функцијата на дигестивниот систем, како и физиологијата на крвниот проток на овој систем. Темелниот приказ на механизмите на апсорпцијата на водата, јоните, јаглените хидрати, протеините и масите, заедно со графичките прилози овозможува полесно разбирање на материјалот. Физиолошките особености на апсорпцијата се дадени поодделно за различни сегменти од дигестивниот систем.

Во осмото поглавје се прикажани физиолошките принципи на метаболизмот и нутрицијата. Притоа јасно се дефинирани поимите за метаболизам и хранливи материи, објаснети се анаболната и катаболната фаза на метаболизмот како и енергетскиот метаболизам на јаглените хидрати, протеините и масите. Посебно внимание е посветено на високоенергетското соединение аденозин трифосфат (АТП), процесите на неговото создавање и на неговата разградба. Физиолошките особини на витамините и минералите се дадени во функција на организмот: внесување, метаболизам и функција. Во делот за нутрицијата мошне темелно се обработени сите елементи на исхраната преку анализа на: рамнотежа на исхраната (енергетски внес и енергетска потрошувачка), интензитет на метаболизмот, дневен оброк и испитување на нутритивниот статус. Физиолошката регулација на енергетската рамнотежа и нутрицијата се објаснети преку анализата на физиолошките механизми на краткорочната, среднорочната и долгорочната регулација. Посебно значење е посветено на одредени хормони кои учествуваат во енергетската рамнотежа на организмот.

Во деветотто поглавје е прикажана физиологијата на црниот дроб, во кое по кусиот приказ на неговата морфолошка структура е даден детален опис на физиолошките функции на црниот дроб како што се: васкуларна, одбранбена, метаболичка и секреторна. Потоа авторите јасно укажуваат на морфо-функционалните и физиолошките особености на жолчката, притоа вклучувајќи го и создавањето и екскрецијата на жолчниот пигмент билирубин.

Во десеттото поглавје е опфатена физиологијата на кожа со терморегулација, каде што по детално опишаната градба јасно се објаснети нејзините функции: одбранбена, секреторна и екскреторна, како и нејзината ресорптивна способност. Накусо е опишана нејзината улога во терморегулаторниот процес, како и нејзината сензитивна и метаболичка функција. Материјалот за терморегулација е едноставно прикажан преку: телесната температура; процесите задолжени за ослободување на

топлината од организмот (радијација, кондукција, конвекција и евапорација), со посебен осврт за физиолошките механизми на регулацијата на овој процес преку невроендокриниот систем. На крајот се објаснети краткорочните и долгорочните механизми за терморегулација.

Единаесеттото поглавје е претставено со физиологија во специјални услови, каде што авторите ги објаснуваат физиолошките карактеристики кога организмот е изложен на видоизменети услови. Според тоа, јасно се објаснети промените кои настануваат во човечкиот организам кога тој се изложува на специјални услови на намален атмосферски притисок (хипобарија), на зголемен атмосферски притисок (хипербарија) како и на физичка активност (физиологија на спорт). Откако прецизно се дефинирани условите во кои организмот се наоѓа, прикажани се неговите физиолошки адаптивни механизми за приспособување. Исто така, едноставно се објаснети и состојбите доколку организмот не успее да се адаптира на новите услови: акутна и хронична планинска болест, кесонска болест, последици од несоодветно спортување.

Дванесеттото поглавје се однесува на правилно цитирана литература која е составена од домашни и странски учебници, како и повеќе стручни и научни трудови од странски и домашни автори од областа на физиологијата. Литературата се состои од 78 цитати поредени по азбучен ред.

ЗАКЛУЧОК

Учебното помагало за студентите на медицина со наслов: **ФИЗИОЛОГИЈА НА ОДДЕЛНИ ОРГАНСКИ СИСТЕМИ**, од авторите Бети Дејанова, Сунчица Петровска и Лидија Тодоровска, содржи материјал кој ќе им послужи на студентите на медицина полесно да го совладаат предметот физиологија кој е предвиден во третиот семестар на додипломските студии за медицина. По обемот и содржината на дадените

органски системи, приложениот материјал соодветствува со дел од програмата предвидена за предметот физиологија.

Без оглед на тоа што во пишувањето учествуваат неколку автори, сите делови се на најдобар можен начин вклопени во единствена целина. Стилот на пишувањето е разбирлив и лесен за усвојување од страна на студентите за кои учебното помагало е наменето. Во него се застапени голем број слики, фотографии, табели и шематски прикази што го прави дадениот текст да биде појасен и полесно разбирлив за студентите.

Со ова учебно помагало, авторите даваат значајан придонес во изучувањето на физиологијата на органските системи за студентите на медицина и за сите оние на кои оваа наука им е од посебен интерес. Затоа, имаме особена чест и задоволство овој материјал да го прифатиме и да го предложиме за печатење, како учебно помагало по предметот физиологија за студентите на медицина.

18.1.2011

Рецензентска комисија

Проф. д-р Весела Малеска - Ивановска с.р.

Проф. д-р Даниела Поп Ѓорчева с.р.

Проф. д-р Дејан Докиќ с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ПО ПРЕДМЕТОТ ДЕЛОВНО ПЛАНИРАЊЕ НА ЕКОНОМСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на Законот за високото образование, Статутот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Правилникот за условите, критериумите, постапката и начинот за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и Правилникот за внатрешните односи и работењето на Економскиот факултет во Скопје во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, наставно-научниот совет на Економскиот факултет во Скопје, на седницата одржана на 25.2.2011 година, донесе одлука бр. 02-630/1 од 4.3.2011 за формирање Репрезентатска комисија за избор на наставник по предметот деловно планирање. По разгледувањето на пристигнатите пријави, Комисијата го изготви рефератот во согласност со член 48 и член 45 од Правилникот за условите, критериумите, постапката и начинот за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и во врска со тоа го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за наставник по предметот деловно планирање објавен на 4.2.2011 година во дневниот весник „Утрински весник“, се пријавил само еден кандидат и тоа ас. д-р Стојан Дебарлиев.

1. БИОГРАФИЈА

Стојан Дебарлиев е роден на 6.12.1979 година во Скопје. Основно образование завршил во ОУ „Рајко Жинзифов“ во Скопје. Средното образование го завршил во 1998 во Државното средно економско училиште „Арсени Јовков“ во Скопје како првенец на генерацијата. Во периодот 1998-2002 ги изучил економските и бизнис-дисциплини на Економскиот факултет во Скопје

на Универзитетот „Св.Кирил и Методиј“ во Скопје. Дипломирал на 7.11.2002 година на депарتمانот за менаџмент со просек 9,00, во групата на најдобри студенти на својата генерација. Се запишал на втор циклус студии на студиската програма по MBA Менаџмент во учебната 2004/2005. По положувањето на предвидените испити со просечна оценка 9,77 на 3.10.2007 година магистрирал на тема: „Методите за планирање - основа за ефективно планирање“ и се здобил со научен степен магистер на економски науки од областа на MBA Менаџмент. Докторската дисертација на тема „Методите и техниките за стратегиско планирање и ефективност во работењето во претпријатијата“ ја пријавил во 2008 година, а успешно ја одбранил на 20.1.2011 година со што се стекнал со научен степен доктор на економски науки.

За време на студиите, во 2001 година се стекнал со меѓународно работно искуство при неговиот петмесечен престој во Меин, САД. По завршувањето на студиите, работел во службата за маркетинг и продажба на Macedonia On-Line и во Пекабеско АД, Скопје, на позицијата деловен асистент на комерцијалниот директор. Во 2005 година се вработил на Економскиот факултет во Скопје како помлад асистент по група предмети од областа на менаџментот. По магистрирањето, во јануари 2008 година кандидатот ас. м-р Стојан Дебарлиев последен пат бил избран во звањето асистент по група предмети од областа на менаџментот.

Покрај претходното, кандидатот одлично го зборува англискиот јазик, а има и одлични вештини во користењето на компјутерите: Windows 7, Microsoft Office (Word, Excel, Power Point), Adobe Photoshop, SPSS, Internet.

II. НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Кандидатот ас. д-р Стојан Дебарлиев, во периодот од неговиот избор за помлад асистент до денес, покажа забележителна активност на полето на наставно-образовната дејност. Особено е забележлива неговата активност во помагањето околу изведувањето на наставата (консултации со студенти, одржување вежби, анализи на студии на случај, подготовка на студентите при изработка на индивидуални и групни проектни задачи, како и

организирање на испити) по група предмети од областа на менаџментот: основи на менаџмент, деловно планирање, менаџмент на малиот бизнис, корпоративно управување, стратемиски менаџмент, организациско однесување, меѓународен менаџмент и меѓународен бизнис.

Во насока на унапредување на неговите наставно-образовни способности и подобрување на квалитетот во изведувањето на наставата по предметот деловно планирање, коавтор е на позитивно рецензиран универзитетски учебник по предметот деловно планирање: Б. Шуклев и С. Дебарлиев: Деловно планирање, 4-то издание, *Економски факултет- Скопје*, Скопје, 2009.

Своите наставно-образовни вештини ги има унапредувано и потврдено и на неколку работилници на кои учествувал во улога на предавач и тоа:

- предавач на работилницата „Од бизнис идеја до реализација“, во рамките на проектот Career Center во организација на AIESEC при Економскиот факултет во Скопје, 2009;
- предавач на работилницата „Техники за планирање“, во рамките на проектот Career Center во организација на AIESEC при Економскиот факултет во Скопје, 2008;
- предавач на работилницата „Креирање на бизнис идеи“, во рамките на проектот Career Center во организација на AIESEC при Економскиот факултет во Скопје, 2007;
- предавач на работилницата на тема: „Лидерство“, во организација на Црвен крст - Македонија, 2007.

III. НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Покрај во наставно-образовната, асистент д-р Стојан Дебарлиев е активен и во научноистражувачката дејност. Во периодот од изборот во звањето помлад асистент до денес, кандидатот ас. д-р Стојан Дебарлиев ги има објавено следниве трудови:

- “Strategic planning practice in transition economies: empirical evidence from the Macedonian context”, *Business and Economic Horizons*, Vol.4, Iss.1, January 2011;
- Методите и техниките за стратегиско планирање и ефективноста во работењето во претпријатијата [докторска дисертација], Економски факултет - Скопје, Скопје, 2010;
- Барери за примена и ефективна имплементација на стратегиското планирање, *Годишник на Економскиот факултет во Скопје*, ТОМ 45С. 1-664, Скопје, 2010;
- Анализа на ефективноста на мисијата со употреба на матрица за вреднување на извештајот за мисијата, *Годишник на Економскиот факултет во Скопје*, ТОМ 44С. 1-550, Скопје, 2009;
- Ефектите на бизнис групите врз формулирањето и извршувањето на стратегиите во претпријатијата, *Годишник на Економскиот факултет во Скопје* ТОМ 43С. 1-664, Скопје, 2008;
- Методите за планирање - основа за ефективно планирање [магистерски труд], Економски факултет – Скопје, Скопје, 2007;
- Фактори на локација на малиот бизнис во Р. Македонија, *Годишник на Економскиот факултет во Скопје*, ТОМ 41С. 1-524, Скопје, 2006.

Кандидатот ас. д-р Стојан Дебарлиев во својата научно-истражувачка работа главно е ориентиран на испитување на теми од деловното планирање, а посебно поле на истражување претставува стратегиското планирање што го потврдуваат неговиот научноистражувачки континуитет и ориентација во третирањето на научната дисциплина деловно планирање.

Во насока на развој на неговите научноистражувачки способности, како и потребата за подготовка на докторските тези и подигањето на квалитетот на потребните истражувања, кандидатот ас. д-р Стојан Дебарлиев има реализирано шестмесечен престој на Arizona State University, W.P. Carey School of Business, Tempe, Arizona, USA

Во овој дел од рецензијата ќе биде даден краток осврт на некои од позначајните трудови на кандидатот од неговиот последен избор до денес:

1. *Методите и техниките за стратезиско планирање и ефективност во работењето во претпријатијата [докторска дисертација], Економски факултет - Скопје, Скопје, 2010.*

Најзначаен труд на кандидатот од времето на изборот за асистент до овој избор е докторската дисертација. Целта на докторската дисертација е преку теоретско и методолошко истражување на методите и техниките за стратезиско планирање, заедно со основниот концепт и клучни елементи на стратезиското планирање, да се оцени степенот на примената на стратезиското планирање и неговото влијание врз ефективност во работењето во трговските друштва во Република Македонија. За остварување на целите на докторската дисертација користени се различни квантитативни и квалитативни научни методи. Од групата на квантитативните техники користени се дескриптивна статистичка анализа, повеќекратна регресиона анализа, тестирање на хипотези и анализа на автокорелација и мултиколинеарност за емпириско испитување на променливите кои ги детерминираат примената и ефективност на стратезиското планирање. За потребите на емпириското истражување обработени се 212 прашалници од трговски друштва кои функционираат во Република Македонија со различна големина, старост, тип на индустрија и сопственост.

Оригиналноста на докторската дисертација се состои во нејзината поддршка на постојното теоретско, методолошко и емпириско знаење во оваа област преку формирање на сеопфатна и современа рамка на методи и техники за успешно стратезиско планирање, како и преку емпириско истражување на различни фактори и димензии на примената на стратезиското планирање и неговата ефективност, со осврт на трговските друштва во Република Македонија.

2. *"Strategic planning practice in transition economies: empirical evidence from the Macedonian context", Business and Economic Horizons, Vol.4, Iss.1, January 2011.*

Станува збор за труд во кој кандидатот ги презентира емпириските истражувањата посветени на примената на стратезиското планирање во

транзиционите и растечките економии, со осврт на примена на стратегиското планирање во Р. Македонија. Во трудот е испитувано влијанието на десет фактори поделени во три групи: фактори поврзани со бизнис-структурата, фактори поврзани со менаџмент-структурата и фактори поврзани со екстерното окружување на трговското друштво. За анализа на добиените податоци употребени се повеќе научни методи како што се: дескриптивна статистичка анализа, повеќекратна регресиона анализа, тестирање на хипотези и анализа на автокорелација и мултиколинеарност.

Резултатите од спроведената регресиона анализа за односот помеѓу потенцијалните фактори и примената на стратегиското планирање упатуваат на сознанието дека големината на трговското друштво, сопственоста на трговското друштво, намерата за промена на деловните активности, флексибилноста на трговското друштво и типот на организациската структура се мошне значајни фактори кои се во статистички значајна корелација со примената на стратегиското планирање.

3. Бариери за примена и ефективна имплементација на стратегиското планирање, Годишник на Економскиот факултет во Скопје, ТОМ 45С. 1-664, Скопје, 2010.

Со овој труд кандидатот дава придонес кон истражувањата посветени на бариерите за примена и имплементација на стратегиското планирање и нивното влијание на ефективноста во работењето на претпријатијата во транзиционите и растечки економии, со осврт на Р. Македонија. Во трудот е направено истражување кое е спроведено врз претпријатија со различна големина, старост, сектор во стопанството, организациона форма и сопственост на капиталот. Анализата е извршена со примена на статистичка обработка на квантитативните податоци (дескриптивна статистика и непараметарски тестови).

Во заклучокот на трудот авторот ги истакнува најважните резултати од истражувањето, кои упатуваат на значајни сознанија и заклучоци поврзани со најважните бариери за примена и имплементација на стратегиското планирање и разликата што постои во ефективноста во работењето помеѓу претпријатијата кои се соочуваат со различно ниво на бариери при имплементација на стратегиското планирање.

4. *Ефектите на бизнис групите врз формулирањето и извршувањето на стратегиите во претпријатијата, Годишник на Економскиот факултет во Скопје ТОМ 43С. 1-664, Скопје, 2008.*

Во услови на недоволно развиени институционално окружување и пазарна инфраструктура, Р. Македонија претставува плодно поднебје за создавање и функционирање на бизнис-групите. Токму влијанието на бизнис-групите врз формулирањето на извршувањето на деловните стратегиите на претпријатијата во Р. Македонија претставува научно прашање кое е предмет на истражување во трудот. Во трудот се истражуваат неколку тези кои се поврзани со проблематиката на бизнис-групите, и тоа: бизнис-групите и унапредување на ефикасноста на претпријатија, влијанието на бизнис-групите врз создавањето на законската регулатива, влијанието на претпријатијата со испреплетени сопственички односи на односите на пазарот, поврзаните претпријатија со банкарскиот сектор и одразот врз работењето на претпријатијата, развојот на пазарната инфраструктура и институционално окружување и ограниченото влијанието на бизнис-групите.

Заклучокот упатува на начинот на кој бизнис-групите влијаат врз формулирањето на бизнис-стратегии и нивното извршување на претпријатијата кои функционираат во бизнис-групи со позитивни аспекти од нивното дејствување, на претпријатијата кои функционираат во бизнис групи со негативни аспекти од нивното дејствување и на претпријатијата кои не функционираат во бизнис-групи.

IV. СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Стегнатите знаења и способности во наставно-образовната и научно-истражувачката дејност кандидатот ас. м-р Стојан Дебарлиев успешно ги практикува и во разни активности од стручно-апликативна природа.

Во рамките на меѓународната програма за обука CIRFA – сертификат и диплома за сметководство во јавен сектор, финансирана од Светската банка, а во организација на Center of Excellence in Finance, Љубљана, Словенија, наменета за унапредување на стручни вештини и стекнување со меѓународно признат сертификат на сметководители и финансиски службеници и

управители во јавниот сектор во Република Македонија, кандидатот ас. д-р Стојан Дебарлиев бил активен како татор во рамките на модулот за менаџмент.

Како член на проектен модул за дизајнирање на организациска структура учествувал во изработка на проект со наслов: Длабинска анализа на ФОД Битола во рамките на Центарот за економски истражувања при Економскиот факултет во Скопје. Во рамките на Центарот има учествувано и во подготовка на апликација за учество во проект финансиран од Европската унија.

Во извршувањето на факултетските активности има земено учество во повеќе факултетски комисии, и тоа:

- член на Одбор за соработка и доверба со јавност;
- член на Библиотечен одбор;
- член на Комисија за изготвување на стратески план на Економскиот факултет во Скопје за периодот 2011-2015 година;
- член на Комисија за измена и дополнување на Правилникот за внатрешни односи и работењето на Економскиот факултет во Скопје;
- член на Комисија за обработка на податоци за упис на нови студенти во прва година во учебните 2006/2007, 2007/2008, 2009/2010 и 2010/2011 година.

Исто така, кандидатот е редовно ангажиран и во промотивните активности на Факултетот во разни подрачја на неговото дејствување. Меѓу поважните можат да се издвојат:

- член на работен тим за изработка и издавање на монографија по повод 15 години II циклус студии - MBA Менаџмент;
- член на работен тим за изработка и издавање на каталог за студиската програма на II циклус студии - MBA Менаџмент за учебните 2007/2008, 2008/2009, 2009/2010 и 2010/2011 година;
- член на работен тим за организација и реализација на Саем на образование, 2005, 2006, 2007, 2009;
- член на работен тим за подготовка на видеопрезентација за промовирање на Факултетот на саемски манифестации, 2006;

- промоција на Економскиот факултет во Скопје во средни училишта, 2010.

Од февруари 2011 година кандидатот ас. д-р Стојан Дебарлиев е секретар на Катедрата за менаџмент.

ОЦЕНА И ПРЕДЛОГ

Имајќи ги предвид претходно изнесените констатации, Рецензентската комисија оценува дека кандидатот ас. д-р Стојан Дебарлиев ги исполнува условите пропишани со конкурсот, член 125 став 2 од Законот за високото образование (Сл.весник на Р.Македонија бр.35 од 14.03.2008 година), член 282 од Статутот на Универзитетот „Св.Кирил и Методиј“ во Скопје, Скопје декември 2008, член 11 од Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни и соработнички звања на Универзитетот „Св.Кирил и Методиј“ во Скопје, година IX, број 138, 6 јули 2009 година и Правилникот за внатрешните односи и работењето на Економскиот факултет во Скопје во состав на Универзитетот „Св.Кирил и Методиј“ во Скопје поради тоа што:

- кандидатот д-р Стојан Дебарлиев е доктор на економски науки;
- кандидатот континуирано покажува забележителна активност во наставно-образовната дејност. Особено е забележлива неговата активност во помагањето околу изведувањето на наставата по 8 различни дисциплини, сите во научната област организациони науки и управување, а со посебена ориентација кон деловното планирање;
- кандидатот е коавтор на универзитетски учебника, објавил научни трудови во земјата и во странство и учествувал во проекти од стручно-апликативна дејност;
- кандидатот се доусовршувал преку шестмесечен студиски престој во САД;
- кандидатот редовно учествува во извршувањето на факултетските активности преку членување во повеќе факултетски комисији;

- кандидатот според член 11 од Правилникот за условите, критериумите, постапката и начинот за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје има остварено 82,9 поени, според областите: наставно-образовна дејност-39,3 поени, научноистражувачка дејност-31,6 поени и стручно-апликативна дејност-12,0 поени во однос на минималниот број поени по сите основи-40 или според области: наставно-образовна дејност-10 поени, научноистражувачка дејност-15 поени и стручно-апликативна дејност-5 поени.

Рецензентската комисија, во согласност со член 45 од Правилникот за условите, критериумите, постапката и начинот за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје му предлага на Наставно-научниот совет на Економскиот факултет во Скопје ас. д-р Стојан Дебарлиев да биде избран во звањето доцент по предметот деловно планирање.

Скопје, 8.3. 2011 год.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

1. Проф. д-р Бобек Шуклев с.р.
2. Проф. д-р Љубомир Дракулевски с.р.
3. Проф. д-р Димитар Бојациоски с.р.

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Дебарлиев Миле Стојан

Институција: Економски факултет - Скопје

Научна област: организациони науки и управување (менаџмент)

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Настава во летни школи и работилници: • предавач на работилницата „Од бизнис идеја до реализација“, во рамките на проектот Career Center во организација на AIESEC при Економскиот факултет во Скопје, 2009; • предавач на работилницата „Техники за планирање“, во рамките на проектот Career Center во организација на AIESEC при Економскиот факултет во Скопје, 2008; • предавач на работилницата „Креирање на бизнис идеи“, во рамките на проектот Career Center во организација на AIESEC при Економскиот факултет во Скопје, 2007; • предавач на работилницата на тема: „Лидерство“, во организација на Црвен крст – Македонија, 2007.	4
2	Одржување на вежби: • Меѓународен менаџмент: 2 (часа неделно)*15 (недели)*0,03 (поени за часови вежби)* 2 (семестра) = 1,8	1,8
3	Консултации со студенти: • Основи на менаџмент: 900(студенти во семестар)*0.002(бодување)*6(семестри) = 10,8 поени • Деловно планирање: 250(студенти во семестар)*0.002(бодување)*6(семестри) = 3 поени • Менаџмент на мал бизнис: 410 (студенти во семестар)*0.002 (бодување)*6(семестри) = 4,9 поени • Стратегиски менаџмент: 350 (студенти во семестар)*0.002 (бодување)*6(семестри) = 4,2 поени • Организациско однесување: 260 (студенти во семестар)*0.002 (бодување)*6(семестри) = 3,1 поени • Меѓународен менаџмент: 100 (студенти во семестар)*0.002 (бодување)*6(семестри) = 1,2 поени • Меѓународен бизнис: 55 (студенти во семестар)*0.002 (бодување)*3(семестри) = 0,3 поени	27,5
4	Позитивно рецензиран универзитетски учебник: Б. Шуклев и С. Дебарлиев: Деловно планирање, 4-то издание, Економски факултет- Скопје, Скопје, 2009.	6
Вкупно		39,3

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Одбранета докторска теза: “Методите и техниките за стратегиско планирање и ефективност во работењето во претпријатијата”	8
2	Одбранета магистерска теза: “Методите за планирање - основа за ефективно планирање”	4
3	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание: “Strategic planning practice in transition economies: empirical evidence from the Macedonian context”, <i>Business and Economic Horizons</i>, Vol.4, Iss.1, January 2011 = (коавтор) 90% од 4 = 3,6 - Бариери за примена и ефективна имплементација на стратегиското планирање, <i>Годишник на Економскиот факултет во Скопје</i>, ТОМ 45С. 1-664, Скопје, 2010 = 4 поени; - Анализа на ефективност на мисијата со употреба на матрица за вреднување на извештајот за мисијата, <i>Годишник на Економскиот факултет во Скопје</i>, ТОМ 44С. 1-550, Скопје, 2009 = 4 поени; - Ефектите на бизнис групите врз формулирањето и извршувањето на стратегиите во претпријатијата, <i>Годишник на Економскиот факултет во Скопје</i> ТОМ 43С. 1-664, Скопје, 2008 = 4 поени; - Фактори на локација на малиот бизнис во Р. Македонија, <i>Годишник на Економскиот факултет во Скопје</i>, ТОМ 41С. 1-524, Скопје, 2006 = 4 поени.	19,6
Вкупно		31,6

СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
		/
Вкупно		/

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Експертски активности: член на тим за изработка на Длабинска анализа на ФОД Битола, 2005	1
2	Учество во промотивни активности на	5

	факултетот/институтот: (10 * 0,5 поени = 5 поени) • член на работен тим за изработка и издавање на монографија по повод 15 години II циклус студии - MBA Менаџмент; • член на работен тим за изработка и издавање на каталог за студиската програма на II циклус студии - MBA менаџмент за учебната 2007/2008, година; • член на работен тим за изработка и издавање на каталог за студиската програма на II циклус студии - MBA менаџмент за учебната 2008/2009, година; • член на работен тим за изработка и издавање на каталог за студиската програма на II циклус студии - MBA менаџмент за учебната 2009/2010 и година; • член на работен тим за изработка и издавање на каталог за студиската програма на II циклус студии - MBA менаџмент за 2010/2011 година; • член на работен тим за организација и реализација на Саем на образование, 2005; • член на работен тим за организација и реализација на Саем на образование, 2006; • член на работен тим за организација и реализација на Саем на образование, 2007; • член на работен тим за организација и реализација на Саем на образование, 2009; • промоција на Економскиот факултет во Скопје во средни училишта 2010.	
	Дејности од поширок интерес	
3	Студиски престој во странство (до 6 месец): • Arizona State University, W.P. Carey School of Business, Arizona, USA	1
4	Изготвување и пријавување на научно-образовен меѓународен проект: • татор во рамките на програмата за обука за CIPFA-сертификат и диплома за сметководство во јавен сектор, во организација на Center of Excellence in Finance, Љубљана, Словенија, 2009-2010 и World Bank	1
5	Член на факултетска комисија: 8*0,5 = 4 • член на Одбор за соработка и доверба со јавност; • член на Библиотечен одбор; • член на Комисија за изготвување на стратегискиот план на Економскиот факултет во Скопје за периодот 2011-2015 година; • член на Комисија за измена и дополнување на	4

	Правилникот за внатрешните односи и работењето на Економскиот факултет во Скопје; • член на Комисија за обработка на податоци за упис на нови студенти во прва година во учебната 2006/2007 година; • член на Комисија за обработка на податоци за упис на нови студенти во прва година во учебната 2007/2008 година; • член на Комисија за обработка на податоци за упис на нови студенти во прва година во учебната 2009/2010 година; • член на Комисија за обработка на податоци за упис на нови студенти во прва година во учебната 2010/2011 година.	
	Вкупно	12

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	39,3
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	31,6
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	----
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	12
Вкупно	82,9

Членови на Комисијата

1. Проф. д-р Бобек Шуклев с.р.
2. Проф. д-р Љубомир Дракулевски с.р.
3. Проф. д-р Димитар Бојациоски с.р.

РЕЦЕНЗИЈА
НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ВЕРСКИТЕ ЗАЕДНИЦИ И
ПРИНЦИПОТ НА РЕЛИГИСКА ТОЛЕРАНЦИЈА ВО
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА“ ОД М-Р ТАТЈАНА СТОЈАНОСКА,
ПРИЈАВЕНА НА ФИЛОЗОФСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на членовите 56, 57 и 58 од Правилникот за единствените основи за организирање на последипломски и докторски студии на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и член 53 од Статутот на Филозофскиот факултет, Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, на својата XIII редовна седница одржана на 20.12. 2010 година, донесе одлука за формирање Комисија за оцена на докторската дисертација поднесена од м-р Татјана Стојаноска со наслов „Верските заедници и принципот на религиска толеранција во Република Македонија“, во состав: проф. д-р Зоран Матевски, проф. д-р Антоанела Петковска, проф. д-р Илија Ацески, проф. д-р Ѓорѓе Младеновски и проф. д-р Стефан Костовски. По прегледувањето на приложениот труд, Комисијата има чест да го поднесе следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторската дисертација **Верските заедници и принципот на религиска толеранција во Република Македонија** поднесен од м-р Татјана Стојаноска е презентираан на 223 страници, со вовед, четири дела, заклучок и користена литература. Содржината на деловите е поделена на подглавја, сè со цел за поаналитичко и пообемно истражување и објаснување на научната проблематика.

Во воведот на својот докторски труд, м-р Татјана Стојаноска се осврнува на улогата на верските заедници врз спроведувањето на религиската толеранција во Република Македонија. Прашањата кои неминовно се наметнуваат од страна на научната јавност, која се занимава подлабоко со оваа проблематика, се однесуваат на барањето одговори на дилемите: колку принципот на религиска толеранција е значаен за општеството; која е улогата на верските заедници во настојувањето овој принцип да се имплементира во практиката; дали постои расчекор и дисбаланс меѓу декларативното потенцирање на религиската толеранција и нејзиното вистинско применување во практиката од страна на верските заедници.

Првиот дел, во кој е дадена основната поимна рамка на истражувањето, е поделен во четири поглавја. Првото поглавје се однесува на појмовно-категоријалното определување на религијата, религиските елементи и нејзините функции. Кандидатката м-р Татјана Стојаноска со право истакнува дека религијата, како една од најсложените и најтрајните општествени појави, влегува во редот на најраспространетите обиди да се одговори на прашањето за настанокот

на светот и човекот, како и смислата за неговото постоење. Честопати се проткајува размислувањето за големото влијание на религијата врз животот на човекот и оттука произлегуваат низа прашања кои се наметнуваат во општествената јавност: дали религијата е производ на општеството, проста човечка претпоставка, или, пак, нешто повеќе од она што научникот може да го објасни; дали религиозните мотиви се одговор на надворешните духовни енергии; дали религијата е универзална или, пак, наскоро ќе исчезне под товарот на технологијата и на разумот; дали принципите и вредностите што таа ги има се универзални човекови вредности и принципи?

Во второто и третото поглавје кандидатката своето внимание го насочува кон основните карактеристики на религиската толеранција. М-р Татјана Стојаноска истакнува дека толеранцијата е таков модел на однесување во кое е допуштено важењето на друго начело. Социолошки гледано, толеранцијата е трпеливост, подносливост, допуштено отстапување од вообичаениот пропис. Кандидатката се определува за социолошката интерпретација на религиската толеранција според која таа претставува трпеливост, поднесување на другите уверувања, допуштање на важење на други начела кои не се сопствени, но кои сепак мораат да се уважуваат во духот на граѓанските права и слободи. Живеењето во т.н. глобално село носи намалување на разликите и упатеност едни на други, без оглед на која религија припаѓаме. За таа цел, религиската толеранција е импулс и двигател во нашата комуникација со религиски другиот. Принципот на современата демократија нуди модел на заедничко живеење на различни заедници, со поинаква култура и религија. Религиската толеранција меѓу припадниците на различни религиски конфесии ќе придонесе за нивно меѓусебно разбирање, подобро комуницирање и меѓусебен дијалог, како и надминување на разликите и противречностите.

На крајот од првиот дел, во четвртото и петтото поглавје, кандидатката го објаснува феноменот на екуменизмот, кој е особено присутен кон крајот на 20 и почетокот на 21 век. Екуменизмот се третира на три нивоа. Првото ниво го опфаќа дијалогот во протестантското религиско крило. Второто ниво го опфаќа дијалогот помеѓу Западната и Источната црква, а третото ниво се однесува на односот меѓу христијанските и нехристијанските религии. Кандидатката потенцира дека за значењето на дијалогот како основа на екуменското движење укажуваат голем број современи социолози на религија кои ја третираат оваа проблематика. Тие потенцираат дека на светот денес му е потребен посебен дух на толеранција, разбирање и дијалог. Тоа подразбира различните религиски групи да го истражат сопственото минато, со историска објективност и вистина, да преземат одговорност, и да водат дијалог со другите бидејќи само на тој начин ќе можат да продолжат понатаму кон подобра иднина.

Во вториот дел, кандидатката м-р Татјана Стојаноска ја изложува методолошката поставеност на истражувањето. Таа истакнува дека предметот на истражувањето на овој труд се верските заедници и принципите на религиската толеранција во Република Македонија. Основната цел на истражувањето е да се испита односот на

доминантните верски заедници во Република Македонија (МПЦ-ОА и ИВЗ) кон основните постулати на религиската толеранција, како еден од темелните принципи на македонското општество. Генерална хипотеза во истражувањето е: принципот на религиска толеранција влијае врз подобрувањето на меѓусебните односи меѓу луѓето со различна конфесионална припадност во Република Македонија. Од генералната хипотеза, произлегуваат посебните хипотези, од кои најзначајни се: практичното дејствување на најзначајните верски организации во Р. Македонија влијае врз практичното имплементирање на религиската толеранција во Р. Македонија; постојат разлики во практикувањето на религиската толеранција од страна на религиските организации во Р. Македонија (МПЦ-ОА и ИВЗ); начинот на поимање на принципот на религиска толеранција од страна на МПЦ-ОА и ИВЗ влијае врз нејзиното имплементирање во Република Македонија.

Во третиот дел, кој е од особено значење за истражувањето, кандидатката прави компаративна анализа на практикувањето на религиската толеранција помеѓу двете најзначајни верски заедници во Р. Македонија, и тоа МПЦ-ОА и ИВЗ. Овие две верски заедници на одредено ниво се заложуваат за културен и религиски плурализам. И покрај одредени негативни влијанија на глобализацијата, сепак за овие две верски заедници религијата има благотворно дејство, бидејќи подразбира допир меѓу различните верски заедници, нивна комуникација и соработка. МПЦ-ОА ги штити своите догматски начела, но не влегува во непомирлив однос со останатите верски заедници во државата. Таа е свртена кон своите верници и однесувајќи се на овој начин, практично е сигурна дека во денешни услови ретко кој нејзин верник ќе се преобрати кон некоја друга религија. МПЦ-ОА, иако е една од најтолерантните цркви во православниот свет, сепак практикува религиска толеранција онолку колку што е неопходно во даден општествено-политички момент. Во нејзиното практично дејствување се препознаваат карактеристики на декларативна, дозирана и практична толеранција. Од друга страна, пак, ИВЗ е поврзана со албанските политички партии и поради тоа често до израз доаѓа поистоветувањето на теолошките начела на исламската религија со политичката идеологија. Токму поради нејзината директна поврзаност со политичката елита доаѓа до поголеми и помали осцилации во толеранцијата спрема христијанството. Сепак, денешното раководство на ИВЗ вложува напори за осовременување на сопствената религиска организација, што ја прави поотворена и кон сопствените верници, но и кон православните христијани. На крајот од овој дел кандидатката заклучува дека ИВЗ практикува религиска толеранција во оној степен колку што е неопходен во даден момент и на даден простор. Се работи за типичен пример на дозирана толеранција во простор и време.

Во четвртиот дел кандидатката м-р Татјана Стојаноска ги анализира и ги интерпретира резултатите од длабинското интервју. Во првото поглавје од овој дел ги анализира ставовите на религиската елита за принципот на религиска толеранција во Република Македонија. Врз основа на добиените резултати кандидатката истакнува дека претставниците на верската елита, како еден од најзначајните принципи

го истакнуваат токму принципот на религиската толеранција. Значењето на овој принцип тие првенствено го објаснуваат со барањата што недвосмислено ги носи културниот, етничкиот и религискиот плурализам. Имено, поаѓајќи од основните постулати на демократијата, каде што слободата и правото на избор и верска определба е право на секој поединец, доаѓа и неопходноста од поттикнување, ширење и имплементирање на религиската толеранција. Во една религиски мешана средина потребни се вредности, норми и принципи, со помош на кои ќе се прифати религиски другиот. Од друга страна, пак, ќе се надминат несогласувањата и разликите меѓу поединците и групите со поинаква религиска определба. Од ставовите на религиската елита може да се заклучи дека тие себеси се декларираат како најзначајни фактори во имплементирањето на религиската толеранција. Но, исто така, тие постојано го потенцираат фактот дека интелектуалната и политичката елита мора да се вклучат во ширењето на идејата за неопходност од религиска толеранција во Р. Македонија. На крајот од овој дел кандидатката ги дава ставовите на политичката елита околу ова прашање. Може да се заклучи дека претставниците на политичката елита го сфаќаат овој принцип како предуслов кој придонесува за полесно прифаќање на сите поединци и групи кои се по низа убедувања и определби различни од другите. Со ова тие ѝ даваат една активна компонента на религиската толеранција која се однесува на респектот и однесувањето кон етнички и религиски различните. Од нивните гледишта се заклучува дека религиската толеранција е значаен сегмент во борбата за правата и слободата на различните верски групи во општеството.

Во своите заклучни согледувања, кандидатката м-р Татјана Стојаноска констатира дека во еден мултикултурен, мултиетнички и мултиконфесионален амбиент во којшто се наоѓа Р. Македонија, се наметнува прашањето кој принцип на односи меѓу различни поединци и групи е неопходен за да може македонската држава да функционира, правично и достоинствено за една држава со граѓанска ориентација. Покрај останатите фактори кои секако заземаат значајно место за продуцирање на мир и соживот, меѓу општествената јавност во Р. Македонија како значаен фактор се наметнува и принципот на религиска толеранција.

ЗАКЛУЧОК

Комисијата смета дека докторската дисертација на м-р Татјана Стојаноска, „Верските заедници и принципот на религиска толеранција во Република Македонија“, по својот пристап, теоретска анализа и истражувачки резултати дава посебен придонес во социолошката наука кај нас, особено ако се има предвид фактот дека во нашата научна средина има недоволно истражувања на овој план. Кандидатката успешно го операционализира предметот на истражувањето, има јасна формулација на научноистражувачкиот проблем и прецизно ги

формулира научните и општествено-практичните цели и задачи на истражувањето. Исто така кандидатката јасно ја гради хипотетичката рамка на истражувањето и се определува за методи и методски постапки кои се соодветни на предметот на истражувањето. Оттука, дисертацијата на м-р Татјана Стојаноска е сериозен, оригинален и интересен научен труд, во кој преку испитувањето на ставовите на религиската елита и компаративната анализа на практичното дејствување на двете најголеми верски заедници (МПЦ-ОА и ИВЗ) се определува односот на верските заедници во Република Македонија кон основните постулати на религиската толеранција, како еден од темелните принципи на македонското општество.

Имаме чест и задоволство да му предложиме на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје да го усвои извештајот и оцената за предложената докторска дисертација на кандидатката м-р Татјана Стојаноска како позитивен, со што кандидатката би пристапила кон одбрана на докторската дисертација.

КОМИСИЈА

Проф. д-р Зоран Матевски, с.р.
 Проф. д-р Антоанела Петковска, с.р.
 Проф. д-р Илија Ацески, с.р.
 Проф. д-р Ѓорѓе Младеновски, с.р.
 Проф. д-р Стефан Костовски, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ОДНОСОТ НА ГЛОБАЛНОТО И
ЛОКАЛНОТО ВО КУЛТУРАТА: СЛУЧАЈОТ НА РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА“, ИЗРАБОТЕНА ОД М-Р МАРИЈА ДРАКУЛОВСКА
ЧУКАЛЕВСКА, ПРИЈАВЕНА НА ФИЛОЗОФСКИОТ ФАКУЛТЕТ
ВО СКОПЈЕ

Врз основа на одлуките на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје од редовните седници одржани на 20.12.2010 година и 16.3.2011 година, избрани сме за членови на Комисијата за оцена на докторската дисертација под наслов **Односот на глобалното и локалното во културата: случајот на Република Македонија**, поднесена од кандидатката м-р Марија Дракуловска Чукалевска, асистент на Институтот за социологија на Филозофскиот факултет. Заблагодарувајќи се за укажаната доверба, Рецензентската комисија во состав: проф. д-р Ѓорѓе Младеновски, проф. д-р Антоанела Петковска, проф. д-р Илија Ацески, проф. д-р Зоран Матевски и проф. д-р Аница Драговиќ, има чест на Наставно-научниот совет да му го поднесе следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторската дисертација под наслов **Односот на глобалното и локалното во културата: случајот на Република Македонија**, поднесена од кандидатката м-р Марија Дракуловска Чукалевска, по обем претставува компјутерски испечатен текст со 1 и пол проред на 227 страници. Трудот се состои од четири дела, а секој дел е структуриран во неколку поглавја. На секој дел му претходи вовед, а на крајот од трудот се заклучните согледувања на кандидатката. На крајот од основниот текст е списокот на литература која се состои само од библиографски единици кои се користени и цитирани во трудот. Начинот на цитирање е според стандардот на ASA (American Sociological Association), со наведување на авторот на трудот, годината на излегување и страницата во самиот труд. Вкупниот број на такви библиографски единици / референци е 121 и се состои од книги и текстови објавени на повеќе јазици, македонски, англиски, српски и бугарски јазик. Најголем број од нив се на англиски јазик. Како прилог на трудот даден е прашалникот користен во истражувањето и графичкиот приказ на одговорите на испитаниците.

Во **Воведот** на трудот кандидатката ги образложува мотивите зошто се одлучила да го истражува сложениот феномен на глобализацијата, а пред сè прашањето за односот на глобалното и локалното кое е во центарот на сите современи дискусии за глобализацијата кои се водат во повеќе научни дисциплини. За потребите на својата понатамошна анализа на комплексната и противречна природа на процесите на кои се однесува поимот глобализација, таа ќе го определи самиот поим

глобализација како и поимот локално. Во тој контекст, служејќи се со категориите на шпанскиот теоретичар Боавентура де Соза Сантос, ќе направи разлика на два вида локално: глобална локализација и локална глобализација, кои ќе бидат инструктивни за понатамошното истражување на знаците преку кои глобалното е присутно во локалното, односно во современата македонска култура. Во воведниот дел, исто така се образложуваат основните научни и практични цели на оваа дисертација.

Првиот дел од трудот под наслов **Глобализацијата како социолошки феномен** е посветен на најзначајните обиди да се дефинира поимот глобализација и да се објасни природата на процесите на глобализација. Во тој поглед, кандидатката издвојува неколку типови на сфаќања за глобализацијата, кои меѓусебно не се исклучуваат. Нивните застапници со некои свои ставови со право можат да бидат вклучени и во некои други типови на сфаќања. Во првиот тип на сфаќања во кој се вбројуваат мислењата на неколку истакнати социолози, Елброу, Гиденс, Хелд, Неш и др., глобализацијата се дефинира како комплекс од процеси кои ги зафаќаат сите подрачја од општествениот живот и кои продираат дури и во најинтимните делови на човековиот живот. Како илустрација на вториот тип сфаќања се наведуваат мислењата на Џон Томпсон и Џорџ Ричер. Првиот глобализацијата ја дефинира како растечко поврзување на светот, како процес на интеракција и меѓузависност, додека за вториот таа претставува ширење на одделни практики и односи преку континенти, процес на организација на општествениот живот на глобално ниво, како и процес на јакнење на една заедничка глобална свест. Во оваа група на автори можат да се вклучат и социолозите Роналд Робертсон, Малколм Вотерс, Мартин Елброу, Улрих Бек и др., кои и покрај разликите меѓу нив ја споделуваат идејата дека глобализацијата се однесува на згуснувањето на светот и на интензивирањето на свеста за светот како целина (Робертсон), на исчезнувањето на географските ограничувања во поглед на општествените и културните односи, на процеси со помош на кои луѓето се инкорпорираани во едно светско општество (Елброу) итн., на крајот на идејата за затворени и изолирани општества (Бек) итн.

Кандидатката, со оглед на основниот предмет на своето истражување, посебно го задржува вниманието на оние концептуализации кои ги нагласуваат интегративните аспекти на глобализацијата со нагласка на можноста локалните култури да се интегрираат во глобално конституираното општество. Во тој поглед, тој посебно го издвојува гледиштето на современиот социолог Јан Шолте. Шолте е значаен и по неговата идеја глобализацијата да се идентификува преку процесите на интернационализација, либерализација, универзализација и вестернизација. Во последниве две концепции глобализацијата се третира како главен фактор во анализата на културите и вредносните системи. Кандидатката се задржува и на концепцијата на Џорџ Ричер кој, слично на Шолте, глобализацијата ја објаснува со поимите империјализам, колонијализам, вестернизација и истернизација, кои означуваат процеси кои го одбележуваат општествениот живот на луѓето денес, како што го одбележувале и во минатото. На крајот од овој прв дел кандидатката коректно забележува дека сите овие различни сфаќања

зборуваат за фактот дека се работи за сложен феномен кој одбегнува строго дефинирање.

Вториот дел на трудот под наслов **Теоретизации за глобализацијата** се состои од три поглавја: Глобализацијата: процес (и) или проект, Хиперглобалистите, скептиците и трансформационистите и Глобализацијата низ призмата на светско системскиот пристап, моделот на глобалната култура, глобалното општество и глобалниот капитализам. Во секое од овие поглавја се анализираат гледиштата на најистакнатите застапници на секоја од овие теориски перспективи.

Во првото поглавје **Глобализацијата: процес (и) или проект**, кандидатката се задржува на две најраспространети гледишта за глобализацијата. Првото се однесува на глобализацијата како реален процес, гледиште кое го застапуваат голем број на истакнати социолози, меѓу кои посебно се издвојуваат Имануел Волерстин, Роналд Робертсон и Ентони Гиденс. Во рамките на оваа група автори посебно се анализирани ставовите на Волерстин и на Робертсон. Во врска со Волерстин се истакнува неговото сфаќање на глобализацијата како процес кој трае подолг временски период, додека во врска со Робертсон покрај идејата за глобализацијата како објективен процес кој има своја долга историја и за кој можеме да идентификуваме неколку основни етапи од тој развој, се истакнува идејата за глобализацијата како јакнење на свеста за светот како целина, како единствено место за живеење.

Не помалку репрезентативна е втората група автори кои го застапуваат гледиштето за глобализацијата како проект. Во оваа група влегуваат социолозите Пјер Бурдије, Пол Хирст, Грегејм Томсон и Џон Сорос. Според кандидатката, суштинско за нивното сфаќање на глобализацијата е дека таа е проект воден од моќни поединци и групи во светот, кои без оглед што и да се случува во светот профитираат на сметка на помалку моќните поединци и групи. Таа понатаму подетално ги анализира гледиштата на секој од овие автори, доведувајќи ги нивните теоретизации во врска со драматичните промени во современото општество.

Во следното поглавје, **Хиперглобалистите, скептиците и трансформационистите**, анализирана е класификацијата на концепциите за глобализацијата што ја прави Дејвид Хелд. Тој ја разгледува глобализацијата преку концепциите на хиперглобалистите, скептиците и трансформационистите. Секоја од овие концепции е фокусирана на одделни прашања, од кои кандидатката како посебно значајни ги издвојува следниве: поимот глобализација; динамиката на глобализацијата; нејзините општествено-економски последици; импликациите за државата и историската трансформација.

Што се однесува до најзначајните хиперглобалистите, Мартин Елброу и Кенчи Охме, тие, иако во теориски и идеолошки поглед меѓусебно се разликуваат, во основа имаат блиски ставови во врска со глобализацијата. Тие, според кандидатката, во своите дискусии глобализацијата ја третираат како нова епоха на човечката историја во која националните држави во услови на глобалната економија стануваат неприродни, дури и неодржливи економски единици. Скептиците, пак, врз основа на критичкото преиспитување на хиперглобалистичките претпоставки, развиваат гледиште, доста блиско до застапниците на

теоријата за глобализација како проект, дека глобализацијата е идеолошка конструкција која служи да се скрие глобалниот хегемонистички проект на САД. За застапниците на оваа гледиште глобализацијата е далеку од тоа да претставува некаква епохална трансформација. Таа за нив е обичен мит. За авторите кои се нарекуваат трансформационисти, глобализацијата претставува еден низ на процеси кои го трансформираат светот во целина. Ставот на кандидатката е дека сите овие пристапи, и покрај тоа што осветлуваат значајни аспекти на процесот на глобализација, имаат и доста недостатоци.

Третото поглавје од вториот дел на трудот под наслов **Глобализацијата низ призмата на светско - системскиот пристап, на моделот на глобалната култура и на глобалниот капитализам** се фокусира на емпириските истражувања на глобализацијата, поточно на прашањата за глобалната економија и глобалната култура. Трнувајќи од класификацијата на британскиот социолог Лесли Склер, кој емпириските истражувања за глобализација ги групира во четири основни групи во кои истражувачите се фокусираат на феномените на светскиот ситем, на глобалната култура, глобалното општество и глобалниот капитализам, кандидатката подетално се задржува на светско-системскиот пристап, чијшто најистакнат претставник е Имануел Волерстин, и моделот на глобалната култура. Сè поголемото значење на моделот на глобална култура како пристап во разбирањето на процесите на глобализација се должи на зголемениот интерес за културата во општествените науки во последните две децении. Културата исто така беше длабоко зафатена од промените како резултат на влијанието на процесите на глобализација. Мајк Федерстоун, Роналд Робертсон, Арјун Ападураи, Џорџ Рицер, Малколм Вотерс, Мануел Кастелс се издвоени како најистакнати претставници на моделот на глобалната култура со оглед на тоа што тие во своите теоретизации и истражувања даваат приоритетно значење на културниот фактор и што посебно се заинтересирани за судбината на малите култури. Во овој модел посебно се нагласуваат аспектите на хомогенизација на културата и опстанокот на индивидуалниот и националниот идентитет кои се во тесна врска со активностите на медиумите. Во овој дел кандидатката нè запознава со еден низ на аналитички поими кои ќе бидат значајни за нејзината понатамошна анализа на односот глобално-локално во културата, нејзин основен предмет на интересирање во третиот дел на трудот.

Глобалното, локалното и културата е наслов на третиот дел, кој, пак, понатаму е поделен на повеќе поглавја. Во првото поглавје **Глобално – локално / локално – глобално**, кандидатката за да го утврди присуството на процесите на глобализација во локалното што е една од централните цели на трудот, се враќа повторно на разликувањето на два вида локално изнесено во самиот Вовед. Според Боавентура де Соза Сантос, кој го вовеле овој аналитички пар на поими: Глобалната локализација е процес со кој се приспособува на глобализацијата на локалните услови. Тоа приспособување вклучува инкорпорирање на одредени процеси во локалното, при што се имаат на ум светските активности на мултинационалните компании,

трансформацијата на англискиот јазик во нешто што може да се нарече *lingua franca*, глобализацијата на американската храна. Со поимот локална глобализација, пак, се означуваат процесите на ширење на локалните идеи, практики и институции надвор од локалниот контекст. Како дел од локалната глобализација во теориската литература се третираат прашањата за моделот нација – држава, поточно кризата на државата и кризата на културите и нивните вредносни системи. Овие прашања се предмет на интензивно теориско промислување и на истражување на голем број социјални мислители како што се Роналд Робертсон, Дејвид Хелд, Ен Цветковиќ, Урлих Бек и др. За овие автори, локалното и глобалното се во еден реципрочен однос.

Разгледувањето на оваа прашање за односот помеѓу локалното и глобалното продолжува и во следново поглавје под наслов **Импликациите на глобалното врз културата**. За тие цели се анализира поимот култура кој се среќава во најзначајните денешни теоретизации за културата, не само во социологијата туку и во сродните дисциплини, пред сè, во културната антропологија, но исто така се анализираат и други категории кои се во тесна врска со предметот на истражувањето. Така, на пример, се анализираат поимите културни контакти, односно акултурација, погледот на светот, културните вредности и др., и се укажува на експликативниот потенцијал на овие поими за целите на анализа на современите процеси поврзани со глобализација. Во овој контекст кандидатката посебно се осврнува на дискусиите за кризата во која се наоѓаат посебните општества и култури со интензивирање на процесите на глобализација, посебно на економската глобализација, односно т.н., „приватизација на светот“. Таа коректно забележува дека од сите аргументи против глобализацијата, најсериозни се оние што се однесуваат на иднината на локалните култури. Во врска со ова се дадени и размислувањата на одреден број автори, но за целите на истражувањето на односот глобално-локално во културата на Република Македонија треба посебно да се истакнат размислувањата на Питер Бергер и Семјуел Хантингтон кои зборуваат за неколку последици врз локалните култури. Во ова поглавје на трудот се тематизира и прашањето за промените кои настануваат во македонскиот културен контекст, а пред сè во системот на вредностите, и во тој контекст се зборува за присуство и заемна испреплетеност на неколку системи на вредности, на еден повеќе традиционален, еден со доста елементи на соцреалистички, и еден кој е повеќе свртен кон материјалните вредности и потрошувачката. Во потпоглавјето на ова поглавје кандидатката посебно се фокусира на знаците на глобалното во локалните култури. Теоретизациите со кои нè запознава кандидатката и сите анализи за знаците на глобалното се во функција на воведување во прашањето за односот помеѓу локалното и глобалното во македонскиот контекст.

Во следниве поглавја од третиот дел: **Културна диференцијација, културна конвергенција и културна хибридизација; Глокализацијата и глобализацијата; Глобализацијата и идентитетот; Глобализацијата и јазикот и Глобализацијата и медиумите**, кандидатката ги анализира најрепрезентативните гледишта за овие извонредно значајни процеси и настојува да ја покаже

нивната релеванција за разбирањето на процесите на глобализација и односот глобално-локално и во македонски контекст. Во поглавјето за културна диференцијација, културна конвергенција и културна хибридизација посебно се потенцираат разликите меѓу културите кои имаат конфликтен потенцијал и во тој контекст се наведува Хантингтоновата концепција за судир меѓу културите, во која е имплицирана и можноста за судир помеѓу глобалната и локалната култура. Меѓутоа поголема нагласка во анализата се става, и поголемо значење им се дава, на концепциите за конвергенција и хибридизација кои се порелевантни за разбирањето на современата македонска социетална ситуација.

Во поглавјето за глокализацијата и глобализација за првпат на еден систематски начин се зборува за овие извонредно значајни општествени процеси. Тематизацијата на првиот се врзува со името на Роналд Робертсон, авторот кој прв го воведо поимот глобализација во социолошкиот дискурс и кој го направи нашироко познат. Тој исто така е „одговорен“ и за широката популарност на поимот глокализација. Поимот глобализација се врзува со името Џорџ Ридер, еден од најистакнатите современи социјални теоретичари, кој глобализацијата ја сфаќа како наметнување на глобалното во локалното во сите сегменти од социјалниот живот. Во останатите три поглавја се третираат аспекти на односот на глобализацијата со феномени кои се директно поврзани со промените во културата. Тоа се: идентитетот, јазикот и медиумите. Овие прашања кои беа предмет на интензивни расправи во скоро сите позначајни социолошки традиции, за жал ретко беа истражувани во нашата социологија. Нивната тематизација од страна на кандидатката е во тесна врска со нејзиното конкретно истражување за односот меѓу глобалното и локалното, што е предмет на анализа во четвртиот дел од овој труд.

Четвртиот дел на трудот под наслов **Социолошката анализа на односот на глобалното и локалното** е најобеман. Во првото поглавје од овој дел посветен на методолошките аспекти на истражувањето се дава хипотетската рамка на истражувањето. Основната хипотеза од која тргнува кандидатката и која го структурира целокупното нејзино понатамошно истражување е јасно формулирана и од неа понатаму логички произлегуваат посебните и поединечните хипотези. Основната хипотеза е дека присуството на процесите на глобализација во Република Македонија во голема мера влијае врз македонската култура, врз мислењето на локалното население, врз употребата на јазикот и писмото во јавните натписи и фирми и врз перцепциите на локалното население. Формулирани се уште и 3 посебни хипотези, и две поединечни за првата посебна хипотеза, и по пет поединечни за следниве две посебни хипотези.

За целите на собирање на емпириска евиденција користени се методските техники: анкета, анализа на содржината и интервју. Главен извор на податоци е анкетен прашалник упатен до 671 испитаник, граѓани на Република Македонија. Техниката анализа на содржина е применета за анализата на натписите на фирми во центарот на градот Скопје. Техниката интервју е користена за да се добијат податоци за

ставовите и мислењата на еминентни лингвисти, професори на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“.

Податоците добиени со анкетното истражување кандидатката понатаму статистички ги анализира соодветно на видот на податоци на три нивоа. Првото ниво е униваријантна анализа каде што соодветно на видот на податоци се користат дистрибуциите на фреквенциите и процентите, како и мерките на централна тенденција и мерките на варијабилност.

Со второто ниво на анализа, а тоа е биваријантната анализа се вкрстувани зависните со независни варијабли, со цел статистички да се тестираат хипотезите. Соодветно на видот на податоците е употребен Хи-квадратот-тест на асоцијација, а за тестирање на значајност на разликите меѓу групите се користи анализа на варијанса позната под акронимот ANOVA. Интензитетот на поврзаноста меѓу варијаблите е мерен со помош на коефициентот на контингенција (CC).

Третото ниво на анализа на податоците е мултиваријантната анализа каде што е применета фактор-анализа. При примената на фактор-анализа во моделот се внесени педесет и пет варијабли добиени од анкетниот прашалник. Фактор-анализата издвои 17 фактори, кои објаснуваат вкупно 61,273 проценти од целокупната варијанса на скоровите на скалите од прашалникот за односот на глобалното и локалното во Република Македонија.

Во последниот дел од трудот под наслов **Заклучни согледувања: рефлексии за односот на глобалното и локалното во Република Македонија**, кандидатката ги резимира ставовите и ги изнесува основните сознанија до кои дошла во своето истражување, како на теориски така и на емпириски план. Тие свои основни согледувања таа ги формулира во неколку точки. Првата се однесува на сознанијата за улогата на глобализацијата во вклучувањето на општествата, културите, групите и поединците во едно светско општество.

Второто сознание се однесува на фактот дека односот глобално-локално е резултат на процесите на глобализација, дека тоа е реален однос кој нужно имплицира истражување на глобалното во специфичните општествени контексти. Кога станува збор за конкретниот однос на глобалното и локалното во културата, мора да се има на ум дека современите процеси имаат тенденција да ги глобализираат локалните култури и вредности.

Третото сознание од истражувањето се однесува на културата на Република Македонија. Податоците покажуваат дека културата во Македонија е под силно влијание на процесите на глобализација, а посебно на тоа влијание се изложени културните идентификатори како што се погледот на свет, вредностите, јазикот и идентитетот. Со тоа, всушност, се потврдува основната хипотеза од истражувањето. Податоците, исто така, упатуваат на тоа дека граѓаните на Македонија се релативно добро информирани за тоа што претставува глобализацијата.

Заклучок и предлог до Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет

Докторската дисертација на кандидатката м-р Марија Дракуловска Чукаловска под наслов **Односот на глобалното и локалното во**

културата: случајот на Република Македонија претставува едно сериозно и успешно научно теориско истражување на еден комплексен и противречен феномен кој е резултат на процесите на глобализација. Изучувањето на тие процеси, а во тесна врска со тоа и на односите меѓу локалното и глобалното, зазема централно место во современата социологија. Но тие процеси се предмет и на интензивно теориско размислување и истражување и во други научни дисциплини, како на пример, економијата, културната антропологија, политичката наука итн., кои, исто така, настојуваат да ја разберат и објаснат мултидимензионалната природа на глобализацијата. Кандидатката за целите на своето истражување ефективно ја користи најрелевантната теориска и истражувачка литература за глобализацијата, за односот меѓу глобалното и локалното, посебно во културата, пред сè, од социологијата, но покажува завидно познавање и на истражувањата од другите дисциплини значајни за разбирањето на нејзиниот предмет на истражување. Разгледувањето на основните теоретизации за глобализацијата, а посебно за односот на глобалното и локалното во културата, иако има и своја самостојна вредност, е пред сè во функција на обезбедување на теориска поддршка на / и водство при нејзиното емпириско истражување на тој однос во македонскиот контекст. Тоа, во методски поглед, строго истражување, едно од првите од таков вид во Македонија, несомнено ќе поттикне на понатамошни истражувања и ќе придонесе за збогатување на нашиот фонд на сознанија за влијанието на процесите на глобализацијата врз македонската култура, и ќе поттикне на размислување за изнаоѓање стратегии, како за справување со штетните последици од тоа влијание, така и за поуспешна афирмација на македонската култура на светски план. Комисијата за оцена, високо вреднувајќи ја оваа докторска дисертација, како на планот на методологијата, така и на планот на елаборација на основните теориски прашања поврзани со предметот на истражувањето, предлага овој извештај да се прифати од страна на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет, а на кандидатката м-р Марија Дракуловска Чукалевска да ѝ се закаже термин за одбрана на трудот.

Скопје, 18.3.2011

КОМИСИЈА

Проф. д-р Ѓорѓе Младеновски, с.р.
 Проф. д-р Антоанела Петковска, с.р.
 Проф. д-р Илија Ацески, с.р.
 Проф. д-р Зоран Матевски, с.р.
 Проф. д-р Аница Драговиќ, с.р.

Примено 03-240/1
22-03-2011
СКОПЈЕ

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО - НАУЧНИ ЗВАЊА НА
НАУЧНАТА ОБЛАСТ КАЗНЕНО ПРАВО НА ПРАВНИОТ ФАКУЛТЕТ
„ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“ ВО СКОПЈЕ

Со одлука на Наставно - научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, донесена на седницата одржана на 28.1.2011 година, определена е Рецензентска комисија за избор на наставник во сите наставно-научни звања на научната област казнено право, во состав: академик проф. д-р Владо Камбовски, проф. д-р Методија Каневчев и проф. д-р Никола Туланчески.

На конкурсот за избор на наставник во сите наставно-научни звања на научната област казнено право, објавен во весникот „Дневник“ од 20.12.2010 година, се пријави д-р Александра Деаноска – Трендафилова, асистент на научната област казнено право на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.

Кон пријавата кандидатката достави: одлука за стекнат научен степен доктор на правни науки; кратка биографија (CV); список на објавени научни и стручни трудови и по еден примерок од трудовите, со напомена дека останатите документи во оригинал се наоѓаат во персоналното досие на Факултетот.

По разгледувањето на пријавата и другите приложени документи, Комисијата во горенаведениот состав, до Наставно - научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Биографски податоци

Д-р Александра ДЕАНОСКА - ТРЕНДАФИЛОВА е родена на 25.11.1979 година во Тетово, каде што завршила основно училиште и природно-математичка гимназија. Во 2002 година дипломирала на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.

Во март 2003 година се запишала на постдипломските студии по казнено право и криминологија на Правниот факултет „Јустинијан Први“. По полагањето на испитите, пријавила изработка на магистерски труд. Со одлука на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје усвоена е како подобна темата за магистерскиот труд на кандидатката со наслов „Нелегална трансплантација и трговија со човечки органи и ткива“. Магистерскиот труд го одбранила во 2006 година со што се стекнала со научен степен магистер на правни науки од областа на казненото право. Во 2007 година пријавила изработка на докторска дисертација на тема: „Казненоправни аспекти на генетските манипулации“, оценета како подобна со одлука на Наставно-научниот совет на Факултетот.

По дипломирањето работела како адвокатски приправник, а од 2003 година како демонстратор на Институтот за казнено право. За помлад асистент е избрана на 26.1. 2006 година, а за асистент на 30.3.2007 година.

Активно ги владее англискиот и шпанскиот јазик, а има основно познавање на германскиот јазик. Се служи со Windows, Word, Power Point, Excel, Internet Explorer).

Работно искуство

Од февруари 1994 година до мај 2001 година работела како презентер и уредник на информативни програми во Радиодифузното трговско друштво “М” Тетово, на превод и обработка на видеоматеријали од англиски јазик во “Роберто” ДОО Тетово; Филм, видео, ТВ и ЦД Дистрибуција и како презентер и уредник на информативни програми во Радиодифузното трговско друштво “Плус Форге” - Тетово.

По завршувањето на студиите, од 2002 до 2004 година била адвокатски приправник во Адвокатската канцеларија “Адвокат Синиша Трајковски” и во Адвокатската канцеларија “Адвокат Наташа Огњаноска”.

Од октомври 2003 година до јануари 2006 година била демонстратор, а од јануари 2006 година до март 2007 година работела како помлад асистент на Правниот факултет “Јустинијан Први” во Скопје, на Институтот за казнено право. Во периодот март 2006 година до јуни 2009 година била секретар на Институтот за казнено право. Од март 2007 година до денес е асистент на Правниот факултет “Јустинијан Први” Скопје на Институтот за казнено право и тоа: на првиот циклус студии - на предметот казнено право, а на вториот циклус студии, на следниве предмети: казнено право - посебен дел, медицинско казнено право, казнено право - применета програма, компаративно казнено материјално право, меѓународно казнено право, малолетничко казнено право, правда и внатрешни работи на ЕУ, судско право и др.

Учество на научни и стручни семинари, конференции, работа на проекти и студиски престои

Кандидатката учествувала на голем број конференции, семинари и сл., остварила студиски престои и со свои истражувања и трудови зела учество на повеќе проекти (сите се наведени во Образецот кон Извештајот за избор во наставно-научно, научно, наставно-стручно и соработничко звање).

Научни и стручни трудови

Кандидатката д-р Александра Деаноска - ТРЕНДАФИЛОВА е автор и ко-автор на двасет и осум трудови. Во продолжение е даден кус приказ на трудовите објавени по последниот избор (изборот за асистент):

1. Билтен бр. 2: Борба против организираниот криминал во Република Македонија, ФИОМ, Скопје 2007 (коавтор)

Овој Билтен (коавторство со В. Камбовски, Т. Стојановски, Г. Калајцев, Б. Гогов и Д. Илиќ) е втор број во кој се поместени извештаи, анализи, трудови и истражувања спроведени во рамките на проектот „Справување со организираниот криминал – стратегии и политики за негова превенција и сузбивање“ во периодот јуни 2006 – март 2007 година. Во овој Билтен посебен осврт е даден на подобрувањето на текстот на Националната програма за усвојување на правото на ЕУ посебно во поглавјата посветени на правосудството, човековите права, правдата, слободата и безбедноста, понатаму на мерцето и оценувањето на организираниот криминал, како и криминалистичкото разузнавање и анализа.

2. Билтен бр. 3: Борба против организираниот криминал во Република Македонија, ФИОМ, Скопје 2007 (коавтор)

Станува збор за третниот број – Билтен во кој се сублимирани резултатите од дебатите и експертските форуми спроведени во рамките на проектот

„Справување со организираниот криминал – стратегии и политики за негова превенција и сузбивање“ преку завршниот – истражувачки извештај во кој посебно внимание е посветено на состојбите со организираниот криминал, методолошките проблеми, законската рамка, состојбите и правците на развојот на институционалните капацитети, како и предлозите и насоките за идни активности на ова поле.

3. „New Draft Law on Juvenile Justice in Republic of Macedonia“, (коавтор), издавач: Law School University of Trieste and Law School of University of Rijeka, 2007.

Во овој труд, авторите (Н. Тупанчески, А. Деаноска и Б. Мисоски) се осврнуваат на системот на малолетничка казнена правда, најпрвин преку приказ на постојната состојба, како на законската регулатива, така и со малолетничката делинквенција преку приказ на статистички податоци за движењето на малолетничкиот криминалитет во временски период од десетина години. Натаму, прикажани се светските тенденции кон ресторативна малолетничка правда, релевантните меѓународни документи, како и новиот модел на малолетничка правда инкорпориран во новиот, пацрт- закон за малолетничка правда во Република Македонија.

4. Поважни прашања на систематиката на казненото право во Република Македонија (коавтор), Москва, 2008.

Трудот е коавторство со Н. Тупанчески и го обработува прашањето за систематиката на казненото право во Република Македонија. Притоа се прикажани институтите систематизирани во општиот дел на Кривичниот законик, истакнувајќи дека во нашето казнено законодавство е прифатено објективно-субјективното гледиште според кое постои бипартитен систем (казнено дело и казни санкции) и заснованост на казненото право врз казнениот дел. Елаборирана е и структурата на посебниот дел од Кривичниот законик и системот на инкриминации групирани во посебни глави зад кои стои засаднички објект на заштита од која е евидентен либералниот концепт на казненото право.

5. Конвенцијата на Обединетите нации за правата на лицата со хендикеп низ призмата на европските стандарди, Зборник на трудови на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје и Правниот факултет во Загреб посветен на проф. д-р Франьо Бачиќ, Скопје, Загреб, 2007.

Во овој труд, авторката го обработува и го актуализира прашањето за правата на хендикепираните лица во светлината на усвојувањето на Конвенцијата за правата на лицата со хендикеп на Обединетите нации во 2006 година. Таа истакнува дека новиот бран во еволуцијата на човековите права го прокламира пристапот на човекови права наспроти пристапот на помош и милосрдие (human rights approach versus charity approach). Во трудот се анализирани определени права и слободи опфатени со Конвенцијата, но и низ призмата на Европскиот суд за човекови права од Стразбур и Европската конвенција за правата на човекот и основните слободи на Советот на Европа: правото на живот, ситуациите на ризик и хуманитарни непогоди, еднаквото признавање пред законот, пристапот кон правдата, слободата и безбедноста на личноста, слободата од тортура и друг суров, нечовечки или понижувачки третман или казна, заштитата на интегритетот на личноста, почитувањето на приватноста и семејниот живот, правото на образование итн. На крајот, авторката предлага и соодветни измени во Кривичниот законик со кои би се обезбедила посилна заштита од повреда на правата на лицата со хендикеп.

13. Право и јавно здравство (учебник за магистерски студии), (коавтор) Правен факултет „Јустинијан Први“, Медицински факултет, Скопје, 2009.

Право и јавно здравство е учебник за магистерските студии на оние насоки каде што постои како предмет право и јавно здравство и слични дисциплини (медицинско право, медицинско казнено право итн.). Во него од медицински и/или правен аспект се обработени повеќе теми: права на пациентите, инкриминации против здравјето на луѓето, „фармацевтски“ инкриминации, организација на здравствената заштита, здравствена политика и јавно здравство, превенција на болести, биоетички аспекти, клонирање, евтаназија, трансплантација на органи и ткива, репродуктивни технологии, биомедицински истражувања итн.

14. Законска рамка на правата на пациентите и нивната казненоправна заштита во Република Македонија, Зборник на трудови на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје во чест на Владимир Митков, Скопје, 2010.

Правата на пациентите, нивното поимно определување, изворите, квалитетот на здравствената заштита и законската регулатива во Република Македонија се тема на овој труд, во кој авторката е првенствено инспирирана од подготовката на првиот закон за заштита на правата на пациентите во нашето законодавство. Правата на пациентите, делумно присутни и опфатени и во други закони од здравствената сфера, најрелевантно се обработени во т.п. Амстердамска декларација како еден од основните меѓународни извори, па, оттука, во трудот се опфатени: социјалните и индивидуалните права, информирањето, согласноста, доверливоста и приватноста, негата и трстманот и др. Авторката критички се осврнува врз определени одредби од законот кои, според неа, се нецелосни од казненоправен аспект и, оттука, неприменливи, со соодветни предлози за нивна измена и дополнување.

15. Биомедицинско потпомогнатото оплодување во Република Македонија (со осврт на неговата казненоправна заштита), (коавтор) Зборник на трудови на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје во чест на проф. д-р Тодор Чунов, Скопје, 2010.

С почестата примена на т.п. in vitro репродуктивна технологија која кај нас е присутна веќе со децении и нејзиното конечно законско регулирање се предмет на овој коавторски труд на А. Деаноска – Трендафилова и Е. Мујоска. Во него, покрај решенијата во македонскиот Закон за биомедицинско потпомогнато оплодување, прикажани се и оние од бугарското и словенечкото законодавство, а посебно се елаборирани и казните дела од оваа област, како што се трговијата со полови клетки и ембриони, клонирањето, сурогат-мајчиштвото, креирањето на хибриди и химери и др.

16. „Психичко злостављање на радном месту – мобинг“, (коавтор) Копаоничка школа природног права, објавен во Правни живот, 2010.

Во овој труд е определен поимот мобинг и диференциран од, нему блиските, вознемирување и сексуално вознемирување на работното место. Анализата на авторите на трудот се протега на Законот за работните односи, Кривичниот законик, Законот за безбедност и здравје за време на работа, Законот за еднакви можности на жените и мажите итн. во Република Македонија и на посебниот Закон за спречување на злоставување на работното место. Авторите објаснуваат во што се состои мобингот, кои се неговите субјекти и какво е значењето во различните законодавства, како и фазите и видовите мобинг. Опфатени се и определбите на Европската унија за превенција и репресија на мобингот.

социјализација и помош во третманот на малолетниот сторител на кривично дело, ресторативна правда и превенција на малолетничката делинквенција. Прикажани се и постапките и санкциите, како за кривични дела, така и за прекршоци, а направен е и краток приказ на Акциониот план за имплементација на Законот за малолетничка правда на Министерството за правда.

10. Одмерување на казната во законските рамки (коавтор), Македонска ревија за кривично право и криминологија на Македонија, МРКМ, 2008/2.

Овој труд (коавторство со В. Камбовски, Н.Тупанчески и Б. Мисоски) е истражување спроведено во рамките на проектот: Казненоправната реформа и почитувањето на човековите права во Република Македонија. Во него најпрвин се дефинира поимот одмерување на казната (законско и судско), се наведуваат системите на законско одмерување на казните и се прикажуваат решенијата за судско одмерување на казната од Кривичниот законик. Натаму, прикажани се законските рамки на поголемиот дел кривични дела согласно сопозитивното право, законските рамки за слични дела во хрватското законодавство, насоки за уедначеност на практиката итн. Прикажана е и висината на изречените казни затвор во повеќе држави за различни казнени дела и податоци за одмерувањето на казната во државите со англосаксонско право.

11. Меѓународни извори за правата на човекот во сферата на биомедицината, Зборник од научната расправа одржана во Скопје на 18.11.2008 година: Европските стандарди за човековите права и нивната имплементација во правниот систем на Република Македонија, Скопје, 2009.

Во овој труд, предмет на опсервација претставува сферата на биомедицината од аспект на законската регулатива. Имено, оваа сфера зазема с поголемо место во науката за човековите права, а многу биомедицински интервенции не се јасно детерминирани во поглед на нивната дозволеност. Авторката ги дели изворите на правата на човекот во сферата на биомедицината на општи и посебни, односно индиректни и директни, елаборирајќи ги бројните декларации, пактови, конвенции, протоколи, повелби и сл. кои ја воспоставуваат основната рамка и минималните права на субјектите на биомедицинските интервенции како еден од основните предуслови за нивна правна, етичка и медицинска допуштеност.

12. Стратегија за развој на енергетиката во Република Македонија за период 2008-2020 со визија до 2030 година (коавтор) МАНУ, Скопје, 2009

Наведениот документ е текст изработен од Македонската академија на науките и уметностите како Стратегија за развој на енергетиката во Република Македонија за периодот од 2008 до 2010 година со визија до 2030 година, каде што кандидатката се јавува како еден од повеќето коавтори во делот кој ја опфаќа, првенствено, правната регулатива. Во овој дел е направен осврт кон Договорот за енергетската повелба, Договорот за енергетската заедница, Рамковната конвенција на Обединетите нации за климатски промени и протоколот од Кјото. Натаму, анализирани се решенијата од Законот за енергетика и соодветните подзаконски акти. Наведени се и релевантните директиви и други акти на Европската унија и обработени се релевантните одредби од други закони, како што се оние од областа на заштитата на животната средина итн.

6. Трговијата со човечки биолошки материјал како нов облик на криминалитет. Зборник на трудови на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје во чест на Панта Марина, Скопје, 2007.

Трудот го обработува прашањето за еден од сè поактуелните облици на криминал во медицинската сфера, а тоа е трговијата со човечки органи и ткива. Како еден од главните криминогени фактори, авторката го истакува дефицитот од човечки биолошки материјал за пресадување, особено на органи и ткива донирани од живи лица, за што говори и фактот дека околу 90% од извршените трансплантации се кадаверични. Прикажано е и движењето на споменатиот дефицит преку статистички податоци за листите на чекање во последните години (2005, 2006 год.), состојбата со трговијата со органи во некои држави (компаративен преглед), а посебно е обработено прашањето за превентивната и репресивната улога на казненото право на ова поле.

7. Трансплантацијата на органи и ткива од човечко потекло во казненото право. Годишник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје во чест на Борислав Благов, Скопје, 2007.

Авторката на трудот го определува поимот на трансплантација на органи и ткива од човечко потекло, при што преку дефинирањето на нелегалната трансплантација ја делимитира дозволената од казнивата зона. Имено, додека трансплантацијата извршена согласно со законските услови и во терапевтски цели е начелно дозволена, нелегалната трансплантација е онаа која значи повреда на релевантното законодавство и на правилата на медицинската струка и наука. Изложени се и теоретските концепти за допуштеноста на лекарските интервенции, меѓународните документи за ова прашање, а даден е и компаративен приказ на законските решенија во повеќе држави. На крајот се констатира дека македонското законодавство во голема мера е компатибилно со европските стандарди, иако се потребни определени измени и дополнувања за одредени аспекти, но дека сепак тоа во практика не се применува, како што и самата трансплантација се очекува реално да „заживее“ на нашите простори во следните години.

8. “The Existing Chinese legislation on Children with Disabilities vis-à-vis the UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities - Analysis, Findings and Recommendations”- CDPF, UNICEF, Beijing 2007.

Наведениот труд претставува обемно и сепфатно истражување спроведено во рамките на проектот за заштита на правата на децата со хендикеп, спроведен во 2007 година во Пекинг, Кина. Авторите, В. Камбовски и А. Деаноска, детално го анализираат кинеското законодавство во повеќе области: граѓанско право, казнено право, семејно право, имотни односи, социјални права, здравствена заштита итн. Анализата е доведена во корелација со правата стипулирани во Конвенцијата за правата на лицата со хендикеп на Обединетите нации и, европските и, воопшто, меѓународните стандарди за правата на детото и неговата заштита, со потребата од обезбедување минимум стандарди за живот, развој и интеграција на децата со хендикеп и сл. Дадени се и препораки за идни измени во законодавството и подигање на нивото на судска заштита во случај на повреда на правата на детото.

9. “The reform of the juvenile justice system in Republic of Macedonia”, Chronicle of the International association of youth and family judges and magistrates, edition July, 2008.

Во овој труд е прикажан законскиот модел на малолетничка правда установен во нашата држава со усвојувањето на Законот за малолетничка правда во јули 2007 година, неговата систематизација во шест дела и седумнаесет поглавја, начелата на заштита на малолетниците и нивните права,

социјализација и помош во третманот на малолетниот сторител на кривично дело, ресторативна правда и превенција на малолетничката делинквенција. Прикажани се и постапките и санкциите, како за кривични дела, така и за прекршоци, а направен е и краток приказ на Акциониот план за имплементација на Законот за малолетничка правда на Министерството за правда.

10. Одмерување на казната во законските рамки (коавтор), Македонска ревија за кривично право и криминологија на Македонија, МРККМ, 2008/2.

Овој труд (коавторство со В. Камбовски, Н.Тупанчески и Б. Мисоски) е истражување спроведено во рамките на проектот: Казненоправната реформа и почитувањето на човековите права во Република Македонија. Во него најпрвин се дефинира поимот одмерување на казната (законско и судско), се наведуваат системите на законско одмерување на казните и се прикажуваат решенијата за судско одмерување на казната од Кривичниот законик. Натаму, прикажани се законските рамки на поголемиот дел кривични дела согласно сопозитивното право, законските рамки за слични дела во хрватското законодавство, насоки за уедначеност на практиката итн. Прикажана е и висината на изречените казни затвор во повеќе држави за различни казнени дела и податоци за одмерувањето на казната во државите со англосаксонско право.

11. Меѓународни извори за правата на човекот во сферата на биомедицината, Зборник од научната расправа одржана во Скопје на 18.11.2008 година: Европските стандарди за човековите права и нивната имплементација во правниот систем на Република Македонија, Скопје, 2009.

Во овој труд, предмет на опсервација претставува сферата на биомедицината од аспект на законската регулатива. Имено, оваа сфера зазема сè поголемо место во науката за човековите права, а многу биомедицински интервенции не се јасно детерминирани во поглед на нивната дозволеност. Авторката ги дели изворите на правата на човекот во сферата на биомедицината на општи и посебни, односни индиректни и директни, слаборирајќи ги бројните декларации, пактови, конвенции, протоколи, повелби и сл. кои ја воспоставуваат основната рамка и минималните права на субјектите на биомедицинските интервенции како еден од основните предуслови за нивна правна, етичка и медицинска допуштеност.

12. Стратегија за развој на енергетиката во Република Македонија за период 2008-2020 со визија до 2030 година (коавтор) МАНУ, Скопје, 2009

Наведениот документ е текст изработен од Македонската академија на науките и уметностите како Стратегија за развој на енергетиката во Република Македонија за периодот од 2008 до 2010 година со визија до 2030 година, каде што кандидатката се јавува како еден од повеќето коавтори во делот кој ја опфаќа, првенствено, правната регулатива. Во овој дел е направен осврт кон Договорот за енергетската повелба, Договорот за енергетската заедница, Рамковната конвенција на Обединетите нации за климатски промени и протоколот од Кјото. Натаму, анализирани се решенијата од Законот за енергетика и соодветните подзаконски акти. Наведени се и релевантните директиви и други акти на Европската унија и обработени се релевантните одредби од други закони, како што се оние од областа на заштитата на животната средина итн.

13. Право и јавно здравство (учебник за магистерски студии), (коавтор) Правен факултет „Јустинијан Први“, Медицински факултет, Скопје, 2009.

Право и јавно здравство е учебник за магистерските студии на оние насоки каде што постои како предмет право и јавно здравство и слични дисциплини (медицинско право, медицинско казнино право итн.). Во него од медицински и/или правен аспект се обработени повеќе теми: права на пациентите, инкриминации против здравјето на луѓето, „фармацевтски“ инкриминации, организација на здравствената заштита, здравствена политика и јавно здравство, превенција на болести, биоетички аспекти, клонирање, свтаназија, трансплантација на органи и ткива, репродуктивни технологии, биомедицински истражувања итн.

14. Законска рамка на правата на пациентите и нивната казненоправна заштита во Република Македонија, Зборник на трудови на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје во чест на Владимир Митков, Скопје, 2010.

Правата на пациентите, нивното поимно определување, изворите, квалитетот на здравствената заштита и законската регулатива во Република Македонија се тема на овој труд, во кој авторката е првенствено инспирирана од подготовката на првиот закон за заштита на правата на пациентите во нашето законодавство. Правата на пациентите, делумно присутни и опфатени и во други закони од здравствената сфера, најрелевантно се обработени во т.н. Амстердамска декларација како еден од основните меѓународни извори, па, оттука, во трудот се опфатени: социјалните и индивидуалните права, информирањето, согласноста, доверливоста и приватноста, негата и третманот и др. Авторката критички се осврнува врз определени одредби од законот кои, според неа, се нецелосни од казненоправен аспект и, оттука, непримениливи, со соодветни предлози за нивна измена и дополнување.

15. Биомедицинско потпомогнатото оплодување во Република Македонија (со осврт на неговата казненоправна заштита), (коавтор) Зборник на трудови на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје во чест на проф. д-р Тодор Цунов, Скопје, 2010.

С почестата примена на т.н. in vitro репродуктивна технологија која кај нас е присутна веќе со децении и нејзиното конечно законско регулирање се предмет на овој коавторски труд на А. Деаноска – Трендафилова и Е. Мујоска. Во него, покрај решенијата во македонскиот Закон за биомедицинско потпомогнатото оплодување, прикажани се и оние од бугарското и словенечкото законодавство, а посебно се елаборирани и казните дела од оваа област, како што се трговијата со полови клетки и ембриони, клонирањето, сурогат-мајчинството, креирањето на хибриди и химери и др.

16. „Психичко злостављање на радном месту – мобинг“, (коавтор) Копаоничка школа природног права, објавен во Правни живот, 2010.

Во овој труд е определен поимот мобинг и диференциран од, нему блиските, вознемирување и сексуално вознемирување на работното место. Анализата на авторите на трудот се протега на Законот за работните односи, Кривичниот законик, Законот за безбедност и здравје за време на работа, Законот за еднакви можности на жените и мажите итн. во Република Македонија и на посебниот Закон за спречување на злоставување на работното место. Авторите објаснуваат во што се состои мобингот, кои се неговите субјекти и какво е значењето во различните законодавства, како и фазите и видовите мобинг. Опфатени се и определбите на Европската унија за превенција и репресија на мобингот.

17. Казненоправни аспекти на генетските манипулации – докторска дисертација одбранета на Правниот факултет „Јустинијан Први“ на 2.11.2010 година (необјавена).

Приказ на содржината на докторската дисертација е даден во Ресепзијата на докторската дисертација објавена во Билтен бр. 992 на Универзитетот „Св.Кирил и Методиј“ во Скопје од 15 септември 2010 година.

Заклучна оценка и предлог

Следејќи го развојот на кандидатката во текот на нејзините постдипломските студии, работата како демонстратор на предметите од казненоправната област, изборот и квалитетот на магистерскиот труд, активностите како асистент во областа на казненоправните науки, објавените научни и стручни трудови и учеството во научноистражувачки проекти, како и изборот, квалитетот и успешната одбрана на докторската дисертација, првиот заклучок до кој се доаѓа е тој за постапноста и прогредирањето на нејзиниот развој во согласност со најдобрите универзитетски практики. Кандидатката *Деаноска-Трендафилова* не прескокнала ни една фаза на нормалниот развој на идеен наставник и научник, посветувајќи се на секоја од нив со сета задлабоченост, сериозност и трудољубивост.

Одејќи по таквиот пат на напредување, во кој намерно ги избирала најактуелните и најсложени казненоправни проблеми како тематски подрачја на својот магистерски труд и докторска дисертација, кандидатката стигнала до оваа фаза на верифицирање на нејзиниот формат како сериозен наставник и научник, на кој може да се потпрат основани очекувања за нејзин натамошен придонес кон одржувањето на постојниот висок статус и развојот на наставните и научните дисциплини што влегуваат во составот на Институтот за казненоправни науки на Правниот факултет во Скопје. Истовремено, веќе потврдени резултати на наставно-образовен и научен план се гаранција дека едукацијата на идните правници од казненоправната област, но и развојот на законодавството, судската практика на неговата примена, научните истражувања во таа област ќе бидат во вистински раце. Тоа треба посебно да се нагласи и да се стави во контекстот на одговорноста на професорите и научниците во областа на казненоправните науки, кои за свој предмет ги имаат најсложените и најсуптилни проблеми на правото, на доширот меѓу човековите слободи и права и државното право на казнување.

Посебни квалитети на кандидатката, кој гарантира натамошен успешен развој, се нејзината совесност, трудољубивост и дисциплинираност во исполнувањето на бројните задачи во наставниот процес и научноистражувачката работа. Таа со свој хабитус покажува дека да се занимава со наставно-научна дејност во областа на правните науки, а уште повеќе- во областа на казненоправните науки, не е никаква привилегија и лесен живот, туку доживотна мака, напори и труд за постојана потрага, проникнување и соочување со сè понови и понови предизвици.

Високите мислења на студентите за успешноста на нејзиното досегашно учество во мислењата се потврда дека кандидатката го има стекнато потребното наставно-педагошко искуство за самостојно организирање настава по казненоправните дисциплини. Не помалку ласкави се оценките за резултатите на нејзиното учество во научноистражувачки проекти, верифицирани од домашни и странски експерти со кои соработувала во нивното изведување.

Врз основа на изложеното, ни причинува особено задоволство на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје да му го поднесе следниов

ПРЕДЛОГ

да го усвои овој извештај и да ја избере д-р Александра Деаноска – Трендафилова за наставник на научната област казнено право во наставно-научното звање доцент.

Скопје, 2.3.2011 год.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Акад. проф. д-р Владо Камбовски с.р.

Проф. д-р Методија Каневчев с.р.

Проф. д-р Никола Тупанчески с.р.

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: д-р Александра Деаноска - Трендафилова
 Институција: Правен факултет „Јустинијан Први“, Скопје
 Научна област: казнено право

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста	Поеми	Вк. поени
1.	Одржување на настава¹		
2.	од прв циклус студии казнено право, 2 часа, 15 недели = 1,2 2006/2007 – 3 групи * 1,2 = 3.6 2007/2008 – 3 групи * 1,2 = 3.6 2008/2009 – 2 групи * 1,2 = 2.4 2010/2011 – 2 групи * 0.4 = 0.8 (за 5 недели до потпишувањето на извештајот $5 * 2 \text{ часа} * 0.04 = 0.4$)	0.04	10,4
3.	од втор циклус студии - казнено право – посебен дел 2008/2009 – 1 група * 2 часа * 15 недели * 0.05 = 1,5 2009/2010 – 1 група * 2 часа * 4.5 недели * 0.05 = 0.45 2010/2011 – 1 група * 2.5 часа * 7.5 недели * 0.05 = 0.9375 - казнено право – применета програма 2008/2009 – 1 група * 2 часа * 15 недели * 0.05 = 1,5 2009/2010 – 1 група * 2 часа * 4.5 недели * 0.05 = 0.45 - меѓународно казнено право 2008/2009 – 1 група * 2.5 часа * 8 недели * 0.05 = 1 2010/2011 – 1 група * 2.5 часа * 7.5 недели * 0.05 = 0.9375 - правда и внатрешни работи на ЕУ 2009/2010 – 1 група * 1.5 час * 15 недели * 0.05 = 1.125 2010/2011 – 1 група * 1.5 час * 7.5 недели * 0.05 = 0.5625 - компаративно казнено материјално право 2010/2011 – 1 група * 1.5 час * 6 недели * 0.05 = 0.45 - медицинско казнено право 2010/2011 – 1 група * 1.5 час * 15 недели * 0.05 = 1.125 - судско право 2009/2010 – 1 група * 2.5 часа * 3 недели * 0.05 = 0.375	0.05	10,4
4.	Настава во летни школи и работилници учесник - септември 2004, ИОМ - Меѓународна организација за миграции. Образовна програма за трговија со луѓе	1	13

¹ Вкупниот број поени во семестар се добива на следниов начин: поделен број на часови * бр. на работни недели во семестар (15) * по бодување (0.04/0.05/0.06). Пример: 3 (часа неделно) * 15 (недели) * 0.04 (поени за одржување настава од прв циклус студии) = поени.

	• март 2005 ФИОМ, програма Ромаверситас – предавања на таргет-групи на студенти од областа на медицинското казнено право, Скопје • септември 2005, Здружение на судиите на Република Македонија/ЦКЕ: работилница: Европски модели на избор и именување на судиите и обвинителите • ноември 2006, работилница на ЕЛСА - Република Македонија - презентација на тема: "Казнено-правна заштита од дискриминација", Маврово • декември 2006, семинар: Малолетничка правда, Скопје (ЗКПКМ, УНИЦЕФ, ОБСЕ, ОПДАТ) • јуни 2006, стручна работилница: "Имплементација на алтернативните мерки кај малолетниците", УНИЦЕФ, Здружение за кривично право и криминологија на Македонија, Струга • април 2006, работилница: "Career Placement and Internships", Academic Training Association, SEE University-Tetovo, Indiana University, USA • април 2006, стручна работилница: "Новиот закон за малолетничка казнена правда и нејзините импликации врз постојниот систем", УНИЦЕФ, Здружение за кривично право и криминологија на Македонија, Битола • април 2006, работилница "Практична примена и координација меѓу институциите кои го применуваат казнено право во однос на царинските деликти, ОПДАТ, ЗКПКМ, Царинска управа • Обука за полагање правосуден испит во организација на ТАЗ – Белград – 2007 • Обука за полагање правосуден испит во организација на Јуридика - Скопје - 2008 • 2008 – повеќе работилници во рамките на проектот: Казнено-правната реформа и почитувањето на човековите права во Република Македонија, ФИОМ, Министерство за правда на РМ, Здружение за кривично право и криминологија на Македонија • Годишни советувања на Здружението за кривично право и криминологија на Македонија		
5.	Одржување на теренска настава² • посета на студенти на КПД Идризово (4 пати) 5 часа*1 недела казнено право=0.8 • посета на студенти на крим-лаборатории во МВР (1) 5 часа*1 недела КПП = 0.2	0.04	1
6.	Одржување на вежби (лабараториски, аудиториски или изработка на семинарски труд)³ • казнено право, 2003/2004, 2004/2005, 2005/2006 - 4 академски години* 4 групи*2 часа*15 недели = 14.4 • семинарски трудови (2003-2011): 400*0.03= 12	0.03	26,4
7.	Консултации со студенти⁴	0.002	2

² Вкупниот број поени во семестар се добива на следниов начин: неделен број на часови * бр. на работни недели во семестар (15) * по бодување (0,04). Пример: 3 (часа неделно)* 15 (недели)* 0,04 (поени за предавања од теренска настава) = поени.

³ Вкупниот број поени во семестар се добива на следниов начин: неделен број на часови * бр. на работни недели во семестар (15) * по бодување (0,03). Пример: 3 (часа неделно)* 15 (недели)* 0,03 (поени за часови вежби) = поени.

⁴ Вкупниот број поени во семестар се добива на следниов начин: број на студенти * бодување. Пример: 100 (студенти во семестар) * 0,002 (бодување) = 0,2 поени.

	• 2003-2011*100 студенти (додипломски)*8години*0.002=1.6 • 2008/2009, 2009/2010, 2010/2011 (втор циклус) - 200 студенти*0.002=0.4		
8.	Пакет материјали за одреден предмет (превод) • подготовка и превод на материјали по криминалистика (2009) • подготовка на материјали по медицинско казнено право (2010) • преводи на трудови објавени во Македонска ревија за казнено право и криминологија	1	3
Вкупно			66,2

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста	Поеми	Вк. поеми
1.	Одбранета докторска теза • „Казненоправни аспекти на генетските манипулации“, 2.11.2010 год., Правен факултет „Јустинијан Први“ – Скопје	8	8
2.	Одбранета магистерска работа • „Илегална трансплантација и трговија за човечки органи и ткива“, 29.11.2006 год., Правен факултет „Јустинијан Први“ – Скопје	4	4
3.	Учесник во национален научен проект • МАНУ „Хармонизација на правниот систем на Република Македонија со правото на ЕУ“ - проект 2007 - 2009 • април 2006 - јули 2006, УНИЦЕФ и Здружение за кривично право и криминологија на Македонија, проект: Новиот модел на малолетничка казнена правда и неговите импликации врз постојниот систем - проектен асистент • март 2006-март 2007, ФИОМ проект „Борба против организиранот криминал во РМ“ - проектен соработник • ноември 2004 - август 2005, ЕУ/ЕАР проект: Техничка поддршка за воспоставување институт за обука во правосудството проектен асистент и правен консултант на раководителот на тимот • септември 2005 - ноември 2005, ЕУ/ЕАР проект: Пилот обука во Институтот за обука во правосудството - заменик - координатор за обука на судии и обвинители	3	15
4.	Учесник во меѓународен научен проект • Помошник - консултант на Проектот на УНИЦЕФ (Одделение за заштита на децата) и ЦДПФ (Кинеската федерација на лица со хендикеп) за проценка на законодавството во врска со децата со хендикеп и меѓународните стандарди, Пекинг, Кина (април - септември 2007)	5	5
5.	Монографија • „Право и јавно здравство“ (учебник за магистерски студии), (коавтор) Правен факултет „Јустинијан Први“, Медицински факултет, Скопје, 2009 - 4.8 (60%)	8	4,8

6.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание⁵ • “Биоетиката како нов предизвик за казненото право” (коавтор) - Зборник на трудови од меѓународната конференција “Македонско-француски денови на правото - 200 години од Code Civil”, Скопје 2004 год. = 2,4 • “За некои правни аспекти на биомедицинските интервенции”. Судиска ревија, Скопје, октомври 2005 год. = 4 • “Јавното обвинителство во Република Португалија (организација и дисциплинска одговорност)”. Билтен бр. 4, мегапроект: “Евроинтеграција на општествениот, правниот и политичкиот систем на Република Македонија”, Правен факултет “Јустинијан Први” Скопје, 2005 = 4 • “Теоријата на пренесена вина во англосаксонското право”, Ревиија за казнено право и криминологија бр. 2, Скопје 2005 = 4 • Билтен бр. 1: “Борба против организираниот криминал во Република Македонија” (коавтор) - проект “Борба против организираниот криминал во Република Македонија” на Фондацијата „Институт отворено општество Македонија“, Скопје, 2006 = 2,4 • “Сугестии за подобрување на предлог-националната програма за усвојување на правото на Европската унија” (коавтор)- Билтен бр. 1 на ФИОМ проектот “Борба против организираниот криминал во Република Македонија”, Скопје, 2006 = 2,4 • Билтен бр. 2: “Борба против организираниот криминал во Република Македонија”, ФИОМ, Скопје, 2007 (коавтор) = 2,4 • Билтен бр. 3: “Борба против организираниот криминал во Република Македонија”, ФИОМ, Скопје, 2007 (коавтор) = 2,4 • “Сексуалното вознемирување на работното место во САД и ЕУ”, Зборник во чест на проф. д-р Тодорка Оровчанец, Правен факултет “Јустинијан Први” Скопје, 2006 = 4 • “Националните био - етички комитети - нов потенцијален европски стандард?” - Зборник на трудови од меѓународната конференција “Развојот на државата и правото во Руската федерација и Република Македонија”, Правен факултет “Јустинијан Први” Скопје, 2007 = 4 • „New Draft Law on Juvenile Justice in Republic of Macedonia”, (коавтор), издавач: Law School University of Trieste and Law School of University of Rijeka, 2007 = 3,2 • „Поважни прашања на систематиката на казненото право во Република Македонија” (коавтор), Москва, 2008 = 3,6 • „Конвенцијата на Обединетите нации за правата на лицата со хендикеп низ призмата на европските стандарди”, Зборник на трудови на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје и Правниот факултет во Загреб посветен на проф. д-р Фрањо Бачиќ, Скопје, Загреб, 2007. = 4 • „Трговијата со човечки биолошки материјал како нов облик на криминалитет”, Зборник на трудови на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје во чест на Панта Марина, Скопје, 2007 = 4 • „Трансплантацијата на органи и ткива од човечко потекло во казненото право”, Годишник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје во чест на Борислав Благоев, Скопје, 2007 = 4 • “The Existing Chinese legislation on Children with Disabilities vis-à-vis	4	78,4

⁵ Во случај кога еден научен/стручен, односно апликативен труд има повеќе автори, кога се два автора-секој добива по 90% од бодовите, кога се три автори - секој добива по 80% од бодовите, кога се четири и повеќе - секој добива по 60% од бодовите.

	the UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities - Analysis, Findings and Recommendations"- CDPF, UNICEF, Beijing 2007= 3,6 • "The reform of the juvenile justice system in Republic of Macedonia", Chronicle of the International association of youth and family judges and magistrates, edition July, 2008 = 4 • „Одмерување на казната во законските рамки“ (коавтор), Македонска ревија за кривично право и криминологија на Македонија, МРКМ, 2008/2 = 2,4 • „Меѓународни извори за правата на човекот во сферата на биомедицината“, Зборник од научната расправа одржана во Скопје на 18.11.2008 година: Европските стандарди за човековите права и нивната имплементација во правниот систем на Република Македонија, Скопје, 2009 = 4 • Стратегија за развој на енергетиката во Република Македонија за период 2008-2020 со визија до 2030 година, (коавтор), МАНУ, Скопје, 2009 = 2,4 • „Законска рамка на правата на пациентите и нивната казненоправна заштита во Република Македонија“, Зборник на трудови на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје во чест на Владимир Митков, Скопје, 2010 = 4 • „Биомедицинско потпомогнатото оплодување во Република Македонија (со осврт на неговата казненоправна заштита)“, (коавтор) Зборник на трудови на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје во чест на проф. д-р Тодор Џунов, Скопје, 2010 = 3,6 • „Психичко злостављање на радном месту - мобинг“, (коавтор) Колеопничка школа природног права, Правни живот, 2010 = 3,6		
7.	Пленарно предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество • 18.11.2008, научна расправа: „Европските стандарди за човековите права и нивната имплементација во правниот систем на Република Македонија“, МАНУ/ ИРЗ – Германија • 14-15.9.2007, меѓународен семинар „The Cultural Implications of genetics and legal regulation“ – University of Pavia, Collegio Ghislieri	3	6
8.	Секциско предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество • Меѓународна конференција „Развојот на државата и правото во Руската Федерација и Република Македонија“, Правен факултет „Јустинијан Први“ - Скопје. Охрид. 2007	2	2
Вкупно			123,2

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активностa	Поепп	Вк. поепп
1.	Учество во промотивни активности на Факултетот/Институтот • Денови на образованието во Република Македонија (2007. 2008)	0,5	1
Дејности од поширок интерес			
2.	Член на уредувачки одбор на научно/стручно списание	0,5	2

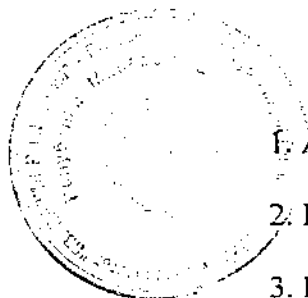
	- Зборник на трудови на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје и Правниот факултет во Загреб посветен на проф. д-р Франьо Бачиќ (2007) - Зборник на трудови на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје во чест на Панта Марина (2007) - Зборник на трудови од меѓународната конференција “Развојот на државата и правото во Руската Федерација и Република Македонија”. Правен факултет “Јустинијан Први”, том 2 (2007) - Сборник научных статей профессор и преподавателей Юридического факультета Юстиниана I университета им. Св. Кирилла и Мефодия и Юридического факультета МГУ им М.В. Ломоносова - Актуальные вопросы государства и права в Республике Македонии и в Российской Федерации, Выпуск 3, 2007		
3.	Член на организационен или програмски одбор на научен/стручен собир - научни и стручни расправи организирани од страна на Здружението за кривично право и криминологија на Македонија - научни и стручни расправи организирани во рамките на проектот „Евроинтеграција на правниот, политичкиот и општествениот систем на Република Македонија“ (2005-2008) ⁶	0,5	1
4.	Студиски престој во странство Центар за правосудни студии, Лисабон, Португалија, краток студиски престој	0,5	0,5
5.	Изготвување и пријавување на научен/образовен национален проект соработник - Евалуација на судската реформа во Република Македонија, Проект на МАНУ (во подготовка), член на тимот, помлад истражувач=0,5 - Хармонизација на правниот систем на Република Македонија со правото на ЕУ (проектен соработник – истражувач), МАНУ - 2007-2009 – предлог за проектот беше изготвуван за секоја година одделно како посебен проект со различна содржина⁶ 1,5	0,5	2
6.	Член на факултетска комисија⁶ - Комисија за прием на студенти на Правниот факултет „Јустинијан Први“ (2007) - Комисија за попис и утврдување на парички и други форми на финансиски побарувања и обврски (2008) - Комисија за прием на студенти на мастер студиите на Правниот факултет „Јустинијан Први“ (2008) - Комисија за јавни набавки (2008/2009) - Комисија за давање под закуп на деловни просторни (2010)	0,5	2,5
7.	Подготовка на национални документи (стратегии, закони и сл.) Стратегија за развој на енергетиката во Република Македонија за период 2008-2020 со визија до 2030 година, (коавтор), МАНУ, Скопје, 2009 - 60%=1,2	2	1,2

⁶ Постите се однесуваат за еден мандатен период.

8.	Учество во комисии и тела на државни и други органи Член на работната група при Министерството за правда за подготовка на измени и дополнувања на Кривичниот законик (2009)	1	1
	Вкупно		11,2

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поеин
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	66,2
НАУЧНО-ИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	123,2
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	11,2
Вкупно	200,6

Членови на Комисијата

1. Акад.проф. д-р Владо Камбовски, претседател с.р.

2. Проф. д-р Методија Капевчев, член с.р.

3. Проф. д-р Никола Тупанчески, член с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАУЧЕН СОВЕТНИК – РЕДОВЕН ПРОФЕСОР ПО ПРЕТПРИЕМНИШТВО НА
ЕКОНОМСКИОТ ИНСТИТУТ ВО СКОПЈЕ

Научниот советот на Економскиот институт во Скопје, на својата 50. редовна седница одржана на 22.2.2011 година, со одлука бр. 02 – 358/1 не определи за членови на Рецензентската комисија во состав: Васил Поповски, редовен професор-претседател, д-р Билјана Ангелова, редовен професор-член, д-р и Татјана Петковска, редовен професор-член. Комисијата доби задача да изврши преглед и оцена на научните и стручните трудови на пријавените кандидати на конкурсот објавен на 8 февруари 2011 во весниците „Утрински весник“ и „Коха“ за пре/избор на еден научен советник/редовен професор во научноистражувачкото поле организациони науки и управување (менаџмент), научноистражувачка област: претприемништво. Рецензентската комисија го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот јавен конкурс за еден научен работник се пријавија двајца кандидати: досегашниот научен советник/редовен професор д-р Дејан Пендев и дипломиран економист Сара Долчевска. Од пријавените кандидати само д-р Дејан Пендев ги исполнува конкурсните услови.

1. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ

Кандидатот д-р Дејан Пендев е роден на 26. 6.1948 година во Скопје. Основното и средното образование го завршил во Скопје. На Електротехничкиот факултет во Скопје дипломирал во 1973 година, а постдипломски студии завршил на Електротехничкиот факултет во Љубљана, Република Словенија, каде што магистрирал во 1980 година. На 1989 година, на Економскиот факултет во Скопје, ја одбранил докторската дисертација под наслов „Програмирање на енергетиката во функција на стопанскиот развој на СФР Југославија“ и со тоа се здобил со VIII научен степен – доктор на економски науки.

Во работен однос прв пат стапил во ОЗТ „Алкалоид“ – Скопје во 1973 година. На Економскиот институт во Скопје се вработил во 1979 година. Во 1981 година бил избран во звањето научен соработник за проблемите на економијата и развојот на индустријата и во тоа звање бил на работа во Економскиот институт до јули 1988 година. Во 1983 година поминал една академска година на студиски престој на Економскиот факултет на Универзитетот во Чико, Калифорнија, САД. Во 1989 година формирал приватно претпријатије ИППИТ – Скопје, за истражување, производство и промет со информатичка технологија каде што бил на работното место директор на претпријатието. Во 1996 година самостојно го иницирал издавањето на списанието „ОПЦИЈА“, во кое се разработуваат

прашања за претприемништвото и развојот на малите и средните претпријатија. Во 1998 година повторно стапил на работа на Економскиот институт во Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Во 2001 година бил избран во звањето виш научен соработник/вонреден професор за економика и развој на индустријата. На 3.4.2006 година бил избран во звањето научен советник/редовен професор по економика и развој на индустријата. Во периодот од 18.5.2006 до 27.11.2009 година бил директор на Економскиот институт во Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Во периодот од 1989 година до неговиот последен избор во повисоко звање бил автор, коавтор на бројни објавени статии, раководител и учесник на домашни проекти, како и учесник во меѓународни проекти особено од научноистражувачката област претприемништво. Учествовал на повеќе симпозиуми, конференции и научни собири. Во тој период од негова страна биле креирани првите постдипломски студии од областа претприемништво во Република Македонија. Во 2005 и 2010 година бил визитинг-професор на постдипломски студии, насока: управување на истражувачката дејност и иновациите, по предметот претприемачки менаџмент и иновации, на Универзитетот „Паисиј Хилендарски“ во Пловдив.

Кандидатот, денес, е раководител на Одделението за претприемништво и на студиска програма Претприемништво. Проф. д-р Дејан Пендев извршува наставно-образовна дејност на студиските програми од втор циклус на Економскиот институт во Скопје по следниве задолжителни и изборни предмети:

Студиска програма Претприемништво

- Претприемништво и мали бизниси
- Претприемачки менаџмент
- Креативност, иновативност и претприемништво (изборен)

Студиска програма Финансиски менаџмент

- Финансирање и управување со МСП

Студиска програма Меѓународен менаџмент

- Меѓународен менаџмент
- Стратегиски менаџмент
- Глобално претприемништво (изборен)

2. НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Кандидатот, во периодот по неговиот последен избор во звањето научен советник/редовен професор извршувал бројни научноистражувачки дејности. Тој бил ментор на две докторски дисертации и на дваесет и три магистерски работи.

Темите кои се обработуваат се од научното подрачје општествени науки, во контекст на научните полиња организациски науки и управување (менаџмент) и економија, а се фокусирани на научната област претприемништво. Предметот и целите на истражувањата кои се разработуваат во докторските дисертации и магистерските трудови се: електронската трговија, претприемништвото, конкурентноста на претпријатијата, самовработувањето и микропретпријатијата, руралниот развој, лидерството, растот и развојот на малите и средните претпријатија, планирањето на бизнисот, претприемачките карактеристики, претприемништвото во големите претпријатија, кластерите, купувањето на франшиза, купувањето на мали бизниси, претприемачкиот менаџмент, интернационализацијата на малите и средните претпријатија, локалниот економски развој, извозот, бизнис-инкубаторите, обновливите извори на енергија, иновациите и други значајни аспекти од областа на претприемништвото и бизнисот.

Кандидатот бил учесник во пет меѓународни проекти.

Во Проектот (4.1), „Идентификација на брзо растечки сектори во економијата на Република Македонија“, врз основа на критериумите за значењето на секторите за економијата, потенцијалот за раст (во смисла на вработување и учество во БДП), значењето за екологијата, значењето на секторот за идниот раст на економијата и други критериуми идентификувани се четири брзорастечки сектори кои се значајни за економијата на Република Македонија: производство на облека, производство на обувки, информатичка технологија и софтвер и собирање и обработка на отпад (рециклирање). Покрај општото значење, секој сектор има и посебно значење. За некои компании, секторите за облека и обувки овозможуваат потенцијал за нивно вклучување во вредносниот синџир. Секторот за рециклирање има голем потенцијал за раст на домашниот и на извозните пазари од аспект на имплементацијата на ЕУ-препораките за рециклирање, за вработување на сиромашни групи луѓе, и од аспект на екологијата. Додека, пак, секторот за ИТ и софтвер има големо значење за идниот развој на економијата. Проектот дава основа за установување на консензус помеѓу сите заинтересирани страни во однос на мерките за поддршка и сугерира различни активности за поддршка на макро, мезо и микрониво.

Во Проектот (4.2), „Клучни компетенции за доживотно учење: учење како да се учи и претприемништво“, се дефинираат двете клучни компетенции во контекст на знаењето, вештините и ставовите. Направено е анкетно истражување во средно насочените училишта и високото образование во Република Македонија. Врз основа на резултатите дадени се препораки за понатамошно интегрирање на учењето како да се учи и претприемништвото во образованието како клучна компетенција за доживотното учење. Предизвикот за препораките за политика и акција се прашањата: колку расположливите

курикулуми кореспондираат со образовните потреби на општеството; какви вештини од компетенциите „учење како да се учи и претприемаштвото“ продуцира образованието и врз кој начин образованието се одразува врз мотивацијата за доживотно учење. Сето тоа бара нова организациона поставеност на училиштата и универзитетите и развивање систем од институции за поддршка и развој на образованието. Подигањето на квалитетот на работата, особено квалитетот на наставниот процес и вкупната ефективност на воспитно-образовните институции, ги поставува новите насоки во кои треба да се движи креирањето на образовната политика во нашата земја. Европските искуства покажуваат дека во високото образование и истражувачката работа треба да се развиваат следниве вештини и компетенции: предвидување на трендовите и способност за справување со непредвиден развој на настани; тимска работа и способност за работа со мрежи од тимови; водство; одлична способност за примена на информатиката; познавање на правото од областа на интелектуалната сопственост и слични компетенции.

Во Проектот (4.5) „SEECCEL - Од принципи за политика до политика за акција: Регионите на Југоисточна Европа одговараат на препораките за доживотно учење од Европскиот акт (документ) за мал бизнис“. Во рамките на овој проект, кандидатот е член на работната група за „Развој на резултати на учење за претприемачко образование во не-бизнис дисциплините за ниво на образование ISCED 5/6“. Кандидатот учествувал на две регионални конференции (мај 2010 во Дубровник и февруари 2011 во Скопје) и партиципирал во изработката на конечниот извештај. Во досегашната работа развиена е методологија, дефиниции за претприемништво, цели и резултати на учење (во контекст на знаењето, вештините и ставовите), активности/методи за учење и методи за оценување за следниве три модули: претприемачка култура, претприемачки процес и претприемаштво во практика. Универзитетите, односно факултетите се претприемачки кога тие пошироко ја прифаќаат одговорноста за личниот развој на студентите, особено во однос на идното искуство за општеството, кариерата и доживотното учење. Целта на Проектот е да се овозможи основа за динамизирање на развојот на претприемништвото и креирање на политики со кои тоа ќе се поддржува. Конечниот извештај за проектот ќе се печати до септември 2011 година.

Кандидатот има објавено два труда со научни/стручни резултати објавени во зборник на трудови од научно-стручен собир. Ќе се осврнеме на трудот (5.1) „Креативност и иновативност во претприемништвото“. Во трудот, кандидатот елаборира дека без иновации развојот на бизнисите ќе стагнира, а со време тие ќе пропаѓаат. Затоа во однос на минатото време има потреба за поинакви ставови, размислувања, стратегии и техники за воведување и практикување на креативноста и иновативноста во претприемништвото. Практикувањето на креативноста и иновативноста во претприемачките претпријатија ќе ја

зголемува нивната конкурентност, извозот, профитабилноста и ќе резултира во нивен подинамичен одржлив развој.

Кандидатот има објавено три оригинални научно/стручни трудови, објавени во зборници на трудови од научен стручен/собир со меѓународен уредувачки одбор. Ќе се осврнеме на трудот (6.1) „Научно и технолошки студии од гледна точка на претприемништвото во Македонија низ лично искуство“ (Science and Technology Studies from the Point of View of Entrepreneurship in Macedonia through Personal Experience). Областа на научно и технолошките студии е сè поактуелна на глобално, регионално, национално и на индивидуално ниво. Научните и технолошките истражувања се академска и истражувачка дисциплина. Фокусот на оваа дисциплина е продлабочување на врските помеѓу активностите на претпријатијата и иновациите. Меѓутоа, истражувањата од оваа област, покрај вмрежувањата помеѓу академските институции и истражувачко-развојните центри, ќе мора да ја интегрираат и областа на претприемништвото во функција на нејзин поефикасен и поефективен просперитет, вели кандидатот. Таквиот став го аргументира врз основа на сопственото искуство стекнато во Република Македонија.

3. СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Кандидатот бил повеќегодишен член и уредник на зборник на трудови на научна институција, како и уредник на зборник на трудови од научен/стручен собир.

(4.1) Ги изготвувал и ги пријавил следниве научни и образовни национални проекти: „Претприемништвото како фактор на руралниот развој на Република Македонија (носител)“, 2010; „Измена и дополнување на едногодишна студиска програма од втор циклус на студии на Економскиот институт – Скопје, по Претприемништво“, (2009 година, раководител); „Предлог-проект за воведување на двогодишни студиски програми од втор циклус на студии на Економскиот институт – Скопје, по Претприемништво“, (2009 година, раководител) и Елаборат за трет циклус студии (докторски студии) по организациски науки и управување (менаџмент), предлагач: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје, организатори: Економски институт – Скопје и Економски факултет – Скопје, студиска програма – Претприемништво (2010). Треба да укажеме дека кандидатот бил пионер кој креирал постдипломски студии менторски вид (2002 година) од областа на претприемништвото. Денес, оваа образовна област е класифицирана во организациски науки и управување (менаџмент), таа е мошне актуелна и привлекува се поголем број на студенти кои сакаат да ја изучуваат.

Бил директор на Економскиот институт во Скопје. Денес е раководител на Одделението за претприемништво и раководител на постдипломските студии по претприемништво.

Бил член во повеќе комисии за избор во звање.

(9.1) Учествовал во подготовката и изработката на националниот документ „Стратегија за развој на текстилната индустрија“. Со прифаќањето на овој развоен документ се пополни една празнина која беше присутна во развојните документи за текстилната индустрија на макро, мезо и микрониво. Стратегијата укажа дека текстилната индустрија има голема важност за вработувањето, извозната ориентираност, близината на европските пазари и слично, додека една од основните слабости беше немање на стратеско планирање во рамките на секторот како и ниските вложувања во иновации и осовременување на индустријата. Во тој контекст, стратегијата претставува основа за политики и мерки за нејзино реализирање.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на сето напред изнесено за досегашната научна и стручна активност, постигнатите резултати во работата, ангажираноста, совесното и професионално извршување на задачите, Комисијата заклучува дека кандидатот д-р Дејан Пендев ги исполнува сите критериуми предвидени со Законот за научни дејности и Статутот на Економскиот институт во Скопје и има чест и задоволство да му предложи на Научниот совет на Економскиот институт во Скопје, да го (пре)избере во звањето научен советник/редовен професор во Одделението за претприемништво.

Скопје, 4.3.2011

Рецензентска комисија

1. _____ с.р.
Д-р Васил Поповски, редовен професор
Економски институт - Скопје
2. _____ с.р.
Д-р Билјана Ангелова, редовен професор
Економски институт - Скопје
3. _____ с.р.
Д-р Татјана Петковска, редовен професор
Економски институт - Скопје

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-
СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Дејан Георги Пендев

Институција: Економски институт - Скопје

Научна област: претприемништво

Научноистражувачка дејност

Ред. Бр.	Назив на активност:	Поени
1.	Ментор на докторска дисертација	
	1. „Електронската трговија и претприемништвото како фактори на конкурентноста на претпријатијата“, Зоран Јаневски, одбранета дисертација (2011).	3
	2. „Влијанието на претприемништвото и малите претпријатија на руралниот развој во Република Македонија“, Тошо Костадинов, пријавена дисертација (2008).	3
2.	Ментор на магистерска работа	
	1. „Бизнис-планот како основа за успешно почнување и развој на мали и средни претпријатија“, Смилевски Младен, одбранета магистерска работа (2011);	1
	2. „Претприемништвото и лидерството во процесот на раст и развој на малите и средните претпријатија (МСП)“, Даниела Капушевска, одбранета магистерска работа (2010).	1
	3. „Претприемачките карактеристики како фактор за развој на претприемачка активност и започнување на мал бизнис“, Верица Најдовска Спироска, одбранета магистерска работа (2010).	1
	4. „Претприемништвото во големите претпријатија (корпорации) и неговото значење за нивниот развој“, Игор Јанкуловски, одбранета магистерска работа (2010).	1
	5. „Претприемништвото како фактор за развој на микро и малите бизниси со посебен осврт на полошкиот регион“, Неби Јусуфи, одбранета магистерска работа (2010).	1
	6. „Претприемништво фокусирано на можности (од можност до акција)“, Пане Илиев, одбранета магистерска работа (2009);	1
	7. „Претприемништво и кластери во функција на динамизирање на основање и раст на мали и средни претпријатија“, Елена Михајловска, одбранета магистерска работа (2009)	1
	8. „Франшизата како можност за надминување на проблемот на	1

	невработеност“, Љупчо Вчков, Институт за социолошки и политичко-правни истражувања, одбранета магистерска работа (2009).	
	9. „Претприемачки менаџмент и финансирање на мали претпријатија“, Маријан Панов, одбранета магистерска работа (2008).	1
	10. „Претприемништвото како фактор на интернационализацијата на МСП од аграрот“, Тошо Костадинов, одбранета магистерска работа (2007).	1
	11. „Претприемништвото како фактор на локалниот економски развој“, Раде Чоловик, одбранета магистерска работа (2007).	1
	12. „Внатрешниот пазар на електрична енергија во Европската унија и можност за интегрирање на Република Македонија во Унијата“, Имер Зенку, пријавена магистерска работа (2010).	1
	13. „Улогата на бизнис инкубаторите за поттикнување и развој на претприемништвото и малите и средни претпријатија“, Сузана Арсова-Костадинова, пријавена магистерска работа (2009).	1
	14. „Претприемништвото фактор за унапредување на извозот на малите и средни претпријатија во Република Македонија“, Саше Смилевски, пријавена магистерска работа (2010).	1
	15. „Обновливи извори на енергија како можност за развој на мали и средни претпријатија во Република Македонија“, Билјана Штерјовска, пријавена магистерска работа (2010).	1
	16. „Франшизата како можност за креирање на бизниси во Република Македонија“, Зоран Доминоски, пријавена магистерска работа (2010).	1
	17. „Претприемништвото како фактор за поттикнување на иновациите во малите и средните претпријатија во Република Македонија“, Валентина Доревска, пријавена магистерска работа (2010).	1
	18. „Претприемништвото и малите претпријатија во функција на регионалниот економски развој“, Билјана Ристеска Димкова, пријавена магистерска работа (2009).	1
	19. „Менаџирањето на процесот на раст и развој на малите бизниси во функција на подобрување на нивната ефикасност“, Марина Милевска (2011);	1
	20. „Стратегија за инвестирање во интерен раст и развој на малите и средните претпријатија (МСП)“, Ирина Мисаилоvsка (2011).	1
	21. Управување со факторингот во функција на развојот на малите и средните претпријатија“, Дарко Стефановски (2011).	1
	22. „Иновацијата како фактор за поттикнување на растот на малите и средните претпријатија со посебен осврт на источниот и западниот регион на Република Македонија“, Анета Петковска (2011).	1
	23. „Доживотното учење како фактор за градење претприемачка култура“, Виолета Ташева, пријавена магистерска работа (2009).	1
3.	Учесник во национален научен проект	
	1. Проект: „Зајакнување на претприемништвото, конкурентноста и иновативноста“, финасиран од Британската амбасада во Скопје, локален консултант за периодот од 28.7.2008 до 29.8.2008.	3
4.	Учесник во меѓународен научен проект	

	1. Project: „Small and medium-size Enterprise Development-Government and Private Sector; - Identification of fast growing sectors in the economy of the Republic of Macedonia“ (EuropaAid / 05MAC01 / 10 /001 –EAR), 03.07.2006.	5
	2. Project: Key competences for lifelong learning: “Learning to learn” and “Entrepreneurship”, ETF project number: WP06-53-01; 2007.	5
	3. Project: “Investing Europe”, History of Technology, European Science Fondation EUROCORES Programme, Plovdiv, BG, 2008.	5
	4. Programme, Research & Policy Workshop, Academic Entrepreneurship in South-Eastern Europe (Based on the results of recently completed PROKNOW Project under 6 th Framework Program of EC), 2009, Sofia, Bulgaria.	5
	5. “From policy principles to polici action: South East European region’s response to the European Smallm Business Act’s recommendations for lifelong entrepreneurial learning”, Working Grup: ISCED 5/6 level – Development of an entrepreneurial learning curriculum and teaching practice”, SEECEL’ s 2009-2012 programme, financially supported by the European Union – IPA Multi-beneficiary programme, Ref. No. 2009/225-746, 2010.	5
5.	Труд со оригинални научно/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен стручен/собир	
	1. „Креативност и иновативност во претприемништвото“, научен собир, Зборник на трудови; Претприемништво – иновативност и креативност; Издавач: Економски институт – Скопје; Де Гама – Скопје, 2008.	2
	2. „Претприемништвото како фактор на развој на локалниот економски развој (ЛЕР)“, научен собир: Претприемништво – проблеми, дилеми и перспективи; Издавач: Економски институт – Скопје; Де Гама – Скопје, 2007.	2
6.	Труд со оригинални научно/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен стручен/собир со меѓународен уредувачки одбор	
	1. Дејан Пендев, „Governing Sociotechnical Change in Southeastern Europe; Contributions from a Sciane and Technology Studies Perspective“ - Sciane and Technology Studies from the Point of View of the Entrepreneurship in Macedonia through Personal Experience“; Governing Sociotechnical Change in Southerneastern Europe; East-West Publishers, Sofia, 2007	3
	2. Тошо Костадинов, Дејан Пендев, „Аспекти на претприемачкото поврзување на МСП од агрокомплексот“ (коавтор); 3 Симпозиум за сточарство со меѓународно учество; Зборник на трудови; издавач: PSI Institute of Animal Science, 2007.	2,7
	3. Тошо Костадинов, Дејан Пендев, “Малите и средните претпријатија од агрокомплексот низ призмата на интернационализацијата” (коавтор); 3. Симпозиум за сточарство со меѓународно учество; Зборник на трудови; издавач: PSI Institute of Animal Science, 2007.	2,7
7.	Одржано предавање по покана на универзитет	

1.	„Стратегиско планирање и бизнис план“, Универзитет „Паисиј Хилендарски“, катедра – Социологија, Пловдив, 8.7. - 9.7. 2010 година (два дена)	1
	Вкупно	67,4

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. Бр.	Назив на активност:	Поени
	Дејност од поширок интерес	
1.	Член на уредувачки одбор на научно/стручно списание	
	1. „Економски развој“, списание на Економскиот институт во Скопје, 2006.	0,5
	2. „Економски развој“, списание на Економскиот институт во Скопје, 2007.	0,5
	3. „Економски развој“, списание на Економскиот институт во Скопје, 2008.	0,5
	4. „Економски развој“, списание на Економскиот институт во Скопје, 2009.	0,5
2.	Уредник на зборник на трудови на високообразовна и научна институција	
	1. „Економски развој“, списание на Економскиот институт во Скопје, 2006.	2
	2. „Економски развој“, списание на Економскиот институт во Скопје, 2007.	2
	3. „Економски развој“, списание на Економскиот институт во Скопје, 2008.	2
	4. „Економски развој“, списание на Економскиот институт во Скопје, 2009.	2
3.	Уредник на зборник на трудови од научен/стручен собир	
	1. Научен собир, Зборник на трудови; Претприемништво – иновативност и креативност; издавач: Економски институт – Скопје; Де Гама – Скопје, 2008.	1
4.	Изготвување и пријавување на научен/образовен национален проект	
	1. „Претприемништвото како фактор на руралниот развој на Република Македонија (носител)“, 2010	1
	2. Измена и дополнување на едногодишна студиска програма од втор циклус на студии на Економскиот институт – Скопје, по Претприемништво (2009 година)	1
	3. Предлог-проект за воведување на двогодишни студиски програми од втор циклус на студии на Економскиот институт – Скопје, по Претприемништво (2009 година)	1
	4. Елаборат за трет циклус студии (докторски студии) по организациски науки и управување (менаџмент), предлагач: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје, организатори: Економски институт –	1

	Скопје и Економски факултет – Скопје, студиска програма – Претприемништво (2010)	
5.	Декан/директор	
	1. Директор на Јавната научна установа Економски институт – Скопје од 18.5.2006 до 27.11.2009.	6
6.	Раководител на внатрешна организациона единица	
	1. Одделение за претприемништво	3
7.	Член на комисија за избор во звање	
	1. Член на Комисија за избор во звање- научен советник/редовен професор за Билјана Ангелова	0,2
	2. Член на Комисија за избор во звање- научен советник/редовен професор за Татјана Петковска	0,2
	3. Член на Комисија за избор во звање- научен советник/редовен професор за Васил Поповски	0,2
	4. Член на Комисија за избор во звање- научен советник/редовен професор за Татијана Петковска Мирчевска	0,2
	5. Член на Комисија за избор во звање- научен соработник/доцент за Диана Бошковска	0,2
8.	Раководител на постдипломски или докторски студии	
	1. Раководител на постдипломски по претприемништво	2
9.	Подготовка на национални документи (стратегии, закони и сл.)	
	1. „Стратегија за развој на текстилната индустрија“, Договор склучен помеѓу Министерство за образование и наука и Економскиот институт договор бр. 03-601/1 од 12.5.2006.	2
	Вкупно	29

ПРОФЕСИОНАЛНА РЕФЕРЕНЦА НА КАНДИДАТОТ ЗА (ПРЕ)ИЗБОР НА НАУЧЕН СОВЕТНИК/РЕДОВЕН ПРОФЕСОР ПО ПРЕТПРИЕМНИШТВО НА ЕКОНОМСКИОТ ИНСТИТУТ ВО СКОПЈЕ	Поени
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	67,4
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	29,0
Вкупно	96,4

Скопје, 4.3.2011

Членови на Комисијата

Д-р Васил Поповски, редовен професор, претседател

с.р.

Д-р Билјана Ангелова, редовен професор, член

с.р.

д-р Татјана Петковска, редовен професор, член

с.р.

РЕФЕРАТ

**ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН НАСТАВНИК ВО НАУЧНОТО ПОЛЕ ЕКОНОМСКИ
НАУКИ/НАУЧНА ОБЛАСТ МЕЃУНАРОДНА ЕКОНОМИЈА
НА ЕКОНОМСКИОТ ИНСТИТУТ ВО СКОПЈЕ**

Научниот совет на Економскиот институт во Скопје, на својата 49 седница одржана на 2.2.2011 година, донесе одлука (бр. 02-204/1) за формирање Рецензентска комисија за избор на еден наставник, во сите наставно-научни звања, во научното поле економски науки/научна област меѓународна економија, во состав: д-р Гоце Петрески, академик, д-р Владимир Кандиќан, редовен професор и д-р Верица Јанеска, научен советник/редовен професор.

На конкурсот објавен во дневните гласила „Дневник“ и „Коха“ од 12.1.2011 година, се пријави кандидатката д-р Силвана Мојсовска, виш научен соработник/вонреден професор при Економскиот институт во Скопје, за избор во звањето редовен професор. Врз основа на внимателното разгледување на доставените материјали, Комисијата го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. Биографски податоци

Кандидатката д-р Силвана Мојсовска е родена на 14.1.1972 година во Битола. Основно и средно економско училиште завршила во родниот град, со континуиран одличен успех. Во 1990 година се запишала на Економскиот факултет при Универзитетот „Св. Климент Охридски“ во Битола. Четворогодишните студии ги завршила за период од три години и дипломирала во 1993 година, со просечен успех 9,38. Во академската 1993/1994 година се запишала на постдипломските студии по кадровски менаџмент на Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Испитите ги положила со просечна оценка 10, а со звањето магистер по кадровски менаџмент се стекнала во декември 1995 година, со одбраната на магистерскиот труд „Организациското учење како стратегија за управување со целосен квалитет“. На 25.12.1995 година се вработила како асистент истражувач во Економскиот институт во Скопје и главно работела на задачи и задолженија од областа на меѓународната економија и меѓународните економски односи. Соодветно на работниот ангажман, кандидатката Мојсовска своето образование го продолжила во областа меѓународна економија и во октомври 2002 година на Економскиот институт во Скопје

успешно ја одбранила докторската дисертација на тема „Глобализацијата на светското стопанство како интровертен процес“, со што се стекнала со звањето доктор на економски науки.

Со одлука на Советот на Економски институт во Скопје бр. 02-545/1 од 4.6.2003 година била избрана за научен соработник од областа меѓународна економија и меѓународни економски односи. Покрај вршењето на редовните научноистражувачки активности, согласно со чл. 143 од Законот за високо образование (Службен весник на Република Македонија 35/08), односно претходно чл.151 од Законот за високо образование (Службен весник на Република Македонија 64/00), кандидатката д-р Мојсовска е вклучена во наставно-образовниот процес од втор циклус на студии при Економскиот институт во Скопје на предмети од областа на меѓународната економија, почнувајќи од академската 2003/2004 година, при што во наставниот процес го користела еквивалентното звање - доцент.

Со одлука на Советот на Економскиот институт во Скопје бр. 02-872/1 од 6.7.2006 година била избрана во звањето виш научен соработник од областа меѓународна економија и меѓународни економски односи. Истовремено, продолжила со ангажманот на студиите од втор циклус при Економскиот институт во Скопје, при што во наставниот процес го користела еквивалентното звање - вонреден професор. Покрај наставниот ангажман, од октомври 2006 година, д-р Силвана Мојсовска е назначена за раководител на постдипломските студии по меѓународна економија при Економскиот институт во Скопје, а со Одлука на Советот на Економскиот институт бр. 09-1094 од 4.6.2009 година е назначена за раководител на Одделението за меѓународна економија, со што била ангажирана во унапредувањето на наставно-образовната и научноистражувачката дејност во оваа област.

Во текот на својот работен ангажман во Институтот, д-р Силвана Мојсовска учествувала на бројни научни собири, конференции, форуми, тркалезни маси, летни школи и семинари во земјата и во странство. Исто така, реализирала постдокторски истражувачки престои на престижни академски институции во странство, од кои се издвојуваат London School of Economics and political science (LSE), Велика Британија; Универзитетот Сорбона, Франција; Институтот за меѓународни економски истражувања во Виена, Австрија и Универзитетот Болоња, Италија. Автор е на бројни публикации објавени во земјата и во странство. Покрај тоа, реализирала доста научноистражувачки и апликативни проекти, меѓу кои се издвојуваат ангажманот како раководител на тимот за изработка на Стратегија за регионален развој на Република Македонија и учеството во изработката на Националната стратегија за одржлив развој, како и работата на проекти за Светска банка, УНДП, ОЕЦД и други меѓународни организации.

2. Наставно-образовна дејност

Кандидатката д-р Силвана Мојсовска од учебната 2003/2004 година до денес континуирано е вклучена во наставно-образовната дејност на студиите од втор циклус на Економскиот институт во Скопје, при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“. Предава наставни предмети од областа на меѓународната економија - глобална економија,

меѓународна трговија, државна регулација (застапени на студиската програма Меѓународна економија) и економија на европската интеграција (застапен на студиската програма Меѓународен менаџмент). Од учебната 2007/2008 година вклучена е и на студиската програма по финансиски менаџмент како наставник по предметот меѓународен финансиски менаџмент. Во летниот семестар на учебната 2007/2008 година престојувала како визитинг-професор по меѓународна политичка економија на Факултетот за политички науки на Универзитетот Гвадалахара во Мексико.

Во рамките на наставно-образовната дејност, забележителна е посветеноста на д-р Мојсовска за оспособување на постдипломците и младиот наставно-научен кадар за преземање и вршење самостојни истражувања, посебно преку консултации при изработката на семинарски, магистерски и докторски трудови. Од последниот избор досега, кандидатката Мојсовска била ментор на 5 докторски дисертации и 11 магистерски трудови од областа на меѓународната економија. Покрај тоа, учествувала во 8 комисии за оцена и одбрана на докторски дисертации (7 во Македонија и 1 на Универзитетот во Болоња, Италија) и во 20 комисии за оцена и одбрана на магистерски трудови. Воедно, како предметен наставник, кандидатката д-р Мојсовска изработила скрипта по предметот глобална економија, а исто така подготвила и пакет наставни материјали по сите предмети што ги предава(ла), при што се раководела од принципот да им обезбеди на студентите основна и поширока литература од соодветните области, како и увид во најновите научни достигнувања.

3. Научноистражувачка дејност

Во рамките на научноистражувачките активности на д-р Силвана Мојсовска, подеднакво внимание е посветено на работата на научноистражувачки проекти, преточување на истражувањата во релевантни научни трудови и на учество на научни собири, конференции и други форуми на размена на идеи, знаења и истражувачки резултати. Примарна област во која твори кандидатката е меѓународната економија, со тоа што нејзиниот научноистражувачки интерес опфаќа и конкретни прашања поврзани со развојот на Република Македонија, погледнато од аспект на актуелните случувања на меѓународен економски план. Досега учествувала во повеќе научноистражувачки проекти (наведени во Анекс 2), а тековно е раководител на научноистражувачкиот проект под наслов: „Можности за унапредување на регионалните трговски интеграции на Република Македонија“, финансиран од Министерството за образование и наука (2010-2012). Од последниот избор до денес, кандидатката д-р Силвана Мојсовска објавила 12 трудови, од кои повеќето се поместени во меѓународни научни списанија или публикации.

Листа на објавени научни трудови од последниот избор до сега:

1. Автор на поглавјето "International Trade" во монографијата "Social Science in South East Europe Syllabus Handbook", London School of Economics and Political Science 2007 (монографија објавена во странство);
2. Regional trade integration of the South East European countries: the prospects of CEFTA 2006 (самостојна истражувачка студија, European Institute – Sofia, 2007);

3. Автор на поглавјето „Трендови на меѓународната трговија и ефектите од регионалните трговски интеграции во монографијата „Експанзијата на извозот од Република Македонија во функција на економскиот развој“, Економски институт – Скопје, 2007;
4. Развој на претприемништвото во услови на глобализација на меѓународната економија, зборник на трудови од научниот собир „Претприемништво – иновации и конкурентност“, Економски институт – Скопје, 2008;
5. Ко-автор (со д-р Маја Геровска Митев) на поглавјето „Social Inclusion and Governance“ во монографијата „People Centred Analysis“, UNDP 2008;
6. Economic transnationalism and prospects of South East European countries' integration in the world economic system, Економски развој 1/2008, списание на Економскиот институт – Скопје;
7. Towards good governance for sustainable development in Macedonia, Економски развој 1/2008, списание на Економскиот институт во Скопје;
8. Policy challenges to build a knowledge society in Macedonia, зборник на трудови од меѓународната конференција за одржлив развој SDEWES 2009, септември 2009, Дубровник, Хрватска;
9. Mechanisms for linking development planning on national, regional and local level, UNDP, 2010 (самостојна истражувачка студија објавена на веб страницата на УНДП и во фаза на печатење);
10. Strengthening competitiveness in Macedonia: a regional development policy's perspective, зборник на трудови од меѓународна конференција на Светска Банка "Growth and Competitiveness: Weathering the crisis and looking ahead", ноември 2009, Тирана, Албанија;
11. Western Balkans' accession to the EU: a need for (re)tailoring of the EU assistance instruments, Europe's World Policy Journal Autumn 2010 (странско стручно-популарно списание);
12. IPA funds as possible tool to enhance regional development in Macedonia, SEE Journal of Economics and Business, Volume 6, No 2, Економски факултет, Сараево 2011 (во фаза на печатење во референтно списание со меѓународен уредувачки одбор).

Од објавените научни трудови, посебно би можеле да се издвојат следните:

1. *Regional trade integration of the South East European countries: the prospects of CEFTA 2006* (самостојна истражувачка студија, European Institute – Sofia, 2007)

Студијата за регионалното трговско интегрирање на земјите од Југоисточна Европа ги обработува можностите за развој на оваа интеграција, погледнато од перспектива на почетоките на нејзиното функционирање во 2007 година. Во студијата е претставена хронологијата на развојот на ЦЕФТА 2006, при што посебно внимание е посветено на улогата на ЕУ како иницијатор на процесот на регионалното интегрирање на земјите од Југоисточна Европа и соодветно на тоа, можноста за успех на интеграцијата доколку земјите-членки го доживуваат целиот процес како наметнат, а не доброволен, во функција на нивното интегрирање во ЕУ. Во таа насока, во студијата е понудена

аргументирана анализа за тешкотиите да се остварат забележителни статички и динамички трговски ефекти во рамките на ЦЕФТА 2006, пред сè заради сличната индустриска и извозна структура на земјите-членки и нивната насоченост кон пазарот на ЕУ, како и ограниченото перцепирање на регионот како економска целина од страна на овие земји. На крајот на студијата е поместена дискусија за можностите за надминување на идентификуваните пречки за брзо и видливо трговско интегрирање во рамките на ЦЕФТА 2006, при што е издвоена потребата за координација за надворешно-трговските и индустриските политики на земјите-членки, како и јакнењето на свеста за позитивните економски ефекти што би можеле да се остварат доколку регионот функционира како целина.

2. *Economic transnationalism and prospects of South East European countries' integration into the world economic system, Економски развој бр. 1/2008, списание на Економскиот институт во Скопје*

Статијата ги обработува можностите за интеграција на земјите од Југоисточна Европа во светскиот економски систем, погледнато низ призмата на процесите на транснационализација што доминираат во последните две-три децении. Во статијата се прикажани карактеристиките на трите суштински форми на економската транснационализација – на економските субјекти, меѓународните економски организации и на државите. Последователно, презентира се „продорот“ на овие процеси во земјите од Југоисточна Европа, со посебно елаборирање на влезот и улогата на транснационалните компании со овие земји, главно преку процесот на приватизација, како и промената на функциите на државата, при што посебно внимание е посветено на влијанието од страна на транснационалните организации. Во статијата е посебно потенцирано тоа што земјите од Југоисточна Европа се пасивни во поглед на креирање на сопствената иднина во светското стопанство и нивната интеграција главно се сведува на прифаќање на наметнатите процеси од страна на моќните актери во овој систем. Во таа насока, исто така е нагласено дека постојните состојби не претставуваат добра основа за значајно поместување напред на овие земји на меѓународно поле, што повлекува потреба од рedefинирање на улогата на државата во овие земји во функција на нивниот развој.

3. *Policy challenges to build a knowledge society in Macedonia, Економски развој, бр. 1/2009, списание на Економскиот институт во Скопје*

Појдовното стојалиште во оваа статија е дека „општеството засновано на знаење“ е фундаментален концепт кој ќе го детерминира развојот на сите економии во 21-от век. Постојното ниво на свест во поглед на „општеството засновано на знаење“ во Република Македонија е предочено преку суштинската анализа поместена во трудот, која се фокусира на политиките во Република Македонија кои се релевантни за градење на овој концепт. Притоа, детално се обработени трите најважни политики за градење на општество засновано на знаење – политиката на образование, политиката на истражување и развој, како и индустриската политика. Во трудот се издиференцирани

проблемите поврзани со секоја политика поодделно, а воедно е развиена дискусија во однос на ниската кохерентност помеѓу политиките што се рефлектира во неповолни резултати. Во тој контекст, истакната е потребата за градење и примена на проактивен интегрален пристап при креирање на споменатите политики, при што ќе се настојува секоја политика да биде заснована на вложувања во иднината, односно создавање на работна сила која во значителна мера ќе располага со знаење, обезбедување на континуирана и соодветна поддршка на истражувањата и развојот, како и градење на индустриска политика која ќе кореспондира на виталните предизвици во светското стопанство. Истовремено, во трудот се нагласува дека интегралниот пристап е клучен за обезбедување на суштински резултати од политиките и дека е потребна вистинска посветеност во насока на градење на општество засновано на знаење, имајќи ја предвид долгорочноста на процесот, посебно кај држави со ниска појдовна основа како Република Македонија.

4. *Western Balkan's accession to the EU: a need for (re)tailoring of the EU assistance instruments, сматмуја објавена во Europe's World Policy Journal (есен 2010), Брисел*

Во статијата е поместена критичка дискусија во поглед на критериумите за членство во ЕУ и инструментите за помош што ги обезбедува Унијата за земјите од Западен Балкан. Основната поента во трудот е дека постојните инструменти на ЕУ подразбираат трошење на многу ресурси, а обезбедуваат малку ефекти во однос на подготовката на земјите од Западен Балкан за членство во ЕУ. Тоа е илустрирано преку вкрстување на дел од постојаните критики во извештаите на ЕУ за проблемите во определени сфери во земјите-кандидати и аспиранти и средствата од помошта на ЕУ кои се влеваат токму за реформи во овие сфери. Притоа, посебно се дискутирани два инструмента на ЕУ – инструментот за претпристапна помош (ИПА) и регионалната економска соработка на земјите од Западен Балкан, иницирана и форсирана од страна на ЕУ. Заклучните сознанија се дека постојните инструменти на ЕУ повеќе обезбедуваат формални, отколку суштински ефекти што негативно се одразува на рационалноста на целиот процес на пристапување кон ЕУ, а воедно и на нејзината политика за проширување. Оттаму, во трудот се укажува на потребата од прекројување на инструментите на ЕУ во насока на таргетирање на реални проблеми и обезбедување на соодветна помош, согласно со карактеристиките на земјата-примател на помошта, како и воспоставување на механизам за следење на постигнатите резултати и соодветно лоцирање на одговорност и кај страната што ја обезбедува помошта, односно ЕУ.

5. *Mechanisms for linking development planning on national, regional and local level in the Republic of Macedonia, самостојна научноистражувачка студија, рецензирана и објавена од страна на УНДП, 2010*

Студијата опфаќа истражување на системите на планирање на развојот во Република Македонија, со диференцирање на разликите и сличностите на трите постојни

аргументирана анализа за тешкотиите да се остварат забележителни статички и динамички трговски ефекти во рамките на ЦЕФТА 2006, пред сè заради сличната индустриска и извозна структура на земјите-членки и нивната насоченост кон пазарот на ЕУ, како и ограниченото перцепирање на регионот како економска целина од страна на овие земји. На крајот на студијата е поместена дискусија за можностите за надминување на идентификуваните пречки за брзо и видливо трговско интегрирање во рамките на ЦЕФТА 2006, при што е издвоена потребата за координација за надворешно-трговските и индустриските политики на земјите-членки, како и јакнењето на свеста за позитивните економски ефекти што би можеле да се остварат доколку регионот функционира како целина.

2. *Economic transnationalism and prospects of South East European countries' integration into the world economic system, Економски развој бр. 1/2008, списание на Економскиот институт во Скопје*

Статијата ги обработува можностите за интеграција на земјите од Југоисточна Европа во светскиот економски систем, погледнато низ призмата на процесите на транснационализација што доминираат во последните две-три децении. Во статијата се прикажани карактеристиките на трите суштински форми на економската транснационализација – на економските субјекти, меѓународните економски организации и на државите. Последователно, презентира се „продорот“ на овие процеси во земјите од Југоисточна Европа, со посебно елаборирање на влезот и улогата на транснационалните компании со овие земји, главно преку процесот на приватизација, како и промената на функциите на државата, при што посебно внимание е посветено на влијанието од страна на транснационалните организации. Во статијата е посебно потенцирано тоа што земјите од Југоисточна Европа се пасивни во поглед на креирање на сопствената иднина во светското стопанство и нивната интеграција главно се сведува на прифаќање на наметнатите процеси од страна на моќните актери во овој систем. Во таа насока, исто така е нагласено дека постојните состојби не претставуваат добра основа за значајно поместување напред на овие земји на меѓународно поле, што повлекува потреба од редефинирање на улогата на државата во овие земји во функција на нивниот развој.

3. *Policy challenges to build a knowledge society in Macedonia, Економски развој, бр. 1/2009, списание на Економскиот институт во Скопје*

Појдовното стојалиште во оваа статија е дека „општеството засновано на знаење“ е фундаментален концепт кој ќе го детерминира развојот на сите економии во 21-от век. Постојното ниво на свест во поглед на „општеството засновано на знаење“ во Република Македонија е предочено преку суштинската анализа поместена во трудот, која се фокусира на политиките во Република Македонија кои се релевантни за градење на овој концепт. Притоа, детално се обработени трите најважни политики за градење на општество засновано на знаење – политиката на образование, политиката на истражување и развој, како и индустриската политика. Во трудот се издиференцирани

аргументирана анализа за тешкотиите да се остварат забележителни статички и динамички трговски ефекти во рамките на ЦЕФТА 2006, пред сè заради сличната индустриска и извозна структура на земјите-членки и нивната насоченост кон пазарот на ЕУ, како и ограниченото перцепирање на регионот како економска целина од страна на овие земји. На крајот на студијата е поместена дискусија за можностите за надминување на идентификуваните пречки за брзо и видливо трговско интегрирање во рамките на ЦЕФТА 2006, при што е издвоена потребата за координација за надворешно-трговските и индустриските политики на земјите-членки, како и јакнењето на свеста за позитивните економски ефекти што би можеле да се остварат доколку регионот функционира како целина.

2. *Economic transnationalism and prospects of South East European countries' integration into the world economic system, Економски развој бр. 1/2008, списание на Економскиот институт во Скопје*

Статијата ги обработува можностите за интеграција на земјите од Југоисточна Европа во светскиот економски систем, погледнато низ призмата на процесите на транснационализација што доминираат во последните две-три децении. Во статијата се прикажани карактеристиките на трите суштински форми на економската транснационализација – на економските субјекти, меѓународните економски организации и на државите. Последователно, презентира се „продорот“ на овие процеси во земјите од Југоисточна Европа, со посебно елаборирање на влезот и улогата на транснационалните компании со овие земји, главно преку процесот на приватизација, како и промената на функциите на државата, при што посебно внимание е посветено на влијанието од страна на транснационалните организации. Во статијата е посебно потенцирано тоа што земјите од Југоисточна Европа се пасивни во поглед на креирање на сопствената иднина во светското стопанство и нивната интеграција главно се сведува на прифаќање на наметнатите процеси од страна на моќните актери во овој систем. Во таа насока, исто така е нагласено дека постојните состојби не претставуваат добра основа за значајно поместување напред на овие земји на меѓународно поле, што повлекува потреба од редифинирање на улогата на државата во овие земји во функција на нивниот развој.

3. *Policy challenges to build a knowledge society in Macedonia, Економски развој, бр. 1/2009, списание на Економскиот институт во Скопје*

Појдовното стојалиште во оваа статија е дека „општеството засновано на знаење“ е фундаментален концепт кој ќе го детерминира развојот на сите економии во 21-от век. Постојното ниво на свест во поглед на „општеството засновано на знаење“ во Република Македонија е предочено преку суштинската анализа поместена во трудот, која се фокусира на политиките во Република Македонија кои се релевантни за градење на овој концепт. Притоа, детално се обработени трите најважни политики за градење на општество засновано на знаење – политиката на образование, политиката на истражување и развој, како и индустриската политика. Во трудот се издиференцирани

проблемите поврзани со секоја политика поодделно, а воедно е развиена дискусија во однос на ниската кохерентност помеѓу политиките што се рефлектира во неповолни резултати. Во тој контекст, истакната е потребата за градење и примена на проактивен интегрален пристап при креирање на споменатите политики, при што ќе се настојува секоја политика да биде заснована на вложувања во иднината, односно создавање на работна сила која во значителна мера ќе располага со знаење, обезбедување на континуирана и соодветна поддршка на истражувањата и развојот, како и градење на индустриска политика која ќе кореспондира на виталните предизвици во светското стопанство. Истовремено, во трудот се нагласува дека интегралниот пристап е клучен за обезбедување на суштински резултати од политиките и дека е потребна вистинска посветеност во насока на градење на општество засновано на знаење, имајќи ја предвид долгорочноста на процесот, посебно кај држави со ниска појдовна основа како Република Македонија.

4. *Western Balkan's accession to the EU: a need for (re)tailoring of the EU assistance instruments, студија објавена во Europe's World Policy Journal (есен 2010), Брисел*

Во статијата е поместена критичка дискусија во поглед на критериумите за членство во ЕУ и инструментите за помош што ги обезбедува Унијата за земјите од Западен Балкан. Основната поента во трудот е дека постојните инструменти на ЕУ подразбираат трошење на многу ресурси, а обезбедуваат малку ефекти во однос на подготовката на земјите од Западен Балкан за членство во ЕУ. Тоа е илустрирано преку вкрстување на дел од постојаните критики во извештаите на ЕУ за проблемите во определени сфери во земјите-кандидати и аспиранти и средствата од помошта на ЕУ кои се влеваат токму за реформи во овие сфери. Притоа, посебно се дискутирани два инструмента на ЕУ – инструментот за претпристапна помош (ИПА) и регионалната економска соработка на земјите од Западен Балкан, иницирана и форсирана од страна на ЕУ. Заклучните сознанија се дека постојните инструменти на ЕУ повеќе обезбедуваат формални, отколку суштински ефекти што негативно се одразува на рационалноста на целиот процес на пристапување кон ЕУ, а воедно и на нејзината политика за проширување. Оттаму, во трудот се укажува на потребата од прекројување на инструментите на ЕУ во насока на таргетирање на реални проблеми и обезбедување на соодветна помош, согласно со карактеристиките на земјата-примател на помошта, како и воспоставување на механизам за следење на постигнатите резултати и соодветно лоцирање на одговорност и кај страната што ја обезбедува помошта, односно ЕУ.

5. *Mechanisms for linking development planning on national, regional and local level in the Republic of Macedonia, самостојна научноистражувачка студија, рецензирана и објавена од страна на УНДП, 2010*

Студијата опфаќа истражување на системите на планирање на развојот во Република Македонија, со диференцирање на разликите и сличностите на трите постојни

аргументирана анализа за тешкотиите да се остварат забележителни статички и динамички трговски ефекти во рамките на ЦЕФТА 2006, пред сè заради сличната индустриска и извозна структура на земјите-членки и нивната насоченост кон пазарот на ЕУ, како и ограниченото перцепирање на регионот како економска целина од страна на овие земји. На крајот на студијата е поместена дискусија за можностите за надминување на идентификуваните пречки за брзо и видливо трговско интегрирање во рамките на ЦЕФТА 2006, при што е издвоена потребата за координација за надворешно-трговските и индустриските политики на земјите-членки, како и јакнењето на свеста за позитивните економски ефекти што би можеле да се остварат доколку регионот функционира како целина.

2. *Economic transnationalism and prospects of South East European countries' integration into the world economic system, Економски развој бр. 1/2008, списание на Економскиот институт во Скопје*

Статијата ги обработува можностите за интеграција на земјите од Југоисточна Европа во светскиот економски систем, погледнато низ призмата на процесите на транснационализација што доминираат во последните две-три децении. Во статијата се прикажани карактеристиките на трите суштински форми на економската транснационализација – на економските субјекти, меѓународните економски организации и на државите. Последователно, презентира се „продорот“ на овие процеси во земјите од Југоисточна Европа, со посебно елаборирање на влезот и улогата на транснационалните компании со овие земји, главно преку процесот на приватизација, како и промената на функциите на државата, при што посебно внимание е посветено на влијанието од страна на транснационалните организации. Во статијата е посебно потенцирано тоа што земјите од Југоисточна Европа се пасивни во поглед на креирање на сопствената иднина во светското стопанство и нивната интеграција главно се сведува на прифаќање на наметнатите процеси од страна на моќните актери во овој систем. Во таа насока, исто така е нагласено дека постојните состојби не претставуваат добра основа за значајно поместување напред на овие земји на меѓународно поле, што повлекува потреба од рedefинирање на улогата на државата во овие земји во функција на нивниот развој.

3. *Policy challenges to build a knowledge society in Macedonia, Економски развој, бр. 1/2009, списание на Економскиот институт во Скопје*

Појдовното стојалиште во оваа статија е дека „општеството засновано на знаење“ е фундаментален концепт кој ќе го детерминира развојот на сите економии во 21-от век. Постојното ниво на свест во поглед на „општеството засновано на знаење“ во Република Македонија е предочено преку суштинската анализа поместена во трудот, која се фокусира на политиките во Република Македонија кои се релевантни за градење на овој концепт. Притоа, детално се обработени трите најважни политики за градење на општество засновано на знаење – политиката на образование, политиката на истражување и развој, како и индустриската политика. Во трудот се издиференцирани

аргументирана анализа за тешкотиите да се остварат забележителни статички и динамички трговски ефекти во рамките на ЦЕФТА 2006, пред сè заради сличната индустриска и извозна структура на земјите-членки и нивната насоченост кон пазарот на ЕУ, како и ограниченото перцепирање на регионот како економска целина од страна на овие земји. На крајот на студијата е поместена дискусија за можностите за надминување на идентификуваните пречки за брзо и видливо трговско интегрирање во рамките на ЦЕФТА 2006, при што е издвоена потребата за координација за надворешно-трговските и индустриските политики на земјите-членки, како и јакнењето на свеста за позитивните економски ефекти што би можеле да се остварат доколку регионот функционира како целина.

2. *Economic transnationalism and prospects of South East European countries' integration into the world economic system*, Економски развој бр. 1/2008, списание на Економскиот институт во Скопје

Статијата ги обработува можностите за интеграција на земјите од Југоисточна Европа во светскиот економски систем, погледнато низ призмата на процесите на транснационализација што доминираат во последните две-три децении. Во статијата се прикажани карактеристиките на трите суштински форми на економската транснационализација – на економските субјекти, меѓународните економски организации и на државите. Последователно, презентира се „продорот“ на овие процеси во земјите од Југоисточна Европа, со посебно елаборирање на влезот и улогата на транснационалните компании со овие земји, главно преку процесот на приватизација, како и промената на функциите на државата, при што посебно внимание е посветено на влијанието од страна на транснационалните организации. Во статијата е посебно потенцирано тоа што земјите од Југоисточна Европа се пасивни во поглед на креирање на сопствената иднина во светското стопанство и нивната интеграција главно се сведува на прифаќање на наметнатите процеси од страна на моќните актери во овој систем. Во таа насока, исто така е нагласено дека постојните состојби не претставуваат добра основа за значајно поместување напред на овие земји на меѓународно поле, што повлекува потреба од редесфинирање на улогата на државата во овие земји во функција на нивниот развој.

3. *Policy challenges to build a knowledge society in Macedonia*, Економски развој, бр. 1/2009, списание на Економскиот институт во Скопје

Појдовното стојалиште во оваа статија е дека „општеството засновано на знаење“ е фундаментален концепт кој ќе го детерминира развојот на сите економии во 21-от век. Постојното ниво на свест во поглед на „општеството засновано на знаење“ во Република Македонија е предочено преку суштинската анализа поместена во трудот, која се фокусира на политиките во Република Македонија кои се релевантни за градење на овој концепт. Притоа, детално се обработени трите најважни политики за градење на општество засновано на знаење – политиката на образование, политиката на истражување и развој, како и индустриската политика. Во трудот се издиференцирани

проблемите поврзани со секоја политика поодделно, а воедно е развиена дискусија во однос на ниската кохерентност помеѓу политиките што се рефлектира во неповолни резултати. Во тој контекст, истакната е потребата за градење и примена на проактивен интегрален пристап при креирање на споменатите политики, при што ќе се настојува секоја политика да биде заснована на вложувања во иднината, односно создавање на работна сила која во значителна мера ќе располага со знаење, обезбедување на континуирана и соодветна поддршка на истражувањата и развојот, како и градење на индустриска политика која ќе кореспондира на виталните предизвици во светското стопанство. Истовремено, во трудот се нагласува дека интегралниот пристап е клучен за обезбедување на суштински резултати од политиките и дека е потребна вистинска посветеност во насока на градење на општество засновано на знаење, имајќи ја предвид долгорочноста на процесот, посебно кај држави со ниска појдовна основа како Република Македонија.

4. *Western Balkan's accession to the EU: a need for (re)tailoring of the EU assistance instruments, сматкаја објавена во Europe's World Policy Journal (есен 2010), Брисел*

Во статијата е поместена критичка дискусија во поглед на критериумите за членство во ЕУ и инструментите за помош што ги обезбедува Унијата за земјите од Западен Балкан. Основната поента во трудот е дека постојните инструменти на ЕУ подразбираат трошење на многу ресурси, а обезбедуваат малку ефекти во однос на подготовката на земјите од Западен Балкан за членство во ЕУ. Тоа е илустрирано преку вкрстување на дел од постојаните критики во извештаите на ЕУ за проблемите во определени сфери во земјите-кандидати и аспиранти и средствата од помошта на ЕУ кои се влеваат токму за реформи во овие сфери. Притоа, посебно се дискутирани два инструмента на ЕУ – инструментот за претпристапна помош (ИПА) и регионалната економска соработка на земјите од Западен Балкан, иницирана и форсирана од страна на ЕУ. Заклучните сознанија се дека постојните инструменти на ЕУ повеќе обезбедуваат формални, отколку суштински ефекти што негативно се одразува на рационалноста на целиот процес на пристапување кон ЕУ, а воедно и на нејзината политика за проширување. Оттаму, во трудот се укажува на потребата од прекројување на инструментите на ЕУ во насока на таргетирање на реални проблеми и обезбедување на соодветна помош, согласно со карактеристиките на земјата-примател на помошта, како и воспоставување на механизам за следење на постигнатите резултати и соодветно лоцирање на одговорност и кај страната што ја обезбедува помошта, односно ЕУ.

5. *Mechanisms for linking development planning on national, regional and local level in the Republic of Macedonia, самостојна научноистражувачка студија, рецензирана и објавена од страна на УНДП, 2010*

Студијата опфаќа истражување на системите на планирање на развојот во Република Македонија, со диференцирање на разликите и сличностите на трите постојни

нивоа – национално, регионално и локално. Методолошкиот пристап во студијата опфаќа анализа на постојните плански (стратешки) документи за развој на различните нивоа, емпириско истражување за капацитетите за планирање на развојот и меѓусебната координација со опфат на сите нивоа, како и синтеза на добиените сознанија во насока на предлагање соодветни механизми за подобрување на планирањето. Посебен придонес на трудот претставува вкрстувањето на целите, приоритетите и мерките од развојните стратешките документи. Истовремено, студијата се фокусира и на улогата на меѓународните организации/донаторите што дејствуваат во оваа сфера. Студијата јасно ги посочува причините за неефикасноста при планирањето на развојот, посебно од аспект на слабата координација при планирањето на развојот на различни нивоа, вклучително и недоволна координација со и помеѓу донаторите, што резултира во нерационално искористување на ресурсите, посебно во областите каде што развојните цели на различни нивоа се многу слични. Препораките во студијата содржат конкретни механизми што би можеле да обезбедат подобри резултати во оваа сфера.

Покрај објавените трудови, кандидатката д-р Силвана Мојсовска реализирала бројни предавања на семинари и работилници, како и повеќе секциски предавања на меѓународни економски конференции и собири од областа на меѓународната економија (наведени во Анекс 2).

4. Стручно-апликативна дејност

Паралелно со наставно-образовните и научноистражувачките активности, професионалниот ангажман на кандидатката Силвана Мојсовска се карактеризира и со изразено дејствување во сферата на стручно-апликативната дејност. Учествовала во изработката на бројни анализи, студии и апликативни проекти, при што посебно би се издвоил нејзиниот ангажман за Economist Intelligence Unit при изготвувањето на месечните извештаи за Република Македонија, од 2007 година до денес, како и обезбедувањето на стручна помош на Светска банка, ОЕЦД, УНДП и други меѓународни организации при изработката на извештаи и други релевантни документи за Република Македонија.

Исто така, кандидатката Мојсовска учествовала во подготовката на неколку национални документи, при што посебно е значајна нејзината улога на раководител на тимот за изработка на Стратегијата за регионален развој на Република Македонија (2006-2009), како и учеството во Националната стратегија за одржлив развој (2006-2009). Покрај тоа, таа е назначена за медијатор во рамките на ЦЕФТА 2006, а исто така ги изготвила стручните материјали за Република Македонија поместени на заедничкиот веб-портал на ЦЕФТА 2006.

Другите активности од стручно-апликативната дејност на кандидатката Силвана Мојсовска опфаќаат нејзино активно учество во креирањето на политиките на Економскиот институт во Скопје, каде што е раководител на Одделението за меѓународна економија, раководител на постдипломските студии по меѓународна економија, како и член на Наставничкиот колегиум и Научниот совет. Покрај тоа, член е на уредувачки и програмски одбори на меѓународни списанија и конференции. Истовремено, посветува

внимание на понатамошното свое усовршување и од последниот избор до денес реализирала престој на Факултетот за политички науки при Универзитетот во Гвадалахара, Мексико (2008) и три студиски престои на ЛСЕ, Велика Британија (2007 и 2010), што видно се рефлектира во нејзината научна креативност и квалитетот при вршење на научно-истражувачката и наставнообразовната дејност.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на претходно изнесените информации за активностите на д-р Силвана Мојсовска, Комисијата констатира дека таа, и по изборот за виш научен соработник / вонреден професор во 2006 година, продолжила со интензивна наставно-научна активност. Притоа, евидентен е нејзиниот обемен и паралелен ангажман на широк спектар на активности од наставно-образовна, научноистражувачка и стручна природа. Воедно, за одбележување е и нејзиниот професионален однос кон работните задачи и задолженија, што во комбинација со нејзиното континуирано лично усовршување укажуваат дека се работи за високо профилиран наставник и квалитетно оформен научен работник кој дава придонес во оспособувањето на младите генерации, креирањето и афирмацијата на македонската економска научна мисла.

Од приложената документација што се однесува на наставно-образовниот процес, видливо е дека кандидатката д-р Мојсовска, речиси една деценија континуирано учествува во студиите од втор циклус. Освен тоа, како раководител на постдипломските студии по меѓународна економија при Економскиот институт во Скопје, таа успешно се справува со предизвикот за креирање и имплементација на современи наставно-образовни програми, засновани на соодветна методологија за градење на критичко размислување кај студентите. Притоа, паралелно ги применува современите пристапи во образовниот процес како предметен наставник и при нејзината менторска работа на докторски дисертации и магистерски трудови на, внимателно избрани, актуелни теми од областа на меѓународната економија. Исто така, д-р Мојсовска се грижи и за постојано следење на современата научна мисла, што имплицира обезбедување на квалитетен образовен процес за студентите и потврдува дека таа поседува релевантни квалитети за вршење на наставно-образовната дејност.

Во однос на научноистражувачката и стручната работа на д-р Силвана Мојсовска, неспорен е впечатокот на Комисијата дека кандидатката поседува извонредна смисла за препознавање и соодветно методолошко третирање на актуелни прашања од областа на меѓународната економија, а воедно голем дел од истражувањата умешно ги поврзува со постојните економски проблеми во Република Македонија. Во рамките на својот истражувачки и стручен ангажман, д-р Силвана Мојсовска раководела со неколку значајни проекти. Притоа, кандидатката има забележителен творечки опус кој се состои од научно-истражувачки и апликативни проекти, како и објавени научни студии и трудови. Истовремено, д-р Мојсовска својата работа ја промовира и надвор од земјата, преку објавување на трудови во меѓународни публикации, преку студиски и истражувачки престои на познати научно-образовни институции во странство, како и преку учество на бројни конференции, научни собири и други форуми на размена на научната мисла.

Имајќи го предвид изнесеното, Комисијата заклучува дека кандидатката во целост ги исполнува законските основи и предвидените услови според конкурсот и со особено задоволство му предлага на Научниот совет на Економскиот институт во Скопје да ја избере кандидатката д-р Силвана Мојсовска во звањето редовен професор од областа меѓународна економија.

Во Скопје, 3.3.2011

Членови на Комисијата

1. _____ с.р.
Д-р Гоце Петрески, академик
Економски факултет – Скопје
2. _____ с.р.
Д-р Владимир Кандикјан, редовен професор
Правен факултет „Јустинијан Први“ – Скопје
3. _____ с.р.
Д-р Верица Јанеска, научен советник/редовен професор
Економски институт - Скопје

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: д-р Силвана Атанас Мојсовска

Институција: Економски институт - Скопје

Научна област: Меѓународна економија

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЛНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
	Одржување на настава на втор циклус на студии	
1.	Меѓународна политичка економија: Перспективите на Источна Европа и Латинска Америка (Факултет за политички науки, Универзитет во Гвадалахара, Мексико), летен семестар 2007/2008 (3+1)	2.25
2.	Глобална економија (Економски институт/насока: меѓународна економија/програма 4+1), зимски и летен семестар 2009/2010 (2+1 по семестар)	3
3.	Глобална економија (Економски институт/насока: меѓународна економија/програма 3+2), зимски и летен семестар 2009/2010 (2+2 по семестар)	3
4.	Меѓународна трговија (Економски институт/насока: меѓународна економија/програма 4+1), зимски и летен семестар 2009/2010 (2+1 по семестар)	3
5.	меѓународна трговија (Економски институт/насока: Меѓународна економија/програма 3+2), зимски и летен семестар 2009/2010 (2+2 по семестар)	3
6.	Глобална економија (Економски институт/насока: меѓународна економија/програма 4+1), зимски семестар 2010/2011 (2+1 по семестар)	1.5
7.	Глобална економија (Економски институт/насока: меѓународна економија/програма 3+2), зимски семестар 2010/2011 (2+2 по семестар)	1.5
8.	Меѓународна трговија (Економски институт/насока: меѓународна економија/програма 4+1), зимски семестар 2010/2011 (2+1)	1.5
9.	Меѓународна трговија (Економски институт/насока: Меѓународна економија/програма 3+2), зимски семестар 2010/2011 (2+2)	1.5
10.	Економија на европската интеграција (Економски институт/насока: меѓународен менаџмент /програма 4+1), зимски семестар 2010/2011 (2+1)	1.5
	Одржување на вежби и изработка на семинарски трудови	
1.	Глобална економија (Економски институт/насока: меѓународна економија/менторска програма), зимски и летен семестар 2006/2007	1.8

20.	Меѓународна трговија (Економски институт/насока: меѓународна економија/програма 3+2), зимски и летен семестар 2009/2010 (2+2 по семестар)	1.8
21.	Државна регулација (Економски институт/насока: меѓународна економија/менторска програма), зимски семестар 2010/2011	0.9
22.	Глобална економија (Економски институт/насока: меѓународна економија/програма 4+1), зимски семестар 2010/2011 (2+1)	0.45
23.	Глобална економија (Економски институт/насока: меѓународна економија/програма 3+2), зимски семестар 2010/2011 (2+2)	0.9
24.	Меѓународна трговија (Економски институт/насока: меѓународна економија/програма 4+1), зимски семестар 2010/2011 (2+1)	0.45
25.	Меѓународна трговија (Економски институт/насока: меѓународна економија/програма 3+2), зимски семестар 2010/2011 (2+2)	0.9
26.	Економија на европската интеграција (Економски институт/насока: меѓународен менаџмент /програма 4+1), зимски семестар 2010/2011 (2+1)	0.45
	Консултации со студенти	
1.	Консултации со студенти - 2006/2007 (зимски + летен семестар * 51 студенти)	0.2
2.	Консултации со студенти - 2007/2008 (зимски + летен семестар * 145 студенти)	0.6
3.	Консултации со студенти - 2008/2009 (зимски + летен семестар * 114 студенти)	0.4
4.	Консултации со студенти - 2009/2010 (зимски + летен семестар * 65 студенти)	0.25
5.	Консултации со студенти - 2010/2011 (зимски + летен семестар * 74 студенти)	0.3
	Член на комисија за оцена или одбрана на докторати и магистерски трудови	
1.	Член на комисија за оцена и одбрана на докторат на седум (7) кандидати на Економскиот институт во Скопје (период 2006-2011)	3.5
2.	Член на комисија за оцена и одбрана на докторат на еден (1) кандидат на Економскиот факултет во Болоња, Италија (2009)	0.5
3.	Член на комисија за оцена и одбрана на магистерски трудови на дваесет (20) кандидати на Економскиот институт во Скопје (период 2006-2011)	6
	Рецензент на книга	
1.	Рецензент на книгата "Конвертибилен денар?- меѓу сонот и јавето" од Агис Шајновски, 2009	1
	Наставни материјали	
1.	Автор на скриптата "Глобална економија", по предметот глобална економија/втор циклус студии по меѓународна економија на Економскиот институт во Скопје	4
2.	Материјали по предметот глобална економија (Економски институт/насока: меѓународна економија)	1

3.	Материјали по предметот меѓународна трговија (Економски институт/насока: меѓународна економија)	1
4.	Материјали по предметот државна регулација (Економски институт/насока: меѓународна економија)	1
5.	Материјали по предметот меѓународна трговија (Економски институт/насока: агробизнис)	1
6.	Материјали по предметот економија на европската интеграција (Економски институт/насока: меѓународен менаџмент)	1
7.	Материјали по предметот меѓународен финансиски менаџмент (Економски институт/насока: финансиски менаџмент)	1
8.	Материјали по предметот меѓународна политичка економија (Факултет за политички науки, Универзитет во Гвадалахара, Мексико)	1
	Вкупно	81,5

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЛНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поеени
	Ментор на докторски дисертации и магистерски трудови	
1.	Ментор на пет (5) докторски дисертации на Економскиот институт во Скопје, од областа на меѓународната економија: 1. м-р Крум Ефремов, "Ефектите од либерализацијата на мултилатералниот трговски систем врз земјите во развој" (одбранета во 2009) 2. м-р Гордана Тошева, "Ефекти од либерализацијата на надворешно-трговската политика на Република Македонија" (пред одбрана, објавена позитивна рецензија во Билтен) 3. м-р Билјана Цигловска, "Перспективи на меѓународната трговија со земјоделски производи на земјите во развој" (формирана Комисија за оцена и одбрана) 4. м-р Искра Станчева Гигов, "Влијанието на надворешната трговија врз економскиот раст во Република Македонија" 5. м-р Влатко Пачешкоски, "Стратегиска анализа во функција на подобрување на положбата на земјите во развој во светската економија"	15
2.	Ментор на единаесет (11) магистерски трудови на Економскиот институт во Скопје, од областа на меѓународната економија: 1. Дарко Иљоски, "Политики за привлекување на странски директни инвестиции наспроти корпоративните стратегии за инвестирање во странство" (одбранета во 2010) 2. Кристина Јованова, "Улогата на меѓународните финансиски институции во креирањето на економските политики на Република Македонија" (одбранета во 2010)	11

	3. Марина Кусакатова, "Сиромаштијата во светот и перспективите за нејзино намалување" (одбранета во 2009) 4. Емилија Митева, "Каузалната поврзаност на трговијата и процесот на економска глобализација" (одбранета во 2009) 5. Емануела Есмерова, "Улогата на меѓународната трговија во современото светско стопанство" (одбранета во 2009) 6. Гордана Тошева, "Влијанието на членството во СТО врз трговските режими на земјите во развој" (одбранета во 2008) 7. Гзим Селими, "Странските директни инвестиции во земјите од југоисточна Европа во периодот на транзиција" (одбранета во 2006) 8. Ивана Никифоровска, "Меѓународниот трансфер на технологија како детерминант за интеграција на националните економии во светското стопанство" (формирана Комисија за оцена и одбрана) 9. Хилда Колевска, "Регионализацијата како доминантна форма на интеграција во светското стопанство" 10. Весна Цамбазовска, "Каузалната поврзаност на надворешно-трговската политика и економскиот развој на Република Македонија" 11. Зорица Трпковска, "Влијанието на регулираниот пазар на нафта врз индустриското производство"	
	Научноистражувачки проекти	
1.	Раководител на национален научноистражувачки проект: „Можности за унапредување на регионалните трговски интеграции на Република Македонија“, Министерство за образование и наука на Република Македонија (2010-2012)	6
2.	Учесник во национален научноистражувачки проект: "Експанзијата на извозот од Република Македонија во функција на економскиот развој", Министерство за образование и наука на Република Македонија (2006)	3
3.	Самостојна истражувачка студија, Regional trade integration of the South East European countries: the prospects of CEFTA 2006 (проект финансиран од ЕУ и имплементиран од European Institute – Sofia, 2007)	6
4.	Учесник во изработката на студијата "People Centred Analysis", УНДП, 2008.	3
5.	Самостојна истражувачка студија, "Mechanisms for linking development planning on national, regional and local level", УНДП, 2010 година	6
	Објавени научни трудови	
1.	Автор на поглавјето "International Trade" во монографијата "Social Science in South East Europe Syllabus Handbook", London School of Economics and Political Science 2007 (монографија објавена во странство)	6
2.	Regional Trade Integration of the South East European countries: The Prospects of CEFTA 2006, самостојна истражувачка студија објавена од European Institute – Sofia, 2007	4

3.	Автор на поглавјето „Трендови на меѓународната трговија и ефекти од регионалните трговски интеграции“ во монографијата „Експанзијата на извозот од Република Македонија во функција на економскиот развој“, Економски институт, 2007.	4
4.	Развој на претприемништвото во услови на глобализација на меѓународната економија, зборник на трудови од научниот собир „Претприемништво - иновации и конкурентност“, Економски институт, 2008.	2
5.	Ко-автор (со д-р Маја Геровска Митев) на поглавјето „Social Inclusion and Governance“ во монографијата People Centred Analysis, УНДП 2008	3.6
6.	Economic transnationalism and prospects of South East European countries' integration in the world economic system, Економски развој 1/2008, списание на Економскиот институт во Скопје	4
7.	Towards good governance for sustainable development in Macedonia, Економски развој 1/2009, списание на Економскиот институт во Скопје	4
8.	Policy challenges to build a knowledge society in Macedonia, зборник на трудови од конференција за одржлив развој SDEWES 2009, септември 2009, Дубровник, Хрватска	3
9.	Mechanisms for linking development planning on national, regional and local level, УНДП, 2010 година (самостојна истражувачка студија објавена на веб страницата на УНДП, Македонија и во фаза на печатење)	4
10.	Strengthening competitiveness in Macedonia: a regional development policy's perspective, зборник на трудови од меѓународна конференција на Светска Банка "Growth and competitiveness: weathering the crisis and looking ahead", ноември 2009, Тирана, Албанија	3
11.	Western Balkans' accession to the EU: a need for (re)tailoring of the EU assistance instruments, Europe's World Policy Journal Autumn 2010 (странско стручно/научно популарно списание)	3
12.	IPA funds as possible tool to enhance regional development in Macedonia, SEE Journal of Economics and Business, Volume 6, No 1, Економски факултет - Сараево 2011 (во фаза на печатење во референтно списание со меѓународен уредувачки одбор)	6
Предавања на научни/стручни собири		
1.	Секциско предавање на тема "Further economic (de)regulation in Macedonia vis-à-vis EU membership criteria" на меѓународниот форум "The new role and regulatory capacity of the state vis-à-vis the market economy", УНДП, 14-15 мај 2010, Солун, Грција	2
2.	Секциско предавање на тема: "Crisis management in Macedonia – how to cope with the challenge?" на меѓународната конференција "Crisis management in Central, East and Southeast Europe – What is to be done?", Институт за меѓународни економски студии, 8-9 февруари 2010, Виена, Австрија	2
3.	Секциско предавање на тема: "Strengthening Competitiveness in Macedonia: A Regional Development Policy's Perspective", на меѓународната конференција на Светска банка "Growth and Competitiveness: Weathering the Crisis and looking ahead", 17-19 ноември 2009, Тирана, Албанија	2
4.	Секциско предавање на тема: "Policy challenges to build a knowledge society in Macedonia" на меѓународната конференција	2

	за одржлив развој SDEWES 2009, 29 септември - 03 октомври 2009, Дубровник, Хрватска	
5.	Секциско предавање на тема: "Towards good governance for sustainable development in Macedonia" на меѓународната конференција "Партнерство и дијалог - предуслов за добро управување и имплементација на европското законодавство за животна средина, 27-29 мај 2009, Маврово, Република Македонија	2
6.	Секциско предавање на тема: "Economic policy-making process in Macedonia" на меѓународната конференција "Improving the process of economic reform legislation on Western Balkans countries", 7-8 октомври 2008, Милочер, Црна Гора	2
7.	Секциско предавање на тема: "Macedonia's progress on its accession to the EU in the light of the enlargement "fatigue" на меѓународната конференција Вилтон Парк: The Future of the EU Enlargement, Вилтон Парк, 19-21 јуни 2006 год., Велика Британија	2
8.	Секциско предавање на тема: "Republic of Macedonia on its road to the EU: prospects and obstacles" на меѓународната конференција "From Transition to Sustainable Development: the Path to European Integration", 10-12 октомври 2006, Економски факултет-Сараево, Босна и Херцеговина	2
	Вкупно	112,6

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЛНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
	Експертски активности	
1.	Евалуација на предлог-научни проекти по конкурсот на Министерството за образование на Република Македонија од февруари 2010 година	1
2.	Изготвување на месечни анализи за економските политики и економските резултати на Република Македонија за Economist Intelligence Unit, Лондон, Велика Британија (2007 – досега / 5 години)	5
3.	Обезбедување експертска помош при изготвување на поглавјата за Македонија: Промоција и олеснување на трговијата и Промоција на инвестициите во извештајот „Investment Index Reform 2010“ на ОЕЦД, Париз (март-јуни 2009)	1
4.	Консултантски услуги за Меѓународната финансиска корпорација (групација Светска банка) во рамките на програмата „Промовирање на реформи во деловното опкружување за поттикнување на економскиот раст“ (јуни-ноември 2008)	1
5.	Консултантски услуги за Секторот за европски интеграции при Владата на Република Македонија, во рамките на проектот за „Ревизија на националната програма за приближување кон законодавството на ЕУ (подрачје конкуренција)“ (ноември 2006-јануари 2007)	1
6.	Обезбедување експертска помош при изготвување на извештајот за Република Македонија 2009-2011 во рамките на ТАМ/БАС програмата на ЕБРД	1

	Дејности од поширок интерес	
1.	Раководител на тимот за подготовка на Стратегијата за регионален развој на Република Македонија, Министерство за локална самоуправа (2006-2009)	2
2.	Учесник во тимот за подготовка на Стратегијата за одржлив развој на Република Македонија, поглавје за секторски политики, Министерство за животна средина (2006-2009)	2
3.	Изготвување на содржините за Република Македонија во рамките на веб-порталот на ЦЕФТА 2006 (2010)	2
4.	Учесник во тимот за подготовка на Законот за рамномерен регионален развој на Република Македонија, Министерство за локална самоуправа (2006)	2
5.	Учесник во тимот за подготовка на Методологија за поттикнување на меѓуопштинската соработка во Република Македонија, Министерство за локална самоуправа (2010)	2
6.	Медијатор во регионалната трговска интеграција ЦЕФТА 2006 (од 2007 – досега)	4
7.	Член на уредувачки одбор на меѓународно научно списание, SEE Journal of Economics and Business, Економски факултет - Сараево (2005-досега)	3
8.	Член на програмскиот одбор на три меѓународни конференции на Економскиот факултет во Сараево, Босна и Херцеговина: - From Transition to Sustainable Development: the Path to European Integration (2006) - Transitional challenges of EU Integration and Globalization (2008) - Economic Development Perspectives of SEE Region in the Global Recession Context (2010)	3
9.	Студиски престои во странство: 1. London School of Economics and Political Science (LSE) (април – јуни 2007, јуни 2010, септември 2010) 2. Факултет за политички науки во Гвадалахара, Мексико (јуни -август 2008)	2
10.	Носител на изготвување и пријавување на национален научен проект под наслов "Можности за унапредување на регионалните трговски интеграции на Република Македонија", поднесен до Министерството за наука по конкурсот за научноистражувачки проекти (февруари 2010)	1
11.	Соработник при изготвување и пријавување на национален научен проект "Предуслови за извозна промоција од Република Македонија", поднесен до Министерството за наука по конкурсот за научноистражувачки проекти (февруари 2010)	0.5
12.	Носител на изготвување и пријавување на елаборат за акредитација на студии од втор циклус по меѓународна економија (2008 година)	1
13.	Носител на изготвување и пријавување на елаборат за акредитација на студии од трет циклус по меѓународна економија (2010 година)	1
14.	Соработник при изготвување и пријавување на елаборат за акредитација на студии од втор циклус по меѓународен менаџмент (2008 година)	0.5
15.	Соработник при изготвување и пријавување на елаборат за акредитација на студии од трет циклус по меѓународен менаџмент (2008 година)	0.5

16.	Соработник при изготвување и пријавување на елаборат за акредитација на студии од трет циклус по финансиски менаџмент (2008 година)	0.5
17.	Соработник при изготвување и пријавување на елаборат за акредитација на студии од втор циклус по агробизнис (2008 година)	0.5
18.	Раководител на Одделението за меѓународна економија во Економски институт во Скопје за периодот 2009-2013 година, со одлука бр.09-1094 од 4.6.2009 година	3
19.	Раководител на постдипломските студии по меѓународна економија во Економскиот институт во Скопје (два мандата 2006-2009; 2009-2013)	4
20.	Член на Комисија на Економскиот институт во Скопје за избор на директор на Економскиот институт во Скопје, одлука бр. 02-545/3 од 8.3.2010	0.5
21.	Член на Комисија за самоевалуација на Економскиот институт во Скопје, одлука бр. 02-2393/1	0.5
22.	Член на Наставно-научниот колегиум на Економскиот институт во Скопје	0.5
23.	Член на Наставно-научниот Совет на Економскиот институт во Скопје	0.5
24.	Член на мрежата на истражувачи од Балканот при London School of Economics (LSE), Велика Британија (од 2006 до сега)	2.5
25.	Член на мрежата на креатори на политики на земјите од Западен Балкан, формирана и поддржана од Светска банка (од 2008 до сега)	1.5
Вкупно		50,5

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	81,5
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	112,6
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	50,5
Вкупно	244,6

Членови на комисијата

Во Скопје, 3.3. 2011

1. _____ с.р.
Д-р Гоце Петрески, академик
Економски факултет - Скопје
2. _____ с.р.
Д-р Владимир Кандиќан, редовен професор
Правен факултет „Јустинијан Први“ - Скопје
3. _____ с.р.
Д-р Верица Јанеска, научен советник/
редовен професор
Економски институт - Скопје

П Р И Г О В О Р

Од Ана Стојанов

на рефератот за избор на еден помлад асистент за научната област *системи на социјална заштита*, на Филозофскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ (Билтен број 1003, 1 март 2011 година)

По деталното читање на рефератот, морам да констатирам дека рецензентите не постапиле според конкурсот, односно не ги вреднувале критериумите што биле наведени во конкурсот.

Рецензентите некоректно ги прикажале моите компетенции. Според конкурсот, рецензентите, покрај другото, треба да ја оценат оспособеноста на кандидатите за научна работа. Мое мислење е дека рецензентите таа работа не ја реализирале коректно. На пример, труд од предложениот кандидат објавен во весникот ПЕВ Македонија е оценет високо, а мои трудови објавени во реномирани научни списанија, се оценети скромно.

Исто така, за кандидатот што е предложен, рецензентите навеле дека има изработено 6 научни и стручни труда. За мене, исто така, е наведено дека имам објавено 6 труда. Со тоа, тие поставиле еднаквост на трудовите објавени од страна на предложеното лице и моите трудови, при што е игнориран еден значаен факт. Имено, некои мои трудови се објавени во компетентни списанија што се реферираат во SSCI (Social Science Citation Index), Psychinfo и GESIS. Рецензентите навеле дека имам објавено трудови што се реферираат во датотека што се однесува на психолошката наука, што не е точно. SSCI/GESIS не се однесуваат на психолошката наука. SSCI е реферална датотека, и во неа се реферираат компетентни списанија од *сви* социјални науки. GESIS, пак, е реферална датотека – еквивалентна на SSCI – но на германски јазик. Со тоа што напишале дека објавувам трудови кои се реферираат во датотеки кои се однесуваат на психолошката наука, рецензентите сакале да ја стеснат важноста на трудовите и да ги релативизираат компетенциите на кандидатите.

Верувам дека рецензентите внимателно го прочитале рефератот пред да го потпишат, но и покрај тоа се поткраднала една техничка грешка: *јас не сум родена во 2003 година* како што стои во рефератот. Овој факт не е релевантен за предлогот, но рефератот содржи и други непрецизности кои се релевантни за предлогот. За мене половично се прикажани или не се прикажани и податоци кои укажуваат на моите компетенции. На пример, дека сум магистрирала на Универзитетот во Кембриџ, Велика Британија, кој – според разни критериуми на класификација – секогаш е меѓу првите 10 универзитети; дека сум член на Британското здружение на психолози, што е спомнато, но не е објаснето дека член на тоа Здружение не се постанува по автоматизам со тоа што ќе се дипломира на одделение за психологија или со тоа што ќе се стекне магистратура од областа на психологијата на британски универзитет, туку така што ќе се полагаат испити пред комисија што ја формира Британското здружение на психолози; дека и јас сум работела како волонтер повеќе време во областа на социјалната заштита; дека истражувањето за магистерскиот труд е спроведено во детски градинки, установи за згрижување на деца, и дека во него се дискутира за влијанието на активностите во градинката врз математичките компетенции на децата од предучилишна возраст. Сето

гореспомнато барало големо ангажирање од моја страна. Сите овие факти можат да фрлат поинаква светлина врз моите компетенции, а можат да влијаат и врз конечниот предлог на рецензентите.

Рецензентите заклучиле дека „сите седум кандидати“ ги исполнуваат условите за избор, дека сите имаат магистратура, односно дека сите се еднакви. Што е тоа што било пресудно рецензентите да се определат за еден кандидат?

Својот предлог Комисијата го заснова врз три аргументи: (1) дека предложениот кандидат *има искуство во научноистражувачката работа*, (2) дека *научните трудови ги доставил во прилог на неговата пријава за расписаниот конкурс*, и (3) заради *покажаниот успех во областа*.

Во поглед на првата точка би сакала да го поставам следново прашање: врз основа на кои показатели рецензентите оцениле дека предложениот кандидат има искуство во научноистражувачката работа, а другите кандидати – вклучувајќи ме и мене – немаат, кога предложениот кандидат не работел во научна установа? Според тоа, ако требало да ја оценат оспособеноста на кандидатите за научноистражувачка работа, тешко ми е да разберам како јас, односно *кандидатот што има два труда реферирани во најкомплетен научни датуми е оценет дека не е оспособен за научна работа*.

Рецензентите наведуваат дека предложениот кандидат има континуитет во изградбата на личност како научник, но сметам дека нивниот заклучок не е аргументиран. Имено, сите мои трудови, освен еден, кој е теориска расправа, се емпириски истражувања. За овие истражувања јас сум изработила истражувачки нацрт и јас сум ги спровела. Освен објавените трудови, имам спроведено 2 помали истражувања во рамките на магистерските студии, а мојот интерес за науката датира уште од средно училиште кога сум учествувала на натпревари, за што имам приложено и соодветна документација. Освен тоа, голем поборник сум за популаризација на науката за што сведочи фактот што имам пишувано повеќе статии од разни научни области (психологија, астрономија, физика), некои од нив објавени уште пред да дипломирам. Колку од трудовите на предложениот кандидат се емпириски истражувања, а колку теориски расправи, односно колку нацрти за истражување има изработено и колку истражувања предложениот кандидат има спроведено самостојно?

Втората работа што рецензентите ја истакнале е дека предложениот кандидат *ги доставил* неговите објавени трудови, што Комисијата оценила дека е предност. Тоа е така сročено да се стекне заклучок како другите кандидати, вклучувајќи ме и мене, не ги доставиле своите трудови. Тоа не е така. Имено, и јас ги доставив *сите мои трудови*, само што рецензентите тоа не го навеле во рефератот. Тоа ќе го докажам со потписот и печатот од архиварката во моментот на предавањето на мојата документација. Не само што ги доставив моите трудови, туку доставив и докази за квалитетот на списанијата во кои тие се објавени.

Третиот аргумент, *континуитет и интерес во областа*, е нешто што според конкурсот не се бара, па според тоа и не треба да се оценува. Ако се бараше континуитет и знаење од областа, јас немаше да се јавам. Но, според конкурсот, се бара почетник во областа оспособен за научна работа.

Според тоа, предлогот на рецензентите се засновува врз оцена на критериуми што не биле наведени во конкурсот. Од друга страна, на критериумите што се релевантни за изборот, рецензентите или не обрнале внимание или ги релативизирале, а со цел да го оправдаат предлогот што го дале.

Рефератот е пишуван површно, набрзина без да се навлезе во суштината на компетенциите на кандидатите и без оцена на оспособеноста на кандидатите за научна работа. Самиот предлог воопшто не е образложен и е целосно неприфатлив. Рецензентите немале аргументи за да го оправдаат својот предлог, па наместо критериумите што биле наведени во конкурсот, тие вреднувале други критериуми, што се ирелевантни за предлогот. Пресуден аргумент да се избере еден од „сите седум кандидати што ги исполнуваат условите“ е дека „кандидатот предал и трудови заедно со својата пријава“, при што целосно се игнорирани следниве моменти: (1) дека барем уште еден кандидат – а тоа сум јас – предал документи заедно со својата пријава; и (2) дека моите трудови се реферирани во најпознатите светски датотеки во областа на општествените науки. Оттука, поставувам прашање, дали чинот на предавање на трудовите заедно со својата пријава – што, патем речено, е основен услов документацијата на еден кандидат да се смета целосна – треба да биде пресуден момент при донесувањето на одлука за избор? Конечно, се прашувам, дали Комисијата навистина е убедена дека 38 години претставува погодна возраст да се започне академска кариера во звање - помлад асистент?

Мислам дека предност треба да му се даде на кандидатот што магистратура стекнал на светски реномиран универзитет, и што има објавено трудови во реномирани списанија.

7.III 2011 година

Подносител на приговорот
Ана Стојанов, с.р.

**До деканот на Филозофски факултет
Скопје**

Предмет: Одговор на приговорот поднесен од м-р Ана Стојанов, по предлогот за избор на помлад асистент за научната област системи на социјална заштита на Институтот за социјална работа и социјална политика.

Почитуван декане,

Во врска со Вашето писмо бр. 04-2454/3 од 7.3.2011 година, Ве известуваме дека Рецензентската комисија на 11.3.2011 година го разгледа приговорот поднесен од м-р Ана Стојанов на 7.3.2011 година, а по предлог за избор на помлад асистент за научната област системи на социјална заштита на Институтот за социјална работа и социјална политика.

Комисијата констатира дека од приговорот не може да се согледаат нови елементи кои можат битно да влијаат и да ја променат одлуката на Рецензентската комисија.

Комисијата констатира дека во приговорот се изнесуваат неадекватни оценки од кандидатката Стојанов со кои се навредува достоинството на учесниците во постапката, како на кандидатите, така и на рецензентите, а особено со наметнување на ставови и прашања кои се надвор од процесот за избор во звања утврден со актите на УКИМ.

Фактичката состојба за резултатите на кандидатите кои се ценат врз основа на постојните прописи реално е утврдена и прикажана во извештајот, а врз основа на поднесените докази и документи на кандидатите кои учествуваат во конкурсната постапка. Тие наоди и ги цитира кандидатката во поднесениот приговор, но поинаку ги толкува и нецелосно или делумно ги претставува фактите.

Констатирано е дека сите кандидати ги исполнуваат условите според конкурсот за избор на помлад асистент, но предност Комисијата му дава на кандидатот Илиевски, кој непосредно ги исполнува условите, а особено заради фактот што кандидатот Илиевски е од областа на социјалната заштита, од која област се избира помлад асистент, а не од областа на психологијата од која област е обучена кандидатката Стојанов.

Кандидатката Стојанов дава опис на институции во кои таа ги завршила студиите што е наведено во извештајот. Самата таа наведува дека: „... јас сум работела како волонтер повеќе време во областа на социјална заштита, дека истражувањето за магистерскиот труд е спроведено во детски градинки, установи за згрижување на деца и дека во него се дискутира за влијанието на активностите во градинката врз математичките компетенции на децата од предучилишната возраст“. Од овој исказ може да се оцени дека кандидатката ги подведува под иста основа системите на социјална заштита и градењето на математичките компетенции на децата.

Кандидатот Илиевски континуирано работи во системите на заштита на своето работно место во Центарот за ментално здравје при ЈЗУ Психијатриска болница Скопје, кој претставува наставно-научна база на Филозофскиот и Медицинскиот факултет, односно на Институтот за социјална работа и социјална политика, од каде што студентите континуирано се присутни на практична настава во рамките на два предмета: социјална работа во социјалната заштита и социјална работа во здравството, за кои кандидатот е континуирано одговорен, што претставува негово искуство во траење од 6 години.

Комисијата, по разгледувањето на приговорот, одлучи да го поддржи кандидатот Илиевски, со искуство во научно-образовната дејност, со презентирани и објавени трудови, богато искуство во земјата и во странство во областа за која се избира помлад асистент, со одлично познавање на два јазика и изработен магистерски труд од областа за која е распишан конкурсот.

Врз основа на изнесеното, Комисијата констатира дека приговорот е неаргументиран и не е прифатлив поради што не треба да биде усвоен.

Рецензентска комисија

Проф. д-р Сунчица Димитријоска, с.р.
 Проф. д-р Јован Пејковски, с.р.
 Доц. д-р Сузана Борнарова, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА АСИСТЕНТ НА НАУЧНАТА ОБЛАСТ ПРИМЕНЕТИ ПОЛИТИЧКИ НАУКИ НА ПРАВНИОТ ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, на својата седница одржана на 28.2.2011 година, донесе одлука за формирање Комисија за избор/преизбор на соработник во соработничко звање-асистент на научната област применети политички науки, во состав: проф. д-р Борче Давитковски, проф. д-р Гордана Силјановска и проф. д-р Сапо Георгиевски. На конкурсот објавен во дневниот весник „Дневник“ од 1 февруари 2011 година се пријави кандидатот: м-р Дамјановски Иван.

По разгледувањето на пријавите со приложените документи, Комисијата го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Кандидатот м-р Дамјановски Иван е роден на 21.2.1979 година во Скопје.

1.Образование: Основно и средно образование завршил во Скопје. На политичките студии при Правниот факултет „Јустинијан Први“ се запишал во 1997 година, а дипломирал во 2001 година со просечен успех 9,40. Завршил постдипломски студии на Универзитетот во Болоња, на Факултетот за политички науки и меѓународни односи со седиште во Форли. Магистрирал со тезата „Обликувајќи ја Европа: Теоретскиот дискурс на европската интеграција“ со оценка 27 (од можни 30). На Институтот за меѓународни односи при Правниот факултет „Јустинијан Први“ пријавил докторат на тема „Теоријата за повеќестепено владеење наспроти државно-центричната теорија во процесот на проширување на Европската унија“. Кандидатот одлично говори англиски јазик, италијански јазик, како и јужнословенската група на јазици. Одлично се служи со MS Office и интернет.

2.Работно и професионално искуство

Кандидатот м-р Иван Дамјановски во јуни 2008 година е избран за асистент на научната област применети политички науки, а од 2003 година бил ангажиран како демонстратор на предметите политички теории и политичка филозофија. Тој е ангажиран и изведува вежби по предметите: политички теории, политичка филозофија, идејата за Европа и теории за европска интеграција и институции на Европската унија. Од академската 2005/2006

година до денес, тој е добитник на стипендијата Returning Scholar во рамките на AFP (Academic Fellowship Program) програмата на Институтот “Отворено општество” од Будимпешта, која е насочена кон академско усовршување на млади академски работници со западно образование кои се ангажирани на високообразовни институции во Источна и Југоисточна Европа. Во рамките на оваа програма, кандидатот постојано учествува на академски конференции, семинари и работилници насочени кон имплементирање на современи наставни програми, како и усовршување на иновативни методи на предавање и оценување. М-р Иван Дамјановски е назначен за координатор на соработката на оваа програма со политичките студии на Правниот факултет. Тој исто така бележи значителен ангажман во имплементацијата на Темпус-проектот за развој на наставната програма на политичките студии на Правниот факултет за постдипломските студии по европски институции и политики. Тој моментно е и член на работната група за развој на наставни програми во рамките на Темпус-проектот “Пример за извонредност во развојот на заеднички дипломи во југоисточна Европа”. Кандидатот исто така учествувал и во неколку научно истражувачки проекти. Така, од 2009 година кандидатот м-р Иван Дамјановски е ангажиран како истражувач во проектот Regional Research Development Programme, кој е имплементиран од страна на Универзитетот во Фрајбург. Моментно, кандидатот е ангажиран како истражувач и обучувач во рамките на проектот за зајакнување на капацитетите на Собранието на Р. Македонија имплементиран од Вестминстер фондацијата за демократија од Велика Британија, а каде што Правниот факултет е партнер. Тој исто така бил ангажиран како истражувач и автор во два меѓународни академски проекта координирани од Институтот за регионот Дунав и Централна Европа од Виена, Австрија: “Улогата на миграциите и дијаспората врз социо-економските реформи и евроинтеграциските процеси во југоисточна Европа” и “Импактот на човечкиот капитал и високото образование врз економскиот и политичкиот развој на Косово”. Во 2006 година, кандидатот бил ангажиран и како предавач на Зимскиот универзитет за европски политики на Економскиот факултет во Скопје. Во текот на 2003 година, м-р Иван Дамјановски имал неколкумесечен практикантски ангажман на Универзитетот во Болоња во рамките на програмата Uniadriop која опфаќа организација на неколку постдипломски програми од областа на општествените науки. Од 2007 година, кандидатот е и член на уредувачкиот одбор на списанието за политичко-општествени теми „Политичка мисла“, во издание на Фондацијата „Конрад Аденауер“ и Институтот за демократија Societas Civilis, Скопје.

Покрај горенаведените академски ангажмани, во биографијата на м-р Иван Дамјановски значително место заземаат и многубројните професионални консултантски ангажмани како и работа во невладиниот сектор:

- од 1999, истражувач и координатор на Центарот за евроатлантска интеграција во Институтот за демократија Societas Civilis, Скопје (ИДСЦС). Во рамките на оваа организација кандидатот има работено на повеќе проекти со домашни и странски партнери, анализи на јавни политики, како и на голем број анализи базирани на испитување на јавното мислење;

- 2009, 2010, предавач на годишниот семинар за новинари организиран од Македонскиот институт за медиуми и Европскиот центар за новинарство;
- 2008, предавач на “Школа за политика” – Совет на Европа/Европска комисија/Форум-ЦСИД;
- 2003-2006, предавач/тренер – програма за обука на пратеници од Собранието на Р. Македонија, област институции и политики на ЕУ - Фондација „Фридрих Еберт“/Ренер Институт-Виена;
- 2003, предавач/тренер во областа на европските интеграции - Фондација „Фридрих Еберт“;
- 2005-2006, предавач/тренер во областа политики на ЕУ за различни целни групи- Фондација „Конрад Аденауер“;
- 2004 – 2005, експерт/консултант, консултантски услуги (правда и внатрешни работи) во финалната евалуација на одговорите од Прашалникот на Европската комисија; Секретаријат за европски прашања - Влада на Република Македонија;
- 2005 – консултант; истражување на пазарот и изготвување препораки за нови бизнис-можности во кавадаречкиот регион - South East Europe Development, International Finance Corporation (Светска банка);
- 2005 – истражувач/автор-Nansen Dialogue Centre – истражување на состојбата со меѓуетничките односи во регионот на општината Јегуновце;
- 2004, автор/истражувач во спроведување на истражување и публикација на “Унапредување на односите меѓу ЕУ и Западен Балкан: Прогресот на Република Македонија во областа на правдата и внатрешните работи”, Европска комисија; Европски институт-Софија; Институт Евроблакан – Скопје;
- 2003/2004, автор, истражувач - “Национална кампања за интеграција на Македонија во ЕУ”. Сектор за европска интеграција - Влада на РМ - координатор и автор на инструментите на кампањата, мултимедија ЦД, брошури за прашања поврзани со ЕУ итн.;
- 2002/2003 - координатор на кампањата “Македонија без Шенген “ – ИДСЦС;
- 2001-2002 – проект-координатор на „Школа за демократија“, имплементирана од ИДСЦС и ФИОМ- Британска амбасада, DFID.

3. Учество на академски конференции, семинари и обуки

- “Example of Excellence for (Joint) Degree Programme Development in South-Eastern Europe”. Tempus: University of Barcelona, декември 2010.
- “Discipline Meeting in Political Science & International Relations and Journalism” - Open Society Institute, Higher Education Support Program, Antalya, Turkey, октомври 2010.
- “Political Science & International Relations and Law Discipline Group Meeting” - Open Society Institute, Higher Education Support Program, Budva, Montenegro, мај, 2010.
- 15th Annual World Convention of the Association for the Study of Nationalities “Nations and States: on the Map and in the Mind”, Columbia University, USA, април 2010.
- “Example of Excellence for (Joint) Degree Programme Development in South-Eastern Europe”. Tempus: University of Poitiers, France, февруари 2010.
- Higher Education, Human Capital, and Development Processes in Kosovo, Institute for the Danube Region and Central Europe, Pristina, Kosovo, јануари 2010.
- “Research Methods in Social Sciences” – University of Freiburg, Sarajevo, Bosnia, мај 2009.
- “Political Science and International Relations AFP Discipline Group Meeting” - Open Society Institute, Higher Education Support Program, Istanbul, Turkey, април, 2009.
- “Migration, Diaspora and Reform Processes in South East Europe” - Institute for the Danube Region and Central Europe, Vienna, Austria, март 2009.
- “Example of Excellence for (Joint) Degree Programme Development in South-Eastern Europe”. Tempus: University of Graz, Graz, Austria, февруари 2009.
- “Security in the Balkans - NATO after the Bucharest Summit”- Konrad Adenauer Stiftung/IDSCS, Skopje, Macedonia, јули 2008.
- “Development on the Move: Measuring and Optimizing the Economic and Social Factors Influencing Migration” – Educon/ Global Development Network/ Institute for Public Policy Research, Скопје, Македонија, мај 2008
- “Discipline Meeting in Political Science and International Relations” - Open Society Institute, Higher Education Support Program, Istanbul, Turkey, март

2008.

- “Конституционална реинтеграција во постконфликтни општества” – Alternative Academic Agenda-политички студии, Правен факултет “Јустинијан I“, ноември 2007.
- “Macedonia’s road towards EU Accession – Setting the Priorities” – The Olof Palme International Center, European Forum for Democracy and Solidarity, Скопје, Македонија, септември 2007.
- “Balkan Forum for Communication” – Pantheon University, Kavala, Greece, јули 2007.
- “Values and Politics – The EU Extended towards the South-East of Europe- a Community of Shared Values?, Regional conference Friedrich Ebert Stiftung/IDSCS, Битола, Македонија, јуни 2007.
- “Образовниот предизвик – услов за социјален капитал” – ИДСЦС/ Friedrich Ebert Stiftung, Скопје, Македонија, мај 2007.
- “European Economic and Social Model – Comparative Overview of the State of Affairs in EU Member States and Macedonia” – Institute for Economy, University of Skopje, Скопје, Македонија, мај 2007.
- “The State of the European Union and the Accession Perspectives of Macedonia” - Friedrich Ebert Stiftung-Budapest, Institute for World Economy at the Hungarian Academy of Sciences, IDSCS, Скопје, Македонија, мај 2007.
- “Discipline Meeting in Political Science and International Relations” - Open Society Institute, Higher Education Support Program, Istanbul, Turkey, март 2007.
- “Utilization of Human Capital in the Process of European Integration” – TRANSFUSE, College of Europe, март 2007.
- “Извештаите за пропирување на Европската комисија 2006 год. и нивниот импакт врз процесот на пристапување” - Македонска асоцијација на политиколози, Скопје, Македонија, ноември 2006.
- “Higher Education Training Sessions” – Curriculum Resource Center/Central European University, Скопје, Македонија, мај 2006.
- “Cross-Regional Conference of AFP Fellows in Political Science, International Relations and History” – Open Society Institute, International Higher Education Support Program, Sinaia, Romania, февруари 2006.
- “Regional Conference on Conflict Prevention throughout Integration”– Friedrich Ebert Stiftung, Macedonian Ministry of Foreign Affairs, Скопје, Македонија, ноември 2005.

- “Fellows Orientation Sessions” – Open Society Institute, International Higher Education Support Program, Sinaia, Romania, септември 2005.
- “Sharing the Practical Experiences in the Process of European Integration-Learning Process between Macedonia, Hungary and Slovenia” – Friedrich Ebert Stiftung-Budapest, Institute for World Economy at the Hungarian Academy of Sciences, Скопје, Македонија, октомври 2004.
- “Curriculum Methodology and Syllabus Planning”. – Civic Education Project, Струга, Македонија, април 2004.
- “Национална стратегија за европска интеграција”, конференција организирана од Секторот за европска интеграција во рамките на Владата на Република Македонија, Охрид, Македонија, февруари 2004.
- “Cooperative Balkans on their way to Europe” – Bosphorus Society, Blagoevgrad and Sofia, Bulgaria, ноември 2002.
- “Emigration Phenomena on the Balkans” - Friedrich Ebert Stiftung, Охрид, Македонија, јуни 2002.
- Post Communist Transition and Democratization in Southeast and Central Europe” – “Summer School of University of Bologna, Cervia, Italy, септември 2001.
- “Transilvania Community College – Minorities Course” - Association for Community Colleges, Odorhei, Romania, јули 2001.
- “ From a Powder Barrel to the Round Table “ – “House am Mauberg”, St. Vlas, Bulgaria, јуни 2001.
- “ To Democracy” – School of Democracy, Herceg Novi, Montenegro, јануари 2001.
- “ Ethnobarometar” – CEECS, Охрид, Македонија, декември 2000.
- “ Politics and the Media “ – Friedrich Ebert Stiftung, Скопје, Македонија, 2000.
- “ Security in Europe beyond the 2000 / NATO Enlargement and Relations with the EU “ – IAPSS, Oslo, Norway, октомври 2000.
- “ Quest for Competence “ – University of Twente, Enchede, The Netherlands, мај 2000.

4. Трудови

Кандидатот е автор на следниве научноистражувачки трудови:

- *“Shaping Europe: Discourses on European Integration”, 2003.* Магистерскиот труд “Обликувајќи ја Европа: Теоретскиот дискурс на европската интеграција” претставува сериозен научен труд од областа на политичката теорија. Преку утилизацијата на широк спектар теоретски ресурси, овој труд нуди една концизна критичка анализа на теоретските концепти на европска интеграција која би можела да се окарактеризира како своевидна картографија на теоријата за интеграција. Следејќи го хронолошкиот развој на интегративната теорија, авторот преку својата аргументација настојува критички да укаже на недоследноста на „големите“ теории во својот обид целосно да ја концептуализираат комплексноста на процесот на европска интеграција. Следствено, магистерскиот труд ја застапува тезата за подобноста на современата „нова“ теорија на европска интеграција која како теорија од среден домет (мезо теорија) дава пореалистички приказ на мултидимензионалноста на определени аспекти на европската интеграција. Воедно ваквата преференција на авторот ја потенцира и доминантноста на политичката теорија и политиколошкиот приод како методолошки најкомпатибилен инструмент во објаснувањето на интеграцискиот процес.

- Вовед во работата на Собранието на Република Македонија“. Скопје: Вестминстер-фондација за демократија, 2010 (*колективен труд - Дамјановски, Иван. Прешова, Денис. Гоцевски, Драган и Марковиќ, Ненад*). Овој труд претставува вовед во работата на Собранието на Република Македонија и е наменет за парламентарните службеници. Трудот дава преглед на споредбените политички системи, како и институционална и процедурална анализа на работата на македонското Собрание. Финално, трудот посветува внимание и на правата и обврските на службениците во Собранието, како и на истражувачкиот процес и потребите од истражувачка работа во Собранието.

- “Macedonia between Identity Politics and EU Integration – New Paradigms, Old Mental Maps”. Paper presented at the 15th Annual World Convention of the Association for the Study of Nationalities “Nations and States: on the Map and in the Mind”, Columbia University, New York, USA, Април 2010. (*Damjanovski, Ivan u Markovic, Nenad*). Овој труд го анализира процесот на антиквизација низ призмата на македонскиот процес на пристапување кон Европската унија. Трудот врши анализа на трансформативната моќ на политиката на проширување на Европската унија, при што преку користењето на конструктивистички пристап се аргументира дека дури и во случаи на висока асиметрична меѓузависност во корист на ЕУ, во случаи на сензитивни идентитетски политики, трансформативната моќ на ЕУ е слаба и неефективна.

- "Flexibility, Academia and Human Capital Formation: What is the Role for Higher Education in Kosovo's Transition towards a Knowledge-Based Economy?". *Journal Der Donaurum* Vol.50. No. 1, 25-43, IDM Vienna: 2010. Овој труд го анализира Косово во контекст на образовните реформи и побарувањата на економијата базирана на знаење. Преку критичка рефлексija врз пазарот на високо образование во Косово, трудот предлага употреба на определени државно центрични мерки во рамките на неолибералниот модел на администрација. Следствено трудот аргументира дека модернизацијата на високообразовниот сектор во Косово зависи од два меѓузависни фактора: флексибилност на наставните програми и континуирано надградување на академските човечки ресурси.

- „From the Outside Looking In: the Role of the Diaspora in the Macedonian EU Integration Process and Socio-Economic Development". *Journal Der Donaurum* Vol. 48. No.3,235-251, IDM Vienna: декември 2008. Овој труд врши анализа на импактот на македонската дијаспора врз процесот на македонската политичка и социо-економска консолидација преку фокусирање врз три инстанции: политичките импликации од активностите на дијаспората и нивниот импакт врз процесот на европски интеграции; влијанието на дијаспората врз економскиот развој; влијанието на феноменот на "одлив на мозоци".

- *Анализа на трговијата со луѓе во РМ и предизвиците поврзани со компензација на штетата. ОБСЕ/ИДСЦС, декември 2007 (Дамјановски, Иван и Мисев, Владимир)*. Овој труд опфаќа темелна анализа на неколку теми поврзани со политиката на борба против трговијата со луѓе. Најпрвин анализата обезбедува регионален преглед на статистички податоци и легислативна рамка како вовед во статистичкиот профил на Република Македонија со посебен осврт на нејзината легална и институционална рамка. Суштинскиот дел на трудот за базира на анализа на резултатите добиени по пат на теренско квалитативно устразување кое се фокусира на проблемот на компензација на жртвите на трговијата со луѓе. Анализата обезбедува и policy препораки кои би ја зајакнале политичката и правната рамка на оваа област.

- „*Macedonia's EU Accession – Negotiation or Stagnation?*". *Bologna, Italian Portal for Studies on Eastern Europe, April 2007*. Овој труд е посветен на моменталната состојба на македонскиот процес на пристапување кон ЕУ, при што врши анализа на два круцијални реформски елемента неопходни за започнување на преговори за членство. Најпрвин се обработува проблемот на недостаток на политички дијалог, при што авторот аргументира дека станува збор за прво сериозно нарушување на кондиционалноста на Европската унија кое суштински не произлегува од институционалниот систем, туку од однесувањето на политичките елити. Вториот сегмент што се обработува е реформата на јавната администрација, каде што авторот аргументира пристап на редефиниција на процесот на донесување одлуки во рамките на интраинституционалната хиерархија.

- *Истражување за очекувањата на младите во Република Македонија. Фондација „Фридрих Еберт“. Скопје: 2006. (колективен труд - Иван Дамјановски, Ненад Марковиќ, Дане Талески, Владимир Божиновски)*. Овој труд е резултат на еден опширен истражувачки проект во кој се дава анализа на

перцепциите на младата популација во Македонија во неколку општествени области, т.е. внатрешна политика, меѓународни односи, образование, економија и миграции. Трудот содржи и препораки за можни решенија на анализираните проблеми.

- „*The approximation of the Macedonian Legal System to the Acquis Communautaire*” in Frosini, Justin Orlando, Lupoi, Michele Angelo and Marchesiello, Michelle (eds.). „*A European Space of Justice*”. Longo Editore Ravenna, Ravenna: October 2006 (cmp. 33-51) (Damjanovski, Ivan and Prokopenko, Nikola). Овој труд се фокусира на процесот на апроксимација на македонското законодавство со европското законодавство. Текстот дава екстензивна анализа на апроксимацијата на македонскиот правен систем преку главните инструменти и спогодби преку кои се имплементира овој процес. Трудот исто така го анализира македонскиот институционален дизајн и неговиот перформанс во процесот на апроксимација на законодавството, како и преглед на реформата во областа правда и внатрешни работи.

- „*Republic of Macedonia and the Process of European Integration*”. *Literary Balkans*, Sofia: February 2006 (cmp. 263-290) (Damjanovski, Ivan and Taleski, Dane). Овој труд го анализира прогресот на Република Македонија во процесот на европска интеграција преку хронолошки пристап анализирајќи ги клучните инструменти и договори кои ги регулираат односите помеѓу Македонија и Европската унија. Исто така, трудот се фокусира и врз соодветна анализа на јавното мислење vis a vis процесот на европска интеграција.

- „*Makedonien: EU-Kandidat-und wie weiter?*”, *Westlicher Balkan und die EU. Agenden der Integration, Ost-West Gegen Informationen*, 17 Jg. Nr 4/2005, Graz: December 2005 (Ivan Damjanovski, and Dane Taleski). Централна тема на овој текст е фазата на кандидатски статус во пристапниот процес кон Европската унија. Трудот ги анализира аргументите за политичка верификација на овој статус и обрнува посебно внимание на политичкиот и реформски контекст кој консеквентно и среднорочно му следува на кандидатскиот статус.

- *Унапредување на односите меѓу ЕУ и Западен Балкан: Прогресот на Република Македонија во областа на правдата и внатрешните работи. Евро Балкан Прес. Скопје: 2005 (стр. 41-72) (Дамјановски, Иван. Вурмо, Ѓерѓи).* Овој труд е финален производ на регионалниот истражувачки проект „Унапредување на односите меѓу ЕУ и Западен Балкан” кој е имплементиран од страна на Европската комисија и Европскиот институт од Софија. Трудот дава опширна анализа на степенот на реформа и достигнувањата на Македонија во областа на правдата и внатрешните работи со посебен акцент на политиката на азил, политиката на миграции, граничната контрола, визната политика и полициската соработка. Трудот исто така нуди и препораки за подобра имплементација на политиките во рамките на соодветните области. Трудот е објавен на македонски и на англиски јазик.

- *Предизвикот на преговори за членство и институционалниот пристап кон зајакнување на капацитетите. Списание за политичко-општествени теми „Политичка мисла”. Фондација „Конрад Аденауер”/ИДСЦС. Скопје: септември 2005 (стр. 73-83.)* Централна тема на овој труд е процесот на

переговори за членство во Европската унија, при што првиот дел од текстот се сосредоточува на анализа на основните параметри на овој процес и на начинот на кој техничките аспекти се поврзуваат со реалните реформски критериуми. Во вториот дел од овој труд, авторот го аргументира институционалниот пристап кон зајакнување на капацитетите како соодветен теоретски дискурс кој би бил апликативен во македонскиот контекст на реформа на јавната администрација.

- *Федералната визија на Спинели. Списание за политичко-општествени теми 'Политичка мисла'. Фондација Конрад Аденауер/ИДСЦС. Скопје: март 2005 (стр. 103-109).* Овој текст примарно е посветен на политичката теорија на Алтиеро Спинели и неговиот теоретски модел за федерална Европа. Текстот претставува критички осврт на "радикалната" теорија на федерализмот при што укажува и на политичките консеквенци кои се јавуваат како резултат на влијанието на оваа школа.

- *Современиот дискурс на теоријата за европска интеграција. Списание за политичко-општествени теми „Политичка мисла“. Фондација „Конрад Аденауер“/ИДСЦС. Скопје: септември 2004 (стр. 87-95).* Овој труд презентира една критичка призма врз современата дебата во интегративната теорија каде што посебен акцент се става врз таканаречените "нови теории" на европска интеграција. Главната аргументација оди во насока на афирмирање на мезотеориите кои имаат супранационален карактер.

- *Регионалната политика на Европската унија за спречување на сиромаштијата. Списание за политичко-општествени теми „Политичка мисла“. Фондација „Конрад Аденауер“/ИДСЦС. Скопје: март 2004 (стр. 17-25).* Овој есеј дава екстензивна анализа на регионалната политика на Европската унија преку аргументација на основните инструменти и принципи, како и увид во моменталните трендови на диспаритети и конвергенција.

- *Либерален институционализам - предизвик на глобализацијата (примерот на Г8). Списание за политичко-општествени теми „Политичка мисла“. Фондација „Конрад Аденауер“/ИДСЦС. Скопје: декември 2003 (стр. 59-65).* Преку анализа на дизајнот и функционирањето на Г8, авторот во овој текст полемизира со дилемата за оправданоста на постоењето на институционални форми како инструмент за организирана мултилатерална активност за справување со глобализациските предизвици.

- *Таткото на поствоена Италија - Алчиде де Гаспери. Списание за политичко-општествени теми „Политичка мисла“. Фондација Конрад Аденауер/ИДСЦС. Скопје: септември 2003 (стр. 77-82).* Овој есеј дава критички приказ на развојот на политичката сцена во поствоена Италија пред се преку политичката кариера на еден од најуспешните политички лидери во поновата италијанска историја. Посебно внимание е посветено на федералистичките аспирации на де Гаспери и неговиот концепт на европски патриотизам.

- "Школа за демократија, десет тетратки за демократијата". Скопје: ФИОМ/ДФИД, 2003. (колективен труд - Иван Дамјановски, Ненад Марковиќ,

Дане Талески.) Овој труд дава преглед на развојот, основните карактеристики и предизвици на современите демократски системи.

Заклучна оцена и предлог

Рецензентската комисија, врз основа на проучувањето на пристигнатата пријава на конкурсот, констатира дека м-р Дамјановски Иван дипломирал со висок просечен успех на политичките студии, магистрирал на престижен странски универзитет со високи оценки, одлично познава странски јазици, учествувал на научни и стручни конференции во странство и објавува трудови во странски научни списанија и институции. Неговото академско и професионално резиме укажува на екстензивно познавање на научната област применета политика.

Рецензентската комисија, врз основа на сето претходно изнесено во извештајот, заклучи дека кандидатот м-р Дамјановски Иван ги исполнува условите за избор/реизбор на соработник во соработничко звање – асистент на научната област применети политички науки; има завршено магистерски студии од соодветното научно подрачје, се служи со два од светските јазици и покажува способност за наставно-научна дејност (голем број на објавени трудови и асистент и демонстратор со неколкугодишно искуство).

Со оглед на неговиот досегашен ангажман на Факултетот како асистент и демонстратор, образовен и стручен развој, научна љубопитност, човечност, коректност и комуникативност со студентите и предметните наставници, ни дава за право да веруваме дека кандидатот м-р Иван Дамјановски ќе продолжи да се развива во успешен наставен и научен кадар од областа на применетите политички науки.

Рецензентската комисија поаѓајќи од сето она што е изнесено, на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје му го дава следниов

ПРЕДЛОГ

Кандидатот м-р **Иван Дамјановски** да биде преизбран за асистент на научната област применети политички науки.

Комисија

Проф. д-р Борче Давитковски с.р.

Проф. д-р Гордана Силјановска с.р.

Проф. д-р Сашо Георгиевски с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ – ВОНРЕДЕН ПРОФЕСОР ПО ПРЕДМЕТИТЕ: СОЦИОЛОГИЈА НА ОБРАЗОВАНИЕТО, РЕЛИГИСКИ СИСТЕМИ И МУЛТИКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ, ЗА ГРУПИТЕ ОДДЕЛЕНСКА НАСТАВА И ПРЕДУЧИЛИШНО ВОСПИТАНИЕ НА АЛБАНСКИ НАСТАВЕН ЈАЗИК НА ПЕДАГОШКИОТ ФАКУЛТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје, со одлука бр. 02-81/1 од 9.2.2011 година, а во врска со конкурсот објавен во весниците „Дневник“ од 29.12.2010 год. и „Лајм“ од 29.12.2010 год., донесе одлука за формирање на Рецензентска комисија во состав:

1. проф. д-р Владо Тимовски, претседател,
2. проф. д-р Стефан Костовски, член,
3. проф. д-р Ѓулумсере Касапи, член.

На распишаниот конкурс за наведените наставни предмети се пријави само доц. д-р Емиљ Сулејмани, вработен на Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје. Рецензентската комисија, по разгледувањето на документацијата на кандидатот доц. д-р Емиљ Сулејмани, како и на неговиот досегашен ангажман во наставната работа на Факултетот, има посебна чест и задоволство на Наставно-научниот совет на Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје да му го поднесе следниов

ИЗВЕШТАЈ

БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ

Емиљ Сулејмани е роден во Куманово на 12.1.1969 година. Основно и средно образование завршил во Скопје со одличен успех. Како средношколец бил активен во младинската организација на училиштето, и посебно учествувал во работата на класните заедници. По завршувањето на средното образование се запишал на Педагошката академија „Св. Климент Охридски“ во Скопје, на групата одделенска настава, на која воедно и дипломирал во 1994 година. Непосредно потоа продолжил да студира на Педагошкиот факултет во Скопје, на кој дипломирал во 1998 година како студент на првата генерација на групата одделенска настава и се здобил со звањето дипломиран професор по одделенска настава. На постдипломските студии се запишал на Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања, отсек: социологија во Скопје, каде што предвидените испити

ги положил со просечен успех 9,5 и го одбрал магистерскиот труд на тема: „Универзални религиски објави на христијанството и исламот“ (2005 година). По завршувањето на магистерските студии пријавил докторска дисертација на Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања, и со успех ја одбрал докторската дисертација на тема: „Социјално-интегративната и филозофската функција на исламот“ (2006 година), со што се здобил со звањето доктор по социолошки науки.

Во периодот 1994-1996 година работел во Министерството за информации, додека од 1996 до 1998 година работел во Министерството за култура како раководител за издавачката дејност. Од 1998 се вработил на Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје.

На 21.6.2006 година е избран во звањето доцент по предметите: социологија на образованието, религиски системи и мултикултурно образование, за групата предучилишно воспитание на албански наставен јазик. Потоа, со одлука на Наставно-научниот совет од учебната 2006/2007 година му е доделен и предметот естетика. Во учебната 2010/2011 година, со започнувањето на студиите по библиотекарство, заедно со проф. д-р Владо Тимовски го предава и предметот социологија на културата како избран предмет.

Во вториот циклус на студии на Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје, за студиите по одделенска настава и предучилишно воспитание на албански наставен јазик, носител е на предметите: интеркултурно образование и етика во образованието, додека како член на комисији е на неколку предмети.

Од 13.10.2008 година, со одлука на Наставно-научниот совет е избран за раководител на групата за предучилишно воспитание, а со тоа е и член на Деканатската управа.

Наставна дејност

Во овој временски период, односно од неговиот избор за доцент по веќе споменатите предмети за додипломски студии, д-р Емиљ Сулејмани практикува посебно одговорен однос во исполнувањето на неговите задачи во наставата, како во реализацијата на предавањата, така и во реализацијата на вежбите. Во таа смисла, со право може да се истакне дека станува збор за колега кој професионално ја изведува наставата на Факултетот и во овие години посебно се разви во солиден педагог кој ужива и углед меѓу студентите.

Покрај тоа што целосно е посветен на наставниот ангажман за наведените предмети и едукација на младите кадри, тој се занимава и со научноистражувачка работа.

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЛНОСТ

Д-р Емил Сулејмани пред изборот за доцент и после тоа има објавено многубројни научни трудови во домашни и меѓународни научни списанија и во зборници на трудови од научните собири од меѓународен карактер. Во овој дел од извештајот ги бележиме трудовите по изборот во звањето доцент:

1 .Статии во списанија

- „Социолошкиот приод кон духовните ентитети“, списание „Просветно дело“ бр.1 (2006 год.);
- „Филозофија на арапската цивилизација“, списание „Просветно дело“ бр. 2 (2006 год.);
- „Прагматизмот како парадигматика за граѓански општества“, списание „Просветно дело“ бр. 3 (2006 год.);
- „Позитивизмот - вовед во граѓанската социологија“, списание „Просветно дело“ бр. 1 (2007 год.);
- „Апликација на одделни логички методи за истражување на граѓанските општества“, списание „Просветно дело“ бр. 5 (2007 год.);
- „Толерантноста меѓу религиите-екуменско движење“, списание „Просветно дело“ бр. 5 (2008 год.);
- „Културата во системот на образованието“, списание „Просветно дело“ бр. 2 (2009 год.);
- „Социологија на религијата“, списание „Просветно дело“ бр. 5 (2010 год.).

2.Објавени книги

„Sociologjia e sistemeve religjioze botërore“ (Социологија на светските религиски системи), „Printing grafik“ Скопје (2007).

3.Учество на научни собири со меѓународен карактер

Од научните собири во земјава и во странство на кои активно учествувал со трудови кои се објавени во зборници на трудови, ги издвојуваме следниве:

- **меѓународен собир:** *Современи тенденции во формирањето на наставниот кадар за предучилишно воспитание и одделенска настава*, Струга, 2006 година, со излагање на индивидуален труд: *Компетенциите на наставниците – дело на наставно-воспитниот процес*;
- **In the fourth Balkan congress: Education, the Balkans, Europe** (Четврти балкански конгрес „Едукација, Балканот, Европа“), со излагање на индивидуален труд: *„The development of civil societies today“* (Развојот на граѓанските општества денес), Стара Загора, Република Бугарија, 2007 год.;

- **IV меѓународен научен собир:** *Contemporary intentions in education*, Охрид, 2008 година, со излагање на индивидуален труд: „*Culture as societal and social phenomenon*“;
- **IV меѓународен научен собир:** *Contemporary intentions in education*, Охрид, 2008 година, коавтор со д-р Мукереме Руси и м-р Хана Салиу: „*Necessity for advancement and changes*“;
- **The 5th International Balkan education and science congress:** (Петти интернационален балкански конгрес - „Образованието и науката“) со излагање на индивидуален труд: „*The multiculturalism and the religion in the system of the education*“ (Мултикултурализмот и религијата во системот на образованието), Едрене, Република Турција, 2009 година;
- **V меѓународна научна конференција:** *Education for a human society*, Охрид, 2010 година, со излагање на индивидуален труд: *Мултикултурализмот како фактор за хуманизација на општествените односи*.

4. Учество во проекти

- **Креативна настава и учење**, проект на USAID и Фондацијата „Институт отворено општество-Македонија“, Охрид, 2006-2007 година.
- **Higher education programs**, Particapation in Cooperation Between Roma Communities of Former Yugoslavia, Zagreb, Croatia.

Учество во телевизиски емисии

Кандидатот Емил Сулејмани со своите стручни и научни видувања има учествувало и на повеќе телевизиски емисии со следниве теми:

- Девијантни појави кај адолесцентите-неконтролирана употреба на цигарите (МТВ - втора програма), на албански јазик;
- Алкохолот како средство за решавање на проблемите и нарушување на семејните односи (МТВ - втора програма), на албански јазик;
- Професорот како воспитувач и образувач (МТВ - прва програма), на македонски јазик;
- Родителот како фактор во процесот на воспитанието (МТВ - прва програма), на македонски јазик;
- Инцестот како девијантна појава во современите општества (Алсат-М), на албански јазик.

Други позначајни активности

Во овој период кандидатот пројави мошне богата активност изразена пред сè преку членување во разни тела и органи во кои секогаш даваше значаен придонес. Бележиме само некои од нив:

- член на Редакцискиот одбор на Информаторот за одделенска настава и за предучилишно воспитание;
- член на работна група за осмислување на веб - страницата на Факултетот;
- модератор во четвртата секција, *Образование, култура, религија и мултикултура*, на Петтиот интернационален балкански конгрес во Едрене, Република Турција;
- претседател на Комисијата за јавни набавки на Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје;
- член на работна група за афирмација на Факултетот за упис на нови студенти во прва година во учебната 2010/2011 година;
- член на уредувачкиот одбор на научно-стручното списание „Педагошка ревија“, во издание на Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје;
- член на редакцискиот одбор на стручното списание *Суница*, во издание на ДППТУ Макауз, Скопје;
- член на Организациониот одбор за организирање на Петтиот меѓународен научен собир;
- член на Организациониот одбор за организирање на Меѓународен научен собир во Гевгелија, април-мај 2010 година;
- член на работна група за осмислување на главна тема и основни тези за научниот собир, 2011 година;
- заменик-член на факултетска дисциплинска комисија;
- член на факултетска комисија за изработка на Предлог-елаборат за трет циклус докторски студии на Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје;
- член на факултетска комисија за реформа и промена на студиските програми на Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје;
- член на комисија за избор на демонстратори на Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје;
- раководител на групата за предучилишно воспитание;
- претседател на рецензентска комисија за стручно вреднување на ракописи при Министерството за образование и наука за учебникот „Граѓанско образование“ за VIII одделение и IV година средно образование.

Од мошне богатиот прилог на објавени трудови во списанијата, меѓународните научни собири и сл. очевидно е дека сите главно се однесуваат и се поврзани со наставните предмети за кои почитуваниот колега изведува настава, што значи дека кандидатот и научно и академски во овој период се профилира за групата предмети за кои е избран. Посебно ќе се осврнеме на некои од нив:

1. Во книгата „Социологија на светските религиски системи“ (2007), Емиљ Сулејмани најнапред се осврнува на дефинирање на религијата од страна на поголем број мислител и посебно се занимава со тоа што е социологија на религијата и се осврнува на народните и универзалните религии, елементите и функциите на религијата. Систематски ги изложува учењата на христијанството, исламот и столбовите на кои почива, а се осврнува и на етиката на будизмот и на учењето на Конфучие. Посебно внимание заслужува и делот во кој авторот дава компаративни согледувања за монотеистичките религии, а се осврнува и на толеранцијата помеѓу религиите и екуменските процеси. Овој труд, според проблематиката што ја разработува и приодот во толкувањето на религијата е мошне значаен од научен аспект, но особено е корисен и како учебно помагало за студентите.

Книгата претставува вредно научно остварување кое анализира и промислува важен современ и општествен феномен како што се универзалните религии. Оваа констатација посебно значење добива во рамките на глобалните општествени околности на перманентен „ривалитет“ меѓу принципите на секуларноста и теизмот. Заради тоа, не може да се маргинализира општествената важност на секуларните филозофски промислувања и на рационалистичките социолошки анализи на современото општество. Но, едновременно, не е за потценување и филозофската и социолошката респектабилност на теистичките промислувања и анализи на современото општество. Книгата на Емиљ Сулејмани во оваа смисла, со своето респектабилно филозофско – социолошко научно достоинство, филозофски промислувајќи ги и социолошки теориски анализирајќи ги современите религиски идеи (универзалните религии – христијанството, исламот, будизмот, конфучијанизмот), дава несомнен придонес кон не многу честите обиди и напори во Република Македонија (барем не на она ниво на пројавност и квалитет кое го заслужува реалната и објективната духовна и практична општествена релевантност на универзалните религии) да се откријат и филозофско – социолошки да се евалуираат темелните определби на современите (универзалните) религиско – верски системи.

2. Во трудот „Прагматизмот како парадигматика за граѓанските општества“, авторот најнапред укажува на фактот дека прагматизмот се појавува во САД и најзначаен претставник е Вилијам Џејмс. Според авторот, две нешта се мошне значајни, а тоа е влијанието на англиската емпиристичка филозофија и граѓанската револуција која придонела да се формира граѓанско општество во кое корисноста, како што вели тој, е основен и главен критериум на сите научни, логички и филозофски ставови и вистини. Понатаму авторот поопстојно се осврнува и ги анализира некои од основните идеи на Вилијам Џејмс во неговата книга „Прагматизмот - ново име за некои стари начини на мислењето“. Емиљ Сулејмани во овој труд истакнува едно мислење дека идеите стануваат моќни и способни за животот и истоветни со вистините само кога стануваат прагматично корисни, утилитаристички и кога помагаат да најдеме задоволителен однос со другите делови на нашето искуство.

3. Во трудот „Позитивизмот - вовед во граѓанската социологија“, авторот го анализира настанувањето на позитивизмот како правец и неговото знаење за граѓанската социологија. Посебно се осврнува на придонесот на Огис Конт, на неговата класификација на науките. Социологијата (статика и динамика) ги објаснува фазите во

развојот на општеството кои според Конт се: теолошка, метафизичка и позитивна. Во вториот дел на статијата станува збор за Марксовата теорија на општеството, при што укажува на повеќе релевантни прашања за влијанието на марксистичката теорија за развојот на општествата во дваесеттиот век.

4. Во трудот „Апликации на одделни логички методи за истражување на граѓанските општества“, авторот на самиот почеток дава методски табелар, при што ги истакнува: 1. методите засновани на сетилата (наблудување, експеримент, авторитативен метод); 2. методите засновани на разум (анализа, хипотеза, индукција); 3. методите засновани на ум (дедукција, теориски обопштувања со типизација, синтеза). Понатаму авторот укажува на специфичноста на примената на овие методи во проучувањето на општествените процеси. Поопстојно се осврнува на сознанијата до кои се дошло со примената на поодделни методи во научните истражувања и ја истакнува доминацијата на поодделни методи во филозофското промислување на светот. Исто така, се осврнува на логичкото набљудување на логичката анализа, и на логичката синтеза на фактите. Во тој контекст посочува одредени размислувања на познати филозофи и научници.

5. Трудот „Толерантноста меѓу религиите - екуменско движење“ се надоврзува на прворецензирираниот труд и ни посочува повеќе размислувања на социолози и филозофи за толеранцијата и екуменското движење. Врз основа на овие согледувања, авторот забележува дека екуменското движење е феномен на нашето време и истакнува дека процесот на екуменизација треба да се одвива во рамките на големите светски религии.

6. Во трудот „Културата во системот на образованието“ авторот укажува за значењето на образованието за развојот на општеството, при што посебно ја потенцира улогата на образованието во глобализацијата. Тој забележува дека образованието ја игра улогата на двигател во општеството и истакнува дека е потребна целосна образовна дејственост насекаде во светот, при што го потенцира гледиштето на Диркем и Вебер за образованието.

7. Во трудот „Развој на граѓанските општества“, објавен во годишникот на Педагошкиот факултет во Стара Загора, Р. Бугарија, авторот се осврнува на некои постигнувања и вредности на филозофската антропологија, потоа за некои нови теории за смислата и вистината, како и нови методи во проучувањето на филозофските феномени, филозофијата на културата, етиката и поважни достигнувања во глобализацијата на филозофските идеи. Поконкретно се осврнува на развојот на граѓанското општество, и ги истакнува постигнатите резултати во минатото, а се осврнува и на повеќе филозофски учења кои влијаат на новиот светски систем. Во посебен дел од трудот го истакнува развојот на филозофските идеи во државите на Балканот.

8. Во трудот „Компетенциите на наставниците - дело на наставно-воспитниот процес, авторот се осврнува на прашање кое е значајно за секоја професија. Авторот, во конкретниот случај, поопстојно се занимава со компетенциите на наставничката професија, при што ги елаборира стручните компетенции на наставникот, соочувајќи повеќе размислувања на некои филозофи и педагози. Во еден дел на статијата мошне

успешно го анализира влијанието на социјалните промени врз учењето и развојот на компетенциите на наставникот, и укажува на оспособеноста на наставникот за тимска работа, за соработка со семејството, пошироката општествена средина и сл. Овој прилог е мошне значаен во севкупното разгледување и дефинирање на компетенциите на наставничката професија.

9. Во трудот „Културата како општествен феномен“, авторот укажува дека историјата на културата е историја на човештвото. Посебно се занимава со културата на сетилата, односно со хуманизацијата и еманципацијата на човековите сетила, што е посебно значајно за тоа да се стане дел од општествената целина. Исто така, станува збор за јазикот како човекова специфичност за комуницирање меѓу луѓето и ја истакнува потребата од развивање на јазичната култура.

10. Во трудот „Социологија на религијата“ се врши анализа на сеопштата наука која универзалната вера ја трансцендира во религиологијата и неа ја прави уметничко-книжевна и научно-филозофска реалност која е научна и уште поесенцијално социолошка феноменологија. Социологија на религијата претставува најразвиена социолошка гранка, а таа вредност доаѓа од универзалната природа на самата религија. Целиот историски развој на религијата во општествата, формации, во сите земји, држави и континенти, во времиња и епохи, била дело на цивилизациите од што социологијата на културолошко - образовната и социологијата на религијата црпила знаења од светско значење и вредности. Социологијата на религијата покажува дека во областа на општи и посебни, природни и општествени науки, само во неа се можни синтетички знаења, интегративни асоцијативни спојници меѓу сите конфесии кои се во служба на сеопштиот напредок меѓу сите кои се борат за сеопшто добро на човечкиот род.

11. Во трудот „Мултикултурализмот како фактор за хуманизација на општествените односи“ се нагласува дека залагањата кои се праваат во континуитет за хуманизација на општествените субјекти низ целата човекова историја е изнаоѓање на светол пат и патоказ за хуманизација на општествените односи и субјективизација на условите кои се детерминираат од појавите и настаните. Во современите општествени односи, мултикултурализмот не би требало да се ограничува само на декларативно признавање на присутноста на многубројните култури во едно општество, туку да се воспостави механизам за еднаквост на тие култури во сите сегменти на општествените односи. За хуманизација на општествените односи круцијално место зазема и религијата која непосредно е поврзана поимно, сетилно и мисловно, проникнуваат една во друга, особено се влијателни и се обидуваат да најдат одговори за многу прашања кои честопати завршуваат со мистика. Од исконско значење за односот меѓу религијата и општеството е да открива постојани, општи, нужни и суштински, т.е. законити врски меѓу општествените структури и структурите на религиската свест.

12. Во трудот „Мултикултурализмот и религијата во системот на образованието“ се нагласува дека за целокупниот наставен процес и систем, најкруцијално е прашањето за толерантноста меѓу различните култури и религии, додека разликите меѓу културите и религиите не треба да бидат каузална основа за

судии и нетрпеливости, туку повод за разбирање и соработка. Не е доволна само добрата волја, туку и меѓусебното познавање. Нетрпеливоста е неспоива со изворните пораки на светските универзални религии. За мултикултурализмот во образованието се истакнува дека е главен предуслов за надминувањето на националните стереотипи и етноцентризми, а со тоа и многубројните меѓуетнички конфликти кои се појавуваат во хетерогените општествени заедници. Истовремено, со мултикултурното и интеркултурното образование им се овозможува на учениците да се запознаат со другите културни вредности и да придобијат космополитски сфаќања.

Заклучок и предлог

Имајќи ја предвид севкупната ангажираност на доц. д-р Емиљ Сулејмани, во реализацијата на наставата а особено објавените трудови од последниот избор, нивната тематска разновидност и прилогот што го дава во проучувањето на образовните процеси, културните феномени и религиските системи, Комисијата смета дека доц. д-р Емиљ Сулејмани ги исполнува условите да биде избран за вонреден професор по предметите: социологија на образованието, религиски системи и мултикултурно образование, за групите одделенска настава и предучилишно воспитание на албански наставен јазик. Во таа смисла, со посебна чест и задоволство му предлагаме на Наставно-научниот совет на Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје, да го избере д-р Емиљ Сулејмани во звањето вонреден професор.

Рецензентска комисија

1. Проф. д-р Владо Тимовски, претседател, с. р.
2. Проф. д-р Стефан Костовски, член, с. р.
3. Проф. д-р Ѓулумсере Касапи, член, с. р.

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Емиљ Сејфедин Сулејмани

Институција: Педагошки факултет „Св. Климент Охридски“, Скопје

Научна област: социолошки науки (социологија на образованието, религиски системи и мултикултурно образование).

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1	Настава I циклус студии: социологија на образованието, 3+2 (одделенска настава), 2006/07, 2007/08, 2008/09, 2009/10, 2010/11	9
2	Настава I циклус студии: религиски системи, 2+2 – избран (одделенска настава), 2006/07, 2007/08, 2008/09, 2009/10, 2010/11	6
3	Настава I циклус студии: естетика, 2+2 – избран (одделенска настава), 2006/07, 2007/08, 2008/09, 2009/10, 2010/11	6
4	Настава I циклус студии: социологија на образованието, 3+2 (предучилишно воспитание), 2006/07, 2007/08, 2008/09, 2009/10, 2010/11	7,2
5	Настава I циклус студии: религиски системи, 2+2 – избран (предучилишно воспитание), 2006/07, 2007/08, 2008/09, 2009/10, 2010/11	4,8
6	Настава I циклус студии: мултикултурно образование, 2+2 – избран (предучилишно воспитание), 2006/07, 2007/08, 2008/09, 2009/10, 2010/11	4,8

7	Настава I циклус студии: естетика, 2+2 – изборен (предучилишно воспитание), 2006/07, 2007/08, 2008/09, 2009/10, 2010/11	4,8
8	Настава I циклус студии: социологија на културата, 2+1 – изборен (библиотекарство), 2010/11	1,2
9	Вежби I циклус студии: социологија на образованието, 3+2 (одделенска настава), 2006/07, 2007/08, 2008/09, 2009/10, 2010/11	4,5
10	Вежби I циклус студии: религиски системи, 2+2 – изборен (одделенска настава), 2006/07, 2007/08, 2008/09, 2009/10, 2010/11	4,5
11	Вежби I циклус студии: естетика, 2+2 – изборен (одделенска настава), 2006/07, 2007/08, 2008/09, 2009/10, 2010/11	4,5
12	Вежби I циклус студии: религиски системи, 2+2 – изборен (предучилишно воспитание), 2006/07, 2007/08, 2008/09, 2009/10, 2010/11	3,6
13	Вежби I циклус студии: социологија на образованието, 3+2 (предучилишно воспитание), 2006/07, 2007/08, 2008/09, 2009/10, 2010/11	3,6
14	Вежби I циклус студии: мултикултурно образование, 2+2 – изборен (предучилишно воспитание), 2006/07, 2007/08, 2008/09, 2009/10, 2010/11	3,6
15	Вежби I циклус студии: естетика, 2+2 – изборен (предучилишно воспитание), 2006/07, 2007/08, 2008/09, 2009/10, 2010/11	3,6
16	Настава I циклус студии: социологија на културата, 2+1 – изборен (библиотекарство), 2010/11	0,9
17	Настава II циклус студии: етика во образованието, 2+2 – изборен (одделенска настава и предучилишно воспитание), 2010/11	1,5
19	Консултации со студенти од I циклус студии: социологија на образованието, (одделенска настава и предучилишно воспитание), 879 студенти, 2006/07, 2007/08, 2008/09, 2009/10, 2010/11	1,7

20	Консултации со студенти од I циклус студии: религиски системи(одделенска настава и предучилишно воспитание), 398 студенти, 2006/07, 2007/08, 2008/09, 2009/10, 2010/11	0,79
21	Консултации со студенти од I циклус студии: естетика (одделенска настава и предучилишно воспитание), 220 студенти, 2006/07, 2007/08, 2008/09, 2009/10, 2010/11	0,44
22	Консултации со студенти од I циклус студии: мултикултурно образование (предучилишно воспитание), 133 студенти, 2006/07, 2007/08, 2008/09, 2009/10, 2010/11	0,26
23	Ментор на 100 дипломски работи, 2006/07, 2007/08, 2008/09, 2009/10, 2010/11	20
24	Научно - популарна статија во стручно-методско списание: „Социолошкиот приод кон духовните ентитети“, списание „Просветно дело“ бр. 1 (2006 год.)	1
25	Научно - популарна статија во стручно-методско списание: „Филозофија на арапската цивилизација“, списание „Просветно дело“ бр. 2 (2006 год.)	1
26	Научно - популарна статија во стручно-методско списание: „Прагматизмот како парадигматика за граѓански општества“, списание „Просветно дело“ бр. 3 (2006 год.)	1
27	Научно - популарна статија во стручно-методско списание: „Позитивизмот-вовед во граѓанската социологија“, списание „Просветно дело“ бр. 1 (2007 год.)	1
28	Научно - популарна статија во стручно-методско списание: „Апликација на одделни логички методи за истражување на граѓанските општества“, списание „Просветно дело“ бр. 5 (2007 год.)	1
29	Научно - популарна статија во стручно-методско списание: „Толерантноста меѓу религиите-екуменско движење“, списание „Просветно дело“ бр. 5 (2008 год.)	1
30	Научно - популарна статија во стручно-методско списание: „Културата во системот на образованието“, списание „Просветно дело“ бр. 2 (2009 год.)	1
31	Научно - популарна статија во стручно-методско списание: „Социологија на религијата“, списание „Просветно дело“ бр. 5 (2010 год.)	1

32	Рецензент на универзитетски учебник: „Општествено уредување со просветно законодавство“	1
33	Рецензент за учебник за средно образование, за предметот граѓанско образование за IV година, за општообразовните предмети за четиригодишното средно стручно образование	0,5
	Вкупно	106,79

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активностa:	Поеми
1	Учесник во национален научен проект: Креативна настава и учење, организиран од USAID и Фондацијата „Институт отворено општество – Македонија“, Охрид (2006/2007 год.)	3
2	Учесник во меѓународен научен проект: Higher education programs, Particapation in Cooperation Between Roma Communities of Former Yugoslavia, Zagreb, Croatia.	5
3	Автор на труд со оригинални научни резултати, објавен во зборник на трудови од научен собир со меѓународен уредувачки одбор: The multiculturalism and the religion in the system of the education , (2009), Education in a Balkans Today, Volume 2, Trakya University, Faculty of education, Edirne, Turkey.	3
4	Автор на труд со оригинални научни резултати, објавен во зборник на трудови од научен собир со меѓународен уредувачки одбор: The development of civil societies today , (2007) Education, The Balkans, Europe, Stara Zagora – Bugaria- Trakya University, Faculty of education.	3
5	Автор на труд со оригинални научни резултати, објавен во зборник на трудови од научен собир: „Компетенциите на наставниците - дело на наставно-воспитниот процес“ (2006), Современи тенденции во формирањето на наставниот кадар за предучилишно воспитание и одделенска настава, Струга, Р.Македонија.	2

6	Автор на труд со оригинални научни резултати, објавен во зборник на трудови од научен собир: „Културата како општествен и социјален феномен“ (2008), Современи тенденции во образованието, Охрид, Р.Македонија.	2
7	Автор на труд со оригинални научни резултати, објавен во зборник на трудови од научен собир: „Мултикултурализмот како фактор за хуманизација на општествените односи“ (2010), Образование за хумано општество, Охрид, Р.Македонија.	2
8	Коавтор на дел од монографија за Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (делот за Педагошкиот факултет „Св.Климент Охридски“ во Скопје)	3,2
9	Секциско предавање на научен собир со меѓународно учество во Едрене, Р.Турција, на тема: Образованието во Балканот денес, 1-3 октомври 2009; учество со труд: „The multiculturalism and the religion in the system of the education“ .	2
10	Секциско предавање на научен собир со меѓународно учество во Струга, Р.Македонија, на тема: Современи тенденции во формирањето на наставниот кадар за предучилишно воспитание и одделенска настава, 12-14 октомври 2006; учество со труд: „Компетенциите на наставниците - дело на наставно-воспитниот процес“ .	2
11	Секциско предавање на научен собир со меѓународно учество во Охрид, Р.Македонија, на тема: Современи тенденции во образованието, 13-15 јуни 2008; учество со труд: „Културата како општествен и социјален феномен“ .	2
12	Секциско предавање на научен собир со меѓународно учество во Охрид, Р.Македонија, на тема: Образование за хумано општество, 28-29 мај 2010; учество со труд: „Мултикултурализмот како фактор за хуманизација на општествените односи“ .	2
Вкупно		31,2

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЛНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1	Автор на стручна монографија: Sociologjia e sistemeve religjioze botërore (Социологија на светските религиски системи), 2007, Скопје, „Принтинг график“	8
2	Учество во промотивни активности на Факултетот како член на Редакцискиот одбор на Информаторот за одделенска настава	0,5
3	Учество во промотивни активности на Факултетот како член на редакцискиот одбор на Информаторот за предучилишното воспитание	0,5
4	Учество во промотивни активности на Факултетот како член на работна група за осмислување на веб - страницата на Факултетот	0,5
5	Претседател на Комисијата за јавни набавки на Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје	0,5
6	Учество во промотивни активности за афирмација на Факултетот за упис на нови студенти во прва година во учебната 2010/2011 година	0,5

Дејности од поширок интерес

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1	Член на уредувачки одбор на научно-стручното списание „Педагошка ревија“, во издание на Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје	0,5
2	Член на редакцискиот одбор на стручното списание <i>Syniza</i> , во издание на ДППТУ Макауc, Скопје	0,5
3	Член на Организациониот одбор за организирање на Петтиот меѓународен научен собир	1

4	Член на Организациониот одбор за организирање на Меѓународен научен собир во Гевгелија, април-мај 2010 година	1
5	Модератор во четвртата секција, <i>Образование, култура, религија и мултикултура</i> , на Петтиот интернационален балкански конгрес во Едрене, Република Турција	1
6	Член на работна група за осмислување на главна тема и основни тези за научниот собир, 2011 година	0,5
7	Заменик-член на факултетска дисциплинска комисија	0,5
8	Член на факултетска комисија за изработка на Предлог-елаборат за трет циклус докторски студии на Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје	0,5
9	Член на факултетска комисија за реформа и промена на студиските програми на Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје	0,5
10	Член на факултетска комисија за комисиско полагање на предметот методика на наставата по математика-4, на албански наставен јазик	0,2
11	Член на комисија за избор на демонстратори на Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје	3
12	Раководител на групата за предучилишно воспитание	1
13	Претседател на рецензентска комисија за стручно вреднување на ракописи при Министерството за образование и наука	1
	Вкупно	21,7

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	106,79
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	31,2
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	21,7
Вкупно	159,69

Рецензентска комисија

1. Проф. д-р Владо Тимовски, претседател, с. р.
2. Проф. д-р Стефан Костовски, член, с. р.
3. Проф. д-р Ѓулумсере Касапи, член, с. р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА ПОД НАСЛОВ „ПАРАДИГМАТСКИТЕ ОДНОСИ КАЈ ОПИСНИТЕ ПРИДАВКИ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК“, ИЗРАБОТЕНА ОД М-Р ЕЛИЗАБЕТА БАНДИЛОВСКА-РАЛПОВСКА, ПРИЈАВЕНА НА ФИЛОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ „БЛАЖЕ КОНЕСКИ“ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“, на својата редовна седница одржана на 9.3.2011 година, нè избра за членови на Рецензентската комисија за оцена на докторската дисертација под наслов „Парадигматските односи кај описните придавки во македонскиот јазик“ од м-р Елизабета Бандиловска-Ралповска. Со благодарност за довербата, го поднесување следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторската дисертација под наслов „Парадигматските односи кај описните придавки во македонскиот јазик“, од м-р Елизабета Бандиловска-Ралповска, на 323 страници текст ги содржи следниве делови: 0. Вовед; 1. За описните придавки; 2. Синонимијата кај описните придавки; 3. Антонимијата кај описните придавки; 4. Хомонимијата кај описните придавки; 5. Семантичкиот систем на боите во рамките на парадигматските односи; 6. Заклучни белешки за парадигматското однесување на описните придавки, како и: Список (инвентар) на ексцерпирани и анализирани прости и изведени описни придавки и придавки со значење боја и Користена литература.

Во Воведот (4-10 с.) од својата дисертација авторката ги наведува и ги определува: 1. семантичкиот пристап во проучувањето на описните придавки; 2. основната задача на истражувањето (да се направи семантички опис на описните придавки и тој опис да претставува основа не само за обопштувања и согледувања на семантичкиот потенцијал на описните придавки како целина туку и да послужи за создавање посебна семантичка слика за секоја одделна описна придавка; 3. целите на истражувањето (дефинирање и разграничување на описните придавки во однос на другите придавки во македонскиот јазик; презентирање на составот и начините на поделба на описните придавки во македонскиот јазик; семантичка идентификација на описните придавки на ниво на основна и секундарна семантичка реализација; способност за остварување на основните и на преносните значења преку воспоставување асоцијативни врски во рамките на синонимијата, антонимијата и хомонимијата).

М-р Е. Бандиловска-Ралповска своето истражување го заснова на две современи лексиколошки теории според кои се објаснуваат и основните и преносните значења на лексемите во рамките на апстрактната лексика, а тоа се компоненцијално-семантичката анализа на Д. Гортан-Премк (1997) и теоријата на прототипот застапена во трудовите на Р. Драгиќевиќ (2001; 2007), правејќи успешен обид за

нивна заедничка примена и приспособување во толкувањето на основните значења на описните придавки во македонскиот јазик.

Докторската дисертација претставува синхронско истражување врз основа на материјалот што го нуди стандардниот македонски јазик кој е опфатен и речнички обработен во Толковниот речник на македонскиот јазик, ИМЈ „Крсте Мисирков“, 2003-2008 (том I - IV, од А - П, во кој во сите четири досега излезени томови, м-р Е. Бандиловска-Ралповска се јавува како еден од авторите) и во Речникот на македонскиот јазик со српскохрватски толкувања (том III, од Р - Ш). Лексичкиот материјал се состои од 1 350 ексцерпирани описни придавки од кои се анализирани околу 670 прости, неизведени и изведени описни придавки од словенско потекло со богата и сложена семантичка содржина и со различна тематска припадност во однос на лексичко-семантичкото поврзување.

Во првиот дел *За описните придавки* (11-87 с.), авторката дава еден општ преглед на описните придавки во македонскиот јазик, почнувајќи од дефинирање на поимот *описна придавка* и определување на критериумите за поделба на описните придавки според зборообразувачката структура, потеклото и семантичкиот карактер. Посебно се задржува на izdelување на изведените описни придавки според нивната мотивирачка основа, прави обид за изедначување и обединување на општите значења на изделените суфикси во една семантичка парафраза и создава групи на придавки со именска, придавска и глаголска основа кои понатаму ги анализира според присуството на семантичкиот признак што го карактеризира придавското својство.

Во анализата посветена на семантичката структура на описните придавки, значајно место одделува за теоријата на прототипот со која ги објаснува основните семантички реализации на описните придавки и за компоненцијално-семантичката анализа со која ги објаснува и основните и секундарните семантички реализации на описните придавки.

Во вториот дел *Синонимијата кај описните придавки* (88-128 с.), м-р Е. Бандиловска-Ралповска дава еден општ преглед на различните сфаќања и толкувања за синонимијата како лексичка појава, особено во однос на прашањето дали под поимот синонимија се подразбира истозначност и/или блискозначност, притоа определувајќи се за прифаќање на двата поима. Наведувајќи ги изворите за синонимско поврзување (полисемија, зборообразување, заемање, стилски маркирана лексика), своето внимание го насочува кон повеќезначноста и зборообразувањето за кои смета дека се најпродуктивните начини за создавање синоними во јазикот кои ги нудат вистинските можности за согледување на синонимијата како лексичка појава. Синонимиското проучување го реализира на ниво на основните и на ниво на секундарните значења на описните придавки и според тоа разликува *номинативна* и *секундарна апсолутна синонимија* и *номинативна* и *секундарна релативна синонимија* меѓу простите и меѓу изведените описни придавки.

Во третиот дел *Антонимијата кај описните придавки* (129-177 с.), авторката тргнува од основното сфаќање дека секоја спротивност во јазикот не може да се определи како антонимија, а уште помалку да се идентификува како лексичка антонимија. Дефинирањето и

проучувањето на оваа лексичка појава го сфаќа како придавска категорија која истовремено се остварува независно од контекстот и внатре во контекстот, а истражувањето го поставува врз построги критериуми според кои разликува *вистинска* и *невистинска антонимија*. Антонимиската анализа на описните придавки е заснована на два критериума: минимална или максимална застапеност на својството и присуство или отсуство на својството што значи дека придавските контрасти ги проучува како *степенувани (градациски) антоними* и како *нестепенувани (неградациски) антоними*. Посебно внимание посветува на прашањето дали антонимите сфатени како крајни вредности на пројавеното својство се и единствените вредности, или меѓу нив може да постои цела низа од лексеми со средни вредности.

Во четвртиот дел *Хомонимијата кај описните придавки* (176-200 с.), авторката го насочува вниманието кон откривање на постојните значенски различни лексеми кои имаат иста материјална форма. Во дефинирањето и изделувањето на хомонимијата како парадигматска појава тргнува од фактот дека таа не е системска појава туку само факт во лексичкиот систем кој говори за присуството на две или повеќе различни лексеми со ист надворешен облик чија појава може да биде предизвикана од различни причини. Посебно се задржува на полисемијата како еден од хомонимиските извори.

Во рамките на *правата хомонимија* разликува *полни* и *делумни хомоними*, а само го бележи постоењето на *невистинската хомонимија* за која смета дека нема многу допирни точки со лексикологијата. Во изделувањето и проучувањето на хомонимиските парови го издвојува забележливото учество на глаголските придавки.

Во петтиот дел *Семантичкиот систем на боите во рамките на парадигматските односи* (201-271 с.), како предмет на анализа е земена една конкретна лексичко-семантичка група на описните придавки за која смета дека е најпогодна група за заедничка примена на двете теории кои најдобро семантички ги покриваат придавките како зборовна група, а тоа се, да се потсетиме, теоријата на прототипот и компоненцијално-семантичката анализа.

Следејќи го развојот на хроматската терминологија во македонскиот јазик, м-р Е. Бандиловска-Ралповска прави неколку поделби кај лексемите со значење *боја* според етимолошкото потекло, според номинативната употреба, според интензитетот на зрачење и доживување на боите, според зборообразувачката структура и според семантичкиот карактер.

Како една од карактеристиките на оваа лексичко-семантичка група ја издвојува семантичката поделба во десет парадигми или десет семантички микрополиња со еден главен носител на основната боја. Во толкувањето и на основните и на секундарните значења се служи со поимите *локална боја на прототип* од реалноста и *доминантна сема* која ја има улогата на јазичен идентификатор. Авторката забележува дека во развојот на семантичкото значење *боја* како основен модел се јавува метафората која ја наведува како причина за адјективизација на сè поголем број именки и за создавање описни варијанти кај исто така голем број односни и материјални придавки. Во однос на склоноста за создавање парадигматски односи и влегување во нив, авторката истакнува дека синонимијата е карактеристична појава за оваа група за разлика од антонимијата и хомонимијата кои имаат статус на

маргинални парадигматски појави, нетипични и непродуктивни за боите како лексички единици.

Шестиот дел е *Заклучни белешки за парадигматското однесување на описните придавки* (272-294 с.). Во него се претставени резултатите од истражувањето во врска со парадигматското однесување на описните придавки и на лексемите со значење *боја* во македонскиот јазик, односно се дадени заклучоците од истражувањето сумирани во 22 точки.

На крајот е даден *Список (инвентар) на ексцерпирани и анализирани прости и изведени описни придавки и придавки со значење боја* (295-317 с.) кои се користени во дисертацијата, како и библиографија (318-323 с.).

Врз основа на богато опфатениот лексички материјал, анализите и заклучоците на авторката, можеме да констатираме дека оваа дисертација е прва ваква тема кај нас што дава одговори на повеќе прашања поврзани со лексичката семантика и претставува основа за изработка на синонимиски, антонимиски и хомонимиски речници на описните придавки како една конкретно издвоена зборовна група во македонскиот јазик.

Со обемната консултирана литература (67 единици), со прецизно направените споредби и согледувања, со темелната анализа, како и со заклучоците што произлегуваат природно и непосредно од материјалот, докторската дисертација под наслов „Парадигматските односи кај описните придавки во македонскиот јазик“ од м-р Елизабета Бандиловска-Ралповска претставува одличен придонес во македонската лексикологија и лексикографија отсликувајќи ја актуелната состојба преку проучување на еден издвоен дел од големото семантички неистражено пространство на македонската лексика.

Врз основа на сето гореизложено, му предлагаме на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ да ја одобри оваа рецензија и да допушти м-р Елизабета Бандиловска-Ралповска да ја брани својата докторска дисертација под наслов „Парадигматските односи кај описните придавки во македонскиот јазик“.

Скопје, 16.3.2011 год.

Рецензентска комисија

1. Д-р Људмил Спасов, редовен професор, с.р.
2. Д-р Даринка Гортан-Премк, редовен професор, с.р.
3. Д-р Снежана Велковска, научен советник, с.р.
4. Д-р Катерина Велјановска, редовен професор, с.р.
5. Д-р Искра Пановска Димкова, вонреден професор, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ДОЦЕНТ ПО ПРЕДМЕТОТ ХЕРБОЛОГИЈА ВО ОДДЕЛЕНИЕТО ЗА ЗАШТИТА НА РАСТЕНИЈАТА ПРИ ЗЕМЈОДЕЛСКИОТ ИНСТИТУТ ВО СКОПЈЕ

Согласно со Законот за високото образование (Сл.весник на Република Македонија, бр. 35/2008), Законот за научноистражувачка дејност (Сл.весник на Република Македонија, бр. 46/2008), Статутот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, член 43 од Правилникот за внатрешните односи и работењето на Земјоделскиот институт во Скопје и врз основа на Одлуката бр.02-87/1 донесена на редовна седница на Научниот совет на Земјоделскиот институт во Скопје, одржана на 15.2.2011 година, со која сме избрани за членови на Рецензентската комисија за избор на д-р Гордана Глаткова во звањето доцент по предметот хербологија, чест ни е да го доставиме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На распишаниот конкурс од Научниот совет на Земјоделскиот институт во Скопје, објавен во дневниот весник „Дневник“ од 12.1.2011 година за избор на еден наставник во сите звања по предметот хербологија се пријави само кандидатката д-р Гордана Глаткова, досегашен асистент на овој предмет, за избор во звањето доцент по предметот хербологија.

1. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ

Кандидатката д-р Гордана Глаткова е родена во Скопје на 10.11.1969 година. Основно и средно образование (гимназија) завршила во Скопје со одличен успех. Во учебната 1988/89 година се запишала на Земјоделскиот факултет во Скопје, поледелска насока, каде што дипломирала во 1997 година со просечен успех 7,72.

Во учебната 1998/99 година се запишала на постдипломски студии на Земјоделскиот факултет во Скопје, група: хербологија, каде што испитите со предложената програма ги положила со просечен успех 9,30. Магистерскиот труд под наслов **Чувствителност на некои сорти боранија кон некои хербициди**, изработена под менторство на проф. д-р Ташко Костов, успешно го одбрала на 18.2.2003 година на Земјоделскиот факултет во Скопје, со што се стекнала со звањето магистер на земјоделски науки.

Од 11.4.2000 година е вработена во Земјоделскиот институт во Скопје во Одделението за испитување на семето, при што активно е вклучена во работата на Одделението, како и во целокупната работа на Институтот. Активно учествувала и

во реализирањето на проектот „Договечност на семето“, одобрен од Министерството за наука на Р. Македонија. Исто така, учествувала и во научно-апликативната дејност на Катедрата за општо поледелство, каде што, покрај другото, се усовршувала во својата специјалност хербологијата. Од 2004 година работи во Одделението за заштита на растенијата при истиот Институт, каде што е одговорна за официјалните биолошки испитувања на хербицидите и другата проблематика од оваа област. Од 27.9 до 18.10.2004 година престојувала во Бари-Италија на курсот „Интегрално производство на градинарски и овошни култури“.

Во текот на 2000-2010 година учествувала со реферати од областа на хербологијата на Советувањето за заштита на растенијата во Охрид. Со реферат учествувала и на 22. Конференција на Азиско-Пацифичкото херболошко друштво, одржана 8-12 март, 2010 година во Лахоре, Пакистан. На 28.1.2008 година е избрана во звањето асистент по хербологија во ЈНУ Земјоделски институт-Скопје, Оддел за поледелство, Одделение за заштита на растенијата. Докторската дисертација под наслов **Чувствителност на некои сорти јачмен кон некои понови хербициди во зависност од фазите на пораст**, изработена под менторство на проф. д-р Ташко Костов, успешно ја одбрани на 24.12.2010 година на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје, со што се стекна со звањето доктор на земјоделски науки. Како резултат на научноапликативната дејност, сама или како коавтор, има објавено 13 трудови.

2. НАСТАВНА ДЕЈНОСТ

Д-р Гордана Глаткова од 2008 година, со акредитирање на магистерските студии за одржливо земјоделство во Земјоделскиот институт во Скопје, вклучена е во наставниот процес (одржување на вежби и консултации со последипломци) на предметите: заштита на растенијата во органско земјоделство, интегрална заштита на растенијата, пазарни стратегии во органското производство, како и пазарни стратегии во интегралното производство.

3. НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА И АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Д-р Гордана Глаткова е активно вклучена во научноистражувачката и апликативната дејност на Одделението за заштита на растенијата при Земјоделскиот институт во Скопје во областа на хербологијата, и тоа:

- биолошки испитувања на нови хербициди и нивно воведување во широката практика;
- разработување и решавање на проблемите од областа на борбата против плевелите со примена на хербициди во повеќе поледелски и градинарски култури, како и во лозови и овошни насади. Од овој нејзин интерес произлезе и работата на докторската дисертација;
- испитување на квалитетните својства на семенскиот материјал од поледелски и градинарски култури, со посебен осврт врз заплевеленоста и детерминација на плевелните семиња во семенскиот материјал;
- учествувала на повеќе домашни и странски советувања, симпозиуми, конгреси и сл. Во научноистражувачката работа покажува дека има креативен приод, како и способност за колективна работа.

Како резултат на нејзината научна и апликативна активност, сама или како коавтор има објавено 13 трудови, од кои 10 се рецензирани во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.933 од 28.12.2007 година.

Кандидатката д-р Гордана Глаткова за избор во звањето доцент ги пријави следниве трудови:

1. Zvonko Pacanoski and Gordana Glatkova (2009): The use of herbicides for weed control in direct wet-seeded rice (*Oryza sativa* L.) in rice production region in Republic of Macedonia. Plant Protect. Sci., 45: 113-118, Praha.

Во овој оригинален научен труд се изнесени резултатите од испитувањата на 3 нови, во 2, односно 3 дози, и еден стандарден хербицид во оризот, со вкупно 7 хербицидни варијанти и една контрола. Испитувањата се извршени во два локалитета- Кочанско и Пробиштипско. Заплевеленоста кај двата опита е голема и изнесува 456,8 плевелни растенија/ m^2 во Кочанско, односно 589 плевелни растенија/ m^2 во Пробиштипско. Доминантни плевели беа: *Cyperus rotundus* со 216 односно 268 растенија/ m^2 , *Echinochloa crus galli* 119 односно 150 растенија/ m^2 и *Heteranthera limosa* со 25 односно 136 растенија/ m^2 . Кај повеќето хербицидни варијанти ефикасноста е висока, при што коефициентот на ефикасност се движи од 95 до 100, со исклучок на новиот хербицид (mefenacet-53 WP), кај кого ефикасноста е пониска во однос на другите хербицидни варијанти, особено во сузбивањето на *Echinochloa* spp. Ниту кај една од хербицидните варијанти не е констатирано фитотоксично дејствување.

2. Гордана Глаткова (2009): Ефикасност на хербицидот Gamit 4EC во пипер со расадување, во зависност од начинот на употреба и типот на почва. Јубилеен годишен зборник на Земјоделскиот институт во Скопје, Том XXVI/XXVII.

Во трудот се покажани резултатите од испитувањата на ефикасноста и фитотоксичноста на новиот хербицид кломазон, препарат Gamit-4EC, употребен на два начина - со и без инкорпорација, и на стандардниот хербицид трифлуралин, препарат Triflurex-4EC. Испитувањата се извршени во два локалитета - Кочанско и Скопско. Заплевеленоста кај двата опита е голема и во просек за двете години од испитувањата изнесува 143 плевелни растенија/ m^2 во Кочанско, односно 130 плевелни растенија/ m^2 , во Скопско. Доминантни плевели беа: *Portulaca oleracea* со 82 растенија/ m^2 и *Amaranthus retroflexus* со 40,4 растенија/ m^2 во Кочанско, односно *Amaranthus retroflexus* со 59,5 растенија/ m^2 и *Setaria* spp. со 28,5 растенија/ m^2 во Скопско. Ефикасноста на стандардниот хербицид (Triflurex-4EC) и на новиот (Gamit-4EC) употребени со инкорпорација е релативно висока во двата локалитета и во просек за двете години од испитувањата коефициентот на ефикасност изнесува 91,2 кај Gamit-4EC во Скопско до 96,4 кај истиот хербицид во Кочанско. Кај Gamit-4EC употребен без инкорпорација ефикасноста е значително пониска, при што коефициентот на ефикасност во просек за двата локалитета и двете години од испитувањата изнесува 78,6 во Скопско, односно 81,0 во Кочанско. Ниту кај една од хербицидните варијанти не е констатирано фитотоксично дејствување. Ова укажува дека новиот хербицид употребен со

инкорпорација е на нивото на стандардот, како по однос на ефикасноста, така и по однос на селективноста.

3. Zvonko Pacanoski and Gordana Glatkova (2010): Evaluation of herbicides for weed control in tobacco and their influence on tobacco yield. *Herbologia. An International Journal on Weed Research and Control* Vol. 11, No. 1. Sarajevo.

Во овој научен труд се презентирани резултатите од испитувањата на ефикасноста на 5 хербициди, нивното влијание врз приносот и фитотоксичноста. Испитувањата се извршени во Институтот за тутун-Прилеп во текот на 2006 и 2007 година. Вкупната заплевеленост на опитот е релативно голема и изнесува 199,5 плевелни растенија/ m^2 , во 2006, односно, 128,5 плевелни растенија/ m^2 , во 2007 година. Доминантни плевели во просек за двете години од испитувањата беа: *Digitaria sanguinalis* со 54 растенија/ m^2 , *Amaranthus retroflexus* со 41 растение/ m^2 и *Echinochloa crus galli* 40 растенија/ m^2 . Ефикасноста на хербицидите е релативно висока и во просек за двете години од испитувањата коефициентот на ефикасност се движи од 81,0 кај напропамид до 94,6 кај комбинацијата метолахлор+метобромрон, хербицид со широк спектар на дејствување. Приносот кај хербицидните варијанти е во корелација со нивната ефикасност во уништувањето на плевелите. Ниту кај една од хербицидните варијанти не е констатирано фитотоксично дејствување.

4. Гордана Глаткова (2010): Чувствителност на некои сорти јачмен кон некои понови хербициди во зависност од фазите на пораст. Докторска дисертација, Факултет за земјоделски науки и храна, Скопје.

За докторската дисертација на Гордана Глаткова, која беше одбранета на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје, опширна рецензија и позитивна оцена од петочлена комисија е објавена во Билтенот на Универзитетот Св. „Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.995 од 1.10.2010 година. Исто така, позитивни мислења за оваа дисертација се добиени од неколку научни институции во Република Македонија. По овој повод уште нагласуваме дека врз база на тригодишните лабораториски и полски испитувања, овој труд претставува многу значаен придонес за херболошката наука.

4. ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Целокупната научна, наставна и стручна активност на д-р Гордана Глаткова е од областа на хербологијата. Магистрирала и докторирала од областа на хербологијата. Своите сознанија од научноистражувачката работа таа ги изнесува на научни и стручни собири и во директни контакти со стручњациите од производната практика и со земјоделските производители. Презентациите на своите сознанија, било во вид на пишани трудови или реферати, било усно, таа ги изложува на многу погоден начин, со солидни научни и стручни објаснувања. Д-р Гордана Глаткова има научно-стручни, педагошки и високоморални квалитети.

Врз основа на сето напред изнесено, Комисијата има чест да му предложи на Научниот совет на Земјоделскиот институт во Скопје да ја избере во звањето **доцент** по предметот **хербологија**.

Членови на Комисијата

1. Проф. д-р Ташко Костов с.р.
2. Доц. д-р Звонко Пацаноски с.р.
3. Проф. д-р Слободан Банџо с.р.

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Гордана Горан Глаткова
(име, татково име и презиме)
Институција: УКИМ - Земјоделски институт- Скопје
(назив на факултетот/институтот)
Научна област: хербологија

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Магистерски (програма: одржливо земјоделство), Земјоделски институт, предмет: заштита на растенијата во органското земјоделство (30+20), вежби	5,4
2.	Магистерски (програма: одржливо земјоделство), Земјоделски институт, предмет: интегрална заштита на растенијата (30+20), вежби	5,4
3.	Магистерски (програма: одржливо земјоделство), Земјоделски институт, предмет: пазарни стратегии во интегралното производство (20+10), вежби	2,25
4.	Магистерски (програма: одржливо земјоделство), Земјоделски институт, предмет: пазарни стратегии во органското производство (20+10), вежби	2,25
	ВКУПНО	15,3

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Магистерски труд. Наслов: „Чувствителност на некои сорти боранија кон некои хербициди“. Земјоделски факултет, Скопје, 2003.	4
2.	Докторска дисертација. Наслов: „Чувствителност на некои сорти јачмен кон некои понови хербициди во зависност од фазите на пораст“. Факултет за земјоделски науки и храна, Скопје, 2010	8
3.	Учесник во национален научен проект: „Долговечност на семето“, одобрен од МЗШВ.	3
3.	Труд со оригинални научни резултати: Гордана Глаткова (2004): „Ефикасност на некои хербициди во сузбивањето на плевелите во боранија“, Годишен зборник на	3

	Земјоделскиот институт во Скопје, Том XXII/XXIII.	
4.	Труд со оригинални научни резултати. Гордана Глаткова (2004): „Фитотоксично делување на некои хербициди врз некои сорти боранија“, Годишен зборник на Земјоделски институт-Скопје, Том XXII/XXIII	3
5.	Труд со оригинални научни резултати: Гордана Глаткова , З. Арсов, З. Пацаноски (2004): „Влијание на хербицидите врз плевелите и тутунот во зависност од покривката и начинот на примена“, Годишен зборник за заштита на растенијата, Година XV.	2,4
6.	Труд со оригинални научни резултати: Т.Костов, З. Пацаноски, Т. Трајковски, Гордана Глаткова (2004): „Резултати од испитувањата на некои нови хербициди во пченка“, Годишен зборник за заштита на растенијата, Година XV.	1,8
7.	Труд со оригинални стручни резултати: Т. Младеновски, М. Михајловски, Лидија В. Стојановска, Гордана Глаткова (2006): „Застапеност на плевелните семиња и квалитет на доработен семенски материјал од луцерка“, Годишен зборник за заштита на растенијата, Година XVII.	1,8
8.	Труд со оригинални стручни резултати: Т. Младеновски, Лидија В. Стојановска, Гордана Глаткова , Нацка Мартиноска (2006): Национална лабораторија за испитување на семето (елаборат), Земјоделски институт-Скопје.	1,2
9.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно научно стручно списание со меѓународен уредувачки одбор: Pacanoski Z., Glatkova Gordana , Arsov Z. (2006): „Herbicide influence on weeds and tobacco seedlings depending the cover material and treatment“, Herbologia. An International Journal on Weed Research and Control Vol. 7, No. 2. Sarajevo.	4,8
10.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно научно-стручно списание со меѓународен уредувачки одбор: Kostov T., Pacanoski Z., Glatkova Gordana and Knezevic B. (2006): „Effect of soil applied herbicides jimsonweed (<i>Datura stramonium</i>) and maize“, Pakistan journal of weed science research. A journal of weed science society of Pakistan, Vol.12, No.3.	3,6
11.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно научно-стручно списание со меѓународен уредувачки одбор: Kostov T., Pacanoski Z., Glatkova Gordana and Knezevic B. (2007): „Effects of soil applied herbicides and depth of sowing on common cocklebur (<i>Xanthium strumarium</i> L.) and maize (<i>Zea mays</i> L.) emergence and early growth“, Plant Protect. Sci., Vol.43: No. 3. Praha.	3,6
12.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно научно-стручно списание со меѓународен уредувачки одбор: Zvonko Pacanoski and Gordana Glatkova (2009): „The Use of Herbicides for Weed Control in Direct Wet-Seeded Rice (<i>Oryza sativa</i> L.) in Rice Production	5,4

	Regions in the Republic of Macedonia“. Plant Protect. Sci., 45: 113–118. Praha.	
13.	Труд со оригинални научни резултати: Гордана Глаткова (2009): „Ефикасност на хербицидот Gamit 4EC во пипер со расадување во зависност од начинот на употреба и типот на почва“. Јубилеен годишен зборник на Земјоделскиот институт во Скопје, том XXVI/XXVII, (стр.185-195), Скопје.	3
14.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно научно-стручно списание со меѓународен уредувачки одбор: Zvonko Pacanoski and Gordana Glatkova (2010): „Evaluation of herbicides for weed control in tobacco and their influence on tobacco yield“. Herbologia. An International Journal on Weed Research and Control Vol. 11, No. 1. Sarajevo.	5,4
15.	Учество на научен собир со реферат: Гордана Глаткова , „Ефикасност на некои хербициди во сузбивањето на плевелите во боранија“. XXVIII традиционално советување за заштита на растенијата на Република Македонија, Охрид, 2003.	1
16.	Учество на научен собир со реферат: Гордана Глаткова , „Фитотоксично делување на некои хербициди врз некои сорти боранија“. XXVIII традиционално советување за заштита на растенијата на Република Македонија, Охрид, 2003.	1
17.	Учество на научен собир со реферат: Т. Младеновски, М. Михајловски, Лидија В. Стојановска, Гордана Глаткова , „Застапеност на плевелни семиња и квалитет на доработен семенски материјал од луцерка“. XXIX традиционално советување за заштита на растенијата на Република Македонија, Охрид, 2004.	1
18.	Учество на научен собир со реферат: Гордана Глаткова , Верица Илиева, Т. Костов, Тања Зашева, „Ефикасност на некои нови хербициди во сузбивањето на плевелите во ориз“. XXX традиционално советување за заштита на растенијата на Република Македонија, Охрид, 2005.	1
19.	Учество на научен собир со реферат: Гордана Глаткова , Верица Илиева, Т. Костов, Тања Зашева, „Резултати од испитувањето на хербицидот Gamit 4EC во пипер со расадување“. XXX традиционално советување за заштита на растенијата на Република Македонија, Охрид, 2005.	1
20.	Учество на научен собир со реферат: Гордана Глаткова , Верица Илиева, Т. Костов, Тања Зашева, „Резултати од испитувањето на некои хербициди во соја“. XXX традиционално советување за заштита на растенијата на Република Македонија, Охрид, 2005.	1
21.	Учество на научен собир со реферат: Т. Костов, З. Пацаноски, Гордана Глаткова . Ambrosia artemisifolia- карантински плевел во Република Македонија. XXXII традиционално советување за заштита на растенијата на Република Македонија, Охрид, 13-16. XI 2007.	1

22.	Учество на научен собир со реферат: З. Пацаноски, Гордана Глаткова. „Хербициди за сузбивање на плевели во морков и нивно влијание врз приносот на морков“. XXXV традиционално советување за заштита на растенијата на Република Македонија, Охрид, 23-26.XI 2010.	1
23.	Учество на научен собир со реферат: (Zvonko Pacanoski and Gordana Glatkova Weed control in green beans (<i>Phaseolus vulgaris</i> L.) with soilapplied, 22nd Asia-Pacific Weed Science Society Conference Government College University, Lahore, Pakistan March 8-12, 2010.	1
	ВКУПНО	63,0

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЛНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
	Експертски активности: Извештаи за прогноза, детерминација и следење на растителни болести, штетници и плевели во Република Македонија МЗШВ, 2003/2004/2005/2006/2007	5
5.	Експертски активности: Извештај за извршено вештачење, за проценка на оштетување од град на површина под јачмен (2009)	1
6.	Експертски активности: Извештај за извршено вештачење, за проценка на оштетување од град на површина под пченица (2009)	1
7.	Експертски активности: Извештај за извршено вештачење, за проценка на оштетување од град на површина под тутун (2009)	1
8.	Експертски активности: Извештај за извршено вештачење, за утврдување на последиците настанати врз лозови насади, предизвикани при авионско третирање на посев под пченка со хербицид со активна материја 2,4-Д. (м.в Црвеница-К.О Криводол)(2008)	1
	Експертски активности: Извештаи за биолошко испитување на хербициди (2003) (2)	2
	Експертски активности: Извештаи за биолошко испитување на хербициди (2005) (3)	3
	Експертски активности: Извештаи за биолошко испитување на хербициди (2006) (2)	2
	Експертски активности: Извештаи за биолошко испитување на хербициди (2007) (2)	2
9.	Експертски активности: Стручно мислење, заради продолжување на дозвола на хербициди (2004) (1)	1
10.	Експертски активности: Стручно мислење, заради продолжување на дозвола на хербициди (2005) (7)	7
11.	Експертски активности: Стручно мислење, заради продолжување на дозвола на хербициди (2007) (3)	3

12.	Експертски активности: Извештај за извршени здравствени прегледи на пченица (2004/2005/2006/2007/2008/2009)	6
13.	Експертски активности: Извештај за извршени здравствени прегледи на ориз (2004/2005/2006/2007/2008)	5
14.	Експертски активности: Извештај за извршени здравствени прегледи на јачмен (2004/2005/2006/2007/2008/2009)	5
Дејности од поширок интерес		
20.	Изготвување и пријавување на научен/образовен национален проект-соработник: Одгледување на безпестицидна заштита на домати одгледувани во заштитен простор.	0,5
21.	Испитување на некои својства на почетниот материјал во селекција (pre-breeding) кај најзастапените житни култури (пченица, јачмен, пченка и ориз) во Република Македонија	0,5
22.	Изготвување и пријавување на научен/образовен меѓународен проект-соработник: Impact of different doses Tritosulfuron on weed biomass wheat yield and action of provoked oxidative stress in wheat leaves.	1
	ВКУПНО	47,0

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	15,3
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	63,0
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	47,0
ВКУПНО	125,3

Членови на Комисијата

1. Проф. д-р Ташко Костов, претседател с.р.
2. Доц. д-р Звонко Пацаноски, член с.р.
3. Проф. д-р Слободан Банџо, член с.р.

РЕФЕРАТ

НА КОМИСИЈАТА ЗА ПОДОБНОСТ НА ТЕМАТА ЗА
ДОКТОРСКА ДИСЕРТАЦИЈА СО РАБОТЕН НАСЛОВ:

**ВЛИЈАНИЕ ВРЗ ЖИВОТНАТА СРЕДИНА ОД ЈАЛОВИШТЕТО НА
ОЛОВО И ЦИНК «КИЖНИЦА» И ПРЕДЛОЗИ ЗА ЗАШТИТА НА
СРЕДИНАТА, ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА ГЕОТЕХНИЧКА СТАБИЛНОСТ И
РЕКУЛТИВАЦИЈА НА ЈАЛОВИШТЕТО**

**И ОСПОСОБЕНОСТ НА КАНДИДАТОТ М-Р КЕМАЉ ЗЕКИРИ ЗА
НАУЧНА РАБОТА**

Со одлука на Научниот совет на постдипломските студии на Институтот за земјотресно инженерство и инженерска сеизмологија (ИЗИИС-Скопје) број 02-1863/1, донесена на редовната седница одржана на 9.12.2010 година, а врз основа на Правилникот за условите и постапката за докторирање на Универзитетот «Св. Кирил и Методиј» во Скопје, формирана е Комисија за оцена на подобност на темата, *Влијание врз животната средина од јаловиштето на олово и цинк «Кижница» и предлози за заштита на средината, обезбедување на геотехничка стабилност и рекултивација на јаловиштето* од кандидатот м-р Кемаљ Зекири, во состав:

1. проф. д-р Михаил Гаревски - претседател
2. вонр. проф. д-р Драги Дојчиновски
3. вонр. проф. д-р Влатко Шешов
4. проф. д-р Љубица Петрушевска
5. виш.науч. сор. д-р Бисерка Димишковска

Врз основа на поднесената пријава на кандидатот, предлог-програмата за изработка на докторската дисертација, приложените трудови и неговата научноистражувачка и стручна дејност и постигнатиот успех во досегашното образование (редовни и постдипломски студии), Комисијата го изнесува своето мислење за подобноста на темата и за подобноста на кандидатот за изработка на докторска дисертација.

ПОДОБНОСТ НА ТЕМАТА

Јаловината претставува финозрнест материјал кој останува како отпад од рударските активности. Депониите за јаловина – јаловиштата претставуваат локации за одлагање на отпадниот материјал. Овие депонии се поврзуваат со два ризика за животната средина: првиот ризик претставува можноста за разнесување на големи количини на материјал при рушење на овие депонии од големи размери, додека вториот ризик се однесува на екотоксичноста на самите депонии.

Вообичаени технички проблеми во врска со управувањето со ваквите депонии се контаминација на водата, загадување на почвата и воздухот. Проширувањето на овие активности во региони во кои постои чувствителна средина го зголеми размерот на нејзино уништување, како и влијанието врз основниот екосистем и биодиверзитет, особено во текот на последниот век кој бележи голем развој во користење на металите.

Рударската и металуршката индустрија одиграа важна улога во историјата и економијата на Западен Балкан. Овој регион е богат со минерални руди како што се бакарната, хромната, оловната и цинковата руда. Користењето на овие минерални добра претставува приоритет за Југоисточна Европа во поттикнувањето на локалните економии и привлекувањето на странски инвестиции.

Проблеми кои се појавуваат во рударската и металуршката индустрија се: складирање на отпад како што е јаловината, загадување на воздухот, негативно влијание врз користење на земјиштето и биодиверзитетот, загадување и достапност на водата, хазардни материјали, бучава и

вибрации, потрошувачка на енергија и сл., Насекаде во светот постојат примери на рудници кои не се соодветно затворени. Некои останале без финансиски средства пред да завршат со расчистувањето и рехабилитацијата на почвата, други морале да се борат со проблеми во врска со сопственоста и последователно одговорноста. Затворањето на рудниците го вклучува и управувањето со депонии од јаловина како што е и јаловиштето „Кижница“ во Косово.

Најпрво во дисертацијата ќе биде даден осврт на производството на оловна и цинкова руда на Косово, потоа опис на рудниците на таа руда и влијанието на рудниците врз стопанството во земјата. Ќе бидат опишани изворите на загадување на воздухот, водата и почвата. Сето тоа ќе биде кажано за сегашната состојба на јаловиштето во „Кижница“. Производството на олово и цинкова руда ќе биде објаснето за сите три рудници: Артана, Хајвалија и Кижница. Посебен осврт во тезата ќе биде даден на генерирањето на отпадот од флотацијата на рудникот „Кижница“, која е на осум километри во југоисточниот дел од Приштина. „Кижница“ претставува село во рамките на новата општина Грачаница. Депонијата „Кижница“ е една од деветте депонии на Косово и се претпоставува дека во оваа депонија има 11.5 милиони тони отпаден материјал кој е складиран од 1968 г. па наваму.

За јаловиштето ќе бидат објаснети карактеристиките на материјалот во него, и тоа физичките карактеристики, хемиските карактеристики, и карактеристиките на хазардот од јаловиштето. Описот на самото јаловиште за отпадот од наведените рудници ќе се однесува на претставување на хидрогеологија, топографија и климатски услови на локацијата. Влијанието од јаловиштето „Кижница“ врз животната средина ќе опфати анализа на загадувањето на воздухот, загадувањето на водата, загадувањето на почвата, како и дефинирање на коефициентот на сигурност и дефинирање на сеизмичкиот хазард. Во дисертацијата ќе бидат истражувани можностите за намалување на негативното влијание од јаловиштето „Кижница“ врз животната средина и тоа преку можноста за користење на нови технологии, одредување на елементи за дизајн на нови јаловишта согласно со стандардите на Европската унија и, селектирање на погодни локации за идни одлагалишта за отпадот од

овие рудници, како и определување на модел и методологија на одлагање на отпадот на овие јаловишта во согласност со ЕУ - стандардите. Примената на наведените стандарди вклучува и мониторинг и интегрирано управување со отпадот, од неговото генерирање во рудниците до неговото депонирање на јаловиштата. што, исто така, ќе биде опфатено во дисертацијата.. Во очекуваните резултати од овие истражувања спаѓаат и проценките за намалување на загадувањата на медиумите на животната средина од јаловиштата од овој вид, со примена на ЕУ – стандардите.

Цел на оваа дисертација е и да се изнајде начин за рекултивација на јаловиштето „Кижница“, како што е биолошка рекултивација или некои други начини на рекултивација. Истражувањата понатаму ќе вклучат проучување на претходни рекултивации како и направени грешки. Ќе се реализира пробен проект за тестирање на различни почви и органиски материјали за тестовите за рекултивација (коренов систем), со цел биолошко стабилизирање на јаловиштето

ЗАКЛУЧОК ЗА ПОДОБНОСТА НА ТЕМАТА

Предложената тема за докторска дисертација со работен наслов *Влијание врз животната средина од јаловиштето на олово и цинк „Кижница“ и предлози за заштита на средината, обезбедување на геотехничка стабилност и рекултивација на јаловиштето,* претставува комплетно истражување и дефинира нова и оригинална методологија за функционирање на вакви јаловишта со цел да се предложат мерки за намалување на штетното влијание од овие загадувачи врз животната средината. Истражувањата, исто така, ќе бидат фокусирани на технологијата на процесот на одлагање на отпадот и на основните елементи при дизајнот за обезбедување стабилност и безбедност на јаловиште од ваков вид.,

Имајќи во предвид дека пристапот на анализа, истражување и евалуација на резултатите во оваа докторска дисертација е концептуално издржан и сеопфатен, предлагаме темата да биде прифатена како подобна за изработка на докторска дисертација.

ПОДОБНОСТ НА КАНДИДАТОТ

Кандидатот м-р Кемаљ Зекири е роден на 10.3.1978 година во Приштина, Република Косово. По завршувањето на средното образование во Приштина, во учебната 2000/01 се запишал на Рударскиот факултет при Универзитетот во Приштина, Косово, кој редовно го завршил во 2004 година, и се стекнал со звањето рударски инженер.

Во 2006 година, ги започнал магистерските студии по геотехничко инженерство и градежништво при Универзитетот во Приштина и редовно ги завршил во 2009 година одбранувајќи го магистерскиот труд со наслов „Управување со производството на олово и цинк и депонирање на добиениот отпад во согласност со стандардите на Европската унија“, со што се стекнал со звањето магистер по геотехничко инженерство.

Во 2009/10 година се запишал на докторските студии во Институтот за земјотресно инженерство и инженерска сеизмологија (ИЗИИС) во Скопје.

Има учествувано на повеќе обуки како што се:

- Еколошко инженерство: цврст отпад, Приштина-Cologne (Germany), 2003;
- Основи на рударска економија, Приштина-Cologne (Germany), 2006;
- Практична работилница за оцена на депозити од минерали и класификација – Приштина-Cologne (Germany), 2006;
- Деловен план и управување со проект – Приштина, декември, 2009;
- Потврда за придонес – координатор на тим за стратегија на рударење – Приштина, ноември 2006;

- Ефективно пренесување на задолженија – Приштина, 3 септември 2005;
- Ефективно говорење во јавност – Приштина, 23 септември 2005;
- Користење на Микрософт проект – Приштина, 14 октомври 2005;
- Управување со луѓе и организација, управување со операции, планирање на стратешко размислување – успешно добиено потребно ниво на компетентност и разбирање на сите сфери, Приштина, 16 – 18 јануари 2008;
- Проектирање на јавна политика – успешно добиено потребно ниво на компетентност и разбирање на сите сфери, Приштина, 4 – 7 март 2008;
- Мотивација за лидерство – успешно добиено потребно ниво на компетентност и разбирање на сите сфери Приштина, 19 – 20 јуни 2008;
- Справување со стрес, Приштина, 7 – 8 мај 2009.

Работно искуство:

- Компаниа Трелча под управа на УНМИК, 2004-2005;
- Министерство за енергија и рударење 2005 – во тек.

Научни публикации

- Одредување на факторите на подложност на прашина во внатрешноста и надворешноста на КЕК (Енергетска корпорација на Косово), јуни 2008, Bulgaria/Sofia "SGEM" Scientific Conference, SGEM 2008.
- Анализа на опасност на работно место од ротирачкиот екскаватор на јаглениот систем на рудникот Мираш – јуни 2009, Bulgaria/Sofia "SGEM" Scientific Conference, SGEM 2009.

Познавање на јазици:

- албански јазик;
- англиски јазик – одлично познавање;
- српски јазик – одлично познавање;
- хрватски јазик - одлично познавање.

Врз основа на приложените документи и сето напред наведено сметаме дека кандидатот м-р Кемаљ Зекири во целост ги исполнува условите од Правилникот за условите и постапката за стекнување степен доктор на науки од областа на земјотресното инженерство. Наша оцена е дека кандидатот е подобен да пристапи кон изработка на докторска дисертација.

ОПШТ ЗАКЛУЧОК

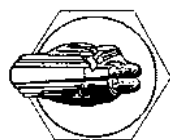
Во согласност со напред изнесените согледувања и заклучоци во врска со подобноста на предложената тема и способноста на кандидатот за научноистражувачка работа, Комисијата со задоволство му предлага на Научниот совет на Институтот за земјотресно инженерство и инженерска сеизмологија – ИЗИИС да ја прифати темата и кандидатот м-р Кемаљ Зекири како подобен кандидат за изработка на предложената тема под работен наслов: *Влијание врз животната средина од јаловиштето на олово и цинк „Кижница“ и предлози за заштита на средината, обезбедување на геотехничка стабилност и рекултивација на јаловиштето* од кандидатот м-р Кемаљ Зекири.

Скопје, 24 март 2011 год.

Комисија

1. Проф. д-р Михаил Гаревски – претседател с.р
 2. Вонр. проф. д-р Драги Дојчиновски с.р.
 3. Вонр. проф. д-р Влатко Шешов с.р.
-
4. Проф. д-р Љубица Петрушевска с.р.
 5. Виш.науч. сор. д-р Бисерка Димишковска с.р.

Бр. 23 3 2011 год.
С К О П Ј Е

Република Македонија
Универзитет "Св. Кирил и Методиј" во Скопје
Факултет за музичка уметност - Скопје

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
УНИВЕРЗИТЕТ "СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ"
СКОПЈЕ

Зат: 2. 11. 2011
Име: 23.3.11
Потпи:

До
Ректорат на Универзитет "Св. Кирил и Методиј"
Скопје

ПРЕПЛИТ

Почитувани,

Ве молиме во Билтенот на Универзитетот "Св. Кирил и Методиј" во Скопје да ги објавите следниве магистерски програми и
наслови на теми за изработка на магистерски труд, прифатени на Факултетот за музичка уметност - Скопје:

Кандидат	Ментор	Магистерска програма/Наслов на тема за изработка на магистерски труд	Комисија
1. Лазар Соколов	Проф. м-р Стойан Димов	В. Crusell – Concert in F minor op.5 M. Reger – Sonata B-dur, op.107 C. Debussy – Premiere Rhapsodie R. Boutry – "En bleu et rouge" C. M. Widor – Introduction and Rondo Mircous – Humoresque H. Sutermeister – Capriccio for solo clarinet P. Hindemith: Sonate E. Bozza: "Image" P. Taffanel: "Andante Pastoral at Scherzettino" Ph. Gaubert: "Fantaisie"	Проф. м-р С. Димов Проф. м-р Г. Јосифова- Неделковска Вонр. проф. м-р С. Темков
2. Дардана Налбани	Вонр. проф. м-р Страшо Темков		Вонр. проф. м-р С. Темков Проф. м-р Г. Јосифова- Неделковска Вонр. проф. м-р В. Ристов

Повечено:	23.3.11	Број:	11	Прав:	22	Белешка:	

			F. Doppler: "Fantaisie Pastorale Hongroise" C. Reinecke: Konzert D-dur Д. Скарлати: Сонати де-мол, а-мол, Де-дур и де-мол Ф. Шопен: Мазурки - оп. 68 бр. 2 а-мол - оп. 67 бр. 4 а-мол - оп. 7 бр. 1 Бе-дур - оп. 30 бр. 1 це-мол - оп. 30 бр. 3 Дес-дур - оп. 30 бр. 2 ха-мол А. Скрибин: Две поеме оп. 32 Н. Р. Корсаков: Концерт за пијано и оркестар цис-мол В. А. Моцарт: Соната KV 330 Це-дур Л. В. Бетовен: 32 Варијации це-мол Е. Григ: Багада оп. 24 К. Дебиси: Две арабески-бр. 1 во Е-дур и бр. 2 во Ге-дур Л. В. Бетовен: Концерт за пијано и оркестар бр. 1 оп. 15 во Це-дур Ruggiero Leoncavallo: "Pagliacci" П. И. Чајковски: Патетична симфонија бр. 6 ха-мол	Проф. Б. Романов Вонр. проф. м-р З. Пехчевски Вонр. проф. д-р М. Гошевска
3.	Мирослав Гобелиќ	Проф. Борис Романов		
4.	Наташа Трбојевиќ	Проф. м-р Евушка Елезовиќ	Проф. м-р Е. Елезовиќ Вонр. проф. м-р З. Пехчевски Проф. м-р К. Костадиновска	
5.	Иван Еминовиќ	Проф. м-р Саша Николовски- Ѓумар	Проф. м-р С. Николовски Вонр. проф. м-р С. Татарчевски Вонр. проф. м-р Б. Цанев	
6.	Илија Настовски	Проф. м-р Евушка Елезовиќ	Проф. м-р Е. Елезовиќ Проф. Ј. Каровски Проф. м-р Т. Светиев	

			пијано и оркестар бр.1 во те- мор	
7.	Невен Сијановски	Дол. м-р Славица Петровска- Галиќ	J. Brahms: - "Feldeinsamkeit" op.86 no.2 - "Vier ernste Gesänge" op.121 - "Standchen" op.106 no.1 W.A.Mozart: "Don Giovanni" (упората на Јенородо)	Дол.м-р С. Петровска- Галиќ Проф.м-р Б. Јакимовска Проф.м-р М. Наумовска
8.	Барпа Јусуфи	Проф. м-р Марија Наумовска	G. Caccini: Amarilli G.F. Handel: Ah mio core A. Stradella: Così amor, mi fai languir G.F. Handel: 2 arias from oratorio "Messiah" J. Brahms: Acht zigeuner lieder W.A.Mozart: Arie der Zerline "Batti, batti" W.A.Mozart: "Ah! Lo so" C.M.von Weber: "Ariette des Anchen" G. Puccini: "O mio babbino caro" W.A.Mozart: "Vedrai, carino" W.A.Mozart: "Guinse alfin il momento" G. Donizetti: "Convien partir!" M. Glinka: Aria of Antonida A. Lovstin: Arija na Ariana F. Gasparoni: Lasciar d'amarti G.Caccini: Amarilli C.W. Gluck: O del mio dolce ardor G.F. Handel: "Messias" aria "He shall feed his..." J. Hatze: Ciklus pesni- "Sjecanje", "Molitva", "Jutro", "Tibo noci" I "Nazdravica" G.B. Pergolesi: Stabat Mater A. Vivaldi: motet "Nulla in mundo pax sincera" aria 1 W.A.Mozart: Aria Lila	Проф.м-р М. Наумовска Проф.м-р Б. Јакимовска Дол.м-р С. Петровска- Галиќ
9.	Јелена Радосављевиќ	Дол. Весна Ѓиновска – Иликова		Дол.м-р Весна Ѓиновска – Иликова Проф.м-р Б. Јакимовска Проф.м-р М. Наумовска

			"Zeffiretti Iusingheri" опера "Idomeneo"	
10.	Горан Кавраков	Доц. м-р Нинослав Димов	P. Creston: Concerto D. Milhaud: Scaramouche P. Woods: Sonata J. Ibert: Histoires W.S. Hartley: Petite Suite J. Francaix: Cinq Danses Exotiques H. Паганини: Концерт за виолина и оркестар бр.1 во Де-дур С. Прокофјев: Соната за виолина и пијано бр.2 Де-дур К. Дебиси: Соната за виолина и пијано ге-мол Ф. Вагсман: Фантазија "Кармен" В. Брнст: Соло егида бр.6 J.S. Bach: Sonata h-moll Т. Манчев: DD (Dramatic Dance) Charles-Marie Widor: Suite op.34 no.1 Francois Borne: Fantaisie brillante sur Carmen A. Khachaturian: Concerto (flute)	Доц.м-р Н. Димов Проф.м-р Г. Јосифова- Неделковска Вонр.проф.м-р С. Темков
11.	Софија Никоска	Вонр.проф. м- р Олег Кондратенко		Вонр.проф.м-р О. Кондратенко Проф. В. Толевски Вонр.проф.м-р Љ. Кировски
12.	Симона Марочковска	Проф. Бети Станковска		Проф. Б. Станковска Проф. Б. Јакимовска Вонр.проф.м-р В. Ристов
13.	Ангелина Катмарова	Вонр.проф. м- р Страшо Темков	Carl Reinecke: Undine Sonata op.167 Freidrich Kuhlau: 3 Fantasien op.95 J. Demersseman: Air varie et polonoise op.8 Sigfrid Karg-Elert: Sonata (Appassionata) fs-mol op.140 Paul Taffanel: Andante Pastoral et Scherzettino Carl Reinecke: Concerto D-dur	Вонр.проф.м-р С. Темков Проф.м-р Г. Јосифова- Неделковска Вонр.проф.м-р В. Ристов
14.	Ули Беклули	Вонр.проф. м- р Рита	S. Rachmaninoff: Etude-tableau op.33 No.8 g-mol J.S. Bach: Partita No.3 a-moll,	Вонр.проф.м-р Р. Поповиќ

		Поповиќ	BWV 827 L.V.Beethoven: Sonate op.31 No.2 d-moll F.Liszt: Hungarian Rhapsody No.7	Проф. Ј. Каровски Вонр.проф.м-р З. Пехчевски
15.	Марија Тренчевска	Вонр.проф. д- р Марија Ѓошевска	Ј.Брамс: Баледи оп.10 бр.1,2,3 и 4 Д.Шостакович: 24 Прелудиуми оп.34 С.Прокофјев: „Пролет“, „Лето“, „Есен“, „Зима“ (од Десет пиеси од „Пепелашка“) оп.97 С.Прокофјев: Концерт за пијано и оркестар бр.5 во Ге- дур, оп.55	Вонр.проф.д-р М. Ѓошевска Проф. Ј. Каровски Вонр.проф.м-р З. Пехчевски
16.	Кирил Златановски	Проф. Велко Тодевски	A.Misek: Sonate G-dur, op.5 K.Dillmann: Sonate e-moll J.M.Sperger: Concerto G-dur А.Брандукова: Прелудиум С.Рахмањинов: „Елегиа“	Проф. В. Тодевски Вонр.проф.м-р Ж. Фирфов Вонр.проф.м-р Ф. Балова
17.	Фестим Фанај	Вонр.проф. м- р Љубиша Кировски	Л.Јаначек: Соната за виолина и пијано Ј.С.Бах: Соната за виолина и пијано бр.5 Ј.Брамс: Соната за виолина и пијано бр.1 Р.Шуман: Соната за виолина и пијано бр.2	Вонр.проф.м-р Љ. Кировски Проф. В. Тодевски Проф.м-р Г. Јосифова- Неделковска
18.	Адем Хасани	Вонр.проф.м-р Љубиша Кировски	Л.Јаначек: Соната за виолина и пијано Ј.С.Бах: Соната за виолина и пијано бр.5 Ј.Брамс: Соната за виолина и пијано бр.1 Р.Шуман: Соната за виолина и пијано бр.2	Вонр.проф.м-р Љ. Кировски Проф. В. Тодевски Проф.м-р Г. Јосифова- Неделковска
19.	Александар Ицов	Вонр.проф. м- р Драган Даутовски	Трансгенерацискиот процес на пренесување на гајдарската традиција во Радовишкиот регион.	Вонр.проф.м-р Д. Даутовски Проф.д-р Т. Манчев Вонр.проф.м-р Ј.

				Андреевска	
20.	Анита Накова	Вонр.проф. д-р Ана Гацева	Пијанистички особености во избрани суити за пијано од Македонски композитори.	Вонр.проф.д-р А. Гацева Проф.м-р Т. Светиев Вонр.проф.д-р В. Коларовска-Гмирја	
21.	Наташа Диденко	Вонр.проф. д-р Ганка Цветанова	Техники за справување со сценската трема.	Вонр.проф.д-р Г. Цветанова Проф.м-р Т. Светиев Вонр.проф.д-р В. Коларовска-Гмирја	
22.	Атанас Бабалески	Проф. д-р Димитрије Бужаровски	Дигитализација и каталогизација на Колекцијата Линин.	Проф.д-р Д. Бужаровски Проф. Ж. Глишиќ Вонр.проф.м-р Ј. Андреевска	
23.	Душко Спасовски	Проф. д-р Томе Манчев	Музичкиот инструментариум, најсуштественото средство на оркестрите и науката за оркестрацијата и неговата примена, улога и застапеност во делото „Стара песна“ од Томе Манчев	Проф.д-р Т. Манчев Вонр.проф.д-р Б. Ортаков Доц.д-р Г. Начевски	
24.	Љубомир Рогожаров	Проф. Живојин Глишиќ	Хармонските особености во септетот за флејта, кларинет, фагот и гудачки квинтет од Томислав Зографски	Проф. Ж. Глишиќ Вонр.проф.д-р В. Коларовска-Гмирја Вонр.проф.м-р Ј. Андреевска	
25.	Жарко Стојкоски	Проф. Живојин Глишиќ	Хармонските особености на делото „Суита за гудачи“ од Стојан Стојков	Проф. Ж. Глишиќ Вонр.проф.д-р В. Коларовска-Гмирја Вонр.проф.м-р Ј. Андреевска	
26.	Јосиф Христов	Проф. Живојин Глишиќ	Хармонските особености на композицијата „Lasciate mi“ за метален дувачки квинтет од Томислав Зографски	Проф. Ж. Глишиќ Вонр.проф.д-р В. Коларовска-Гмирја Вонр.проф.м-р Ј. Андреевска	
27.	Маја Таневска	Доц.д-р Стефанија Лешкова -	Културната политика во музичко-сценската уметност во Република Македонија во	Доц.д-р С. Лешкова- Зеленковска Проф. Ж. Глишиќ	

		Зеленковска	периодот 2000-2010 година.	Проф.м-р Г. Јосифова-Неделковска
28.	Маја Шалџиќ	Проф.м-р Саша Николовски	Курте – W.A.Mozart Graduale ad Festum - W.A.Mozart Tantum ergo - W.A.Mozart Te Deum - W.A.Mozart R.Leopoldo – “Pagliacci”, I чин: - Scena Nedda, - Scena duetto Nedda e Tonio. G.Charpentier – Loises aria – Depuis le jour au jame suisdonne G.Cilea – “Adriano Lecouvreur” U.Giordano “Andrea Chenier”	Проф.м-р С.Николовски Вонр.проф.м-р С.Татарчевски Доц.д-р И. Зорџиќ
29.	Марија Наумовска	Доц.м-р Славица Петровска - Галиќ	J.Iberth – Concertino da Camera, R.Bouty – Divertimento, J.Iberth – Histoire E.M.Ross – Journey in to the light P.Vonpneu – Caprice enforme valse J.Demersman - Fantasia	Доц.м-р С.Петровска- Галиќ Проф.м-р Б.Јакимовска Проф.м-р М.Наумовска
30.	Горан Трајковски	Доц.м-р Нинослав Димов		Доц.м-р Н.Димов Проф.м-р Г.Јосифова – Неделковска Вонр.проф.м-р С.Темков
31.	Ана Попова Трајановска	Проф.м-р Тодор Светиев	Пијаното во музичката традиција на Битола	Проф.м-р Тодор Светиев Проф.д-р Викторија Коларовска – Гмирија Проф.м-р Евушка Елезовиќ
32.	Томе Катавеновски	Проф.Срѓан Тошиќ	М.К.Тедеско: Концерт за гитара и оркестар оп.99 J.C.Бах: Соната за виолина те-мол BWV 1001 Л.Брауер: Соната бр.1 Ц.Давулени: Фантазија бр.7 Ф. Сор: Фантазија оп.30	Проф. Срѓан Тошиќ Проф. В. Тодевски Доц.м-р Т. Јанкова
33.	Бојан Петковски	Проф.Срѓан Тошиќ	John Dowland: Lachrimae pavan H. Villa Lobes: Preludium 1,2,3,4,5 M.M.Ponce: Sonata Clasica	Проф. Срѓан Тошиќ Проф. В. Тодевски Доц.м-р Т. Јанкова

			F. Tárrega: Fantasia Sobre motivos de la Traviata Mauro Giuliani: Concerto No. 1 in A-major op. 30	
34.	Кире Костов	Проф. м-р Саша Николовски – Ѓумар	Авторски концерт од творештвото на Драган Ѓаконовски - Шпато	Проф. м-р Саша Николовски – Ѓумар Вонр. проф. м-р Сашо Ѓатарчевски Проф. Живојин Ѓлишиќ
35.	Ѓоран Зафировиќ	Проф. Мирко Исаевски	Ф. Данди: Концерт Еф-дур Г. Гровиз: Сицилијана и алетро Ѓакозо Ф. Девиен: Соната ге-мол Е. Кох: „Монолог“ за соло фагот Ј. Ф. Фаш: Соната Це-дур	Проф. м-р Ѓордана Јосифова – Неделковска Вонр. проф. м-р Страшо Ѓемков
36.	Ѓримор Доми	Доц. Алекс Манасен	Композитија за симфониски оркестар-двоен состав („Мелодија за оркестар“)	Доц. Алекс Манасен Проф. д-р Ѓимитрије Бужаровски Доц. м-р Сони Петровски
37.	Ана Ѓорѓевиќ	Проф. м-р Ѓодор Светиев	„Делата за пијано на српските композитори и нивната застапеност во наставните програми за пијано во музичките училишта во Србија“	Проф. м-р Ѓодор Светиев Проф. м-р Евушка Ѓлезовиќ Проф. д-р Викторија Ѓоларовска - Ѓмирија

Со почит,

Секретар на ФМУ

Михаило Малевски

РЕЦЕНЗИЈА НА РАКОПИСОТ „МЕЃУНАРОДНО ПРИВАТНО ПРАВО“ ОД АВТОРИТЕ ПРОФ. Д-Р ПОЛИКСЕНА ГАВРОСКА И ПРОФ. Д-Р ТОНИ ДЕСКОСКИ

На седницата на Наставно научниот совет одржана на 24.03.2011 година избрани сме за рецензенти на учебникот „Меѓународно приватно право“ од авторите проф. д-р Поликсена Гавроска и проф. д-р Тони Дескоски. По читањето на текстот ја имаме честа да го предложиме за усвојување следниов :

ИЗВЕШТАЈ

Текстот на учебникот „Меѓународно приватно право“ е во обем од 540 страници, компјутерски обработен и систематизиран во 6 дела со следниве наслови:

Оддел 1 – Воведни напомени (поим, предмет и извори на меѓународното приватно право;

Оддел 2 – Државјанство и припадност на правните лица

Оддел 3 – Историска генеза на меѓународното приватно право

Оддел 4 – Правна положба на странците

Оддел 5 – Судир на законите

Оддел 6 – Меѓународно граѓанско процесно право

Понудениот текст, иако претставува коавторско дело, е компактен текст, во којшто се сублимирани сите значајни теми од областа на меѓународното приватно право. Според композицијата, систематиката и стилот, текстот покажува дека станува збор за коавторство на професори, кои долго работеле заедно на иста материја, што пак остава впечаток дека нема делови каде што се препознаваат особеностите на авторите.

Учебникот „Меѓународно приватно право“ е сериозно научно дело, наменето за едукација на студентите на додипломски, постдипломски и докторски студии. Авторите, кои имаат долга педагошка практиката, успеале во пишувањето на текстот да ја приближат материјата на меѓународното приватно право до студентите и сите заинтересирани лица, при што се користеле со методот на постепенa градација, така што секоја целина, глава, тематска единица е напишана на начин што содржи основни базични дефиниции за определениот институт, за потоа да се надградува знаењето и да се поврзе со сите релевантни институти и поими во меѓународното приватно право. Ваквиот пристап овозможува повеќекратна намена на текстот на учебникот, според нас, овој учебник можат да го користат студенти што првпат се запознаваат со материјата на меѓународното приватно право, но и оние кои се специјализираат во оваа област и имаат богата правничка едукација и практично искуство во спроведување на нормите на оваа правна област. Учебникот „Меѓународно приватно право“ е напишан со едноставен јазик, но вооедно големиот број на фусноти, користење на компаративните искуства, поврзувањето на релевантните институти, дава извонредна основа текстот да се користи за едукација на студенти на постдипломски и докторски студии, како и за одредени специјалистички едукации во рамки на различни програми за доживотно учење на адвокати, судии, нотари, како и пошироко за сите граѓани кои имаат потреба од стекнување на знаења од оваа правна гранка.

Авторите вложили извонреден напор обемната материја да ја презентираат преку анализа на сите релевантни решенија содржани во македонското позитивно меѓународно приватно право. Во исто време, авторите во текстот внеле европски и светски компаративни искуства со што обезбедиле повеќе од триесет проценти од пишаниот текст, да може да се квалификува како *pro futuro* или насоки за приближување кон она што значи европски и светски трендови на меѓународното приватно право. Со ова авторите успеале да ги остварат високите барања за квалитет на учебници согласно со европскиот кредит трансфер систем и Болоњската декларација.

Актуелноста на текстот е потврдена и преку цитирањето на последните решенија содржани во новелата на Законот за меѓународно приватно право од јули 2007 година и Измените и дополнувањата на Законот за меѓународно приватно право од декември 2010 година.

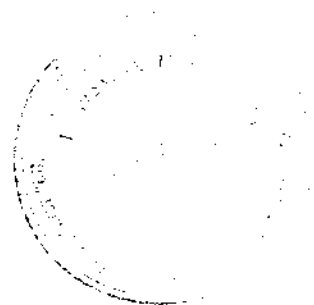
Како рецензенти сакаме да истакнеме дека учебникот „Меѓународно приватно право“ од авторите проф.д-р Поликсена Гавроска и проф.д-р Тони Дескоски, слободно може да се нарече основен учебник на меѓународното приватно право во Република Македонија. Теоретски фундаментално поставен на одличното познавање на авторите на обемна литература од областа на меѓународното приватно право, методолошки правилно систематизиран и педагошки напишан со јазик пристапен за студентите, учебникот е извонреден инструмент, што на професорите по меѓународно приватно право ќе им служи како основно помагало за презентирање на материјата, а на студентите ќе им помогне да ја разберат и совладаат оваа правна наука. Енциклопедискиот и компаративниот пристап, поткрепеноста со практични примери, актуелноста на материјата и изворите, прави овој учебник да биде задолжително четиво, литература за сите кои теоретски ја проучуваат материјата на меѓународното приватно право, но и за практичарите во рамките на програмите за доживотно учење.

Врз основа на читање на понудениот текст и она што како оцена го истакнавме во оваа рецензија, *имаме посебна чест и задоволство да препорачаме на Наставно научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“, учебникот „Меѓународно приватно право“ од авторите проф.д-р Поликсена Гавроска и проф.д-р Тони Дескоски да се печати како универзитетски учебник.*

Рецензенти,

Проф.д-р Тодор Џунов с.р.

Проф.д-р Арсен Јаневски с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА РАКОПИСОТ „АУТИЗАМ И ПЕРВАЗИВНИ РАЗВОЈНИ НАРУШУВАЊА“
ОД ПРОФ. Д-Р ВЛАДИМИР ТРАЈКОВСКИ

Со одлука на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, донесена на XV седница одржана на 16.3.2011 година, избран сум за рецензент на учебникот „Аутизам и первазивни развојни нарушувања“ од д-р Владимир Трајковски, вонреден професор на Институтот за дефектологија при Филозофскиот факултет во Скопје. По деталното разгледување и проучување на приложениот материјал го поднесувам следниов

ИЗВЕШТАЈ

Ракописот под наслов „Аутизам и первазивни развојни нарушувања“ ќе го користат студентите од втор и трет циклус студии на Институтот за дефектологија при Филозофскиот факултет од насоката ментална ретардација и аутизам. Покрај тоа, тој може да послужи како интересно четиво и за студентите од Медицинскиот факултет, Институтот за психологија, лекарите специјалисти по психијатрија, неврологија, педијатрија, училишна медицина, детските психијатри и сите оние кои имаат потреба од запознавање со основните принципи на первазивните развојни растројства. Предметот аутизам од втор циклус на студии има 30 часа и 10 ЕКТС-кредити, а предметот аутизам и первазивни развојни нарушувања е во постапка на евалуација во рамките на Комисијата за акредитација на предметни програми од трет циклус на докторски студии.

Во последните години во научниот свет во однос на аутизмот и первазивните развојни нарушувања се преземаат низа истражувања во разни области со цел да се разјасни нивното потекло. За жал, како што истакнува авторот, овие первазивни невроразвојни растројства кои се резултат на биопсихолошка церебрална дисфункција доведуваат до квалитетни оштетувања во сите сфери на функционирањето на личноста на децата. Детето рано ги губи основните когнитивни шеми за реалноста и за своето постоење „за себе“ во таа реалност. Широкиот спектар на однесувања во кои евидентни се психолошко социјалните и бихејвиорални промени, како и присуството на некои неврролошки знаци, авторот ја отвора дилемата дали овие невроразвојни растројства би требале да го најдат своето место во развојната психијатрија или неврологијата, односно манифестациите да ги сфатиме како симптом, во склоп на синдроми или како ентитет на болести сами за себе.

Во содржината на текстот авторот Владимир Трајковски користи методологија на еkleктичност, плуридимензионалност, аксиологичност и развојна динамичност. Низ целиот текст на книгата преовладува полиетиолошкиот пристап на проблемите, врденувајќи ја секоја теоретска и практична поставеност. За разрешување на овие проблеми кои многу рано ја инвалидизираат и маргинализираат личноста не наведува на неопходност од тимски пристап на развојно профилни стручњаци. Во овој склоп ставен е акцент на социјалната интегративност и поопштествување на личноста. Авторот, исто така ни разоткрива можности за воведување на нови методи, техники и програми кои што можат да се применат во нашата средина. Тој ги почитува сите поставки и позитивни искуства на одредени школи во светот.

Ракописот содржи 320 страници текст, слики и табели, што наполно одговара на предметната програма по предметот аутизам од втор циклус и предметот аутизам и первазивни развојни нарушувања од трет циклус на студии.

Содржината на ракописот е распределена во **четиринаесет** поглавја, и тоа: Историјат, дефиниција и класификација на аутизмот; Епидемиолошки карактеристики на аутизмот; Етиологија и патогенеза на аутизмот; Невропатологија и неврорадиолошки иследувања кај аутизмот; Клинички карактеристики на аутизмот; Дијагноза и диференцијална дијагноза на аутизмот; Третман на аутизмот; Исход и прогноза на аутизмот; Медицински состојби кај аутизмот; Аутизмот и сексуалноста; Аспергер синдром; Рет синдром; Детско дезинтегративно нарушување; Первазивни развојни нарушувања неспецифицирани на друг начин.

Предложениот ракопис започнува со поглавјето **Историјат, дефиниција и класификација на аутизмот**, каде што авторот ги објаснува историјатот на проблемот, го дефинира аутизмот и посебно се задржува на класификацијата која може да биде категориска и димензионална.

Следува второто поглавје во кое се објаснуваат **епидемиолошките карактеристики на аутизмот**, каде што читателот може да се запознае со студиите за инциденција и преваленција на синдромот, временските трендови во дефинирани популации, како и морталитетот од ова тешко нарушување.

Во третото по ред поглавје, **Етиологија и патогенеза на аутизмот**, кое е најобемно по број на страници, дадени се можните причини во настанокот и патофизиологијата на аутистичното нарушување. Авторот поглавјето го започнува со детално објаснување на генетиката на аутизмот каде што се наведени: истражувања на близнаци, фамилијарни студии, молекуларна генетика, цитогенетски студии, широки геномски асоцијативни студии, субмикроскопски полиморфизми на број на повторувања, квантитативни генетски истражувања и функционален геном. Овој дел изобилува со цитирање на студии од понов датум. Имуногенетиката на синдромот претставува доста интересен пристап во трагање по етиолошките фактори, каде што можеме да се запознаеме со општите напомени во имуногенетиката, структурата на ХЛА-молекулите и гените и поврзаноста на аутизмот со ХЛА-системот. Имунолошките нарушувања се следниот дел од ова поглавје во кое можеме да прочитае за поврзаноста на аутизмот со автоимуноста и тоа преку појаснување на улогата на Т-клетките, имуноглобулините, мајчинско феталната толеранција и имунореактивноста, како и цитокинскиот профил. Типовите на имунолошка дефициентност се чест наод кај аутизмот и тоа особено миелопероксидазната дефициенција, тешките комбинирани имунодефициентни заболувања, селективниот ИгА недостаток, недостатокот на ИгГ поткласите и дефицит на комплементот. Улогата на вакцинациите во причинувањето на аутизмот ја разбранува научната јавност во последните 13 години, така што авторот се обидува на мошне реален начин да нè доближи до нивната можна улога. Глиотоксините и други имунотоксини од габите и фунгите заедно со алергиите можат да бидат чинител во етиопатогенезата на синдромот. Биохемиските, метаболичките и гастроинтестиналните нарушувања се исто така предмет на опсервација на д-р Трајковски. Други можни причини се оксидативниот стрес, липидната пероксидација и дефицитот на глутатион. Коагулациските нарушувања, нарушувањата на минералите и митохондријалната дисфункција се предмет на опсежна анализа во овој дел. Ова поглавје завршува со срединските теории на раниот развој, живата и полибромираните дифенилни етери како можни етиолошки фактори на ова нарушување.

Невропатологија и неврорадиолошки иследувања кај аутизмот е четврто поглавје обработено во предложениот ракопис. Внимателно селектираните теми во ова поглавје ја објаснуваат примената на невропатолошките и

неврорадиолошките студии, а во исто време се разработуваат некои нови теории како што е миниколумнарната патологија.

Во следното поглавје, **Клинички карактеристики на аутизмот**, авторот се задржува на клиничката симптоматологија на синдромот објаснувајќи ги на мошне пластичен начин нарушувањата во социјалната интеракција, комуникацијата, имагинацијата и когнитивноста. Во продолжение на овој дел ги разработува проблемите со сензорното процесирање, дисфункцијата на моториката, репетитивните, рестриктивни и стереотипни активности, бихејвиоралните проблеми и коморбидните состојби и емотивниот развој на лицето со аутизам.

Шестото поглавје носи наслов **Дијагноза и диференцијална дијагноза на аутизмот** каде што може да се сретнат најчестите дијагностички инструменти и алатки со кои се служат дијагностичарите. Овде се разработени ICD-10 и DSM-IV дијагностички критериуми, имунодијагностиката на растројството, дефектолошката дијагностика. Посебен осврт е направен на биомедицинската дијагностика каде што авторот дава акцент на анализа на фецесот, проценка на алергијата на храна, интегритет на цревата и одредување на нивната пропустливост, испитувања на аминокиселинскиот статус, анализа на уринарните пептиди, анализа на органските киселини, анализа на содржина на масните киселини во клетката, анализа на минералите, проценка на имунолошката функција. Делот завршува со широка лепеза на диференцијално дијагностички состојби кои можат да дојдат предвид во разграничување од аутизмот.

Третманот на аутизмот, како комплексна тема е обработен преку повеќе видови третман, и тоа: бихејвиорална терапија, едукација, вежбање на социјални вештини, логопедска терапија, психотерапија, музикотерапија, терапија со држење, дневна животна терапија, белградска интегративна метода, медикаментозен третман, имунолошка терапија, хипербарична кислородна терапија, окупациона терапија, терапија со сензорна интеграција, аудитивен интегративен тренинг, Son-Rise програма, биомедицински третман, хелација и семејна поддршка.

Во осмото поглавје со наслов **Исход и прогноза на аутизмот** можат да се сретнат содржини како што се: социјалниот исход, промена на когнитивните способности, образование и вработување, сместување и згрижување, показатели на исходот и првенција на аутизмот.

Деветтиот дел означен како **Медицинска состојба кај аутизмот** ги обработува преваленцијата на овие состојби во кои е спомената поврзаноста на аутизмот со ментална ретардација, епилепсија, инфантилни спазми, Landau-Kleffner синдром, Фрагилен X синдром, туберозна склероза, Down синдром, церебрална парализа, супермашко, Klinefelter-ов синдром, Moebius синдром. Делот е надополнет со преглед и третман на поврзаните состојби со аутизмот.

Аутизмот и сексуалноста е тема во која авторот накосо ќе запознава со сексуалноста на индивидуите со аутизам, половиот идентитет и воспоставување на врски, сексуалната едукација и сексуалната злоупотреба на оваа категорија на лица.

Во единаесеттото поглавје насловено како **Asperger синдром** опишани се дефиницијата, историјатот, епидемиологијата, етиологијата и патофизиологијата на овој значаен синдром. Клиничките карактеристики се објаснети преку: социјалното функционирање, комуникацијата, ограничените интереси, моторните тешкотии, когнитивното функционирање и коморбидни карактеристики. Понатаму авторот ги опишува видовите на Asperger синдром, дијагностичките критериуми и диференцијално дијагностичките состојби. Во третманот на синдромот се споменати следниве видови: вежбање социјални вештини, логопедска терапија, окупациона терапија, рекреација, медикаментозна терапија, специфични терапевтски модели, едукација, адаптивно функционирање и инклузивно образование. Прогнозата на овој синдром е последниот дел од ова поглавје.

Во поглавјето **Rett синдром** се дава осврт на дефиницијата, историјата, епидемиологијата, етиологијата, патофизиологијата, невропатологијата и клиничката слика на ова нарушување. Стадиумите на развој на овој синдром се детално објаснети. Посебно внимание им е посветено на дијагнозата и диференцијалната дијагноза. Во делот третман опишани се: медикаментозно лекување, образовни интервенции и други тераписки постапки. Давањето на прогноза е значајно за семејството на овие лица.

Во темата **Дејско гезиншејрајивно нарушување**, авторот се задржува на историјат и дефиниција на проблемот, еволуција на дијагностичкиот концепт, епидемиологија, појавност и прогресија на нарушувањето. Во понатамошниот текст се опишани клиничките карактеристики, патолошката анатомија, генетските аспекти, дијагнозата, диференцијалната дијагноза, текот, исходот и третманот на ова развојно нарушување.

Во последниот дел, **Первазивни развојни нарушувања несиецифирани на груп начин**, авторот, по веќе утврдена хронологија ги опишува дефиницијата, епидемиологијата, етиологијата на растројството. Потоа следуваат биолошките студии кои го проучуваат нарушувањето, текот и прогнозата, диференцијалната дијагноза и третман.

Во учебникот по секое поглавје следуваат голем број литературни референци што му дава посебна тежина на трудот. Книгата завршува со пет прилози и богат индекс на зборови.

Заклучок

По прегледаниот ракопис, може да се заклучи дека авторот направил адекватен избор на содржините на овој учебник со оглед на неговата основна намена за студентите на постдипломски и докторски студии на Институтот за дефектологија. Изложувањето на содржините во ракописот е концизно и многу прегледно, пишувано со јасен и добар стил, што на ракописот му дава голема вредност. Авторот во текот на пишувањето на целиот текст доследно се придржува до еден концепт на изнесување на материјата кој по секое поглавје завршува со преглед на референтни единици претежно од англосаксонско говорно подрачје и од понов датум, што ги задоволува стручните и методските барања на современ учебник. Користењето на богатата литература уште повеќе ја зголемува вредноста на книгата во македонската научна мисла. Во овој контекст учебникот претставува одличен извор на знаења за студентите, постдипломците и докторандите по дефектологија, психологија, логопедија, медицина, развојна психијатрија, педијатрија. Ова претставува интересно четиво за поширокиот круг на читатели, особено оние што во своите семејства имаат деца со вакви нарушувања. Ова дело кое сеопфатно ги обработува первазивните развојни растројства е прво од ваков вид во Република Македонија, кое дава голем придонес во нашата научноистражувачка литература.

Врз основа на гореизнесеното, со задоволство ја предлагам оправданоста ракописот под наслов **Аутизам и первазивни развојни нарушувања** да биде печатен како **учебник** по предметите аутизам и аутизам и первазивни развојни нарушувања, за студентите на втор и трет циклус студии на Институтот за дефектологија при Филозофскиот факултет во Скопје.

Рецензент

Проф. д-р сци. Драгослав Копачев, с.р.
Филозофски факултет, Скопје

**РЕЦЕНЗИЈА НА РАКОПИСОТ
„АУТИЗАМ И ПЕРВАЗИВНИ РАЗВОЈНИ НАРУШУВАЊА”
ОД ПРОФ. Д-Р ВЛАДИМИР ТРАЈКОВСКИ**

Врз основа на член 38 од Правилникот за внатрешните односи и работењето на Филозофскиот факултет во Скопје во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј” во Скопје и член 16 од Правилникот за организирање на издавачката дејност на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј” во Скопје, Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, на својата XV редовна седница одржана на 16.III 2011 година, донесе Одлука за усвојување на предлогот на Институтот за дефектологија за издавање на учебник под наслов: *Аутизам и первазивни развојни нарушувања*, ракопис поднесен од проф. д-р Владимир Трајковски.

На истата седница, бев избран за рецензент на ракописот.

Врз основа на тоа, до Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје го поднесувам следниов

ИЗВЕШТАЈ

Учебникот, како задолжителен предмет, наменет е за студентите на постдипломски студии на Институтот за дефектологија, но тој е подеднакво потребен и приспособен и за студентите од Институтот за психологија, како и за студентите од медицински факултет. Учебникот претставува научно дело во кое авторот со голема умешност и познавање на областа, преку соодветна теоретска експликација ќе им овозможи на студентите да стекнат пошироки, продлабочени сознанија за аутизмот и первазивните развојни нарушувања. Иако се работи за проблематика за која подеднакво се заинтересирани и медицината и дефектологијата, авторот на најдобар можен начин го приспособи да биде достапен, интересен за студентите од Институтот за дефектологија, кои најдиректно се вклучени во третманот на децата со аутизам.

Глобалната структура на текстот ја сочинуваат 14 глави, со многу наслови и поднаслови.

Во рамките на првите неколку дела, авторот нуди сознанија за историјатот, дефиницијата и класификацијата на аутизмот, епидемио-лошките карактеристики, етиологијата и патогенезата на аутизмот. Клиничките карактеристики, дијагнозата и диференцијалната дијагноза на аутизмот се претставени низ мноштво разработени прашања во петтата и шестата глава од учебникот.

Низ 34 прашања, наведени во седмата глава, насловена како „Третман на аутизмот”, авторот укажува на едукацијата на лицата со аутизам, на потребата од логопедски третман, психо и музикотерапија. Низ презентираните програми за работа, на најдобар начин авторот укажува дека во третманот на децата/лицата со аутизам можат да се постигнат забележителни резултати ако во него учествуваат стручни лица од областа на воспитанието и образованието, медицината и психологијата. Студентите секако ќе дојдат до овие сознанија кога во продолжение ќе се соочат со мноштвото програми, третмани и терапии кои авторот ги нуди во оваа глава.

„Исход и прогноза на аутизмот” е наслов на осмата глава од овој учебник. Покрај потребата од образование, авторот храбро говори за вработувањето на лицата со аутизам. Укажува на форми за вработување и притоа ги препорачува вработувањето во заштитни друштва и вработувањето со поддршка. Во рамките на прашањето каде треба да живеат лицата со аутизам, авторот со право го нуди семејството, биолошко или згрижувачко, но ја потенцира и можноста од независно, како и делумно или целосно поддржано живеење.

Во продолжение, во Глава 9 авторот укажува на медицинските состојби кај аутизмот, придружната ментална ретардација, епилепсија, Down синдром и церебрална парализа. Укажува на многуте тестови кои можат и треба да се направат со цел да се добие појасна претстава за аутизмот.

„Аутизмот и сексуалноста“ е ново поглавје (Глава 10) кое авторот го внесува во овој учебник и укажува на сексуалноста, половиот идентитет на лицата со аутизам, сексуалната едукација, се со цел да не дојде до сексуална злоупотреба.

Аспергер и Рет синдромот се следните две поглавја во учебникот. Ги дефинира, и укажува на нивната епидемиологија, етиологија и патофизиологија. Нуди преглед на клиничките карактеристики, како и на дијагностичките критериуми. На самиот крај, во опширен осврт, упатува на третманот на лицата со Аспергер и Рет синдром.

На самиот крај, авторот се осврнува и на детското дезинтегративно нарушување, како и на первазивните развојни нарушувања неспецифицирани на друг начин.

Структурно гледано, од аспект на содржината, ракописот кореспондира со предметната програма по аутизам на Институтот за дефектологија.

Посебен дел на учебникот е понудената литература која е посочена по секоја глава, во која во најголем дел доминираат познати и признати автори од странство.

Заклучок

Понудениот ракопис за учебникот „Аутизам и первазивни развојни нарушувања“ од авторот *проф. д-р Владимир Трајковски* ќе пополни една голема празнина која се чувствува на нашите простори. Учебникот со својата структура, физиономија и намена е од големо значење за широката популација студенти кои се подготвуваат како идни дефектолози, психолози и лекари.

Со особена чест и задоволство, на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет му предлагам понудениот ракопис „Аутизам и первазивни развојни нарушувања“ од авторот *проф. д-р Владимир Трајковски* да го прифати и да го одобри неговото печатење како учебник.

22.3.2011 година

Рецензент
Проф. д-р Ристо Петров, с.р.

Р Е Ф Е Р А Т

ЗА ИЗБОР НА ПРОФ. ЦЕЈМС ТРЕФИЛ ОД УНИВЕРЗИТЕТОТ ЏОРџ МЕЈСН ВО ФЕРФАКС, ВИРѢИНИЈА, ЗА PROFESSOR HONORIS CAUSA НА УНИВЕРЗИТЕТОТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“ ВО СКОПЈЕ

Со одлука на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје, избрани сме за рецензенти во врска со иницијативата за доделување на звањето **почесен професор** (professor honoris causa), на проф. Џејмс Трефил, истакнат професор (и носител на почесно звање) на Департманот по физика при Универзитетот Џорџ Мејсн во Ферфакс, ВирѢинија, САД (James Trefil, Clarens Robinson professor in physics, George Mason University, Fairfax, Virginia).

По подробното запознавање со доставениот материјал, чест ни е да го поднесеме следниов

И З В Е Ш Т А Ј

Проф. Џејмс Трефил е роден во Чикаго. Образованието (основно и средно) го завршил во државни училишта. Се здобил со диплома (B.S.) по физика на Универзитетот Илинои (University of Illinois). Добиената Маршалова стипендија (Marshall Shollarship) ја искористил за престој на Универзитетот во Оксфорд (Oxford University), каде што студирал физика и филозофија на природните науки и се здобил со дипломи B.A. и M.A. Образованието го комплетираше како соработник во Националната фондација за наука при Универзитетот Станфорд (National Science Foundation Fellow, Stanford University), каде што се здобил со звањата M. Sc. и Ph. D. во областа на теориската физика.

За професор по физика е избран на Универзитетот ВирѢинија (University of Virginia). Од 1987 е во непрекинат работен однос на Универзитетот Џорџ Мејсн и е еден од носителите на почесното звање Clarens J. Robinson Professor of Physics. Во текот на својата кариера држел настава и предавања на различни нивоа (од почетници до постдокторанди), во голем број институции од кои најпрестижните се: Stanford Linear Accelerator Center, European Center for

Nuclear Research (CERN), Laboratory for Nuclear Sciences at MIT, German Electron Synchrotron Laboratory (Hamburg), University of Illinois, Fermi National Accelerator Laboratory, Argonne National Laboratory и Department of Geophysical Sciences (University of Chicago).

Бил уредник за неколку списанија (Contributing Editor for Science for *USA TODAY Weekend*; regular contributor and science consultant for *Smithsonian* and *Astronomy Magazines*), коментатор и член на Science Advisory Board for National Public Radio, главен научен консултант на Адлеровиот планетариум во Чикаго (Principal Science Consultant to the Adler Planetarium in Chicago) и главен консултант за наука во McDougal-Littell Middle School Science Project. Покрај тоа, проф. Трефил е и Fellow of the American Physical Society; the American Association of the Advancement of Science (AAAS), како и на World Economic Forum. Бил член на Davos Global Issues Group, а бил и General Councilor of the American Physical Society. Во 2000-тата година ја добил престижната награда Andrew W. Gemant Award for linking physics to the arts and humanities, доделена од American Institute of Physics како и наградата Inaugural Science Book Editor's Award, доделена од AAAS. Во 2008 е добитник на American Institute of Physics Science Writing Award. Добитник е и на награда за научен журнализам (American Association for the Advancement of Science-Westinghouse Science Journalism Award). Бил прогласен за национален предавач на Phi Beta Kappa за 2003–2004. Добитник е и на други престижни награди во САД.

Неговата библиографија е толку обемна што за да бидат опфатени сите наслови би требало да се напише кратка книга. Од разбирливи причини, во продолжение на овој реферат ќе биде даден само **избор** од неговите најважни публикации и достигнувања, како и кус осврт на неговиот придонес кон развојот на образованието од областа на природните науки кај нас.

Проф. Трефил е автор на над 40 книги посветени на различни аспекти од областа на природните науки. Да спомнеме на ова место дека една од неговите најнови книги, „*Why Science?*“, може да им биде од голема корист на студентите од вториот циклус, како дополнителен материјал по курсот „Методологија на научно-истражувачката работа“. Често одржува предавања (своевидни курсеви за обука посветени на проблеми од областа на природните науки) за федералните судии на САД.

Објавил и над 100 печатени труда во врвни научни списанија, од рангот на „Physical Review“, „Physical Review Letters“, „Journal of Nuclear Research“, како и четири труда во најпрестижното списание од областа на природните науки, „Nature“. Дал придонес во истражувањата од областа на теориската физика, физиката на елементарни честички, механиката на флуидите, медицинската физика (вклучително и истражувања на различни видови карциноми) и геологијата.

Во 2000 година бил визитинг - професор на Природно-математичкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (понатаму во текстот ПМФ). Во текот на престојот одржал неколку предавања на различни единици од Универзитетот и работел на започнување соработка со групи што работат во областа на научното описменување и образованието од областа на природните науки. Иако не е директен учесник, преку своите книги и други публикации, проф. Трефил е своевиден инспиратор за започнување со висококвалитетна едукативна дејност на Институтот за хемија при ПМФ. Само за илустрација, бројот на **едукативни трудови** во областа на образованието по хемија и образованието од природните науки е зголемен во периодот по неговиот престој (значи од 2000 до денес) за еден ред на големина, во споредба со периодот 1946–1999 год. Да спомнеме патем дека во изминатиот десетгодишен период, во библиотеката на Институтот за хемија пристигнале неколку од неговите книги (вклучително претходно спомнатата „*Why Science?*“), како и многу томови научно-популарни списанија, од кои едно „*Astronomy*“ ќе му биде отстапено на Институтот за физика, каде што (со оглед на тематиката) поприродно припаѓа.

Проф. Џејмс Трефил потпишал договор за учество во заеднички проект со истражувачи од институтите за физика и за хемија (од нејасни причини, конкурсот на кој е проектот прифатен за финансирање, подоцна е поништен од страна на Министерството за образование и наука на Република Македонија). Објавувал трудови од областа на образованието и во едно од најугледните списанија во Македонија, воопшто – Гласникот на хемичарите и технолозите на Македонија. Член е на Уредувачкиот одбор на *Macedonian Journal of Chemistry and Chemical Engineering* (ова е новото име на претходно спомнатиот Гласник, име под кое списанието влегува на листата на Thomson Scientific). Во еден од своите два труда објавени во ова списание, проф. Трефил укажува на

определени недостатоци при изведувањето на наставата до кои доаѓа како резултат на некритична примена на модерни и атрактивни програми (софтвер од типот на Power Point). Според неговите сопствени зборови, имено:

“If you have only a few, poor quality, data points, presenting them in a beautifully colored three-dimensional graph doesn't really change anything – it's still poor quality data. Similarly, if you don't have something significant to say, having text fly in from the side of the screen doesn't really add anything significant. The problem, in both cases, is that the overpowering visual effect of the presentation can obscure the poor quality of the ideas behind it.”

[Trefil, J. (2004). Why I never use Power Point when I teach: some thoughts on technology and instruction. *Bulletin of the Chemists and Technologists of Macedonia*, 23, 193–196.]

Веројатно ќе треба да помине извесно време додека истражувачите во Македонија да ја прифатат добронамерната критика упатена од професорот и врвен професионалец во областа на образованието на природните науки, Џејмс Трефил и да почнат да обрнуваат повеќе внимание на содржината на она за што станува збор, а помалку на начинот и технологијата на презентација! Се разбира, и последново е важно и не треба по секоја цена да се одбегнува.

Да спомнеме уште, на крајот, дека проф. Трефил организирал престои на професори од ПМФ на George Mason University. Тој е подготвен, покрај тоа, во рамките на можностите, по потреба да учествува во изведувањето на наставата на докторските студии и да помогне во „засилувањето“ на профилот на идните доктори во образованието од областа на природните науки.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

За која било институција во светот што се занимава со истражувања во областа на природните науки би било голема чест да го има проф. Трефил во своите редови. Честа е, секако, голема и за Природно-математичкиот факултет и за Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Со изборот на професор Трефил за professor honoris causa, Факултетот и Универзитетот ќе добијат врвен

научник и едукатор, човек кој повеќе децении работи во дејноста и ја шири научната мисла (милиони Американци учат од книгите на проф. Трефил), а во својата работа строго се држи до принципите на научната етика.

Поради тоа, со големо задоволство му препорачуваме на Сенатот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје да го прифати рефератот и да го избере проф. Џејмс Трефил за professor honoris causa.

Комисија:

акад. Бојан Шоптрајанов, редовен професор на ПМФ, во пензија,
с.р.

акад. Глигор Јовановски, редовен професор на ПМФ, во пензија,
ср.

д-р Владимир Петрушевски, редовен професор на ПМФ, с.р.

Заради исклучително обемната библиографија на трудовите на професорот Џејмс Трефил, дадени се единствено списоци на објавените книги и на публикациите во научни списанија (последниве се само препечатени од изворниот pdf документ).

ОБЈАВЕНИ КНИГИ

(Бројот во заградата се однесува на изданија на странски јазик/јазици)

1. **Introduction to the Physics of Fluids and Solids**, Pergamon Press, Elmsford, NY, 1975.
2. **Physics as a Liberal Art**, Pergamon Press, Elmsford, NY, 1977.
3. **From Atoms to Quarks**, Charles Scribner's Sons, 1980. (1)
4. **Are We Alone?** R.T. Rood and J.S. Trefil, Scribner's, 1981. (3)
5. **Living in Space**, Scribner's, 1982.
6. **The Unexpected Vista: A Physicist's View of Nature**, Scribner's, 1983. (5)
7. **The Moment of Creation**, Scribner's, 1983. (2)
8. **The Scientist at the Seashore**, Scribner's, 1984. (3)
9. **Space, Time Infinity**, Smithsonian Books, 1985.
10. **Meditations at Ten Thousand Feet**, Scribner's, 1986. (2)
11. **Meditations at Sunset**, Scribner's, 1987. (1)
12. **Cultural Literacy**, by E.D. Hirsch, Houghton Mifflin, 1987 (science essay and wordlist).
13. **The Dark Side of the Universe**, Scribner's, 1988. (6)
14. **Dictionary of Cultural Literacy**, E. D. Hirsch, J. Kett, and J. S. Trefil, Houghton Mifflin, 1988. (3)
15. **Reading the Mind of God**, Scribner's, 1989.
16. **Science Matters: Achieving Scientific Literacy**, Robert M. Hazen and James Trefil, Doubleday, 1991. (6)
17. **1001 Things Everyone Should Know about Science**, Doubleday, 1992. (12)
18. **The Facts of Life: Science and the Abortion Controversy**, Harold J. Morowitz and James Trefil, Oxford University Press, 1992. (2)
19. **A Scientist in the City**, Doubleday, 1994. (1)
20. **From Atoms to Quarks, Second edition**, Doubleday, 1994.
21. **The Sciences: An Integrated Approach**, James Trefil and Robert M. Hazen, John Wiley and Sons, 1995.
22. **The Physical Sciences**, Robert M. Hazen and James Trefil, John Wiley and Sons, 1996.
23. **The Edge of the Unknown: 101 Things You Don't Know about Science and No One Else Does Either**, Houghton Mifflin, 1996. (2)
24. **Are We Unique?: A Scientist Explores the Complexity of the Human Brain**, John Wiley and Sons, 1997. (1)
25. **The Sciences: An Integrated Approach, Second edition**, James Trefil and Robert M. Hazen, John Wiley and Sons, 1998. (Updated, 2000)
26. **Other Worlds: The Solar System and Beyond**, National Geographic Society, 1999.
27. **Guide to the Adler Planetarium and Astronomy Museum**, Paul Knappenberger and James Trefil, Chicago, 1999.
28. **The Sciences: An Integrated Approach, Third edition**, James Trefil and Robert M. Hazen, John Wiley and Sons, 2001.

26. **Encyclopedia of Science and Technology**, James Trefil, General Editor, Routledge, 2001.
27. **Good Seeing: A Century of Science at the Carnegie Institution of Washington**, with Margaret Hazen, Joseph Henry Press, 2001.
28. **Dictionary of Cultural Literacy**, E. D. Hirsch, J. Kett, and J. S. Trefil, Houghton Mifflin, 3rd ed., 2002. (3)
29. **The Nature of Science**, Houghton-Mifflin, 2002.
30. **Cassell's Laws of Nature**, Cassell's Publishing, London, 2002.
31. **101 Things You Don't Know about Science**, Houghton-Mifflin Electronic Division, 2003.
32. **Life Science, Physical Science, Earth Science** (Chief Science Consultant), McDougal-Littell, 2003.
33. **Physics Matters**, James Trefil and Robert M. Hazen, John Wiley and Sons, 2004.
34. **Human Nature; A Blueprint for Managing the Earth – by People, for People**, Times Books (Henry Holt and Company), 2004.
35. **The Moment of Creation**, Dover Publications, 2004.
36. **The Sciences: An Integrated Approach, Fourth edition**, James Trefil and Robert M. Hazen, John Wiley and Sons, 2004.
37. **A Scientist at the Seashore**, Dover Publications, 2006
38. **Why Science**, Columbia Teacher's College Press, NY, 2008
39. **The Sciences: An Integrated Approach, Fifth Edition** (with Robert Hazen), John Wiley and Sons, 2007
40. **Science Matters, Second Edition**, James Trefil and Robert M. Hazen, Anchor Books, 2009
41. **The Sciences: An Integrated Approach, Sixth edition**, James Trefil and Robert M. Hazen, John Wiley and Sons, 2009.
42. **Introduction to the Physics of Fluids and Solids**, Dover Publications, 2010.
43. **Great Ideas in Science: A Reader in the Classic Literature of Science**, with Robert Hazen, University Readers, 2010.

PUBLICATIONS: ARTICLES -- High Energy

1. "Double Charge Exchange Scattering of Pions from Nuclei", R.G. Parsons, J.S. Trefil and S.D. Drell, Phys. Rev. 138, B847 (1965).
2. "Determination of the ρ - Nucleon total, Cross Section from Coherent Photoproduction", S.D. Drell and J.S. Trefil, Phys. Rev. Letters 16, 552 (1966).
3. "Random Phase K-Matrix Approach to Absorption in Peripheral Interactions", J.S. Trefil, Phys. Rev. 148, 1452 (1966).
4. "Suppression of the ρ Photoproduction in the Quark Model", K. Kajantie and J.S. Trefil, Phys. Letters 24B, 196 (1967).
5. "The Quark Dissociation Model of Photoproduction", K. Kajantie and J.S. Trefil, Nucl. Phys. B1, 648 (1967).
6. "Charge and Strangeness Exchange Reactions in the Quark Model", K. Kajantie and J.S. Trefil, Nucl. Phys. B2, 243 (1967).
7. "Further Consequences of the Quark Model for Inelastic Meson-Baryon Scattering", J.L. Friar and J.S. Trefil, Nuovo Cimento 40, 642 (1967).
8. "On the Possibility of Obtaining Particle Scattering Amplitudes from the Nuclear Scattering Processes", J. Formanek and J.S. Trefil, Nucl. Phys. B2, 155 (1967).
9. "Determinism of Particle Scattering Amplitudes from Nuclear Photoproduction", J. Formanek and J.S. Trefil, Nucl. Phys. B4, 155 (1967).
10. "A Possible Method of Utilizing Nuclear Knowledge in High Energy Physics", J.S. Trefil, "Nuclear Many Body Problems", M.V. Mihailovic, M. Rosina and J. Strand, Federal Nuclear Energy Commission of Yugoslavia, Beograd (1967).
11. "Anomalous Nuclear Photoproduction of ρ Mesons", J.S. Trefil, Phys. Rev. 173, 1629 (1968).
12. "Spin Effects in the Scattering of Protons from Light Nuclei and a Possible Test for the Existence of Regge Cuts", E. Kujawski, D. Sachs and J.S. Trefil, Phys. Rev. Letters 21, 583 (1968).
13. "Regge Cuts, the Wu-Yang Hypothesis and the Composite Nature of Elementary Particles", S. Pinsky and J.S. Trefil, Phys. Letters 27B, 518 (1968).
14. "The Interactions of the Hadrons with Nuclei at High Energy I.", J.S. Trefil, Phys. Rev. 180, 1366 (1969).

PUBLICATIONS: ARTICLES -- High Energy

15. "Interactions of Hadrons with Nuclei at High Energy II. Photoproduction", J.S. Trefil, Phys. Rev. 180, 1379 (1969).
16. "On Problems of Incoherent Subtractions in Production Processes from Nuclei", J.S. Trefil, Nucl. Phys. B11, 330 (1969).
17. "Nuclear Production as a Technique for Distinguishing Between Kinematic Enhancements and Resonances", J.S. Trefil, Phys. Rev. Letters 23, 1075 (1969).
18. "Mass Dependence of Slopes in Multiparticle Production", J.S. Trefil, Nuovo Cimento 63, 961 (1969).
19. "Nucleon Isobar Excitation in π p Scattering", A.W. Hendry and J.S. Trefil, Phys. Rev. 184, 1680 (1969).
20. "The Photoproduction of Lepton Pairs from Nuclei", J.S. Trefil, High Energy Physics and Nuclear Structure, S. Devons, editor, Plenum Press (New York - London), p. 98 (1970).
21. "An Amusing Paradox Involving Tachyons", J.S. Trefil and R. Root, Nuovo Cimento Letters 2, 412 (1970).
22. "Dependence of Neutrino-Nucleus Cross Sections on the Mass Number", J.S. Trefil, Phys. Rev. D2, 128 (1970).
23. "An Investigation of Some Approximations Involved in the Theory of the Interactions of Particles and Nuclei at High Energies", J. Newmeyer and J.S. Trefil, Nucl. Phys. B23, 315 (1970).
24. "An Estimate of the Production of Bound Magnetic Monopole States", J.S. Trefil, NAL Summer Study, p.391 (1970).
25. "Electromagnetic Experiments at NAL", R. Mossison, E. Paschos and J.S. Trefil, NAL Summer Study, p.1 (1970).
26. "Quark and Monopole at NAL", R. Carrigan, S. Derenzo, S. Frankel, W. Lee, R. Mischke and J.S. Trefil, Summer Study, p.397 (1970).
27. "Multiplicity in Very High Energy Particle-Nucleus Collisions", P.M. Fishbane and J.S. Trefil, Phys. Rev. D3, 238 (1971).
28. "Expectations for Particle-Nucleus Cross Sections at Very High Energies and the Hadron Mass Spectrum", J.S. Trefil, Phys. Rev. D3, 1615 (1971).
29. "An Analysis of the Effects of Two Step Processes in Coherent Production", J.S. Trefil, Nucl. Phys. B29, 575 (1971).

PUBLICATIONS: ARTICLES -- High Energy

30. "Model for the Production of Particles with Superstrong Interactions: Estimates of Lower Bounds on the Quark and Monopole Masses", J.S. Newmeyer and J.S. Trefil, Phys. Rev. Letters 26, 1509 (1971).
31. "On Nuclear Reactions Initiated by Recoil Nuclei", P.K. Kabir and J.S. Trefil, Nature 232, 77 (1971).
32. "On the Variation of the Strong and Electromagnetic Coupling 'Constants' Over Cosmological Times", B. Broulik and J.S. Trefil, Nature 232, 246 (1971).
33. "Predictions for Elastic and Inelastic Nucleon-Nucleus Cross Sections at High Energies", J.S. Trefil, Nucl. Phys. B34, 109 (1971).
34. Book Review, J.S. Trefil, Am. Sci. 59, 618 (1971).
35. "Magnetic Monopole Production by Virtual Photons", J.L. Newmeyer and J.S. Trefil, Phys. Letters 38B, 524 (1972).
36. "Comment on a Model for Resonance Production", P.M. Fishbane and J.S. Trefil, Phys. Rev. D5, 1222 (1972).
37. "Evidence for Rapidly Rising p-p Total Cross Section from Cosmic Ray Data", Y. Pal, J.S. Trefil and G.B. Yodh, Phys. Rev. Letters 28, 1005 (1972).
38. "Speculations on Indirect Searches for Magnetic Monopoles", J.L. Newmeyer and J.S. Trefil, Nuovo Cimento 8A (1972).
39. "Test of Hadronic Scaling at Cosmic Ray Energies", P.M. Fishbane, J.L. Newmeyer and J.S. Trefil, Phys. Rev. Letters 29, 685 (1972).
40. "Non-Classical Effects in Multiparticle Propagation Through a Nucleus and the $\pi \rightarrow A$ Problem", P.M. Fishbane, J.L. Newmeyer and J.S. Trefil, Phys. Letters 41B, 153 (1972).
41. "Incoherent Multiple Scattering Effects in the Production of Particles on Nuclear Targets", J.S. Trefil and F. von Hippel, Phys. Rev. D7, 2000 (1973).
42. "Extraction of Higher Energy Particle Information from Cosmic Ray Emulsion Data", P.M. Fishbane, J.L. Newmeyer and J.S. Trefil, Phys. Rev. D7, 3324 (1973).
43. "Method for Distinguishing Between Multiparticle Production Models", P.M. Fishbane and J.S. Trefil, Phys. Rev. Letters 31, 734 (1973).

PUBLICATIONS: ARTICLES -- High Energy

44. "Predictions for Inclusive Particle-Nucleus Reactions at Accelerator and Cosmic Ray Energies", P.M. Fishbane and J.S. Trefil, Nucl. Phys. B58, 261 (1973).
45. "Approach to Scaling in the Scattering of Composite Systems", P.M. Fishbane and J.S. Trefil, Phys. Letters 45B, 503 (1973).
46. "Hadronic Scaling in the Scattering of Composite Systems", P.M. Fishbane and J.S. Trefil, Phys. Rev. D8, 1467-1485 (1973).
47. "Comment on the Evidence for the Rapidly Rising p-p Total Cross Section from Cosmic Ray Data", G.B. Yodh, Y. Pal and J.S. Trefil, Phys. Rev. D8, 3233-3236 (1973).
48. "On the Interpretation of White Star Events in Emulsion Data", J. Schaffner and J.S. Trefil, Nucl. Phys. B65, 242-252 (1973).
49. "Production of Multiparticle Final States by Coherent Excitation of Projectiles in Nuclear Targets", P.M. Fishbane and J.S. Trefil, Phys. Rev. D9, 168-177 (1974).
50. "Factorization as an Approximate Property of the Scattering of Composite Systems", P.M. Fishbane and J.S. Trefil, Phys. Rev. D10, 3005-3016 (1974).
51. "Theoretical Considerations on the Extraction of p-p Cross Sections from Cosmic Ray Absorption Data", P. Camillo, P.M. Fishbane, and J.S. Trefil, Nucl. Phys. B69, 426-430 (1974).
52. "Factorization as a Simple Geometrical Property of Composite Systems", P.M. Fishbane and J.S. Trefil, Phys. Rev. Letters 32, 396-399 (1974).
53. "Properties of Hadronic Interactions at $\approx 10^6$ GeV: Clues from Cosmic Ray Air Showers", P.M. Fishbane, T.K. Gaiser, R.H. Maurer, and J.S. Trefil, Phys. Rev. D9, 3083-3095 (1974).
54. "Comment on the Point Interaction in Photon Shadowing", J.G. Shaffner and J.S. Trefil, Phys. Rev. D10, 353-356 (1974).
55. "Two Phase Model of Hadronic Matter and High Energy Nuclear Production", P.M. Fishbane and J.S. Trefil, Phys. Letters 51B, 139-142 (1974).
56. "A Survey of Inclusive Reactions on Nuclei", J.S. Trefil, Lawrence Radiation Laboratory Internal Report, PEP Summer Study Report, (PEP-137), Lawrence Berkeley Lab, Berkeley, CA (1974).

PUBLICATIONS: ARTICLES -- High Energy

57. "New Particle Searches at PEP", D. Berley, F. Bules, D. Chend, B. Cork, P. Limon, A. Litke, U. Nauenberg, J. Rosen, B. Shen, L. Sulak, J.S. Trefil and F. Winkleman, PEP Summer Study Report, (PEP-137), Lawrence Berkeley Lab, Berkeley, CA (1974).
58. "Effects of Diffractive Channels on Hadronic Cross Sections", P.M. Fishbane, J.G. Shaffner, and J.S. Trefil, Phys. Rev. D10, 3056-3067 (1974).
59. "Scattering from Composite Systems in the Froissart Limit", P. Camillo, P.M. Fishbane and J.S. Trefil, Phys. Rev. D10, 3022-3030 (1974).
60. "Predictions for Nucleus-Nucleus Scattering at High Energies", P.M. Fishbane and J.S. Trefil, Phys. Rev. D10, 3128-3131 (1974).
61. "High Energy Physics with Cosmic Rays", J.S. Trefil, Particles and Fields - 1974, AIP Conference Proceedings No.23 (ed. C.E. Carlson), AIP (1975).
62. "Quark-Parton Models and the Neutron Charge Radius", P.M. Fishbane, J. McCarthy, J.V. Noble, and J.S. Trefil, Phys. Rev. D11, 1338-1340 (1975).
63. "Nuclear Structure and High Energy Production Processes", P.J. Camillo, P.M. Fishbane and J.S. Trefil, Phys. Rev. Letters 34, 622-624 (1975).
64. "On Diffractive Channels in Absorptive Eikonal Models", P.J. Camillo, P.M. Fishbane, J.G. Schaffner, and J.S. Trefil, Phys. Letters 57B, 63-65 (1975).
65. "Effects of Higher-Order Diffractive Processes in an Absorptive Eikonal Model", J.G. Schaffner, P.J. Trefil, Phys. Rev. D12, 244-261 (1975).
66. "Shadowing in Inclusive Reactions on Composite Systems and Large-Inclusive Reactions in Nuclei", P.M. Fishbane and J.S. Trefil, Rev. D12, 2113-2119 (1975).
67. "A Dependence of Large Momentum Transfer Inclusive Reactions", P.M. Fishbane, J. Kotsonis and J.S. Trefil, Phys. Rev. D12, 122 (1977).
68. "Tachyons and the Casual Paradox", in "Tachyons and Related Problems", J.S. Trefil (ed. by E Rancami), North Holland (1978).
69. "A Semiclassical Theory for Ionization by Grand Unification Magnetic Monopoles", Nucl. Phys B203, 501 (1982).

PUBLICATIONS: ARTICLES -- High Energy

70. "Magnetic Monopoles and the Solar Neutrino Problem", J.S. Trefil, H.P. Kelly, and R.T. Rood, Nature 302, 111 (1983).
 71. "Interference from Thick Films", J.S. Trefil, Physics Teacher 21, 119 (1983).
 72. "Extraterrestrial Life", J.S. Trefil, Nature 300, 132 (1982).
 73. "A Derivation of the Classical Monopole Energy Loss from Angular Momentum Conservation", J.S. Trefil, American Journal of Physics 51, 1113 (1983).
-

PUBLICATIONS: ARTICLES -- Medical Physics and Fluid Mechanics

1. "Drop Spectrometry of Laminar and Turbulent Jets", P. LaFrance, G. Aiello, R.C. Ritter and J.S. Trefil, *Phys. Fluids* 17, 1469 (1974).
2. "The Urinary Drop Spectrometer", G. Aiello, P. LaFrance, R.C. Ritter and J.S. Trefil, *Phys. Today* 27, 23 (1974).
3. "Radiation Induced Changes in the Growth Rate Characteristics of a Solid Tumor Model", W.B. Looney, J.S. Trefil, J.G. Schaffner, C.J. Kovacs and H.A. Hopkins, *Proc. Nat. Acad. Sci.* 72, 2662-2666 (1975).
4. "The Generalized Entry Flow Problem and the Establishment of Poiseuille Flow in Locally Restricted Tubes", G.A. Aiello and J.S. Trefil, *J. Biomechanics* 9, 49 (1976).
5. "Solid Tumor Models for Assessment of Different Treatment Modalities: Systematics of Response to Radiotherapy and Chemotherapy," W.B. Looney, J.S. Trefil, J.G. Schaffner, C.J. Kovacs and H.A. Hopkins, *Proc. Nat. Acad. Sci.* 73, 813-822 (1976).
6. "Solid Tumor Models for Assessment of Different Treatment Modalities: IV, The Combined Effect of Radiation and 5-Fluorouracil", W.B. Looney, J.S. Trefil, J.G. Schaffner, C.J. Kovacs and H.A. Hopkins, *Brit. J. Cancer* 34, 254 (1976).
7. "Therapeutic Strategy for Sequential Chemotherapy with Radiotherapy", W.B. Looney, J.S. Trefil, et al., *Proc. Nat. Acad. Sci.* 74, 1983 (1977).
8. "An In Vivo Study of the Dimensional Changes of the Aortic Valve Reflects During the Cardiac Cycle", R.J. Brewer, R.M. Mentger, J.D. Deck, R.C. Ritter, J.S. Trefil and S.P. Nolan, *J. of Thoracic and Cardiovascular Surgery* 74, 645 (1977).
9. "Methods for Extracting Information on Tumor Responses to Treatment from Growth Curves" J.S. Trefil, J.G. Schaffner, W.B. Looney, H.A. Hopkins and C.J. Kovacs, *Meth. in Cancer Res.* (1978).
10. "Rotor Gas Dynamics: The Axial Wave Problem (U)", J.S. Trefil, University of Virginia Technical Report UVA-ER-488-79 (1979).
11. "Rotor Gas Dynamics: The General Wave Problem (U)", UVA Technical Report (1980).
12. "Exp. Radiation Oncology," Single and Combined Modality Treatment Therapy in Solid Tumor, W.B. Looney, H.A. Hopkins, C.J. Kovacs, J.V. Mour and James S. Trefil, Advances in Radiation Biology (1981).

PUBLICATIONS: ARTICLES -- Medical Physics and Fluid Mechanics
(continued)

13. "Inviscid Rotor Gas Dynamics: An Investigation of the Upper Boundary Condition (U)", R.J. Babarsky and J.S. Trefil, UVA Tech. Report UVA-ER-872-815 (1981).
14. "Rotor Gas Dynamics: The Effects of Point Sources of Drag in the Atmosphere," R. Barbarsky and J.S. Trefil, Technical Report, UVA-ER-895-83 (U).
15. "Remarks on the AVLIS Process," (U) J. Trefil, UVA-ER-322-841 (1984).

PUBLICATIONS: EARTH SCIENCES

1. "Numerical Simulations and the Problem of Periodicity in the Cratering Record," with D. M. Raup, **Earth and Planetary Science Letters**, March 1987, pp. 159-164.
 2. "Crater Taphonomy and Bombardment Rates in the Phanerozoic," with D. M. Raup, **Journal of Geology** 98, 385 (1990).
-

РЕФЕРАТ

**ЗА ДОДЕЛУВАЊЕ НА ТИТУЛАТА ПОЧЕСЕН ДОКТОР НА НАУКИ ВО
ОБЛАСТА НА МЕЃУНАРОДНИТЕ ОДНОСИ НА УНИВЕРЗИТЕТОТ „СВ.
КИРИЛ И МЕТОДИЈ“ ВО СКОПЈЕ, НА ПРОФ. Д-Р АХМЕТ ДАВУТОГЛУ**

Врз основа на иницијативата на Правниот факултет „Јустинијан Први“, на 24. седница одржана на 30.8.2010 година, Наставно-научниот совет донесе одлука за формирање на Рецензентска комисија во состав: проф. д-р Љубомир Данаилов Фрчкоски, проф. д-р Сашо Георгиевски и доц. д-р Зоран Илиевски, која согласно со законските прописи и универзитетски правила треба да изготви Извештај за научниот и општествениот опус на проф. д-р Ахмет Давутоглу и достави формален предлог до Ректоратот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ да му се додели титулата почесен доктор на науки (doctor honoris causa) во областа на меѓународните односи

Извештај

Биографија

Д-р Ахмет Давутоглу е роден на 26 февруари 1959 година во Коња, Турција. Своео второстепено образование го завршил во Истанбулското средно училиште. Во 1983 година дипломирал на Универзитетот Босфор на Факултетот за економија и административни науки, и тоа на два предмета како главни – политички науки и економија. Постдипломските студии од областа на јавната администрација ги завршил на истиот Универзитет, каде што и се стекнал со звањето доктор на науки на Одделот за политички науки и меѓународни односи. Во 1990 година се стекнал со звањето доцент на Меѓународниот исламски универзитет на Малезија, каде што го основал и раководел Одделот за политички науки се до 1993 година. Во 1993 година се стекнал со звањето вонреден професор. Во периодот помеѓу 1995 и 1999 година работел на Универзитетот Мармара, каде што предавал на Институтот за средноевропски студии, Институтот за осигурување и банкарство, како и на програмата за докторски студии на Одделот за локално управување и политички науки. Во периодот помеѓу 1998 и 2002 година, во својство на визитинг - професор, предавал на Воената академија како и на Академијата за одбрана.

По парламентарните избори во ноември 2002 година, назначен е за главен советник на премиерот и амбасадорот за специјални задачи во 58. Влада на Република Турција. Својата работа ја продолжил во рамките на 59. и 60. Влада на Република

Турција. Работел како професор и на Универзитетот Бејкент во Истанбул, во периодот од 1995 до 2004 година, раководејќи со Одделот за меѓународни односи, каде што остварувал и други функции како член на Универзитетскиот сенат, а бил и член на Управниот одбор додека предавал како визитинг професор на Универзитетот Мармара.

Проф. Давутоглу има издадено неколку книги и статии на турски и англиски јазик кои се однесуваат на надворешната политика. Од нив, позначајни се: „Алтернативни парадигми: Влијанието на исламските и западните погледи на светот на политичката теорија“; „Цивилизациската трансформација и муслиманскиот свет“; „Стратешка длабочина“; „Глобалната криза“. Книгите и статиите се преведени на неколку јазици, вклучително и на јапонски, португалски, руски, арапски, ирански и на албански.

На 1 мај 2009 година назначен е за министер за надворешни работи во 60. Влада на Република Турција.

Професор Давутоглу е оженет и има четири деца. Зборува англиски, германски и арапски јазик.

Објавени трудови:

- Алтернативни парадигми: Влијанието на исламските и западните погледи на светот на политичката теорија, University Press of America, 1993;
- Цивилизациската трансформација и муслиманскиот свет, K.L. Quill, 1994;
- Менување на муслиманската политика во 20-от век: Ретроспектива. Премини на границите (ed. Fred Dallmayr, Lexington, 2000, 91-112);
- Стратешка длабочина: Меѓународната позиција на Турција, Kite Yanyinalari, 2001;
- Глобалната криза, Kite 2002;
- Цивилизацијата на османлиите: Политика, економија, уметност, Klasik, 2005

Образложение на предлогот

Улогата на проф. д-р Ахмет Давутоглу со својот научен ангажман е определување на новата стратешка позиција на Турција во регионот на Балканот, во Европа и во светот. Тој во таа насока е исклучително плоден и успешен автор. Увидот во неговиот научен опус неподелено сугерира дека тој е клучниот научник кој ја дефинира стратешката позиција на Турција во меѓународната политика. Посебно во таа смисла се значајни последните трудови насловени како „Стратешка длабочина: Меѓународната позиција на Турција“, 2002 и „Глобалната криза“, 2002,

во кои тој ги дефинира политичката и економската сила на Турција и нејзината соодветна нова позиција во меѓународните односи, притоа јасно посочувајќи на правците на новата меѓународна видливост на турската држава. Регионот на Балканот и Македонија се една од основните линии на ширење на позитивното влијание на турската држава. Овие ставови на проф. д-р Давутоглу во периодот кој следува, се поткрепени со економското ширење на турското присуство на оваа линија.

Продолжение на неговата стратешка концепција е неговата политичка кариера, пред се како министер за надворешни работи, каде што стратешките концепти на новата позиција на Турција ги реализира подиректно во геостратегијата на регионот на Балканот, односот кон Европската унија, регионот на Блискиот Исток и арапскиот свет и релацијата со турските стратешки партнери во НАТО, посебно САД. Конечно, оваа промена во правец на забележително зголемено присуство и ангажман на Турција во овие делови од светот повратно се одразува и на компонирање на турското демократско милје внатре во земјата. Промените во турскиот Устав ја засилуваат демократската легитимација на Турција и нејзината позиција во демократскиот свет.

Проф. д-р Давутоглу има значајно влијание на соработката со Република Македонија и соработката на македонските универзитети со турските. За таа своја улога, на 26 март 2010 година, проф. д-р Давутоглу ја доби почесната Плакета на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ за неговиот придонес во афирмирањето на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ и Република Македонија во странство и за зајакнување на македонско-турската соработка.

Од изложените биографски податоци, професионална дејност и општествен ангажман, а посебно од односот на проф. д-р Ахмет Давутоглу со и за Република Македонија и регионот, големо и неподелено задоволство е можноста да го предложиме за добивање на звањето почесен доктор на науки (doctor honoris causa) во областа на меѓународните односи на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Комисија во состав:

Проф. Д-р Љубомир Данаилов Фрчковски, с.р.

Проф. Д-р Сапо Георгиевски, с.р.

Доц. Д-р Зоран Илиевски, с.р.

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ПО
НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ ВИОЛИНА НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА МУЗИЧКА
УМЕТНОСТ-СКОПЈЕ

Наставно-научниот и уметнички совет на Факултетот за музичка уметност – Скопје, на својата седница одржана на 24.11.2010, донесе решение за формирање Рецензентска комисија во состав: проф. Велко Тодевски, проф. Михајло Куфојанакис и проф. м-р Саша Николовски-Гумар. На конкурсот за избор на еден наставник во сите звања по наставниот предмет виолина на Факултетот за музичка уметност - Скопје, објавен во дневниот весник „Дневник“ на 13.11.2010 и во дневниот весник „Коха“ на 18.11.2010 година, се пријави единствено кандидатот вонр. проф. м-р Олег Кондратенко. Рецензентската комисија го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

КРАТКА БИОГРАФИЈА

М-р Олег Кондратенко е роден 1973 година. Започнал да свира виолина на 7-годишна возраст. Ги завршил основното и средното образование во МБУЦ „Илија Николовски-Луј“ во Скопје во класата на професорите П.Николов и Р.Димитриев. Музичкото образование го продолжил во Ротердам-Холандија, кадешто ја завршил првата година од студиите во класите на професорите И.Груберт и З.Гилелс. За време на студиите добитник е на повеќе награди, од кои издвојуваме:

Прва републичка и втора сојузна награда во рамките на поранешна СФРЈ. Одржува повеќе концерти во Холандија, Франција, Германија, Данска, Русија, Египет, Унгарија, Австрија, Бугарија, Хрватска, на фестивалите Охридско и Скопско лето, како и повеќе настапи со Македонската филхармонија. Кондратенко дипломирал на ФМУ со оценка 10 „Кум лауде“ во класата на професорот Зоран Димитровски, за потоа да замине на Високата школа во Келн, кадешто завршил постдипломски студии во класата на проф. П.Матцка и највисокиот солистички степен „Konzartexamen“ во класата на проф. М. Мартин, а камерна музика работел со членовите на квартетот „Албан Берг“ и пијанистот Александар Лонгвич. За време на студиите, тој е член на симфонискиот оркестар „Klassische Philharmonie Bonn“ со кого има остварено над 200 концерти во 13 најголеми градови во Германија. Во моментот Кондратенко е вонреден професор на Факултетот за музичка уметност - Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и хонорарен професор на Факултетот за музичка уметност при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип; солист и гостин концерт-мајстор на камерниот оркестар „Junge Philharmonie“ од Келн, со кого само во 2005 година, во рамките на летната турнеја низ Германија, оствари 39 солистички настапи. Од 2008 година е раководител и концерт-мајстор на Ф.А.М.Е. филмскиот оркестар при Македонската радио-телевизија, со кого во последните 3 години е снимен музички материјал за над 70 филмови во продукција на компании од Америка, Мексико, Венецуела, Шпанија, Германија, Франција, Англија, Шведска и др.

М-р Олег Кондратенко е избран за наставник на Факултетот за музичка уметност – Скопје по наставниот предмет виолина во звањето доцент на 21.11.2001 г., а во звањето вонреден професор на 31.5.2006 г.

КРИТИКИ

„...суверен солист...“

Криста Вогел – „Раменауер цајтунг“ (Германија)

„...технички суверено владеејќи со солистичката делница, Кондратенко со својата голема музикалност во полумрачната атмосфера на композицијата го вовлече и оркестарот, и слушателите...“

Бранимир Пофук – „Јутарњи лист“ (Хрватска)

„...емотивно допрени во соработка со Олег Кондратенко беа романтичните вриежи и драматичните возникнувања во Јаначековата Соната, а во Бартоковата Втора Соната посебно се остварија бурните ескапади...“

Е.Х. – „Коелн стадт анзеигер“ (Германија)

„...публиката синоќа беше обземена не само од неговите изведувачки акробации, ами и од необично цврстиот и прецизен тон, од совршено чистите двозвуци, од кристално јасните пасажии и пред сè од емоцијата...“

Марко Коловски – „Македонско радио“

„...Кондратенко ја возбуди публиката која беше до солзи воодушевена од неговата обработка на тема од македонскиот фолклор...“

С. Јовановиќ – „Дневник“

„...Француската мерикурска виолина на Кондратенко прозвуче со префинета емотивност, која едноставно доаѓа непосредно од срцето...“

С. Јовановиќ – „Дневник“

„...неговата изведба на поемата на Шосон и виртуозната рапсодија на Равел беше отворена книга од која можеше да се прочита неговиот уметнички но и интелектуално развиен интерпретативен артизам од значаен фонд дескрипции и емоции но и релевантен бравузорен багаж кој од слушателот изнудува восхит и почит...“

Васка Наумова – „Македонско радио“

КОНЦЕРТНА АКТИВНОСТ

Во овој дел ќе бидат разгледани и наброени позабележителните настапи на вонр. проф. м-р Олег Кондратенко. Заради просторното ограничување акцентот е ставен на неговите целовечерни рециталски и солистички настапи со оркестар, а изземени се неговите концерти пред дипломирањето, како и многубројни солистички настапи кадешто на концерти и манифестации од различен карактер професорот се јавува како еден од повеќето солисти на програмата.

1. 5.4.2006, солист на премиерната изведба на концертот за виолина на М.Трандафиловски – Фестивал ДММ.
2. 20.12.2007, солистички концерт со Македонска филхармонија.
3. 1.7.2008, дуо концерт на фестивалот „Скопско лето“.
4. 24.7.2008 дуо концерт на фестивалот „Охридско лето“.
5. 3.6.2010, дуо концерт во „Света Софија“ (Охрид) на отворањето на Светскиот кардиолошки конгрес.
6. 16.12.2009, дуо концерт во Софија (Бугарија).
7. 24.6.2010, дуо концерт во Советот на Европа, Стразбур (Франција).
8. 19.11.2010, дуо концерт со Варминско-мазурската филхармонија.

ПЕДАГОШКА АКТИВНОСТ

Во својата 10-годишна педагошката активност, вонр. проф. м-р Олег Кондратенко постигнува извонредни успеси на повеќе полиња. Неговата класа редовно настапува во серијата концерти на Факултетот за музичка уметност-Скопје насловени како „Музика вива“ покажувајќи ја својата умешност во разнообразноста на избраната програма: Сонатна вечер, Вечер на виртуозни минијатури, Вечер на барокни сонати итн. Од друга страна, тој е ментор на повеќе студенти кои освојуваат награди на меѓународни и

национални натпревари. Редовните настапи на неговите студенти како солисти со оркестарот на Македонската филхармонија, камерниот и симфонискиот оркестар на ФМУ, како и големиот број целовечерни рецитали кои неговите студенти ги одржуваат уште за време на студиите се уште еден показател дека овој педагог вложува дополнителни напори во образованието на своите студенти. Во оваа насока е и неговиот меѓународен семинар по виолина кој заедно со сопругата секоја година го одржува во летниот период со цел учениците и студентите кои не се во нивните класи да добијат можност да работат и да настапат како финалисти на завршниот концерт на овој семинар. На крај ќе ги споменеме концертите на класата на вонр. проф. м-р Кондратенко, рециталите и солистичките настапи на неговите студенти и наградите кои тие ги освоиле во периодот 2005-2010 година.

1. 20.3.2006, концерт на класата во салата на ФМУ.
2. 14.5.2006, 1. место на меѓународниот натпревар Моцартиана/Софија Никоска.
3. 1.6.2006, рецитал на студентот Горан Муратовски.
4. 9.6.2006, вечер на барокни сонати.
5. 27.6.2006, солистички настап со камерниот оркестар „Солисти на ФМУ“ на студентите Даниел Лазаревски и Климент Тодоровски.
6. 21.3.2007, вечер на виртуозни пиеси.
7. 17.4.2007, настап на студентот Климент Тодоровски со симфонискиот оркестар на ФМУ, М.Равел/Циганка.
8. 10.5.2007, студентите Климент Тодоровски и Софија Никоска со солистички настап на хуманитарниот концерт организиран од амбасадорот на Австрија во Република Македонија, д-р. Филип Хојос.
9. 1.6.2007, солистички настап на студентката Софија Никоска со Македонската филхармонија/А.Хачатуриан.
10. 21.6.2007, 1. место за студентката Софија Никоска на меѓународниот натпревар „Охридски бисери“.
11. 28.9.2007, рецитал на студентката Софија Никоска.
12. 14.12.2007, два концерта во една вечер – студентката Софија Никоска ги исполнува концертите на В.А.Моцарт и А.Хачатуриан.
13. Март 2008, студентката Катарина Вуловиќ освојува 1. место на Меѓународниот натпревар во градот Мурсија/Шпанија.
14. 15.4.2008, настап со симфонискиот оркестар на ФМУ/А.Хачатуриан/Даниел Лазаревски.
15. 22.5.2008, настап со Македонската филхармонија/П.И.Чајковски /Софија Никоска.
16. 9.12.2008, рецитал на студентката Софија Никоска/Музеј на град Скопје.
17. 1.10.2008, свечен концерт по повод почетокот на школската година/Х.Виџавски/Никоска.
18. 25.12.2008, Тартини - „Гаволски трилер“, Софија Никоска со „Солисти на ФМУ“.
19. Април 2009, 1. место за студентот Виктор Ангелов на државниот натпревар по виолина.
20. 28.5.2009, настап со Македонската филхармонија/П.И.Чајковски/Софија Никоска.
21. 29.6.2009, настап со симфонискиот оркестар на Култур оп./Ф.Менделсон/К.Тодоровски.
22. 2.8.2009, солистички настап со камерниот оркестар на Музичка младина на Македонија/Ц.Тартини „Гаволски трилер“/Софија Никоска.
23. 30.10.2009, рецитал на студентката Катарина Вуловиќ/Нип, Србија.
24. 22.1.2010, настап на финалистите на семинарот по виолина, раководен од проф. Ино Мирковиќ/Виктор Ангелов и Софија Никоска.
25. 23.2.2010, вечер на виртуозни минијатури –Гевгелија.
26. 26.2.2010, концерт на класата во салата на ФМУ.
27. 27.5.2010, солистички настап на студентот Виктор Ангелов со Македонската филхармонија/Х.Виетан.
28. 16.7.2010, завршен концерт на семинарот по виолина.

ЗАКЛУЧОК

Вонр. проф. м-р Олег Кондратенко во петгодишниот период од последниот избор во наставно-научно звање покажува извонредни резултати како на педагошки така и на уметничко – концертен план. Неговиот придонес и дополнителните напори во образовниот процес на своите студенти придонесоа Катедрата за гудачки инструменти и гитара да прерасне во основен столб на гудачката школа во Република Македонија. Настапите на неговите студенти и признанија добиени на виолинските конкурси, снимен носач на звук, солистички настапи во Република Македонија и надвор од неа, односно погоре наведената документација, доволно говорат за профилот на оформен педагог и концертант со кој се гордее колективот на Факултетот за музичка уметност-Скопје.

Земајќи ја предвид тежината и одговорноста на индивидуалната настава, големиот интелектуален и емотивен влог во оформувањето на профилот музичар-изведувач, Рецензентската комисија со особена чест и задоволство му предлага на Наставно-научниот и уметнички совет на Факултетот за музичка уметност-Скопје да го избере м-р Олег Кондратенко за наставник по наставниот предмет виолина, во звањето редовен професор.

Рецензентска комисија

Ред. проф. Велко Тодевски с.р.

Ред. проф. Михајло Куфојанакис с.р.

Ред. проф. Саша Николовски – Ѓумар с.р.

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: вонр. проф. м-р Олег Кондратенко

Институција: Факултет за музичка уметност - Скопје

Научна област: виолина

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред.број	Назив на активноста:	поени
1.	Ментор на дипломска работа во периодот 2006 – 2010 на 4 студенти	0,8
2.	Ментор на 5 студенти на втор циклус студии	5
4.	Одржување настава во втор циклус студии на 2 завршени магистранти	12
5.	Одржување настава во прв циклус студии на 4 дипломирани студенти	38,4
	Вкупно	56,2

НАУЧНО-ИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред.број	Назив на активноста:	поени
1.	Одржан семинар, 2009, Охрид (Македонија)	3
2.	Одржан семинар, 2010, Охрид (Македонија)	3
	Вкупно	6

СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЛНОСТ

Ред.број	Назив на активноста:	поени
1.	5.4.2006, солист на премиерната изведба на концертот за виолина на М.Трандафиловски – Фестивал ДММ	8
2.	20.12.2007, солистички концерт со Македонската филхармонија	8
3.	1.7.2008, дуо концерт на фестивалот „Скопско лето“	8
4.	24.7.2008, дуо концерт на фестивалот „Охридско лето“	8
5.	3.6.2010, дуо концерт во „Света Софија“ (Охрид) при отворањето на Светскиот кардиолошки конгрес	8
6.	16.12.2009, дуо концерт во Софија (Бугарија)	8
7.	24.6.2010, дуо концерт во Советот на Европа, Стразбур (Франција)	8
8.	19.11.2010, дуо концерт со Варминско-мазурската филхармонија	8
	Вкупно	64

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред.број	Назив на активноста:	поени
1.	Член на жири-комисија во Државен натпревар за гудачи во Скопје, 2010	1
2.	Член на жири-комисија на Интернационалниот натпревар „Македониум“, 2007	2
3.	Член на жири-комисија на Интернационалниот натпревар „Охридски бисери“, 2010	2 2
4.	Член на Комисија за распределба на средства од национален интерес за музичко-сценска дејност при Министерството за култура на Р.Македонија	1
5.	Претседател на Управен одбор во Македонската филхармонија	1
6.	Член на Советот на МРТ како претставник на ФМУ	1
	Вкупно	8

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	ПОЕНИ
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	56,2
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	6
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	64
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	8
Вкупно	134,2

Рецензентска комисија

Ред. проф. Велко Тодевски с.р.

Ред. проф. Михајло Куфојанакис с.р.

Ред. проф. Саша Николовски – Ѓумар с.р.

**РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН НАСТАВНИК ВО СИТЕ ЗВАЊА
ПО НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ ВИОЛА
НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА МУЗИЧКА УМЕТНОСТ-СКОПЈЕ, БЕЗ ЗАСНОВАЊЕ
РАБОТЕН ОДНОС**

Наставно - научниот и уметнички совет на Факултетот за музичка уметност – Скопје, на седницата одржана на 24. 11. 2010 година, донесе решение за формирање Рецензентска комисија за оцена на пријавените кандидати, во состав: проф. Велко Тодевски, проф. м-р Михаило Куфојанакис и проф. м-р Саша Николовски Ѓумар. На конкурсот за избор на еден наставник во сите звања по наставниот предмет виола на Факултетот за музичка уметност - Скопје, без засновање работен однос објавен во дневниот весник „Дневник“ на 13.11.2010 и во дневниот весник „Коха“ на 18.11.2010 година, се пријави кандидатката м-р Фросина Балова.

По увидот во доставените материјали, Рецензентската комисија го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Биографски податоци

Фросина Балова го започнала основното музичко образование во МБУЦ „Илија Николовски Луј“–Скопје, во класите на проф. Благој Цанев и проф. Паскал Николов. Во истиот училишен центар го завршила и средното музичко образование, во класата на проф. Павлина Мисиркова на инструментот виола. Дипломирала со највисока оценка на ФМУ-Скопје, во класата на проф. Љубомир Господинов во 1984 година, каде што и магистрирала во 2000 година.

Уште за време на своето музичко образование настапувала на сите позначајни манифестации во организација на МБУЦ и ФМУ, во Македонија и поранешна Југославија. Учествовала во работата на Младинскиот оркестар во Грожњан, Р.Хрватска, во 1979 г., а во 1980 г. и како водач на групата виоли при истиот оркестар. Во 1981 г. била член на Европскиот младински гудачки квартет со седиште во Грожњан. Истата година учествувала на ревијалниот настап на млади уметници на Југославија - Млада Сутјеска. Во 1982 г., по пат на селекција, станала член на Светскиот младински симфониски оркестар во Печуј-Унгарија. Заслужува да се спомне и учеството на сите музички каравани во периодот 1980-84 г. во организација на Музичката младина на Македонија. Круна на развојниот пат на еден млад репродуктивен уметник во тој период е добивањето на престижното општествено признание – наградата „Млад борец“, за 1982 година. Од 1989 г. Фросина Балова е водач на групата виоли при Македонската филхармонија и на Камерниот оркестар на МРТВ. Гостувала на Фестивалскиот оркестар на Дубровничките летни игри за сезоната 1989 г. Била член на гудачкиот квартет на Македонската филхармонија во периодот 1990-94 г., а од 1999 е член на Камерниот оркестар „Св. Софија“, Бахус. Во изминатиот период настапувала како солист на Македонската филхармонија, рецитали на Скопско лето-Даутпашин амам, полурецитали во: Белград -Галерија града Београда, Охридско лето, Скопско лето.

М-р Фросина Балова е избрана за наставник на Факултетот за музичка уметност – Скопје по наставниот предмет виола во звањето доцент на 21.11.2001 г., а во звањето вонреден професор на 31.5.2006 г.

Критики

Гудачкиот квартет на Македонската филхармонија е тело составено од музичари со високи можности, кои за рекордно кусо време го постигнаа она што е суштинска вредност на кое и да е камерно колективно музицирање: хомогеност во квалитетот на општиот тонски продукт, потенцирање на суштинските стилски особености на толкуваните дела и хомогеност на општата изведувачка култура.

Владо Чучков-„Вечер“

„Фросина Балова направи голем чекор во својот уметнички растеж, музичар кој се однесува многу сериозно кон својата професија, познавач на стилот кој со својата работа дава придонес во сите состави во кои дејствува“.

Ангел Шурев – диригент

„Со упорна работа на професионално усовршување и надградување, Фросина балова се избори и го зазеде водечкото место во групата виоли во својата матична установа – Македонската филхармонија. Затоа сметам дека по своите квалитети е музичар каков што секој оркестар би посакал да го има во својот состав“.

Проф. Фимчо Муратовски – диригент

Уметничка дејност:

- турнеја низ Шведска со Камерниот оркестар на Македонската филхармонија, диригент Ле Фи Фи, јуни 2006;
- концерт на традиционална еврејска музика, Дом на АРМ-Скопје, 14. 3. 2006;
- концерт на гудачкиот квартет „Бароко“ во „Св.Софија“-Охрид по повод годишниот конгрес на Адвокатската комора на Македонија, 28. 5. 2010;
- концерт на „Трио Марија“ во Драмски театар - Скопје, во рамките на „Културно лето“, во организација на општина Карпош-Скопје, 7. 9. 2010;
- свечен концерт на „Трио Марија“ во „Св.Софија“-Охрид по повод Регионалната конференција за демократија, 13. 9. 2010.

Педагошка дејност

Активно и со голема посветеност учествува во наставниот процес за што сведочат големиот број активности на студентите во нејзината класа, учество на концерти, рецитали, учество на меѓународни музички кампови, светски младински оркестри и сл. Студентите од нејзината класа се вклучени во музичкото секојдневие на нашата држава како активни членови-изведувачи во оркестрите на Македонската опера и балет и Македонската филхармонија, а некои од нив заземаат дури и водечки позиции во споменатите оркестри.

Заклучок

Од прегледот на доставените материјали за наставно - образовната и стручно - уметничката дејност на вонр. проф. м-р Фросина Балова, Рецензентската комисија констатира изразена педагошка дејност со евидентни резултати. Стекнатото искуство од дваесет и двегодишната работа - водач на виоли и солист на делниците за виола во Македонската филхармонија, камерниот оркестар на МРТВ, камерниот оркестар на Македонската филхармонија, гудачкиот квартет на Македонската филхармонија, несебично се пренесува на нејзините студенти, а резултатите се евидентни преку нивното активно и успешно учество во музичкиот живот на Р.Македонија, како и надвор од неа.

Имајќи ги предвид горенаведените придонеси, со задоволство му предлагаме на Наставно-научниот и уметнички совет на Факултетот за музичка уметност – Скопје да ја избере кандидатката м-р Фросина Балова за наставник по наставниот предмет виола во звањето редовен професор, без засновање работен однос.

Рецензентска комисија

Проф. Велко Тодевски с.р.

Проф. м-р Михаило Куфојанакис с.р.

Проф м-р Саша Николовски-Ѓумар с.р.

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: м-р Фросина Стојан Балова

Институција: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје, Факултет за музичка уметност- Скопје

Научна област: виола

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста	Поени
1.	Настава 1.циклус студии - индивидуална настава на гудачки инструменти (10 часа неделно) 05/06	12
2.	Настава 1.циклус студии - И.Н. на Г.И. (10 часа неделно) 06/07	12
3.	Настава 1.циклус студии - И.Н. на Г.И. (10 часа неделно) 07/08	12
4.	Настава 1.циклус студии - И.Н. на Г.И. (10 часа неделно) 08/09	12
5.	Настава 1.циклус студии - И.Н. на Г.И. (12 часа неделно) 09/10	14.4
6.	Настава 1.циклус студии - оркестарски делници 05/06	1.2
7.	Настава 1.циклус студии - оркестарски делници (1+0) 06/07	1.2
8.	Настава 1.циклус студии - оркестарски делници (1+0) 07/08	1.2
9.	Настава 1.циклус студии - оркестарски делници (1+0) 08/09	1.2
10.	Настава 1.циклус студии - оркестарски делници (1+0) 09/10	1.2
11.	Член на комисија за оцена и одбрана на 5 магистерски работи	1.5
12.	Член на комисија за оцена и одбрана на 28 дипломски работи	2.8
	Вкупно	72.7

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста	Поени
1.	Одбрана на магистерска работа	4
2.	Ментор на 2 студента - втор циклус	2
	Вкупно	6

СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активнoста	Пoen и
1.	14. 3. 2006, концерт на Клецмер и сефардиска музика	8
2.	28. 5. 2010, концерт „Бароко“, „Св. Софија“	8
	Вкупно	16

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Пoenи
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	72,7
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	6
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	16
Вкупно	94,7

Рецензентска комисија

Проф.Велко Тодевски с.р.

Проф. м-р Михаило Куфојанакис с.р.

Проф. м-р Саша Николовски – Ѓумар с.р.

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН НАСТАВНИК ВО СИТЕ ЗВАЊА ПО НАСТАВНИОТ
ПРЕДМЕТ ВИОЛОНЧЕЛО НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА МУЗИЧКА УМЕТНОСТ –
СКОПЈЕ

Наставно-научниот и уметнички совет на Факултетот за музичка уметност – Скопје, на својата седница одржана на 24. 11. 2010 година, донесе решение за формирање Рецензентска комисија во состав: проф. Велко Тодевски, проф. м-р Михаило Куфојанакис и проф. м-р Саша Николовски. На конкурсот за избор на еден наставник во сите звања по наставниот предмет виолончело на Факултетот за музичка уметност - Скопје, објавен во дневниот весник „Дневник“ на 13.11.2010 и во дневниот весник „Коха“ на 18.11.2010 година, се пријави кандидатот вонр. проф. м-р Живко Фирфов.

Рецензентската комисија го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Биографски податоци

М-р Живко Фирфов е роден во Скопје во семејство на еминентни музичари (трета генерација). На 16-годишна возраст се запишал на Факултетот за музичка уметност во Скопје како вонреден талент во класата на проф. Душка Тасеска. По завршувањето на додипломските студии, запишал магистерски студии во “Kent State University” – Кент, Охајо, САД, во класата на проф. д-р Моше Амитај. Добитник е на асистентска стипендија од истиот универзитет, кадешто работел како асистент во класата на проф. д-р Моше Амитај. Магистрирал во 1996 година. Својата професионална надградба ја продолжил со светски реномираните виолончелисти и педагози како: Фритз Маг, Лин Харел, Милкош Перењи, Ентони Елиот, Јехуда Ханани, Михаил Хомицер, Александар Федорченко и други.

М-р Живко Фирфов е активен како солист и камерен музичар на подиумите во Македонија, со рецитали и настани во Скопје, Тетово, Гевгелија, Битола како и на фестивалите: Охридско лето, Скопско лето, Интерфест и Денови на македонска музика. Настапува како солист со Македонската филхармонија, камерниот оркестар при Македонската филхармонија, камерниот оркестар “Музикум Академикум”. Фирфов исто така е присутен и на интернационалните сцени во САД, Велика Британија, Романија, Бугарија, Србија, Словенија и Италија.

М-р Живко Фирфов од 1997 година работи на Факултетот за музичка уметност при Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” – Скопје, поминувајќи ги сите степени од помлад асистент до вонреден професор (2006) по виолинчело и камерна музика. Во периодот од 2005 до 2009, Живко Фирфов беше продекан за концертна дејност и меѓународна соработка на Факултетот за музичка уметност – Скопје.

М-р Живко Фирфов е избран за наставник на Факултетот за музичка уметност – Скопје по наставниот предмет виолончело во звањето доцент на 7.3.2001 г., а во звањето вонреден професор на 17.5.2006 г.

М-р Живко Фирфов извршува професионални и општествени функции како:

- координатор на Интернационалниот младински симфониски оркестар при Централноевропската иницијатива (CEIYO) за Македонија, кадешто работи и како педагог по виолончело;

- член на Комисијата за настава при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје од 2008;
- член на Комисијата за приемни испити при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје од 2009;
- член на Претседателството на Сојузот на музичките уметници на Македонија (СМУМ);
- член на жири-комисии на неколку интернационални натпревари;
- поранешен член на Американската асоцијација на гудачки педагози (ASTA).

Наставно-образовна дејност

М-р Живко Фирфов е носител на педагошката активност во класата по виолончело при ФМУ - Скопје. Од 2006 година е избран во звањето вонреден професор по предметот виолончело на ФМУ - Скопје. Во периодот од последниот избор до денес евидентна е активната на студентите по виолончело преку настапи на продукции, концерти на гудачката катедра при ФМУ, настапи како солисти со: Симфонискиот оркестар на ФМУ, Македонската филхармонија, камерниот оркестар “Солисти на ФМУ”; настапи на фестивалите “Денови на македонска музика”, “Скопско лето”, настапи како членови на ансамбли на ФМУ - Скопје, разни камерни состави како и преку самостојните рецитали и концерти. Значајно е учеството на студентите по виолончело во интернационални симфониски оркестри под раководство на еминентни интернационални уметници и педагози (Central European Initiative Youth Orchestra - CEIYO и Young Euro Classics со турнеи во: Словенија, Италија, Австрија, Германија, Украина, Романија, Албанија, Босна и Херцеговина, Хрватска и Црна Гора). Ангажиран е како педагог по виолончело во интернационалните проекти на CEIYO. Ментор е и член на испитни комисии во вториот циклус на студии. Во овој период е евидентен квалитативниот подем во класата по виолончело при ФМУ-Скопје која е резултат на неговата посветена работа.

Листа на позначајните активности на студентите по виолончело:

- рецитал на Маја и Марија Михајловски, фестивал „Скопско лето“, 26 јули 2010 година, Скопје;
- концерт на Симфонискиот оркестар на ФМУ, солисти: Кирил Јосифов – виолончело; Марија Михајловска – виолончело; 29 април 2010 година, Скопје;
- 33. Денови на македонска музика – концерт на млади композитори: Маја Михајловска – виолончело, 28 март 2010 година, Скопје;
- “Musica Viva” – концерт на Катедрата за гудачки инструменти и гитара: Маја Михајловска – виолончело, Марија Михајловска – виолончело, Наташа Јованоска – виолончело, Кирил Јосифов – виолончело; 17 мај 2010 година, Скопје;
- концерт на Македонската филхармонија со студентите од државните факултети за музичка уметност: Кирил Јосифов – виолончело, 28 мај 2009, Скопје;
- концерт на класите по виолина, виола и виолончело (доц. Љ. Кировски, доц. Ф. Балова и доц. Ж. Фирфов): Александра Петковска – виолончело, Љупчо Милевски – виолончело, Марјан Ивановски – виолончело;
- концерт на Катедрата за гудачки инструменти при ФМУ, по повод 40 години ФМУ, Маријан Ивановски - виолончело; Љупчо Милевски – виолончело. Компакт-диск во издание на ИРАМ/ФМУ 2006.

Стручно-уметничка дејност

Вонр. проф. м-р Живко Фирфов е активен на концертниот подиум како солист и камерен музичар. Има настапувано на фестивалите: “Охридско лето”, “Скопско лето”, “Интерфест”, “Денови на македонска музика”, “Варнанско лето” – Варна, Бугарија. Настапувал како солист со Македонската филхармонија, камерниот оркестар “Музикум академикум” и камерниот оркестар при Македонската филхармонија. М-р Фирфов настапува и на интернационалните сцени во: Италија, Словенија, Велика Британија, САД, Бугарија.

Настапи на вонр. проф. м-р Живко Фирфов во периодот од последниот избор до денес:

- концерт СЕИУО, Тополо, Р. Италија, 14.7.2006;
- концерт СЕИУО, Подчетртек, Р. Словенија, 20.11.2006;
- концерт СЕИУО, Љубљана, Р. Словенија, 23.11.2006.

Стручно-апликативна дејност

Вонр. проф. м-р Живко Фирфов се занимава со стручно-апликативна дејност тесно поврзана со педагошко-изведувачкиот процес кај млади талентирани уметници на интернационално ниво. Значајни се неговите учества во жири-комисии на меѓународни натпревари по виолончело како што се: Меѓународниот натпревар на млади музичари “Петар Коњовиќ” – виолончело и контрабас, 2009, Белград, Р. Србија и Републичкиот натпревар за виолончело на учениците од музичките и балетски школи на Србија, 2008, Белград, Р. Србија. Во таа насока е и ангажманот на вонр. проф. м-р Живко Фирфов како педагог по виолончело и координатор за Република Македонија на интернационалниот младински оркестар при Централноевропската иницијатива (СЕИ УО – проект финансиран од Европската унија 2004 -) со кој се обезбедени преку 100 целосни стипендии за млади талентирани ученици по музика од Р. Македонија, како дел од едно проширено европско семејство. Ова е проект кој остварува мрежно поврзување на млади музичари и професори од различни средини, со цел поголема и полесна идна меѓународна соработка.

М-р Фирфов активно е вклучен во телата на Универзитетот “Св. Кирил и Методи” преку членство во Комисијата за настава (2008 -) и Универзитетската комисија за приемни испити (2009 -). Во периодот 2005 – 2009 е продекан за концертна дејност и меѓународна соработка при ФМУ-Скопје, каде што доаѓаат до израз неговите организаторски способности и желбата за активен придонес и афирмација на ФМУ и УКИМ во општеството. Иницијатор е на концертот на студенти-солисти со симфонискиот оркестар на ФМУ, кој наиде на голем интерес кај студентите и пошироката публика. Овој концерт прерасна во традиција на ФМУ од 2006 година па сè до денес.

Вонр. проф. м-р Живко Фирфов, како член на Претседателството (секретар) на “Сојузот на музички уметници на Македонија – СМУМ”, активно се залага за промоција на македонските музички репродуктивни уметници, каде што е еден од иницијаторите и основоположниците на фестивалот “Златна лира” (2008, 2009 и

2010), како и на серијата камерни концерти на македонски музички репродуктивни уметници организирани од СМУМ (2008-2010).

Заклучок

Од прегледот на доставените материјали за наставно-образовната, стручно - уметничката, стручно - апликативната дејност како и дејностите од поширок интерес на вонр. проф. м-р Живко Фирфов, Рецензентската комисија констатира изразена педагошка дејност со евидентни резултати, концертна активност на студентите по виолончело, интернационална педагошка активност во проектите на Централноевропската иницијатива (CEIYO), членство во жири-комисии на меѓународни натпревари за млади талентирани уметници, концертна дејност во Македонија и во странство, организаторски способности изразени преку улогата на координатор на Младинскиот оркестар при Централноевропската иницијатива (CEIYO) за Македонија, негов придонес како продекан за концертна дејност и меѓународна соработка афирмирајќи го ФМУ – Скопје и УКИМ во земјата и во странство, членство во комисите за настава и приемни испити при УКИМ, активното залагање и афирмација на македонските репродуктивни уметници преку членството во Претседателството на СМУМ, со што кандидатот ги исполнува критериумите на распишаниот конкурс за наставник во сите звања по наставниот предмет виолончело на ФМУ - Скопје. Имајќи ги предвид погоре наведените придонеси, со задоволство предлагаме кандидатот м-р Живко Фирфов да биде избран за наставник по наставниот предмет виолончело на ФМУ – Скопје, во звањето редовен професор.

Рецензентска комисија

Проф. Велко Тодевски с.р.

Проф. м-р Михаило Куфојанакис с.р.

Проф м-р Саша Николовски-Ѓумар с.р.

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: вонр. проф. м-р Живко ФИРФОВ

Институција: Факултет за музичка уметност - Скопје

Научна област: виолончело

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЛНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Настава на прв циклус студии по предметот виолончело 7 студенти (2+0), 2006	16,8
2.	Настава на прв циклус студии по предметот виолончело 6 студенти (2+0), 2007	14,4
3.	Настава на прв циклус студии по предметот виолончело 6 студенти (2+0), 2008	14,4
4.	Настава на прв циклус студии по предметот виолончело 7 студенти (2+0), 2009	16,8
5.	Настава на прв циклус студии по предметот виолончело 5 студенти (2+0), 2010	12
6.	Групна настава на прв циклус студии по предметот оркестарски делници, (1+0), 2006	1,2
7.	Групна настава на прв циклус студии по предметот оркестарски делници, (1+0), 2007	1,2
8.	Групна настава на прв циклус студии по предметот оркестарски делници, (1+0), 2008	1,2
9.	Групна настава на прв циклус студии по предметот оркестарски делници, (1+0), 2009	1,2
10.	Групна настава на прв циклус студии по предметот оркестарски делници, (1+0), 2010	1,2
11.	Настава на прв циклус студии по предметот камерна музика 2008, (1+0) 3 состави	3,6
12.	Настава на прв циклус студии по предметот камерна музика 2010, (1+0) 3 состави	3,6
13.	Ментор на дипломска работа 2001-2010, 6 студенти	1,2

14.	Настава на втор циклус студии по предметот виолончело 2+0 (нова програма) (1 студент), 2009	3
Вкупно		91,8

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1.	Одбрана на магистерски труд, "Kent State University", Кент, САД.	4
2.	Ментор на 1 студент на втор циклус студии, 2009	1
3.	Стручен соработник за книгата "Основен атлас за музиката", во Македонско издание на Просветно дело АД - Скопје, 2010	1
Вкупно		6

СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1.	Концерт СЕГУО, 2006, Тополо, Р. Италија	8
2.	Концерт СЕГУО, 2006, Подчетртек, Р. Словенија, 2006	8
3.	Концерт СЕГУО, 2006, Љубљана, Р.Словенија	8
Вкупно		24

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
Учество во работа на меѓународни жири-комисии		
1.	Член на интернационално жири – Меѓународен натпревар на млади музичари "Петар Коњовиќ" – виолончело и контрабас, 2009, Белград, Р. Србија	2
2.	Член на интернационално жири - Републички натпревар на учениците од музичките и балетски школи на СРБИЈА, виолончело, 2008, Белград, Р. Србија	2
Дејности од поширок интерес		
3.	Продекан за концертна и меѓународна дејност, септ.2005 – август 2009	4
4.	Член на Комисијата за настава при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, 2008 -	1
5.	Член на Комисијата за приемни испити при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, 2009 -	1
6.	Секретар на Сојузот на музичките уметници на Македонија	1

	(СМУМ)	
7.	Член на Сојузот на музички уметници на Македонија (СМУМ)	1
8.	Национален координатор за Македонија на интернационалниот проект "Младински оркестар при Централноевропската иницијатива (CEI YO)", 2004 – 2010;	4
	Вкупно	16

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	91,8
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	6
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	24
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	16
Вкупно	137,8

Рецензентска комисија

1. Проф. Велко Тодевски с.р.
2. Проф. м-р Михајло Куфојанакис с.р.
3. Проф. м-р Саша Николовски с.р.

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ
ЗВАЊА ПО ГРУПА НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ ОД ОБЛАСТА НА
ТЕОРИЈАТА НА МУЗИКАТА НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА МУЗИЧКА
УМЕТНОСТ – СКОПЈЕ

Наставно-научниот и уметнички совет на Факултетот за музичка уметност-Скопје, на својата редовна седница одржана на 24.11.2010 година, донесе решение за формирање на Рецензентска комисија во состав: проф. м-р Гордана Јосифова – Неделковска, проф. д-р Томе Манчев и проф. Живоин Глишиќ. На конкурсот за избор на еден наставник во сите звања по група наставни предмети од областа на теоријата на музиката на Факултетот за музичка уметност – Скопје, објавен во дневниот весник „Дневник“ на 13.11.2011 година и во дневниот весник „Коха“ на 18.11.2010 година, се пријави единствено кандидатот вонр.проф.д-р Бојан Ортаков.

Врз основа на доставените материјали, Рецензентската комисија го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Биографски податоци

Вонр. проф. д-р Бојан Ортаков е роден на 19.1.1963 година во Скопје. Уште од најрана возраст стапува во светот на музичката уметност. На седумгодишна возраст започнал со изучување на пијаното, прво кај проф. Милан Фирфов, а потоа во МБУЦ „Илија Николовски – Луј“ во Скопје, кај проф. Драгољуб Апостолов. Во 1997 година се запишал во гимназијата „Јосип Броз Тито“ во Скопје, паралелно изучувајќи пијано и музичко-теоретски предмети во МБУЦ „Илија Николовски – Луј“. Матурирал во 1981 година со одличен успех, а по едногодишното отслужување на воениот рок, во учебната 1982/83 година се запишал на Факултетот за музичка уметност во Скопје, на Одделот за музикологија, во класата на проф. д-р Тома Прошев. Уште во текот на студирањето се истакнува со своите бројни написи, осврти и статии од повеќе области на системот на музичките науки, т.е. музикологијата. Меѓу најзначајните е секако поопсежната статија „Музиката во Византија“, со која настапил на една од средбите на Музичките академии од поранешна СФРЈ (Сараево, 1983 год.). Истата 1983 година, Бојан Ортаков започнал со јавно објавување на своите музички критики, прво во неделникот „Екран“, а потоа во „Млад борец“, „Република“ и во дневниот весник „Нова Македонија“, во чиј додаток за култура, „ЛИК“, се појавуваат и негови бројни музички портрети на автори од европската и од македонската историја на музиката. Во тоа време, негови осврти и рецензии се читани и низ етерот на Третата програма на Радио Скопје. Тој ги завршил студиите по музикологија во 1987 година на ФМУ – Скопје со темата „Ернст Блох и музиката како надеж“ под менторство на проф. д-р Тома Прошев.

Во 1990 година, на ФМУ – Скопје, Ортаков ги завршил постдипломските студии по музикологија со темата „Кон естетиката на византиско-словенската музика во Македонија“, стекнувајќи се со титулата магистер по музикологија (ментор: проф. д-р Димитрије Бужаровски). Истата година, на ФМУ – Скопје,

Ортаков е избран во звањето помлад асистент по предметите историја на музиката и музикологија. Во периодот 1.12.1990-1.3.1991 година престојувал на тримесечни специјалистички студии на Универзитетот во Торино, Италија (Universita degli Studi di Torino), во класата на светски прочуениот естетичар на музиката, проф. д-р Енрико Фубини. Во 2001 година на ФМУ – Скопје, Бојан Ортаков ја одбрани докторската дисертација под наслов „Акултурациските процеси во формирањето и развојот на македонската духовна музика во периодот 9 – 19 век“. Тој е досега единствениот музиколог кој дипломирал на студиите по музикологија (системот на музичките науки), магистрирал и докторирал во истата област (денес – прв, втор и трет циклус на студии), стекнувајќи ги сите титули на Факултетот за музичка уметност – Скопје. Автор е на бројни написи, осврти и статии, објавени во домашни и странски зборници и стручни списанија, како и на преку 250 музички критики и рецензии во домашниот печат и на Радиото, почнувајќи од 1983 година. Во периодот 1986-1999 год., Ортаков е автор на текстовите од програмите на реномираниот меѓународен фестивал „Охридско лето“. Од 1984 година до денес, постојано е присутен со свои научни прилози и на манифестацијата „Струшка музичка есен“. Автор е на повеќе научни студии во повеќетомниот макропроект во издание на МАНУ – „Историја на културата на Македонија“, како и на повеќе одредници за еднотомната енциклопедија, исто така во издание на МАНУ. Учесник е на научни симпозиуми кај нас и во странство, меѓу кои се издвојуваат оние во Киев 1998 година (тема: „Православната монодија: нејзиното теолошко, литургиско и естетичко битие“); учеството на 20-тиот Светски византолошки конгрес, одржан во Париз, 2001 г. со тема: „Towards the aesthetics of the Byzantino-Slavonic music in Macedonia“ („Кон естетиката на византиско-словенската музика во Македонија“); научниот симпозиум на ФМУ – Скопје, 2003 год. (тема: „Социологијата и музиката“); 16-та Меѓународна конференција на ИРАМ, одржана во 2010 год. на ФМУ – Скопје (тема: Дејноста на проф. д-р Драгослав Ортаков како основоположник на музичката византологија во Македонија).

Денес, д-р Бојан Ортаков е вонреден професор на Факултетот за музичка уметност во Скопје, кадешто предава музикологија, историја на музиката и музичка палеографија, а цели десет учебни години предавал применета музика, на Факултетот за драмски уметности во Скопје. За делото „Ars Kukuzeliana“ (СОКОМ, Скопје, 2004 г.), тој е добитник на наградата „Гоце Делчев“ за научна дејност во 2005 година во Република Македонија, како и на плакетата „Св. Кирил и Методиј“, истата година, по повод патрониот ден на Универзитетот, за особени заслуги во развитокот на УКИМ. Ортаков бил член на Советот на министерот за култура при Владата на Република Македонија, како и член на Меѓународната фестивалска асоцијација „Еурограмускале“, со седиште во Минхен, Германија.

Д-р Бојан Ортаков е избран за наставник на Факултетот за музичка уметност – Скопје по група наставни предмети од областа на теоријата на музиката во звањето доцент на 5.9.2001 г., а во звањето вонреден професор на 17.5.2006 г.

Наставно-образовна дејност

Д-р Бојан Ортаков активно се вклучува во наставно-образовната дејност на ФМУ – Скопје веќе со своето враќање од специјалистичките студии во Торино, Италија, во март 1991 година. Оттогаш, како магистер, а подоцна и доктор по

музикологија, тој ги поминува сите степени на наставно-научни звања (од помлад асистент во 1990 год., до вонреден професор денес), по предметите историја на музиката, музикологија и музичка палеографија. Како професор на додипломските студии (прв циклус на студии), но и како член на комисиите за одбрана на трудови од втор и трет циклус на студии (магистерски и докторски студии), Бојан Ортаков, уште од првиот момент ја искажува својата принципиелност во стремежот за длабока продлабоченост и научна издржаност на темите кои се обработуваат во рамките на музикологијата, доследно на принципите кои беа зацртани уште во 1977 година, кога проф. д-р Драгослав Ортаков ги удри темелите на музикологијата во Македонија и преку чинот на отворањето на Музиколошкиот оддел на Факултетот за музичка уметност – Скопје. Во таа смисла треба да се истакне фактот дека докторската дисертација на Бојан Ортаков – „Акултурациските процеси во формирањето и развојот на македонската духовна музика во периодот 9 – 19 век“, е плод на неколкугодишна работа врз материјата која него ќе го заинтригира уште од студентските денови, а изработката на докторската теза ќе го одведе и во Софија, Р. Бугарија, каде што на Институтот за музикологија при БАН (Бугарската академија на науките), тој работи на релевантни извори под водство на д-р Елена Тончева, еден од најголемите светски авторитети во музичката византологија, а во Белград, Р. Србија, на Музиколошкиот институт при САНУ (Српската академија на науките и уметностите), стекнува други значајни научни извори од д-р Димитрије Стефановиќ и д-р Даница Петровиќ, исто така големи имиња во споменатата област, како што е и името на д-р Милош Велимировиќ, кој преку интернет-кореспонденција, од Универзитетот во Шарлотсвил, Вирџинија, САД, на Ортаков му дава многу битни совети во врска со изработката на трудот. Искуствата стекнати на тој начин, д-р Бојан Ортаков секојдневно ги пренесува на бројните генерации студенти, како на студентите на Одделот по музикологија, така и преку предметот историја на музиката на студентите од сите оддели, т.е. катедри на ФМУ – Скопје.

Научноистражувачка дејност

Научноистражувачката дејност на вонр. проф. д-р Бојан Ортаков е во симбиотска врска со неговата педагошка дејност. Некои од главните сегменти на неговите научноистражувачки преокупации ги истакнавме погоре, но сепак треба да се нагласи дека во оваа смисла се издвојуваат оригиналните, за првпат изнесени музиколошки согледувања во нашата музикологија, што ги содржат страниците на неговата книга-првенец „Ars Kukuzeliana“ (Скопје, 2004), за која тој е добитник на престижната награда за научно дело во Р. Македонија за 2005 год., наградата „Гоце Делчев“. Во центарот на вниманието на ова дело се наоѓа ликот и творештвото на св. Јован Кукузел, најголемиот византиски музички деец, по потекло македонски Словен. Во историјата на македонската музика, Кукузел претставува своевиден духовен мост, кој ја спојува Кирило-методијевската и Климентовата музичка традиција со делата кои на македонска почва се појавуваат по времето, т.е. епохата на Јован Кукузел, сè до периодот на македонската национална преродба од 19 век. Д-р Бојан Ортаков е автор и на околу 50 статии,

пред сè поврзани со богатото историско минато и сегашност на македонската музика, но и со историјата на западноевропската музика.

Овие музиколошки дела се објавени кај нас и во странство, а повеќето од нив се поврзани со научните собири на кои учествувал нивниот автор. Од поновите симпозиуми, на кои се третираат прашања поврзани со музиката на македонска почва, настани на кои д-р Бојан Ортаков зема активно учество, ќе го издвоиме макропроектот на МАНУ – „Историја на културата на Македонија“, каде што во дванаесеттата книга насловена како „Музиката на почвата на Македонија од Атанас Бадев до денес“ (Скопје, 2004), Ортаков е автор на статиите: „Томе Манчев, музички портрет“, „Четворица диригенти (Ванчо Чавдарски, Фимчо Муратовски, Ангел Шурев, Александар Лековски)“ и „Истакнати македонски оперски солисти“. Во претходните книги на овој макропроект, значаен е придонесот на Ортаков со текстови за византиско-словенската музика во Македонија. Тој е автор и на повеќе одредници за музиката во Македонија, кои влегоа во еднотомната енциклопедија на МАНУ (Скопје, 2009).

Во дневниот печат, од поновите статии на д-р Бојан Ортаков ќе ги истакнеме следниве:

- „Омаж за живописецот на звукот“ (кон 70 години од раѓањето и 5 години од смртта на композиторот Томислав Зографски), Утрински весник, Скопје, 20 јануари 2005;
- „Охридско-преспанскиот регион – расадник на музички ракописи“, Утрински весник, Скопје, 17 јуни 2008;
- „Ванчо Чавдарски – македонскиот Одисеј“ (осумдесет години од раѓањето на диригентот), Утрински весник, Скопје, 13 март 2010.

На 16. Меѓународна конференција на ИРАМ, одржана во 2010 година на ФМУ – Скопје, Бојан Ортаков ја изложи темата: „Дејноста на проф. д-р Драгослав Ортаков како основоположник на музичката византологија во Македонија“, Скопје, јануари 2010 (во печат).

Стручно-апликативна дејност

Што се однесува до стручно-апликативната дејност на д-р Бојан Ортаков и сите други негови дејности од поширок културно-општествен интерес, тие започнуваат уште од неговите студентски денови, кога станува активен член на Музичката младина на Македонија, и кога во 1983 година, од страна на оваа организација е испратен на семинарот за аниматори во културата, што во местото Грожњан, на Истра, Р. Хрватска, го води еден од најзначајните хрватски музиколози – проф. д-р Никша Глиго. Искуствата стекнати на тој семинар, Ортаков понатаму ги применува во многу аспекти од музичкиот живот во Македонија. Истата година започнува неговата дејност на полето на музичката критика („Нова Македонија“, „Екран“, „Млад борец“ и други весници и списанија), област во која до денес Ортаков создал повеќе од 250 критики и рецензии. Од почетокот на 90-тите години на минатиот век, тој е член на Сојузот на композиторите на Македонија, а неколку години подоцна е избран за член на уредништвото на списанието „Музика“, тогаш новоформираното списание за музичка култура, во издание на СОКОМ. Во периодот 1986-1999 година, д-р Бојан Ортаков е автор на текстовите од програмите на фестивалот „Охридско лето“, како

и неформален член на неговата дирекција, во смисла на разнородните аниматорски активности поврзани со организацијата на фестивалот. Тој е постојано присутен со свои настапи на Македонската радио-телевизија, ТВ Сител, ТВ Телма и други телевизии, искажувајќи ставови околу музичкиот живот и музичката уметност, воопшто, во Република Македонија. За музиколошкиот труд „Ars Kukuzeliana“ (Скопје, 2004), тој е самостоен добитник на наградата „Гоце Делчев“ за научна дејност во Република Македонија во 2005 година, како и на плакетата „Св. Кирил и Методиј“, истата година, по повод патрониот ден на Универзитетот, за особени заслуги во развитокот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“.

Заклучок

Следејќи ја научноистражувачката и образовната дејност на кандидатот вонр. проф. д-р Бојан Ортаков, Рецензентската комисија врз основа на предложените материјали од страна на кандидатот и по основ на образецот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје за реализираната активност од посочената област го донесе следниов заклучок:

Кандидатот вонр. проф. д-р Бојан Ортаков во целост ги исполнува условите за избор на наставник во сите наставно-научни звања по група наставни предмети од областа на теоријата на музиката на Факултетот за музичка уметност – Скопје. Оттаму, Рецензентската комисија едногласно му предлага на Наставно-научниот и уметнички совет на Факултетот за музичка уметност – Скопје, д-р Бојан Ортаков да биде избран за наставник по група предмети од областа на теоријата на музиката, во звањето редовен професор.

Рецензентска комисија

Проф. д-р Томе Манчев с.р.

Проф. Живоин Глишиќ с.р.

Проф. м-р Гордана Јосифова Неделковска с.р.

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: вонр. проф. д-р Бојан Ортаков
Институција: Факултет за музичка уметност - Скопје
Научна област: музикологија

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1.	Настава на прв циклус студии по музикологија 1, 2 – 4 часа; 2006/2007	4,8
2.	Настава на прв циклус студии по музикологија 3, 4 – 4 часа; 2007/2008	4,8
3.	Настава на прв циклус студии по музикологија 5, 6 – 4 часа; 2008/2009	4,8
4.	Настава на прв циклус студии по музикологија 7, 8 – 4 часа; 2009/2010	4,8
5.	Настава на прв циклус студии по музикологија 1, 2 – 4 часа; 2010/2011	4,8
6.	Настава на прв циклус студии по историја на муз.2, 4 и 6 – 2 часа; 2006/2007	7,2
7.	Настава на прв циклус студии по историја на муз.1, 3 и 5 – 2 часа; 2007/2008	7,2
8.	Настава на прв циклус студии по историја на муз.2, 4 и 6 – 2 часа; 2008/2009	7,2
9.	Настава на прв циклус студии по историја на муз.1,3 и 5 – 2 часа; 2009/2010	7,2
10.	Настава на прв циклус студии по историја на муз.2, 4 и 6 – 2 часа; 2010/2011	7,2
11.	Настава на прв циклус студии по музичка палеографија 5, 6 – 2 ч. 2008/2009	2,4
12.	Ментор на дипломска работа по музикологија 2007/2008	0,2
13.	Член на комисија за одбрана на докторат – 3 пати	1,5
14.	Член на комисија за одбрана на магистратура – 3 пати	0,9
15.		
Вкупно		65

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Учесник во национален научен проект (Енциклопедија на МАНУ, 2009)	3
2.	Учество во меѓународен научен проект (ИРАМ, 2010)	5
3.	Труд со оригинален научен резултат, објавен во популарно списание (2008)	2
4.	Труд со оригинален научен резултат, објавен во популарно списание (2010)	2
Вкупно		12

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Плакета на УКИМ за придонес во развојот на Универзитетот	3
2.	Учество во изработка на национална програма за култура, 2007 год.	3
3.	Член на уредништвото на списанието „Музика“ (2006 – 2011)	3
Вкупно		9

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	65
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	12
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	9
Вкупно	86

Рецензентска комисија

Проф. д-р Томе Манчев с.р.

Проф. Живоин Глишиќ с.р.

Проф. м-р Гордана Јосифова Неделковска с.р.

**РЕЦЕНЗИЈА
НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА
„ЕФЕКТИТЕ НА МУЗИЧКИТЕ АКТИВНОСТИ КАЈ
ПРЕДУЧИЛИШНАТА ПОПУЛАЦИЈА ВО ШАБАЦ,
СРБИЈА ВО УЧЕБНАТА 2008/09 ГОДИНА“
ОД М-Р МИЛЕНА ЃУРКОВИЌ-ПАНТЕЛИЌ, ПРИЈАВЕНА
НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА МУЗИЧКА УМЕТНОСТ – СКОПЈЕ**

Наставно-научниот и уметнички совет на Факултетот за музичка уметност во Скопје, на седницата одржана на 2 март 2011 година, донесе решение за формирање Рецензентска комисија во состав: проф. д-р Димитрије Бужаровски, проф. д-р Викторија Коларовска-Ѓмирја, вонр. проф. д-р Аида Ислам, доц. д-р Стефанија Лешкова и доц. д-р Александар Димитријевски за оцена на докторската дисертација „Ефектите на музичките активности кај предучилишната популација во Шабац, Србија во учебната 2008/09 година“ од м-р Милена Ѓурковиќ-Пантелиќ.

Рецензентската комисија го разгледа трудот и го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторската дисертација „Ефектите на музичките активности кај предучилишната популација во Шабац, Србија во учебната 2008/09 година“ од м-р Милена Ѓурковиќ-Пантелиќ содржи 387 страници во кои се вклучени: апстрактот на македонски и англиски јазик, благодарноста, содржината, списоците на 91 табела и 8 графички прикази, шесте поглавја: 1) вовед во проблемот; 2) историско, музичко-културно и образовно опкружување; 3) преглед на литература; 4) метод; 5) анализа и коментар на резултатите; и 6) заклучни забелешки, библиографијата составена од латинична и кирилична литература, документи и веб-страници и 16-те прилози.

Оваа дисертација е во континуитет со цела низа магистерски тези и докторски дисертации кои се појавија на Факултетот за музичка уметност во Скопје во последната деценија, во кои чекор по чекор се освојуваа и новите терени кои се однесуваат на истражувањата од подрачјето на музичкото образование и педагогија, но и се поставуваа современите методолошки рамки, особено од подрачјето на квантитативните постапки и посебно користењето на соодветните методи од дескриптивната и инференцијалната статистика. Стожерот на овој продор беше и останува Институтот за истражување и архивирање на музиката (ИРАМ), посебно преку бројните меѓународни конференции преку кои се презентираа и проверуваа новоосвоените подрачја низ контактите со еминентни истражувачи од другите средини и посебно САД, од каде што и доаѓаат стандардизираните инструменти кои се употребуваат на глобално ниво. Во оваа смисла, оваа дисертација прави уште еден исчекор во повеќе параметриски и непараметриски постапки, кои за првпат се употребуваат во дисертациите предложени и одбранети на Факултетот за музичка уметност во Скопје.

Истражувањето на кандидатката Ѓурковиќ-Пантелиќ во овој труд е фокусирано на ефектите на институционалните музички активности врз

музичката перцепција, психомоторика, когнитивност, евалуација и емоционалност кај предучилишната возраст (5,5 – 6,5 години). Уште во претставувањето на областа на истражувањето, м-р Ѓурковиќ-Пантелиќ укажува на големиот и постојано растечки број на трудови од музичкото образование и воспитание, методиката на музичката настава и психологијата на музиката присутни во електронските бази на трудови. Интересот за оваа проблематика таа го објаснува со фактот дека предучилишната возраст е клучна за натамошните музички активности на личноста. Ова е поткрепено со истражувања и искажувања на авторитети во истражуваната област како Едвин Гордон, Греам Велч, Пол Михел, Хауард Гарднер, како и српскиот музички психолог Ксенија Мирковиќ-Радоп. Психометриската природа на областа придонесува за создавање на голем број тестови за мерење на музичките способности и резултатите од музичките активности. Кандидатката м-р Ѓурковиќ-Пантелиќ ги наведува тестовите на Едвин Гордон како најпознати во истражуваната област, издвојувајќи го тестот *Примарни мерења на музичката аудиација* (ПММА) кој е стандардизиран во Србија во 90-тите години и Грција во 2009 година, а во Македонија е спроведен врз испитаници од прво одделение во 2008 и 2009 година, под раководство на д-р Викторија Коларовска-Гмирја.

Во натамошниот текст, кандидатката Ѓурковиќ-Пантелиќ се осврнува на потребите за вакво истражување и консеквентно целите на ваквото истражување меѓу кои би ги издвоиле изработката и усовршувањето на методологијата за истражување на музичките активности, усовршувањето на стимулативната програма на музичкото воспитание, влијанието врз културните преференции на предучилишната популација и добивањето слика за ефикасноста на системот на музичкото образование.

Предметот на истражувањето кандидатката Ѓурковиќ-Пантелиќ го конципира околу петте сегменти кои го формираат насловот на трудот: ефекти – кои се однесуваат на петте домени (перцептивни, психомоторички, когнитивни, евалуациски и емоционални); музички активности – кои ја опфаќаат музичката настава во предучилишните установи, музичките училишта и учеството во хор; предучилишна популација – 5,5 – 6,5 години; градот Шабан во Република Србија; и периодот на истражување – учебната 2008/09 година.

Кандидатката ги истакнува ограничувањата кои произлегуваат од вака конципираната тема, најпрво во покривањето на областа музички способности со сите фактори кои влијаат врз нив, потоа ограничувањето исклучиво на пеењето како психомоторичка активност, потребата за лонгитудинални истражувања на материјата и ограничувањата во критичкото разгледување на наставните програми по музичко образование во анализираните типови установи.

Кандидатката м-р Ѓурковиќ-Пантелиќ дава прецизна таксономија на термини и акроними со кои оперира во трудот, поткрепувајќи ги дефинициите на термините со соодветни референци од литературата.

Соодветно е дефиниран и проблемот на истражувањето кој се фокусира врз ефектите од тонската и ритмичката аудиација, развојот на пејачкиот глас, препознавањето на музичката форма и жанр, определувањето за *убаво* или *irgo* и определувањето за *весело* или *шажно*. Врз овие основи кандидатката ја гради истражувачката хипотеза

дека институционалните музички активности имаат ефект врз развојот на споменатите музички домени, по што ја операционализира во 7 нулти хипотези. При тоа секоја од 7 нулти хипотези е тестирана и врз основа на факторите *џол* и *џиџ* на *усџанова*. Со овие хипотези кандидатката ја определува клучната независна варијабла во истражувањето – *џиџ* на *усџанова*.

Во второто поглавје кандидатката детално се осврнува на предучилишното музичко образование и воспитание во Шабац, односно во Република Србија, низ историјата до периодот на истражувањето. Поголавјето кандидатката го дели на три целини во кои ги претставува музичката традиција на градот Шабац, предучилишното воспитание во Србија со посебен осврт на градинките во Шабац, плановите и програмите за работа и образованието на воспитувачите во Високата школа за стручни студии за воспитувачи во Шабац и специјализираните музички институции во Шабац: Музичкото училиште „Михаило Вукдраговиќ“ и *Арт студио Шабац*.

Користената литература за истражувањето, кандидатката Ѓурковиќ-Пантелиќ ја претставува во третото поглавје на трудот, при што таа најпрво се осврнува на литературата поврзана со користените инструменти во истражувањето, издвојувајќи ги Гордоновиот ПММА и *Мерење на развојот на џејачкиот џлас* од Џоан Рутковски како инструменти кои од создавањето до денес се најкористени инструменти во соодветните домени. Во втората целина од поглавјето кандидатката го претставува музичкиот развој на истражуваната возраст и истражувањата за влијанието на факторите *возрасџ*, *џол* и *џосеџаџа* на *џредучилишна усџанова*.

Уште на почетокот од поглавјето за методот кандидатката констатира дека одредбата на темата го детерминира пред-тест/пост-тест дизајнот на истражувањето и соодветно, обработката преку квантитавните методи. Натамошното образлагање ја следи вообичаената постапка и организација на поглавјето во пет целини. Во првата целина е даден дизајнот на истражувањето преку претставување на испитаниците, инструментите и процедурата; во втората целина се претставени третманите со музички активности според типовите установи; во третата целина се занимава со собирањето и анализата на податоците; потоа следат задолжителниот осврт кон етичките аспекти имајќи ја предвид возраста на испитаниците; и на крајот се претставени методолошките ограничувања.

Врз основа на критериумите *восџиџно-музичко оџкружување* и *џрадска-селска средина*, кандидатката Ѓурковиќ-Пантелиќ стратифицира примерок од 235 испитаници родени помеѓу 1.3.2002 и 1.3.2003 година од 8 воспитно-образовни установи: 3 градски градинки, 3 селски градинки, едно музичко училиште и еден детски хор. Во истражувањето е вклучен и примерокот од 15 воспитувачи и 4 музички педагози кои работеле со децата во учебната 2008/09 година. Во истражувањето се употребени 8 инструменти, од кои 6 се наменети за децата и 2 за воспитувачите, односно музичките педагози. Соодветно, истражувањето е спроведено со стандардизираните *Примарни мерења на музичката аудиаџија* (ПММА) од Едвин Гордон и *Мерење на развојот на џејачкиот џлас* од Џоан Рутковски и дополнителни 4 инструменти – прашалници за препознавање на музичката форма (МФ)

и музичкиот жанр (МЖ), за музичката евалуација (МЕв) и музичката емоционалност (МЕм), развиени од кандидатката Ѓурковиќ-Пантелиќ. Воедно даден е и детален опис на инструментите, односот на испитаниците во пилот-истражувањето, времетраењето на решавањето, преводот на тестовите и дизајнирањето на прашалниците, поентирањето на прашалниците, користењето на 8-тактната песничка и проширената скала со 9 степени при администрацијата на МРПГ, изборот на музичките примери за прашалниците МФ, МЖ, МЕв и МЕм, воведните текстови за запознавање со прашалникот итн.

Описот на процедурата за истражувањето кандидатката го дели во три дела според за: пилот-истражувањето, основното истражување и истражувањето на наставниот и воспитувачкиот кадар. Понатаму таа детално ја образложува подготовката на инструментите, распределба на испитаниците, вкупното времетраење на истражувањето, просториите и сатнините на истражувањето, периодот на истражувањето, спроведувачи на истражувањето, снимањето на истражувањето и осврт кон фазите на истражувањето.

Се разбира, за истражувањето од посебна важност се институционалните активности врз кои била подложена таргетната група од испитаници во учебната 2008/09 година:

(1) музички активности во градинките кои се однесуваат на Правилникот за општите основи на предучилишната програма (2006): слушање музика, пеење, свирење и танцови активности, дополнети со активностите музички игри и музичко творештво вклучени во учебникот на кандидатката „Методика на музичката воспитание на деца на предучилишна возраст“ врз кој се работи во шабачките градинки, а и пошироко низ цела Србија;

(2) програмата за работа на Детскиот хор *Вива-чи* при *Arti studio Шабач* која се заснова на интензивен третман, осмислен и реализиран од кандидатката м-р Ѓурковиќ-Пантелиќ, која има долгогодишно искуство во работата со детски хорови. Во оваа програма посебно внимание се посветува на: развивање на слухната и ритмичката дискриминација, развивање на музичката меморија и музичкиот вкус, развивање и култивирање на гласот како средство на музичкото изразување, развивање и складност на движењата како средство на музичко доживување и изразување, елементарно познавање и примена на динамички нијанси и различни темпа, правилно дишење и поставка на гласот – *импосиција* и развивање на репродуктивните можности – *ојсејош* на *ласош* и можноста за правилен изговор на зборовите – *дикција*;

(3) наставата во музичкото забавиште и подготвителното одделение во Музичкото училиште „Михаило Вукдраговиќ“ во Шабач за која постојат општи одредени области за работа, а начините на изведба на наставата ги креира самиот наставник. Двата вида настава содржат часови по солфеж, а во подготвителното одделение започнува да се изучува и инструмент.

Собраните податоци кандидатката ги внесува и ги анализира во база за предучилишните испитаници составена од 448 полиња групирани во општи податоци, пред-тест податоци и пост-тест податоци и во друга база за музичките педагози и воспитувачите составена од 89 полиња. Кандидатката се користи со веќе развиените техники за анализа

на ПММА и МРПГ и со фреквентни дистрибуции на сурови резултати и пропорции, дескриптивна статистика, мерење на сигурност и внатрешна конзистентност на инструментите со пресметување на Кронбах алфа и на Пирсоновиот коефициент на корелација со коригиран преку Сперман-Брауновиот коефициент. Иако во истражувањето доминираат техники од параметриската статистика: *t*-тест, *z*-тест и АНОВА со Post hoc Бонферони/Данов тест, во анализата е користена и техника на непараметриската статистика, односно Вилкоксоновиот тест на рангови на знаци. Кандидатката се осврнува и на ограничувањата кои ги носат со себе прашалниците кои се резултат на возраста на испитаниците, односно когнитивниот развој, како и отсуството на стандардизирани резултати при нивното користење.

Поглавјето за анализата и коментарот на резултатите од истражувањето м-р Ѓурковиќ-Пантелиќ го дели на 7 дела, согласно со администрацијата на инструментите, при што Гордоновиот ПММА е разгледан како една целина. Резултатите од овој тест покажуваат високи коефициенти на сигурност кои се основа за натамошната анализа, повисоки средни вредност на пост-тестот и повисоки средни вредности на тонскиот наспроти ритмичкиот под-тест. Средните вредности на тестовите ги покажуваат следните разлики: кај тонскиот под-тест – 26,87 на пред-тестот и 28,6 на пост-тестот; кај ритмичкиот под-тест – 25,27 на пред-тестот и 26,84 на пост-тестот; и збирниот резултат со 52,14 на пред-тестот и 55,45 на пост-тестот. Овие вредности се однесуваат на целиот примерок збирно заради фактот дека сите испитаници стартуваат со третманот без претходна музичка настава, а од друга страна нивната припадност во музичкото училиште или хорот *Вива-чи* не го предодредува нивниот музички потенцијал. Во натамошната анализа таа секогаш ги дестилира дескриптивните вредности и вредностите на *z* според соодветните групи на *iiiioii* на *уciiанова* со што се овозможува споредба со соодветните примероци од американските, грчките, српските и македонските истражувања. Најголемиот степен на подобрување на музичкиот потенцијал на испитаниците од хорот *Вива-чи* – 6 пати повеќе испитаници на пост-тестот во однос на пред-тестот – според перцентилните норми на ПММА во стандардизираниот српски примерок. Кај хорот *Вива-чи* се појавува и највисока средна вредност на целиот ПММА во однос на целиот примерок. Коефициентот *F* во АНОВА со *iiiioii* на *уciiанова* како фактор исто така го издвојува хорот *Вива-чи* со сигнификантни позитивни разлики наспроти градската и селската градинка. Во однос на полот кај женските испитаници на тонскиот пост-тест се јавува сигнификантност на ниво $p < .1$. Разликите помеѓу пост-тестот и пред-тестот се анализирани преку *t*-тест при што кај сите ПММА тестови добиен е сигнификантност на ниво $p < .0001$. Вредностите на *t* и вредностите на разликата помеѓу средните вредности на пост-тестот и пред-тестот на прво место повторно го издвојуваат хорот *Вива-чи*, по што следи музичкото училиште.

Во анализата на МРПГ кандидатката го претставува екстрактираниот примерок од 140 испитаници кој ги покрива испитаниците од хорот *Вива-чи*, музичкото училиште, една градска и една селска градинка. Во анализата на резултатите од МРПГ кандидатката добива исклучително високи коефициенти на сигурност и внатрешна конзистентност. Средната вредност на пред-тестот е 5,91 што

одговара на нивото „2,5. неконзистентен пејач со ограничен опсег – варира помеѓу говорниот и пејачкиот глас и користи ограничен опсег во пејачкиот глас“; а на пост-тестот е 6,82, што одговара на нивото „3. пејач со ограничен опсег – покажува употреба на ограничен опсег во пеењето“. И во овој случај повторно се издвојува високата сигнификантна средна вредност на хорот *Вива-чи* и на пред-тестот и на пост-тестот, а кај градинките се појавуваат негативни сигнификантни вредности на *z. Post hoc* тестот на спроведената АНОВА и во случајот со МРПГ упатува на разлики помеѓу музичките установи и градинките и на пред-тестот и на пост-тестот, и разлика помеѓу постигнувањата на хорот *Вива-чи* на музичкото училиште на пост-тестот во корист на хорот *Вива-чи*. Во резултатите од МРПГ врз основа на полот беа добиени сигнификантно подобри резултатите на женските испитаници. Разликата помеѓу пост-тестот и пред-тестот беше потврдена преку сигнификантната вредност на *t* на ниво $p < .0001$. Кандидатката спроведува и *z*-тест во однос на средната вредност и стандардната девијација на американскиот и македонскиот примерок, при што повторно се добиени сигнификантни вредности кај хорот *Вива-чи*.

Резултатите од прашалникот МФ исто така покажуваат подобрување на средната вредност на пост-тестот (од 4.03 на пред-тестот на 4.5 на пост-тестот) и највисока средна вредност кај испитаниците од хорот *Вива-чи*, меѓутоа не на потребно сигнификантно ниво на *z*. Спроведената АНОВА само на пост-тестот покажува сигнификантност со разлики помеѓу хорот *Вива-чи* и градинките, односно подобри резултати на женските испитаници. Разликите помеѓу пост-тестот и пред-тестот на ниво на целиот примерок се на ниво $p < .0001$, а помеѓу групите $p < .001$, со исклучок на музичкото училиште кадешто се појави најмало сигнификантно ниво $p < .05$.

Во пресметувањето на сигурноста на прашалникот МЖ кандидатката во најголемиот број комбинации добива задоволителни *g* и Кронбах алфа коефициенти. Просечниот број точни одговори на пред-тестот е 8,31, а на пост-тестот 9,28, односно претворено во проценти 69% и 77%. Високите модуси (10) ја надополнуваат констатацијата за високото ниво на препознавање на музичките жанри кај анализираниот примерок. хорот *Вива-чи* повторно се издвојува со најдобри постигнувања, потврдено преку вредноста на *z. Post hoc* тестот на спроведената АНОВА упатува на разлики помеѓу градската и селската градинка и Хорот *Вива-чи* и сите останати групи на пост-тестот. Најголемата способност за дискриминација на музичките примери во анализираниот примерок на кандидатката се појавува кај примерите од класичната и духовната музика, а најмала способност кај примерите од етно-поп и изворната народна музика. Разликите помеѓу пост-тестот и пред-тестот и во случајот со МЖ се на сигнификантно ниво $p < .0001$ на ниво на целиот примерок, кај половите, кај хорот *Вива-чи* и кај селската градинка.

Прашалникот МЕв кандидатката го анализира преку формирање рангови на преференција на музичките жанри, при што на пред-тестот се јавува следниот ранг: детска, популарна, класична, етно-поп, изворна и духовна музика, а на пост-тестот: детска, класична, етно-поп, популарна, изворна народна и духовна музика. Резултатите од Вилкоксоновиот тест на рангови на знаци не покажуваат сигнификантни разлики на пост-

тестот, иако кај хорот *Вива-чи* се појавува сигнификантност на ниво $p < .1$.

Резултатите од МЕМ упатуваат на констатацијата дека испитаниците во истражуваната популација покажуваат конзистентност во определбата за музичката емоција на пост-тестот. Полот и возраста не се појавуваат како фактор за музичката емоционалност, а хорот *Вива-чи* повторно се издвојува со конзистентноста на одговорите во однос на другите групи. Разлики помеѓу пост-тестот и пред-тестот кандидатката не увидува ниту на ниво на целиот примерок, ниту помеѓу групите. За последните два прашалника кандидатката наведува повеќе ограничувања во однос на дизајнот на инструментите кој е условен од возраста на испитаниците, што секако би можело да се одрази врз толкувањето на добиените резултати.

На крајот на анализата кандидатката се осврнува и на резултатите од прашалниците за наставниот и воспитувачкиот кадар кои се однесуваат на музичките активности во установата и ставовите за музиката. Од овие резултати би издвоиле дека пеењето е најзастапена активност во установите, по што следат детските музички игри и слушањето музика; најслушаниот музички жанр е детската музика, по која следат класичната и популарната музика; сите воспитувачи и педагози сметаат дека музичкото образование е битно за секое дете; на прашањата *дали секое дете мора/шреба да научи да пее*, одговорите се поделени; воспитувачите и музичките педагози во најголемиот број сметаат дека музичките активности во градинката треба да ги изведува и воспитувачот и наставник по музика; и сите воспитувачи и педагози сметаат дека музичкото образование треба да биде и слободна и насочена активност.

По излагањето и коментирањето на резултатите од истражувањето, кандидатката Ѓурковиќ-Пантелиќ прави сумарен преглед во кој ги дава резултатите од истражувачката хипотеза и поединечните нулти хипотези. Истражувачката хипотеза е потврдена со сигнификантната разлика во однос на пред-тестот кај музичката перцепција, психомоторика и когнитивност, при што соодветните нулти хипотези се отфрлени на ниво $p < .0001$. Во однос на ефектите од институционалните музички активности врз музичката евалуација и емоционалност не се појавува сигнификантност во ниту еден случај, со издвојување на хорот *Вива-чи* во однос на музичката евалуација на ниво $p < .1$.

Сумирајќи ги нашите согледувања за научните и теориските параметри на овој труд, со задоволство сакаме да констатираме дека истражувањето на м-р Милена Ѓурковиќ-Пантелиќ во целост одговара, а во одредени сегменти и ги надминува потребните критериуми. Теориското значење на истражувањето најпрво се огледа во статистички обработената потврда за ефектите од институционалните музички активности кај предучилишната возраст, при што посебно се издвојува спроведената методолошка постапка почнувајќи од изборот и дизајнот на инструментите; семплирањето на испитаниците; посебно сложената процедура на истражувањето која кандидатката мошне успешно ја менаџирала; и на крајот, употребените техники за анализа кои се во чекор со најсовремените методолошки пристапи во истражуваната област. Практичното значење на истражувањето се огледа во собраниот

емпириски корпус кој овозможува натамошни покомплексни анализи на развојот на музичките способности кај анализираната возраст. Покрај ова, несомнена е вредноста на истражувањето за планирањето на музичкото образование и воспитание на предучилишна возраст во Република Србија и можноста за споредба на добиените резултати со другите средини. И на крајот уште еднаш би сакале да истакнеме дека со неговата изработка на Факултетот за музичка уметност во Скопје се потврдува нагорниот теориски и методолошки развој на истражувачката мисла во подрачјето на македонската музикологија и нејзината афирмација на балканските простори и пошироко во европски и светски рамки.

Имајќи го предвид сето досега кажано, Рецензентската комисија едногласно и без дилеми одлучи на Наставно-научниот и уметнички совет при Факултетот за музичка уметност во Скопје да му предложи да ја закаже одбраната на докторската дисертација „Ефектите на музичките активности кај предучилишната популација во Шабац, Србија во учебната 2008/09 година“ од м-р Милена Ѓурковиќ-Пантелиќ.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

1. Проф. д-р Димитрије Бужаровски с.р.

2. Проф. д-р Викторија Коларовска-Гмирја с.р.

3. Вонр. проф. д-р Аида Ислам с.р.

4. Доц. д-р Стефанија Лешкова с.р.

5. Доц. д-р Александар Димитријевски с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН АСИСТЕНТ ВО НАУЧНАТА ОБЛАСТ ШТО ЈА ПОКРИВА
ИНСТИТУТОТ ЗА МАШИНСКИ КОНСТРУКЦИИ, МЕХАНИЗАЦИОНИ
МАШИНИ И ВОЗИЛА НА МАШИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Со одлука на Наставно-научниот совет на Машинскиот факултет во Скопје, бр.02-207/4 од 24.2.2011 година, определени сме за членови на Рецензентската комисија за избор на асистент во научната област што ја покрива Институтот за машински конструкции, механизациони машини и возила.

На конкурсот за избор во наставно – научни и соработнички звања, објавен од страна на деканот на Машинскиот факултет во Скопје, во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на 25.1.2011 год., во дневните весници „Утрински весник“ и „Коха“, се пријави м-р Ташко Ризов, дипл. маш. инж., вработен како помлад асистент на Институтот за машински конструкции, механизациони машини и возила при Машинскиот факултет во Скопје.

По прегледот на доставената документација, како и врз основа на личното познавање на кандидатот, Комисијата го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

I. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ

Ташко Ризов е роден на 5.3.1983 год. во Скопје. По завршеното основно образование со одличен успех се запишал во гимназијата „Јосип Броз - Тито“ во Скопје. Средното образование го завршил со одличен успех во 2001 година. Во мај 2006 година ги завршил додипломските студии на насоката индустриско инженерство на Машинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје со просечна оценка 9,00. За време на овие студии, Ташко Ризов се здобива со Пофалница за постигнат висок просек (9,88) во четврта година од студиите и Пофалница за постигнат висок просек (9,14) во трета година од студиите на Машинскиот факултет. Ташко Ризов зборува одлично англиски јазик, а добро се служи и со францускиот јазик.

Во учебната 2006/07 Ташко Ризов се запишал на постдипломските студии на Машинскиот факултет во Скопје, на насоката производно машинство. Испитите ги положил во предвидениот рок со просечна оценка 10. На 22.1.2010 год. успешно ја одбранил магистерската работа на тема „Анализа на факторите кои ги определуваат организациските перформанси долж логистичкиот синџир“.

Ташко Ризов од јули 2008 год. е вработен на Машинскиот факултет во Скопје, при Институтот за машински конструкции, механизациони машини и возила, како помлад асистент. Покрај ангажманот со вежби на предметите кои ги покрива Институтот за машински конструкции, механизациони машини и

возила, Ташко Ризов активно е вклучен во научноистражувачката и апликативната дејност како на Институтот, така и на Факултетот.

Како вработен на Институтот за машински конструкции, механизациони машини и возила при Машинскиот факултет во Скопје, Ташко Ризов активно учествува во реализацијата на меѓународните проекти, меѓу кои се вбројуваат TEMPUS- JEP-проектот JEP-19017-2004: „Numerical Simulation Program in Mechanical Engineering“, TEMPUS- JEP проектот JEP-41128-2006: „Development of Master's studies in industrial design and marketing“ и проектот „Trasnbonus“ во рамките на 7th Framework Programme for Research and Technological Development (FP7).

II. НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Кандидатот м-р Ташко Ризов во досегашниот период на работа на Машинскиот факултет во Скопје учествувал во спроведувањето на наставните активности на Факултетот. Во досегашниот период, Ташко Ризов успешно ги одржуваше вежбите по следниве предмети:

- инженерска графика,
- графичко комуницирање,
- машински елементи,
- машински елементи 1,
- машински елементи 2,
- машински елементи во енергетиката,
- процес на конструирање
- основи на конструирање,
- основи на конструирање и CAD.

Предметите по кои одржувал вежби се застапени претежно во првите години од студиите, поради што бил ангажиран со голем број часови.

Кандидатот м-р Ташко Ризов покажува особена способност за пренесување на знаењата на студентите. Треба да се потенцира завидното познавање на кандидатот на наставната проблематика, коректниот однос кон студентите и одличната комуникација со нив.

III. СТРУЧНО-НАУЧНА ДЕЈНОСТ

Во периодот од последниот избор, кандидатот Ташко Ризов го изработил и одбрал магистерскиот труд и успешно се вклучи во научноистражувачката и апликативната дејност на Факултетот, што резултира со 6 научни труда од кои 5 се презентирани на меѓународни конференции:

1. R. Polenakovic, **T. Rizov**, "Advanced technologies for ultimate Supply Chain Management" 3rd International Conference on Mass Customization and Personalization in South East Europe (MCP-CE 2008), Palic, Serbia, June 2008.
2. A.Kocov, **T. Rizov**, "Creating Comprehensive e-Library for the Macedonian Machine-Tool Industry", 14th International Science Conference Industrial Systems 08, Novi Sad, Serbia, October 2008.
3. R. Polenakovic, **T. Rizov**, A. Kocov, J. Clendenin, "Supply Chain Management – experiences from our country" 12th Panhellenic Conference on Logistics – Logistics in South East Europe: Crossroads of International Trade, Thessaloniki, Greece, November 2008.

4. A. Kocov, T. Rizov, "Competitiveness of Clusters in Macedonia", 7th International Conference on Industrial Tools and Material Processing Technologies, Ljubljana, Slovenia, October 2009.
5. A. Kocov, T. Rizov, "ICT-based solution for trade facilitation along international supply chains", Mechanical Engineering – Scientific Journal Faculty of Mechanical Engineering – Skopje, Vol. 29, No. 1, (2010) Skopje.
6. R. Polenakovic, T. Rizov, "Benefits of Introducing RFID Technology in the Customs Procedures", 1st Olympus International Conference on Supply Chains, Katerini, Greece, October 2010.
7. **Ризов, Т.**, „Анализа на факторите кои ги определуваат организациските перформанси долж логистичкиот синџир“, магистерска работа, Машински факултет – Скопје, јануари 2010.

Трудовите 1, 3, 5 и 6 се посветени на олеснување на процесот на интернационална трговија кај снабдувачките синџири преку употреба на напредни логистички решенија и модерна информатичко-комуникациска технологија.

Трудот 2 се однесува на истражувања од областа на примената на напредни решенија за автоматизирање на процесот на конструирање на алати во машинската индустрија преку употреба на електронска библиотека.

Трудот 4 се однесува на истражување спроведено во Република Македонија кое има за цел да се оцени степенот на конкурентност на кластерите од сите индустриски области.

Во трудот 6 се презентирани истражувањата поврзани со идентификување и анализа на факторите кои ги определуваат организациските перформанси по должината на логистичкиот синџир. Истражувањето ги анализира процесите кај снабдувачките синџири во процесот на меѓународна трговија каде што повеќе системи се вклопуваат во еден, наречен систем од системи (CoS). Предизвикот на овој комплексен CoS е во тоа што податоците и документите се во многубројни технички формати и структури и тие мораат да бидат пласирани преку различни електронски конфигурации за да пропатуваат преку многубројните гранични премини по должината на одбраните трговски рути. Анализата на глобалните снабдувачки синџири на интернационалните бизнис-партнери, влади и посредници како CoS отвора нов пристап кон олеснувањето на прекуграничната трговија. Овој труд ја прикажува употребата на технологијата на централизираните мрежи во креирањето на експериментален дизајн на апликација за олеснување на меѓународната трговија.

IV. ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на анализата на приложените документи, како и врз основа на личното познавање, Рецензентската комисија констатира дека кандидатот м-р Ташко Ризов, дипл.маш.инж., од вработувањето на Машинскиот факултет до денес, успешно бил вклучен во наставно-образовната, научноистражувачката и апликативната дејност на Институтот за машински конструкции, механизациони машини и возила, како и на Машинскиот факултет.

Анализата на наставно-образовните, научноистражувачките и стручно-апликативните активности, неговиот сериозен пристап кон извршувањето на обврските, инвентивноста, трудољубивоста, кооперативноста со наставниците и залагањето во работата со студентите, дефинитивно потврдуваат дека

кандидатот м-р Ташко Ризов, дипл.маш.инж., е исклучително квалитетен и перспективен научен работник.

Согласно со претходно изнесеното, а во согласност со Законот за високото образование, Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Комисијата со особено задоволство му предлага на Наставно-научниот совет на Машинскиот факултет, кандидатот м-р Ташко Ризов, дипл.маш.инж., да биде избран во звањето асистент при Институтот за машински конструкции, механизациони машини и возила.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

1. Проф. д-р Ристо Ташевски, Машински факултет-Скопје с.р.
2. Проф. д-р Татјана Кандиќан, Машински факултет-Скопје с.р.
3. Вонр.проф. д-р Петар Симоновски, Машински факултет-Скопје с.р.

ПРЕГЛЕД

на пријавени теми за изработка на магистерски труд,
прифатени од Наставно-научниот совет на Факултетот
за дизајн и технологии на мебел и ентериер во Скопје,
на седницата одржана на 14.03.2011 година

Кандидат	Тема	Ментор
Георгиос Георгиу, дипл. инж.	Затапување на алатот во функција од неговото активното работно време, изразено преку рапавоста на резната површина кај лентовидна пила трупчарка	Проф. д-р Зоран Трпоски

Декан,

Проф. д-р Борче Илиев

ПРЕГЛЕД

на одобрени теми за изработка на магистерски труд на **Економскиот факултет-Скопје** во состав на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” во Скопје

Кандидат	Тема	Ментор
Јулија Стојковска	“Спортски маркетинг и спонзорство во спортот”	проф.д-р Снежана Р.Јовановска
Катерина Петреска	“Управување со односите со потрошувачите во малопродажбата”	проф.д-р Снежана Р.Јовановска
Елена Божиноска	“Радиодифузниот пазар во Република Македонија и улогата на радиото како медиум за креирање на јавно мислење”	проф.д-р Нада Секуловска
Билјана Димитриеска	“Компаративна анализа на големата светска криза (1929-1933) и најновата финансиска криза (2007)”	проф.д-р Љубе Трпески
Илија Илоски	“Банките за кредитирање на извозот, светски искуства, со посебен осврт на МБПР”	проф.д-р Љубе Трпески
Ѓорѓи Палевски	“Улогата, значењето и функционирањето на централниот депозитар за хартии од вредност во Република Македонија”	проф.д-р Михаил Петковски
Горан Давидовски	“Ефекти од примената на електронскиот систем за јавни набавки во Република Македонија”	проф.д-р Сашо Јосимовски
Биљана Пешевска	“Влијание на технологиите врз алатките на интернет маркетингот и комуникацијата со потрошувачите”	проф.д-р Нада Секуловска
Иван Донеv	“Промени за приспособување на македонската индустрија за челик кон развојните предизвици на европскиот пазар”	проф.д-р Златка Поповска

Мери Трајковска	"Улогата и местото на малите и средните претпријатија и претприемништвото во развојот на Пелагонискиот регион"	академик Таки Фити
Фуад Зеќири	"Состојби и перспективи на осигурителната индустрија во Р. Македонија"	проф.д-р Драге Јанев
Кристина Колоска	"Менаџирање со социјалните мрежи за остварување на бизнис цели"	проф.д-р Љубомир Дракулевски
Артун Усеин	"Анализа на финансиските извештаи во функција на утврдување на квалитетот на деловните резултати"	проф.д-р Блажо Недев
Катерина Ѓорѓевска	"Мобилна соработка и комуникација"	проф.д-р Сашо Јосимовски

ПРЕГЛЕД
на прифатени теми за изработка на магистерски труд
на Економскиот институт во Скопје

Реден број	Име на кандидат	Наслов на тема	Ментор
1.	Димитрија Каланоски	"Современи пристапи на спојување и преземање при корпорациското реструктурирање"	д-р Климентина Попоска
2.	Тодор Јованчев	"Развојот на малите и средни претпријатија во текстилната индустрија во функција на зголемување на извозот-студија на случај"	д-р Дејан Пендев
3.	Билјана Блажевска	"Ваучерскиот систем како инструмент за поддршка на отпочнување и раст на малите и средни претпријатија"	д-р Дејан Пендев
4.	Владимир Бахчовановски	"Имплементација на системи за целосно управување со квалитет во функција на ефикасен менаџмент на човечки ресурси"	д-р Васил Поповски
5.	Соња Филиповска	"Улогата на Европската централна банка при воведувањето и одржувањето на стабилноста на еврото"	д-р Снежана Костадиновска-Милошеска

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН НАСТАВНИК ПО НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ ТРУБА
НА
ФАКУЛТЕТОТ ЗА МУЗИЧКА УМЕТНОСТ-СКОПЈЕ

Наставно-научниот и уметнички совет на Факултетот за музичка уметност-Скопје, на својата седница одржана на 24.11.2010 година, донесе решение за формирање Рецензентска комисија во состав: проф. м-р Гордана Јосифова Неделковска, проф. м-р Билјана Јакимовска и проф. м-р Иван Кочаров. На конкурсот за избор на еден наставник во сите звања по наставниот предмет труба на Факултетот за музичка уметност-Скопје, објавен во дневниот весник „Дневник“ на 13.11.2010 година и во дневниот весник „Коха“ на 18.11.2010 година, се пријави единствено кандидатот вонр. проф. м-р Васо Ристов.

Врз основа на доставените материјали, Рецензентската комисија го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ

Кандидатот Васо Ристов е роден 1965 година во Радовиш. Средно музичко училиште (отсек: труба) завршил во класата на проф. Симеон Савев.

Во текот на школувањето учествувал на многубројни меѓународни семинари и натпревари. Добитник е на повеќе награди.

Дипломирал на Факултетот за музичка уметност во Скопје, во класата на проф. Симеон Савев.

Уште како студент, со успешно положена аудиција, е примен за хонорарен соработник во оркестарот на операта на МНТ, а за кратко време редовно се вработува како прв трубач.

Во учебната 1994/95 година специјализирал труба во класата на проф. Вацлав Јунек на Факултетот за музичка уметност во Прага, Република Чешка. За време на специјализацијата свирел прва труба во симфонискиот оркестар во Румбурк, Република Чешка.

Од 1996 до 1998 година специјализирал и магистрирал на државната музичка академија во Софија, Република Бугарија, во класата на проф.д-р Ангел Македонски. Од септември 1999 година е хонорарен соработник - професор по предметот труба во ДМБУЦ „Илија Николовски-Луј“.

Од 2001 година станува хонорарен соработник – доцент на Факултетот за музичка уметност во Скопје.

Желбата за проширување на своето образование Васо Ристов го води на многу семинари и музички кампови како активен учесник, во земјава и во

странство, и тоа: Скопје, Охрид, Шибеник, Неум, Цавтат. Од преостанатите ги одвојуваме: музички камп Грозњен – Хрватска во 1982 и учество во младинскиот камп во Загреб во 1985 година. Учесник е и на семинарот во Дубровник од 26.1. до 31.1.2003 година, организиран од страна на Музичката академија од Стокхолм и Музичката академија од Белград, а предводен од страна на проф. Марк Срело од Шведска.

Кандидатот има направено избор и редакција на книгата “Оперско-балетски и симфониски студии за труба” (прва книга од ваков вид во Република Македонија).

Врз основа на успешната работа како уметник и педагог избран е за претседател на Асоцијацијата на македонските трубачи на Република Македонија.

Од 1.4.2005 до 1.2.2007 ја извршувал функцијата уметнички директор на Македонската опера.

Од 21.2.2010 год. е редовно вработен како вонреден професор-магистер на Факултетот за музичка уметност во Скопје, Р.Македонија.

УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ

Од 1986 година до денес кандидатот работи како прв трубач - солист на Македонската опера и балет.

Во 1986/87 година има соло- настап со Македонската филхармонија.

Од 1995 година е член на македонскиот блех-квинтет. По потреба е и надворешен соработник на оркестарот на Македонската филхармонија и оркестарот на АРМ.

Во август 1997 година во Серес, Грција, учесник е во I балкански симфониски оркестар (прва труба).

Во јуни 2001 година имал соло-настап во гимназијата „Коста Сусинов“ во Радовиш.

Во јануари 2003 година настапил со брас квинтетот составен од професори од целиот Балкан на семинар во Дубровник (26.1.-31.1.2003).

Во април 2004 година настапил со брас квинтетот составен од професори од целиот Балкан во Белград.

Со македонскиот блех квинтет издал ЦД во 1995 година.

Издај солистичко ЦД со музика од различни епохи во 2009 година.

На 28.1.2009 извел соло-концерт на Факултетот за музичка уметност во Тирана со пиколо труба и мастер клас со студентите на Факултетот за музичка уметност во Тирана – Албанија.

Како прв трубач-солист на Македонската опера и балет во периодот од 1986 до 2007 година, кандидатот Васо Ристов има остварено над 100 настапи.

Има соработувано со следниве диригенти: Фимчо Муратовски, Александар Лековски, Ангел Шурев, Ванчо Чавдарски, Томислав Шопов, Миодраг Јаневски, Горјан Коруновски, Ле фи фи, Перо Петровски, Оливер Балабурски, Саша

Николовски-Ѓумар, Вања Николовски, Борјан Цанев, Милан Фирфов, Душан Миладиновиќ, Антон Колар, Зорица Митев, Антун Петрушиќ, Јануш Пшибилски, Тадеуш Козловски, Волфганг Вајнер, Оливер Дохнани, В.Бениг, Мирослав Хомен, Ренгин, Ѓокман, Фридрих Плајер, Симон Романос, Ренато Палумбо, Борис Спасов, Ѓорѓи Нечев, Ѓеум Носант, Неделјко Недјалков, Јуриј Кочњев, Мирјам Немцова, Микис Теодоракис, Лепај Бујер, Георги Нотев, Зоран Јураниќ, Јон Јанку, Едуард Амбарџумјан, Илмар Лапинш, Мјечислав Новаковски- Вилсон, Андреј Андреев, Вјечислав Блинов, Иван Маринов, Е. Крнтија.

ПЕДАГОШКА ДЕЈНОСТ

Од 1985 до 1987 година кандидатот Васо Ристов предавал во основното музичко училиште во Радовиш.

Од 1999 година работи како хонорарен професор во МБУЦ “Илија Николовски-Луј”.

Во 2001 година на Факултетот за музичка уметност во Скопје е избран за доцент по предметот труба. Од доставените материјали и од личното присуство на колоквиумите, испитите, јавните настапи и дипломските испити можеме да констатираме дека доцент Васо Ристов успешно работи како педагог. Од 21.02.2010 год. е редовно вработен како вонреден професор-магистер на Факултетот за музичка уметност во Скопје, Р.Македонија.

Член бил на жири-комисијата во Кавадарци на Меѓународниот натпревар по труба во 2001.

Член бил на жири-комисијата во Кавадарци на Меѓународниот натпревар по труба во 2002.

Член бил на жири-комисијата и претставник бил од Македонија во Софија, Р.Бугарија, на Меѓународниот натпревар по труба организиран од Чешкиот културно-информативен центар и бугарското Министерство за култура во декември 2001.

Член бил на меѓународното жири во Македонија, Охрид на “Охридски бисери”-меѓународен натпревар за дувачи, во 2003.

Член бил на меѓународното жири од Македонија во Софија, Р.Бугарија, на натпревар по труба “Јарослав Коларж”, организиран од Чешкиот културно-информативен центар и бугарското Министерство за култура во октомври 2003.

Претседател бил на меѓународното жири во Македонија на “Охридски бисери”- меѓународен натпревар за дувачи во 2005.

Член бил на државен натпревар за дувачи-Битола, 2005.

Член бил на меѓународно жири во Македонија на “Охридски бисери”-меѓународен натпревар за дувачи во 2007.

Член бил на државен натпревар за дувачи во Скопје, 2008.

Претседател бил на меѓународното жири во Македонија на “Охридски бисери” - меѓународен натпревар за дувачи во 2009.

Член бил на жири-комисија на Меѓународниот натпревар за дувачи Стара Загора, Р.Бугарија, во ноември 2009.

Член бил на интернационално жири во Гуча, Р.Србија, Сабор на трубачи и оркестри од цел свет во август 2010 година.

На 3.6.2010 на ФМУ одржал семинар на учениците од ОМБУ-Лазо Мицев Рале-Кавадарци-класа по труба.

Член бил на жири-комисија за камерна музика од 4.11.2010 до 6.11.2010 год. во Кавадарци, Р.Македонија.

Член бил на жири-комисија за камерна музика од 4.11.2010 до 6.11.2010 год. во Кавадарци, Р.Македонија

Претседател бил на жири-комисија во Куманово на Фестивалот за дувачки оркестри од Република Македонија, Рома-труба фест, во септември 2010 година.

Студентите во класата на кандидатот Васо Ристов ги имаат одржано следниве концерти:

- концерт во Дом на културата во Штип на 5.2.2001;
- концерт на студентите на ФМУ на 22.4.2002;
- концерт на учесниците на натпреварот “Јамаха” на 10.3.2003;
- божиќен концерт на млади уметници од Кавадарци на 8.1.2004;
- концерт во склоп на фестивал на класична музика на 3.6.2004;
- концерт на студентите од вокално инструменталните класи на 8.12.2004;
- концерт за лимени дувачки инструменти на 23.12.2004;
- концерт во уметничка галерија Безистен-Штип на 3.6.2005;
- концерт на на Билјана Симоновска и Стојанче Косовски на 7.6.2005;
- рецитал на Горан Арменски на 14.11.2005;
- концерт на класата по труба на 12.12.2005;
- концерт на студентите од класите по композиција на ФМУ на 1.4.2006;
- концерт на класите по труба, хорна и тромбон на 10.1.2007;
- концерт на симфониски оркестар со солисти на ФМУ на 15.4.2008;
- концерт посветен на Симеон Савев на 29.2.2009;
- концерт на дувачка класа на ФМУ на 21.12.2009.

Награди на домашни и меѓународни натпревари имаат освоено следниве студенти од класата на кандидатот Васо Ристов:

- Косовски Стојанчо - *Trumpet Competition in Marl at the Ruhr European Classical Music Festival* во Германија, награда-солистички концерт во Gelsenkirchen во катедралата St.Augustinus на 2.9.2005 год.;
- Косовски Стојанчо - учество на натпревар - *Concours de trompette-Maurice Andre* во Париз, Франција од 11.11.2006год. до 19.11.2006 год.;

- Христо Саракинов - прва награда (III категорија) на „Охридски бисери“-натпревар за дувачи во Охрид, 2007 год.;
- Гоце Цоневски - втора награда (III категорија) на „Охридски бисери“-натпревар за дувачи во Охрид, 2007 год.;
- Александар Златески - трета награда (III категорија) на „Охридски бисери“-натпревар за дувачи во Охрид, 2007 год.;
- Кире Бреслиев - прва награда на натпреварот по труба во Стара Загора, Р. Бугарија, од 23 до 26.11.2009 год.;
- Анте Мустапич - втора награда на натпреварот по труба во Стара Загора, Р. Бугарија, од 23 до 26.11.2009 год.;
- Косовски Стојанчо - учество на натпреварот *International Trumpet Competition* во Будимпешта од 10.9.2009 до 19.9.2009 год.

ЗАКЛУЧОК

Со оглед на горенаведеното и врз основа на доставената документација и следењето на уметничката и педагошката дејност на кандидатот, Рецензентската комисија му предлага на Наставно-научниот и уметнички совет на Факултетот за музичка уметност-Скопје да го избере кандидатот м-р Васо Ристов за наставник по наставниот предмет труба во звањето редовен професор.

Рецензентска комисија

Проф. м-р Гордана Јосифова-Неделковска с.р.

Проф. м-р Билјана Јакимовска с.р.

Проф. м-р Иван Кочаров с.р.

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: м-р Васо Јуре Ристов

Институција: Факултет за музичка уметност - Скопје

Научна област: труба

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

	Назив на активноста	Поени
	НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ 1 циклус	
1.	Настава 1 циклус студии индивидуална настава по предметот труба, 7 студенти (2+0), 2006/7 год.	16,8
2.	Настава 1 циклус студии индивидуална настава по предметот труба, 5 студенти (2+0), 2007/8 год.	12
3.	Настава 1 циклус студии индивидуална настава по предметот труба, 6 студенти (2+0), 2008/9 год.	14,4
4.	Настава 1 циклус студии индивидуална настава по предметот труба, 8 студенти (2+0), 2009/10 год.	19,2
5.	Настава 1 циклус студии групна настава по предметот оркестарски делници, 7 студенти (1+0), 2005/6 год.	1,2
6.	Настава 1 циклус студии групна настава по предметот оркестарски делници, 7 студенти 1+0), 2006/7 год.	1,2
7.	Настава 1 циклус студии групна настава по предметот оркестарски делници, 5 студенти (1+0), 2007/8 год.	1,2
8.	Настава 1 циклус студии групна настава по предметот оркестарски делници, 6 студенти а (1+0), 2008/9 год.	1,2
9.	Настава 1 циклус студии групна настава по предметот оркестарски делници, 8 студенти (1+0), 2009/10 год.	1,2
	НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ 2 циклус	
4.	Настава 2 циклус студии индивидуална настава по предметот труба, 3 студенти, 2006/7	6
5.	Настава 2 циклус студии индивидуална настава по предметот труба, 3 студенти, 2007/8	6
6.	Настава 2 циклус студии индивидуална настава по предметот труба, 3 студенти, 2008/9	6
7.	Настава 2 циклус студии индивидуална настава по предметот труба, 3 студенти, 2008/9	6
8.	Настава 2 циклус студии индивидуална настава по предметот труба, 1 студент, 30 часа семестрално-2009/10	1,5
	Ментор на дипломска работа	
6.	2006 год.-2 студента	0,4
7.	2007 год.-3 студенти	0,6
8.	2008 год.-1 студент	0,2
9.	2009 год.-1 студент	0,2
	Вкупно	95,3

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

	Назив на активноста	Поени
	Ментор на магистерска работа	
1.	2006/7 год.-2 студента	2
2.	2007/8 год.-3 студенти	3
3.	2008/9 год.-4 студенти	4
4.	2009/10 год.-1 студент	1
5.	2010/11 год.-1 студент	1
6.	Одржано предавање, семинар по покана на Факултетот за музичка уметност од Тирана, Р.Албанија- 26/27.1.2009	3
	Вкупно	14

СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ

	Назив на активноста	Поени
2.	На 28.1.2009 одржан соло-концерт на Факултетот за музичка уметност во Тирана-Р.Албанија.	8
3.	2009, солистичко ЦД со музика од различни епохи	8
	Вкупно	16

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
	Учество во работата на комисији за државни натпревари	
1.	Државен натпревар за дувачи-Скопје, 2008	1
	Објавено дело-книга од стручна област	
1.	Избор и редакција- Оперско-балетска симфониска студија за труба	8
	Учество на меѓународни симпозиуми-семинари	
	Април, 2006 - учество на семинар – Софија, Р.Бугарија-проф. Дејвид Херцог (Хелсинки).	4
	Член на национална жири-комисија	
1.	Член на меѓународно жири во Македонија, Охрид, 2007-„Охридски бисери“ - меѓународен натпревар за дувачи	1
2.	Член на жири-комисија на државен натпревар за дувачи-Скопје, 2008 год.	1
3.	Претседател на меѓународно жири во Македонија, Охрид, 2009-„Охридски бисери“ - меѓународен натпревар за дувачи	1
4.	Претседател на жири-комисија – Рома-труба фест – Куманово, ноември 2009	1
5.	Претседател на жири-комисија – Рома-труба фест – Куманово, септември 2010	1
	Член на меѓународна жири-комисија	
1.	Член на жири-комисија – Меѓународен натпревар за труба-Стара Загора, Р.Бугарија, ноември 2009	2

2.	Член на жири-комисија – Меѓународен фестивал за дувачки оркестри (Сабор трубача) од цел свет – Гуча, Р.Србија, август 2010	2
	Директор	
1.	2006- уметнички директор на Македонската опера	6
2.	2007- уметнички директор на Македонската опера	6
	Вкупно	34

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	95,3
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	14
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	16
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	34
Вкупно	159,3

Рецензентска комисија

Проф. м-р Гордана Јосифова-Неделковска с.р.

Проф. м-р Билјана Јакимовска с.р.

Проф. м-р Иван Кочаров с.р.

РЕЦЕНЗИЈА
НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА
„СПОР НА ЗАКОНИТОСТ И СПОР НА ПОЛНА ЈУРИСДИКЦИЈА“
ОД КАНДИДАТОТ М-Р АЦЕ БАКИЕВСКИ, пријавена на ИСППИ во
Скопје

Научниот совет на Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на седницата одржана на 16.9.2010 година, со одлука број 02-1177/16, формира Комисија за оцена и одбрана на докторската дисертација на кандидатот м-р Аце Бакиевски под наслов „Спор на законитост и спор на полна јурисдикција“, во состав: проф. д-р Борче Давитковски - ментор; проф. д-р Мирјана Сланинка Динева - член; проф. д-р Мирјана Најчевска - член; проф. д-р Наташа Габер Дамјановска - член и проф. д-р Ана Павловска-Данева - член.

Комисијата со внимание ја прочита и ја оцени докторската дисертација на кандидатот и на Научниот совет на Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

I

Содржина на трудот

Докторската дисертација под наслов „Спор на законитост и спор на полна јурисдикција“, од кандидатот м-р Аце Бакиевски, опфаќа Вовед, пет засебни дела и Заклучоци обработени на 320 страници текст, 240 фусноти повикани од 110 библиографски единици и 67 електронски и правни извори, или вкупно 332 страници текст. Секоја глава е структурирана на начин што почнува со општо и теоретско определување на проблемот на истражувањето и завршува со заклучни сознанија од соодветната област и тематска целина на докторската дисертација.

Така, во воведот кандидатот го утврдува предметот на истражување во докторската дисертација како анализа на институтот управен спор, неговите општи карактеристики, посебните специфичности, значењето како во теоријата така и во судските постапки, генезата на управносудската постапка, учесниците во спорот, постапката, овластувањата на судот при одлучувањето во управниот спор и дејството на пресудите донесени во управниот спор кон управниот акт од каде што произлегува поделбата на: управни спорови на законитост на управниот акт и управни спорови на полна јурисдикција. Во воведот на докторската дисертација кандидатот дава преглед на применетата методологија во истражувањето, целите и општествената оправданост на истражувањето.

Во првиот дел насловен „Теоретски аспекти на управата и управно-судската контрола“, кандидатот ги изложува основните поими на управата, управноправниот однос и јавната администрација. Кандидатот дава кус преглед на актите на администрацијата и вовед во облиците на административна контрола. Посебно внимание во воведот кандидатот посветува на историската генеза на управното судство во светот и во Република Македонија.

Вториот дел е насловен „Европски стандарди за управносудската заштита во Република Македонија“. Во рамките на овој дел кандидатот ги обработува основните вредности на Европската унија и стандардите на управносудската заштита во ЕУ, државите во Европа и во Република Македонија. Во овој дел особено доаѓаат до израз политиколошките аспекти на оваа дисертација, односно европските стандарди содржани во низата документи на органите на Европската унија, кои претставуваат темелна политичка и правна основа за остварување на вистинска управносудска заштита на граѓаните во државите - членки на Европската унија а со нивното имплементирање во нашиот правен систем и за нивното имплементирање во заштитата на граѓаните пред управносудските органи на Република Македонија.

Во третиот дел насловен „Управен спор“, кандидатот врши подробна и исцрпна анализа на управносудската заштита во Република Македонија. Во посебни точки ги анализира: системите на одредување на предметот на управниот спор, видовите управни спорови, странките во управниот спор, поведувањето на управниот спор, постапката во управен спор во случај на молчење на администрацијата, причините поради кои може да се побива управен акт, овластувањата на доносителот на управниот акт во текот на судската постапка, фази во управносудската постапка, поништување на управниот акт во управносудската постапка, одлуки на судот во управниот спор, видовите на пресуди во управниот спор, задолжителноста на пресудите во управниот спор и дејството кое тие го имаат, дејството на пресудите во управниот спор во однос на учесниците во управниот спор и правните лекови во управниот спор. Кандидатот во оваа глава посветил внимание и на посебната надлежност на Управниот суд да одлучува по барање за заштита на слободите и правата загарантирани со Уставот.

Во четвртата глава насловена „Управни спорови за законитост на управниот акт и управни спорови на полна јурисдикција“, кандидатот во осум посебни точки ја елаборира проблематиката на водењето на спор на законитост на управен акт и спор на полна јурисдикција. Во четвртата, петтата и шестата точка од оваа глава кандидатот дава преглед на историскиот развој на институтот управен спор согласно со правната рамка во 1952 година, во 1977 година и од 2006 година до денес. Претпоследната точка од оваа глава е посветена на облиците и карактеристиките на спор на полна јурисдикција.

Петтата глава од докторската дисертација носи наслов „Јуриспруденцијата за работата на одделот за управни спорови на Врховниот суд на Република Македонија, Управниот суд на Република Македонија и Специјализираниот совет на Врховниот суд на Република Македонија“. Кандидатот оваа глава ја почнува со преглед на работата на Врховниот суд на Република Македонија во периодот 2000 – 2006 година. Во втората точка кандидатот дава посебен осврт на работата на

Врховниот суд во текот на 2007 година. Низ наредните три точки кандидатот врши хронолошка анализа на работата на Управниот суд на Република Македонија од неговото фактичко основање во 2007 година, неговата работа во текот на 2008 година и работата на Управниот суд во текот на 2009 година. Во последните две точки кандидатот ја обработува работата на Врховниот суд на Република Македонија во текот на 2008 и во текот на 2009 година.

Докторската дисертација м-р Аце Бакиевски ја завршува со посебен дел посветен на заклучоците од истражувањето. Кандидатот изразува дециден став дека судската контрола треба секогаш да биде присутна, компетентна и објективна од страна на посебен Управен суд во врска со решавањето по тужбите против управните акти за кои се смета дека се противправни, со што се заштитува интегритетот на странките во управниот спор, а се придонесува во воспоставувањето на законитост и владеењето на правото.

На крајот се наведува листата на Користена литература од домашни и странски автори и прописи со вкупно 177 библиографски единици и релевантни интернет-страници во кои се наоѓаат извори што се однесуваат на оваа проблематика.

II

ЗАКЛУЧНИ КОНСТАТАЦИИ И ОЦЕНКИ

Докторската дисертација „Спор на законитост и спор на полна јурисдикција“, од кандидатот м-р Аце Бакиевски, обработува тесно специјализирана тема која претставува нова и истовремено актуелна проблематика од областа на административното право и јавната администрација во Република Македонија, особено за истражувањата во јавниот сектор, бидејќи во македонската теоретска мисла е многу малку разработувана.

Докторската дисертација на кандидатот е повеќедимензионална. Од една страна се дополнува теоретската правна мисла на институтот управен спор, дали е оправдано управниот спор од спор за законитост на управниот акт да се редимензионира во спор на полна јурисдикција на управниот акт и до кој степен може да оди таквата трансформација. Од друга страна, оваа докторска дисертација претставува политиколошко истражување кое се однесува пред сè на механизмите кои им стојат на располагање на граѓаните за заштита на нивните права пред органите на јавната администрација во најширока смисла на зборот. Посебно треба да се истакне во докторската дисертација отворањето и на прашањето за институционалниот облик на управниот спор и степенот во кој може да се постапува по него што претставува класична политиколошка анализа.

Генералната оценка на Комисијата за докторската дисертација на м-р Аце Бакиевски е позитивна и сметаме дека таа ќе овозможи поширока општествена анимираност на оваа тема, особено перцепирана и проучувана од политиколошки аспект. Секако, можат да се изнесат и определени забелешки на докторската дисертација на кои Комисијата сигурно ќе се осврне при нејзината одбрана.

Кандидатот, успешно и елоквентно ја елаборира суштината на трудот, кој има карактер на научен труд. При обработката на трудот е користена богата светска и домашна литература од оваа област. Користењето на соодветни научни методи, компаративната анализа на легислативата и практиката во ЕУ и државите во Европа, како и екстензивната емпириска анализа на практиката во Република Македонија, користењето на оригиналните прописи и нивното анализирање, многубројните табели и дијаграми даваат уште поголема валоризација на докторската дисертација.

Врз основа на сето она што беше констатирано и изложено во овој извештај, Комисијата му предлага на Научниот совет на Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ да го усвои извештајот со позитивната оценка дадена во

него и да му овозможи на кандидатот да пристапи кон јавна одбрана на дисертацијата.

Скопје, -- .3. 2011 г.

Членови на Комисијата

1. Д-р Борче Давитковски,
редовен професор с.р.
2. Д-р Мирјана Сланинка Динева,
редовен професор с.р.
3. Д-р Мирјана Најчевска,
редовен професор с.р.
4. Д-р Наташа Габер Дамјановска,
редовен професор с.р.
5. Д-р Ана Павловска-Данева,
вонреден професор с.р.

ПРЕГЛЕД

на пријавени и прифатени теми за изработка на магистерски труд на
Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања - Скопје

Кандидат	Тема	Ментор
Павел Станоевски	Влијанието на психичката стабилност на вработените врз организациската ефикасност и ефективност	Проф.д-р Васил Поповски
Соња Заковска	Разлики во раководењето кај менаџери од средно ниво во франшизни и домашни деловни субјекти од областа на угостителството	проф. д-р Мирјана Борота Поповска
Катерина Момева	Телевизија и глобализација	доц. д-р Елеонора Серафимовска
Александар Авукатов	Остварување на непосредната локална демократија на ниво на градот Скопје	проф. д-р Мирјана Сланинка Динева
Викторија Пауновска	Улогата на менторот при реалното одредување на потребите за обука кај наставниците	проф. д-р Ружица Цацановска
Никола Пановски	Правилна ергономска инфраструктура како услов за успешен тренажен процес во тениските клубови во Скопје	проф. д-р Радмил Поленаковиќ

Смиљка Шопкоска	Влијанието на задоволството од работата врз посветеноста кон организацијата кај вработените од малите и средни компании	Проф.д-р Јорде Јакимовски
Биљана Жеревска	Тенденциите и перспективите на концептот односи со јавноста во банкарскиот сектор во Р. Македонија	проф. д-р Томе Груевски
Катерина Момева	Телевизија и глобализација	проф. д-р Петар Атанасов
Маја Гричаровска Адамовиќ	Анализа на рекламните пораки на билбордите и факторите кои влијаат врз ефикасноста на билбордите како средство за визуелна комуникација	доц. д-р Елеонора Серафимовска

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „УНИВЕРЗАЛНОТО, ЛОКАЛНОТО И ИНДИВИДУАЛНОТО ВО ХУМОРОТ ВО МАКЕДОНСКИОТ И АМЕРИКАНСКИОТ РАСКАЗ ВО ВТОРАТА ПОЛОВИНА НА 20 И ПОЧЕТОКОТ НА 21 ВЕК“, ИЗРАБОТЕНА ОД М-Р РУМЕНА БУЖАРОВСКА, ПРИЈАВЕНА НА ФИЛОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ „БЛАЖЕ КОНЕСКИ“ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје на својата 15. редовна седница одржана на 9.3 2011 година, донесе решение за формирање Рецензентска комисија во состав: проф. д-р Виолета Христовска, проф. д-р Зоран Анчевски, проф. д-р Драги Михајловски, проф. д-р Рајна Кошка-Хот и проф. д-р Лидија Капушевска-Дракулевска за оцена на докторската дисертација „Универзалното, локалното и индивидуалното во хуморот во македонскиот и американскиот расказ во втората половина на 20 и почетокот на 21 век“, изработена од м-р Румена Бужаровска.

Рецензентската комисија го разгледа трудот и го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторската дисертација „Универзалното, локалното и индивидуалното во хуморот во македонскиот и американскиот расказ во втората половина на 20 и почетокот на 21 век“ од м-р Румена Бужаровска содржи 319 страници во кои се вклучени: апстрактот на македонски и англиски јазик, содржината, петте поглавја: 1) Вовед во проблемот; 2) Преглед на литература; 3) Метод; 4) Анализа и дискусија; и 5) Заклучоци; како и список на користена литература, организирана во четири целини: латинична и кирилична библиографија, веб-страници и библиографски податоци за корпусот.

На самиот почеток треба да се истакне дека во изведбата на ова истражување кое претставува основа за приложената докторска

дисертација, м-р Румена Бужаровска влегува со двојно искуство, на книжевен теоретичар, но и на писател кој веќе има издадено две збирки раскази. Со некои аспекти на темата на овој труд таа се занимава и во својата магистерска теза под наслов: „Пародијата во американскиот расказ од 20 век претставена низ анализа на расказите на Фланери О’Конор, Џејмс Турбер и Вуди Ален“, работена под менторство на проф. д-р Зоран Анчевски, а предадена и одбранета во 2008 година. Во оваа смисла, нејзината докторска дисертација се надоврзува и надоградува на дел од претходно обработена материја, посебно имајќи предвид дека пародијата се јавува и во овој труд како едно од техничките средства за постигнување на хуморот во расказите; потем двата автора - Фланери О’Конор и Вуди Ален, се застапени во примерокот и на ова истражување; и на крајот и во ова истражување во фокусот се наоѓа истата книжевна форма – расказот. Интересирањето на кандидатката м-р Бужаровска за оваа проблематика придонесува и за нејзиното учество на семинарите, како и контактите со Интернационалната асоцијација за студиите по хумор (ISHS – International Society of Humor Studies), што недвосмислено придонело кон запознавањето со теориската литература поврзана со областа што ја истражува. Од друга страна, фактот што м-р Бужаровска е автор токму на две збирки раскази, со кои веќе се етаблира како млад надежен писател, говори за директното искуство и контактот на кандидатката со овој феномен, но овојпат преку призмата на креативниот субјект. Познавајќи ги расказите на м-р Бужаровска, без дилеми можеме да ја потврдиме и присутноста на хуморот во нив, иако тие по својата природа не тежнеат да бидат класифицирани како хумористични раскази. На тој начин, овој (инсајдерски) увид во проблемите на феноменот на кандидатката Бужаровска и дава супериорна позиција и во теориската разработка, а истовремено и овозможува и искуствена проверка на добиените теориски резултати.

Дисертацијата е структурирана според најновите стандарди за изработка на ваков вид дисертации и тези на попознатите универзитети во англофонските земји, меѓутоа во самата структура на трудот кандидатката м-р Бужаровска прави исчекор во методолошка смисла, а тоа е преку употребата на квалитативните методи. Но како што често се среќава во последно време во трудовите од областа на хуманитарните и

општествените дисциплини, во овој труд следи синтетизирање на заклучоците на повисоко генерализирано ниво, при што е евидентен допирот со квантификациските постапки. Оваа методолошка симбиоза им дава и на трудот и на истражувањето посебна тежина, бидејќи тоа не се ограничува само на вообичаената дескрипција и холистичкото разбирање на студијата на случајот, туку согледувањата ги преведува во категории, матрици и шеми преку кои се освојува уште едно подлабоко ниво на суштината на истражуваниот феномен.

За трудов треба да се потенцира дека е егземпларен и во однос на користењето на библиографијата, која без библиографските податоци за делата што се наоѓаат во истражуваниот корпус содржи 163 библиографски единици кои референтно се појавуваат во текстот, при што поголемиот дел се книги. Како што констатира и самата кандидатка, во македонската книжевна теорија ретко се наоѓаат дела кои се поврзани со хуморот и смеата, па најобемните, односно најбројните студии за хуморот ги направил фолклористот Трајко Огненовски, а ова упатува на тоа дека тие се однесуваат само на македонската народна книжевност. Тоа значи дека повеќе од јасно е дека користената литература во овој труд доминатно потекнува од англиското јазично подрачје. Исто така, фактот што во прегледот на литературата е направен пресек низ повеќе оски – временска, теориска, книжевна и родова – тоа и дава посебна референтна вредност на истражуваната проблематика, која најдиректно ќе може да им помогне на идните истражувачи и тоа не само од македонското теориско милје. Соодветно, во трудот се среќаваат библиографски единици од еден широк временски дијапазон, односно од античката теориска мисла до денес, при што е видно присуството на поголем број теориски трудови напишани во последните две децении. Затоа, второто поглавје – Преглед на литературата (стр.37-124) и не само тоа, туку и честото цитирање на релевантна литература низ целиот труд, несомнено потврдува дека кандидатката има комплетен увид во она што во последниве години се случува во научното и теориското подрачје на кое се однесува нејзиниот труд. Покрај тоа, треба да се истакне и стилистиката и техничкото уредување на трудот кои во целост ги следат правилата за економичност во научниот и теорискиот дискурс, односно дизајнот на современите докторски дисертации.

Истражувањето на м-р Бужаровска, како што истакнува и самата во својот труд, е фокусирано на синтагмата *универзално-локално-индивидуално*, применета на употребата на хуморот во расказот од американски и македонски автори од втората половина на дваесеттиот и почетокот на дваесет и првиот век.

Во трудов, м-р Бужаровска гради издржана апологија на својот избор на темата при што во првото поглавје (стр.1-34) градациски се движи од областа, потребата, значењето, целите, до предметот на нејзиното истражување, односно дисертацијата. Таа супериорно оперира со клучните поими, односно термини кои се однесуваат на подрачјето на хуморот, а посебно низ призмата на книжевната теорија, убедливо образложувајќи ја нивната етимологија и проблемите со преводните еквиваленти. Давајќи бројни референци не само во првото поглавје, но и низ целиот труд, таа доследно го следи обидот за градење на нова таксономија на концептите коишто се однесуваат на феноменот на хуморот.

Во натамошниот текст, кандидатката м-р Бужаровска се осврнува на потребите за ваквото истражување и консеквентно на неговите цели, меѓу кои би ја издвоиле потребата да се изврши проверка на двете главни теории на хуморот – на супериорноста и на несоодветствувањето – преку анализата на присуството на хумористичните елементи во избраните раскази. Исто така таа се стреми да ги утврди сличностите и разликите во користењето на хуморот во американската и македонската современа книжевна традиција, а посебно да поттикне интересирање во дефинирањето на македонскиот национален хумористичен дух. Потоа следи образложување на концептите на предметот на истражувањето кое е изведено како во семантичка, така и во функционална смисла.

Треба да се спомене дека кандидатката е свесна за ограничувањата кои произлегуваат од вака конципираната тема, најпрво заради лимитот во творештвото на само две култури, потоа заради опфаќањето на само еден книжевен жанр – расказот, формирањето на примерок од една мошне обемна и комплексна книжевност како што е американската, ограничувањето на по еден расказ од еден автор, непостоењето на книжевната форма расказ во македонската книжевност во почетокот на 20 век, како и разликите во возраста на авторите опфатени во

истражувањето. Сето ова е само уште една потврда дека кандидатката м-р Бужаровска ги следи современите методолошки пристапи за изработка на научни и теориски трудови, во кои неминовност е прецизното наведување на сите лимити кои можат да имаат директно влијание врз апликативноста на финалните заклучоци.

Одредувајќи го фокусот на проблемот на своето истражување, кандидатката дефинира пет истражувачки хипотези од кои првите две имаат генерално значење за употребата на хуморот во расказот, и тоа за:

- употребата на хуморот во расказот врз принципот несоодветствување-решение;
- користењето на содржинските и техничките средства во градењето на универзалното ниво на расказот, кое подеднакво се рефлектира и на останатите две нивоа - локалното и индивидуалното со што се добива матричен модел на врски помеѓу сите нив;
- суштината на локалното ниво во социо-културните специфики на опкружувањето;
- поврзаноста на американскиот и македонскиот расказ од втората половина на дваесеттиот век на универзално ниво на употреба на хуморот, и разлики на локално и на индивидуално ниво;
- функцијата на хуморот не е само да го разонодува и забавува читателот.

Потоа следи еден од посебно значајните делови на трудот во кој кандидатката го образложува матричниот модел на содржините и техниките на употребата на хуморот во расказот, истакнувајќи дека „тие се супститут на она што во методолошка смисла го чинат независните и зависните варијабли.“ Графичкото претставување на оваа матрица, која натаму станува основа за филтрирање на особеностите на употребата на хуморот во анализираниот корпус, претставува модел кој има несомнена употребна вредност за сите оние што во иднина ќе се осврнат не само на овој проблем од книжевната теорија, туку и пошироко кон анализите на други слични аспекти на феноменот. Во оваа смисла импресивно е нејзиното издвојување на дури 59 техники кои се навистина функционални во употребата на хуморот во расказот.

Поглавјето за методот (стр. 127-137) ја следи вообичаената постапка и организација во четири целини. Во првата целина е даден дизајнот на истражувањето преку претставување на испитаниците, инструментите и процедурата; во втората целина се претставени методите за собирање на податоците; потоа следат задолжителниот осврт кон етичките аспекти, поради особено чувствителната проблематика на хуморот; а на крајот се претставени и самите методолошки ограничувања.

Во четвртото поглавје под наслов „Анализа и дискусија“ (стр.139-291), кандидатката анализира корпус од по 10 раскази од двете дијаметрално различни национални книжевности и тоа определувајќи се за критериумите: расказите да се напишани во втората половина на 20 или почетокот на 21 век, авторите да се значајни имиња во американската и македонската книжевност, а нивните раскази да содржат елементи на хумор, без разлика дали хуморот е од одреден тип (етнички, родов, итн.) или во која мера е застапен (дали се работи за хумористичен расказ или расказ со елементи на хумор). Со по еден расказ во анализата се опфатени следните американски писатели: Бернард Маламуд, Џон Чивер, Џ.Д. Селинџер, Курт Вонегарт, Фланери О'Конор, Доналд Бартелми, Вуди Ален, Т. Корагесан Бојл, Дејвид Седарис и Џорџ Сондерс. Наспроти нив во анализата се поставени следните македонски писатели, исто така со по еден расказ: Лилјана Белева, Драги Михајловски, Александар Прокопиев, Владимир Петрушевски-Фили, Томислав Османли, Димитар Пандев, Ермис Лафазановски, Венко Андоновски, Иван Додовски и Димитар Самарџиев. Несомнено е дека централното и суштинското значење на трудов го дава токму ова поглавје за анализата и дискусијата. Во него се гледа супериорното владеење на кандидатката со проблемот што го анализира, евидентно уште при конципирањето и структурирањето на претходните поглавја. Презицно евидентирајќи ги техниките и содржините кои кандидатката најнапред ги дефинира во матричниот модел за трослојноста на употребата на хуморот во расказот, таа детално ги анализира сите слоеви на расказите од корпусот, при што нејзиното книжевно искуство гради еден своевиден расказ за расказот, формирајќи жива слика за неговата содржина, а посебно за неговиот хумор.

Сепак, она што го прави овој труд посебен и егземпларен, како што веќе кажавме, е синтетизирањето на минуциозната разработка на секој расказ во поголем број табели кои се однесуваат и на присутноста на содржинските и на техничките средства и тоа компаративно за двете книжевности и потоа според секој автор посебно. Во оваа смисла, како што истакнува кандидатката м-р Бужаровска, од 59-те наведени техники во шемата на анализираните дваесет раскази се јавува импозантен број на различни техники – вкупно 51.

Мора да се потенцира дека анализата на вака претставените резултати од истражувањето и овозможува на кандидатката да пристапи кон целосното потврдување на сите пет истражувачки хипотези со што се оправдуваат теориските претпоставки изложени во конципирањето на предметот и методот на овој труд.

Петтото поглавје под наслов „Заклучоци“ (стр. 292 – 301) ги сумира резултатите од трудот. Тука се изнесени неговите придобивки, како и препораките за тоа каде во иднина треба да се движат истражувањата од овој тип.

Сумирајќи ги нашите согледувања за научните и теориските параметри на овој труд, со задоволство сакаме да констатираме дека истражувањето на м-р Румена Бужаровска во целост одговара, а во одредени сегменти и ги надминува потребните критериуми за изработка на докторска дисертација од областа на американската, наспроти македонската книжевност. Кандидатката суверено ја владее истражуваната проблематика и во теориска и во методолошка смисла. Покрај деталната разработка на секој од расказите селектирани во истражуваниот корпус, која одговара на студијата на случајот е неговата категоризација и систематизација на клучните концепти кои подеднакво може да се употребат и во другите книжевни форми. Во таа смисла, трудов претставува едно освежување во македонската книжевна теорија, а посебно на оној дел во кој таа се осврнува на книжевната практика од други географски подрачја, во овој случај американското, односно англиското говорно подрачје. Изработената докторска дисертација на м-р Румена Бужаровска може да се земе како незаобиколива студија за идни истражувања во оваа област, референца на која идните

истражувачи и тоа не само на македонската книжевна теориска мисла, ќе треба неизбежно да се осврнат.

Имајќи го предвид сето досега кажано, Рецензентската комисија едногласно и без дилеми одлучи на Наставно-научниот совет при Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје да му предложи да ја прифати нашата рецензија и да ја дозволи одбраната на докторската дисертација „Универзалното, локалното и индивидуалното во хуморот во американскиот и македонскиот расказ во втората половина на 20-от и почетокот на 21 век“, изработена од страна на м-р Румена Бужаровска.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

1. Проф. д-р Виолета Христовска, с.р.
2. Проф. д-р Зоран Анчевски, с.р.
3. Проф. д-р Драги Михајловски, с.р.
4. Проф д-р Рајна Кошка-Хот, с.р.
5. Проф. д-р Лидија Капушевска-Дракулевска, с.р.

РЕФЕРАТ

**ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕТО РЕДОВЕН ПРОФЕСОР ПО
ПРЕДМЕТОТ ИТАЛИЈАНСКА КНИЖЕВНОСТ НА
ФИЛОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ „БЛАЖЕ КОНЕСКИ“ ВО СКОПЈЕ**

Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, на својата XIV редовна седница одржана на 2. 2. 2011 година, нè избра за членови на Рецензентската комисија во врска со пријавата на д-р Анастасија Ѓурчинова на конкурсот објавен на 20.1.2011 година во весникот „Дневник“ и на истиот датум во весникот „Коха“, за избор на еден наставник во сите наставно-научни звања по предметот италијанска книжевност (научна област: книжевност/ романистика). Во врска со тоа, Комисијата има чест на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје да му го предложи следниов

ИЗВЕШТАЈ

Биографски податоци

Анастасија Ѓурчинова е родена на 20.6.1963 година во Скопје. Основното и средното образование ги завршила во Скопје со континуиран одличен успех. На Филолошкиот факултет во Скопје се запишала во 1981 година, а дипломирала на 5.7.1985 година на групата за општа и компаративна книжевност (со италијански јазик и книжевност, како втор главен предмет) со средна оценка 9,94.

На Филолошкиот факултет при Универзитетот во Белград завршила постдипломски студии и на 6.3.1992 година го одбрала магистерскиот труд под наслов „Преобразба на бајката во творештвото на Итало Калвино“, стекнувајќи се со титулата магистер на филолошки науки. Во 2000 година ја одбрала својата докторска дисертација „Рецепцијата на италијанската книжевност во Македонија во 19 и 20 век“ на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје. По изборот за доцент во јануари 2002 година, избрана е во звањето вонреден професор, во јули 2006 година.

Д-р Анастасија Ѓурчинова ја започнала својата универзитетска кариера во 1987 година, најпрвин како стажант - приправник во Институтот за македонска литература при Универзитетот „Св. Кирил и

Методиј“ во Скопје, каде што од 1988 до 1992 работела како помлад асистент, од 1992 до 2000 како асистент и во периодот 2000-2001 како научен соработник во Одделението за теорија на литературата и компаративна книжевност.

Од 2002 година работи како доцент по италијанска книжевност на Катедрата за романски јазици и книжевности на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, каде што во 2006 година е избрана за вонреден професор. Од 2010 година е избрана и за шеф на Катедрата за италијански јазик и книжевност на матичниот Факултет.

Д-р Анастасија Ѓурчинова континуирано врши значајни и многубројни должности на Факултетот: член е на Наставно-научниот совет и на Факултетската управа. Како особено значаен го истакнуваме фактот дека била иницијатор за основање на Катедрата за италијански јазик и книжевност, што сметаме дека претставува важен исчекор во научна и културолошка смисла во рамките на македонскиот универзитетски систем. Следствено, во јули 2010 година е избрана за првиот шеф на новооснованата Катедра за италијански јазик и книжевност.

Член е на Одборот за постдипломски студии на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“, како и на Комисијата за нови наставни планови и програми. Била член во неколку комисии за одбрана на магистерски и докторски трудови, како и рецензент и член во неколку комисии за избор во звање на свои колеги на матичниот Факултет. Исто така, била член и на Комисијата за доделување на студентската награда „Блаже Конески“.

Наставно-образовна дејност

Д-р Анастасија Ѓурчинова како доцент и вонреден професор изведувала настава по италијанска книжевност на сите четири студиски години, преку следните двосеместрални курсеви (според старата наставна програма): италијанска книжевност 1, италијанска книжевност 2, италијанска книжевност 3 и италијанска книжевност 4. Според новите наставни планови и во согласност со болоњскиот процес, почнувајќи од 2005 година ја одржува наставата на следниве (задолжителни) предмети:

- почетоците на италијанската книжевност и класиците на 14 век (зимски семестар);
- италијанската книжевност на хуманизмот и ренесансата (летен);

- италијанската книжевност на барокот и просветителството (зимски);
- италијанскиот романтизам и книжевноста на 19 век (летен);
- италијанската поезија на 20 век (зимски);
- италијанскиот роман на 20 век (летен);
- италијанската драма и театар на 20 век (зимски);
- анализа и интерпретација на италијански книжевни текстови (летен).

Д-р Анастасија Ѓурчинова со успех ја координирала и целокупната наставна дејност на студиската група (потоа и Катедра) за италијански јазик и книжевност.

Научноистражувачка дејност

Д-р Анастасија Ѓурчинова има објавено голем број научни трудови. До изборот за вонреден професор таа објавила 3 (три) монографии од различни области на италијанистиката: една од модерната италијанска книжевност (Калвино и сказната, 2000), една од доменот на италијанско-македонската компаратистика (Италијанската книжевност во Македонија), една исто така од областа на италијанско-македонските споредбени врски, но од периодот на ренесансата и модерната (Прличев и Ариосто, 2002).

Во многубројните научни статии, објавени во македонските и странските (главно италијански) списанија и зборници, кандидатката постигнала високо ниво на научниот исказ, разновидност на темите и целосна вклученост во современите расправи околу проблемите на италијанската култура и книжевност.

Д-р Ѓурчинова своите научни и стручни прилози ги објавува во реномирани научни и стручни публикации, како и во електронски списанија, кои во Италија постепено ја преземаат водечката улога во периодичната продукција. Нејзините трудови се застапени и во многубројни зборници на трудови од научни собири одржани во Македонија и во странство, кои исто така претставуваат значаен придонес кон италијанско-македонската компаратистика, модерната книжевност и традуктологијата.

Д-р Анастасија Ѓурчинова е ценета и почитувана италијанистка во италијанистичките кругови, како во регионот, така и во Италија, заради што била поканета на многубројни меѓународни собири од оваа област.

Учествувала во меѓународни научни проекти и во меѓународната и стручна размена на професори. Гостувала на повеќе универзитети, каде што одржала предавања од областа на нејзиниот научен интерес и нејзините предавања секогаш биле исклучително добро прифатени. Во периодот од 1984 до 2006 година, д-р Ѓурчинова остварила голем број научни и студиски престои во Италија и други европски земји, каде што ги усовршувала своите научни, стручни и културолошки компетенции, така што денес спаѓа во редот на најценетите италијанисти од средната генерација во регионот.

Д-р Анастасија Ѓурчинова учествувала во голем број национални и меѓународни научноистражувачки проекти.

Особено била мошне успешен раководител на меѓународниот Темпус - проект JEP 18101-2003 - *New Curriculum Model for Italian Studies*, заеднички проект на катедрите за италијанистика на универзитетите во Скопје (Македонија), Бари (Италија), Солун (Грција) и Ајштет (Германија), реализиран во периодот од 2005 до 2007 година.

До изборот во вонреден професор, д-р Ѓурчинова била учесник во меѓународниот проект (2003-2005 г.) *Literatury słowiańskie po roku 1989. Nowe zjawiska, tendencje, perspektywy*, (Словенските книжевности по 1989 г. во дијалог со Европа и светот. Нови гледишта, тенденции и перспективи), проект на Комисијата за споредбена славистика на Меѓународниот славистички комитет, раководител: Halina Janaszek-Ivanickova (Warszawa), како и во 5 (пет) национални проекти во МАНУ и во Институтот за македонска литература од Скопје.

Освен тоа, во периодот до изборот за вонреден професор, д-р Ѓурчинова учествувала на многубројни конгреси и научни собири со забележителни реферати и соопштенија, а неколку пати била канета и како предавач на универзитетски курсеви и летни школи од областа на италијанскиот јазик и култура.

Стручна дејност

Д-р Анастасија Ѓурчинова е мошне активна и во стручната дејност, како популаризатор на италијанската култура и цивилизација во Македонија. Од 1999 до 2008 била потпретседател, а од 2008 и претседател на Институтот „Данте Алигиери“ во Македонија, развивајќи богата дидактичка и културно-промотивна активност. Во повеќе наврати била координатор на групата за италијански јазик и книжевност при

Катедрата за романски јазици и книжевности на матичниот Факултет во Скопје, како и претседател и член на организационен одбор за многубројни собири од областа на италијанскиот јазик, литература и култура.

Д-р Анастасија Ѓурчинова објавила и значајни преводи од италијански на македонски јазик, со што директно учествувала во посредувањето меѓу двете култури: тргнувајќи од класиците (Макијавели), преку модерните класици (Калвино), сè до критички високо вреднуваните современи автори (Аманити), покажувајќи познавање на својата струка при изборот на делата и високостручна вештина во нивното преточување на македонски јазик. Подеднаква способност покажала и во културолошкото посредување преку преводите на македонски автори (млади поети) кои ги објавила во италијанските публикации.

Била претседателка на македонското Друштво за компаративна книжевност (2000-2004) и македонски член во жирито за меѓународната книжевна награда „Балканика“ (2004-2006). Членува во повеќе здруженија поврзани со нејзината стручна дејност.

Била индикатор за издавање на компаратистичкото списание „Книжевен контекст“, член на редакцијата на списанието за книжевна наука „Спектар“, како и главен уредник на двојазичното списание за италијански јазик и култура „Данте“.

Активности по изборот во звање - вонреден професор

Наставно-образовна дејност

На Катедрата за италијански јазик и книжевност д-р Анастасија Ѓурчинова континуирано ја предава групата предмети од областа на италијанската книжевност, т.е. според реформираните наставни планови и програми сите курсеви кои го опфаќаат периодот од почетокот на италијанската книжевност сè до 20 век, потоа италијанската драма и театар, како и анализата и интерпретацијата на италијански книжевни текстови.

На постдипломските студии од насоката наука за книжевноста во периодот од 2006 до 2009 го водела спец-курсот *Италијанско-македонски книжевни врски*, а во новиот втор циклус на студии е вклучена со предметот *Lector in fabula: книжеvnата рецепција кај Еко* и

Калвино. Во рамките на постдипломските културолошки студии во книжевноста при Институтот за македонска литература во Скопје поканета е да одржува предавања по предметот *интеркултурна комуникација*.

Научноистражувачка дејност

По изборот во звањето вонреден професор, д-р Ѓурчинова учествувала на поголем број меѓународни собири и конференции, на кои била поканета да настапи со сопствен реферат. Сите нејзини излагања се рецензирани и објавени во зборници на трудови од научните собири. Станува збор за значаен придонес кон проблематиката на италијанската книжевност, италијанско-македонската компаратистика, културологијата и традуктологијата. Благодарение на трудовите на д-р Анастасија Ѓурчинова, македонската италијанистика зазема сè порелевантно место во круговите на европските италијанисти.

По изборот за вонреден професор била учесник и раководител во два меѓународни и два национални проекти, од кои некои се сè уште активни.

Особено го истакнуваме нејзиниот ангажман и научно-истражувачки придонес во реализацијата на меѓународниот Темпус - проект, кој резултираше со мошне успешниот завршен научен собир *Италијанските студии и европскиот модел на високо образование*, одржан во Скопје во 2007 година, а на којшто учествуваа голем број италијанисти од разни земји на регионот и Европа. Како раководител на проектот, таа и во оваа пригода овозможила скопската италијанистика да оствари значајна научно-стручна размена со европските италијанисти.

Во моментот учествува во меѓународниот проект *Education, Schools and Museums* (заеднички проект на Република Италија, Србија и Македонија), а раководи и со националниот проект (со меѓународно учество): *Интеркултурна комуникација низ вековите: македонско-италијанските јазични и книжевни врски*. Учесник е и во националниот проект на Институтот за македонска литература: *Компаративна книжевност: состојби и перспективи*.

Во соработка со колешката Лилјана Узуновиќ, д-р Ѓурчинова го објавила универзитетскиот учебник за студентите по италијанистика, *Италијанската книжевност од 13 до 16 век*, Скопје, Филолошки факултет „Блаже Конески“, 2007, како значаен придонес за дидактиката

во рамките на македонската италијанистика, бидејќи на студентите им го олеснува пристапот до комплексните книжевни текстови на раната италијанска книжевност.

Во овој период излегува од печат и нејзината монографска книга *Контексти, студии на споредбени теми*, Скопје, 2006, која сведочи за нејзиниот компаратистички, теориски и интеркултурно втемелен пристап кон разновидните компаратистички и италијанистички теми (Рецепцијата на Данте, Павезе, Виторини, Монтале, Сангвинети), како и на теоријата на рецепција (според теоријата на истакнатиот словачки компаратист Д.Ѓуришин), интерлитерарноста и имагологијата (Сликата за италијанецот во македонскиот роман).

Заедно со проф. д-р Вана Закаро од Универзитетот во Бари го приредила обемиот зборник на трудови од четирите меѓународни научни собири одржани во рамките на Темпус - проектот: *Tempo d'incontri. Atti dei seminari Tempus 18101-2003* (Скопје, 2007).

Од изборот во звањето вонреден професор до сега, д-р Анастасија Ѓурчинова објавила поголем број научни трудови во следните реномирани списанија во странство: *Studi slavistici* (Фиренца, Италија), *La nuova ricerca* (Бари, Италија), *Pagine della Dante* (Рим, Италија), *Елџрида* (Солун, Грција), *Crocevia* (Лече, Италија), како и во македонските публикации: *Context/Контекст*, *Прилози-МАНУ*, *Синтези*, *Мираж* и др.

Во своите трудови се занимава со актуелни книжевни теми (на пример, омаж на еден од врвните современи италијански поети и интелектуалци, Едоардо Сангвинети), како и со други теми од италијанско-македонската компаратистика, која со нејзина заслуга станува присутна и цитирана во италијанистичката културна дебата во европски контекст.

Стручно-апликативна дејност

Во периодот од изборот во звањето вонреден професор, д-р Анастасија Ѓурчинова продолжила со интензивни активности од областа на нејзината струка, со особено видливи резултати во преведувачката дејност. Во 2008 и 2010 година излегуваат два тома од нејзиниот превод на македонски јазик на уште едно класично дело од италијанската книжевност: *Декамерон* од Џовани Бокачо. Истакнуваме дека станува збор за многу комплексен труд, кој бара одлично познавање не само на италијанскиот јазик, туку и на италијанската литература, култура и

цивилизација. Освен тоа, таа се ³⁰⁴појавува како преведувач на одделни поглавја во книги, но и на стручни текстови од областа на книжевноста, како од италијански на македонски јазик, така и обратно.

По изборот во звањето вонреден професор, д-р Ѓурчинова била претседател и член на неколку организациони одбори за меѓународни научни собири од нејзината област: *Италијанските студии и европскиот систем на високо образование*, Скопје, 2007, *Seminario sulla traduzione*, Бари, 2006, *50 години италијански студии*, Скопје, 2009 и *Literary dislocation*, Скопје-Охрид 2011.

Во овој период учествувала во работата на две комисии на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје: од 2005 до 2008 во Комисијата за соработка со универзитетите во странство, а од 2009 година во Комисијата за издавачка дејност. Таа е координатор на програмата „Еразмус“ на матичниот Филолошки факултет „Блаже Конески“, како и член на Комисијата за проверка на знаењето на странски (италијански) јазик на кандидатите за судски преведувачи при Министерството за правда на Република Македонија.

Во овој период учествувала и на неколку семинари: во 2006 година на Католичкиот универзитет во Ајштет (Германија), во 2007 година на Темпус - постерската недела во Скопје и во 2008 година на семинар за италијански деловен јазик во седиштето на Асоцијацијата „Данте Алигиери“ во Рим (Италија).

Д-р Анастасија Ѓурчинова е член на Друштвото на писателите на Македонија, на Светската асоцијација на компаратистите (AILC) и на Европската мрежа на компаратисти (REELC).

Како претседател на македонскиот комитет на Друштвото „Данте Алигиери“ ја поттикнала и ја координирала реализацијата на низа настани поврзани со италијанскиот јазик, литература и култура во Македонија.

Д-р Анастасија Ѓурчинова е мошне ангажирана како италијанистка, објавила голем број стручни трудови, прикази и рецензии, како во домашните, така и во странски стручни публикации, исклучително е активна на полето на промоцијата на нејзината струка и на рецепцијата на италијанската култура и цивилизација во македонската средина.

Во 2006 година, претседателот на Република Италија ја одликувал за заслуги во промовирањето на италијанската култура во Македонија со

орденот „Витез од редот *Stella della solidarietà italiana*“, истата година е добитник на наградата „Златно перо“ на Друштвото на книжевни преведувачи на Македонија, за преводот на книгата *Невидливи градови* од Итало Калвино, а за својата научноистражувачка и стручна дејност во 2007 година добила почесна Плакета и од матичниот Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Заклучок и предлог

Рецензентската комисија високо ја вреднува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност на д-р Анастасија Ѓурчинова во областа на науката за книжевноста - романистика (италијанска книжевност). Со целокупната своја работа и со извонредните остварени резултати, како и со препознатливоста како компаратист во областа на македонско-италијанските книжевни и културни интерференции во Италија, но и како италијанист во македонската културна средина, како и во рамките на европската италијанистика, а особено со својот долгогодишен ангажман за развојот и промоцијата на научната област италијанистика на универзитетско ниво и во културата на Република Македонија, таа ги исполнува сите услови за избор во највисокото наставно-научно звање: редовен професор.

Врз основа на тоа, Рецензентската комисија предлага Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје да ја избере д-р Анастасија Ѓурчинова во звањето редовен професор по предметот италијанска книжевност.

Скопје – Загреб – Бари, 25.2.2011

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Д-р Сања Роиќ, редовен професор, с.р.

Д-р Пасквале Гварањела, редовен професор, с.р.

Д-р Лилјана Тодорова, редовен професор, с.р.

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Анастасија Ѓурчинова

Институција: Филолошки факултет „Блаже Конески“ – Скопје

Научна област: книжевност – романистика (италијанска книжевност)

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност: Одржување настава: прв циклус	Поени
1.	Почетоците на италијанската книжевност и класиците на 14 век (зимски), 2006/07 (2+0)	1,2
2.	Италијанската книжевност на барокот, просветителството и неокласицизмот (зимски), 2006/07 (2+0)	1,2
3.	Италијанска книжевност IV (зимски) 2006/07, (4+0)	2,4
4.	Италијанската книжевност на хуманизмот и ренесансата (летен), 2006/07 (2+0)	1,2
5.	Италијанскиот романтизам и книжевноста на 19 век (летен), 2006/07 (2+0)	1,2
6.	Италијанска книжевност IV (летен), 2006/07 (4+0)	2,4
7.	Почетоците на италијанската книжевност и класиците на 14 век (зимски), 2007/08 (2+0)	1,2
8.	Италијанската книжевност на барокот, просветителството и неокласицизмот (зимски), 2007/08 (2+0)	1,2
9.	Италијанска книжевност IV (зимски), 2007/08 (4+0)	2,4
10.	Италијанската книжевност на хуманизмот и ренесансата (летен), 2007/08 (2+0)	1,2
11.	Италијанскиот роман на 20 век (летен), 2007/08 (2+0)	1,2
12.	Италијанска книжевност IV (летен), 2007/08 (4+0)	2,4
13.	Почетоците на италијанската книжевност и класиците на 14 век (зимски), 2008/09 (2+0)	1,2
14.	Италијанската книжевност на барокот, просветителството и неокласицизмот (зимски), 2008/09 (2+0)	1,2
15.	Италијанската поезија на 20 век (зимски), 2008/09 (2+0)	1,2
16.	Италијанската драма и театар на 20 век (зимски), 2008/09 (2+0)	1,2
17.	Италијанската книжевност на хуманизмот и ренесансата (летен), 2008/09	1,2
18.	Италијанскиот романтизам и книжевноста на 19 век (летен), 2008/09 (2+0)	1,2
19.	Италијанскиот роман на 20 век (летен) 2008/09 (2+0)	1,2
20.	Анализа и интерпретација на италијански книжевни текстови (летен), 2008/09 (2+0)	1,2

21.	Почетоците на италијанската книжевност и класиците на 14 век (зимски), 2009/10 (2+0)	1,2
22.	Италијанската книжевност на барокот, просветителството и неокласицизмот (зимски), 2009/10 (2+0)	1,2
23.	Италијанската драма и театар на 20 век (зимски), 2009/10 (2+0)	1,2
24.	Италијанската книжевност на хуманизмот и ренесансата (летен), 2009/10	1,2
25.	Италијанскиот романтизам и книжевноста на 19 век (летен), 2009/10 (2+0)	1,2
26.	Анализа и интерпретација на италијански книжевни текстови (летен), 2009/10 (2+0)	1,2
27.	Почетоците на италијанската книжевност и класиците на 14 век (зимски), 2010/11 (2+0)	1,2
28.	Италијанската книжевност на барокот, просветителството и неокласицизмот (зимски), 2010/11 (2+0)	1,2
29.	Италијанската драма и театар на 20 век (зимски), 2010/11 (2+0)	1,2
30.	Италијанската книжевност на хуманизмот и ренесансата (летен), 2010/11	1,2
31.	Италијанскиот романтизам и книжевноста на 19 век (летен), 2010/11 (2+0)	1,2
32.	Анализа и интерпретација на италијански книжевни текстови (летен), 2010/11 (2+0)	1,2
	Одржување настава: втор циклус	
33.	Италијанско-македонски книжевни врски (спец-курс, консултативна настава)	0,3
34.	Италијанско-македонски книжевни врски (спец-курс, консултативна настава)	0,3
35.	Интеркултурна комуникација (12 часа), 2008/09 (летен), во Институтот за македонска литература	0,6
36.	Интеркултурна комуникација (12 часа), 2009/10 (летен), во Институтот за македонска литература	0,6
37.	Интеркултурна комуникација (6 часа), 2010/11 (зимски), во Институтот за македонска литература	0,3
	Настава во летни школи и работилници	
	- јули 2006, предавање на тема „Итало Калвино“ на Летната школа за италијански јазик и култура на Универзитетот во Бари (Италија)	1
	- јули 2006, предавање на тема „Едоардо Сангвинети“ на Летната школа за италијански јазик и култура на Универзитетот во Бари (Италија)	1
	- септември 2008, предавање на тема „Јазикот што вдомува: книжевните преводи од италијански на македонски“, на Летната школа <i>Interadriatica</i> на Универзитетот во Бари (Италија)	1
	- септември 2010, учество во дебата на тема „Јадранот во литературата“, во рамките на Летната школа <i>Corso di Relazioni Interadriatiche</i> , Универзитет во Бари (Италија)	1
	Одржување на вежби (семинарски трудови)	
	Семинарски трудови, 2006/07, 30 x 0,03	0,9

	Семинарски трудови - 2007/08, 30 x 0,03	0,9
	Семинарски трудови - 2008/09, 30 x 0,03	0,9
	Семинарски трудови - 2009/10, 30 x 0,03	0,9
	Семинарски трудови - 2010/11 зимски, 15x 0,03	0,45
	Консултации со студенти	
	Консултации со студенти, 2006/07 (150 студенти)	0,30
	Консултации со студенти, 2007/08 (120 студенти)	0,24
	Консултации со студенти, 2008/09 (150 студенти)	0,30
	Консултации со студенти, 2009/10 (100 студенти)	0,20
	Консултации со студенти, 2010/11, зимски (70 студенти)	0,14
	Дипломски, магистерски и докторски дисертации	
	Ментор на дипломска работа (10 x 0,2)	2
	Член на комисија за оцена или одбрана на докторат (2)	1
	Член на комисија за оцена или одбрана на магистратура (2)	0,6
	Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа (15 x 0,1)	1,5
	Учебници	
	Позитивно рецензиран универзитетски учебник: Анастасија Ѓурчинова, Лилјана Узуновиќ: <i>Италијанската книжевност од XIII до XVI век</i> , Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје, Филолошки факултет „Блаже Конески“, 2007.	8
	Превод на учебник (уредник), Армандо Њиши: <i>Компаративна книжевност</i> , редактор на македонското издание: Анастасија Ѓурчинова, Скопје, Друштво за компаративна книжевност и „Магор“, Скопје, 2006.	3
	Вкупно	70,63

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЛНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
	Ментор на магистерска работа (во тек): „Македонските сказни на Марко Цепенков и Италијанските сказни на Итало Калвино“, (кандидат: Катерина Миленова)	1
	Проекти	
	Раководител на меѓународен проект 2005-2007, Tempus project: JEP 18101-2003. <i>New Curriculum Model for Italian Studies</i> , заеднички проект на катедрите за италијанистика при Универзитетите во Скопје (Македонија), Бари (Италија), Солун (Грција) и Ајштет (Германија). Координатор на проектот: д-р Анастасија Ѓурчинова.	9
	Учесник во меѓународен проект: 2010-2011, <i>Education. Schools and Museums</i> , проект за видеоконференциско пренесување на музејски содржини меѓу Италија, Србија и Македонија,	5

	промовиран од Универзитетот во Фоца (Италија). Контакт - лице за Филолошкиот факултет „Блаже Конески“: д-р Анастасија Ѓурчинова.	
	Раководител на национален проект (со меѓународно учество): 2010-2012, <i>Интеркултурна комуникација низ вековите: македонско-италијанските јазични и книжевни врски</i> , проект на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“, во соработка со Универзитетот во Фиренца (Италија), поддржан од Министерството за наука и образование на РМ.	6
	Учесник во национален проект 2008-2011, <i>Компаративна книжевност: состојби и перспективи</i> , проект на Институтот за македонска литература – Скопје	3
	Објавени трудови:	
	Монографија: <i>Контексти. Студии на споредбени теми</i> , Скопје, „Култура“, 2006, 384 стр.	8
	Трудови со оригинални научни резултати, објавен во стручно/научно популарно списание	
	„Прирачници по компаративна книжевност“, по повод 25 години од Катедрата за општа и компаративна книжевност, во: <i>Книжевен контекст</i> 5, 2007, 69-72.	2
	„Активности на Темпус - проектот <i>Нов модел на курикулуми по италијански студии</i> во учебната 2005/2006“, <i>Годишен зборник на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“</i> , 2006, кн. 32, 423-426.	2
	“Cresce l’interesse per i libri italiani”, in: <i>DA. Pagine della Dante</i> , Società Dante Alighieri, Il mondo in italiano, Anno LXXX, Serie 3, N.4, ottobre-dicembre 2007, Roma 2008, 70-71.	2
	“Македонската книжевност во периодот на транзиција. Некои најнови тенденции во прозата”, труд од <i>XIV меѓународен славистички конгрес</i> , Охрид, 15 септември 2008, објавен во: <i>Годишен зборник на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“</i> , 2008.	2
	“Колку манифести во сто години футуризам?”, <i>Синтези</i> , бр.15, 2009, 64-66.	2
	“Трампи и новата критика”, <i>Прилози/Contributions</i> , МАНУ, XXXIII-XXXIV 1-2, 2009-2010, 401-408.	2
	„Омаж за Сангвинети“, електронско списание <i>Мираж</i> бр.24. октомври 2010, www.mirage.com.mk	2
	“Quanto ci conosciamo? Le immagini dell’Italia e della Macedonia viste dall’altra sponda dell’Adriatico”, труд од меѓународен научен собир во организација на Универзитетот во Бари <i>Letteratura adriatica. Le donne e la scrittura di viaggio</i> , Монополи (Италија), 28-29 септември 2010, објавен во електронска форма на сајтот www.viaggioadriatico.it , ISBN 9788866220114	2
	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во стручно/научно популарно списание со меѓународен уредувачки одбор	
	“L’immagine della società nelle autobiografie: il caso della Rossanda”, труд од научен собир <i>L’immagine della società nella</i>	3

	<i>letteratura italiana contemporanea</i> , Универзитет “Аристотелес” во Солун (Грција), 8 декември 2006, објавен во списанието <i>Επετρίδα</i> , terzo volume degli Annali del Dipartimento di Lingua e letteratura Italiana dell'Università „Aristotele“ di Salonicco, vol.3, 2006-2007, 43-51	
	“Vivere in due lingue”, <i>Crocevia</i> (Lecce, Italia), No. 7-8, 2006, 172-177	3
	“Il cammino delle anguille”, труд од научниот собир <i>Il Sud e il Mediterraneo</i> одржан на Универзитетот во Бари, февруари 2008, објавено во списанието <i>La nuova ricerca</i> , anno XVII-XVIII, N.17-18, Fabbrizio Serra Editore, Pisa-Roma 2008-2009, 19-24	3
	“La letteratura macedone nel periodo della transizione. Alcune recenti tendenze nella narrativa”, <i>Studi slavistici, Rivista dell'Associazione italiana degli Slavisti</i> , Firenze University Press, vol.VI, 2009, 359-366; http://ejour-fup.unifi.it/index.php/ss	3
	“Quale narrativa oggi nei Balcani?” <i>Crocevia</i> (Lecce, Italia) No. 13/14, 2010, 256	3
	“Декolonизација и интеркултуралност. Италијанската школа за компаративна книжевност и нејзиниот импакт во Македонија“, <i>Context/Контекст</i> 8, 2010, 55-64	3
	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир	
	“Поимот на границата во миграциската естетика”, труд од XXXIV научна конференција на XI семинар за македонски јазик, литература и култура, Охрид, 27-28 август 2007, во зборник на трудови, Скопје, 2008, 231-238.	2
	“Како да се преведуваат класиците”, труд презентира на научната работилница за преводот, Филолошки факултет “Блаже Конески”, 11 мај 2007 во зборник: <i>Метаморфози и метатекстови</i> , прир. В.Томовска и В.Мартиновски, Скопје, 2008, 181-190.	2
	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор	
	“Come tradurre i classici: Dante, Petrarca e Ariosto nelle traduzioni macedoni”, труд од Темпус семинарот <i>Seminario internazionale sulla traduzione</i> , Università di Bari e Taranto (Италија), 30 мај – 1 јуни 2006, во: <i>Tempo d'incontri, Atti dei seminari Tempus JEP 18101-2003</i> , Skopje, 2007, 187-198.	3
	“L'immagine degli italiani nella letteratura macedone, труд презентира на Темпус Семинар, објавен во: <i>Tempo d'incontri, Atti dei seminari Tempus JEP 18101-2003</i> , Skopje, 2007, 87-93.	3
	“Cuore, Pinocchio e Marcovaldo nelle traduzioni macedoni“, (во коавторство со Ирина Талевска), труд од научниот собир <i>Италијанскиот студии и европскиот систем на високо образование</i> , Скопје, 22-23 февруари 2007, во: <i>Tempo d'incontri, Atti dei seminari Tempus JEP 18101-2003</i> , Skopje, 2007,	3

533-538.	
“La traduzione come doppio: <i>Orlando Furioso</i> tradotto da Grigor Prlicev”, in: <i>Il doppio nella lingua e nella letteratura italiana. Atti del Convegno internazionale</i> , a cura di M.Cale, T.Perusko, S.Roic, A.Iovinelli, Zagreb 2008, 807-818.	3
Учество на научен/стручен собир/конференција со реферат	
Пленарно предавање: “Presentazione del progetto Tempus JEP 18101-2003”, на меѓународниот научен собир <i>Италијанскиот студии и европскиот систем на високо образование</i> , Скопје, УКИМ, 22-23 февруари 2007.	3
“Rappresentazione delle minoranze nella letteratura macedone”, реферат на меѓународниот симпозиум за човекови права, <i>Deboli e indifesi nella società multiculturale europea</i> , Università di Bari/ Lecce, (Италија) 29-30 мај 2006.	1
“Noi e il Mediterraneo”, предавање на отворањето на <i>Неделата на италијанскиот јазик и култура на тема “L’italiano e il mare”</i> , Ректорат на УКИМ, 22 октомври 2007.	1
“Europe as Other in Contemporary Balkan Literatures”, реферат на меѓународен конгрес <i>Ideas of / for Europe</i> , International Congress at the Chemnitz University of Technology, Chemnitz (Germany), 6-9 мај 2009 (во печат).	1
“Decolonizzazione e intercultura. Studi italiani di letteratura comparata e il loro impatto in Macedonia”, реферат на меѓународниот научен собир <i>50 години италијански студии</i> , Скопје, Филолошки факултет “Блаже Конески”, 29-30 октомври 2009 (во печат).	1
“L’idea dei Balcani come Sud dell’Europa”, реферат на меѓународен научен собир <i>Sguardi dai/sui Sud: Meridione, Mediterraneo e Sud globale</i> , Università degli Studi di Bari, Bari-Taranto (Италија), 26-28 ноември 2009 (во печат).	1
„100 години футуризам“, воведно предавање на вечерта одржана во организација на Институтот „Данте Алигиери“ во Скопје, Филолошки факултет „Блаже Конески“, април 2010.	1
“Spanish Poetry in Macedonian Translations (after 1945)”, реферат на меѓународниот научен собир <i>Iberian and Slavonic Cultures in Contact and Comparison: “Res Publica(s)”</i> , Универзитет во Лисабон (Португалија), 13-15 мај 2010 (во печат).	1
“Tempo e spazio nella narrativa fiabesca di Calvino”, реферат за меѓународен научен собир <i>Tempo, spazio e memoria nella letteratura italiana</i> , Универзитет „Аристотелес“ во Солун, мај 2010 (во печат).	1
(во соработка со Ирина Талевска) “ <i>Il sogno e la realtà. La letteratura italiana di migrazione</i> ”, реферат за меѓународниот научен собир <i>Il sogno italiano</i> , Универзитет во Бања Лука (Босна и Херцеговина), 18-19 јуни 2010.	1
“Il nostro Sanguineti”, предавање на отворањето на <i>Неделата на италијанскиот јазик</i> на тема “ <i>Una lingua per amico. L’italiano nostro e degli altri</i> ”, Ректорат на УКИМ, 18 октомври 2010.	1

	“Dai Balcani al Mediterraneo. Studi di italianistica a Skopje”, реферат на симпозиум на тема <i>L'italiano nel Mediterraneo</i> , во организација на Друштвото „Данте Алигиери“ и Универзитетот „Аристотелес“ во Солун (Грција), 17-18 декември 2010.	1
	Одржани предавања на покана на универзитет	
	“Преводот како адаптација”, предавање за студентите по италијанистика и македонистика на Универзитетот во Загреб (Хрватска), 29 мај 2007.	3
	“La narrativa macedone dell'ultimo decennio”, предавање за студентите по македонистика на Универзитетот “Ориентале” во Неапол (Италија), 11 декември 2007.	3
	“Quale narrativa oggi nei Balcani?”, предавање за докторанди по компаратистика на Универзитетот “Ориентале” во Неапол (Италија), 12 декември 2007.	3
	Вкупно	105

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

		Поени
Ред. број	Назив на активност:	Поени
	Книга од стручна област	
	Превод на книга од стручна област: Џовани Бокачо, <i>Декамерон</i> (книга прва), превод од италијански: Анастасија Ѓурчинова, Скопје, „Магор“, 2008.	4
	Превод на книга од стручна област: Џовани Бокачо, <i>Декамерон</i> (книга втора), превод од италијански: Анастасија Ѓурчинова, Скопје, „Магор“, 2010.	4
	Поглавје во книга од стручна област	
	Поглавје во книга: “Патување со боја на синило”, предговор за романот <i>Аквamarin</i> од Тања Урошевиќ, Битола, „Микена“, 2008, 5-11.	3
	Превод на поглавје во книга: Армандо Њиши, “Предговор”, во: <i>Компаративна книжевност</i> , прир. А.Њиши, Скопје, Друштво за компаративна книжевност и „Магор“, 2006, 9-17.	2
	Превод на поглавје во книга: Итамар Евен Зохар, „Позицијата на преводната литература во рамките на литературниот полисистем“, во: <i>Компаративна книжевност</i> , прир. Соња Стојменска-Елзесер, Скопје, 2007, 81-90	2
	Превод на поглавје во книга: Армандо Њиши, „Мондијализам и деколонизација“, во: <i>Компаративна книжевност</i> , прир. Соња Стојменска-Елзесер, Скопје, „Менора“ и „Евро-Балкан прес“, 2007, 309-318	2
	Превод на поглавје во книга (од македонски на италијански јазик): Milan Gjucinov, “La nuova letteratura macedone nel periodo della transizione”, in: <i>Studi slavistici</i> , Rivista dell'Associazione italiana degli slavisti, Firenze, VI, 2009, 353-357.	2

	Учество во промотивни активности	
	Промотор на Годишен зборник на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“	0,5
	Промотор на македонскиот превод на делото <i>Божествена комедија</i> од Данте Алигиери, 6-ка „Браќа Миладиновци“ – Скопје, 2 март 2007	0,5
	„Преводите од италијански автори во Македонија“, промотивно излагање на отворањето на изложбата <i>Written in Italy</i> , НУБ „Св. Климент Охридски“, Скопје, 28 септември 2009	0,5
	Член на меѓународна жири-комисија	
	2004 -2006, македонски член во жирито за книжевната награда „Балканика“	2
	Дејности од поширок интерес	
	Редакции, одбори	
	Член на редакцискиот одбор на Годишниот зборник на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје	0,5
	Главен уредник во редакцијата на <i>Данте</i> , специјализирано списание за италијански јазик и култура	1
	Уредник на зборник на трудови на високообразовна и научна институција: приредувач на зборник на трудови од 4 меѓународни научни собири: <i>Tempo d'incontri. Atti dei seminari Tempus</i> JEP 18101-2003, a cura di Anastasija Gjurginova e Vanna Zaccaro, Skopje, Facoltà di Filologia Blaze Koneski 2007, 590 стр.	2
	Уредник на специјален број “Forum: Alla scoperta della nuova letteratura macedone (1989-2009)”, a cura di Giovanna Brogi Bercoff e Anastasija Gjurginova, <i>Studi slavistici, Rivista dell'Associazione italiana degli Slavisti</i> , Firenze University Press, vol.VI, 2009, 327-399, http://ejour-fup.unifi.it/index.php/ss	1
	Претседател на организационен одбор	
	Претседател на организационен одбор за меѓународен научен собир на тема <i>Италијанските студии и европскиот систем на високо образование</i> , завршен собир на Темпус - проект JEP 18101-2003, Филолошки факултет „Блаже Конески“, УКИМ – Скопје, 22-23 февруари 2007.	2
	Член на организационен одбор	
	Член на организационен одбор за меѓународниот научен собир <i>Seminario sulla traduzione</i> , Универзитет во Бари (Италија), 30 мај-1 јуни 2006	1
	Член на организационен одбор за меѓународниот научен собир на тема <i>50 години италијански студии</i> , Филолошки факултет „Блаже Конески“, УКИМ - Скопје, 29-30 октомври 2009	1
	Член на организационен одбор на меѓународниот научен собир <i>Literary dislocation</i> , 1-3 септември 2011 во Скопје и Охрид, во организација на Институтот за македонска литература и Друштвото за компаративна книжевност на Македонија	1
	Награди	
	2006 – орден добиен од страна на претседателот на Р.Италија за	5

посебни заслуги во ширењето на италијанската култура, Витез од редот <i>Stella della solidarietà italiana</i>	
2006 - „Златно перо“, награда на Друштвото на книжевни преведувачи на Македонија, за превод на книгата <i>Невидливи градови</i> од Итало Калвино	3
2007– одликувана со почесна Плакета од страна на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје	3
Студиски престои, семинари, работилници	
2006 – ноември, учество на научна работилница во рамките на Темпус - проектот <i>New Curriculum Model for Italian Studies: „Библиотеки и бази на податоци“</i> , при Католичкиот универзитет во Ајштет (Германија)	0,5
2007 март, постер-учество на недела на Темпус - проекти, НУБ, Скопје	0,5
2008 – јуни, учество на семинар на тема <i>Formazione e assistenza tecnica alle Pubbliche Amministrazioni balcaniche nel settore dell'internazionalizzazione delle Piccole e Medie Imprese</i> , при Седиштето на асоцијацијата „Данте Алигиери“ во Рим (Италија)	0,5
Членство во извршно тело на меѓународна организација	
Претседател на Асоцијацијата за италијански јазик и култура „Данте Алигиери“ – Комитет во Скопје	4
Други академски активности	
2010- раководител на Катедрата за италијански јазик и книжевност	3
Координатор на студиска програма за италијански јазик и книжевност (три мандати: 2002-2004, 2006-2018, 2008-2010)	3
Координатор на програмата ЕРАЗМУС на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“	1
2004-2008, член на Комисија за соработка со универзитетите во странство при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје	1
2009- член на Комисија за издавачка дејност при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје	1
Член на факултетска Комисија за издавачка дејност на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“	0,5
Член на Одбор за постдипломски студии на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“	0,5
Член на Комисија за нови (модуларни) наставни програми	0,5
Член на Централна комисија за попис на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“	0,5
Член на Комисија за избор во звање (1 лектор и 1 доцент)	0,4
Член на Комисија за наградата „Блаже Конески“	0,5
Учество во комисии и тела на државни и други органи	
2007- надворешен член на Советот при Институтот за македонска литература во Скопје	1
2008- Член на Комисија за проверка на знаењето за странски јазик на кандидатите за постојани судски преведувачи, Министерство за правда на РМ	1

After being elected as docent in January 2002, she was appointed associate professor in July 2006.

Anastasija Gjurchinova, PhD, began her university career in 1987, first as a probationer at the Institute of Macedonian Literature at the Ss. Cyril and Methodius University – Skopje, then as a junior assistant professor from 1988-1992, as assistant professor from 1992-2000, and in the period from 2000-2001 as a scientific associate at the Theory of Literature and Comparative Literature Branch. Since 2002 she worked as a docent in Italian Literature at the Department of Romance Languages and Literature at the Blazhe Koneski Faculty of Philology in Skopje, where she was elected as associate professor in 2006. In 2010 she was appointed head of the Department of Romance Languages and Literature at the Faculty.

Anastasija Gjurchinova, PhD, continually fills numerous important posts at the Faculty: she is a member of the Teaching-Scientific Council and the Faculty Administration. As particularly important we would like to emphasize the fact that she was the initiator of the foundation of the Romance Languages and Literature Department, which must be considered as a crucial scientific and cultural step forward within the framework of the Macedonian university system. As a result, in July 2010 she was elected the first head of the newly founded Department of Romance Languages and Literature.

She is a member of the Postgraduate Studies Committee at the Blazhe Koneski Faculty of Philology, as well as the Commission for New Curriculum and Syllabus Models. She has also been a member of several MA and PhD theses examining committees, as well as a reviewer and member of several title election commissions at the Faculty of Philology. She has also been a member of the Awarding Commission for the Blazhe Koneski Student Award.

Teaching and educational activity

As a docent and associate professor, Anastasija Gjurchinova PhD has taught Italian Literature in all four academic years through the following two-semester courses (according to the old syllabus): Italian Literature 1, Italian Literature 2, Italian Literature 3, and Italian Literature 4. By the latest curricula and in accordance with the Bologna Process, starting in 2005 she has been teaching the following (mandatory) subjects:

- The Beginnings of Italian Literature and the 14th Century Classics (winter semester)
- Italian Literature of Humanism and the Renaissance (summer semester)
- Italian Literature of the Baroque Age and the Enlightenment (winter semester)
- Italian Romanticism and 19th Century Literature (summer semester)
- Italian Poetry of the 20th Century (winter semester)
- The Italian Novel of the 20th Century (summer semester)
- Italian Drama and Theatre of the 20th Century (winter semester)
- Analysis and Interpretation of Italian Literary Texts (summer semester).

Anastasija Gjurchinova has also successfully coordinated the entire teaching activity of the Studies (afterwards Department) of Italian Language and Literature.

Scientific and research activity

Anastasija Gjurchinova PhD has published a number of scientific papers. By her election as associate professor, she had published 3 (three) monographs from different areas of Italian studies: one monograph in modern Italian literature (*Calvino and the Fairy Tale*, 2000), another in the field of Italian-Macedonian comparative studies (*Italian Literature in Macedonia*), and a monograph in the same field of Italian-Macedonian comparative relations, but covering the Renaissance and the Modern period (*Prlichev and Ariosto*, 2002).

In her numerous scientific articles published in Macedonian and foreign (chiefly Italian) journals and anthologies, the candidate has reached a high standard of scientific statement, a rich diversity of subjects, and a complete involvement in the contemporary debates upon the problems of the Italian culture and literature.

Gjurchinova PhD publishes her scientific and professional contributions in eminent scientific and professional publications, as well as in electronic journals (e-journals), which in Italy are gradually assuming the leading role in periodical production. Her papers are also found in numerous anthologies of papers from scientific conferences held in Macedonia and abroad,

	Член на AILC/ICLA - Меѓународна асоцијација за компаративна книжевност	1
	Член на REELC/ENCLS: Réseau européen d'études littéraires comparées / European Network for Comparative Literary Studies, Европска мрежа за компаративни истражувања	1
	Член на Друштвото за компаративна книжевност на Македонија	1
	Член на Друштвото на писатели на Македонија	1
	Вкупно	66,40

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	70,63
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	105,00
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	66,40
Вкупно	242.03

Членови на Комисијата

1. Д-р Сања Роик, редовен професор, претседател, с.р.
2. Д-р Пасквале Гварањела, редовен професор, член, с.р.
3. Д-р Лилјана Тодорова, редовен професор, член, с.р.

REVIEW

FOR THE ELECTION OF FULL PROFESSOR FOR THE SUBJECT

ITALIAN LITERATURE AT THE BLAZHE KONESKI

FACULTY OF PHILOLOGY – SKOPJE

At its XIV regular session, held on 2 February 2011, the Teaching-Scientific Council of the Blazhe Koneski Faculty of Philology – Skopje elected us members of the Review Commission with regard to the application of Anastasija Gjurchinova, PhD, for the competition published in the *Dnevnik* daily on 20 January 2011, and the *Koha* daily on the same date, for the election of a single professor (joint title) for the subject Italian Literature (scientific field: literature / Romance studies). In this respect, the Commission is honoured to propose to the Teaching-Scientific Council of the Blazhe Koneski Faculty of Philology – Skopje the following

REPORT

Biographical information

Anastasija Gjurchinova was born on 20 June 1963 in Skopje. She completed her primary and secondary education in Skopje with continued excellence. She enrolled in the Skopje Faculty of Philology in 1981, and on 5 July 1985 she graduated from the General and Comparative Literature Department (with Italian Language and Literature as her minor) with an average of 9.94.

She completed her postgraduate studies at the Faculty of Philology at the University in Belgrade, and on 6 March 1992 she defended her MA thesis entitled *Transformation of the Fairy Tale in the Works of Italo Calvino*, thus acquiring the academic title Master of Arts in Philology. In 2000 she defended her doctoral dissertation entitled *The Reception of Italian Literature in Macedonia in the 19th and 20th centuries* at the Blazhe Koneski Faculty of Philology in Skopje.

which is another valuable contribution to Italian-Macedonian comparative studies, modern literature, and traductology.

Anastasija Gjurchinova, PhD, is an esteemed and distinguished Italianist in the Italian study circles both in the region and in Italy, which is why she has been invited to a great number of international conferences from this field. She has participated in international scientific projects and in the international professor exchange programme. She has visited a number of universities where she has held lectures from her field of scientific interest which have always been well-accepted. In the period from 1984 to 2006 Gjurchinova PhD went on a number of scientific and study visits in Italy and other European countries where she perfected her scientific, professional, and cultural competences, so that today she is one of the most distinguished middle generation Italianists in the region.

Anastasija Gjurchinova, PhD, has participated in a number of national and international scientific and research projects.

In particular, she was a very successful coordinator of the international Tempus Project JEP 18101-2003- *New Curriculum Model for Italian Studies*, a joint project of the Italian Departments at the Universities in Skopje (Macedonia), Bari (Italy), Thessaloniki (Greece), and Eichstätt (Germany) realized in the period from 2005 to 2007.

Until her election as associate professor, Gjurchinova PhD was a participant in the international project (2003-2005) *Literatury słowiańskie po roku 1989. Nowe zjawiska, tendencje, perspektywy* (*Slavic Literatures after 1989: New Phenomena, Tendencies, Perspectives*), a project by the Commission of Slavonic Comparative Literatures Studies at the International Committee of Slavists coordinated by Halina Janaszek-Ivaničková (Warsaw), and she also took part in 5 (five) national projects at the Macedonian Academy of Science and Arts and the Institute of Macedonian Literature in Skopje.

In addition, in the period until her election as associate professor, Gjurchinova PhD took part in a number of congresses and scientific conferences with notable papers and reports, and was also invited as a lecturer to university courses and summer schools from the field of Italian language and culture.

Professional activity

Anastasija Gjurchinova, PhD, is highly engaged in professional activities, particularly in the popularisation of the Italian culture and civilisation in Macedonia. She was vice-president of the Dante Alighieri Institute in Macedonia from 1999 to 2008, and has been president of the Institute since 2008, thus developing fruitful teaching and cultural promotive activity. On many occasions she has been a coordinator of the Italian Language and Literature Group at the Department of Romance Languages and Literature at the Faculty of Philology in Skopje, as well as a president and member of an organisational board of a number of conferences from the field of the Italian language, literature, and culture.

Likewise, Anastasija Gjurchinova, PhD, has published notable translations from Italian into Macedonian, thus being an immediate participant in the mediation between the two cultures: starting from the classics (Machiavelli), through the modern classics (Calvino), to the contemporary authors highly valued by criticism (Ammaniti), demonstrating extensive knowledge of her profession and expertise in the selection of works, as well as highly professional skill in their rendition into Macedonian. She has displayed equal ability in the process of cultural mediation by her translations of Macedonian authors (young poets) which she has published in Italian publications.

She was president of the Macedonian Comparative Literature Association (2000-2004), and a Macedonian member of the jury for the Balkanika international literary award (2004-2006). She is a member of a number of associations related to her professional activity.

She was an initiator of the *Literary Context* (*Knizheven kontekst*) comparative journal, a member of the editorial board of the *Spectre* (*Spektar*) journal of literary science, and the editor-in-chief of the *Dante* bilingual journal of Italian language and culture.

Activities following the election as associate professor

Teaching and educational activity

At the Department of Italian Language and Literature, Anastasija Gjurchinova, PhD, continually teaches the group of subjects from the field of Italian literature, i.e. in accordance

with the reformed curriculum and syllabus models, all the courses which encompass the period from the beginning of Italian literature to the 20th century, as well as Italian drama and theatre, i.e. the analysis and interpretation of Italian literary texts.

In the period from 2006 to 2009, at the Science of Literature programme within the postgraduate studies, she held the special course on *Italian-Macedonian Literary Relations*, whereas in the new second study cycle she teaches the subject *Lector in Fabula: The Literary Reception in Eco and Calvino*. Within the postgraduate Cultural Studies in Literature at the Institute of Macedonian Literature in Skopje she has been invited to hold lectures in the subject *Intercultural Communication*.

Scientific and research activity

After being elected as associate professor, Gjurchinova PhD has participated in a large number of international conferences, in which she has been invited to take part with her own paper. All of her expositions have been reviewed and published in the anthologies of papers from the scientific conferences. They provide an important contribution towards the problems of Italian Literature, Italian-Macedonian comparative studies, culturology and traductology. Owing to the papers by Anastasija Gjurchinova, Phd, Macedonian Italianistics is assuming increasing relevance in the European Italianist circles.

After being elected as associate professor, she has been a participant and a coordinator in two international and two national projects, some of which are still active.

We particularly emphasize her engagement and her scientific and research contribution to the realisation of the international Tempus Project, which resulted in the successfully completed scientific conference *Italian Studies and the European Model of Higher Education*, held in 2007 in Skopje, in which a number of Italianists from different countries of the region and Europe took part. As the coordinator of the project, she took this opportunity and made it possible for the Skopje Italianists to make a valuable scientific-professional exchange with their European colleagues.

At the moment she is participating in the international project *Education, Schools and Museums* (a joint project of the Republic of Italy, Serbia and Macedonia), and is coordinating the

national project (with international participation) *Intercultural Communication through the Centuries: The Macedonian-Italian Linguistic and Literary Relations*. She is also a participant in the national project of the Institute of Macedonian Literature, *Comparative Literature: Conditions and Perspectives*.

In collaboration with her colleague Liljana Uzunovic, Gjurchinova PhD has published a university textbook intended for the Italian Department students, *Italian Literature from the 13th to the 16th Century*, Skopje, Blazhe Koneski Faculty of Philology, 2007, as a significant contribution to the didactics within the Italian Department in Macedonia, because it renders the complex literary texts of early Italian literature more easily accessible to the students.

This period saw the release of her monograph *Contexts, Studies of Comparative Subjects*, Skopje, 2006, which testifies to her comparatistically, theoretically, and interculturally grounded approach towards the various comparatistic and Italianistic subject matters (the reception of Dante, Pavese, Vittorini, Montale, Sanguineti), as well as the reception theory (according to the theory of the eminent Slovak comparatist D. Ďurišin), interliterariness and imagology (the picture of the Italian in the Macedonian novel).

In collaboration with Prof. Vanna Zaccaro PhD from the University of Bari, she has edited the extensive anthology of papers from the four international scientific conferences held as part of the Tempus Project: *Tempo d'incontri. Atti dei seminari Tempus 18101-2003* (Skopje, 2007).

Since her election as associate professor until now, Anastasija Gjurchinova, PhD, has published a number of scientific papers in the following eminent foreign journals: *Studi slavistici* (Florence, Italy), *La nuova ricerca* (Bari, Italy), *Pagine della Dante* (Rome, Italy), *Επετρίδα* (Thessaloniki, Greece), *Crocevia* (Lecce, Italy), as well as in the Macedonian publications *Context*, *Contributions-MASA*, *Syntheses*, *Mirage*, and others. In her papers she treats current literary issues (for instance, the homage to one of the leading contemporary Italian poets and intellectuals, Edoardo Sanguineti), as well as other issues in the area of Italian-Macedonian comparative studies, which, to her credit, are becoming present and cited in the Italianistic cultural debate in a European context.

Professional-applicative activity

In the period after her election as associate professor, Anastasija Gjurchinova, PhD, has continued with intensive activities in the field of her profession, producing particularly evident results in her translating activity. In 2008 and 2010 respectively, two volumes are published of her translation into Macedonian of yet another classical work of Italian literature, *The Decameron* by Giovanni Boccaccio. We must emphasize that it is a work of great complexity which requires extensive knowledge not only of the Italian language, but also of Italian literature, culture, and civilisation. In addition to this, she appears as a translator of separate chapters in books, but also of professional texts from the field of literature, both from Italian into Macedonian and vice versa.

After her election as associate professor, Gjurchinova PhD has been a member and president of several organisational committees of international scientific conferences from her professional area: *Italian Studies and the European Model of Higher Education*, Skopje, 2007, *Seminario sulla traduzione*, Bari, 2006, *50 Years of Italian Studies*, Skopje, 2009, and *Literary Dislocation*, Skopje-Ohrid, 2011.

In this period she participated in the working of two commissions at the Ss. Cyril and Methodius University in Skopje: from 2005 to 2008 in the Commission for Cooperation with Foreign Universities, whereas from 2009 in the Commission for Publishing Activities. She is a coordinator of the Erasmus Programme at the Blazhe Koneski Faculty of Philology, as well as a member of the Commission for testing of the knowledge of a foreign (Italian) language of the certified court translator candidates at the Ministry of Justice of the Republic of Macedonia.

In the same period she also participated in several seminars: in 2006 at the Catholic University of Eichstätt (Germany), in 2007 at the Tempus Poster Week in Skopje, and in 2008 at a seminar in business Italian at the seat of the Dante Alighieri Society in Rome (Italy).

Anastasija Gjurchinova, PhD, is a member of the Writers' Association of Macedonia, the International Comparative Literature Association (AIRC), and the European Network of Comparative Literature (REELC).

As president of the Macedonian Committee of the Dante Alighieri Society, she has instigated and coordinated the realisation of a series of events related with the Italian language, literature and culture in Macedonia.

Anastasija Gjurchinova, PhD, is very engaged as an Italianist; she has published a large number of professional papers, reviews and recensions in domestic and foreign professional publications alike, and she is exceptionally active in the field of promotion of her profession and the reception of the Italian culture and civilisation in the Macedonian cultural environment.

In 2006 the President of the Republic of Italy awarded her with the Knight of the Order of *Stella della solidarietà italiana* decoration for her contribution to the promotion of the Italian culture in Macedonia. In the same year she was presented with the Golden Quill award by the Association of Literary Translators of Macedonia for her translation of the work *Invisible Cities* by Italo Calvino, whereas in 2007 she was presented with the Certificate of Honour by the Ss. Cyril and Methodius University in Skopje for her scientific and research activity and her professional activity.

Conclusion and proposal

The Review Commission highly estimates the teaching-educational, scientific-research, and professional-applicative activities of Anastasija Gjurchinova, PhD, in the field of the science of literature, Romance studies (Italian literature). With her entire work and her extraordinary accomplishments, as well as her distinguishability as a comparatist in the field of the Macedonian-Italian literary and cultural interferences in Italy, but also as an Italianist in the Macedonian cultural environment and within the framework of European Italianistics, and particularly with her long-standing engagement in the development and promotion of the scientific field of Italian studies at a university level and in the culture of the Republic of Macedonia, she fulfils all the conditions for her election in the highest teaching-scientific title of full professor.

On the basis of the aforementioned, the Review Commission proposes to the Teaching-scientific Council at the Blazhe Koneski Faculty of Philology in Skopje that they elect Anastasija Gjurchinova, PhD, as full professor in the subject Italian Literature.

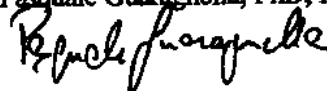
Skopje – Zagreb – Bari, 25 Feb 2011

REVIEW COMMISSION

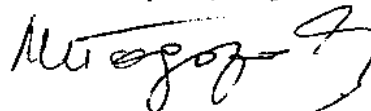

Sanja Roic, PhD, full professor

Pasquale Guaragnella, PhD, full professor

Liljana Todorova, PhD, full professor

РЕЦЕНЗИЈА
НА УЧЕБНИК ПАСТИРСКО БОГОСЛОВИЕ СО ПАРОХИСКА
АДМИНИСТРАЦИЈА ОД ПРОФ. Д-Р АЦО ГИРЕВСКИ

Проф. д-р Ацо Гиревски е роден 1955 год. Пораснал и се школувал во Скопје. Завршил богословија, а потоа и Православен богословски факултет во Скопје. Станал свештеник и секретар на Богословскиот факултет во Скопје. Во 1989 год. на овој Факултет бил избран за наставник по предметите: **пастирско богословие и омилитика**, а во 2003 година докторирал на темата: **Македонскиот превод на Библијата со посебен осврт врз улогата на Библијата во современата мисија на Црквата.**

Д-р Ацо Гиревски долги години како старешина раководел со манастирот „Свети Јован Крстител“ во Капиштец, Скопје, каде што изведувал практична настава за студентите, пренесувајќи им ги своите теоретски знаења од областа на пастирско – омилитичката теологија, притоа создавајќи ја живата црква - парохията. Во таа смисла, отецот Гиревски бездруго има голем личен влог, што оваа црковна заедница прерасна во центар на младите надежни теолози и да предничи во својата евхаристичко – литургиска и пастирско – омилитичка духовна обнова кај нас.

Отец Гиревски често бил во мисија меѓу нашите иселеници во прекуокеанските земји и во Европа, каде што основал и неколку црковни општини и држел мисионерски предавања. Своео мисионерско искуство го има вградено во предложениот текст, поконкретно во одделот Мисионерство.

Забележително е учеството на проф. д-р Гиревски на бројни научни собири, стручни советувања, трибини, дури и на меѓународни конференции во земјата и во странство. Во 1996 годна презел научно пропатување низ светата земја Израел.

Отецот Гиревски бил визитинг-професор на Универзитетот за туризам и менаџмент во Скопје (2008/2009), и го предавал предметот *верски туризам* за кој предмет изготвил учебник.

Во изминатиот период, проф. Гиревски има објавено стотина библиографски единици. Прави впечаток дека во библиографските единици, меѓу кои и пет монографии, својот научен интерес го насочува кон областа на пастирско – омилитичкото богословие, употребата на македонскиот литературен јазик во црковната просвета и образованието, веронауката во образованието, историјата на МПЦ, улогата на македонскиот превод на Библијата во современата мисија на Црквата, верскиот туризам и сл.

Проф. д-р Ацо Гиревски денес е шеф на Пастирско-катихетската катедра, декан на Православниот богословски факултет во Скопје и првиот сенатор на овој Факултет при УКИМ, како негова придружна членка.

Дисциплината *Пастирско богословие* којашто д-р Гиревски ја предава во наставната програма постои уште од основањето на Православниот богословски факултет во Скопје, а и пред тоа во Македонската православна богословија. Досега не постоеле учебник по овој предмет и затоа тој се изучуваше според преведени или преработени материјали, во форма на скрипти и тоа најчесто од руски, бугарски или српски учебници.

Пастирското богословие е самостојна богословска наука која ја изучува пастирската служба во Црквата, како од нејзината внатрешна страна: суштина и основните правила, така и од нејзината надворешна страна: личноста на нејзиниот вршител и формите во кои таа се јавува во светот.

Предмет на пастирското богословие е, прво: личноста на црковниот пастир, неговата подготовка за црковна служба, неговите одлики и живот; второ, пастирската служба; во нејзината суштина и историски развој и, трето, разни форми на служби (диаконии) и дејности на црковниот пастир.

Задача на пастирското богословие како наука е да проучува, да изнаоѓа, да открива, да продлабочува и да доведува во системот на основните законитости на пастирската служба, изложени во Светото писмо, во уредбите на Црквата, и делата на светите оци; со нив да ги запознава кандидатите за црковна пастирска служба, да ги оспособува, интелектуално и морално, достоинствено и успешно да ја извршуваат својата служба.

Оваа книга е прв обид на систематизирани лекции по пастирско богословие работени врз основа на нови спознанија на пастирската теорија и практика. Стручната литература е пополнета со свежи публикации.

Објавениот материјал и досега се предавал на студентите на Богословскиот факултет во Скопје, но и пред свештенството и пошироката јавност, и тој е резултат на едно подолго пастирско – педагошко искуство.

Книгата е поделена на три дела, еден вид пастирска трилогија со прирачник за парохиската администрација. Додека, пак, *прирачникот* е приспособен кон најновите документи на Македонската православна црква, устав, статuti и правилници, како и кон Законот за верските заедници во Р. Македонија. Збиениот материјал на *прирачникот* претставува сублимација на обврзувачките акти носени врз основа на Уставот на Македонската православна црква. Со ова, парохиското свештенство би добило на едно место повеќе информации кои се однесуваат на водење црковна администрација. Со оглед на тоа дека свештеникот е духовен старешина во својата парохија (*Устав на МПЦ*, Скопје, 2010, член 113), кој е душа и тело: нејзин раководител и двигател, и оној од кого најмногу зависи обемот и квалитетот на дејноста на црковноопштинските органи, се јавува и потребата кандидатите за свештенички чин уште во студентските клупи да се запознаат со функцијата на црковноопштинските органи, како и за нивната улога и место во парохијата. Македонската православна црква, покрај чисто пастирските, има и други должности кои се значајни за Црквата и нејзините членови. Тоа се *административните должности*, кои што се состојат од правилно водење на парохиската канцеларија и извршување на сите административни работи врзани со животот и дејноста на парохијата. За овој вид парохиска служба потребно е внимание, знаење, време, кроткост, љубов и одговорност.

Уверени дека Комисијата за учебници при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје ќе го прифати за издавање овој учебник по пастирско богословие со парохиска администрација, однапред ви ја искажуваме нашата благодарност и признателност, бидејќи на овој начин ќе се поттикне издавачката дејност на нашиот Факултет што, од своја страна, ќе придонесе за развојот и унапредувањето на наставната дејност.

Скопје, 17.3.2011.

Рецензент

Проф. д-р Ѓорѓи Поп-Атанасов, с.р.

ПРЕГЛЕД
на прифатени теми за изработка на магистерски трудови на Правниот факултет
„Јустинијан Први„ во Скопје
Наставно-научен совет – 24.03.2011 година

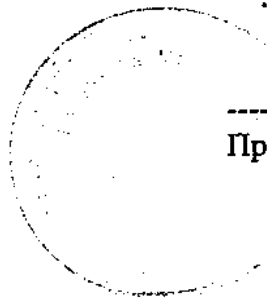
Кандидат	Тема	Ментор
Иван Атанасовски	Правен режим на искористување на морското дно и подморјето	Д-р Димитар Гелев
Снежана Камилowska	Надлежност за брачни прашања поврзани со родителска одговорност во меѓународното приватно право на Европската унија и на Република Македонија	Д-р Тони Дескоски
Коста Михајловски	Регулација на станарско-правните односи	Д-р Димитар Гелев
Тимчо Муцунски	Административен систем на Европската унија	Д-р Ана Павловска Данева
Анета Здравковска	Внатрешна контрола на буџетските корисници во Република Македонија од страна на Државниот завод за ревизија	Д-р Ана Павловска Данева
Игор Зафировски	Континентално европски систем за решавање на управен спор со посебен осврт на Република Хрватска и Република Македонија во областа на управното судство	Д-р Ана Павловска Данева
Димитар Живановски	Основни дејности на Државниот управен инспекторат и Државниот инспекторат за труд	Д-р Ана Павловска Данева
Александар Живковиќ	Материјална одговорност	Д-р Борче Давитковски
Лидија Ѓурчиновска	Екстрадиција со посебен осврт врз основните принципи и ограничувачките фактори	Д-р Никола Тупанчески
Горан Гроздановски	Феноменологија и етиологија на самоубиствата	Д-р Методија Каневчев

Магдалена Цветковска	Лихварство-казнено правни аспекти	Д-р Никола Тупанчески
Емилија Ордевска	Проблемот на пренатрупаност на затворите во Република Македонија	Д-р Методија Каневчев
Лазар Петров	Постапката спрема малолетници осомничени за прекршок или кривично дело	Д-р Гордан Калајчиев
Ирена Петрова	Децата и старите лица- жртви на семејно насилство	Д-р Методија Каневчев
Анита Тапанџиоска	Полов напад врз деца (казнено-правни и криминолошки аспекти)	Д-р Љупчо Арнаудовски

ПРЕГЛЕД
на прифатени теми за изработка на магистерски трудови на Правниот факултет
„Јустинијан Први,“ во Скопје

Кандидат	Тема	Ментор
Мимоза Ангелеска	Договор за наследување	проф.д-р Дејан Мицковиќ
Никола Мартиновски	Основни услови за настанување на наследно правен однос	проф.д-р Дејан Мицковиќ
Розеана Тасева	Општи карактеристики на тестаментот	проф.д-р Дејан Мицковиќ
Бојан Данчев	Разликите во престанокот на друштвото за осигурување и банка со ликвидација и стечај	проф.д-р Тито Беличанец
Сандра Маневска	Разликите во условите за отворање на стечајна постапка, органите пред кои се води и видот на постапката со посебен осврт на друштвата од финансиската сфера	проф.д-р Тито Беличанец.
Ивана Крстова	Утврдување на цените на недвижностите	проф.д-р Димитар Гелев
Александар Кузмановиќ	Правна регулација на етажната сопственост	проф.д-р Димитар Гелев
Климчо Симоновски	Инспекциски надзор и заштита на правата од работен однос	проф.д-р Тодор Каламатиев.
Емилија Митева	Договор за осигурување на имот во правото на Република Македонија	проф.д-р Јадранка Дабовиќ Анастасовска.
Моника Ковачевска	Имплементација на Директивата 97/7/ЕЗ за заштита на потрошувачите кај договорите склучени на далечина во законодавството на Република Македонија	проф.д-р Јадранка Дабовиќ Анастасовска.
Гоце Нестороски	Дозволеност на ревизија во парничната постапка	проф.д-р Арсен Јаневски
Кристина Митрова	Постапка за развод на брак во Република Македонија	проф.д-р Арсен Јаневски
Александра Митевска	Странки во парнична постапка	проф.д-р Арсен Јаневски
Андреј Димовски	Правни аспекти на	проф.д-р Весна Пендовска

	супервизијата на пазарите на хартија од вредност од домашни и меѓународни искуства	
Менча Емшова	Банкарки активности во врска со кредитирање на потрошувачите	проф. д-р Весна Пендовска
Ана Малцева	Регулативна рамка за развој на енергетскиот сектор и привлекување на странски инвестиции	проф. д-р Димитар Гелев
Антица Панева	Поим и правна природа на <i>lex mercatoria</i> како извор на правото во меѓународниот промет на стоки и услуги	проф. д-р Горан Коевски
Тања Јовановска	Проценките во трговските друштва	проф. д-р Тито Беличанец
Јасмина Цветаноска	Степенот на модернизацијана даночната администрација-индикатор за стабилни даночни приходи во државата	проф. д-р Весна Пендовска

ДЕКАН

Проф. д-р Борче Давитковски

ПРЕГЛЕД
на прифатени теми за изработка на магистерски трудови на Правниот
факултет „Јустинијан Први„ во Скопје

Кандидат	Тема	Ментор
Антонио Саздов	„Претседателски избори во Република Македонија“	проф.д-р Марика Ристовска
Златко Симоновски	„Застапеноста на економските вести од земјите во регионот и Европската унија во македонскиот печат“	проф.д-р Љубомир Јакимовски

РЕФЕРАТ

**ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА НА НАУЧНАТА
ОБЛАСТ ВОВЕДНИ И ТЕОРЕТСКИ ПРАВНИ НАУКИ НА ПРАВНИОТ ФАКУЛТЕТ
„ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“ ВО СКОПЈЕ**

Со одлука бр. 02-237/16 на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, донесена на 2.3.2011 година, определени сме за членови на Рецензентската комисија за избор на наставник во сите наставно-научни звања на научната област воведни и теоретски правни науки.

Во својство на членови на Рецензентската комисија, слободни сме на Наставно-научниот совет да му го поднесеме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На конкурсот објавен во весникот „Дневник“ од 1.2.2011 година за избор во наставник во сите наставно-научни звања на научната област воведни и теоретски правни науки се пријави само една кандидатка: д-р Каролина Ристова-Астеруд, асистентка на Правниот факултет „Јустинијан Први“.

I. Биографски податоци

Кандидатката д-р Каролина Ристова-Астеруд, во прилог на својата пријава ги достави сите барани документи барани во конкурсната објава: кратка биографија, одлука за стекнат академски степен доктор на правни науки и список на објавен научни и стручни трудови со нивна фотокопија.

Кандидатката д-р Каролина Ристова-Астеруд е родена на 30.9.1970 во Радовиш, Република Македонија. Оновното и средното образование завршила во Скопје со континуиран одличен успех. Во 1994 година дипломирала на Правниот факултет во Скопје, со просечен успех 9,50. Во 2000 година, како Рон Браун стипендистка, магистрирала меѓународно и споредбено право на Правниот факултет на Универзитетот „Џорџтаун“, во Вашингтон, САД, со магистерски труд „Правните аспекти на проширувањето на ЕУ и балканските држави, оценет со највисоката „А“, оценка и со вкупен просек 3,75 (од максимум 4,00), заради што кандидатката се стекнала со највисока почесна дезигнација на постдипломските студии „со истакнување“. На постдипломските студии од областа на правно-политичките и политичките науки на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, кандидатката ги положила сите испити со просек 10,00, а на 4.7.2008 година го одбрала магистерскиот труд „Феминистички теории за политиката“ и се стекнала со правото на научен степен магистер од областа на политичките и правно-политичките науки (политичка насока). Истата година кандидатката има пријавено докторат на Правниот факултет „Јустинијан Први“, во Скопје и на 22.9.2008 година и е одобрена подобноста на темата за докторска дисертација „Националните парламенти и прашањата за суверенитетот и демократијата во полисот на Европската унија“, од страна на Наставно-научниот совет која ја одбрала на 22.12.2010 година и се стекнала со научен степен - доктор на правни науки. Кандидатката го има стекнато и следново дополнително академско образование: во 1993 година се стекнала со уверение за следење предавања и положен испит по предметот *општествено-политичката трансформација во Централна и Источна Европа* на Летниот универзитет по меѓународни студии на Факултетот за економски и меѓународни студии во Будимпешта, Унгарија; во 1996 година се стекнала со уверение за посета на предавања по меѓународно јавно право на Хашката академија за меѓународно право во Хаг, Холандија; во 1998 година се има стекнато со уверение за следење на предавања и положени испити по предметите *споредбени уставни системи* (со успех 3.2/4; описно: „со висок успех“); *меѓународно кривично право* (со успех 3.6/4; описно: „со почест“) и *вовед во американското*

право (со успех 3.4/4; описно: „со висок успех“) на Дјук-Женевскиот институт за транснационално право при Правниот факултет на Универзитетот во Женева, Швајцарија; во 2009 година, како стипендист на Академијата за европско право, Институт на Европскиот универзитет во Фиренца, Италија, се стекнала со уверение за следење предавања на 20-та сесија на Академијата. Во периодот 1995-1998 година кандидатката беше ангажирана како демонстраторка на предметите основи на политичките науки, вовед во правото и филозофија на правото. Со одлука на Наставно-научниот совет на Правниот факултет во Скопје на 29.9.1998 година е избрана за помлад асистент на предметот основи на политичките науки. Согласно со законските прописи, во периодот 2002-2006 година, работниот однос на Правниот факултет „Јустинијан Први“ и мирува заради избор за пратеник во Собранието на РМ на парламентарните избори во 2002 година. По престанокот на пратеничкиот мандат, од 1.8.2006 година, согласно со законските прописи, прекинато е мирувањето на работниот однос. На 22.12.2006 година е избрана за асистент во научната област наука за политиката. Кандидатката учествува во наставата на предметите: политикологија (политички студии), вовед во политичките науки (студии по новинарство), вовед во право (студии по новинарство), филозофија на правото (правни студии) и политички систем на ЕУ (ТЕМПУС - мастерски студии по европски институции и политики на постдипломските студии на политички науки).

II. Учество на стручни и академски семинари, конференции и студиски престои:

Кандидатката има учествувано на повеќе семинари, конференции и студиски престои од областа на правните науки и политичките науки:

- учесник и претставник на Правниот факултет во Скопје, на Конференција за економски и демократски реформи во централна и Источна Европа (8-17.6.1998), Охрид, организирана од Државниот универзитет на Флорида во Талахаси, САД и Универзитетот „Св. Климент Охридски“, од Битола;
- учесник и предавач на тема *Демократијата во Република Македонија*, на Меѓународната летна школа за демократија (14-19.9.1998 год.), Цриквеница, Хрватска, организирана од Институтот за транзиција кон демократија од Њујорк, САД;
- презентирање на самостоен научноистражувачки труд под наслов *Воспоставување на мажократија – жените и изборите во Македонија 1990-1998 година* (на англиски јазик), на Меѓународниот научен симпозиум за политичкото претставништво на жените во Источна Европа (28-29.5.1999 год.), Берген Норвешка, организиран од Универзитетот во Берген;
- стажант-истражувач во рамките на Проектот за Источна Европа на Центарот за стратески и меѓународни истражувања од Вашингтон, САД (јули-август 2000 год.); конкретен проект: „Проект на политичките партии во Источна Европа“;
- панелист на тема *Евроинтеграцијата на Балканот*, на Рон Браун Алумни конференција (октомври 2001), Љубљана, Словенија;
- двонеделен студиски престој на Универзитетот „Ломоносов“, (мај 2002 год.), Москва, Русија како член на наставно-студентската делегација на Правниот факултет „Јустинијан Први“, -Скопје;
- презентирање на свој истражувачки труд на тема *Улогата на Постојаната анкетна комисија за заштита на слободите и правата на граѓанинот во конфликтни и постконфликтни ситуации во македонското општество*, на научната дебата под наслов *Траумите како психолошка појава и последица од конфликтот во РМ- фактор на загрозување на човековите права* (25-26.9.2003 год.), Струга, организирана од Здружението на интелектуалци Демократски клуб-Скопје и Фондацијата Фридрих Еберт;

- двонеделен парламентарен студиски престој во Британскиот парламент (ноември 2004), Лондон, В. Британија, организиран и финансиран од Националниот демократски институт од САД;
- предавач на тема *Предизвикот на парламентарната димензија во процесот на евроинтеграцијата на РМ*, во рамки на Школата за политика (трета сесија) „Актуелните предизвици на РМ во процесот на евроинтеграции (10-13.5.2007 год.)“, хотел „Романтик“, Велес, во организација на Форум-центарот за стратески истражувања и документација и под покровителство на Советот на Европа, Европската комисија и во соработка со Оксфордската академијата за лидерство;
- предавач на тема: *Политиката и правата на сексуалните малцинства во Република Македонија*, во рамки на Меѓународниот летен универзитет во Битола (17.07.2007 год.);
- предавач на тема: *Меѓународната соработка на политичките партии во РМ, со посебен осврт на меѓународната соработка во рамки на ЕУ*, во рамки на Семинарот за градење социјалдемократски политики (5.10.2007 год.), Маврово, организиран од страна на Фондацијата Фридрих Еберт-Скопје и Меѓународниот центар Улоф Палме (Шведска);
- панелист на тема *ЕУ и економската интеграција на Западниот Балкан*, на тркалезна маса *Економската интеграција на Западниот Балкан* (13.12.2007 год.), „Стоун бриџ“, хотел-Скопје, организиран од Фондацијата Конрад Аденауер и магазинот „Форум плус“;
- предавач на тема: *Предизвикот на парламентарната димензија во процесот на евроинтеграцијата на РМ*, во рамки на Школата за политика „Комплексниот пат на РМ кон ЕУ интеграциите (12-15. 6. 2008 год.)“, Хотел „Макпетрол“, Струга, организиран од Форум-Центарот за стратески истражувања и документација и под покровителство на Советот на Европа и Швајцарската агенција за развој и соработка;
- учество во јавната дебата „Дилемите на РМ –пред и по Букурешт 2008, одржана на 23.4.2008 год., објавено од Фондацијата „Отворено општество – Македонија“, во дневните весници „Дневник“ и „Утрински весник“, на 3 мај 2008 година;
- модератор и член на судиско жири на дебатата од натпреварувачки карактер (на англиски јазик) *Balkan Case Challenge- Model European Council 2008, 2009 и 2010*, поддржано од Институтот за стратешки истражувања и едукација, WUS Austria, Austrian Development Cooperation;
- предавач на Политичката академија за социјална демократија на тема под наслов „Меѓународна соработка на социјалдемократските политички партии и вредностите на социјалдемократската надворешна политика“, (18.10.2008 во Берово и 26.9.2009 год. во Струмица) и на темата „Политичкиот систем на ЕУ пост Лисабонскиот договор“, во 2010 год (7.5.2010 год. Берово);
- предавање „Лисабонскиот договор од 2009 година: Главни карактеристики и новини“, пред ЕЛСА, 6.3.2010, Правен факултет „Јустинијан Први“, – Скопје.

III. Објавени стручни и научни трудови:

Кандидатката е (ко)авторка на следниве монографии:

- **авторка-учесник (на англиски јазик):** *Establishing a Machocracy: Women and Elections in Macedonia(1990-1998)*, објавен во Richard E. Matland and Kathleen A. Montgomery (eds.), *Women's access to political power in post-communist Europe*, Oxford University Press, Oxford, 2003;
- **авторка на монографија (на македонски јазик):** *Феминистички теории за политиката*, Евро Балкан Пресс, 2009;

Дополнително, кандидатката ги има објавено и следниве стручни и научни трудови:

- Концепцијата на Карл Шмит за државата и правото, зборник „Јавно и приватно право“, 50 години од донесувањето на Универзалната декларација за човекови права, Правен факултет-Скопје, Скопје, 1998 година;
- Политичката култура и женското учество во политиката, Зборник од научната трибина „Жените и политиката“, Организација на жените во Македонија, 1998 година;
- Непосредната демократија во Македонија, Зборник на трудови „Развитокот на политичкиот и правниот систем на Република Македонија“, Правен факултет-Скопје, Скопје, 2000 година;
- Критериуми за пристапување во членство во Европската унија, Зборник во чест на животот и делото на Стеван Габер, Правен факултет-Скопје, Скопје, 2001 година;
- Феминистичкиот правно-филозофски пристап кон меѓународното право и меѓународноправниот третман на злосторствата против жените во вооружените конфликти, објавен во Годишник на Правниот факултет во Скопје 1999/2001, Том 39, Книга III; (трудот е оригинално работен на англиски јазик – *The Approach of the Feminist Jurisprudence to International Law and the Treatment of Crimes against Women in Armed Conflicts in the International Law* – како самостоен истражувачки проект по предметот правна филозофија на меѓународното право во рамки на постдипломските студии на Универзитетот Џорџтаун во 2000 година под менторство на проф. д-р Антони Аренд и оценет со највисока „А“ оценка);
- Демократскиот карактер на Европската унија, Евродијалог, Списание за европски прашања, НИП Студентски збор, Скопје, 2002;
- *The political and legal aspects of EU-Macedonia relations: an ever closer union?*, Macedonian Affairs, Vol. IV, No. 1, Македонски информативен центар, Скопје, 2002 година (објавено на англиски и македонски јазик);
- (Општите) критериуми за пристапување во членство во Европската унија, Материјали од тркалезната маса по повод педесет години од основањето на Правниот факултет, Правен факултет „Јустинијан Први“, -Скопје, 2002 година;
- *The Republic of Macedonia- Facts and figures: the State Order, the Constitution, the Legal system*, во *The Republic of Macedonia-Facts and figures*, Macedonian Information Centre, Skopje, 2002, 2007;
- Комисијата за европски прашања на Собранието на РМ и предизвиците на парламентарната димензија на евроинтеграцијата на РМ во ЕУ; Билтен бр.3; Апликацијата за зачленување во Европската унија и што понатаму? (прилози од трибина), Правен факултет „Јустинијан Први“, во Скопје, Скопје, 2004;
- Улогата на Собранието во процесот на усогласување на законодавството, во Пристап кон Европската унија: Изработка на економското законодавство-прирачник, Министерство за економија во Владата на РМ, Скопје, 2004 година (објавено на англиски и македонски јазик);
- Улогата на Постојаната анкетна комисија на Собранието на РМ за заштита на слободите и правата на граѓанинот во заштитата на човековите права во конфликтни и постконфликтни ситуации во македонското општество, во: Траумата и психолошките појави како последица на конфликтот како извор на загрозување на човековите права (збирка на трудови од научна трибина), Фондација „Фридрих Еберт“, -Канцеларија Скопје, Скопје, 2004 година (објавен на македонски, албански и англиски јазик);
- Правна ревизија (заедно со д-р Татјана Петрушевска) на: Консолидирани верзии на Договорот за Европската унија и на Договорот за основање на Европската заедница (2002), Форум за евроатлантска интеграција на Република Македонија, Скопје, 2005;
- Европскиот устав и развојот на демократската и парламентарната димензија на Европската унија (со посебен осврт врз импликациите за Република Македонија), Зборник на трудови на Правниот факултет „Јустинијан Први“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, и Правниот факултет при Московскиот државен

универзитет „М.В. Ломоносов“, Актуелни прашања за државата и правото на Република Македонија и Руската Федерација, Том 2, Скопје, 2007 (објавен на македонски и руски јазик);

- *Филозофија на меѓународното право*, Зборник на Правниот факултет „Јустинијан Први“, во Скопје, посветен на проф.д-р Тодор Цунов, Скопје, 2009;
- *Престанок на пратенички мандат (споредбено и во Република Македонија)*-Зборник на Правниот факултет „Јустинијан Први“, во Скопје посветен на проф.д-р Владимир Митков, 2010;
- *The legal Aspects of the EU Accession Procedure and its implications for the EU Eastern Enlargement (from the EU founding treaties to the Treaty of Amsterdam)*, Iustinianus Primus Law Review, No. 1, Volume 1, Spring 2010.

IV. Заклучна оцена и предлог

Рецензентската комисија ги прегледа и ги проучи документите поднесени од кандидатката, и го заклучи следново:

Прво, кандидатката д-р Каролина Ристова-Астеруд ги исполнува сите услови за избор за наставник во сите наставно-научни звања на научната област воведни и теоретски правни науки предвидени во законските акти и објавениот конкурс. Во сите степени на своето академско образование кандидатката покажувала извонреден просечен успех и резултати. Покрај завршувањето на правните студии на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, како и на магистерските студии по правно-политички науки (политичка насока) на истиот факултет, кандидатката академскиот успех го потврдила и во рамки на други универзитети и академски средини од Европа и САД, вклучително и преку втора магистратура од областа на правните науки на еден од најпрестижните универзитети во САД-Џорџтаун универзитетот, на кој магистрирала и со почесна дезигнација „со истакнување“. Како посебно релевантен, Комисијата го издвојува фактот дека на магистерските студии на Универзитетот „Џорџтаун“, кандидатката, покрај предмети од областа на меѓународното и споредбеното право, своето академско усовршување го има фокусирано токму на проблематиката на правната теорија и правната филозофија. Во целина земено, Комисијата високо и позитивно го оценува фактот дека правното академско образование на кандидатката е дополнително зајакнато со интердисциплинарност меѓу правните и политичките науки и теории, за што сметаме дека преставува огромна предност за наставник од областа на воведните и теоретските правни науки. Таа предност се огледа најмногу и преку докторирањето на кандидатката во областа на правните науки на тема во која преку сериозен интердисциплинарен научноистражувачки напор обработува клучни правно-теоретски и правно-филозофски прашања за ЕУ (поконкретно, прашањата за државниот и народниот суверенитет во рамките на ЕУ).

Второ, во периодот по изборот за помлад асистент, односно асистент, кандидатката има остварено и солидна научноистражувачка работа, со објавување на сериозен број научни и стручни трудови во повеќе области на нејзиниот (интердисциплинарен) научно-истражувачки интерес, вклучително и од областа на правната теорија и правната филозофија. Комисијата особено позитивно го оценува тоа што кандидатката покрај објавувањето монографија и други трудови на македонски јазик, има објавувано и на други јазици, вклучително и преку авторско учество во монографија на англиски јазик издадена од една од најпрестижните издавачки куќи од областа на правно-политичките науки - Oxford University Press.

Трето, голема предност на кандидатката претставува и нејзиниот повеќегодишен ангажман на Факултетот како демонстраторка, помлад асистент и асистент на сите предмети од оваа наставно-научна област. Може да се констатира дека кандидатката успешно се вклучила во остварувањето на наставата преку изведување вежби, семинари, консултации со студентите. Кон извршувањето на работните обврски покажала висок професионализам и мотивираност, за што дополнително укажуваат и анкетите од студентските евалуации.

Со оглед на сето претходно наведено, чест ни е на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје да му го поднесе следниов

ПРЕДЛОГ

Кандидатката д-р Каролина Ристова-Астеруд да биде избрана во звањето доцент на научната област воведни и теоретски правни науки на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.

Комисија

Проф. д-р Миодраг Мицајков с.р.

Проф. д-р Димитар Бајалциев с.р.

Проф. д-р Саво Климовски с.р.

ОБРАЗЕЦ

КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: д-р Каролина Ристова-Астеруд

Институција: Правен факултет „Јустинијан Први“ - Скопје

Научна област: воведни и теоретски правни науки

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Настава на летни школи и работилници: - Евроинтеграцијата на Балканот, Рон Браун Алумни конференција (октомври 2001 година), Љубљана, Словенија (1 поен); - Предизвикот на парламентарната димензија во процесот на евроинтеграција на РМ, Школа за политика (трета сесија) – „Актуелните предизвици на РМ во процесот на евроинтеграции (10-13.3.2007 година), Велес, Форум-центар за стратески истражувања и документација, под покровителство на Советот на Европа, Европската комисија и во соработка со Оксфордската академија за лидерство (1 поен); - Политиката и правата на сексуалните малцинства во Република Македонија (17.7.2007 година), Меѓународен летен универзитет во Битола (1 поен); - Меѓународната соработка на политичките партии во РМ, со посебен осврт на меѓународната соработка во рамки на ЕУ, Семинар за градење социјалдемократски политики (5.10.2007 година, Маврово), Фондација Фридрих Еберт-Канцеларија Скопје и Меѓународен центар Улоф Палме, Шведска (1 поен); - ЕУ и економската интеграција на Западниот балкан (13. 12.2007, Скопје), Фондација „Конрад Аденауер,“ и магазин „Форум плус,“ (1 поен); - Предизвикот на парламентарната димензија во процесот на евроинтеграција на РМ, Школа за политика - „Комплексниот пат на РМ кон ЕУ-интеграциите“ (12-15.6.2008 година, Струга), Форум-центар за стратески истражувања и документација, под покровителство на Советот на Европа и Швајцарската агенција за развој и соработка (1 поен); - Меѓународната соработка на социјалдемократските политички партии и вредностите на социјалдемократската надворешна политика“ (18.10.2008 година во Берово и на 26.09.2009 година во Струмица) на Политичката академија за социјална демократија, Прогрес- Институт за социјална демократија, Фондација „Фридрих Еберт,“ - Канцеларија Скопје и Меѓународниот центар „Улоф Палме,“ (2 поена); - Политичкиот систем на ЕУ пост- Лисабонскиот договор“ (7.5.2010 година, Берово), Политичка академија за социјална демократија, Прогрес- Институт за социјална демократија, Фондација „Фридрих Еберт,“ -Канцеларија Скопје и Меѓународен центар „Улоф Палме,“ (1 поен);	

	- Лисабонскиот договор од 2009 година: Главни карактеристики и новини", ЕЛСА при Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, 6.3.2010 (1 поен);	10
2.	Одржување на вежби: 2006/07- 59 часа; 2007/08-149 часа; 2008/09 – 172.5 часа; 2009/10- 172.5 часа; 2010/11-225 часа; Вкупно: 778 x 0,03	23,34
3.	Консултации со студенти: (2400 студенти x 0,002)	4,8
4.	Пакет материјали за одреден предмет: Подготовка на материјали за предметот политички систем на ЕУ на ТЕМПУС мастерските студиите по европски институции и политики при Правниот факултет „Јустинијан Први“, во Скопје (на англиски јазик);	1
	Вкупно	39,14

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поен и
1.	Одбранета докторска теза на тема: „Националните парламенти и прашањата на суверенитетот и демократијата во полисот на Европската унија“, на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје (22.12.2010 година).	8
2.	Одбранет магистерски труд на тема: „Феминистичките теории за политиката“, на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје (4.7.2008 година).	4
3.	Одбранет магистерски труд на тема „ Правните аспекти на проширувањето на Европската унија и балканските држави“ (“The legal aspects of the EU Enlargement and the Balkan states”) на Правниот факултет на Универзитетот Џорџтаун (Georgetown University Law Center), мај 2000 година.	4
4.	Монографија: <i>Феминистички теории за политиката</i> , Евро Балкан прес, Скопје, 2009.	8
5.	Дел (глава) од монографија објавена во странство: <i>Establishing a Machocracy: Women and Elections in Macedonia (1990-98)</i> , во: Richard E. Matland and Kathleen A. Montgomery (eds.), <i>Women's access to political power in post-communist Europe</i> , Oxford University Press, 2003.	6
6.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно/стручно списание:	
	- Концепцијата на Карл Шмит за државата и правото, во: Зборникот „Јавно и приватно право“, Правен факултет во Скопје, 1998 година.	4
	- Непосредната демократија во Македонија, во: Зборник на трудови „Развитокот на политичкиот и правниот систем на Република Македонија“, Правен факултет во Скопје, 2000 година.	4

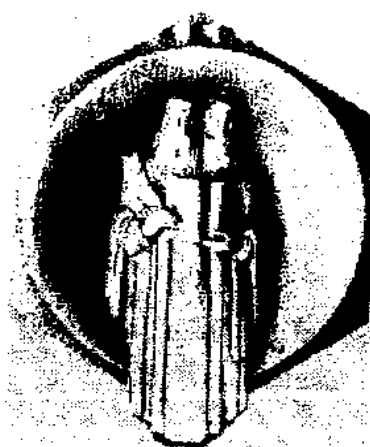
	- Критериуми за пристапување во членство во Европската унија, во: Зборник во чест на животот и делото на Стеван Габер, Правен факултет во Скопје, 2001 година	4
	- Феминистичкиот правно-филозофски пристап кон меѓународното право и меѓународноправниот третман на злосторствата против жените во вооружените конфликти", во: Годишник на Правниот факултет во Скопје 1999/2001, Том 39, Книга III, 2001	4
	- Европскиот устав и развојот на демократската и парламентарната димензија на Европската унија, во: Зборник на трудови на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ и Правниот факултет при Московскиот државен универзитет „М.В. Ломоносов“, насловен „Актуелни прашања за државата и правото на Република Македонија и Руската Федерација“, Том 2, Скопје, 2007	4
	- Филозофија на меѓународното право, во: Зборник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје посветен на проф. д-р Тодор Цунов, Скопје, 2009 година.	4
	- Престанок на пратенички мандат (споредбено и во Република Македонија), во: Зборник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје посветен на проф. д-р Владимир Митков, Скопје, 2010 година.	4
	- „The Legal Aspects of the EU Accession Procedure and its implications for the EU Eastern Enlargement (from the EU Founding Treaties to the Treaty of Amsterdam“, во: он-лајн журналот на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје „Justinianus Primus Law Review“, No. 1. Volume 1, Spring 2010.	4
7.	Трудови со оригинални научни резултати, објавена во стручно/научно популарно списание:	
	- Демократскиот карактер на Европската унија", во: Евродијалог, Списание за европски прашања, НИП Студентски збор, Скопје, 2002 година.	2
	- The political and legal aspects of EU-Macedonia Relations: An Ever Closer Union?“, во: Macedonian Affairs, Volume IV, No. 1, Македонски информативен центар, Скопје, 2002 година.	2
	- „The Republic of Macedonia – Facts and figures: The State Order, the Constitution, the Legal System, Macedonian Information Centre, Skopje, 2002.	2
	- „The Republic of Macedonia – Facts and figures: The State Order, the Constitution, the Legal System, Macedonian Information Centre, Skopje, 2007.	2
8.	Трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир:	
	- Политичката култура и женското учество во политиката, во: Зборник од научната трибина „Жените и политиката“, Организација на жените на Македонија, Скопје, 1998 година.	2
	-(Општите) критериуми за пристапување во членство во Европската унија, во: Материјали од тркалезната маса по повод педесет години од	

	основањето на Правниот факултет, Правен факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, 2002 година.	2
	- Комисијата за европски прашања на Собранието на РМ и предизвиците на парламентарната димензија на евроинтеграцијата на РМ во ЕУ, во: Билтен бр. 3 „Апликацијата за зачленување во Европската унија и што понатаму?“ (прилози од трибина), Правен факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, 2004 година.	2
	- Улогата на Собранието во процесот на усогласување на законодавството, во: „Пристап кон Европската унија“, Изработка на економското законодавство – прирачник, Министерство за економија на Владата на РМ, Скопје, 2004 година.	2
	- (коавторство со М. Маџоски) Улогата на постојаната анкетна комисија на Собранието на РМ за заштита на слободите и правата на граѓанинот во заштитата на човековите права во конфликтни и постконфликтни ситуации во македонското општество, во: Траумата и психолошките појави како последица од конфликтот како извор на загрозување на човековите права (збирка на трудови од научна трибина), Фондација Фридрих Еберт-Канцеларија Скопје, 2004 година.	1.8
9.	Пленарно предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество:	
	„Introducing Machocracy – Women and Elections in Macedonia (1990-1998)“, International Conference on Women's Representation in Eastern Europe, организирана од страна на Универзитетот во Берген, финансиски поддржана од Research Council of Norway, The Nordic Academy for Advanced Studies and University of Bergen (28-29.5.1999, Берген).	3
	Вкупно	82,8

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1.	Експертски активности: евалуација, стручна ревизија, супервизија: правна ревизија на Консолидирани верзии на Договорот за Европската унија и на Договорот за основање на Европската заедница (2002), Форум за евроатлантска интеграција на Република Македонија, Скопје, 2005 година.	1
2.	Учесник/соработник во студија: асистент за истражување на проектот „Профил на политичките партии во Источна Европа“ во рамки на Проектот за Источна Европа на Центарот за стратегиски и меѓународни истражувања во Вашингтон, САД (East Europe Project, Centre for Strategic and International Studies), јули-август 2000 година.	1
3	Учество во промотивни активности на Факултетот: изработка на протокол за спроведување на ЕКТС - колоквиуми, испити и есеи.	0,5
4.	Член на национална жири комисија: член на жири-комисијата и модератор на натпреварувачката дебата Model European Council, во рамки на case study натпреварот Balkan Case Challenge за Македонија (за 2008, 2009 и 2010 година)	3

**РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
УНИВЕРЗИТЕТ “СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ”
ВО СКОПЈЕ**

Б И Л Т Е Н

**НА
УНИВЕРЗИТЕТОТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ”
ВО СКОПЈЕ**

**Билтен број 1005
Скопје, 1 април 2011 година**

Дејности од поширок интерес		
3.	Студиски престој во странство: - до три месеци: Летен универзитет по меѓународни студии на Факултетот за економски и меѓународни студии во Будимпешта, Унгарија; Хашка академија за меѓународно право во Хаг, Холандија; Летен универзитет на Дјук-Женевски институт за транснационално право организиран од правните факултети на универзитетите Дјук (САД) и Женевскиот универзитет (Швајцарија) во Женева, Швајцарија; двонеделен студиски престој на Универзитетот Ломоносов во Москва, Русија; Халки семинар организиран од страна на Грчката фондација за европска и надворешна политика –ЕЛИАМЕП; двонеделна студиска посета на парламентот на В. Британија; Академија за европско право, Институт на Европски универзитет во Фиренца, Италија (7 x 0,5 поени); - повеќе од шест месеци: магистерски студии по меѓународно и споредбено право на Универзитетот Џорџтаун, Вашингтон, САД (јули 1999- септември 2000 година) – 2 поени.	5, 5
4.	Член на факултетска комисија: член на Комисијата за изготвување проект за воведување студирање по ЕКТС на Правниот факултет (2001-2002 година)	0,5
5.	Учество во комисии и тела на државни и други органи:	
	- надворешен член на статутарно –правна комисија на Советот на општина Кисела Вода во Скопје (1996-2000 година);	1
	- Член на Советот на град Скопје 2000-2002 година (претседател на Комисија за меѓународна соработка; Комисија за нормативна дејност);	1
	- Пратеник во Собранието на РМ 2002-2006 година (претседател на Комисија за европски прашања; заменик - претседател на Комисија за уставни прашања; Постојана анкетна комисија за заштита на слободите и правата на граѓаните; Комисија за надворешна политика; заменик - претседател на Делегација за соработка со Европскиот парламент; Делегација во Интерпарламентарна унија; група за билатерална соработка со НР Кина);	1
	-Член на Комисија за помилување на претседателот на РМ (2005-2009 година);	1
	Вкупно	15, 5

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	39,14
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	82,8
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	15,5
Вкупно	137,44

Членови на Комисијата

1. Проф. д-р Миодраг Мицајков с.р
2. Проф. д-р Димитар Бајалциев с.р.
3. Проф. д-р Саво Климовски с.р.

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО НАУЧНО-НАСТАВНО ЗВАЊЕ
ДОЦЕНТ НА НАУЧНАТА ОБЛАСТ ТЕОРЕТСКИ ПОЛИТИЧКИ НАУКИ
(ЦИВИЛНО ОПШТЕСТВО) НА ПРАВНИОТ ФАКУЛТЕТ
„ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, на својата седница одржана на 28.2.2011 година, формираше Комисија за избор на наставник во научно-наставно звање доцент на научната област теоретски политички науки (цивилно општество), во состав: проф. д-р Борче Давитковски, проф. д-р Гордана Силјановска – Давкова и доц.д-р Зоран Илиевски. На конкурсот објавен во весникот „Дневник“ на 1.2.2011 година се пријави еден кандидат и тоа ас.д-р Ненад Марковиќ

По разгледувањето на пријавата и другите приложени документи, Комисијата го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Кандидат д-р Ненад Марковиќ

Кандидатот д-р Ненад Марковиќ, во прилог на својата пријава ги достави следниве документи: кратка биографија, уверение за државјанство, одлука за стекнат академски степен доктор, уверение за стекнат степен магистер (нострификација на странска диплома), уверение за положени додипломски испити на политичките студии на Правниот факултет „Јустинијан Први“, уверение за дипломиран политиколог, список на издадени трудови и копија од трудовите.

Кандидатот д-р Ненад Марковиќ е роден на 19 јануари 1979 година во Скопје, Република Македонија. Средното образование го завршил во гимназијата „Јосип Броз Тито“ со просечен успех 5,00. Во учебната 1997/98 година се запишал на политичките студии на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, каде што дипломирал како еден од најдобрите студенти во својата генерација со просечен успех 9,1. Уште за време на студиите е избран за демонстратор по предметот политички теории. Како еден од поактивните студенти од својата генерација, во октомври 1999 година е избран за член на македонската делегација на Годишната конференција на Меѓународната асоцијација на студенти по политички науки (IAPSS) одржана во Осло, Норвешка.

Во октомври 2002 година се запишал на постдипломските студии од областа на демократијата и човековите права во Југоисточна Европа во организација на Универзитетот во Болоња и Универзитетот во Сараево (во соработка со реномирани западни универзитети, како и сите универзитети во Југоисточна Европа меѓу кои и Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ од

Скопје). Во октомври 2003 година успешно ја одбранил магистерската теза на тема “Крајот на историјата – почетокот на новиот предизвик за цивилното општество (посткомунистички против глобални перспективи)” под менторство на проф.д-р Франческо Привитера. Магистерските студии ги завршил како првенец на својата генерација со просечен успех 1,1 (на скала од 5 до 1) и со тоа се стекнал со титулата *summa cum laude* како најдобар студент на својата генерација. Магистерската теза на кандидатот Ненад Марковиќ е избрана за најдобра магистерска теза на својата генерација и е објавена во годишниот зборник на постдипломските студии по демократија и човекови права во Југоисточна Европа – Универзитет во Сараево / Болоња.

Кандидатот д-р Ненад Марковиќ е избран за асистент на предметот цивилно општество во мај 2008 година, а претходно работел и како демонстратор на предметите политички теории и политичка филозофија. Покрај предметот цивилно општество, д-р Ненад Марковиќ е ангажиран и изведува вежби и на предметите политички теории, политичка филозофија, добро владеење и управување и политичка митологија и култура.

Кандидатот д-р Ненад Марковиќ во декември 2005 година е и докторски кандидат на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје со пријавена докторска дисертација на тема *Улогата на македонското цивилно општество во македонската транзиција и демократска консолидација*. На 29 декември 2010 година успешно ја одбранил докторската дисертација на истата тема со што се стекнал со научен степен доктор на науки.

Д-р Ненад Марковиќ активно се служи со англискиот јазик и јужнословенската група на јазици, а има и пасивно познавање на германскиот јазик.

Што се однесува до објавените трудови, кандидатот е автор на поголем број трудови и анализи од областа на теоретските политички науки и сродните области на наставната област во која конкурира. Дел од овие трудови се веќе објавени во реномирани списанија и журнаи во и надвор од земјата, а еден дел се или во процес на објавување или се изработени за специфични нарачателци. Во оваа смисла ги издвојуваме следните трудови кои ни беа доставени на увид:

- Магистерска теза. Markovic, Nenad. *The End of History: the Beginning of the New Challenge for Civil Society*. – избрана за најдобра магистерска теза на генерацијата 2002-2003 – објавена од European Regional Master's Program in Democracy and Human Rights in Southeast Europe – **Универзитет во Болоња / Универзитет во Сараево во 2003.**
- Марковиќ, Ненад. *Школа за демократија*, во *Политичка мисла* бр.3. Скопје: Konrad Adenauer Stiftung / Институт за демократија „Социетас цивилис“, октомври 2003.
- Марковиќ, Ненад. *Глобализација – Последици и Перспективи*, во *Политичка мисла* бр.4. Скопје: Konrad Adenauer Stiftung / Институт за демократија „Социетас цивилис“, декември 2003.

- Марковиќ, Ненад. *Сиромаштијата како судбина*. во *Политичка мисла* бр.5. Скопје: Konrad Adenauer Stiftung / Институт за демократија „Социетас цивилис“, март 2004.
- Марковиќ, Ненад. *Ријдно дефинирање на нацијата*. во *Политичка мисла* бр.8. Скопје: Konrad Adenauer Stiftung / Институт за демократија „Социетас цивилис“, декември 2004.
- Марковиќ, Ненад. *Економскиот идентитет на македонските општини*. во *Политичка мисла* бр.9. Скопје: Konrad Adenauer Stiftung / Институт за демократија „Социетас цивилис“, март 2005.
- Марковиќ, Ненад. *Лидерство, транзиција и легитимитет*. во *Политичка мисла* бр.11. Скопје: Konrad Adenauer Stiftung / Институт за демократија „Социетас цивилис“, октомври 2005.
- Марковиќ, Ненад. Дамјановски, Иван. Талески, Дане. Божиновски, Владимир. *Испражување за очекувањата на младите во Република Македонија*. Скопје: Фондација „Фридрих Еберт“ / ИДСЦС, 2006.
- Марковиќ, Ненад. *Краток преглед на состојбата на верските слободи и права во Република Македонија*. во *Политичка мисла* бр.19. Скопје: Konrad Adenauer Stiftung / Институт за демократија „Социетас цивилис“, септември 2007.
- Markovic, Nenad & Ilievski, Zoran. *The Role of Human and Minority Rights in the Process of Reconstruction and Reconciliation for State and Nation-Building: Country Report Macedonia*, Bolcano, EURAC, 2007.
- Марковиќ Ненад, Илиевски Зоран. *Студија за транспарентноста, отвореноста и демократскиот капацитет на граѓанскиот сектор во Република Македонија*. Скопје: ФОРУМ – ЦСИД, 2007.
- Markovic, Nenad. *Ohridski okvirni sporazum – novi drustveni ugovor podeljenog drustva*. во *Politicka I konstitucionalna integracija duboko podeljenih drustava*. Beograd: Heinrich Boll Stiftung, 2008.
- Марковиќ, Ненад. *Цивилното општество – алтернативен механизам за заштита на човековите права*. во *Политичка мисла* бр.23. Скопје: Konrad Adenauer Stiftung / Институт за демократија „Социетас цивилис“, септември 2008.
- Markovic, Nenad. *Spiritual genocide based on the human rights concept – regarding how Yugoslavia has destroyed the UN universal declaration of human rights and why it has prohibited religion*. во *Communism – to the international tribunal*. Vilnius: Foundation for investigation of communist crimes, 2008.

- Марковиќ, Ненад; Дамјановски, Иван; Препова, Денис & Гоцевски, Драган. *Вовед во работата на Собранието на Република Македонија*. Скопје: Вестминстерка фондација за демократија, 2010.

Трудови во процес на издавање:

- Markovic, Nenad. *Nationalism and mentality*. Budapest: Central East European University / Academic Fellowship Programme. 2007.
- Markovic, Nenad & Damjanovski, Ivan. *Macedonia between identity politics and EU integration – new paradigms, old mental maps* – трудот е презентирани на петнаесеттата годишна конференција на the Association for the study of nationalities (ASN) на Harriman Institute при Columbia University – април 2010. Трудот ќе биде пријавен за издавање во списанието *Ethnopolitics* во 2011 година.
- Markovic, Nenad. *The strange case of civil society in the Republic of Macedonia: from post-communist to uncivil society*. London: Palgrave MacMillan, 2011. (изданието е уредено од проф. Денис Костовицова од London School of Economics and Political Science).
- Марковиќ, Ненад. *Анализа на внатрешната општествена кај водечките невладини организации во Република Македонија (приказ на случај)*. Скопје: Македонски центар за меѓународна соработка (МЦМС), 2011, (текстот ќе биде објавен во рамките на едицијата CIVICUS на МЦМС).

Што се однесува до издадените трудови на кандидатот со посебна научна тежина се истакнува докторската дисертација теза на тема „**Влијанието на организациите на цивилното општество врз македонската демократска транзиција и консолидација**“. Базичната претпоставка на докторската дисертација на д-р Ненад Марковиќ е дека цивилното општество е еден од најважните фактори во процесите на демократска транзиција и консолидација на посткомунистичките општества, па со самото тоа цивилното општество е една од најкритичните сфери и во гореспоменатите процеси и во Република Македонија во изминатите дваесет години на демократска стабилизација. Следствено, цивилното општество не е само фактор кој влијае врз процесите на демократска транзиција и консолидација, туку се јавува и како нивни иницијатор, но и самото се менува во рамките на овие процеси што укажува на повратна спрега меѓу цивилното општество како општествен актер и процесите на демократска транзиција и консолидација.

Предмет на интерес на докторската дисертација на д-р Ненад Марковиќ е пред сè врска која постои помеѓу организациите на цивилното општество и процесите на демократската транзиција и консолидација, со специфичен осврт на овој каузалитет во случајот на Република Македонија во транзициониот период. Ова пред сè подразбира делинеација и дефинирање на самите поими цивилно општество, демократска транзиција и демократска консолидација и воспоставување на врска помеѓу трите поими. Од друга страна,

тежиштето е ставено врз концептот на цивилно општество кој темелно се обработува во три глави на докторатот кои ја сочинуваат теоретската рамка.

Токму концептот на цивилното општество и неговото современо дефинирање и појавни форми се и вториот предмет на темелна анализа и деконструкција во докторската дисертација на кандидатот, што е и своевидно нејзино теоретско јадро. Анализата на поимот на цивилното општество се врши низ призмата на повеќе теории, но и низ религиозната призма, како и врз основа на современите појавни форми предизвикани од глобализацијата. Ваквата обработка нуди солидна академска тежина за разбирање и потполно разјаснување на поимот на цивилното општество и неговите манифестации, историски и во современата политичка теорија и практика, што дозволува концептиска јасност и завидна теоретска подготвеност во студијата на случај поместена во самата дисертација.

Основна хипотеза поставена за испитување во самата студија на случај е врската помеѓу организациите на цивилното општество и процесите на демократска транзиција и консолидација во македонскиот контекст. Но пред да се впушти во вакво испитување, авторот дава нова димензија на својата студија правејќи компаративен преглед на состојбата на цивилното општество во посткомунистичкиот амбиент во Источна и Југоисточна Европа, што дава своевидна ширина на предметот на испитување. Конечно, авторот ја испитува и основната релација помеѓу организациите на цивилното општество и процесите на демократска транзиција и консолидација во Република Македонија и тоа на специфичен методолошки начин. Од една страна, авторот ги третира контекстуалните проблеми на демократската транзиција и консолидација во однос на секој од четирите обработени сфери (граѓански сектор, религиозни организации, синдикати и медиуми) за да премине (во секој од четирите типа на организации) на конкретна обработка на нивните функционални, организациони и системски проблеми. Со ова авторот се обидува и супстантивно и контекстуално да го обработи влијанието на секој од четирите типа организации, како најмасовни и најистурени актери на цивилното општество во севкупниот транзициски контекст. На крајот авторот извлекува еден сумарен заклучок, кој претставува сублимат на севкупната студија на случај, со што успешно одговара на прашањето поставено во хипотезата на самата докторска дисертација.

Што се однесува до методолошкиот пристап, авторот нуди комбинација на методи кои овозможуваат хипотезата поставена во дисертацијата да се испита во целост. Од една страна, авторот го употребува аналитичкиот метод во деконструкцијата на базичните поими и категории. Од друга страна, во студијата на случај авторот се користи и со компаративниот метод, како најадекватен за ставање на предметот на академски интерес во споредбена перспектива. Конечно, авторот се служи и со критичкиот метод, најмногу во делот на студијата на случај, со цел структурирано и систематски да ги открие аспектите кои се од интерес во главната хипотеза на дисертацијата, а се однесуваат на организациите на цивилното општество и нивната улога во процесите на демократската транзиција и консолидација во Република Македонија во последните две декади.

Во однос на активната партиципација на научни и стручни собири, кандидатот д-р Ненад Марковиќ се истакнува со учеството на голем број

семинари и летни школи каде што активно партиципирал. Ги издвојуваме следните семинари и стручни конференции:

- “Example of Excellence for (Joint) Degree Programme Development in South-Eastern Europe”. Tempus: University of Barcelona, декември 2010;
- “Discipline Meeting in Political Science & International Relations and Journalism” - Open Society Institute, Higher Education Support Program, Antalya, Turkey, октомври 2010;
- “Example of Excellence for (Joint) Degree Programme Development in South-Eastern Europe”. Tempus: Универзитет во Загреб, септември 2010;
- “Political Science & International Relations and Law Discipline Group Meeting” - Open Society Institute, Higher Education Support Program, Budva, Montenegro, мај, 2010;
- “For better or for worse? Civil society and transition in the Western Balkans” – London School of Economics and Political Science (LSEE and Center for Global Governance). London, United Kingdom, May, 2010;
- 15th Annual World Convention of the Association for the Study of Nationalities “Nations and States: on the Map and in the Mind”, Columbia University, USA, април 2010;
- “Example of Excellence for (Joint) Degree Programme Development in South-Eastern Europe”. Tempus: University of Poitiers, France, февруари 2010;
- “Research Methods in Social Sciences” – University of Freiburg, Sarajevo, Bosnia, мај 2009;
- “Political Science and International Relations AFP Discipline Group Meeting” - Open Society Institute, Higher Education Support Program, Istanbul, Turkey, април, 2009;
- “Security in the Balkans - NATO after the Bucharest Summit”- Konrad Adenauer Stiftung/IDSCS, Skopje, Macedonia, јули 2008;
- “Конституционална реинтеграција во постконфликтни општества” – Alternative Academic Agenda-Политички студии, Факултет политичких знаности – Загреб, Р.Хрватска, 2008;
- “Discipline Meeting in Political Science and International Relations” - Open Society Institute, Higher Education Support Program, Istanbul, Turkey, март 2008;
- “Конституционална реинтеграција во постконфликтни општества” –

Alternative Academic Agenda-Политички студии, Правен факултет
“Јустинијан I“, ноември 2007;

- “Macedonia’s road towards EU Accession – Setting the Priorities” – The Olof Palme International Center, European Forum for Democracy and Solidarity, Скопје, Македонија, септември 2007;
- “Balkan Forum for Communication” – Pantheon University, Kavala, Greece, јули 2007;
- “Values and Politics – The EU Extended towards the South-East of Europe - a Community of Shared Values?, Regional conference Friedrich Ebert Stiftung/IDSCS, Битола, Македонија, јуни 2007;
- “Образовниот предизвик – услов за социјален капитал” – ИДСЦС/ Friedrich Ebert Stiftung, Скопје, Македонија, мај 2007;
- “Discipline Meeting in Political Science and International Relations” - Open Society Institute, Higher Education Support Program, Istanbul, Turkey, март 2007;
- “Utilization of Human Capital in the Process of European Integration” – TRANSFUSE, College of Europe, март 2007;
- “Higher Education Training Sessions” – Curriculum Resource Center/Central European University, Скопје, Македонија, мај 2006;
- “Cross-Regional Conference of AFP Fellows in Political Science, International Relations and History” – Open Society Institute, International Higher Education Support Program, Sinaia, Romania, февруари 2006;
- “Regional Conference on Conflict Prevention throughout Integration”– Friedrich Ebert Stiftung, Macedonian Ministry of Foreign Affairs, Скопје, Македонија, ноември 2005;
- “Fellows Orientation Sessions” – Open Society Institute, International Higher Education Support Program, Sinaia, Romania, септември 2005;
- “Curriculum Methodology and Syllabus Planning”. – Civic Education Project, Струга, Македонија, април 2004;
- “Cooperative Balkans on their way to Europe” – Bosphorus Society, Blagoevgrad and Sofia, Bulgaria, ноември 2002;
- “Emigration Phenomena on the Balkans” - Friedrich Ebert Stiftung , Охрид, Македонија, јуни 2002;
- Post Communist Transition and Democratization in Southeast and Central

Europe” – “Summer School of University of Bologna, Cervia, Italy, септември 2001;

- “To Democracy” – School of Democracy, Herceg Novi, Montenegro, јануари 2001;
- “Ethnobarometer” – CEECS, Охрид, Македонија, декември 2000;
- “Politics and the Media” – Friedrich Ebert Stiftung, Скопје, Македонија, 2000;
- “Security in Europe beyond the 2000 / NATO Enlargement and Relations with the EU” – IAPSS, Oslo, Norway, октомври 2000.

Релевантен факт во биографијата на кандидатот д-р Ненад Марковиќ е и поддршката која тој ја добива веќе шест години од страна на Academic Fellowship Programme на Фондацијата „Институт отворено општество – Будимпешта“. Оваа стипендија се доделува на талентирани студенти – повратници од странство, кои барем еден образовен степен стекнале надвор од државата и се вратиле тоа знаење да го споделат на локалните универзитети. Така кандидатот покрај тоа што е формално ангажиран подолго време како асистент, тој се има стекнато и со статусот на Returning Scholar (предавач – повратник од странство) уште во учебната година 2005/2006. Самата програма поддржува исклучиво талентирани и докажани предавачи (магистри и доктори на науки), а преку програмата кандидатот се има стекнато и со практични академски вештини преку семинарите кои програмата ги нуди. Креирање на наставен план, наставна програма, предавачки техники, методи на евалуација на студенти се само дел од вештините кои кандидатот ги поседува, а ги стекнал преку АФР-програмата. Во соработка со оваа програма д-р Ненад Марковиќ има организирано неколку предавања и работилници и на самиот Правен факултет кои се однесуваат на погоре споменатите вештини, со предавачи од странство, а за потребите на помладиот наставен кадар на Факултетот.

Работното искуство, како и членувањето во поголем број здруженија на граѓани е исто така забележителен факт во биографијата на кандидатот д-р Ненад Марковиќ. Пред сè, тој е еден од основачите и најактивните аналитичари и проектни менаџери на Институтот за демократија “Социетас цивилис” – Скопје (ИДСЦС), кој постои од 1999 година. Во рамките на таа организација кандидатот има работено на повеќе проекти со домашни и странски партнери, како и на голем број анализи базирани на испитување на јавното мислење. Со оглед на тоа дека ИДСЦС е невладинa организација, кандидатот има релевантно практично искуство на менаџирање и вмрежување во цивилниот сектор.

Забележително е и дека кандидатот има релевантно работно искуство во меѓународните организации. Имено, во периодот април-декември 2005 година д-р Ненад Марковиќ има работено како проектен менаџер на Извештајот за навремено предупредување на Програмата за развој на Обединетите нации (UNDP).

Од останатите професионални ангажмани треба да се издвојат и консултантските услуги кои кандидатот ги врши за одредени домашни и меѓународни институции и организации како на пример Секретаријатот за европски прашања при Владата на РМ, Светската банка, Nansen Dialogue Center итн. Кандидатот е и редовен предавач од областа на политичките науки на реномирани домашни и странски институции, како што се Westminster Foundation for Democracy – London и Friedrich Ebert Stiftung – Macedonia.

Кандидатот е и потпретседател на Македонската асоцијација на политиколози и член на уредувачкиот одбор на списанието “Политичка мисла” во издание на ИДСЦС и Konrad Adenauer Stiftung.

ЗАКЛУЧНА ОЦЕНА И ПРЕДЛОГ

Рецензентската комисија, врз основа на сето претходно изнесено во извештајот, заклучи дека кандидатот д-р Ненад Марковиќ целосно ги исполнува сите услови предвидени за избор за наставник во сите научно-наставни звања на научната област теоретски политички науки (цивилно општество). Исто така, од неколкугодишниот ангажман на Факултетот како асистент и демонстратор, Комисијата констатира дека кандидатот успешно се вклучил во изведувањето на наставниот процес преку изведување на вежби, семинари и консултации со студентите, како и дека континуирано работи на сопственото научно усовршување и објавување на стручни и научни трудови во земјата и во странство.

Со оглед на претходното, ни претставува задоволство и чест на Наставно-научниот совет на Правниот факултет “Јустинијан Први” во Скопје да му го поднесеме следниов

ПРЕДЛОГ

Кандидатот **д-р Ненад Марковиќ** да бидат избран за наставник во научно-наставно звање доцент на научната област теоретски политички науки (цивилно општество) на политичките студии.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Борче Давитковски, с.р.

Проф. д-р Гордана Силјановска - Давкова с.р.

Доц. д-р Зоран Илиевски, с.р.

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: д-р Ненад Марковиќ

Институција: Правен факултет „Јустинијан Први“ - Скопје

Научна област: теоретски политички науки

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Одржување на настава ¹	
	- од прв циклус студии (политички теории: $2,5 \cdot 15 \cdot 0,04 = 1,5$; цивилно општество: $1,75 \cdot 15 \cdot 0,04 = 1,05$; политичка филозофија: $1,75 \cdot 15 \cdot 0,04 = 1,05$)	3,6
	- од втор циклус студии (политичка митологија: $1,75 \cdot 15 \cdot 0,05 = 1,3$; добро владеење и управување: $2,5 \cdot 15 \cdot 0,05 = 1,9$;))	3,2
2.	Учесник во настава во летни школи и работилници	
	Предавач на семинарот “Избори и политичка комуникација”, во организација на Friedrich Ebert Stiftung – Македонија – Струмица, март 2004	1
	Предавач на семинарот “Избори и политичка комуникација”, во организација на Friedrich Ebert Stiftung – Македонија – Куманово, мај 2004	1
	Предавач на семинарот “Идеологијата и политичките партии”, во организација на Friedrich Ebert Stiftung – Македонија и – Кочани, март 2006	1
	Предавач на семинарот “Политичка комуникација и јавен настап”, во организација на Friedrich Ebert Stiftung – Македонија – Кочани, март 2006	1
	Предавач на семинарот “Политичка комуникација и јавен настап”, во организација на Friedrich Ebert Stiftung – Македонија – Куманово, март 2006	1
	Предавач на семинарот “Градење на социјалдемократска политика и развивање на младински приоритети”, во организација на Friedrich Ebert Stiftung – Македонија и ПРОГРЕС Институт – Маврово, октомври 2007	1
	Предавач на семинарот “Градење на социјалдемократска политика и развивање на младински приоритети”, во организација на Friedrich Ebert Stiftung – Македонија и ПРОГРЕС Институт – Кочани, ноември 2007	1
	Предавач на семинарот од областа на парламентарната демократија на семинарот за обука на собраниските служби во организација на Westminster Foundation for Democracy – Македонија – октомври 2009	1
	Предавач на семинарот од областа на собраниските процедури и менаџмент на семинарот за обука на собраниските служби во организација на Westminster Foundation for Democracy – Македонија – Маврово, март 2010	1
	Предавач на семинарот од областа на парламентарната демократија и собраниските процедури и менаџмент на семинарот за обука на асистентите на пратеничките групи во Собранието на РМ во организација на Westminster Foundation for Democracy – Македонија – Маврово, април 2010	1
	Предавач на политичката академија за социјалдемократија на Friedrich Ebert Stiftung – Македонија – Охрид, мај 2010	1
	Предавач на политичката академија за социјалдемократија на	1

¹ Вкупниот број поени во семестар се добива на следниов начин: неделен број на часови * бр. на работни недели во семестар (15) * по бодување (0,04/0,05/0,06). Пример: 3 (часа неделно) * 15 (недели) * 0,04 (поени за одржување настава од прв циклус студии) = поени.

	Friedrich Ebert Stiftung – Македонија – Прилеп, ноември 2010	
	Предавач на тема јавен настап во организација на Friedrich Ebert Stiftung – Македонија и Обединетата партија за еманципација – Скопје, ноември 2010	1
	Предавач на семинарот од областа на собраниското работење и истражување во Собранието на семинарот за обука на собраниските служби во организација на Westminster Foundation for Democracy – Македонија – Маврово, март 2011	1
	Предавач на обучувачка програма од сферата на бизнисот на општина Чаир – март 2011	1
3.	Консултации со студенти ² (300*0,002=0,8)	0,6
4.	Пакет материјали за предметот цивилно општество на првиот циклус на политичките студии на Правниот факултет во Скопје	1
	Вкупно	23,4

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Одбранета докторска теза на тема: „Влијанието на организациите на цивилното општество врз македонската демократска транзиција и консолидација“, на Правниот факултет во Скопје (декември 2010).	8
2.	Одбранет магистерски труд: „Крајот на историјата – почеток на новиот предизвик за цивилното општество (пост-комунистички версус глобални перспективи)“, на Европскиот регионален мастер програм за демократија и човекови права во Југоисточна Европа – Универзитет во Болоња/Универзитет во Сараево (октомври 2005).	4
3.	Учесник во меѓународен научен проект: „Regional Research Promotion Programme“ (2009–) на политичките студии на Правниот факултет во Скопје.	5
	Учесник во меѓународен научен проект: TEMPUS – JoinSEE – носител: Универзитет во Грац, со учество на политичките студии на Правниот факултет во Скопје.	5
	Учесник во меѓународен научен проект: Academic Fellowship Programme (AFP) – носител: „Институт отворено општество – Будимпешта“ со учество на политички студии на Правниот факултет во Скопје.	5
4.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно/стручно списание ³	
	Марковиќ, Ненад. <i>Школа за демократија</i> . во <i>Политичка мисла бр.3</i> . Скопје: Konrad Adenauer Stiftung / Институт за демократија “Социетас цивилис”, октомври 2003.	4
	Марковиќ, Ненад. <i>Глобализација – Последици и Перспективи</i> . во <i>Политичка мисла бр.4</i> . Скопје: Konrad Adenauer Stiftung / Институт за демократија “Социетас цивилис”, декември 2003.	4
	Марковиќ, Ненад. <i>Сиромаштијата како судбина</i> . во <i>Политичка мисла бр.5</i> . Скопје: Konrad Adenauer Stiftung / Институт за демократија “Социетас цивилис”, март 2004.	4
	Марковиќ, Ненад. <i>Ридно дефинирање на нацијата</i> . во <i>Политичка мисла бр.8</i> . Скопје: Konrad Adenauer Stiftung / Институт за демократија “Социетас цивилис”, декември 2004.	4
	Марковиќ, Ненад. <i>Економскиот идентитет на македонските општини</i> . во <i>Политичка мисла бр.9</i> . Скопје: Konrad Adenauer Stiftung /	4

² Вкупниот број поени во семестар се добива на следниов начин: број на студенти * бодување. Пример: 100 (студенти во семестар) * 0,002 (бодување) = 0,2 поени.

³ Во случај кога еден научен/стручен, односно апликативен труд има повеќе автори, кога се два автора-секој добива по 90% од бодовите, кога се три автори - секој добива по 80% од бодовите, кога се четири и повеќе - секој добива по 60% од бодовите.

	Институт за демократија "Социетас цивилис", март 2005.	
	Марковиќ, Ненад. <i>Лидерство, транзиција и легитимитет</i> . во <i>Политичка мисла</i> бр.11. Скопје: Konrad Adenauer Stiftung / Институт за демократија "Социетас цивилис", октомври 2005.	4
	Марковиќ, Ненад. Дамјановски, Иван. Талески, Дане. Божиновски, Владимир. <i>Испражување за очекувањата на младите во Република Македонија</i> . Скопје: Фондација „Фридрих Еберт“ / ИДСЦС, 2006.	2,4
	Марковиќ, Ненад. <i>Крайок преглед на состојбата на верските слободи и права во Република Македонија</i> , во: <i>Политичка мисла</i> бр.19. Скопје: Konrad Adenauer Stiftung / Институт за демократија "Социетас цивилис", септември 2007.	4
	Марковиќ Ненад, Илиевски Зоран. <i>Студија за транспарентноста, отвореноста и демократскиот капацитет на граѓанскиот сектор во Република Македонија</i> . Скопје: ФОРУМ – ЦСИД, 2007.	3,8
	Марковиќ, Ненад. <i>Цивилното општество – алтернативен механизам за заштита на човековите права</i> . во <i>Политичка мисла</i> бр.23. Скопје: Konrad Adenauer Stiftung / Институт за демократија "Социетас цивилис", септември 2008.	4
	Марковиќ, Ненад; Дамјановски, Иван; Прешова, Денис & Гоцевски, Драган. <i>Вовед во работата на Собранието на Република Македонија</i> . Скопје: Вестминстерска фондација за демократија, 2010.	2,4
5.	Трудови со оригинални научни резултати, објавен во стручно/научно популарно списание со меѓународен уредувачки одбор	
	Markovic, Nenad. <i>The End of History: the Beginning of the New Challenge for Civil Society</i> . – избрана за најдобра магистерска теза на генерацијата 2002-2003 – објавена од European Regional Master's Program in Democracy and Human Rights in Southeast Europe – Универзитет во Болоња / Универзитет во Сараево во 2003.	3
	Markovic, Nenad & Ilievski, Zoran. <i>The Role of Human and Minority Rights in the Process of Reconstruction and Reconciliation for State and Nation-Building: Country Report Macedonia</i> , Bolcano, EURAC, 2007.	2,7
	Markovic, Nenad. <i>Ohridski okvirni sporazum – novi drustveni ugovor podeljenog drustva</i> . во <i>Politicka I konstitucionalna integracija duboko podeljenih drustava</i> . Beograd: Heinrich Boll Stiftung, 2008	3
	Markovic, Nenad. <i>Spiritual genocide based on the human rights concept – regarding how Yugoslavia has destroyed the UN universal declaration of human rights and why it has prohibited religion</i> . во <i>Communism – to the international tribunal</i> . Vilnius: Foundation for investigation of communist crimes, 2008.	3
6.	Учество на научен/стручен собир со реферат	
	Учество на научната конференција "For better or for worse? Civil society and transition in the Western Balkans" – London School of Economics and Political Science (LSEE and Center for Global Governance). London, United Kingdom, May, 2010 со реферат на тема "The strange case of civil society in the Republic of Macedonia: from post-communist to uncivil society."	1
	Учество на научната конференција - 15th Annual World Convention of the Association for the Study of Nationalities "Nations and States: on the Map and in the Mind", Columbia University, USA, април 2010 со реферат на тема "Macedonia between Identity Politics and EU Integration – New Paradigms, Old Mental Maps."	1
	Учество на научната конференција "Уставен консензус и поделени општества" – Alternative Academic Agenda - политички студии, Факултет за политички науки – Подгорица, Црна Гора, март 2007, со реферат на тема "Охридскиот рамковен договор – новиот договор за поделено општество".	1
	Учество на научната конференција "Консолидирање на демократијата во југоисточна Европа" – Alternative Academic Agenda - политички студии, Факултет за политички науки – Загреб, Хрватска, декември 2007, со реферат на тема "Недовршеностите на македонската демократија".	1
	Учество на научната конференција "2010-2011 discipline group meeting in political science and international relations" – Academic Fellowship Programme – International Higher Education Support Program - Open Society Foundation – мај 2010, Будва - Црна Гора, со реферат на тема "Macedonia between identity politics and EU integration – new paradigms,	1

	old mental maps“.	
	Учество на научната конференција “Cross regional conference of AFP fellows in political science/international relations/history” – Academic Fellowship Programme – International Higher Education Support Program - Open Society Foundation – февруари 2006, Синаја - Романија со реферат на тема “Nationalism and mentality“.	1
	Учество на стручната панел-трибина “Медиумите и демократијата” – во организација на Westminster Foundation for Democracy со презентација на тема “Улогата на медиумите во демократското општество” – Скопје, февруари 2011	1
	Учество на панел-трибината “Комунизмот до интернационалниот трибунал” – во организација на Здружението на лица осудувани и прогонувани заради идеите за независна Македонија со реферат на тема “Спиритуален геноцид базиран на концептот на човекови права - случајот Југославија” – Струга, јуни 2007	1
	Учество на научната конференција “Образовниот предизвик – предуслов за социјален капитал“ во организација на Friedrich Ebert Stiftung – Македонија со презентација на тема “Истражување за аспирациите на младите во Република Македонија“ – Скопје, мај 2007	1
	Вкупно	88,3

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Учество во промотивни активности на Факултетот/Институтот	0,5
Дејности од поширок интерес		
1.	Член на уредувачки одбор на стручното списание „Политичка мисла“ (2003-)	0,5
	Уредник на извештајот за навремено предупредување – Програма за развој на Обединетите нации – април-декември 2005	2
2	Студентски престој на Универзитетот во Болоња (септември-октомври 2003)	0,5
3.	Изготвување и пријавување на образовен меѓународен проект во рамките на TEMPUS IV - програмата “Example of Excellence of Joint (Degree) Programmes in South Eastern Europe” (соработник)	1
4.	Член на факултетски комисији ⁴	
	- член на Конкурсна комисија на Правниот факултет за втор циклус на студии во учебната 2010/2011 година	0,5
	- член на Комисијата за спроведување на уписите за запишување студенти на политичките студии и студиите по новинарство од вториот циклус во учебната 2008/2009 година	0,5
	- член на Комисијата за попис на основни средства, ситен инвентар, потрошен материјал и изданија од издавачката дејност - 2009 година	0,5
5.	Подготовка на национални документи (стратегии, закони и сл.)	
	- член на советничкиот тим на Институтот за демократија кој вршеше ревизија на прашалникот за поднесување кандидатура на Република Македонија во ЕУ (област – политички критериуми) – Сектор за европски интеграции на Република Македонија	2
	Вкупно	8

⁴ Поените се однесуваат за еден мандатен период.

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	23,4
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	88,3
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	8
Вкупно	119,7

Членови на Комисијата

1. Проф. д-р Борче Давитковски, претседател, с.р.
2. Проф. д-р Гордана Силјановска - Давкова, член, с.р.
3. Доц. д-р Зоран Илиевски, член, с.р.

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО НАУЧНАТА ОБЛАСТ
ОРГАНИЗАЦИОНИ НАУКИ И УПРАВУВАЊЕ (МЕНАЏМЕНТ) ПО
ПРЕДМЕТИТЕ ТЕОРИЈА НА ОРГАНИЗАЦИЈАТА И ЕКОНОМИКА НА
ПРЕТПРИЈАТИЕТО НА ЕКОНОМСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Со одлука на Наставно-научниот совет на Економскиот факултет во Скопје донесена на седницата од 25.2.2011 година, определени сме за рецензенти за избор на наставник во научната област организациони науки и (менаџмент) по предметите **теорија на организацијата и економика на претпријатието**. Имаме чест на Наставно-научниот совет да му го поднесеме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс во весникот „Утрински весник“ од 4.2.2011 година за избор на наставник по предметите теорија на организација и економика на претпријатие се пријави кандидатот д-р Кирил Постолов, досегашен доцент на предметот Теорија на организацијата на Економскиот факултет во Скопје. Во продолжение ќе ги изнесеме биографските податоци за кандидатот, за потоа, врз основа на поднесените документи, неговата пријава и научните и стручните трудови да извлечеме заклучок и да формираме предлог до Наставно-научниот совет.

1. Биографски податоци

Кандидатот д-р Кирил Постолов е роден на 18.4.1968 година во Скопје. Средно економско училиште завршил во Велес како првенец на генерацијата. На Економскиот факултет во Скопје се запишал во учебната 1988/89 година, а дипломирал во редовен рок од четири години, на насоката деловна економија, со просечен успех 9,25. Носител е на наградата „26 Јули“ за најдобар студент во генерацијата и на награда „24 Мај“ на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, за најдобар дипломиран студент во генерацијата во рок определен со Статутот на Факултетот.

По дипломирањето на Економскиот факултет во Скопје, на 2.11.1992 година се вработува во средното економско училиште „Јовче Тесличков“ во Велес, каде што ги предавал предметите економика на претпријатие и маркетинг. Во времето кога работел во средното економско училиште во Велес ги положил предметите од педагошката доквалификација, потребни за стекнување на методско-педагошко-психолошка подготвеност за изведување на наставата во средните училишта. За помлад асистент на Економскиот факултет е избран на 20.3.1998 година, а за асистент по група предмети од областа на организацијата е избран на 31.6.2000 година. Во истото звање е реизбран во 2003 година. Во 1999 година на постдипломските студии од областа на управување и раководење – менаџмент на Економскиот факултет во Скопје, успешно го одбранил магистерскиот труд „Психолошко-организациони аспекти на раководење со производните претпријатија“ и се здобил со академски степен магистер на економски науки.

Основната научноистражувачка преокупација на д-р Кирил Постолов претставува организациската и економската проблематика на претпријатието. Останувајќи доследен на својот научен интерес, кандидатот доц. д-р Постолов и истражувањата во рамките на својата докторска дисертација ги ориентира кон оваа област на функционирање на претпријатијата. Докторирал на 9.2.2006 година на

тема: “Организационо структурирање и негова примена во претпријатијата на стопанството на Република Македонија”.

Кандидатот доц. д-р Кирил Постолов активно е вклучен во активностите на Факултетот, одговорно извршувајќи соодветни функции: секретар на Катедрата за менаџмент, секретар на Организациониот одбор на Меѓународната конференција за Економските аспекти на управување со квалитетот, одржана на Економскиот факултет во Скопје во 2000 година, секретар на Издавачкиот одбор на Бублиографијата на Економскиот факултет во Скопје за периодот 1950-2003 година, член на Издавачкиот одбор на Водичот низ студии на Економскиот факултет во Скопје, 2007-2008 г., член на Издавачкиот одбор на Годишникот на Економскиот факултет во Скопје за 2009 г., член на Комисија за изработка на Правилник за организација на работата на Центарот за економски истражувања (ЦЕИ) на Економскиот факултет и слично.

Кандидатот доц. д-р Кирил Постолов солидно зборува англиски јазик и одлично познава повеќе комјутерски програми.

2. Наставно-педагошка активност

Кандидатот д-р Кирил Постолов својата наставно-педагошка активност ја почнал како помлад асистент на група предмети од областа на организацијата.

Во текот на повеќегодишната работа како помлад асистент и како асистент на Факултетот, Постолов, во рамките на организирањето и изведувањето на наставата, редовно и успешно ги одржувал вежбите по предметите менаџмент на човечки ресурси и производствен менаџмент. Тој, исто така, мошне одговорно и со ентузијазам пристапувал кон реализација и на другите обврски во наставата (одржување одреден број часови настава, прегледување и оценка на семинарски трудови, помагање на студентите во подготвувањето на испитите и дипломските трудови и слично).

Паралелно со тоа, кандидатот се оспособувал за стручната и научната работа преку подготвување на библиографии, објавување на стручни и научни трудови и учество во научноистражувачки проекти.

Во изминатите пет години од изборот за доцент, кандидатот д-р Постолов со завидна преданост и ангажираност продолжува да ги извршува задачите во наставно-образовната активност. Покрај редовната настава тој е вклучен и во наставата на посдипломските студии од областа на МВА-менаџмент. Освен во изведувањето на наставата и испитите, кандидатот учествувал и во оценка и одбрана на докторски и магистерски трудови.

Во новите услови што ги наметнуваат измените на економскиот и политичкиот систем на нашата држава, Факултетот вложува напори за сопствено трансформирање и приспособување, преку афирмирање на нови подрачја на активности (агенции за научноистражувачка и апликативна дејност, издавачка дејност и слично). Учесството на кандидатот д-р Постолов во тоа се остварува преку конкретен научноистражувачки ангажман, но и со помош на организациската улога и карактер на повеќе функции што ги врши како член на разни органи на Факултетот.

Општо земено, од периодот на неговото доаѓање на Факултетот д-р Постолов континуирано покажува голем интерес за проширување и продлабочување на знаењата од областа на теоријата на организацијата и економијата на претпријатието и за нивно пренесување на студентите преку наставата, вежбите и другите форми и содржини на работа со нив.

Посебно треба да се истакне неговиот непристрасен и неконфликтен однос спрема проблемите и вработените на Факултетот. Може да се каже дека тој со

своето однесување, карактерни особини и подобност за тимска работа многу придонесува за создавање на добри меѓучовечки односи и атмосфера на Факултетот.

3. Стручни и научни трудови

Кандидатот д-р Кирил Постолов се одликува со солидна научна и стручна работа во целиот период на неговата активност на Факултетот. Тоа се потврдува со повеќе трудови објавени во стручни списанија, годишници, како и со учество во изработка на научноистражувачки проекти. Минувајќи низ сите фази на научноистражувачката активност, денес тој се појавува како самостоен истражувач и соработник на подрачјата на теорија на организацијата, економика на претпријатието, менаџментот, менаџментот на човечките ресурси и слично.

Со својата пријава за избор д-р Постолов ги приложи и следниве научни и стручни трудови, кои ги наведуваме во два дела: до изборот за доцент и по изборот за доцент.

а) Трудови напишани до изборот за доцент

Трудовите напишани до изборот во звањето доцент објавени се во Билтенот на Универзитетот „Свети Кирил и Методиј“ во Скопје број 753 од 15.3.2000 г., број 826 од 11.4.2003 г. и билтен број 898 од 1.6.2006 г. Тоа се вкупно 26 труда.

б) Трудови напишани по изборот во звањето доцент

27. „Management Skills for Managers of 21st Century”, Regional Economic Cooperation in South Eastern Europe”, 3rd International Conference, 11-14., May, 2006., Bankya, pp. 391-402.
28. „Примена на функционалната организациска структура во организациското дизајнирање на претпријатијата во стопанството на Република Македонија, Годишник на Економскиот факултет, Том 43, 2007, стр. 331-340.
29. „Поврзаноста на производствените стратегии со деловните функции во претпријатието”, Брендирање и ребрендирање, реклама, пропаганда, промоција, маркетинг, производни стратегии, Зборник на трудови од советувањето одржано во Охрид, 18-19 октомври 2007, Македонско здружение за маркетинг, стр. 175-180.
30. „Virtual Organization”, revija za pravo i ekonomija, god. 8, br. 2, Mostar 2007, 195-205.
31. „Улога запосленика у остваривању организацијске изврности”, Пословна изврност, Хрватски Институт за квалитет, година 2, бр. 1, 2008, стр. 73-82.
32. „Виртуелна организација - мит или реалност за претпријатијата во стопанството на Република Македонија”, Годишник на Економскиот факултет, 2008., Том 44, стр. 515-525.
33. „Управување со организациските промени- фактор за унапредување на конкурентноста на македонското стопанство”, „Економски развој”, списание на Економскиот институт- Скопје, год. 10, бр.2/2008, Скопје, 2008, стр. 49-66.

34. „Time management of working activities- in home vs. in factory”, Економски погледи, Економски факултет Приштина- Косовска Митровица, јули, 2008., стр. 1-7.
35. „Нацрт политика за обука на државните службеници од централната администрација во Република Македонија”, СОРОС, Скопје, стр. 54, коавтор, 2008.
36. „How to Manage own Career”, Vadibzinatne Ekonomika, Banku Augstkola, Riga, Latvia, 2009, pp. 151-159.
37. „Financial, Marketing and Management Aspects of Global Crisis through Eays of Students from Croatia, Serbia & Macedonia”, International Conference "Challenges of Europe Financial Crisis and Climate Change", Bol na Bra~, Faculty of Economics, University of Split, Split, 21-23. May 2009.)
38. „Примена на тестовите за дрога во процесот на селекција на кадри”, *Национална научна конференција: Практики на менаџмент на човечките ресурси во претпријатијата во Република Македонија, јануари 2009. Тетово, стр. 27-31.*
39. „Управување со работното време (Time Management) на наставно-научниот кадар на високошколските институции во Република Македонија, Годишник на Економскиот факултет во Скопје, Том 45, 2009. стр. 347-355.
40. „Управување со стресот на наставно научниот кадар на високошколските институции во Република Македонија”, Годишник на Економскиот факултет, Том 46, стр. 445-453. Скопје, 2010.
41. „Организација”, коавтор со проф. д-р Љубомир Дракулевски, учебник за истоимениот предмет во IV година, во економско-правната и трговската струка (економски техничар), 2010.
42. Ракописот на учебникот **Теорија на организација** е позитивно оценет од Рецензентска комисија и се наоѓа во фаза на печатење.

Во продолжение ќе дадеме краток осврт и оценка на позначајните трудови објавени по изборот во звањето доцент.

27. Доц. д-р Постолов, во трудот ***Management skills for managers of 21 century*** посебен акцент става на соочувањето на менаџерите со предизвиците во работењето, што претставуваат иманентност на 21 век, од кои како поважни ги набројува технолошкиот развој, промените во животната средина, промените во организациската култура, промените во организациската структура и слично. Правилното соочување на менаџерите со овие предизвици е можно само ако тие поседуваат соодветни способности и вештини, кои авторот посебно ги објаснува: способностите да се биде лидер, ефективен комуникатор, да се обезбеди правилно управување со работното време и решавања на конфликти, правилно градење на кариера, активно да се учествува во процесот на организациското учење и да се биде мотиватор во организацијата.

28. Во функционирањето на организациите се воспоставуваат меѓусебни односи и врски помеѓу одделните делови на организацијата. Регулирањето на тие односи и врски се остварува со помош на одредена организациска структура. Постојат различни видови организациски структури. Функционалната организациска структура претставува предмет на интерес на авторот во трудот **Примена на функционалната организациска структура во организациското дизајнирање на претпријатијата во стопанството на Република Македонија**, во кој се проучуваат предностите и недостатоците на овој организациски модел и се анализира примената на функционалната

организациска структура во претпријатијата на стопанството на Република Македонија.

29. Обезбедувањето конкурентска предност на претпријатието, во голема мера, зависи и од меѓусебното влијание на деловната стратегија, организациската структура и производствените стратегии, од една страна и деловните функции, од друга страна. Тоа влијание авторот го истражува во трудот **Поврзаноста на производствените стратегии со деловните функции во претпријатието.**

30. Во трудот **Virtual Organization**, авторот ги третира следните прашања поврзани со виртуелната организација: условите за формирање на виртуелна организација, дефинирање на виртуелната организација и видовите на виртуелна организација (дисперзирани организации, виртуелни вредносни системи, е-трговија, организации кои учат и виртуелен веб).

31. Во трудот **Улога запосленика у остваривању организацијске извржности** се истражуваат некои аспекти на ефикасноста и ефективноста на функционирањето на организацијата. При тоа, особено внимание се посветува на улогата на вработените и на тимската работа во остварувањето на организациската ефективност и ефикасност, а, исто така, се подвлекува и улогата на feedback-от помеѓу вработените и работодавачите, како и на задоволството на вработените врз ефективноста и ефикасноста на организацијата.

32. Во фокусот на интересот на авторот во трудот **Виртуелна организација-мит или реалност за претпријатијата во стопанството на Република Македонија** се истражувањата на условите за воведување на овој облик на организациска структура во претпријатијата на стопанството на Република Македонија.

33. Современите организации се карактеризираат со процеси на промени од најразличен вид. Во функционирањето на организациите единствено сигурни се постојаните промени. Промените, меѓу другото, влијаат и на конкурентската способност на организациите. Таквото влијание на промените, доц. д-р Постолов го истражува во трудот **Управување со организациските промени – фактор за унапредување на конкурентноста на македонското стопанство.** При тоа, тој акцент става на организациските промени во македонските претпријатија и на улогата на менаџерите во процесот на организациски промени во нашите претпријатија.

34. Во трудот **Time Management of working activities- in home vs. in factory**, авторот фокусот на вниманието го насочува на развојот на способноста за управување со времето во домашни услови. При тоа, најголемо внимание се посветува на пречките до кои доаѓа личноста во извршувањето на работните активности во домашни услови, како и на начините на одбрана од нив.

35. Во трудот „Нацрт-политика за обука на државните службеници од централната администрација во Република Македонија“, во кој доц. д-р Постолов се јавува како коавтор, се елаборираат прашањата поврзани со дефинирањето политики за обука на државните службеници од централната администрација во Република Македонија.

36. Проблематиката поврзана со развојот на кариерата е третирана во трудот **How to Manage own Career.** Во него, авторот го дефинира процесот на градење на кариерата, ги одредува различните стадиуми и улоги во развојот на кариерата, како и потенцијалот и можностите што стојат пред личноста, во различни ситуации, стадиуми и улоги вов врска со кариерата.

37. Трудот **Financial, Marketing and Management Aspects of Global Crisis through Eays of Students from Croatia, Serbia & Macedonia**, е изработен во коавторство со Барбача (Хрватска) и Пантелиќ (Србија). Во него, врз основа на конкретни истражувања, се презентира перцепцијата на студентите од

економските факултети во Сплит, Нови сад и Скопје за влијанието на финансиската криза врз оваа мошне ранлива категорија млади луѓе.

38. Прашањата во врска со утврдувањето на потребата за примена на тестовите за употреба на дрога во процесот на селекција на човечките ресурси, видовите на тестови на дрога и времето во кое треба да се извршуваат овие тестови се третираат во трудот **Примена на тестовите за дрога во процесот на селекција на кадри.**

39. Трудот **Управување со работно време (Time Management) на наставно-научниот кадар на високошколските институции во Република Македонија** ја третира проблематиката поврзана со подоброто искористување на работното време на вработените во овие специфични организации. Во центарот на вниманието на авторот се улогата на менторот во управувањето со работното време на наставно-научниот и истражувачки работник и резултатите од спроведеното истражување во Република Македонија, низ призмата на тоа како подобро да се управува со работното време.

40. Во трудот **Управување со стресот на наставно-научниот кадар на високошколските институции на Република Македонија**, авторот својот интерес го задржува на проучување на следните аспекти на стресните состојби: дефинирање на стресот, класификација на стресорите и управување со стресот. Посебен дел на трудот претставуваат резултатите од спроведените истражувања на стресот кај наставно-научниот кадар на високошколските институции во Република Македонија.

41. Книгата **Организација** на која доц. д-р Кирил Постолов е коавтор со проф. д-р Љубомир Дракулевски, претставува учебник за истоимениот предмет во IV година, во економско-правната и трговската струка (економски техничар). Учебникот има 118 страници и опфаќа девет дела од кои д-р Постолов е автор на деловите: теоретски основи на организацијата, формирање на организациската структура, видови на организации и организациски промени и конфликти.

42. Ракописот на учебникот „**Теорија на организација**“ е позитивно оценет од Рецензентската комисија и се наоѓа во фаза на печатење. Учебникот содржи 261 страници текст со проред 1,0 и 10 страници кои се однесуваат на содржината, предговорот и користената литература. Структурата на трудот е составена од 11 глави, и тоа:

- Глава 1: Историски развој на мислата за организацијата (1- 30);**
- Глава 2: Организацијата и окружувањето (31- 60);**
- Глава 3:Организациска технологија (61- 86);**
- Глава 4: Големина и животен циклус на организацијата (87- 109);**
- Глава 5: Организациска ефективност (110 - 131);**
- Глава 6: Дизајн на организацијата (132- 159);**
- Глава 7: Модели на организациски структури (160- 182);**
- Глава 8: Моќ и организациска политика (183- 208);**
- Глава 9: Организациска култура (209 – 220);**
- Глава 10: Криза и кризен менаџмент (221 – 240);**
- Глава 11: Организација на новото време (241 – 261);**

Главата 1 е посветена на историскиот развој на мислата за организацијата. Генезата на тој развој се набљудува низ истражувањата и придонесите на бројни автори чии достигнувања го трасираат патот на развојот на организацијата од емпирија и искуство кон посебна научна дисциплина.

Организациите како отворени системи се во постојана интеракција со окружувањето. Окружувањето како многу комплексен и важен елемент на сите организации детално е третирано во **Глава 2**

Еден од елементите кој има значително влијание врз организациите и нивната структура е технологијата. Таа спаѓа во групата на т.н. внатрешни фактори на организациската структура. **Главата 3** започнува со истражување на основата – што е технологијата, за потоа да продолжи со истражување на начините на кои организациите треба да се структурирани за успешно да управуваат со својата технологија.

Особено интересни се истражувањата кои се однесуваат на **големината и животниот циклус на организацијата (Глава 4)**. Тука, детално се разработени две прашања. Прво, прашањето за избор на критериум за поделба на организациите според нивната големина, и, второ, прашањето за влијанието на големината на организацијата врз структурата на организацијата и управувањето со неа.

Цел на секое претпријатие е негово ефективно функционирање. Во тој процес мошне е значајно правилно да се определат и дефинираат мисијата, целите, како и стејкхолдерите кои го овозможуваат тој процес. Но, менаџерите треба да бидат оспособени да ја мерат организациската ефективност со помош на соодветни модели, кои се делат во две групи: традиционални и современи. Сите овие прашања и проблеми се составен дел на **петтата глава** на трудот.

На обликувањето или дизајнирањето на организацијата, односно на изборот на соодветен модел на организациски дизајн посветени се **шестата и седмата глава** на трудот. Тука, се дефинираат организацијата, организациската структура и организацискиот дизајн. Исто така, се разработуваат и прашањата поврзани со одделни принципи на организацијата: диференцијација, интеграција, единство на командување, распон на контрола, авторитет и централизација и децентрализација. Најчесто применувани структурни модели на организацијата се моделот на функционална организациска структура, моделот на дивизионална организациска структура и моделот на матрична организациска структура. Трите модели детално се објаснуваат и се истакнуваат нивните предности и недостатоци.

Политичката природа на организацијата ја определуваат три аспекти: конфликтот, моќта и политиката. Во рамките на **Глава 8** за нив посебно се зборува. Најпрво се проучува природата на моќта и конфликтите во организацијата, а после акцентот се става на разгледување на процесот на донесување одлуки, на стресот во организацијата и на неговото управување.

Деветтата глава на трудот обработува една од т.н. меки варијабли на организацијата. Тоа е организациската култура. Авторот презентира повеќедимензионален поглед на организациската култура. Прво ја дефинира организациската култура, потоа ја одредува нејзината содржина, врши класификација на организациската култура и ги одредува факторите на нејзиното формирање. Посебно истакнување заслужуваат напорите на авторот да укаже на можностите за управување со промените на организациската култура.

Многу наши организации се соочуваат со кризни состојби во своето работење. Управувањето со организациите во кризни услови се одликува со посебни специфичности кои придонесуваат тоа да се разликува од управувањето на организациите во стабилни услови на нивно функционирање. Тие специфичности, авторот ги истражува во **десеттата глава** на трудот. Тука, тој своето внимание го задржува на повеќе аспекти на кризата и кризниот менаџмент: дефиниција и класификација на кризата, фази во процесот на криза, симптоми и причини за појава на криза и видови и носители на кризен менаџмент.

Последната, единаесеттата глава на трудот претставува синтеза на многу идеи содржани во него, кои тука се ставаат во контекст на современите трендови на дизајнирање на структурата на организациите, карактеристични за организацијата на новото време. При тоа, се објаснуваат моделите на тимската

организација, холдинг-компанијата и организациите што се базираат на информациската технологија, со посебен акцент на виртуелната организација.

Во развојниот пат на организацијата од емпирија до посебна научна дисциплина, присутни се повеќе различни, диференцирани пристапи на набљудување и истражување на организацијата. Како последица на тоа, повеќе нови, специјализирани дисциплини се занимаваат со проучување на ист предмет - организацијата како посебен ентитет, особено во областа на бизнисот. Во таа смисла присутна е диференцијација и во научната и стручната литература од оваа област. Книгите и другите трудови, по правило, ги носат имињата на оние дисциплини чијшто агол на набљудување на организацијата се користи во конкретниот труд. Тоа се, на пример, разните специјализирани организации кои ја третираат организацијата на одделни видови претпријатија, теоријата на системите и други специјализирани научни дисциплини за проучување на одделни организациски проблеми и процеси (органizaциско однесување, стратегиски менаџмент, организациска изградба, организација на производството, организација на трудот, менаџмент на човечки ресурси и слично).

Врз основа на ваквите парцијални пристапи и методи на истражување на одделни подрачја и аспекти на организацијата, авторот д-р Крил Постолов ја набљудува и ја истражува теоријата на организацијата во целина и ги открива и ги утврдува законитостите, правилата и принципите на нејзиното функционирање.

За авторот таквиот пристап претставува голема одговорност, бидејќи наметнува обврска да се осигури целината на проучуваната материја и да се откријат патиштата за создавање на таков организациски ентитет во областа на бизнисот кој ќе се користи како средство за управување со бизнисот и како фактор за зголемување на неговата ефикасност и ефективност. Според наша оцена, авторот успешно ја извршил поставената задача.

Оцената за квалитетите на трудот ја надополнуваме со следните негови карактеристики:

Прво, книгата по својата концепција, содржинскиот и методолошкиот пристап се вклопува во стандардните учебници од ваков вид во земјата и во странство.

Второ, учебникот е пишуван според усвоената предметна програма за предметот теорија на организацијата, лоциран во IV година на депарتمانот за менаџмент.

Трето, во пишувањето на делото авторот користел обемна домашна и странска литература. Тоа на свој начин зборува за неговите напори да ги следи достигнувањата на современата наука од оваа област.

Четврто, книгата е илустрирана со бројни графички прикази кои, според наше мислење, на читателот ќе му ја олеснат перцепцијата на сложената материја на обликување и функционирање на организацијата.

Петто, посебно одбележување заслужува напорот на авторот да го унапреди процесот на учење и подготвување на материјата од страна на студентите. За таа цел во секоја глава од книгата посебно се истакнуваат **целите на наставата, клучните термини и прашања за проверка на наученото.**

Шесто, анализата на композицијата на трудот, содржината на одделните делови, начинот на третирањето на прашањата и проблемите јасно зборуваат дека авторот пристапил на многу сериозен начин кон истражувањата.

4. Мислење и предлог

Во својата досегашна работа на Факултетот, кандидатот доц. д--р Кирил Постолов остварува континуиран процес на стручно, педагошко и научно усовршување и развoтoк. Тој владее со материјата на предметот што го предава и поседува педагошки квалитети и способности успешно да ги пренесува знаењата на студентите. Особено се истакнува со совесно, редовно и одговорно извршување на задачите, пред сè, со квалитетно одржување на наставата, со непосредна соработка и помош на студентите во совладувањето на наставната материја и воопшто со своето сериозно и коректно однесување спрема задачите како наставник и член на колективот.

Комисијата посебно ја истакнува оцената дека кандидатот направил видни чекори и постигнал забележителни успеси во целокупната негова наставна и научна дејност. Објавените трудови го претставуваат него како солиден научен работник кој со сигурност владее со методите на научно истражување во областа на општествените науки. Овие методи кандидатот не само што ги познава, туку со нив и успешно се служи. Неговите залагања и постигнатите резултати секако претставуваат гаранција за натамошно развивање и афирмација.

Имајќи ги предвид сите досегашни резултати и вкупните активности на кандидатот, Рецензентската комисија со задоволство му предлага на Наставно-научниот совет на Економскиот факултет во Скопје, д-р Кирил Постолов, доцент на истиот Факултет, да биде избран за наставник во научната област организациони науки и (менаџмент) по предметите теорија на организацијата и економика на претпријатието, во звањето **вонреден професор**.

Скопје, 25.3.2011 г.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

1. Проф. д-р Димитар Бојациоски, с.р.
2. Проф. д-р Благоја Ѓорѓијовски, с.р.
3. Проф. д-р Олгица Блажеска, с.р.

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: д-р Кирил Боривоје Постолов

Институција: Економски факултет- Скопје

Научна област: организациони науки и управување (менаџмент)

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Одржување на настава по задолжителен предмет од прв циклус студии	25,2
- Теорија на организацијата – Скопје ($6 \cdot 15 \cdot 0,04 \cdot 5$) = 18 - Теорија на организацијата- Штип ($6 \cdot 15 \cdot 0,04 \cdot 2$) = 7,2	
од втор циклус студии	1,0
- Оперативен менаџмент- ИСППИ ($20 \cdot 0,05$) = 1	
од трет циклус студии	
Настава во летни школи и работилници	
а) раководител	
б) учесник	1,0
ISUM 2006- Operational Management, Tetovo, 10-28 july, 2006, професор = 1	
Одржување на вежби (лабораториски, аудиториски или изработка на семинарски труд)	3,6
- Производствен менаџмент- Скопје ($2 \cdot 15 \cdot 0,03 \cdot 1$) = 0,9 - Производствен менаџмент- Штип ($2 \cdot 15 \cdot 0,03 \cdot 1$) = 0,9 - Менаџмент на човечки ресурси- Скопје ($2 \cdot 15 \cdot 0,03 \cdot 1$) = 0,9 - Менаџмент на човечки ресурси- Штип ($2 \cdot 15 \cdot 0,03 \cdot 1$) = 0,9	
Консултации со студенти	1,08
- Теорија на организацијата- Скопје ($100 \cdot 0,002 \cdot 5$) = 1 - Теорија на организацијата- Штип ($20 \cdot 0,002 \cdot 2$) = 0,08	
Ментор на дипломска работа ($27 \cdot 0,2$) = 5,4	5,4
Член на комисија за оцена или одбрана на докторат ($5 \cdot 0,5$) = 2,5	2,5
Член на комисија за оцена или одбрана на магистратура ($4 \cdot 0,3$) = 1,2	1,2
Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа ($15 \cdot 0,10$) = 1,5	1,5
Позитивно рецензиран универзитетски учебник	
- автор	8,0
„Теорија на организација“- 2010 ($1 \cdot 8$) = 8	
Основен школски или средношколски учебник	
- коавтор	6,0
Организација за 4 година на економско- правна и трговска струка, 2010 ($1 \cdot 6$) = 6	
Рецензент на учебник за средно образование	3,0
Претседател на рецензентска комисија за стручно вреднување на ракописи ($6 \cdot 0,5$) = 3,0	
Вкупно	59,48

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ментор на магистерска работа (1*1) = 1	1,0
Трудови со оригинални научни резултати, објавени во стручно/научно популарно списание (5*2) = 10	10,0
1. „Примена на функционалната организациска структура во организациското дизајнирање на претпријатијата во стопанството на Република Македонија“, Годишник на Економскиот факултет, Том 43, 2007, стр. 331-340. 2. „Виртуелна организација - мит или реалност за претпријатијата во стопанството на Република Македонија“, Годишник на Економскиот факултет, 2008., Том 44, стр. 515-525 3. „Управување со организациските промени - фактор за унапредување на конкурентноста на македонското стопанство“, „Економски развој“, списание на Економскиот институт во Скопје, год. 10, бр.2/2008, Скопје, 2008, стр. 49-66 4. „Управување со работното време (Time Management) на наставно-научниот кадар на високошколските институции во Република Македонија“, Годишник на Економскиот факултет, Скопје, Том 45, 2009.стр. 347-355. 5. „Управување со стресот на наставно-научниот кадар на високошколските институции во Република Македонија“, Годишник на Економскиот факултет, Том 46, стр. 445-453. Скопје, 2010.	
Трудови со оригинални научни резултати, објавени во стручно/научно популарно списание со меѓународен уредувачки одбор (4*3) = 12	12,0
1. „Virtual Organization“, revija za pravo i ekonomija, god. 8, br. 2, Mostar 2007. 2. „Uloga zaposlenika u ostvarivanju organizacijske izvrsnosti“, Poslovna izvrsnost, Hrvatski Institut za kvalitetu, godina 2, br. 1, 2008, str. 73-82. http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=60562. 3. „Time management of working activities- in home vs. in factory“, Ekonomski pogledi, Ekonomski fakultet Priština- Kosovska Mitrovica, jul, 2008., str. 1-7. 4. „How to Manage own Career“, Vadibzinatne Ekonomika, Banku Augstkola, Riga, Latvia, 2009, pp. 151-159	
Трудови со оригинални научни резултати, објавени во зборник на трудови од научен стручен собир (2*2) = 4	4,0
1. „Поврзаноста на производствените стратегии со деловните функции во претпријатието“, советување „Брендирање“ и ребрендирање, реклама, пропаганда, маркетинг, производни стратегии“, Охрид, 18-19 октомври 2007, Македонско здружение за маркетинг 2. „Примена на тестовите за дрога во процесот на селекција на кадри“, Национална научна конференција: Практики на менаџмент на човечките ресурси во претпријатијата во Република Македонија, јануари 200., Тетово, стр. 27-31.	
Трудови со оригинални научни резултати, објавени во зборник на трудови од научен стручен собир со меѓународен уредувачки одбор (2*3) = 6	6,0
1. „Management Skills for Managers of 21st Century“, Regional Economic Cooperation in South Eastern Europe“, 3rd International Conference, 11-14., May, 2006., Bankya, pp. 391-402. 2. „Financial, Marketing and Management Aspects of Global Crisis through Eays of Students from Croatia, Serbia & Macedonia“, International Conference "Challenges of Europe Financial Crisis and Climate Change", Bol na Bra~, Faculty of Economics, University of Split, Split, 21-23. May 2009.	
Вкупно	33,0

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Книга од стручна област	
автор	
"Нацрт-политика за обука на државните службеници од централната администрација во Република Македонија", 2008, коавтор. (0.6*7) = 4.2	4,2
Експертски активности: евалуација, стручна ревизија, супервизија - Национални научно-истражувачки проекти (5*1) = 5	5,0
Учество во промотивни активности на факултетот/институтот (1*0.5) = 0.5	0,5
Вкупно	9,7

Дејности од поширок интерес

Уредник на научно/стручно списание	
Член на уредувачки одбор на научно/стручно списание (2*0.5) = 1 - Ekonomski pogledi, Ekonomski fakultet, Kosovska Mitrovica, - Poslovna izvrsnost, Zagreb, Hrvatska	1,0
Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир (1*1) = 1 - Member of Steering Committee of IRMA 2007, USA,	1,0
Студиски престој во странство	
до три месеци (1*0.5) = 0.5 - International University of Monaco, 2006	0,5
Член на факултетска комисија (6*0.5) = 3 • Член на Издавачкиот одбор на Водичот низ студиите на Економскиот факултет во Скопје, 2007-2008. • Член на Издавачкиот одбор на Годишникот на Економскиот факултет во Скопје за 2009 • Претседател на Комисија за попис на основни средства и другиот имот на Економскиот факултет со состојба 31.12.2007. • Член на Комисија за спорт • Член на Комисија за оцена на студентите по пат на анкета • Член на Комисија за изработка на Правилник за организација и работа на Центарот за економски истражувања (ЦЕИ) на Економскиот факултет	3,0
Вкупно	5,5

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	ПОЕНИ
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	59,48
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	33,00
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	15,2
ВКУПНО:	107,68

Членови на Комисијата

1. Проф. Д-р Димитар Бојациоски, с.р.
2. Проф. Д-р Благоја Ѓорѓијовски, с.р.
3. Проф. Д-р Олигица Блажеска, с.р.